

Estudis etnobotànics a la comarca del Ripollès (Pirineu, Catalunya, península Ibèrica)

M. RIGAT^{1,*}, A. GRAS^{1,*}, J. VALLÈS¹ & T. GARNATJE²

¹ Laboratori de Botànica - Unitat Associada CSIC, Facultat de Farmàcia i Ciències de l'Alimentació, Universitat de Barcelona, av. Joan XXIII, s/n, ES-08028 Barcelona, Catalunya, Espanya

² Institut Botànic de Barcelona (IBB-CSIC-ICUB), pg. del Migdia, s/n, Parc de Montjuïc, ES-08038 Barcelona, Catalunya, Espanya

*Les dues autores han contribuït per igual a la realització d'aquest treball

ORCID iD. M. RIGAT: <http://orcid.org/0000-0001-8039-1889>, A. GRAS: <http://orcid.org/0000-0002-2256-3256>, J. VALLÈS: <http://orcid.org/0000-0002-1309-3942>, T. GARNATJE: <http://orcid.org/0000-0001-6295-6217>

Autor per a correspondència: T. Garnatje (tgarnatje@ibb.csic.es)

Editor: J. López-Pujol

Rebut 29 desembre 2015; acceptat 28 juliol 2016; publicat *on line* 22 desembre 2017

Abstract

ETHNOBOTANICAL STUDIES IN THE RIPOLLÈS DISTRICT (PYRENEES, CATALONIA, IBERIAN PENINSULA).— This paper presents a synthesis of the ethnobotanical prospection performed in the Ripollès district between 2004 and 2013. Through semistructured interviews with 163 informants born between 1915 and 1988, we obtained information on popular names and uses of 457 taxa (including species, subspecies and varieties), 15 of which have only been determined at the genus level. About these plants, the informants have produced 7192 use reports. In this article we provide general comments on the different uses (medicinal, food and others) and we present, in two appendices, the complete catalogue of the district's ethnoflora.

Key words: ethnobotany; ethnoflora; plant names; plant uses; Pyrenees; Ripollès.

Resumen

ESTUDIOS ETNobotánicos EN LA COMARCA DEL RIPOLLÈS (PIRINEOS, CATALUÑA, PENÍNSULA IBÉRICA).— Este trabajo presenta una síntesis de la prospección etnobotánica llevada a cabo en la comarca del Ripollès entre los años 2004 y 2013. Mediante entrevistas semiestructuradas con 163 informantes nacidos entre 1915 y 1988, hemos obtenido información sobre nombres y usos populares de 457 táxones (incluyendo especies, subespecies y variedades), 15 de los cuales solamente han sido determinados hasta el nivel de género. Sobre estas plantas, los informantes han referido 7192 reportes de uso. En este artículo incluimos comentarios generales sobre diversos usos (medicinales, alimentarios y de otro tipo) y presentamos, en dos apéndices, el catálogo completo de la etnoflora comarcal.

Palabras clave: etnobotánica; etnoflora; nombres de las plantas; Pirineos; Ripollès; usos de plantas.

Resum

ESTUDIS ETNobotànics A LA COMARCA DEL RIPOLLÈS (PIRINEU, CATALUNYA, PENÍNSULA IBÈRICA).— Aquest treball presenta una síntesi de la prospecció etnobotànica duta a terme a la comarca del Ripollès entre els anys 2004 i 2013. A través d'entrevistes semiestructurades amb 163 informants nascuts entre 1915 i 1988, hem obtingut informació sobre noms i usos populars de 457 tàxons (comptant-hi espècies, subespècies i varietats), 15 dels quals només han estat determinats fins al nivell de gènere. Sobre aquestes plantes, els informants han fet 7192 reports d'ús. En aquest article fem comentaris generals sobre els diversos usos (medicinals, alimentaris i d'altra mena) i presentem, en dos apèndixs, el catàleg complet de l'etnoflora comarcal.

Paraules clau: etnobotànica; etnoflora; noms de plantes; Pirineu; Ripollès; usos de plantes.

Cómo citar este artículo / Citation

Rigat, M., Gras, A., Vallès, J. & Garnatje, T. 2017. Estudis etnobotànics a la comarca del Ripollès (Pirineu, Catalunya, península Ibèrica). *Collectanea Botanica* 36: e003. doi: <http://dx.doi.org/10.3989/collectbot.2017.v36.003>

Copyright

© 2017 CSIC. Este es un artículo de acceso abierto distribuido bajo los términos de la licencia Creative Commons Attribution License (CC BY) Spain 3.0.

INTRODUCCIÓ**Territori estudiat**

La comarca del Ripollès és situada al vessant sud del Pirineu oriental i té una extensió de 956,6 km². Limita al nord amb les comarques de la Cerdanya, el Vallespir i el Conflent, i al sud amb les d'Osona, la Garrotxa i el Berguedà. Inclou 19 municipis (Fig. 1) amb un total de 25.700 habitants i una densitat de 26,9 hab./km² (IDESCAT, 2014). Les modalitats de poblament comprenen tant viles grans (com ara Ripoll, Sant Joan de les Abadesses, Campdevàno i Camprodon) com pobles petits, sense negligir l'existència de masos aïllats. Els municipis de la comarca tenen 113 nuclis poblacionals, alguns dels quals avui en dia gairebé o totalment despoblats (Taula 1).

La comarca s'estructura en tres àrees geogràfiques, que poden ser considerades subcomarques:

l'Alta Vall del Ter (anomenada també Vall de Camprodon), l'Alta Vall del Freser (també coneguda com a Vall de Ribes) i el Baix Ripollès. La part nord de la comarca és una àrea d'alta muntanya formada per les dues primeres àrees, les valls del Ter i del Freser, i la part sud és ocupada per la tercera, que significa la confluència de les valls dels rius abans esmentats en una zona més plana i de menor altitud. Aquests dos rius marquen el relleu de la comarca, que es troba formada per les seves dues grans valls i els seus nombrosos afluents, que conformen una xarxa hidrogràfica molt rica i intensa. Les capçaleres estan formades pels cims pirinencs que atenyen gairebé 3000 metres, marquen la separació entre les comarques de Catalunya sud i nord i formen part del Pirineu axial (ICGC, 2015). L'altitud de les muntanyes va disminuint cap al sud, on els cims són més baixos i formen les serralades prepirinènques. Aquesta orografia dóna lloc a valls profundes i històricament mal comunicades entre

Figura 1. Situació geogràfica de la comarca del Ripollès a Catalunya i a la península Ibèrica.

Taula 1. Nom dels municipis estudiats, superfície, població, altitud (IDESCAT, 2014) i nuclis poblacionals que els componen.

Municipi	Superfície (km ²)	Població	Altitud (m)	Nuclis poblacionals ¹
Campdevàrol	32,6	3395	738	La Creu, l'Herand, Sant Cristòfol, Sant Llorenç de Campdevàrol, Sant Martí d'Armàncies, Sant Pere d'Aüira, Sant Quintí de Puigrodon
Campelles	18,6	132	1303	El Baell
Camprodon	103,4	2359	947	Bolòs, Cavallera, la Colònia Estebanell, Creixenturri, Freixenet, Beget, Bestrecà, el Riberal, Rocabruna, Salarça
Gombrèn	43,3	195	919	Aranyonet, el Cortal, Montgrony
Llanars	24,7	509	983	Espinalba, Feitús, el Llanarès, el Riberal de Feitús, les Planes de Llanars
Les Llosses	114	211	1000	La Farga de Bebiè, Sant Esteve de Vallespirans, Sant Martí de Vinyoles, Sant Sadurní de Sovelles, Santa Maria de Matamala, Viladonja, Palmerola
Molló	43,1	339	1182	Can Solà, Espinavell, Favars, Fabert, Ginestosa, Grells, Moixons, el Riberal
Ogassa	45,2	245	951	Sant Julià de Saltor, Sant Martí d'Ogassa, Sant Martí de Surroca, Ca l'Enric, les Costes, Prat del Pinter, el Taller
Pardines	31	155	1226	Llavanera, l'Orri, Puigsac, Pujalt, Vilaró
Planoles	18,8	300	1136	Aspre, les Casetes, Can Fosses, Can Croells i el Serrat, el Molí, Planès, el Puig
Queralbs	93,5	182	1236	La Farga, Fustanyà, Núria, Rialb, Serrat, Vilamanya
Ribes de Freser	41,9	1859	912	Armàncies, Batet, Bruguera, Ribesaltes, el Solà i Ventolà
Ripoll	73,7	10751	691	Els Brucs, la Colònia de Santa Maria, Llaés, Ordina, Rama, el Remei, Rocafiguera, Sant Antoni, Sant Bartomeu, Sant Bernabé de les Tenes, Sant Roc
Sant Joan de les Abadesses	53,7	3413	773	Baga Amunt, Baga Avall, Can Martí Toralles, la Colònia Jordana, la Colònia Llaudet, Comafreda, Solei Amunt, Solei Avall
Sant Pau de Segúries	8,7	674	867	La Ral
Setcases	49,1	195	1265	Pastuira, Pla dels Hospitalets
Toses	57,9	150	1444	Dòrria, Espinosa, Fornells de la Muntanya, Nevà
Vallfogona de Ripollès	39,2	215	956	La Baga Avall, les Domes, Puigsec, Solana Amunt, Solana Avall, la Taverna
Vilallonga de Ter	64,2	421	1067	Abella, el Catllar, el Cros, Llebro, la Roca, Tregurà de Baix, Tregurà de Dalt, veïnat de Vallvigil, veïnat del Comalet

¹ IDESCAT (2011)

elles, fet que ha dotat els seus habitants d'una manera de ser, una personalitat i uns costums propis, deguts a l'aïllament geogràfic relatiu, sens dubte trencat amb fenòmens com la transhumància o el comerç ambulant de les trementinaires, entre d'altres.

Malgrat que el clima de la comarca s'inclogui dins de l'anomenat mediterrani, la influència directa del mar es va perdent a mesura que es va guanyant altitud i el clima propi de la muntanya mitjana

dóna pas a un d'alta muntanya pròpiament dit. Les zones baixes, especialment les que limiten amb la Garrotxa, reben les masses d'aire humit procedents del mar, que suavitzen la continentalitat del clima. Els valors de precipitació es distribueixen de manera irregular a la comarca, tant pel que fa a les diferents zones com pel que fa a les èpoques de l'any. En les parts més altes, la precipitació mitjana anual és de l'ordre de 1200 mm, mentre que a les zones baixes, vora de la capital de la comarca, no superen

els 1000 mm, a causa d'un fenomen conegut com ombra pluviomètrica (els cims que voregen una vall impedeixen l'entrada de les masses d'aire humit). La zona més plujosa és la més oriental i la quantitat de precipitació disminueix cap al sud. Pel que fa a les temperatures, també observem diferències importants entre les parts altes i baixes de la comarca, però cal remarcar que a tot el territori els hiverns són freds i els estius temperats, malgrat que les temperatures diürnes puguin ser elevades.

El Ripollès presenta una gran variació altitudinal, des dels 400 m de la riera de Beget fins als gairebé 3000 m del Puigmal (Ortiz, 2004). Aquesta gran diferència d'altituds comporta que la comarca presenti diversos estatges de vegetació. De dalt a baix, hi trobem l'estatge alpi, que baixa fins els 2300 m aproximadament i que es caracteritza fonamentalment per una vegetació herbàcia que constitueix els prats alpins. En general són formacions dominades per espècies perennes i de cicle curt. A més d'aquests prats, en aquest estatge hi trobem la vegetació típica de pedruscalls i tarteres, sovint relacionada amb zones de forta innivació. Per sota dels 2300 m i fins als 1600 m hi trobem l'estatge subalpi, caracteritzat a la comarca del Ripollès per les pinedes de pi negre [*Pinus mugo* Turra subsp. *uncinata* (Ramond ex DC. in Lam. et DC.) Domin] amb neret (*Rhododendron ferrugineum* L.) i les avetoses d'*Abies alba* Mill. ocupant les obagues i sovint acompanyat d'alguns caducifolis com el faig (*Fagus sylvatica* L.) i el bedoll (*Betula pendula* Roth).

L'estatge montà ocupa una franja per sota de l'estatge subalpi i s'estén entre els 1600 i els 400 m. Hi sovintegen les pinedes de pi roig (*Pinus sylvestris* L.), les fagedes i les rouredes. El pi roig forma, en alguns indrets, un bosc ben constituït mentre que en altres zones forma masses forestals secundàries. La fageda es desenvolupa en indrets humits, fondalades i algunes torrenteres. La roureda de roure pènel (*Quercus robur* L.) colonitza els vessants humits, mentre que la roureda de roure de fulla gran [*Quercus petraea* (Matt.) Liebl.] és de caire més atlàntic i la roureda de roure martinenc (*Quercus pubescens* Willd.) ocupa els solells de zones d'hivern fred. Podem destacar també, en aquest estatge, el bosc de ribera, format per verns [*Alnus glutinosa* (L.) Gaertn.], pollancrens (*Populus* spp.) i salzes (*Salix* spp.).

En referència al paisatge vegetal, cal mencionar que, com altres àrees de muntanya, el Ripollès ha

soferit un progressiu abandó de les terres conreades, a causa de la dificultat d'accés, de l'elevat cost de la mecanització i del relativament baix rendiment, a més de la necessitat de disposició de sòl urbanitzable. Això ha fet que antigues terres agrícoles hagin esdevingut pastures o, sovint, hagin estat recolonitzades per boscs, naturals o amb l'ajut de reforestació (Pla Comarcal de Muntanya, 1995-1999). Els paisatges que hem descrit succintament són poblats per una flora que, segons estimacions del botànic J. Vigo (com. pers.), consta d'uns 700-1800 tàxons.

Activitat econòmica

El sector primari és molt important a la comarca del Ripollès. A causa de l'orografia del terreny, poc apte per a l'agricultura, la ramaderia, sovint transhumant, constitueix un element clau de l'activitat econòmica. L'agricultura queda reduïda a petites explotacions, sovint destinades al consum familiar. En aquest sentit, hem de destacar la importància, no tant econòmica com tradicional, dels horts familiars, malgrat que constitueixin una part molt reduïda de l'economia del sector (Rigat *et al.*, 2009). La major part del sòl agrícola —i no només d'aquest— es destina a les pastures.

Pel que fa a la indústria, cal destacar l'explotació de recursos del subsòl, històricament important, però actualment inexistent. Durant molts anys la indústria metal·lúrgica ha estat una de les més importants, juntament amb la indústria tèxtil, totes dues molt presents al Baix Ripollès. Actualment, les indústries d'aquesta mena han estat substituïdes per d'altres de caire agroalimentari.

Malgrat les formes de producció esmentades, a hores d'ara, en tot cas, el principal motor econòmic de la comarca és el turisme, bàsicament atret pels paisatges de muntanya, tant en èpoques hivernals per l'esquí i altres activitats vinculades a la neu com durant la resta de l'any per l'excursionisme, turisme rural, cultural i gastronòmic.

Treballs etnobotànics previs i objectius

La comarca del Ripollès és una de les zones de Catalunya —i del Pirineu— amb un volum més important d'informació florística (Aymerich *et al.*, 2010-2011). Pel que fa als estudis etnobotànics, l'activitat ha estat força més escassa. A part dels treballs parcials (des d'un punt de vista geogràfic)

o sectorials (sobre tipus d'usos concrets) fets en el marc de les recerques que sintetitzem aquí (vegeu Rigat, 2005; Rigat *et al.*, 2006, 2007, 2009, 2013a, b, 2015, 2016; Carrió *et al.*, 2012), podem mencionar, de temps antics, que la flòrula de la Vall de Núria (Vayreda, 1881) conté algunes informacions sobre noms populars i també sobre l'ús d'algunes de les plantes que cita. A part d'això, els treballs d'ampli abast de caire etnobotànic que compreguin el Ripollès es redueixen a una recerca etnobotànica de la veïna Alta Garrotxa, que inclou alguns informants del Ripollès (Longarriu & Sala, 2005) i a l'obra de M. D. Escalé i Parramon *Herbes remeieres de Queralbs i de Núria* (Escalé, 2013), que recull les receptes de la seva mare, resident a Queralbs però originària de la Vansa (Alt Urgell). A la seva *Flora de la Vall de Ribes*, l'esmentat J. Vigo, originari d'aquest territori, recull alguns noms populars de plantes (Vigo, 1983). Altres treballs, no pas menys importants, però d'abast més reduït, que contenen recerques etnobotàniques dutes a terme al territori considerat són els de Serna & Vila (2007), Díaz (2009) i Pastoret (2009).

Els escassos antecedents indicaven que una prospecció etnobotànica completa de la comarca era per fer i tenia interès. A més, l'estudi d'aquesta comarca completava el coneixement, ja força avançat en treballs anteriors, del Pirineu català (llevat a la part on s'hi parla occità, la Vall d'Aran, on només hi ha encara un coneixement incipient) (Vallès *et al.*, 2007, 2015).

En conseqüència amb això, els objectius d'aquest treball han estat els següents: (1) recollir dades sobre els noms, els usos, el maneig i coneixements populars de les plantes a la comarca del Ripollès; (2) elaborar un catàleg etnoflorístic de la comarca; (3) analitzar i discutir les dades per a poder valorar la rellevància i la pervivència del coneixement tradicional a la zona i poder avaluar l'interès de les dades obtingudes, sobretot en els usos medicinals i alimentaris de les plantes i (4) analitzar i avaluar la quantitat de dades generades en aquesta comarca, en relació a d'altres territoris similars.

MATERIAL I MÈTODES

Municipis estudiats

Es varen fer entrevistes a tots els municipis de la comarca, intentant tenir-hi representat el màxim nombre possible de nuclis poblacionals, de manera

que es cobris tot el territori comarcal. Les característiques d'aquests municipis es troben a la Taula 1. Alguns nuclis poblacionals no es varen mostrejar a causa de la manca de població estable o del perfil dels seus habitants, sovint nouvinguts o de segones residències.

Entrevista etnobotànica

El mètode utilitzat es basa en l'entrevista etnobotànica semiestructurada (Pujadas *et al.*, 2004; Vallès *et al.*, 2007) individual o col·lectiva i l'elecció dels informants es va dur a terme pel mètode de bola de neu (Goodman, 1961; Bernard, 1998). Per a l'obtenció de la informació sobre el coneixement popular de les plantes hem conversat amb 163 persones durant 104 entrevistes, algunes de les quals col·lectives, dutes a terme a tots els municipis. La Taula 2 recull els municipis prospectats, el nombre d'entrevistes que s'hi van realitzar i el nombre d'informants que hi van participar.

El treball de camp va respectar els principis ètics de la Societat Internacional d'Etnobiologia (International Society of Ethnobiology, 2008) i va comptar amb el consentiment informat previ dels informants (Rosenthal, 2006). Les entrevistes varen ser enregistrades, igualment amb el corresponent permís. Després van ser transcrites i totes les informacions obtingudes es van entrar a la base de dades del nostre grup de recerca (<http://www.etnobotanica.cat>); més tard van ser analitzades amb els programes Excel (Microsoft Excel 2007) i XLS-TAT (v2007.5, Addinsoft SARRL).

Material vegetal

De totes les mostres que ho han permès s'han preparat plecs d'herbari que, un cop convenientment etiquetats, han estat dipositats a l'herbari BCN, del Centre de Documentació de Biodiversitat Vegetal de la Universitat de Barcelona o a l'herbari BC, de l'Institut Botànic de Barcelona (IBB-CSIC-ICUB). La majoria de materials que no han pogut ser transformats en plecs d'herbari (mostres de plantes trossejades, objectes elaborats amb plantes...) han estat dipositats al primer dels dos herbaris esmentats, en el qual es va crear recentment una subcol·lecció (BCN-E) per a aquesta mena de mostres. Al catàleg etnoflorístic que constitueix l'Apèndix 1 s'indiquen els codis i números de plec d'herbari de cada tàxon, que no es repeteixen al catàleg de barreges que conforma l'Apèndix 2.

Taula 2. Municipis estudiats, nombre d'entrevistes i nombre de persones entrevistades per municipi.

Municipi	Nombre d'entrevistes realitzades	Nombre de persones entrevistades
Campdevàno	4	4
Campelles	1	2
Camprodon	26	34
Gombrèn	1	1
Llanars	8	13
Les Llosses	4	7
Molló	5	8
Ogassa	2	3
Pardines	3	9
Planols	1	2
Queralbs	5	8
Ribes de Freser	8	16
Ripoll	2	4
Sant Joan de les Abadesses	10	18
Sant Pau de Segúries	5	6
Setcases	5	7
Toses	5	8
Vallfogona de Ripollès	2	3
Vilallonga de Ter	7	10

Els tàxons de plantes s'han identificat i determinat bàsicament amb la *Flora Manual dels Països Catalans* (Bolòs *et al.*, 2005), la taxonomia i la nomenclatura de la qual s'ha seguit de manera regular. Per a plantes no contingudes en aquesta flora (sobretot ornamentals i alguna d'altra mena), s'ha seguit Kindersley (1999, 2003) i Burnie *et al.* (2003). No obstant, l'assignació de cada tàxon a una família botànica s'ha fet seguint els criteris del Grup de Filogènia de les Angiospermes (APG III, 2009).

Etnobotànica quantitativa

Per a l'anàlisi de les dades obtingudes, hem dut a terme alguns càlculs per tal de poder quantificar alguns aspectes, des del nombre de tàxons, reports d'ús i noms populars recollits, fins a les proporcions de parts de plantes usades i els modes de preparació del material vegetal per al seu ús.

Hem obtingut el valor de l'índex d'etnobotanicitat (Portères, 1970), que consisteix en la relació entre el nombre d'espècies usades en un territori i el nombre total d'espècies que en constitueixen la flora, expressat en percentatge, i que indica la

proporció de tàxons existents en un territori sobre els quals es té algun coneixement popular. De manera similar, hem obtingut també l'índex d'etnofitonímia (Bonet *et al.*, 1999), dividint el nombre de plantes d'un territori per a les quals s'ha localitzat algun fitònim pel nombre d'espècies de la seva flora (i multiplicant la xifra obtinguda per 100 per a donar el resultat en percentatge) per a expressar la proporció de plantes de la flora d'un indret que reben nom popular. Encara en el camp fitonímic, hem buscat un segon valor, el de l'índex de diversitat lingüística en la fitonímia, dividint el nombre de fitònims pel de tàxons referits pels informants, i que expressa la riquesa lingüística en les denominacions dels vegetals d'una zona, independentment de la grandària de la seva flora.

A més, hem calculat alguns índexs que permeten considerar el grau de coherència dels usos reportats pels nostres informants i, doncs, llur fiabilitat. En primer lloc, hem identificat i comptat els tàxons amb tres o més reports d'ús; aquests són, segons Le Grand & Wondergem (1987) i Johns *et al.* (1990), els que podrien ser més prometedors de cares a emprendre recerques encaminades a la producció i la possible comercialització de nous productes

(medicinals, alimentaris o d'altra mena) d'interès general. Segonament, hem calculat (en general i per a plantes medicinals i alimentàries en particular) el factor de consens d'informants (F_{IC} ; Trotter & Logan, 1986). Aquest índex, consistent en el quocient entre el nombre de reports d'ús menys el nombre de tàxons als quals aquestes reports pertanyen i el nombre de reports d'ús menys 1, es considera un bon indicador de la coincidència o coherència dels informants d'una àrea determinada respecte del maneig de la biodiversitat (vegetal en aquest cas), la qual cosa, al seu torn, dóna idea de la fiabilitat d'aquestes dades. Com més s'acosti aquest índex a la unitat, és a dir com més els informants coincideixin a referir un mateix determinat ús per a una mateixa determinada planta, més coherent i fiable serà el corpus de coneixement que refereixin.

RESULTATS I DISCUSSIÓ

Població entrevistada: els informants

Els informants d'aquest treball van néixer entre 1915 i 1988. Entre ells, hi ha 68 homes (42%) i 95 dones (58%). Aquesta prevalença del gènere femení és força comuna en els estudis etnobotànics duts a terme a Catalunya (Parada, 2007 i referències que conté), mentre que en algunes altres zones ibèriques (p. ex. a Andalusia) la situació s'inverteix (Fernández-Ocaña, 2000 i referències que conté). El predomini de les dones ha estat considerat lògic per alguns autors (Hardy, 2000), car, en general, elles s'ocupen de la casa, de la cuina, de l'hort i de moltes activitats en els quals les plantes hi juguen un paper preponderant. Un dels punts que poden explicar el predomini d'homes com a informants a Andalusia, segons la investigadora citada, és el rol dominant de l'home a la família que, fins i tot, en algun cas pot arribar a eclipsar un xic la dona durant l'entrevista o abans que aquesta es dugui a terme.

Els informants són nascuts molt majoritàriament a la mateixa comarca del Ripollès, i els que no (representen només un 5,52%) hi han viscut una part molt significativa de la seva vida.

Pel que fa a les professions (i tenint en compte que algunes persones n'han exercit més d'una al llarg de la vida) de les persones entrevistades, hi predominen les lligades al medi rural. Entre les

dones trobem un 49% de pageses, un 25% de mestresses de casa i un 10% de treballadores en fàbriques. Entre els homes, el 48% són pagesos (única professió de les principals en la qual el percentatge és quasi idèntic al de les dones) i un 21% pastors i ramaders.

Nombre de plantes conegudes i reports d'ús

El nombre total de tàxons sobre els quals s'ha obtingut informació (noms o usos populars) és de 457 (comptant-hi espècies, subespècies i varietats), 15 dels quals només han estat determinats fins al nivell de gènere. Sobre aquestes plantes, els informants han fet 7192 reports d'ús, entenent per tal cada menció d'un ús d'una part o de la planta sencera per un informant (és a dir que si dos informants diuen que la camamilla és digestiva, això es compta dues vegades; com veurem més endavant, aquest concepte és important per a càlculs d'etnobotànica quantitativa).

Famílies botàniques

Les plantes citades pertanyen a 99 famílies botàniques. A l'Apèndix 3 recollim els nombres i percentatges de reports d'ús de cada família i de tàxons que hi pertanyen.

La família més citada i amb més espècies és la de les compostes o asteràcies. Això no és pas gens d'estranyar, ja que és la família de plantes vasculars amb més diversitat de tàxons (uns 25.000), té una àrea de distribució cosmopolita i és ben present a la regió mediterrània (Funk *et al.*, 2009). A part d'això, les famílies que ocupen els llocs destacats pel que fa a nombre de tàxons i citacions coincideixen (les 10 primeres i, amb alguna variació en l'ordre, ben bé cinc més) amb les de la resta de territoris catalans i, en general, mediterranis, prospectats (Parada, 2007; Carrió, 2013, i referències que contenen). En general es tracta, com en el cas de les compostes, de famílies força diverses i esteses.

Nombre de plantes per superfície, habitant i informant

Una primera manera de valorar la rellevància de la xifra corresponent al nombre de tàxons vegetals coneguts a la comarca és calcular el nombre de plantes per superfície, per habitant i per informant.

Si només tenim en compte les plantes reportades com a medicinals (que són 282, com veurem més endavant), per tal de poder comparar amb estudis previs, que feien el càlcul només amb aquesta mena de plantes, els valors són de 0,30 tàxons/km², 0,01 tàxons per habitant i 1,73 tàxons per informant. A la Taula 3 hi ha reflectits els resultats d'aquests valors només per a les plantes medicinals, així com

Taula 3. Comparació dels resultats de diversos estudis etnobotànics duts a terme a la regió mediterrània. Les dades relatives al present treball es presenten en negreta. Flora: nombre aproximat d'espècies de plantes vasculars de la flora del territori; PM: nombre de plantes medicinals reportades; NI: nombre d'informants; PM/I: nombre de plantes medicinals reportades per informant; IE: índex d'etnobotanicitat (Portères, 1970: nombre d'espècies utilitzades \times 100/nombre d'espècies de la flora).

Territori	Extensió (km ²)	Població	Flora	PM	PM/km ²	PM/Habitant	NI	PM/I	IE
Alta Vall del Ter^a	294	4526	1600	220	0,75	$4,87 \times 10^{-2}$	60	3,67	16,2
Alt Empordà (plana interior) ^b	178	41.300	1650	149	0,84	$3,61 \times 10^{-3}$	46	3,24	11
Alt Empordà (comarca sencera) ^c	1358	118.718	1650	334	0,25	$2,80 \times 10^{-3}$	178	1,87	25,9
Cabo de Gata ^d	800	20.000	1000	253	0,32	$1,26 \times 10^{-2}$	153	1,65	25,3
Campoo – Los Valles ^e	1012,12	23.027	1500	166	0,16	$7,20 \times 10^{-3}$	107	1,55	23
Capcir ^f	177,1	1752	550	94	0,53	$5,40 \times 10^{-3}$	28	3,48	17,09
Castelló ^g	6679	385.823	2128	365	0,06	$9,46 \times 10^{-4}$	150	2,34	17,2
Caurel ^h	260	2400	800	223	0,86	$9,29 \times 10^{-2}$	45	4,96	27,9
Cerdanya ⁱ	1086	23.000	1600	234	0,22	$1,02 \times 10^{-2}$	155	1,53	15
Cerdanya ^j	1139,9	26.250	1500	146	0,13	$5,60 \times 10^{-3}$	83	4,56	9,7
Conflent ^k	882,6	16.554	1500	170	0,19	$10,27 \times 10^{-3}$	60	2,88	11,33
Córdoba ^l	13.718	724.000	1641	145	0,01	$2,00 \times 10^{-4}$	106	1,37	8,8
Granada ^m	12.531	761.734	–	241	0,02	$3,16 \times 10^{-4}$	–	–	–
Guilleries ⁿ	594	27.298	1100	158	0,27	$5,80 \times 10^{-3}$	27	5,85	20
Huesca ^o	15.671	222.000	2500	553	0,04	$2,48 \times 10^{-3}$	–	–	22
Israel-Palestina ^p	20.700	4.486.600	–	150	0,007	$3,34 \times 10^{-5}$	100	1,5	–
Los Villares – Valdepeñas ^q	271	9508	906	158	0,58	$1,66 \times 10^{-2}$	100	1,58	51,1
Mallorca ^r	3622,54	873.414	1500	255	0,07	$2,90 \times 10^{-4}$	235	1,09	29,2
Montserrat ^s	826	79.373	1500	351	0,43	$4,43 \times 10^{-3}$	172	2,05	25
Pallars ^t	2530	18.880	1500	437	0,17	$2,32 \times 10^{-2}$	264	1,66	29,1

Taula 3 (cont.). Comparació dels resultats de diversos estudis etnobotànics duts a terme a la regió mediterrània. Les dades relatives al present treball es presenten en negreta. Flora: nombre aproximat d'espècies de plantes vasculares de la flora del territori; PM: nombre de plantes medicinals reportades; NI: nombre d'informants; PM/I: nombre de plantes medicinals reportades per informant; IE: índex d'etnobotanicitat (Portères, 1970: nombre d'espècies utilitzades \times 100/nombre d'espècies de la flora).

Territori	Extensió (km ²)	Població	Flora	PM	PM/km ²	PM/Habitant	NI	PM/I	IE
Parque Natural de Montesinho ^u	734	7427	1271	166	0,23	$2,24 \times 10^{-2}$	100	1,66	24,7
Ripollès^v	956,6	25.700	1600	282	0,30	$1,10 \times 10^{-2}$	163	1,73	35,01
Segarra ^w	646	17.040	–	92	0,14	$5,39 \times 10^{-3}$	29	3,17	–
Serra de São Mamede ^x	400	35.770	–	150	0,38	$4,19 \times 10^{-3}$	45	3,33	–
Túnia ^y	154.520	7.900.000	2000	553	0,004	$7,00 \times 10^{-5}$	130	0,43	27,7
Vall del Tenes ^z	260	17.969	–	150	0,58	$8,35 \times 10^{-3}$	28	5,40	–
Xipre ^{aa}	9251	639.000	1900	379	0,04	$5,93 \times 10^{-4}$	–	–	–

^a Rigat (2005) —es tracta de l'estudi preliminar d'una part de la comarca que ara hem estudiat en tota la seva extensió—; ^b Parada (1997); ^c Parada (2007); ^d Martínez (1993); ^e Pardo de Santayana (2003); ^f Muntané (2005); ^g Mulet (1990); ^h Blanco (1996); ⁱ Muntané (1991); ^j Muntané (2005) —es tracta d'un segon estudi a la mateixa comarca que l'anterior fet uns quants anys després del primer i de menor abast pel que fa a informants—; ^k Muntané (2005); ^l Casana (1993), Galán (1993); ^m González-Tejero (1989); ⁿ Selga (1998); ^o Villar *et al.* (1992); ^p Friedman *et al.* (1986), Palevitch *et al.* (1986); ^q Ortuño (2003); ^r Carrió (2013); ^s Bonet (2001); ^t Agelet (1999); ^u Carvalho (2005); ^v Dades del present treball; ^w Raja (1995); ^x Rodrigues (2001); ^y Le Floc'h (1983), Boukef (1986); ^z Bonet (1991); ^{aa} Arnold-Apostolides (1991).

els dels altres estudis previs. Si comparem aquestes xifres amb algunes altres que s'han trobat en diverses zones mediterrànies prospectades etnobotànicament, veiem que, pel que fa a plantes medicinals per km², el valor del Ripollès és superior als de 0,25 a l'Alt Empordà (Parada, 2007), 0,25 a la Cerdanya (Muntané, 1991, 2005) i 0,27 a les Guilleries (Selga, 1998) i inferior als del Montseny (0,43, Bonet, 2001) i la Vall del Tenes (0,58, Bonet, 1991); aquest fet és causat en bona part per les extensions prou diverses que ocupa cada territori. El nombre de plantes medicinals per habitant és força més alt que el que es troba en territoris molt més poblats, com ara l'Alt Empordà (Parada, 2007), que és gairebé 10 cops inferior. Finalment, el nombre de plantes medicinals per informant té un valor semblant que els que s'han trobat a la Serra de Cazorla, al Montseny i a l'Alt Empordà (1,9, 2,05 i 1,9, respectivament; Fernández-Ocaña, 2000; Bonet, 2001; Parada, 2007).

Índex d'etnobotanicitat

Aquest índex (Portères, 1970) expressa el percentatge de la flora d'un territori que és objecte d'algun coneixement popular. Tenint en compte que tal com s'ha dit la flora del Ripollès és constituïda per uns 1600 tàxons, podem deduir que l'índex d'etnobotanicitat és d'aproximadament 35,01%.

De totes maneres, podem afirmar que un terç de les plantes del Ripollès és conegut i, en general, usat, pels informants de la comarca. Aquest valor se situa entre els més alts (de fet, és el més elevat) que s'han obtingut en estudis similars duts a terme en altres territoris situats del tot o en bona part a l'àrea lingüística catalana: 25,9 a l'Alt Empordà (Parada, 2007), 23,2 al Montseny (Bonet, 2001), 20 a les Guilleries (Selga, 1998), 17,2 a la província de Castelló (Mulet, 1990), 15 (Muntané, 1991) o 9,73 (Muntané, 2005) a la Cerdanya, 29,1 al Pallars (Agelet, 1999), 17,09 al Capcir (Muntané, 2005),

11,33 al Conflent (Muntané, 2005) i 29,81 a Mallorca (Carrió, 2013).

Tradicció i fiabilitat de les dades: freqüència d'ús de les plantes i factor de consens d'informants

Un dels punts rellevants d'una prospecció etnobotànica, a part d'avaluar —com hem fet més amunt— el nombre i la importància relativa de les plantes conegudes i usades en una àrea geogràfica, és calibrar la coherència de les dades, la qual cosa pot menar a considerar-les útils de cares a futures recerques encaminades, posem per cas, al descobriment i la possible posada en el mercat de productes útils derivats de plantes.

Per a fer aquesta valoració, en primer lloc hem quantificat els tàxons amb tres o més reports d'ús, que són, segons els criteris àmpliament seguits de Le Grand & Wondergem (1987) i Johns *et al.* (1990), aquells amb un grau de fiabilitat més alta. En el nostre cas, dels 457 tàxons reportats, 332 (és a dir, el 72,65%) acompleixen aquest requisit. Això vol dir que gairebé les tres quartes parts de les espècies vegetals conegudes i majoritàriament usades al Ripollès ho són amb una freqüència de citació que supera el mínim acceptable per a considerar-les com a objecte de consens en el territori.

En segon lloc, el factor de consens d'informants (F_{IC} , Trotter & Logan, 1986) permet valorar de manera encara més precisa la fiabilitat de les dades, car dona idea de la seva coherència, és a dir, de fins a quin punt els diferents informants es refereixen a les mateixes plantes per als mateixos usos. En definitiva, es tracta d'apreciar si hi ha una tradició comuna en el coneixement sobre les plantes en una àrea geogràfica o si cada informant va pel seu cantó. El F_{IC} es pot calcular de manera general (per a totes les plantes i tots els usos) o per a cada mena d'ús (plantes medicinals, plantes alimentàries, plantes per a un o un altre ús medicinal concret...).

El F_{IC} general al Ripollès és de 0,94. Això (essent la unitat el valor màxim d'aquest índex) indica una coherència molt alta entre els usos que tots els informants reporten per a les plantes a la comarca. Son dades amb un grau elevat de fiabilitat que les fa potencialment utilitzables en futurs estudis de desenvolupament de medicaments o altres productes a base de plantes. Novament, el valor que hem trobat és entre els més alts dels

territoris de llengua catalana prospectats, igualat només pel 0,94 reportat a Mallorca (Carrió, 2013), amb un grau d'aïllament comparable al de les valls de muntanya, i seguit per 0,91 al Montseny i a l'Alt Empordà (Bonet, 2001; Parada, 2007) i 0,87 als Pallars (Agelet, 1999).

Ultra el F_{IC} general hem calculat alguns F_{IC} parcials que hem considerat interessants. Així, el F_{IC} per a plantes medicinals a l'Alta Vall del Ter és de 0,87 (Rigat *et al.*, 2006, 2007), similar als d'altres territoris del domini lingüístic català (Carrió, 2013 i referències que conté) i superior als trobats en altres àrees ben distants i on el saber popular és molt arrelat, com ara diverses zones de Mèxic (Heinrich *et al.*, 1998; Leonti *et al.*, 2001) i l'Índia (Ragupathy *et al.*, 2008).

En resum, tant les freqüències de citació de plantes i usos com els factors de consens d'informants general i parcials mostren un elevat grau de coincidència a l'hora d'utilitzar les plantes per a diverses finalitats a l'àrea estudiada, la qual cosa permet afirmar que existeix una tradició fonamentada en el saber popular ripollès sobre les plantes i que les dades obtingudes són fiables i en gran part poden ser usades amb profit en futurs estudis de tipus bàsic o aplicat.

Anàlisi dels catàlegs etnobotànics

El catàleg de tàxons (Apèndix 1) conté totes les dades sobre usos, ja siguin medicinals, alimentaris o d'altra mena, així com sobre noms populars, a més de dades d'altres tipus (observacions ecològiques, dites, creences...). Ara bé, per als comentaris següents hem separat els diversos temes: plantes medicinals, plantes alimentàries, plantes tòxiques o nocives, plantes amb altres usos i noms populars.

En canvi, el catàleg de barreges (Apèndix 2), comprèn únicament les mescles de plantes amb finalitat medicinal. És per això que aquest segon catàleg només és objecte de comentaris en l'apartat de plantes medicinals.

Plantes medicinals

El nombre de plantes amb algun ús medicinal esmentat pels informants és de 282 tàxons, pertanyents a 81 famílies. Hi corresponen 6515 reports d'ús. Això fa de les aplicacions lligades a l'àmbit

medicinal les més importants, en termes de nombre de tàxons i de freqüència d'ús, de totes les utilitzacions de les plantes al territori considerat.

La immensa majoria dels usos medicinals són destinats a medicina humana. De totes maneres, el 6% de plantes amb usos adreçats a medicina veterinària (5% únicament i 1% compartit amb la medicina humana) és prou significatiu. Es tracta de 49 espècies de plantes que mantenen una vigència d'ús prou alta, tot i que els avenços de la veterinària han fet disminuir els tractaments populars arreu de les societats industrialitzades (Carrió *et al.*, 2012).

Espècies més citades i usades

Al subapartat d'etnobotànica quantitativa hem esmentat que una gran majoria de les plantes citades pels nostres informants ho havien estat almenys tres vegades. Algunes, però, depassen i de molt aquesta xifra. Els 10 tàxons amb més reports d'ús en comprenen, tots junts, uns 2100, és a dir, aproximadament un 30% dels gairebé 7200 totals.

Alguns d'aquests tàxons (com ara *Sambucus nigra* L., *Thymus vulgaris* L., *Tilia platyphyllos* Scop. i *Santolina chamaecyparissus* L.) es compten entre els que solen estar en els primers llocs del rànquing en molts dels territoris catalans —i en molts d'altres de mediterranis— prèviament prospectats (Parada, 2007; Carrió, 2013 i referències que contenen). La primera espècie de la llista, amb més de 400 reports d'ús, és, certament, una de les plantes més conegudes i utilitzades en moltes zones, una de les que té usos més diversos i una de les quals s'usen més parts; a més, el sabuc és una de les plantes per les quals els informants solen mostrar una predilecció i un afecte especials (Vallès *et al.*, 2004a i referències que conté).

Alguns tàxons, en canvi, són força específics de la zona estudiada i donen testimoni del seu caràcter d'alta muntanya. Són clars exemples d'això l'arnica (*Arnica montana* L. subsp. *montana*) i la camamilla [*Achillea ptarmica* L. subsp. *pyrenai-ca* (Godr.) Heimerl]. D'altres plantes anomenades àrnica i camamilla s'usen per a les mateixes respectives funcions en molts territoris (i fins i tot al Ripollès mateix), però aquí les que ho són per excel·lència són dues espècies rares o inexistentes

en altres zones, però, en canvi, molt a l'abast en aquest. Això és coherent amb la idea que moltes de les plantes usades en medicina popular són obtingudes de llocs propers a aquells on viuen els usuaris (vegeu-ne un exemple, en una cultura ben diferent de la nostra, a Giday, 2001). Ara bé, en el cas que tractem, la proximitat pot implicar una bona caminada i superar un desnivell d'altituds considerable.

Parts de planta usades

Les parts més aparents dels vegetals sumen un percentatge molt important (69% entre part aèria florida, inflorescència, part aèria, fulla i flor), tot i que el 6% de l'arrel no és pas menyspreable pel que fa al seu ús.

Aquests resultats són també bàsicament concordants amb els que s'han publicat a d'altres zones de l'àrea mediterrània (Parada, 2007; Carrió, 2013 i referències que contenen).

Alteracions tractades i usos medicinals

A la Fig. 2 es recullen els grans tipus de trastorns de la salut que són tractats popularment amb plantes al Ripollès, en molts casos agrupats per sistemes orgànics. Podem veure que cinc grups de problemes són àmpliament dominants: traumatismes, inflamacions, trastorns dels sistemes digestiu, respiratori i genitourinari.

Complementàriament, presentem a la Fig. 3 els 17 tipus d'ús medicinal de les plantes més estesos segons els informants. Conseqüentment amb els trastorns més tractats, el usos antiinflamatori intestinal (corresponent a inflamacions i a afecions del sistema digestiu), anticatarral (sistema respiratori) i antihipertensiu (sistema circulatori) ocupen els primers llocs.

La majoria dels usos medicinals de les plantes reportats pels informants i els principals pel que fa a la freqüència de citació van en la idea que se sol difondre que la fitoteràpia (ja sigui popular o industrial) s'ocupa de malalties lleus o no gaire greus i d'afecions cròniques. De totes maneres, cal dir que, com s'ha vist també en altres casos, algunes de les propietats medicinals que els informants atribueixen a les plantes són ben definides i per a malalties que cal qualificar d'importants i greus.

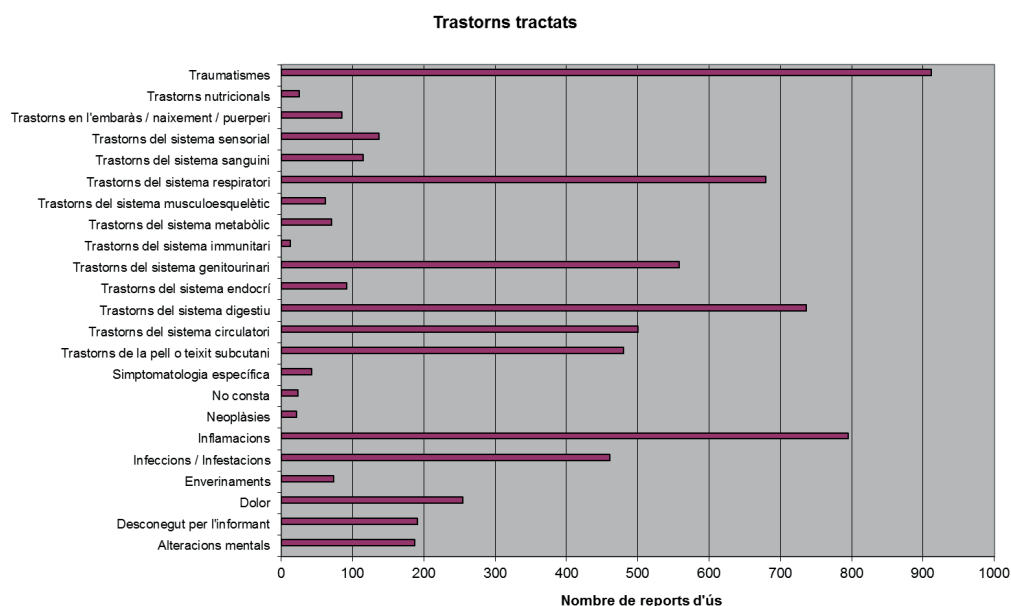

Figura 2. Tipologia i reports d'ús dels trastorns tractats al Ripollès.

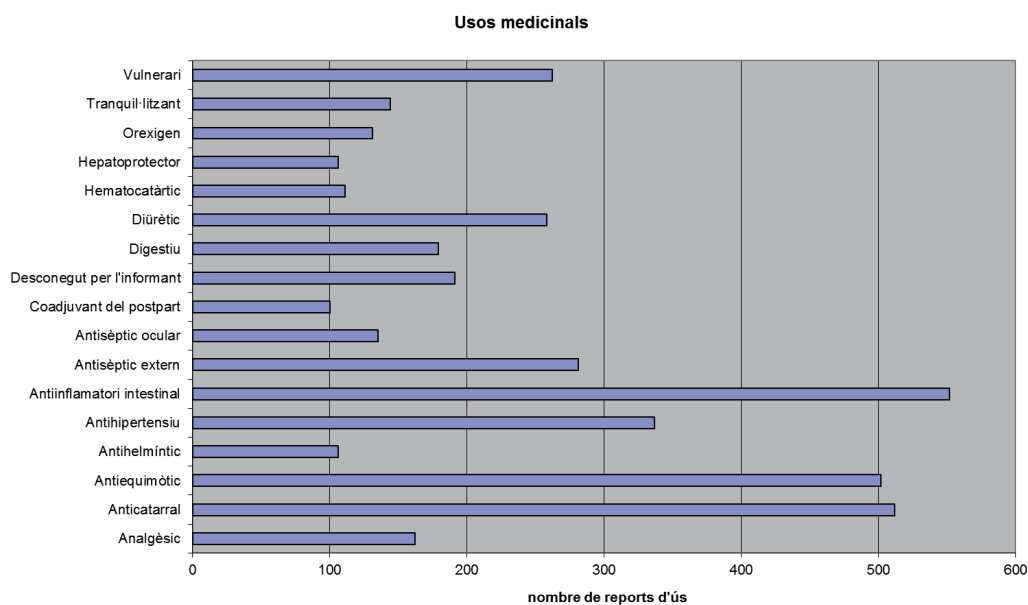

Figura 3. Tipologia i reports d'ús de les principals aplicacions medicinals al Ripollès.

Formes de preparació i administració

En general, els tractaments que s'apliquen a les plantes usades en medicina popular no són pas gaire complexos. La decocció o la infusió solen predominar sobre altres modes de preparació, i sovint hom parla més aviat de tisana com a forma d'administració, car la diferència entre infusió i decocció

és fina i a vegades poc clara en boca dels informants, com ja assenyalava Mulet (1990) en un treball sobre la província de Castelló. En els resultats del present treball veiem reflectida aquesta mateixa pauta, car la tisana domina com a forma d'aplicació dels remeis populars amb un 51%.

Aquesta senzillesa aparent, però, no ens ha de fer creure que la fitoteràpia o la medicina populars no

tinguin mecanismes que es poden titllar de complexos o sofisticats. N'és un exemple, en l'etnobotànica ripollesa, el procés de destil·lació seca que es duu a terme per a obtenir els anomenats esperits (de fet, essències) de sabuc (*Sambucus nigra*) i d'arnica (*Arnica montana* subsp. *montana*). En ambdós casos les inflorescències són sotmeses a calor seca perquè vagin donant el producte desitjat, en un procés que cal preparar i controlar minuciosament (vegeu Rigat *et al.*, 2007 i Vallès *et al.*, 2010). La destil·lació del sabuc és comuna a altres territoris (Vallès *et al.*, 2010), mentre que la d'arnica, planta típicament d'alta muntanya, no l'hem trobada reportada; a l'Alt Empordà, un procés similar es duu a terme per a obtenir essència de donzell (*Artemisia absinthium* L.; Parada *et al.*, 2009). Altres preparacions poc o molt elaborades detectades són xarops, ungüents o melits, per exemple.

Barreges medicinals

Les plantes medicinals són usades sovint (i això tant de manera popular com industrial) en barreges, algunes de les quals es consideren, a més, sinèrgiques (Gilbert & Alves, 2003). Els nostres resultats ho reafirmen: al llarg de les entrevistes realitzades hem pogut inventariar 180 barreges medicinals a base de plantes, les quals impliquen 135 tàxons i tenen 1015 reports d'ús. La mitjana per barreja és de 2,78 tàxons, amb un mínim de dues i un màxim de vuit plantes. Les espècies més citades en barreges (amb 44 reports d'ús cadascuna) són *Hypericum perforatum* L. i *Rosmarinus officinalis* L.

Els principals usos de les barreges medicinals són l'anticatarral, l'analgèsic, l'antiequimòtic, l'antisèptic extern i el coadjuvant del postpart per aquest ordre. En general, s'inscriuen en la mateixa tendència d'usos preferents que les plantes aïllades (vegeu més amunt la secció sobre afeccions tractades i usos medicinals).

Plantes tòxiques o nocives

Com que la manera de consolidar els usos populars de les plantes és la d'assaig i error, és normal que, en treballs etnobotànics, es detecti la presència de plantes nocives o tòxiques. Alguns ho són de manera associada a l'ús medicinal o fins i tot alimentari, com a efectes secundaris no desitjats, i d'altres de manera directa. Els informants han proporcionat

dades sobre 48 tàxons d'aquesta mena, pertanyents a 23 famílies, dels quals s'han fet 252 reports. Les sis espècies que tenen 10 o més reports d'ús són les següents: *Aconitum napellus* L., *Helleborus viridis* L., *Ranunculus bulbosus* L., *Veratrum album* L., *Conium maculatum* L. i *Saxifraga longifolia* Lapeyr.

Aquestes sis espècies són ben conegudes entre les tòxiques. *Aconitum napellus*, la tora blava, és una de les plantes considerades més tòxiques, almenys de la flora europea (Lin *et al.*, 2004). Algunes d'elles són també usades com a medicinals (vegeu els catàlegs, Apèndix 1 i 2).

Plantes alimentàries

Després dels medicinals, els alimentaris (incloent les plantes comestibles, les usades per a elaborar begudes, les condimentàries i les utilitzades en alimentació animal), són els usos més citats en treballs etnobotànics en general, i també en aquest. Hem obtingut dades sobre 180 tàxons d'aquest àmbit, que pertanyen a 55 famílies i dels quals s'han fet 1662 reports d'ús, dels quals el 76% estan destinats a alimentació humana, el 23% a animal i l'1% restant no consta. El predomini de l'alimentació humana és molt important, però no és tan gran com la diferència entre medicina humana i animal. Això vol dir que la medicina veterinària té menys força que l'alimentació animal, és a dir, que aquest últim és un dels usos populars de les plantes que es mantenen més en àrees rurals.

Les famílies de les compostes o asteràcies, labiades o lamiàcies, rosàcies i umbel·líferes o apiàcies destaquen força sobre les altres. Com hem esmentat més amunt en el cas de les plantes medicinals, es tracta de famílies grans i cosmopolites i, a més, contenen plantes alimentàries molt típiques.

Espècies més citades

Presentem a la Fig. 4 les 33 plantes d'ús alimentari que tenen més de 15 reports d'ús. Aquesta llista en comprèn de silvestres i de conreades. Entre aquestes darreres n'hi ha de ben típiques i generalment usades, com ara la pomera (*Pyrus malus* L.), la perera (*Pyrus communis* L.) o el julivert [*Petroselinum crispum* (Mill.) Fuss]. No obstant, hi predominen les plantes silvestres o els conreus anomenats menors. La planta de lluny més citada,

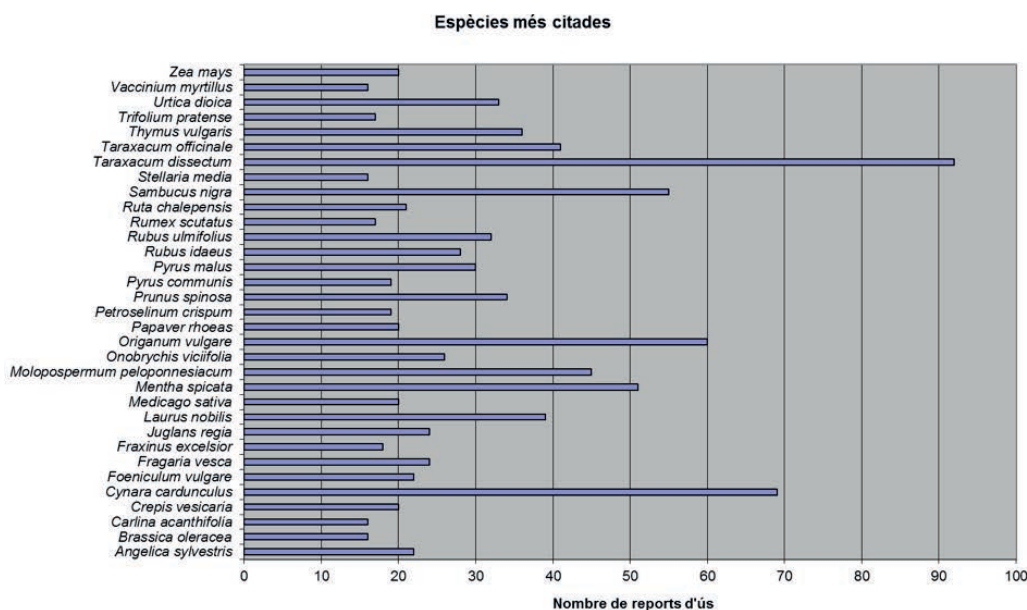

Figura 4. Plantes alimentàries més citades i reports d'ús de cadascuna al Ripollès.

la xicoina [*Taraxacum dissectum* (Ledeb.) Ledeb.] és una espècie típica d'alta muntanya usada, fora del Ripollès, en ben pocs altres territoris, com ara la Cerdanya (Muntané, 1991), tot i que espècies properes, normalment esmentades sota el nom de *T. officinale* L., són d'ús bastant general (Pardo de Santayana *et al.*, 2014). A continuació hi trobem una planta conreada a petita escala, l'herbacol (*Cynara cardunculus* L.), molt usada per a quallar la llet i obtenir formatge casolà. En tercer lloc, hi trobem l'orenga (*Origanum vulgare* L.), planta que presenta la particularitat de tenir usos tradicionals antics, però també recents; de fet és una de les més conegudes del jovent, ja que s'usa per a condimentar la pizza. Destaca finalment el sabuc (*Sambucus nigra*), del qual ja hem destacat la rellevància com a planta medicinal.

Parts de planta

Hom pot trobar a la Fig. 5 les diverses parts de les plantes que són objecte de consum alimentari. Novament, de manera similar a les plantes medicinals, les parts més evidents —les aèries— de les plantes són les que més es fan servir. És remarcable que entre la part aèria i la fulla es cobreix gairebé la meitat dels reports, proporció que ateny els dos terços si hi afegim la part aèria florida, el fruit i la infructescència. A diferència de l'alimentació general (compres per a menjar i conreus majors), la popular

fa poc cas de les parts subterrànies: les arrels i els tubercles junts no arriben al 2,5% dels reports d'ús.

Categories d'usos

La ingestió de la planta crua (molt sovint en amanides) és, de llarg, el mode de consumició més estès, amb més de la meitat dels reports d'ús. A continuació hi trobem l'ús com a condiment o espècia i la ingestió de la planta cuita (majoritàriament en aigua, però també d'altres maneres), amb percentatges gairebé idèntics. Cal remarcar també que aproximadament un de cada 10 reports d'ús és referit a la preparació de begudes. Dins d'aquestes, la ratafia, un licor tradicional molt estès a Catalunya (Vallès *et al.*, 2004b), hi ocupa un lloc preminent (vegeu Rigat *et al.*, 2009, 2016).

Preparació

Els procediments de preparació de les plantes alimentàries són variats. En podem trobar la diversitat a la Fig. 6. Gairebé la meitat dels reports d'ús indiquen que el tractament majoritari es limita a una neteja: en el 47% dels casos, la planta s'usa fresca, sense preparació. Això lligaria amb la pretesa senzillesa dels usos etnobotànics, que hem comentat més amunt, en parlar dels medicinals, però també hi ha elaboracions complexes, com ara confitures i melmelades o la preparació de begudes de menes

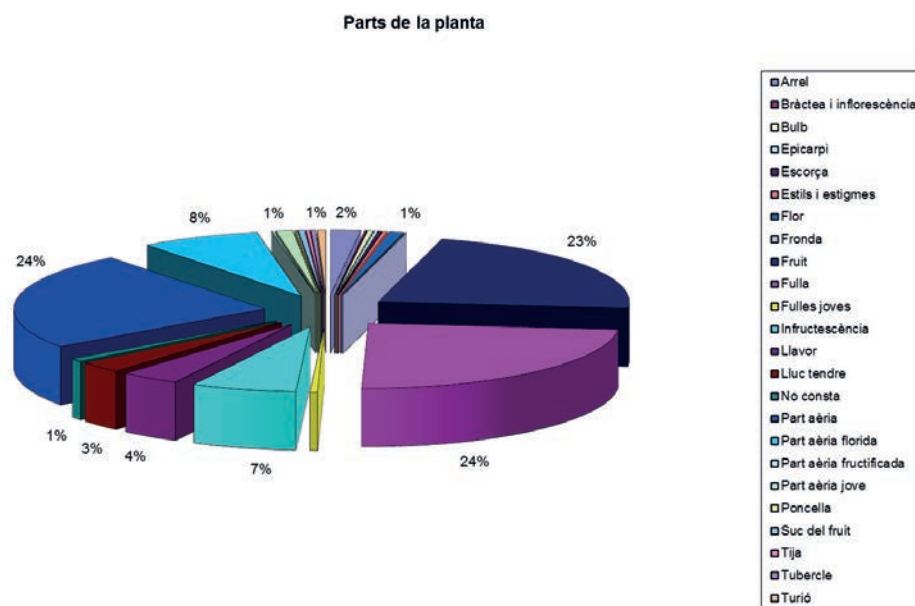

Figura 5. Parts de plantes usades en alimentació al Ripollès.

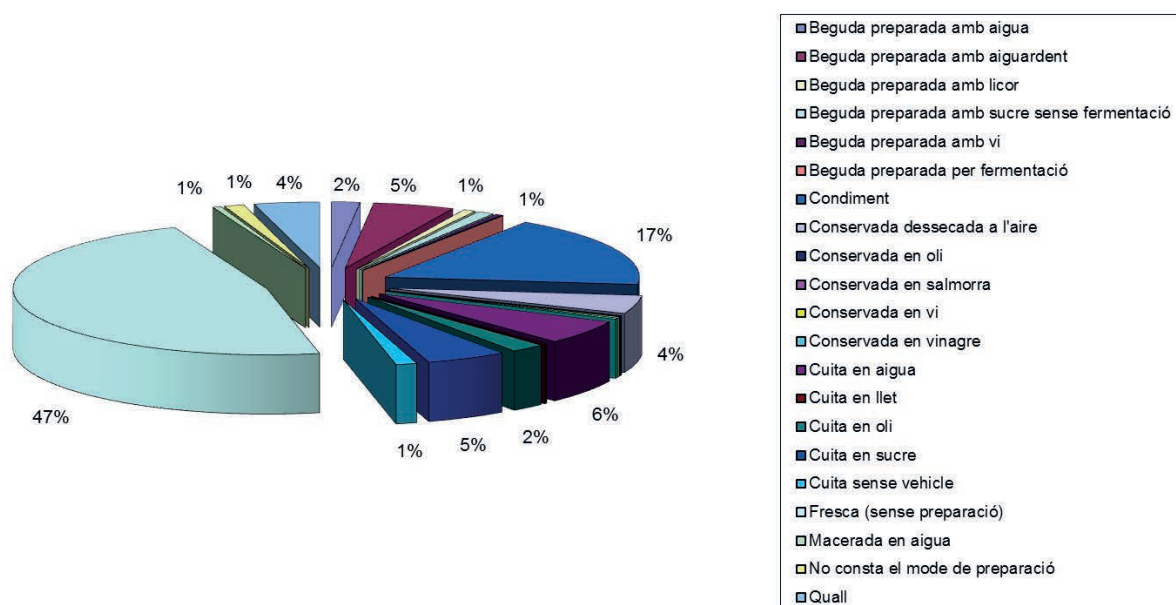

Figura 6. Percentatges de les modalitats de preparació dels aliments vegetals d'ús popular al Ripollès.

diverses. A més, es pot destacar el 17% de reports d'ús com a condiment, ja que, en aquest cas, no es cerca tan sols l'obtenció d'un gust interessant, sinó també la millora de la digestibilitat del menjar i la seva conservació.

Aliments funcionals populars

En els darrers temps hi ha un interès important pels productes alimentaris que exerceixen alguna funció

salutífera en l'organisme humà (Mariné & Vidal, 2005, i referències que conté). En etnobotànica, la interfície entre usos alimentaris i medicinals de les plantes és molt permeable, de manera que molts aliments curen i molts medicaments alimenten, i avui en dia es valoren més els productes etnobiològics (Etkin, 1996, 2006 i referències que contenen).

En un treball previ sobre plantes alimentàries, dedicat a una part del Ripollès (Rigat *et al.*, 2009), vam proposar el concepte i el terme d'aliment

funcional popular, sobre el qual insistim en un altre treball (Rigat *et al.*, 2016), dedicat a tota la comarca. Aquesta mena d'aliments medicamentosos comprenen aquelles plantes (o fongs, animals o altres organismes quan sigui aplicable) que tenen usos alimentaris populars i, al mateix temps, tenen propietats medicinals vinculades a la seva ingestió (és a dir, tenint en compte només els usos interns). En la present recerca hem trobat que el 62,5% (50 de 80) de les plantes silvestres (sense considerar, en aquest cas, les conreades) amb usos alimentaris reportats tenen també usos medicinals per via interna. Aquest elevat percentatge confirma no només l'afirmació clàssica d'Hipòcrates que «el teu aliment serà la teva medicina» (Etkin, 2006), sinó també la riquesa de la regió estudiada en aquest tipus d'ús, la qual cosa col·loca els aliments funcionals populars del Ripollès en un bon lloc per a futures recerques sobre aquests productes d'avantguarda situats a la zona de contacte entre la nutrició i la salut.

Altres usos

Agrupem sota la denominació d'altres usos totes aquelles utilitzacions populars de les plantes al Ripollès que no són ni medicinals (incloent-hi al·lusions a toxicitat o d'altres efectes nocius) ni alimentàries. Hem recollit informació d'aquest tipus sobre

183 tàxons pertanyents a 60 famílies, amb un total de 681 reports d'ús (Gras *et al.*, 2016).

A la Fig. 7 presentem les 11 espècies més citades en aquest àmbit, les que tenen 10 reports d'ús o més. En aquesta figura veiem que hi ha molt poques coincidències entre les plantes que ocupen els primers llocs pel que fa a altres usos i les medicinals i alimentàries (que sí que eren més coincidents entre elles, com ja hem dit). Això és degut al fet que aquests altres usos són força diferents dels que tenen a veure amb la salut en sentit ampli.

La Fig. 8 aplega les parts de planta que es fan servir per a propòsits altres que els alimentaris i els medicinals. En aquest àmbit d'usos, la predominança de les parts aèries, les més vistents de les plantes, és encara més clara que per als usos medicinals i alimentaris, en què ja es dona prou. Gairebé un 60% dels reports d'ús corresponen a part aèria (florida o no), planta sencera i tija, mentre que l'arrel no arriba a representar un 2%.

Tot i que no té un nombre de reports d'ús elevadíssim, sí que hi ha una gran variació de menes d'aprofitament en aquest camp que exclou la salut i la nutrició. Hom en pot veure el detall a la Fig. 9. Els usos d'aquest àmbit tenen a veure amb la vida rural o, si es vol, amb la vida en general. Hi dominen llargament les utilitzacions ornamentals (en jardineria i en elaboració de rams), seguides de les creences magicoreligioses i el que anomenem

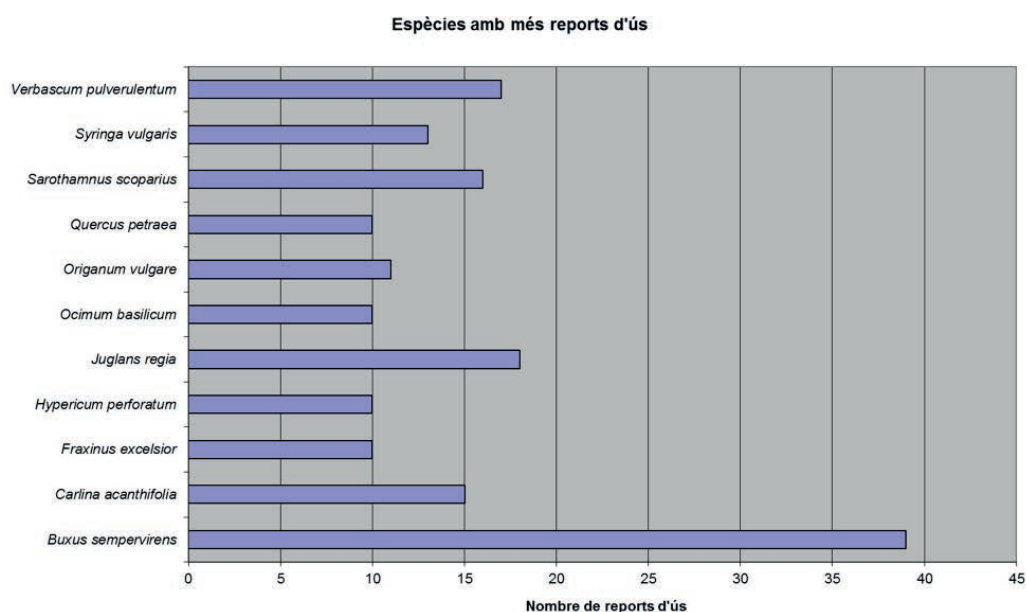

Figura 7. Espècies més citades amb altres usos (vegeu el text) i nombre de reports d'ús de cadascuna al Ripollès.

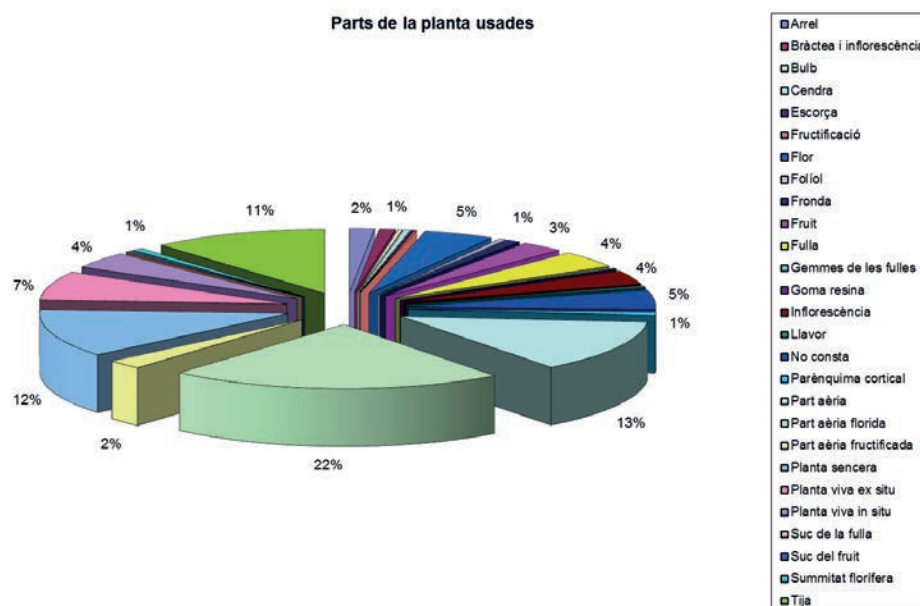

Figura 8. Parts de planta i derivats amb usos ni medicinals ni alimentaris al Ripollès.

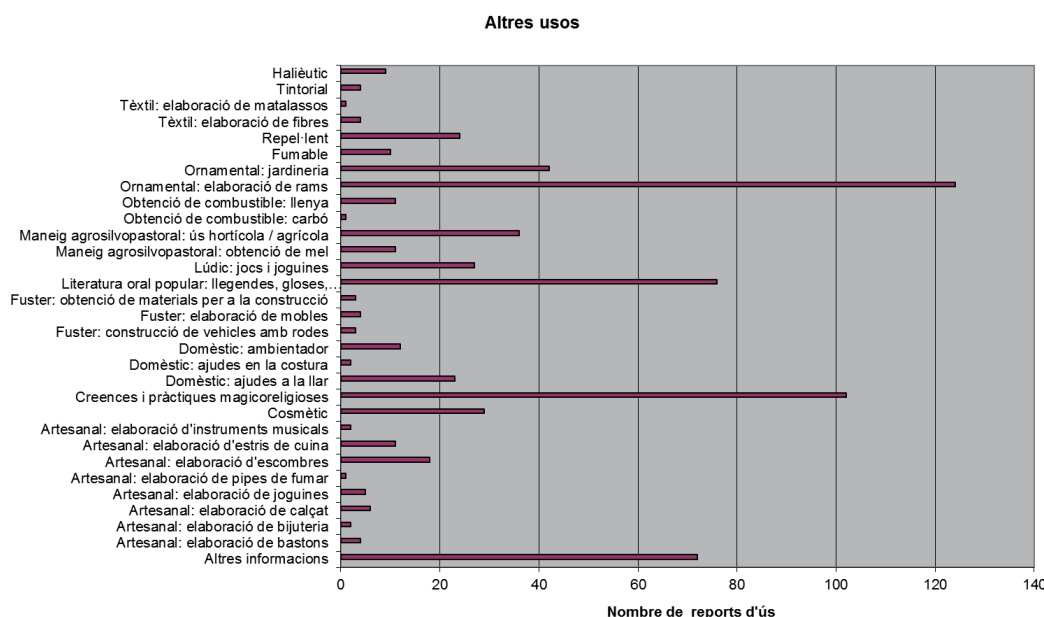

Figura 9. Tipologia dels usos de les plantes altres que els medicinals i els alimentaris al Ripollès.

literatura oral popular (dites, refranys, contes, llegendes...). Intuïm sense grans dificultats que alguns usos força restringits (com ara els fusters i artesanals, per exemple en elaboracions de mobles, vehicles, estrís i similars) tenien valors prou més alts en temps passats, en què dins una comarca de muntanya com el Ripollès calia fer-s'ho gairebé tot.

Igualment, els usos lúdics (per a jugar o per a fer-se joguets) devien ser més vigents fa temps.

Fitonímia popular al Ripollès

Una de les primeres activitats humanes és la d'anomenar i classificar els objectes que les persones tenen

al seu abast, i els objectes de la natura no en constitueixen pas cap excepció; a més, els noms populars (també anomenats comuns, vulgars o vernacles) de les plantes solen ser dels darrers elements que es perden en cas d'erosió dels sabers tradicionals (Berlin, 1992; Vallès *et al.*, 2005).

En les entrevistes els informants han denominat les plantes que coneixen amb 804 noms (sense comptar-hi les nombroses variants fonètiques), dels quals han produït 7415 reports. Gairebé totes les plantes esmentades tenen alguna denominació popular: 451 tàxons dels 457 que constitueixen el catàleg etnoflorístic, és a dir el 98,8%. Tots aquests noms populars figuren a l'Apèndix 1. Només algun exemple de noms recollits al nostre territori figura a Vallès *et al.* (2005) i Vallès (2010). Articles d'abast més general sobre fitonímia i etnobotànica, i els que havíem recollit fins el 2010, aproximadament, s'han buidat a Vallès *et al.* (2014), un compendi d'uns 35.000 noms catalans per a uns 6500 tàxons de plantes.

Hem calculat l'índex d'etnofitonímia (Bonet *et al.*, 1999), definit, en base a l'índex d'etnobotanicitat (Portères, 1970), com la relació, expressada en tant per cent, entre el nombre de plantes d'un territori per a les quals s'ha recollit algun fitònim i el nombre d'espècies de la seva flora. Al Ripollès aquest índex té un valor de 28,19%, força proper al de l'índex d'etnobotanicitat (vegeu més amunt, el subapartat d'etnobotànica quantitativa), ja que, com hem dit, gairebé totes les plantes reportades pels informants ho han estat amb nom(s) popular(s). Aquest índex expressa la proporció de plantes de la flora que reben nom popular i té interès en dos camps prou diferents, tot i que de fet força relacionats: la lingüística, ja que és un testimoni de la de la vivor del dialecte de l'àrea considerada, i l'etnobotànica, perquè mostra la importància de la relació de la societat humana del territori amb les plantes.

Un altre índex que afecta els noms de plantes i que hem calculat és el de diversitat lingüística en la fitonímia (Bonet & Vallès, 2006), dividint el nombre de fitònims pel de tàxons als quals donen nom. Al Ripollès hem trobat un valor d'1,78 per a aquest índex, que significa, en mitjana, gairebé dos noms populars per tàxon. Això expressa la riquesa lingüística en les denominacions dels vegetals de la zona, independentment de la magnitud de la flora. Els nombres mínim i màxim de noms populars per planta han estat d'un i 14, respectivament. Les dues espècies amb més noms comuns són *Santolina*

chamaecyparissus (amb 14 denominacions) i *Thymus serpyllum* L. (10).

Els valors dels índexs d'etnobotanicitat i de diversitat lingüística en la fitonímia al territori estudiat són similars als d'altres llocs del domini lingüístic català, tot i que lleugerament més baixos que en diversos casos. Per exemple, a l'Alt Empordà, els valors d'aquests dos índexs són del 31,2% i 1,94 (Parada, 2007). La diferència pot considerar-se insignificant, ja que en el cas present no hem comptat com a noms independents moltes de les variants fonètiques [per exemple, 'coscoi' enfront del normatiu coscoll per a *Molopospermum peloponnesiacum* (L.) W. D. J. Koch], mentre que altres treballs els han considerat separadament.

Els elevats nombre i grau de diversitat de noms populars de les plantes són, en definitiva, un índex més del bon nivell de conservació del saber tradicional lligat a la biodiversitat vegetal al Ripollès que hem pogut anar desgranant en aquesta anàlisi dels catàlegs etnobotànics elaborats a partir de les dades fornides pels informants.

REMARQUES FINALS

Els resultats obtinguts mostren una riquesa considerable de l'etnoflora ripollesa (Fig. 10). El nombre de tàxons amb noms i usos i el de reports d'ús són elevats i els índexs d'etnobotànica quantitativa mostren la coherència, la robustesa i la fiabilitat dels coneixements. Així, doncs, aquest conjunt de coneixements culturals relatius a un element de la natura (el vegetal) és sòlid al territori considerat.

Això no obstant, i com passa de manera general a les societats industrialitzades, hi ha força usos que són encara coneguts, però ja no posats en pràctica. Treballs com el present són, doncs, necessaris per a salvaguardar aquest patrimoni natural i cultural de cara a facilitar la seva transmissió a les generacions més joves i al seu possible ús per part d'altres investigadors adreçats a la recerca de nous elements per al benestar de la humanitat.

AGRAÏMENTS

Regraciem especialment els nostres informants, que han compartit amb nosaltres la seva saviesa, així com J. Vigo i P. Barnola, que ens han ajudat en la determinació d'alguns tàxons. Agraïm també al Dr. L. Villar i a un altre revisor anònim llurs

Figura 10. Plantes i informants del Ripollès.

suggeriments. Aquesta recerca s'ha dut a terme amb el suport dels següents ajuts: 2005ACOM00024 de l'Agència per a la Gestió dels Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR), Generalitat de Catalunya, i Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès), 2005SGR00344 (Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació, Generalitat de Catalunya), AP07/07 (Institut Ramon Muntaner - Fundació Privada dels Centres d'Estudis de Parla Catalana), SEJ2007-60873/SOCI (Direcció General de Investigació, Ministerio de Educación

y Ciencia), 2009SGR439 (Departament d'Universitats, Recerca i Societat de la Informació, Generalitat de Catalunya), 2009ACOM00013 —novament Agència per a la Gestió dels Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR), Generalitat de Catalunya—, i Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès, CSO2011-27565 (Direcció General de Investigació, Ministerio de Ciencia e Innovación) i finalment 2014SGR514 (Departament d'Economia i Coneixement, Generalitat de Catalunya).

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Agelet, A. 1999. *Estudis d'etnobotànica farmacèutica al Pallars*. Tesi Doctoral, Universitat de Barcelona, Barcelona.
- APG III (Angiosperm Phylogeny Group) 2009. An update of the Angiosperm Phylogeny Group classification for the orders and families of flowering plants: APG III. *Botanical Journal of the Linnean Society* 161: 105–121. <https://doi.org/10.1111/j.1095-8339.2009.00996.x>
- Arnold-Apostolides, N. 1991. *Ethnobotanique et ethnopharmacologie de la flore de Chypre et de l'est méditerranéen*. 6 vols. Centre régional de Phytosociologie, Bailleul.
- Aymerich, P., Tenas, B. & Vigo, J. 2010–2011. Notes florístiques del Ripollès (Pirineus orientals). *Acta Botanica Barcinonensis* 53: 11–26.
- Berlin, B. 1992. *Ethnobiological classification: principles of categorization of plants and animals in traditional societies*. Princeton University Press, Princeton. <https://doi.org/10.1515/9781400862597>
- Bernard, H. R. 1998. *Handbook of methods in cultural anthropology*. AltaMira Press, Walnut Creek.
- Blanco, E. 1996. *El Caurel, las plantas y sus habitantes. Estudio etnobotánico de la Sierra del Caurel (Lugo): la importancia de las plantas para nuestros antepasados*. Fundación Caixa Galicia, A Coruña.
- Bolòs, O. de, Vigo, J., Masalles, R. M. & Ninot, J. M. 2005. *Flora manual dels Països Catalans*. 3a edició. Editorial Porrà, Barcelona.
- Bonet, M. A. 1991. *Estudis etnobotànics a la Vall del Tenes (Vallès Oriental)*. Tesi de Llicenciatura, Universitat de Barcelona, Barcelona.
- Bonet, M. A. 2001. *Estudi etnobotànic del Montseny*. Tesi Doctoral, Universitat de Barcelona, Barcelona.
- Bonet, M. A., Parada, M., Selga, A. & Vallès, J. 1999. Studies on pharmaceutical ethnobotany in the regions of l'Alt Empordà and Les Guilleries (Catalonia, Iberian Peninsula). *Journal of Ethnopharmacology* 68: 145–168. [https://doi.org/10.1016/S0378-8741\(99\)00083-5](https://doi.org/10.1016/S0378-8741(99)00083-5)
- Bonet, M. A. & Vallès, J. 2006. *Plantes, remeis i cultura popular del Montseny. Etnobotànica d'una reserva de la biosfera*. Museu de Ciències Naturals de Granollers & Brau Edicions, Granollers & Figueres.
- Boukef, M. K. 1986. *Les plantes dans la médecine traditionnelle tunisienne*. Agence de Coopération Culturelle et Technique, Paris.
- Burnie G., Forrester, S., Greig, D. et al. 2003. *Botanica. Das ABC der Pflanzen*. Könemann, Vienna.
- Carrió, E. 2013. *Contribució a l'etnobotànica de Mallorca. La biodiversitat vegetal i la seva gestió en una illa mediterrània*. Tesi Doctoral, Universitat de Barcelona, Barcelona.
- Carrió, E., Rigat, M., Garnatje, T., Mayans, M. Parada, M & Vallès, J. 2012. Plant ethnoveterinary practices in two Pyrenean territories of Catalonia (Iberian Peninsula) and in two areas of the Balearic Islands, and comparison with ethnobotanical uses in human medicine. *Evidence-Based Complementary and Alternative Medicine* 2012: 896295. <https://doi.org/10.1155/2012/896295>
- Carvalho, A. M. P. 2005. *Etnobotànica del Parque Natural de Montesinho. Plantas, tradición y saber popular en un territorio del noreste de Portugal*. Tesi Doctoral, Universidad Autónoma de Madrid, Madrid.
- Casana, E. 1993. *Patrimonio etnobotánico de la provincia de Córdoba: Subbética, campiña y vega del Guadalquivir*. Tesi Doctoral, Escuela Técnica Superior de Ingeniería Agronómica, Universidad de Córdoba, Córdoba.
- Díaz, E. 2009. *Iniciació a la recerca etnobotànica. Estudi etnobotànic del Ripollès*. Treball de curs de Botànica econòmica, Universitat de Barcelona, Barcelona.
- Escalé, D. 2013. *Herbes remeieres de Queralbs i de Núria: usos medicinals populars de la Lluïsa Parramon*. L'Albí, Berga.
- Etkin, N. L. 1996. Medicinal cuisines: diet and ethnopharmacology. *International Journal of Pharmacognosy* 34: 313–326. <https://doi.org/10.1076/phbi.34.5.313.13246>
- Etkin, N. L. 2006. *Edible medicines: An ethnopharmacology of food*. University of Arizona Press, Tucson.
- Fernández-Ocaña, A. M. 2000. *Estudios etnobotánicos en el parque natural de las Sierras de Segura, Cazorla y Las Villas*. Investigación química de algunas especies interesantes. Tesi Doctoral, Universidad de Jaén, Jaén.
- Friedman, J., Yaniu, Z., Dafni, A. & Palevitch, D. 1986. A preliminary classification of the healing potential of medicinal plants, based on a rational analysis of an ethnopharmacological field survey among bedouins in the Negev desert, Israel. *Journal of Ethnopharmacology* 16: 275–287. [https://doi.org/10.1016/0378-8741\(86\)90094-2](https://doi.org/10.1016/0378-8741(86)90094-2)
- Funk, V. A., Susanna, A., Stuessy, T. F. & Bayer, R. J. (Eds.) 2009. *Systematics, evolution and biogeography of Compositae*. International Association for Plant Taxonomy, Viena.
- Galán, R. 1993. *Patrimonio etnobotánico de la provincia de Córdoba: Pedroches, Sierra Norte y vega del Guadalquivir*. Tesi Doctoral, Escuela Técnica Superior de Ingeniería Agronómica, Universidad de Córdoba, Córdoba.
- Giday, M. 2001. An ethnobotanical study of medicinal plants used by the Zay people in Ethiopia. *CMB:s Skriftserie* 3: 81–99.
- Gilbert, B. & Alves, L. 2003. Synergy in plant medicines. *Current Medicinal Chemistry* 10: 13–20. <https://doi.org/10.2174/0929867033368583>
- González-Tejero, M. R. 1989. *Investigaciones etnobotánicas en la provincia de Granada*. Tesi Doctoral, Universidad de Granada, Granada.
- Goodman, L. A. 1961. Snowball sampling. *The Annals of Mathematical Statistics* 32: 148–170. <https://doi.org/10.1214/aoms/1177705148>
- Gras, A., Garnatje, T., Bonet, M., Carrió, E., Mayans, M., Parada, M., Rigat, M. & Vallès, J. 2016. Beyond food and medicine, but necessary for life, too. Other folk plant uses in several territories of Catalonia and the Balearic Islands. *Journal of Ethnobiology and Ethnomedicine* 12: 23. <https://doi.org/10.1186/s13002-016-0097-8>
- Hardy, M. L. 2000. Herbs of special interest to women. *Journal of the American Pharmaceutical Association* 40: 234–242. [https://doi.org/10.1016/S1086-5802\(16\)31064-6](https://doi.org/10.1016/S1086-5802(16)31064-6)
- Heinrich, M., Ankli, A., Frei, B., Weimann, C. & Sticher, O. 1998. Medicinal plants in Mexico: healers' consensus and cultural importance. *Social Science & Medicine* 47: 1859–1871. [https://doi.org/10.1016/S0277-9536\(98\)00181-6](https://doi.org/10.1016/S0277-9536(98)00181-6)
- ICGC (Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya) 2015. Consultat el 23 d'agost de 2015, a <http://www.icc.cat/vissir3/>
- IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya) 2011. Consultat el 14 de novembre de 2012, a <http://www.idescat.cat>
- IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya) 2014. Consultat el 14 d'agost de 2015, a <http://www.idescat.cat>
- International Society of Ethnobiology 2008. International Society of Ethnobiology Code of Ethics (with 2008 additions). Consultat el 23 d'agost de 2015, a www.ethnobiology.net/ethics.php

- Johns, T., Kokwaro, J. O. & Kimanani, E. K. 1990. Herbal remedies of the Luo of Siaya district, Kenya: establishing quantitative criteria for consensus. *Economic Botany* 44: 369–381. <https://doi.org/10.1007/BF03183922>
- Kindersley, D. 1999. *Nueva enciclopedia de plantas y flores*. The Royal Horticultural Society, Grijalbo, Barcelona.
- Kindersley, D. 2003. *Todas las plantas del jardín*. The Royal Horticultural Society, Blume, Barcelona.
- Le Floch, E. 1983. *Contribution à une étude Ethnobotanique de la flore Tunisienne*. Imprimerie Officielle de la République Tunisienne, Tunis.
- Le Grand, A. & Wondergem, P. A. 1987. Les phytothérapies anti-infectieuses de la forêt-savane, Sénégal, Afrique Occidentale. Un inventaire. *Journal of Ethnopharmacology* 21: 109–125. [https://doi.org/10.1016/0378-8741\(87\)90122-X](https://doi.org/10.1016/0378-8741(87)90122-X)
- Leonti, M., Vibrans, H., Sticher, O. & Heinrich, M. 2001. Ethnopharmacology of the Popoloca, Mexico: an evaluation. *Journal of Pharmacy and Pharmacology* 53: 1653–1659. <https://doi.org/10.1211/0022357011778052>
- Lin, C. C., Chan, T. Y. & Deng, J. F. 2004. Clinical features and management of herb-induced aconitine poisoning. *Annals of Emergency Medicine* 43: 574–579. <https://doi.org/10.1016/j.annemergmed.2003.10.046>
- Llongarri, M. & Sala, S. 2005. *Herbes remeieres de la Garrotxa: recull de medicina tradicional*. Llibres de Batet, Olot.
- Mariné, A. & Vidal, M. C. 2005. Aliments funcionals. *Escola Catalana* 422: 12–14.
- Martínez, M. J. 1993. *Investigaciones etnobotánicas en el parque natural de Cabo de Gata-Níjar (Almería)*. Tesi de Llicenciatura de Biologia, Universidad de Granada, Granada.
- Mulet, L. 1990. *Aportaciones al conocimiento etnobotánico de la provincia de Castellón*. Tesi Doctoral, Universitat de València, València.
- Muntané, J. 1991. *Aportació al coneixement de l'etnobotànica de Cerdanya*. Tesi Doctoral, Universitat de Barcelona, Barcelona.
- Muntané, J. 2005. *Etnobotànica, etnofarmàcia i tradicions populars de la Catalunya septentrional (Capcir, Cerdanya i Conflent)*. Tesi Doctoral, Universitat de Barcelona, Barcelona.
- Ortiz, P. 2004. Aproximació als diversos ecosistemes del Ripollès. *Annals del Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès* 2002–2003: 83–102.
- Ortuño, I. 2003. *Etnobotànica de Los Villares y Valdepeñas de Jaén (sur de la Península Ibérica)*. Tesi Doctoral, Universidad de Jaén, Jaén.
- Palevitch, D., Yaniv, Z., Dafni, A. & Friedman, J. 1986. Medicinal plants of Israel: an ethnobotanical survey. In: Craker & J. E. Simon (Eds.), *Herbs, spices, and medicinal plants: recent advances in Botany, Horticulture and Pharmacology* 1. Oryx Press, Phoenix, 281–345.
- Parada, M. 1997. *Aportació al coneixement de l'etnoflora de l'Alt Empordà*. Tesi de Llicenciatura, Universitat de Barcelona, Barcelona.
- Parada, M. 2007. *Estudi etnobotànic de l'Alt Empordà*. Tesi Doctoral, Universitat de Barcelona, Barcelona.
- Parada, M., Bonet, M. A., Carrió, E. & Vallès, J. 2009. Ethnobotany of the Alt Empordà region (Catalonia, Iberian Peninsula). Plants used in human traditional medicine. *Journal of Ethnopharmacology* 124: 609–618. <https://doi.org/10.1016/j.jep.2009.04.050>
- Pardo de Santayana, M. 2003. *Las plantas en la cultura tradicional de la Antigua Merindad de Campoo*. Tesi Doctoral, Universidad Autónoma de Madrid, Madrid.
- Pardo de Santayana, M., Morales, R., Aceituno, L. & Molina, M. (Eds.) 2014. *Inventario español de los conocimientos tradicionales relativos a la biodiversidad*. Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente. Madrid: 149–152.
- Pastoret, L. 2009. Què cultivaven els nostres avis? Els conreus tradicionals del poble de Molló. *Annals del Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès* 2007–2008: 255–273.
- Pla Comarcal de Muntanya 1995–1999. *El Ripollès*. Generalitat de Catalunya, Departament de Política Territorial i Obres Públiques, Barcelona.
- Portères, R. 1970. *Cours d'ethno-botanique et ethno-zoologie (1969-1970) I: Ethnobotanique générale*. Muséum National d'Histoire Naturelle (Laboratoire d'Ethno-botanique et Ethno-zoologie), Faculté des Lettres (Institut d'Ethnologie), Paris.
- Pujadas, J. J., Comas, D. & Roca, J. 2004. *Etnografia*. Universitat Oberta de Catalunya, Barcelona.
- Ragupathy, S., Steven, N. G., Maruthakutti, M., Velusamy, B. & Ul-Huda, M. M. 2008. Consensus of the 'Malasars' traditional aboriginal knowledge of medicinal plants in the Velliangiri holy hills, India. *Journal of Ethnobiology and Ethnomedicine*. 4: 8. <https://doi.org/10.1186/1746-4269-4-8>
- Raja, D. 1995. *Estudis etnobotànics a la comarca de la Segarra*. Tesi de Llicenciatura, Universitat de Barcelona, Barcelona.
- Rigat, M. 2005. *Estudi etnobotànic de la Vall de Camprodon (Alta Vall del Ter, Pirineus)*. Màster experimental, Universitat de Barcelona, Barcelona.
- Rigat, M., Bonet, M. A., Garcia, S., Garnatje, T. & Vallès, J. 2006. Ethnobotanical studies in the high river Ter valley (Pyrenees, Catalonia, Iberian Peninsula). In: Ertug, F. Z. (Ed.), *Ethnobotany: at the junction of the continents and the disciplines: Proceedings of the IVth International Congress of Ethnobotany (ICEB 2005). Istanbul, Turkey, 21-21 August 2005*. Yayinlari, Istanbul: 523–526.
- Rigat, M., Bonet, M. A., Garcia, S., Garnatje, T. & Vallès, J. 2007. Studies on pharmaceutical ethnobotany in the high river Ter valley (Pyrenees, Catalonia, Iberian Peninsula). *Journal of Ethnopharmacology* 113: 267–277. <https://doi.org/10.1016/j.jep.2007.06.004>
- Rigat, M., Bonet, M. A., Garcia, S., Garnatje, T. & Vallès, J. 2009. Ethnobotanical studies in the high river Ter valley (Pyrenees, Catalonia, Iberian Peninsula). Non-crop food vascular plants and crop food plants with medicinal properties. *Ecology of Food and Nutrition* 48: 303–326. <https://doi.org/10.1080/03670240903022320>
- Rigat, M., D'Ambrosio, U., Garnatje, T., Gras, A., Parada, M. & Vallès, J. 2016. Wild food plants and minor crops in the Ripollès district (Catalonia, Iberian Peninsula): potentialities for developing a local production, consumption and exchange program. *Journal of Ethnobiology and Ethnomedicine* 12: 49. <https://doi.org/10.1186/s13002-016-0122-y>
- Rigat, M., Garnatje, T., Moré, E. & Vallès, J. 2013a. Un receptari medicinal del Ripollès de principis del segle XX. Facsimil, edició crítica i comentaris. *Annals del Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès* 2011–2012: 73–128.
- Rigat, M., Vallès, J., D'Ambrosio, U., Gras, A., Iglésias, J. & Garnatje, T. 2015. Plants with topical uses in the Ripollès district (Pyrenees, Catalonia, Iberian Peninsula): ethnobotanical survey and pharmacological validation in the literature. *Journal of Ethnopharmacology* 164: 162–179. <https://doi.org/10.1016/j.jep.2015.01.055>
- Rigat, M., Vallès, J., Iglésias, J. & Garnatje, T. 2013b. Traditional and alternative natural therapeutic products used in the

- treatment of respiratory tract infectious diseases in the eastern Catalan Pyrenees (Iberian Peninsula). *Journal of Ethnopharmacology* 148: 411–422. <https://doi.org/10.1016/j.jep.2013.04.022>
- Rodrigues, J. S. C. 2001. *Contributo para o estudo etnobotânico das plantas medicinais e aromáticas no parque natural da Serra de S. Mamede*. Tesi de Màster, Universidade de Lisboa, Lisboa.
- Rosenthal, J. P. 2006. Politics, culture and governance in the development of prior informed consent in indigenous communities. *Current Anthropology* 47:119–142. <https://doi.org/10.1086/497670>
- Selga, A. 1998. *Estudis etnobotànics a les Guilleries*. Tesi de Llicenciatura, Universitat de Barcelona, Barcelona.
- Serna, E. & Vila, P. 2007. Un receptari de manescalía i de remeis casolans de la casa Bruel de Molló. *Annals del Centre d'Estudis Comarcals del Ripollès* 2005–2006: 203–229.
- Trotter, R. T. & Logan, M. H. 1986. Informant consensus: a new approach for identifying potentially effective medicinal plants. In: Etkin, N. L. (Ed.), *Plants in indigenous medicine and diet, behavioural approaches*. Redgrave Publishing Company, Bredford Hills: 91–112.
- Vallès, J. 2010. Variació geolingüística en la comunicació especialitzada. El cas dels noms de les plantes. In: Fargas, F. X. (Ed.), *Espais Terminològics 2009. Terminologia i variació geolingüística*. Eumo Editorial – Termcat, Barcelona: 129–149.
- Vallès, J. (amb la col·laboració d'A. Agelet, M. A. Bonet, E. Carrió, T. Egea, T. Garnatje, J. Muntané, M. Parada, M. Puig, D. Raja, M. Rigat, M. Santamaria & A. Selga). 2007. La recerca en etnobotànica a Catalunya: objectius, mètodes, zones estudiades i alguns resultats i comentaris generals. *RIDEC (Recerca i Difusió de l'Etnologia Catalana)* 2007: 1–10.
- Vallès, J., Agelet, A., Bonet, M. A. et al. 2005. Algunes qüestions entorn de la fitonímia i els aspectes lingüístics de l'etnobotànica. In: Massot, J. (Coord.), *Estudis de llengua i literatura catalanes* (Miscel·lània Joan Veny, 5). Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona: 273–293.
- Vallès, J., Bonet, M. A. & Agelet, A. 2004a. Ethnobotany of *Sambucus nigra* L.: the integral exploitation of a natural resource in mountain regions of Catalonia (Iberian Peninsula). *Economic Botany* 58: 456–469. [https://doi.org/10.1663/0013-0001\(2004\)058\[0456:EOSNLI\]2.0.CO;2](https://doi.org/10.1663/0013-0001(2004)058[0456:EOSNLI]2.0.CO;2)
- Vallès, J., Bonet, M. A., Agelet, A. & Selga, A. 2004b. "Quaranta dies en alcohol a sol i serena"... y el sabor embotellado: la "ratafia", licor catalán de plantas aromáticas. In: Garrido, A. (Ed.), *El sabor del sabor: hierbas aromáticas, condimentos y especias*. Publicaciones de la Universidad de Córdoba, Córdoba: 255–276.
- Vallès, J., Bonet, M. A., Garnatje, T., Muntané, J., Parada, M. & Rigat, M. 2010. *Sambucus nigra* L. in Catalonia (Iberian Peninsula): popular knowledge and holistic exploitation of an underutilized natural resource. In: Peter, K. V. (Ed.), *Underutilized and Underexploited Horticultural Crops* 5. Publishing Agency, New Delhi: 393–424.
- Vallès, J., D'Ambrosio, U., Gras, A., Parada, M., Serrasolses, G. & Garnatje, T. 2015. Una denominació recent per a una ciència antiga. Algunes consideracions sobre l'etnobotànica i la seva situació a Catalunya. *Revista de Girona* 290: 80–83.
- Vallès, J. (Dir.), Veny, J., Vigo, J., Bonet, M. A., Julià, M. A. & Villalonga, J. C. 2014. *Noms de plantes. Corpus de fitonímia catalana*. Termcat - Centre de Terminologia & Universitat de Barcelona, Barcelona.
- Vayreda, E. 1881. *Catàlech de la flora de la vall de Núria*. Associació d'Excursions Catalana, Barcelona.
- Vigo, J. 1983. El poblament vegetal de la Vall de Ribes. Generalitats i catàleg florístic. *Acta Botanica Barcinonensia* 35: 1–793.
- Villar, L., Palacín, J. M., Calvo, C., Gómez, D. & Montserrat, G. 1992. *Plantas medicinales del Pirineo Aragonés y demás tierras oscenses* (2ª ed.). Diputación de Huesca, Huesca.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

***Abies alba* Mill. (pinàcies)**

BCN 24699

NOMS POPULARS

Avet (538, 546, 547, 548, 549, 559, 565, 566, 578, 579, 581, 1321)

Avet de Setcases (753, 754, 755)

USOS MEDICINALS

Fructificació

Antiasmàtic

FONT 1321. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a l'asma i l'ofegament. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Anticatarral

FONTS 538, 565, 566, 578, 579, 581, 753, 754, 755. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per als refredats (538, 581). Va bé per als constipats i la tos (565, 566). Per als refredats (753, 754, 755). Per als constipats (578, 579). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern). PREPARACIÓ. Pinyes tendres amb sucre, se'n fa un xarop (538, 565, 566). Les pinyes aixafades i amb sucre, es deixen degotar i se'n fa xarop (753, 754, 755). Amb les pinyes d'avet i sucre es feia xarop (578, 579). Les pinyes amb sucre, se'n fa un xarop (581). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antitussigen

FONTS 547, 548, 565, 566. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va molt bé per a la tos (547, 548). Va bé per als constipats i la tos (565, 566). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern). PREPARACIÓ. Es fa un xarop amb sucre roig, per a anar bé han de ser les pinyes de dalt de tot que són més joves i esqueixar-les, no tallar-les perquè així fan més suc (547, 548). Pinyes tendres amb sucre, se'n fa un xarop (565, 566). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Resina

Antineoplàstic

FONT 546. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. L'oli diuen que cura el càncer. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). PREPARACIÓ. La gent abans anava a la muntanya a fer-ne, es feia al mes de juliol, quan fa calor. Duien una esqueja ben llimada d'un cantó a la qual havien tret el batall; s'havien d'enfilar a l'avet i punxar-li les berrugues on hi ha l'oli. S'hi estaven tot el dia per a fer-ne un quart de litre. A casa es colava amb un drap per tal de treure-li les impureses i quedava un oli espès i ben clar que es guardava en ampolles. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antitífic

FONT 549. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la gent que havia tingut tifus, però no recordo si se'l preneien o els untaven. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS.

Desconegut per l'informant. PREPARACIÓ. Sempre teníem oli d'avet. Els avets joves en tenen més bossetes. El pare agafava una llauneta i feia com una canal, s'enfilava a l'avet i punxava la bosseta i amb molta estona anava agafant l'oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Desconegut per l'informant

FONTS 559, 571. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. PREPARACIÓ. S'agafa l'oli (559). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. N'havíem anat a fer a Campelles. No recordo per a què el feien servir (571).

Per a trastorns del sistema musculoesquelètic

FONT 549. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. El posàvem a les potes del bestiar quan hi tenien mal. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. Oli. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 549. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. L'agafava a Prats, a sota la Cubil.

***Acer campestre* L. (aceràcies)**

BCN 29613

NOMS POPULARS

Auró (520, 521)

ALTRES USOS

Tija

Fuster: elaboració de mobles

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Dels brots de l'auró en feien els lletets del nen Jesús.

***Acer opalus* Mill. subsp. *opalus* (aceràcies)**

BCN 29615

NOMS POPULARS

Blada (586, 587)

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 586, 587. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. M'he fixat aquest any que és el primer arbre que treu la fulla.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

***Acer rubrum* L. (aceràcies)**

BC 134650

NOMS POPULARS

Arce (520, 521)

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Va venir amb un test del Canadà. És el símbol del Canadà.

***Aconitum anthora* L. (ranunculàcies)**

BCN 27297

NOMS POPULARS

Tora blanca (546, 556, 557, 559, 586, 587)

Tora groga (569, 570, 1321)

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

Planta sencera

FONTS 546, 556, 557, 559, 569, 570, 586, 587, 1321. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. Tòxica (546, 559, 569, 570). Molt tòxica (556, 557). Molt verinosa (1321). GRAU DE TOXICITAT. Letal (1321). TOXICITAT EN ANIMALS. Sí (1321).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 569, 570, 586, 587, 1321. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. N'hi ha menys però també n'hi ha (569, 570). N'he vist en algun lloc, em sembla que és darrere Puiggestela, allà als Tarters, penjada al bac (586, 587). Diuen que és igual que la tora blava (*Aconitum napellus*) (1321).

***Aconitum napellus* L. subsp. *vulgare* Rouy et Fouc.**

(ranunculàcies)

BCN 24702

NOMS POPULARS

Tora (511, 512, 513, 514, 515, 516, 528, 532, 538, 539, 540, 545, 547, 548, 553, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 753, 754, 755, 1213, 1214, 1322, 1328, 1329, 1332, 1333, 1334, 1337, 1338, 1341, 1342, 1353, 1354)

Tora blava (556, 557, 559, 586, 587, 1321)

Tora lilada (546)

USOS MEDICINALS

Arrel

Antiartrític

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al dolor d'artritis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No la fa servir.

Desconegut per l'informant

FONT 571. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. OBSERVACIONS. Se l'enduïen per a farmàcies, diuen que és bona la rel.

No consta

Antireumàtic

FONT 532. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es feia servir per a fer fregues a la gent que tenia reuma. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern). PREPARACIÓ. Es feia un unguent amb greix. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Diuen que de la tora se n'extreia el cloroform, el meu home n'anava a buscar per a vendre.

ALTRES USOS

Planta sencera

Altres informacions

FONTS 538, 1337, 1338, 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La gent la collia per vendre-la i es pagava molt bé (538). Recorden que els herbolaris en compraven i que usaven la rel (1337, 1338). Abans en compraven molta els herbolaris (1341, 1342).

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

Arrel

FONT 1321. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PER L'INFORMANT. Molt verinosa. Una vegada vam bullir una rel de tora amb la llet de cabra per a matar rates, el gos s'ho va beure i va fer tres passes i va quedar mort. GRAU DE TOXICITAT. Letal. TOXICITAT EN ANIMALS. Sí.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Fulla

FONT 532. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PER L'INFORMANT. És una planta molt tòxica. Uns de la Cerdanya en van menjar amanida pensant que menjaven coscolls (*Molopospermum peloponnesiacum*) i van morir. GRAU DE TOXICITAT. Letal. VIA D'INTOXICACIÓ. Via interna. TOXICITAT LIGADA A L'ÚS MEDICINAL. No.

Part aèria

FONTS 528, 553, 571, 574, 575, 576, 577, 753, 754, 755. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. És molt dolent, pot matar el bestiar, si les cabres en mengen les mata (528). És molt tòxica. Si culls un ram la saba et pot entrar pels porus de la pell i provocar-te una aturada cardíaca (553). És tòxica. L'animal que en menja mor (571). A Fontlletera una vaca que va vedellar li va rodolar el vedell avall i va caure al mig d'una mata de tora, la vaca va llepar el vedell i l'endemà eren morts tots dos. A Queralbs un home va agafar xicoines (*Taraxacum dissectum*) i també va morir perquè les havia collit enmig d'unes mates de tora (753, 754, 755). És tòxica, les cabres si en mengen es moren (574, 575, 576, 577). GRAU DE TOXICITAT. Letal (528, 553, 571, 574, 575, 576, 577, 753, 754, 755). VIA D'INTOXICACIÓ. Via interna (528). Via interna i externa (553, 753, 754, 755). TOXICITAT EN ANIMALS. Sí (528, 574, 575, 576, 577, 753, 754, 755).

Planta sencera

FONTS 511, 512, 513, 514, 515, 516, 538, 539, 540, 541, 545, 546, 547, 548, 556, 557, 559, 569, 570, 572, 573, 586, 587, 1322, 1328, 1329, 1332, 1333, 1334, 1337, 1338, 1341, 1342, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. És verinosa (515, 516). És molt verinosa (511, 512, 513, 514). Planta tòxica (545). Un d'Andorra en diu l'herba de les viudes (539, 540). Tòxica i mortal (546). Molt tòxica (541, 556, 557). El bestiar no se la menja (547, 548). És tòxica (559, 572, 573, 1322). Tòxica (569, 570). És dolenta, les ovelles no la toquen gota; a les cabres, a vegades els fa gràcia i se'n mor alguna (586, 587). És tòxica, el bestiar no la toca (1328, 1329). Diu que és verinosa, però que segur que té una utilitat, encara que no la sap (1332, 1333, 1334). Diuen que és molt verinosa (1337, 1338). És molt tòxica (1341, 1342). És molt dolenta, en Coma va estar a punt de morir perquè en va amanir pensant que eren coscolls (1353, 1354). GRAU DE TOXICITAT. Letal (546, 1353, 1354). TOXICITAT LIGADA A L'ÚS MEDICINAL. No (545). TOXICITAT EN ANIMALS. Sí (547, 548, 586, 587).

***Aconitum vulparia* Reichenb. (ranunculàcies)**

BCN 48017

NOMS POPULARS

Tora (748, 749)

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

Planta sencera

FONTS 748, 749. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. És tòxica. No hi ha cap bestiar que se la mengi. La d'aquí a Sant Amand floreix blanc. TOXICITAT EN ANIMALS. Sí.

***Achillea millefolium* L. (compostes)**

BCN 24700

NOMS POPULARS

Cent fulles (504)

Herba de cent fulles (507, 509, 510, 561, 562, 563)

Herba de dall (525)

Herba de les cent fulles (505, 506, 517, 539, 540, 572, 573)

Herba de mil fulles (520, 521, 583, 584, 585)

Herba de tall (526, 538, 553, 590, 591, 592, 753, 754, 755, 1215, 1293, 1300, 1310, 1311, 1312, 1322, 1327, 1332, 1333, 1334, 1335, 1336, 1339, 1340, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1361, 1362)

Herba dels conills (1311, 1312)

Mil fulles (581)

USOS MEDICINALS

Arrel

Antihipertensiu

FONTS 1345, 1346. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de la rel. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Inflorescència

Abortiu

FONTS 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És abortiva. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Analgèsic

FONTS 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per al dolor. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antidiarreic

FONTS 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la diarrea. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Antihipertensiu

FONTS 505, 506, 591, 592, 1293, 1327, 1335, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a reduir la sang (505, 506, 591, 592). Deien que anava bé per a la pressió, però no ho feien servir (1293). Per a fer baixar la pressió (1327, 1361, 1362). Per a regular la pressió (1335). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (505, 506, 591, 592, 1293, 1327). Infusió (1335). Infusió de les flors (1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. La venien als herbolaris (1293). La gent de fora se n'emportava molta (1335).

Antiinflamatori intestinal

FONTS 517, 1322. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de ventre (517, 1322). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (517, 1322). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Es fa servir com la camamilla (*Achillea ptarmica* subsp. *pyrenaica*) (1322).

Antisèptic extern

FONT 504. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a rentar mals i desinfectar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Cicatritzant

FONTS 1311, 1312. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a les llagues, fa pellar molt. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Desconegut per l'informant

FONT 1310. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. OBSERVACIONS. Ells no la utilitzaven com a medicinal, però n'anaven a buscar per a vendre.

Digestiu

FONT 504. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a pair. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Diurètic

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És com una camamilla, és estomacal i també diurètica. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Estomacal

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És com una camamilla, és estomacal i també diurètica. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hematocàrtic

FONTS 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a netejar la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hemostàtic intern

FONTS 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les hemorràgies. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vasotònic

FONTS 553, 1215, 1336. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La mare la prenien per a ajudar a circular la sang (553). Per a la circulació (1215). Anava bé per a la circulació (1336). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (553, 1215, 1336). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. La collien per a vendre. Una vegada la va prendre i no es va trobar bé, no l'ha provat més (1336).

Vulnerari

FONTS 1311, 1312, 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a les llagues, fa pellar molt (1311, 1312). Per a quan et fas un tall (1339, 1340). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant (1311, 1312). Emplastre (ús extern) (1339, 1340). PREPARACIÓ. En emplastres de cansalada quan et fas un tall (1339, 1340). DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Desconegut per l'informant

FONTS 507, 509, 510, 590. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. OBSERVACIONS. No recordo l'ús, però la fèiem servir (507, 509, 510). Abans la buscaven per a fer medicines (590).

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 538, 561, 562, 563, 572, 573, 583, 584, 585, 590, 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a menjar els conills (538, 561, 562, 563). Es donava als conills (572, 573, 583, 584, 585, 590). Per a menjar als conills (1347, 1348, 1349). DESTINACIÓ. Alimentació animal (538, 561, 562, 563, 572, 573, 583, 584, 585, 590, 1347, 1348, 1349).

ALTRES USOS

No consta

Altres informacions

FONTS 525, 526, 527. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La compraven els herbolaris.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Inflorescència

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 520, 521. Entrevista 56, barreja III (vegeu catàleg de barreges)
FONTS 753, 754, 755. Entrevista 67, barreja III (vegeu catàleg de barreges)
FONTS 753, 754, 755. Entrevista 67, barreja VII (vegeu catàleg de barreges)
FONT 581. Entrevista 94, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

***Achillea ptarmica* L. subsp. *pyrenaica* (Sibth. ex Godr. in Gren. et Godr.) Rouy (compostes)**

BCN 24701

NOMS POPULARS

Camamilla (532, 538, 539, 540, 552, 559, 574, 575, 576, 577, 753, 754, 755, 1213, 1214, 1215, 1317, 1321, 1341, 1342, 1350, 1351)

Camamilla de muntanya (525, 526, 527, 538, 541, 542, 543, 544, 545, 547, 548, 556, 557, 558, 574, 575, 576, 577, 588, 590, 591, 592, 1293, 1294, 1296, 1297, 1298, 1300, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1312, 1313, 1314, 1318, 1319, 1320, 1322, 1323, 1325, 1326, 1327, 1328, 1329, 1330, 1335, 1337, 1338, 1339, 1340, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1353, 1354, 1361, 1362)

Camamilla de Núria (511, 512, 513, 514, 528, 533, 534, 538, 541, 545, 546, 549, 553, 569, 570, 571, 572, 573, 580, 748, 749)

Camamilla de Rojà (1331)

USOS MEDICINALS

Inflorescència

Analgèsic

FONT 1330. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al dolor. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern). PREPARACIÓ. Confitada en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Anticatarral

FONTS 538, 1317, 1321. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als refredats (538). Per als constipats (1317). Quan estàs refredat va bé perquè et fa suar (1321). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (538). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antidiarreic

FONTS 591, 592. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a quan els vedells tenen diarrea. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Antiinflamatori gàstric

FONT 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a quan tens cremor. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONTS 511, 512, 513, 514, 528, 532, 533, 534, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 558, 559, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 580, 588, 590, 591, 592, 748, 749, 753, 754, 755, 1297, 1298, 1310, 1314, 1317, 1318, 1319, 1322, 1323, 1325, 1326, 1330, 1331, 1335, 1339, 1340, 1345, 1346, 1353, 1354, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de panxa (511, 512, 513, 514, 528, 532, 748, 749, 1297, 1298, 1317, 1319, 1330, 1335). Per al mal de ventre (533, 534, 546, 572, 573, 1310, 1314, 1322, 1323, 1325, 1326, 1331, 1345, 1346, 1353, 1354, 1361, 1362). Per a la panxa (542, 543, 544, 545, 547, 548, 559, 569, 570, 574, 575, 576, 577, 588, 591, 592, 753, 754, 755, 1339, 1340). Per al mal de ventre i estómac (571). És bona per a la panxa (580). És la més bona per a la panxa (590). Per al mal de ventre del bestiar (574, 575, 576, 577). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (511, 512, 513, 514, 528, 532, 533, 534, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 558, 559, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 580, 588, 590, 591, 592, 748, 749, 753, 754, 755, 1298, 1318, 1319, 1322, 1325, 1326, 1330, 1331, 1335, 1339, 1340). La flor en infusió (1297). En infusió, també s'hi pot escaldar una cullerada d'aiguardent (1323). En infusió (1345, 1346, 1361, 1362). EFECTES SECUNDARIS. Sí. DESTINACIÓ. Medicina humana (511, 512, 513, 514, 528, 532, 533, 534, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 558, 559, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 580, 588, 590, 591, 592, 748, 749, 753, 754, 755, 1297, 1298, 1310, 1314, 1317, 1318, 1319, 1322, 1323, 1325, 1326, 1330, 1331, 1335, 1339, 1340, 1345, 1346, 1361, 1362). OBSERVACIONS. Si tens vòmits no va bé de prendre'n perquè et fa vomitar més (511, 512, 513, 514). És molt amarga, la trobo molt de mal prendre (532). És amargant, però és molt bona per medicina (528). No la fem servir, és massa amarganta (558). És molt més forta (571). És molt forta (569, 570). No és tant amargant com la camamilla borda (*Tanacetum parthenium*) (580). És la veritable, és molt bona (574, 575, 576, 577). És la més amargant, però la més estimada (1310). La de muntanya és la més medicinal (1314). Abans la feia servir, ara no en té (1318). Li agrada més la del botó (*Santolina chamaecyparissus*) (1335).

Antinauseabund

FONTS 539, 540, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1312, 1313, 1325, 1326, 1327, 1331, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mareig (539, 540, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1312, 1313, 1325, 1326, 1327, 1331, 1353, 1354). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (539, 540, 1307, 1308, 1309, 1311, 1312, 1325, 1326, 1327, 1331). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És la més amargant, però la més estimada (1310). En tenen sempre (1311, 1312).

Antisèptic ocular

FONTS 545, 591, 592, 1314, 1317, 1319, 1337, 1338, 1339, 1340, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als ulls (545, 1337, 1338, 1339, 1340). Per a quan les vaques tenen mal als ulls (591, 592). Per a banyar els ulls (1314, 1319, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351). Per a rentar els ulls quan els tens malalts (1317).

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció (545, 591, 592, 1319, 1337, 1338, 1339, 1340, 1347, 1348, 1349). Infusió (1317). DESTINACIÓ. Medicina humana (545, 1314, 1317, 1319, 1337, 1338, 1339, 1340, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351). Medicina veterinària (591, 592). OBSERVACIONS. Diu que la de muntanya és la més medicinal (1314).

Cardiotònic

FONT 1330. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al cor. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Digestiu

FONTS 532, 539, 540, 541, 549, 553, 1215, 1293, 1294, 1296, 1300, 1310, 1328, 1329, 1337, 1338, 1341, 1342, 1347, 1348, 1349, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al bestiar si se'ls fa un nus a l'estómac i no poden pair, els fem aigua amb un bon grapat de camamilla (532). Digestiva (539, 540, 553). Per a pair (549, 1215, 1310, 1328, 1329, 1341, 1342, 1347, 1348, 1349, 1353, 1354). Per a ajudar a fer la digestió (1337, 1338). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (532, 539, 540, 541, 549, 553, 1215, 1293, 1294, 1296, 1300, 1328, 1329, 1347, 1348, 1349). En infusió (1337, 1338, 1341, 1342). DESTINACIÓ. Medicina veterinària (532). Medicina humana (539, 540, 541, 549, 553, 1215, 1293, 1294, 1296, 1300, 1310, 1328, 1329, 1337, 1338, 1341, 1342, 1347, 1348, 1349, 1353, 1354). OBSERVACIONS. A mi no m'agrada gaire (549). Aquesta és la camamilla amarga (1215). La més estimada aquí dalt (1293). La troba molt forta (1294). Diuen que és millor, és més forta (1296). Diuen que és molt bona, però jo la trobo amargant (1300). És la més amargant, però la més estimada (1310).

Estomacal

FONTS 571, 1335, 1343, 1344, 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de ventre i estómac (571). Per al mal d'estómac (1335, 1343, 1344, 1350, 1351). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (571, 1335, 1343, 1344). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És molt més forta (571). Li agrada més la del botó (*Santolina chamaecyparissus*) (1335).

Laxant

FONT 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a quan les vaques queden botides, els fa diarrea. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Aigua de camamilla amb bicarbonat i un raig d'oli. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Restauratiu

FONTS 1328, 1329. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Tenen un vedell setmesó i li donen cada dia aigua de camamilla. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Tranquil·litzant

FONTS 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als nervis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Desconegut per l'informant

FONTS 525, 526, 527, 552. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És més forta que les altres, però també és bona (525, 526, 527). No la fem servir (552).

No consta

FONT 1361. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a quan les vaques queden botides, els fa diarrea. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. PREPARACIÓ. Aigua de camamilla amb bicarbonat i un raig d'oli.

USOS ALIMENTARIS

Inflorescència

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aiguardent

FONTS 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer ratafia, es confita l'lor (*Laurus nobilis*), romaní (*Rosmarinus officinalis*), nous (*Juglans regia*), granes de ginebró (*Juniperus communis*), camamilla (*Achillea ptarmica* subsp. *pyrenaica*), ortigues (*Urtica dioica*), pela de taronja (*Citrus sinensis*), pela de llimona (*Citrus limon*), canyella (*Cinnamomum zeylanicum*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), poniol (*Satureja calamintha* subsp. *ascendens*), rosa de bosc (*Rosa tomentosa*) i malva (*Malva sylvestris*) en aiguardent i es deixa 40 dies a sol i a serena, llavors es cola i ja es pot beure. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES USOS

Inflorescència

Cosmètic

FONT 1330. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Aigua per a aclarir el cabell.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 542, 543, 544, 559, 753, 754, 755, 1215. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. En teníem a l'hort però ara se'ns ha perdut (542, 543, 544). Ara ja no es pot agafar (559). L'anem a buscar a Fontlletera (753, 754, 755). Aquesta és la camamilla amarga (1215).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Inflorescència

FONTS 1213, 1214. Entrevista 102, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 1213, 1214. Entrevista 102, barreja V (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 1213, 1214. Entrevista 102, barreja VI (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 1339, 1340. Entrevista 22, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONT 1330. Entrevista 32, barreja V (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1320. Entrevista 34, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 528. Entrevista 61, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 538. Entrevista 68, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1310. Entrevista 9 (vegeu catàleg de barreges)

***Aesculus hippocastanum* L. (hipocastanàcies)**

BCN 24703

NOMS POPULARS

Castanya borda (llavor) (518, 519, 1210)

Castanyer (1353, 1354)

Morronyer (1352)

USOS MEDICINALS

Fruit

Antihemorroidal

FONTS 518, 519, 1210. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Portar tres castanyes bordes (sempre senars) a la butxaca per a les morenes (518, 519). Per a les morenes (1210). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern) (518, 519, 1210). Decocció (ús extern) (1210). Bany (ús extern) (1210). PREPARACIÓ. Bullir les castanyes en aigua. Un cop bullides i pelades, es feia una pasta que s'aplicava com una crema localment i l'aigua resultant es posava en una ampolla de vidre fosc a sol i serena uns quants dies i llavors s'utilitzava ben freda per a fer banys (1210). Bullir les castanyes en aigua. Un cop bullides i pelades, es feia una pasta que s'aplicava com una crema localment i l'aigua resultant es posava en una ampolla de vidre fosc a sol i serena uns quants dies i llavors s'utilitzava ben freda per a fer banys. T'havies d'eixugar amb un drap de fil (1210). Cal portar una castanya a la butxaca (1210). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Nou dies i nou de repòs i llavors si calia nou dies més (1210). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Li ho va dir la Maria Sagué (1210).

ALTRES USOS

Fruit

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONTS 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Si portes tres castanyes bordes a la butxaca no et falten diners de tot l'any.

Lúdic: jocs i joguines

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Les castanyes per a jugar.

***Aethusa cynapium* L. (umbel·líferes)**

BCN 47731

NOMS POPULARS

Julivertassa (528, 541, 553, 582, 583, 584, 585)

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONTS 528, 553. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. No es tocava (553). És una herba dolenta per a les persones, però el bestiar moltes vegades se la menja (528). TOXICITAT EN ANIMALS. No (528).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 541, 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Surt curiosament al costat del julivert (*Petroselinum crispum*) (541). Són una nosa per als prats (583, 584, 585). S'assembla a la cicuta (*Conium maculatum*), n'hi ha pels voltants de casa (583). S'assembla a la cicuta, n'hi ha pels voltants de casa (584, 585).

***Agave americana* L. (asparagàcies)**

BCN 46860

NOMS POPULARS

Atzavara (1213, 1214)

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Suc de la fulla

FONTS 1213, 1214. Entrevista 102, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

***Agrimonia eupatoria* L. (rosàcies)**

BCN 24704

NOMS POPULARS

Agafallosa (583, 584, 585)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Herba brotònica (520, 521)

Herba cuquera (518, 519, 528, 553, 1293, 1325, 1326, 1327, 1336)

USOS MEDICINALS

No consta

Desconegut per l'informant

FONTS 518, 519. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No recordo l'ús.

Part aèria

Anticatarral

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la tos i els constipats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihelmíntic

FONTS 528, 553, 1293, 1325, 1326, 1327, 1336. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als porcs quan tenien cucs (528). Per als cucs (553, 1293, 1325, 1326). Per als cucs de la mainada (1327). Per a treure els cucs de la mainada (1336). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant (528). Tisana (ús intern) (553, 1293, 1325, 1326, 1327, 1336). PREPARACIÓ. Decocció (553, 1293, 1325, 1326, 1327, 1336). DESTINACIÓ. Medicina veterinària (528). Medicina humana (553, 1293, 1325, 1326, 1327, 1336).

Antitussigen

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la tos i els constipats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Fruit

Lúdic: jocs i joguines

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan érem petits hi jugàvem.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 518, 519. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Fa la flor groga i com uns ganxos i té la fulla peluda.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria

FONTS 520, 521. Entrevista 56, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

***Agrostemma githago* L. (cariofil·làcies)**

BCN 27268

NOMS POPULARS

Blauet (569, 570)

Clavell de blat (1352)

ALTRES USOS

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer rams.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 569, 570. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Surten als camps de blat.

***Alchemilla alpina* L. (rosàcies)**

BCN 24705

NOMS POPULARS

Herba de les cinc fulles (1322)

Herba del peucrist (1327)

Herba Sant Crist (1347, 1348, 1349)

Peu de rei (1341, 1342)

Peucrist (1213, 1214, 1322, 1332, 1333, 1334)

USOS MEDICINALS

No consta

Desconegut per l'informant

FONTS 1332, 1333, 1334. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Sap que és bona, però no en recorda l'ús.

Part aèria

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Antiinflamatori intestinal

FONTS 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de ventre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiulcerós (per a úlceres gàstriques)

FONT 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les llagues d'estómac. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Litotríptic renal

FONTS 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les pedres al ronyó. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Alchemilla saxatilis Buser (rosàcies)

BCN 15412

NOMS POPULARS

Peucrist (541, 553)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Antidiarreic

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la diarrea. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Resolutiu

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a tancar llagues. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Per a fer banys amb aigua, com la farigola. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Alkanna tinctoria Tausch (boraginàcies)

BCN 24706

NOMS POPULARS

Herba de peu de colom (1335)

Peu de colom (554, 555, 1336)

Pota de colom (518, 519, 753, 754, 755)

USOS MEDICINALS

Arrel

Anticolíctic

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És molt bona per a la colitis (com unes llagues als budells) que dona molta diarrea. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Pomada (ús extern). PREPARACIÓ. Un quilo de greix de budells grossos de porc, una o dues pomes sense pelar tallades a monjos, mig quilo de sucre i un grapatet d'arrel de peu de colom. En un recipient de terra nou, es fa escalfar el greix fins que es fon i es treuen els greixons, s'hi afegeix les pomes i el sucre, es fa bullir fins que el sucre queda caramel (groc, però no cremat), l'herba és vermella, el sucre junt amb la rel es queda al cul de la cassola, es cola i es deixa refredar. Aquest greix vermell es guarda al congelador. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Se'n pren una cullerada al matí i una al vespre. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. A l'Angeleta li havien diagnosticat colitis i va prendre durant un any peu de colom i mai més no ha tingut problemes. Diu que la rel només treu suc vermell bullit en oli, si ho bulls en aigua no el treu.

Antiinflamatori intestinal

FONTS 518, 519. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per al mal de ventre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. PREPARACIÓ. Es fa un greix vermell de la rel. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Arrel

Cosmètic

FONTS 518, 519, 1336. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les nenes de la Coma s'hi pintaven els llavis i quan arribaven a estudi la mestra deia: Carme, Carme.. (518, 519). Recorda que feia un suc vermell i que les noies de la Vall del Bac la feien servir per a pintar-se els llavis (1336).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Arrel

FONTS 753, 754, 755. Entrevista 67, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 554, 555. Entrevista 78, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

Alnus glutinosa (L.) Gaertn. (betulàcies)

BCN 97496

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

NOMS POPULARS

Vern (564, 568, 1215, 1352)

ALTRES USOS

Part aèria

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer l'altar el dia de Corpus.

Planta sencera

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

FONTS 1215, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va deixar morir la mare de fred. No crema bé (1215). A vegades també es cremava però és una fusta que no escalfa i deien "el vern va deixar morir el seu pare de fred" (1352). Assemblar-se com el boix (*Buxus sempervirens*) i el vern (no assemblar-se de res) (1352).

Tija

Artesanal: elaboració de calçat

FONT 568. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer esclops.

Aloe vera (L.) Burm.f. (xantorreàcies)

BCN 27242

NOMS POPULARS

Aloe (1361, 1362)

Cactus (588)

USOS MEDICINALS

Suc de la fulla

Antipiròtic

FONTS 588, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les cremades (588). Et poses la fulla a sobre les cremades (1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Althaea officinalis L. (malvàcies)

BCN 24709

NOMS POPULARS

Arrel de malví (578)

Malvesí (522, 523)

Malví (505, 506, 507, 509, 510, 524, 525, 526, 527, 564, 565, 566, 572, 573, 579, 583, 584, 585, 588, 746, 1210, 1213, 1214, 1215, 1294, 1300, 1314, 1318, 1319, 1327, 1330, 1335, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1353, 1354, 1352, 1361, 1362)

USOS MEDICINALS

Arrel

Antibronquític

FONT 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les bronquitis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció de l'arrel. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Anticatarral

FONTS 522, 523, 524, 525, 526, 527, 578, 579, 588, 1210, 1215, 1318, 1319, 1330, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1352, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als constipats (522, 523, 1319, 1341, 1342). Per als refredats (524, 525, 526, 527, 578, 579, 1210, 1215, 1343, 1344, 1345, 1346, 1352, 1353, 1354). És molt bona per als constipats (588). Per a estovar els constipats (1318). Per a destapar quan està constipat (1330). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (522, 523, 524, 525, 526, 527, 578, 579, 588, 1210, 1318, 1319, 1330, 1341, 1342, 1345, 1346, 1352, 1353, 1354). Desconegut per l'informant (1215). Xarop (ús intern) (1343, 1344). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de la rel (522, 523, 1318, 1319, 1330). Decocció (524, 578, 579). Decocció. L'arrel fa una aigua llefiscosa (525, 526, 527). Decocció. L'arrel bullida (588). Infusions d'arrels de malví (1210). L'arrel bullida tres minuts (1341, 1342). Arrel de malví bullida i afegir-hi sucre fins que es redueix a la meitat (1343, 1344). L'arrel bullida (1345, 1346). Aigua de la rel (1352). L'arrel en infusió (1353, 1354). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Li han dit que la flor també va bé per als refredats, però no ho ha provat mai (1345, 1346).

Antiinflamatori faringi

FONTS 505, 506, 1345, 1346. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És una aigua molt llefiscosa que va molt bé per al mal de coll (505, 506). Per al mal de coll (1345, 1346). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant (505, 506). Tisana (ús intern) (1345, 1346). PREPARACIÓ. L'arrel bullida (1345, 1346). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipneumònic

FONT 1319. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a pulmonies. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de la rel. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Desconegut per l'informant

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONT 564. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Es feia servir la rel, però no recordo per a què.

Expectorant

FONT 1330. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a destapar quan està constipat. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de la rel. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Tranquil·litzant

FONTS 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als nervis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Desconegut per l'informant

FONTS 1339, 1340. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No recorda l'ús.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 522, 523, 583, 584, 585, 1215. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. L'arrel és ben dolça, fa una flor alta com una malva (522, 523). N'hi havia a Montgrony (583, 584, 585). En tenia una mata (1215).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Arrel

FONTS 1213, 1214. Entrevista 102, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 1213, 1214. Entrevista 102, barreja V (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1327. Entrevista 14, barreja V (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1335. Entrevista 15, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1314. Entrevista 17, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 746. Entrevista 45, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 507, 509, 510. Entrevista 46 (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 505, 506. Entrevista 47, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 524. Entrevista 58 (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1294. Entrevista 6, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1300. Entrevista 8, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 565, 566. Entrevista 85 (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 572, 573. Entrevista 90, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Althaea rosea (L.) Cav. (malvàcies)

BCN 6469

NOMS POPULARS

Malva reial (583, 584, 585)

ALTRES USOS

Planta viva *ex situ*

Ornamental: jardineria

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És per a fer bonic.

Allium cepa L. (amaril·lidàcies)

BCN 27279

NOMS POPULARS

Ceba (505, 506, 518, 519, 520, 521, 529, 530, 531, 545, 549, 565, 566, 572, 573, 583, 584, 585, 746, 751, 1213, 1214, 1313, 1323, 1327, 1330, 1352)

USOS MEDICINALS

Bulb

Anticatarral

FONTS 520, 521, 1323. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als constipats i per a la tos (520, 521). Per als constipats (1323). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Melit (ús intern) (520, 521). Tisana (ús intern) (1323). PREPARACIÓ. Decocció. El caldo de fer bullir cebes junt amb mel (520, 521). Infusió de ceba bullida (1323). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antigripal

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a prevenir-se del grip. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. La ceba cuïta. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONT 549. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mal de ventre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Ceba cuïta entre dos draps. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antitussigen

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 520, 521, 565, 566. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als constipats i per a la tos (520, 521). Va bé per a la tos (565, 566). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Melit (ús intern) (520, 521). Aerosol (ús intern) (565, 566). PREPARACIÓ. Decocció. El caldo de fer bullir cebes junt amb mel (520, 521). Tallada i a sota el llit (565, 566). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Cardiotònic

FONTS 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per al cor. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). PREPARACIÓ. Has de menjar ceba crua. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Cada dia. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Un metge li va dir a un home de Gombren "si menges ceba crua cada dia et trec el medicament".

Diürètic

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer orinar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Beure aigua de ceba. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Litotríptic renal

FONT 1313. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les pedres dels ronyons, perquè és llefícosa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a les picades

FONTS 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És un contraverí [dit "contravereno"]. Una vegada quan la meva mare quan era petita empipaven un galàpet i els va llençar el verí [dit "vereno"], els va quedar la cara inflada i la ceba els va treure el verí. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Trompes de ceba aixafades. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per al panadís

FONT 1323. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als voltadits. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Decocció (ús extern). PREPARACIÓ. Ceba cuita i llavors s'embenava. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Resolutiu

FONTS 518, 519. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer madurar grans i furóncols. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern). PREPARACIÓ. Ceba escalivada i barrejada amb greix de porc. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Restauratiu

FONTS 505, 506. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les gallines quan estan malaltes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). PREPARACIÓ. Ceba trinxada. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Vulnerari

FONT 751. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan t'has fet una ferida i tens aquell foc a dins, va molt bé posar-t'hi una ceba cuita. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Ceba cuita. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Bulb

Cosmètic

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Si ho passes per la pell, queda fina.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Bulb

FONT 1327. Entrevista 14, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1330. Entrevista 32, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONT 746. Entrevista 45, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 529, 530, 531. Entrevista 53, barreja VIII (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 520, 521. Entrevista 56, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 545. Entrevista 72, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONT 553. Entrevista 77, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 583, 584, 585. Entrevista 96, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Allium porrum L. (amaril·lidàcies)

BCN 24707

NOMS POPULARS

All porro (1328, 1329)

Porro (532, 580, 1322)

USOS MEDICINALS

Bulb

Antihipertensiu

FONT 1329. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer baixar la pressió. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Un got cada matí en dejú. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hipoglucemiant

FONTS 1322, 1328. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar el sucre (1322, 1328). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (1322, 1328). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. S'ha de prendre un cop a la setmana en dejú (1322). Un got cada matí en dejú (1328). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Hipolipemiant

FONT 532. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per al colesterol. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Però també el poso al caldo.

USOS ALIMENTARIS

Bulb

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

FONTS 532, 580. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. El poso al caldo (532). Per al caldo (580). DESTINACIÓ. Alimentació humana (532, 580).

Allium sativum L. (amaril·lidàcies)

BCN 24708

NOMS POPULARS

All (503, 505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 520, 521, 525, 526, 527, 528, 532, 546, 547, 548, 553, 561, 562, 563, 571, 574, 575, 576, 577, 581, 583, 584, 585, 586, 587, 747, 1210, 1297, 1300, 1314, 1318, 1319, 1320, 1322, 1324, 1330, 1332, 1333, 1334, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1353, 1354, 1361, 1362)

USOS MEDICINALS

Bulb

Analgèsic

FONT 546. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a treure el dolor. Hi ha gent que en menja quan tenen molt dolor. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antibronquític

FONT 1210. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les bronquitis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tintura alcohòlica (ús intern). PREPARACIÓ. Una cabeça d'all amb un litre d'esperit de vi de 96°. Sol i serena. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Cada dia beure'n un got al matí, durant cinc o sis dies. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antieczematós

FONT 1322. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Aquest remei el va fer amb un nen que tenia la cara plena de crostes que no se li curaven. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. Un drap de fil moll amb oli i cremat; les gotes han de caure a sobre uns grans d'all, i llavors amb aquestes gotes et fregues el mal. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antifúngic

FONTS 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan tens brians diu que va bé fregar-te'ls amb alls. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihelmíntic

FONTS 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als cucs. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. En dejú. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONTS 547, 548. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan sembla que estàs empatxat o tens mal de panxa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Suspensió (ús intern). PREPARACIÓ. Sopa d'all bullida. Un parell de grans, un raquet d'oli i ben bullida amb pa. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiotàlgic

FONTS 505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 547, 548, 747, 1297, 1300, 1319, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal d'orelles (505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 547, 548, 747, 1300, 1353, 1354). Treu el mal (1297). Es posa a l'orella quan et fa mal (1319). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern) (505, 506, 507, 509, 510). Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern) (511, 512, 513, 514, 547, 548, 747, 1319). Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern) (1297, 1300). Decocció (ús extern) (1353, 1354). PREPARACIÓ. Es maceren en oli (507, 509, 510). Tallat i en oli (505, 506). Escaldat amb oli ben calent (511, 512, 513, 514). Rescaldejat al caliu (747). S'ha de fregir l'all amb oli i llavors posar a l'orella (547, 548). Escalivat al foc i posat a l'orella amb una mica d'oli (1297). Gra d'all escalivat al foc (1300). Un gra d'all escalivat (1319). Un all escalivat (1353, 1354). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic extern

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les ferides. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. Es maceren els alls en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Cardiotònic

FONTS 1320, 1330. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al cor (1320). Va bé per al cor (1330). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. En dejú (1320, 1330). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Digestiu

FONTS 547, 548. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan sembla que estàs empatxat o tens mal de panxa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Suspensió (ús intern). PREPARACIÓ. Sopa d'all bullida. Un parell de grans, un raquet d'oli i ben bullida amb pa. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hematocàtartic

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONT 1320. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a depurar la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. En dejú. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hipolipemiant

FONTS 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al colesterol. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Cada matí. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a les picades

FONTS 525, 526, 527. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les pessigades de vespes o d'abelles. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. Et fregues amb un gra d'all i et treu el verí [dit "vereno"]. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per als penellons

FONTS 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Fregar els penellons amb alls. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vasotònic

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la circulació. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tintura alcohòlica (ús intern). PREPARACIÓ. Alls en aigües. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vulnerari

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als mals i pelats, per a les esgarrapades dels conills, que són molt verinoses. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. Alls bullits en oli, s'han de posar els alls senars. DESTINACIÓ. Medicina humana i veterinària. OBSERVACIONS. També l'usem per al bestiar.

USOS ALIMENTARIS

Bulb

No consta el tipus d'ingesta - No consta el mode de preparació

FONT 503. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Els alls són molt bons i saludables. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Bulb

FONT 1314. Entrevista 17, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1322. Entrevista 28, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1318. Entrevista 31, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1330. Entrevista 32, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1330. Entrevista 32, barreja VII (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 1350, 1351. Entrevista 39, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 528. Entrevista 61, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 528. Entrevista 61, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 532. Entrevista 63, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1300. Entrevista 8, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 561, 562, 563. Entrevista 83 (vegeu catàleg de barreges)

FONT 571. Entrevista 89, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 571. Entrevista 89, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 574, 575, 576, 577. Entrevista 91, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 581. Entrevista 94, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 583, 584, 585. Entrevista 96, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 583, 584, 585. Entrevista 96, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Allium schoenoprasum L. (amaril·lidàcies)

BCN 28815

NOMS POPULARS

Cibulet (582)

USOS ALIMENTARIS

Bulb

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en oli

FONT 582. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer truites és molt bo. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Alyssum maritimum (L.) Lam. (crucíferes)

BCN 24710

NOMS POPULARS

Caps blancs (569, 570)

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 569, 570. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als conills.
DESTINACIÓ. Alimentació animal.

***Amaranthus retroflexus* L. (amarantàcies)**

BCN 47548

NOMS POPULARS

Blet (529, 530, 531, 583, 584, 585, 586, 587)

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 529, 530, 531, 583, 584, 585, 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a menjar les vaques (529, 530, 531). El bestiar se'ls menja (583, 584, 585). A les ovelles els agraden, però si en mengen gaire els fa mal (586, 587). OBSERVACIONS. Els blets vermells són els bons i els altres són dolents, els que fan la pota més gruixuda, creixen més alts que jo i en Pere diu que aquests no són bons (529, 530, 531). DESTINACIÓ. Alimentació animal (529, 530, 531, 583, 584, 585, 586, 587).

***Amelanchier ovalis* Medic. (rosàcies)**

BCN 16410

NOMS POPULARS

Cornier (511, 512, 513, 514, 532, 539, 540, 546, 554, 555, 569, 570, 581)

Corniera (572, 573, 583, 584, 585)

USOS MEDICINALS

Flor

Anticatarral

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió, per a les sangs i per als refredats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihipertensiu

FONTS 511, 512, 513, 514, 539, 540, 546, 554, 555, 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió (511, 512, 513, 514, 546, 572, 573). Per a

fer baixar la pressió, per a les sangs i per als refredats (539, 540). Per a rebaixar la sang (554, 555). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (511, 512, 513, 514, 539, 540, 546, 554, 555, 572, 573). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hematocatàrtic

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió, per a les sangs i per als refredats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hipoglucemiant

FONT 581. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als diabètics. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Antiespasmòdic

FONT 532. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a nervis que s'encallaven. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Es fa un emplastre amb oli o amb llet. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria jove

Antihipertensiu

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a rebaixar la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. S'ha de vigilar perquè rebaixa molt.

ALTRES USOS

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 546, 569, 570. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer rams, quan és florit és molt maco (546).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 511, 512, 513, 514, 572, 573. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Arbust de flor blanca semblant a l'arc (*Crataegus monogyna* subsp. *monogyna*) (511, 512, 513, 514). És un arbust que fa les flors blanques (572, 573).

***Anemone hepatica* L. (ranunculàcies)**

BCN 27247

NOMS POPULARS

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Herba fetgera (505, 506, 507, 509, 510, 515, 516, 517, 520, 521, 522, 523, 529, 530, 531, 538, 542, 543, 544, 553, 554, 555, 561, 562, 563, 564, 568, 571, 572, 573, 578, 579, 583, 584, 585, 746, 747, 748, 749, 753, 754, 755, 1215, 1293, 1298, 1299, 1300, 1311, 1312, 1313, 1314, 1317, 1322, 1327, 1328, 1329, 1330, 1335, 1336, 1339, 1340, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1353, 1354, 1352, 1361, 1362)

Viola de llop (536, 537, 541, 564)

USOS MEDICINALS

Flor

Hepatoprotector

FONT 1300. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. La flor va bé per al fetge. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Fulla

Antiictèric

FONTS 561, 562, 563. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al fetge i per al fel. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONT 1322. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan alguna cosa t'ha fet mal. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hepatoprotector

FONTS 505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 520, 521, 522, 523, 529, 530, 531, 538, 542, 543, 544, 553, 554, 555, 561, 562, 563, 571, 572, 573, 578, 579, 583, 584, 585, 746, 747, 748, 749, 753, 754, 755, 1215, 1293, 1298, 1299, 1311, 1312, 1313, 1314, 1317, 1330, 1335, 1336, 1339, 1340, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al fetge (505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 520, 521, 522, 523, 529, 530, 531, 538, 542, 543, 544, 553, 554, 555, 561, 562, 563, 571, 572, 573, 578, 579, 583, 584, 585, 746, 747, 748, 749, 753, 754, 755, 1215, 1293, 1298, 1311, 1312, 1313, 1314, 1317, 1330, 1335, 1336, 1339, 1340, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1353, 1354). Macerat en aigua (ús intern) (1299). PREPARACIÓ. Decocció (505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 520, 521, 522, 523, 529, 530, 531, 538, 542, 543, 544, 553, 554, 555, 561, 562, 563, 571, 572, 573, 578, 579, 583, 584, 585, 561, 562, 563, 571, 572, 573, 578, 579, 583, 584, 585, 746, 747, 748, 749, 753, 754, 755, 1215, 1293, 1298, 1311, 1312, 1313, 1314, 1317, 1330, 1335, 1336, 1339, 1340, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1353, 1354). Per al fetge i per al fel (561, 562, 563). És bona per al fetge (1215). Per a la gent delicada del fetge (1293). Va bé per al fetge (1299, 1311, 1312). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 520, 521, 522, 523, 529, 530, 531, 538, 542, 543, 544, 553, 554, 555, 561, 562, 563, 571, 572, 573, 578, 579, 583, 584, 585, 746, 747, 748, 749, 753, 754, 755, 1215, 1293, 1298, 1311, 1312, 1313, 1314, 1317, 1330, 1335, 1336, 1339, 1340, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1353, 1354). Macerat en aigua (ús intern) (1299). PREPARACIÓ. Decocció (505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 520, 521, 522, 523, 529, 530, 531, 538, 542, 543, 544, 553, 554, 555, 561, 562, 563, 571, 572, 573, 578, 579, 583, 584, 585, 746, 748, 749, 753, 754, 755, 1293, 1298, 1311, 1312, 1314,

1317, 1330, 1335, 1339, 1340, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349). Decocció. Aigua de les fulles (747). Aigua en infusió (1215). Les fulles en remull tota la nit i l'endemà et beus l'aigua (1299). Infusió de les fulles (1336). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. La bona és la que és morada. N'hi ha dues, una de flor blanca i una altra de flor morada (1215). En té un pot amb fulles (1311, 1312). Abans en compraven molta (1345, 1346, 1347, 1348, 1349).

Vulnerari

FONTS 536, 537, 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a curar ferides (536, 537). Per a les ferides (564). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. Les fulles per un costat estiren i per l'altre fan pellar (és morada, 537). Pel cantó fi fa treure la porqueria i pel cantó aspre fa pellar (564). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria

Hepatoprotector

FONTS 1328, 1329, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al fetge, quan tens amargantor de boca (1328, 1329). Per al fetge (1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (1328, 1329). En infusió (1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 520, 521, 568. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. La fulla s'assembla al fetge (520, 521). Es fa a les ombres dels freixes (568).

Anemone pulsatilla L. (ranunculàcies)

BCN 24711

NOMS POPULARS

Flor de Sant Pere (1321)

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 1321. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. N'hi ha molta allà a la vora del xalet.

Angelica sylvestris L. (umbel·líferes)

BCN 24712

NOMS POPULARS

Angèlica (539, 540, 553, 572, 573, 583, 584, 585, 1324)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Greixa (505, 506, 517, 529, 530, 531, 554, 555, 586, 587, 591, 592, 748, 749, 1313, 1321)
Greixen (556, 557)

USOS MEDICINALS

Arrel

Diürètic

FONT 528. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. La rel és bona per a fer orinar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Tranquil·litzant

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per als nervis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. L'arrel bullida. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Fulla

Anticefalàlgic

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Van bé per al mal de cap. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Les fulles en infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipirètic

FONT 517. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les febres. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de greixes. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hematocatàrtic

FONTS 554, 555. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es mengen la sang dolenta. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). PREPARACIÓ. Amanides. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 505, 506, 528, 529, 530, 531, 554, 555, 557, 586, 587, 591, 592, 748, 749. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a amanir, la mare era de Vilallonga i sempre em parlava de les greixes amanides (505, 506). Per a menjar amanit (748, 749). Per a amanir (528, 529, 530, 531, 556, 557, 591, 592). Amanides, es mengen la sang dolenta (554, 555). Per a amanir quan són tendres (586, 587). CONSUMICIÓ. Entrant - Amanida (556). DESTINACIÓ. Alimentació humana (505, 506, 528, 529, 530, 531, 554, 555, 556, 557, 586, 587, 591, 592, 748, 749).

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 553, 572, 573, 1313, 1321. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es donava per a menjar als porcs, quan no hi havia ni cols ni res (553). Es donaven als porcs (572, 573). Per a menjar els porcs (1313). En donen als porcs (1321). DESTINACIÓ. Alimentació animal (553, 572, 573, 1313, 1321).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Bullides, se'n feia perola per a donar al bestiar. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 517, 528, 586, 587. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Es fa a les vores de l'aigua (517). Es fa a les molles (528). Es fan a les molles (586, 587).

Antennaria dioica (L.) Gaertn. (compostes)

BCN 62399

NOMS POPULARS

Pota de gat (753, 754, 755)

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

No consta

FONTS 753, 754, 755. Entrevista 67, barreja VIII (vegeu catàleg de barreges)

Anthemis arvensis L. (compostes)

BCN 31630

NOMS POPULARS

Bòlig (529, 530, 531)

Sistorna (529, 530, 531)

ALTRES USOS

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer rams. És una camamilla borda i fa pudor quan la culls.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Inflorescència

FONTS 529, 530, 531. Entrevista 53, barreja VI (vegeu catàleg de barreges)

***Anthyllis vulneraria* L. subsp. *forondae* (Senn.) Cullen (papilionàcies)**

BCN 24713

NOMS POPULARS

Vulnerària (1324)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Antihipertensiu

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer baixar la pressió.
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ.
Medicina humana.

Antisèptic extern

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a desinfectar ferides.
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ.
Medicina humana.

***Antirrhinum asarina* L. (escrofulariàcies)**

BCN 58376

NOMS POPULARS

Descadellagossos (507, 509, 510)

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS
INFORMANTS. Deien que era abortiva. És una planta petita amb la flor groga.

***Antirrhinum majus* L. subsp. *majus* (escrofulariàcies)**

BCN 27271

NOMS POPULARS

Cadells (517)

Gossets (541, 553, 580)

Gossos (547, 548, 552)

USOS ALIMENTARIS

Inflorescència

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONT 517. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Si la xucles és dolça.
DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES USOS

Inflorescència

Artesanal: elaboració de joguines

FONT 541. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. S'usaven per a jugar.

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 548, 552, 553, 580. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer
rams (548, 553). Per a guarnir l'església per Sant Joan (552).

***Aphyllanthes monspeliensis* L. (liliàcies)**

BCN 54567

NOMS POPULARS

Jonça (518, 519, 578, 579)

Junça (529, 530, 531)

USOS ALIMENTARIS

Flor

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 518, 519, 529, 530, 531, 578, 579. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS
INFORMANTS. És dolça, te la pots menjar (578, 579). Nosaltres ens menjàvem la flor, és
bona, dolça (529, 530, 531). El bestiar se la menja, la flor és dolça (518, 519). DESTINACIÓ.
Alimentació humana (529, 530, 531, 578, 579). Alimentació animal (518, 519).

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

***Apium graveolens* L. (umbel·líferes)**

BCN 24714

NOMS POPULARS

Api (580, 1330)

Àpit (503, 558)

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 503, 558. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Amanit (503). Per a amanir (558). OBSERVACIONS. Encara me'n recordo quan la mare va portar per primera vegada una planteta d'àpit per plantar i va explicar que li havien dit que era tan bo (503). DESTINACIÓ. Alimentació humana (503, 558).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

FONT 580. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a posar al caldo. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria

FONT 1330. Entrevista 32, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

***Apium nodiflorum* (L.) Lag. subsp. *nodiflorum* (umbel·líferes)**

BCN 27277

NOMS POPULARS

Api bord (529, 530, 531, 1347, 1348, 1349, 1352)

Àpit (552)

Àpit bord (528, 533, 534, 553, 572, 573, 588)

USOS ALIMENTARIS

Part aèria jove

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 528, 529, 530, 531, 533, 534, 552, 553, 572, 573, 588, 1347, 1348, 1349, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a amanir (528, 529, 530, 531, 533, 534, 572, 573, 588, 1347, 1348, 1349). Amanit (552, 553). Per a menjar amanit (1352). OBSERVACIONS. La meua mare en deia àpit. Una vegada ens va fer mal de ventre. Deu ser un àpit bord (552). El meu pare en menjava quan no hi havia res a l'hort (553). DESTINACIÓ. Alimentació humana (528, 529, 530, 531, 533, 534, 552, 553, 572, 573, 588, 1347, 1348, 1349, 1352).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 552, 553. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Es fa en els rierols (552). Es fa en llocs molt humits (553).

***Aquilegia vulgaris* L. (ranunculàcies)**

BCN 27253

NOMS POPULARS

Campana (1353, 1354)

ALTRES USOS

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer rams al mes de maig (1353). Floreixen al maig i surten a l'hort, fa un all (1354).

***Arctium minus* Bernh. (compostes)**

BCN 24715

NOMS POPULARS

Enganxadones (1215, 1352)

Gossos (586, 587)

Repalassa (518, 519, 520, 521, 553, 561, 562, 563, 568, 583, 584, 585, 586, 587, 750, 1299, 1324, 1327)

USOS MEDICINALS

Arrel

Desconegut per l'informant

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 518, 519, 583, 584, 585, 1299. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Les rels són medicinals, però no recordo per a què (518, 519). Em sembla que la rel era medicinal (583, 584, 585). S'utilitzava l'arrel, però no recordo per a què (1299).

Hematocatàrtic

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. L'arrel per a purificar la sang, et prevé que no et surtin furóncols. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. S'ha de fer una novena a la primavera o a la tardor. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hepatoprotector

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al fetge. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Litotríptic renal

FONTS 561, 562, 563. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. L'arrel per a les pedres del ronyó. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vasotònic

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la mala circulació. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria

Hipouricemiant

FONT 750. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al dolor de gota. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de la planta. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Litotríptic renal

FONT 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Ajuda a fer les pedres dels ronyons. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

No consta el tipus d'ingesta - No consta el mode de preparació

FONT 568. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als porcs. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

ALTRES USOS

Inflorescència

Altres informacions

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. En fèiem nius i els posàvem per a veure si els ocells hi anaven.

Lúdic: jocs i joguines

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer paneretes i corones també per a enganxar als cabells d'altres nens.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 586, 587. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. S'enganxen molt quan són secs.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Arrel

FONT 1324. Entrevista 5, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Arctostaphylos uva-ursi (L.) Spreng. (ericàcies)

BCN 101094

NOMS POPULARS

Boixerola (583, 584, 585)

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. A Montgrony n'hi havia.

Aristolochia rotunda L. (aristolochiàcies)

BCN 44558

NOMS POPULARS

Herba felera (517)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Antiictèric

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONT 517. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al fel. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Es fa aigua de tota la planta encara que és millor les boles. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 517. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. És una planta que s'estén com les corretjoles (*Convolvulus arvensis*) i a la tardor fa unes boles verdes.

Arnica montana L. subsp. *montana* (compostes)

BCN 24716

NOMS POPULARS

Àrnica (504, 505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 538, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 552, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 561, 562, 563, 565, 566, 567, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 746, 748, 749, 750, 751, 753, 754, 755, 1213, 1214, 1215, 1293, 1294, 1296, 1297, 1298, 1299, 1300, 1301, 1307, 1308, 1309, 1310, 1313, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320, 1321, 1322, 1323, 1324, 1325, 1326, 1327, 1328, 1329, 1330, 1331, 1332, 1333, 1334, 1335, 1336, 1337, 1338, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1353, 1354, 1361, 1362)

Flor de tabaco (castellà) (541, 574, 575, 576, 577, 1310, 1337, 1338, 1347, 1348, 1349)

Tabac de muntanya (1213, 1214)

Tabaco (castellà) (532)

USOS MEDICINALS

Inflorescència

Analgèsic

FONTS 517, 529, 530, 531, 561, 562, 563, 572, 573, 586, 587, 746, 753, 754, 755, 1296, 1297, 1298, 1301, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320, 1322, 1323, 1324, 1328, 1329, 1330, 1331, 1332, 1333, 1334, 1335, 1336, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1353, 1354, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a quan et fas un truc i per al dolor (746). Per al dolor i per als trucs (517). Per al dolor (529, 530, 531, 561, 562, 563, 1296, 1297, 1298, 1301, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320, 1323, 1324, 1328, 1329, 1330, 1331, 1332, 1333, 1334, 1335, 1336, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1353, 1354). Per als cops i per al dolor (572, 573, 753, 754, 755). Per a fer fregues per als trucs, per al dolor (586, 587). Per a fer fregues quan tens dolor, quan estàs cansat (1322). Per als trucs i per al dolor (1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern) (517, 561, 562, 563, 572, 573, 586, 587, 746, 1296, 1297, 1301, 1317, 1318, 1319, 1320, 1322, 1323, 1330, 1332, 1333, 1334, 1345, 1346, 1350, 1351, 1353, 1354,

1361, 1362). Vinagre medicinal (ús extern) (746, 1301, 1324, 1328, 1329). Loció (ús extern) (517, 529, 530, 531, 561, 562, 563, 572, 573, 586, 587, 746, 753, 754, 755, 1296, 1297, 1298, 1301, 1315, 1316, 1318, 1319, 1320, 1322, 1323, 1330, 1331, 1332, 1333, 1334, 1336, 1343, 1344, 1345, 1346, 1350, 1351, 1353, 1354, 1361, 1362). Essència (ús extern) (1335, 1347, 1348, 1349, 1361, 1362). Pomada (ús extern) (1335). PREPARACIÓ. Es posa en esperit de vi, en oli o vinagre (746). En oli o esperit de vi (517). En esperit de vi (529, 530, 531, 561, 562, 563, 572, 573, 586, 587, 1296, 1298, 1315, 1316, 1318, 1319, 1320, 1323, 1353, 1354, 1361, 1362). En oli (561, 562, 563, 572, 573, 586, 587, 1296, 1317, 1318, 1319, 1322, 1323, 1353, 1354, 1361, 1362). En esperit de vi per a fer fregues (753, 754, 755). La flor en oli (1297). La flor en esperit de vi (1297). Confitada en oli (1301, 1320, 1330, 1345, 1346, 1350, 1351). Confitada en esperit de vi (1301, 1330, 1336, 1343, 1344, 1345, 1346, 1350, 1351). Confitada en vinagre (1301). En esperit de vi o colònia (1322). En vinagre (1324, 1328, 1329). En esperit (1331). Confitat en esperit de vi (1332, 1333, 1334). Confitat en oli (1332, 1333, 1334). L'usen en essència (1335). També n'ha fet pomada. Les flors de l'arnica bullides en oli al bany maria, llavors es treuen les flors i s'hi posa cera d'abella perquè li doni consistència de crema (1335). En essència (1347, 1348, 1349). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No es pot fer servir quan tens ferida (1320). Diu que la que va més bé, és la de colònia (1322). A en Jaume li sortien grans i el metge els va dir que era una al·lèrgia a l'arnica, i no l'han usat més (1344). És millor que l'alcohol perquè no resseca tant (1347, 1348, 1349).

Anticatarral

FONTS 529, 530, 531, 581, 586, 587, 753, 754, 755. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als refredats (529, 530, 531, 586, 587). Per a quan estàs refredat de pit i no pots arrencar les reumes (753, 754, 755). Per als constipats (581). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tintura alcohòlica (ús intern). PREPARACIÓ. En aiguardent (529, 530, 531). En aiguardent de bóta, hi poso 40 flors, s'ha de prendre amb mesura (753, 754, 755). En aiguardent, en un litre d'anís set o vuit flors perquè s'ha de prendre i no sigui massa fort (581). Es posa en aiguardent (586, 587). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Te n'has de prendre un parell de cullerades (529, 530, 531). S'ha de prendre una cullerada (581). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. S'ha de vigilar perquè és molt forta (586, 587).

Anticefàlgic

FONT 1331. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mal de cap. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Vinagre medicinal (ús extern). PREPARACIÓ. En vinagre. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antieczematós

FONTS 1328, 1329. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a curar les crostes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. En oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiequimòtic

FONTS 504, 505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 525, 526, 527, 528, 532, 533, 534, 538, 542, 543, 544, 546, 547, 548, 549, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 565, 566, 567, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578,

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

579, 580, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 746, 748, 749, 750, 751, 753, 754, 755, 1213, 1214, 1215, 1293, 1294, 1296, 1297, 1298, 1299, 1300, 1301, 1307, 1308, 1309, 1310, 1313, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320, 1321, 1322, 1323, 1324, 1325, 1326, 1328, 1329, 1330, 1331, 1335, 1336, 1337, 1338, 1341, 1342, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1353, 1354, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als cops (504, 511, 512, 513, 514, 520, 521, 533, 534, 547, 548, 549, 556, 557, 565, 566, 571, 583, 584, 585, 588, 1215). Per a quan et fas un truc i per al dolor (746). Es fa servir com l'oli de cop. Per als trucs (507, 509, 510). Per als trucs (505, 506, 515, 516, 518, 519, 522, 523, 525, 526, 527, 528, 538, 542, 543, 544, 569, 570, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 589, 591, 592, 748, 749, 750, 1293, 1294, 1297, 1298, 1300, 1301, 1310, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320, 1321, 1322, 1323, 1324, 1325, 1326, 1328, 1329, 1330, 1331, 1335, 1336, 1337, 1338, 1341, 1342, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1353, 1354). Per al dolor i per als trucs (517). Per als trucs i cops (751). Per als cops i per al dolor (532, 572, 573, 753, 754, 755). Per a quan et fas un cop fort (546). Per a trucs, patacades i dolor (559). Per als trucs i el dolor (558). Per als cops i dolor (567). Per a fer sortir els morats (554, 555). Per a fer sortir els morats (555). Per a posar als trucs (590). Per a fer fregues per als trucs, per al dolor (586, 587). Va molt bé per als cops i les contusions (1213, 1214). Per al dolor o quan et fas un truc (1296). Per al dolor (1296). Per a fer fregues per als trucs (1299). La Palmira va caure i es va fer mal en un braç. No va anar al metge i se'l va curar fent-se fregues d'arnica (1307, 1308, 1309). Quan et feies un truc (1313). Quan tenies una llaga (1313). Va molt bé per a fer marxar els blaus quan t'has fet un truc (1328, 1329). Per als trucs i per al dolor (1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Loció (ús extern) (504, 505, 506, 511, 512, 513, 514, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 525, 526, 527, 528, 532, 533, 534, 538, 542, 543, 544, 546, 547, 548, 549, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 565, 566, 567, 569, 570, 571, 572, 573, 578, 579, 580, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 746, 748, 749, 750, 751, 753, 754, 755, 1213, 1214, 1293, 1296, 1297, 1298, 1299, 1300, 1301, 1310, 1313, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320, 1321, 1322, 1323, 1325, 1326, 1328, 1329, 1330, 1331, 1336, 1337, 1338, 1341, 1342, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1353, 1354, 1361, 1362). Vinagre medicinal (ús extern) (516, 746, 1301). Liniment (ús extern) (507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 520, 521, 525, 526, 527, 528, 533, 534, 538, 547, 548, 554, 555, 558, 559, 565, 566, 567, 569, 570, 571, 572, 573, 580, 586, 587, 746, 1215, 1293, 1296, 1297, 1300, 1301, 1310, 1313, 1318, 1319, 1320, 1322, 1323, 1325, 1326, 1330, 1337, 1338, 1341, 1342, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1353, 1354, 1361, 1362). Desconegut per l'informant (574, 575, 576, 577, 1307, 1308, 1309). Essència (ús extern) (1294, 1328, 1329, 1335, 1361, 1362). Embrocació (ús extern) (1313). Pomada (ús extern) (1320, 1324, 1335). PREPARACIÓ. Posada en esperit de vi (504, 518, 519). Es posa en esperit de vi, en oli o vinagre (746). Es macera en oli (507, 509, 510). Confitada en esperit de vi (505, 506, 1299, 1301, 1314, 1321, 1325, 1330, 1336, 1337, 1338, 1341, 1345, 1346, 1350, 1351). En oli (511, 512, 513, 514, 528, 547, 548, 558, 567, 569, 570, 572, 573, 580, 586, 587, 1215, 1296, 1318, 1319, 1322, 1323, 1347, 1348, 1349, 1353, 1354, 1361, 1362). En esperit de vi (511, 512, 513, 514, 528, 542, 543, 544, 547, 548, 549, 556, 557, 558, 567, 569, 570, 572, 573, 578, 579, 580, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 748, 749, 1296, 1298, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320, 1323, 1347, 1348, 1349, 1353, 1354, 1361, 1362). En esperit de vi, oli o vinagre (515, 516). Es posa en esperit de vi (522, 523, 571, 591, 592, 750, 751). En oli o esperit de vi (517, 533, 534). En esperit de vi o oli (525, 526, 527, 533, 534). Per als cops amb mig litre d'esperit de vi i 30 flors (532). La

flor en esperit de vi o oli (520, 521, 538). Alcohol amb flors d'arnica (546). Posada en oli (559). Posada en alcohol (559). Es posa en oli (571). Posat en oli (565, 566). Posat en esperit de vi (565, 566). En esperit de vi, nou dies a sol i serena (554, 555). En esperit de vi per a fer fregues (753, 754, 755). En alcohol. Es fan fregues amb una gasa o un cotó xopat d'alcohol en la zona adolorida (1213, 1214). Es pot fer en oli o esperit de vi (1293). La flor en oli (1297). La flor en esperit de vi (1297). Es confita la flor en oli (1300, 1310). Es confita en esperit de vi (1300, 1310). Confitada en oli (1301, 1320, 1325, 1326, 1330, 1337, 1338, 1341, 1345, 1346, 1350, 1351). Confitada en vinagre (1301). Confitada en anís o alcohol. Et posaven una flor confitada i ben embolicat (1313). Confitada en oli. Et posaven una flor confitada i ben embolicat (1313). En esperit de vi o colònia (1322). Una pomada amb flors d'arnica, oli i cera natural. La flor d'arnica s'ha de bullir en oli, es cola i s'hi posa la cera (1324). Cofitada en esperit de vi (1326). En alcohol (1328, 1329). En essència (1328, 1329). En esperit (1331). L'usen en essència (1335). També n'ha fet pomada. Les flors de l'arnica bullides en oli al bany maria, llavors es treuen les flors i s'hi posa cera d'abella perquè li doni consistència de crema (1335). Confitat en oli (1342). Confitat en esperit de vi (1342). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No la fem servir (507, 509, 510). Ara també l'he fet macerat amb aigüerent, ho he llegit al llibre Plantes i gent (547, 548). L'alcohol no es pot aplicar a la pell si hi ha ferida (1213, 1214). Una veïna els en porta (1307, 1308, 1309). No es pot fer servir quan tens ferida (1320). Diu que la que va més bé, és la de colònia (1322). Amb l'arnica s'ha d'anar amb compte perquè diuen que és una droga (1325, 1326).

Antihipertensiu

FONTS 554, 555. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la gent que té la pressió alta. Abans se'n prenien gotes de l'esperit de vi sobretot la gent que té la pressió alta (554). Per a la gent que té la pressió alta. Abans se'n prenien gotes de la d'esperit de vi sobretot la gent que té la pressió alta (555). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tintura alcohòlica (ús intern). PREPARACIÓ. En esperit de vi, nou dies a sol i serena (554, 555). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori

FONT 1331. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer fregues a les cervicals. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Loció (ús extern). PREPARACIÓ. En esperit de vi. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONT 1314. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan tenies mal de ventre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Essència (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipiròtic

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va molt bé per a les cremades. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. En oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic ocular

FONT 581. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va molt bé per als ulls. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Col·liri (ús extern). PREPARACIÓ. També se'n treu essència

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

i es posa una gota a l'ull. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Això ho deia en Pipes de Ripoll.

Antitussigen

FONTS 1325, 1326. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a quantens tos. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern). PREPARACIÓ. Fan un xarop amb 12 flors i 1 litre d'aiguardent. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Només una cullerada. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Amb l'arnica s'ha d'anar amb compte perquè diuen que és una droga.

Cardiotònic

FONT 545. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. A mi em fa por, ataca el cor. Per al cor. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tintura alcohòlica (ús intern). Essència (ús intern). PREPARACIÓ. Només s'hi pot posar tres flors per un quart de litre d'esperit de vi. En fan essència i es pren en gotes. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Desconegut per l'informant

FONTS 1310, 1323. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Essència (ús intern) (1310). Tintura alcohòlica (ús intern) (1323). PREPARACIÓ. Se'n feia essència (1310). Confitada en anís (1323). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Hi ha gent que se la pren, ella no ho ha provat mai (1323).

Hematocatàrtic

FONTS 1299, 1319. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a la circulació de la sang (1299). Per a netejar el cos (1319). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Lloció (ús extern) (1299). Essència (ús intern) (1319). PREPARACIÓ. Confitada en esperit de vi (1299). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No se'n pot prendre gaire (1319).

No consta

FONT 581. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Les vaques agafen una malaltia que en diem rebrís que els ve de menjar molta lleguminosa, queden com concrets i els ataca el braguer i les cames, en diem cop de sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern). PREPARACIÓ. Els faig un massatge d'arnica en oli perquè l'oli amoroseix molt. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Per a l'ictus apoplèctic/cerebral

FONTS 532, 554, 555, 1328, 1329, 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a prevenir les feridures (532, 554). Per a prevenir de les feridures (555). Per a prevenir la feridura (1328, 1329). Per a evitar tenir una feridura (1339, 1340). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tintura alcohòlica (ús intern) (532, 554, 555, 1339, 1340). Essència (ús intern) (1328, 1329). PREPARACIÓ. En alcohol de 30° i posar-hi menys de 30 flors (532). En esperit de vi, nou dies a sol i serena (554, 555). Essència (1328). En essència (1329). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Es solia prendre en forma de novena (532). En novenes (1328, 1329). Unes gotes d'esperit d'arnica cada matí (1339, 1340). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a les picades

FONTS 581, 746. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La de vinagre va molt bé, també, per a les picades de mosquits (746). Per a les picades de mosquit (581). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Vinagre medicinal (ús extern). PREPARACIÓ. En vinagre (581). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a les punxades

FONT 1318. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les punxades. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern). Lloció (ús extern). PREPARACIÓ. En oli. En esperit de vi. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a trastorns del sistema respiratori

FONTS 591, 592. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És bona per a l'ofegament. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tintura alcohòlica (ús intern). PREPARACIÓ. Esperit d'arnica. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Es pren una cullerada cada dia. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per als esquinços

FONT 751. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Carnesqueixats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Lloció (ús extern). PREPARACIÓ. En esperit de vi. Ben fregat i estar quiet 4 dies per esperar que la carn es torni a agafar a l'ós. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vasotònic

FONTS 511, 512, 513, 514, 1324, 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Hi ha gent que la fa servir per a fer fregues per a la circulació (511, 512, 513, 514). Per a la mala circulació de les cames (1324). Per a fer-se fregues a les cames per a la mala circulació (1327). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern) (511, 512, 513, 514). Lloció (ús extern) (511, 512, 513, 514). Vinagre medicinal (ús extern) (1324, 1327). PREPARACIÓ. En oli (511, 512, 513, 514). En esperit de vi (511, 512, 513, 514). En vinagre (1324). Confitada en vinagre (1327). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vulnerari

FONTS 590, 1213, 1214, 1313, 1328, 1329, 1331, 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als talls (590, 1341, 1342). Per a les ferides (1213, 1214). Quan tenies una llaga (1313). Per als talls (encara que pica una mica) (1328, 1329). Per a les ferides que tenen sang (1331). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Lloció (ús extern) (590, 1313, 1328, 1329). Liniment (ús extern) (1213, 1214). Embrocació (ús extern) (1331). Essència (ús extern) (1341, 1342). PREPARACIÓ. En esperit de vi (590). En oli (1213, 1214, 1331). Confitada en anís o alcohol. Et posaven una flor confitada i ben embolicat (1313). En alcohol (1328, 1329). Essència (1341, 1342). DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Desconegut per l'informant

FONT 552. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No la fem servir.

ALTRES OBSERVACIONS

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 507, 509, 510, 517, 520, 521, 522, 523, 552, 583, 584, 585, 750, 751. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Aquí no n'hi ha (507, 509, 510, 552). L'anàvem a buscar al Pla d'Anyella o a Núria (750). A nosaltres ens la baixen de la muntanya (517). Jo n'havia collit a la muntanya (522, 523). És una planta que fa unes punxes i la flor groga (751). Aquí no n'hi ha, l'anem a buscar al Taga (520, 521). Aquí se'n fa, allà a Gombren no n'hi havia pas (583, 584, 585).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Inflorescència

FONTS 1332, 1333, 1334. Entrevista 11, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 1332, 1333, 1334. Entrevista 11, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 529, 530, 531. Entrevista 53, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 518, 519. Entrevista 54, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 753, 754, 755. Entrevista 67, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

FONT 546. Entrevista 74, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 574, 575, 576, 577. Entrevista 91, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 581. Entrevista 94, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 586, 587. Entrevista 97 (vegeu catàleg de barreges)

Artemisia absinthium L. (compostes)

BCN 24717

NOMS POPULARS

Donzell (505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 518, 519, 520, 521, 525, 526, 527, 528, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 549, 553, 556, 557, 558, 561, 562, 563, 568, 569, 570, 572, 573, 581, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 590, 591, 592, 746, 748, 749, 1296, 1299, 1301, 1311, 1312, 1313, 1314, 1327, 1332, 1333, 1334, 1335, 1337, 1338, 1341, 1342, 1343, 1344, 1353, 1354, 1352, 1361, 1362)

Herba cuquera (1301)

USOS MEDICINALS

Fulla

Antihelmíntic

FONT 541. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a expulsar els cucs. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). PREPARACIÓ. Mastegar alguna fulla. DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Desconegut per l'informant

FONTS 586, 587, 588. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Es feia servir molt abans (588). No recorda l'ús (586, 587).

Part aèria

Antihelmíntic

FONTS 505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 518, 519, 520, 521, 539, 540, 542, 543, 544, 556, 557, 558, 561, 562, 563, 568, 569, 570, 572, 573, 581, 583, 584, 585, 590, 591, 592, 746, 748, 749, 1296, 1301, 1311, 1312, 1313, 1314, 1327, 1332, 1333, 1334, 1335, 1337, 1338, 1341, 1342, 1343, 1344, 1352, 1353, 1354, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per als cucs (746). Per a la mainada quan tenien cucs, es prenien a cullerades (507, 509, 510). Per als cucs de la canalla (505, 506, 590, 591, 592, 1353). Per als cucs (511, 512, 513, 514, 518, 519, 542, 543, 544, 569, 570, 581, 583, 584, 585, 748, 749, 1311, 1312, 1327, 1335). Treia els cucs (542, 543, 544). Feia sortir els cucs (539, 540). Quan tenien cucs i mel al cul (520, 521). Per als cucs. Era molt amargant, al final sortien els cucs per la caca (556, 557). Aigua de donzell per a descucar (568). Per a quan tenien cucs (558). Es penjava al coll dels nens quan tenien cucs (561, 562, 563). Te'n posaven un ramet al coll quan tenien cucs (572, 573). Per als cucs de la mainada (1296, 1332, 1333, 1334, 1354). Es penjava a la mainada al coll quan tenien cucs (1301). Per als atacs de cucs (1313). De petita li posaven un ramet al pit perquè deien que en olorar-lo es morien els cucs (1314). Per a fer marxar els cucs (1337, 1338, 1341, 1342). Se'n posava al llombrícol de la mainada quan tenien cucs (1343, 1344). Un ramet penjat al coll de la mainada que tenia cucs (1352). Se'n penjava un ramet al coll dels nens que tenien cucs (1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Macerat en aigua (ús intern) (746). Vi medicinal (ús intern) (507, 509, 510, 556, 557). Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern) (505, 506, 520, 521, 558, 561, 562, 563, 569, 570, 572, 573, 748, 749, 1296, 1301, 1313, 1314, 1337, 1338, 1352, 1361, 1362). Emplastre (ús extern) (511, 512, 513, 514, 539, 540, 542, 543, 544, 1341, 1342, 1343, 1344). Tisana (ús intern) (518, 519, 542, 543, 544, 568, 581, 583, 584, 585, 590, 1327, 1332, 1333, 1335, 1353, 1354). Decocció (ús intern) (591, 592, 1311, 1312). Essència (ús intern) (1334). PREPARACIÓ. S'ha de posar el donzell tota la nit en aigua i l'endemà t'has de beure aquesta aigua (746). Es macerava la planta amb vi i sucre, se'n deia vi amargant (507, 509, 510). Et penjaven un ramet de donzell al coll (505, 506). Barrejat amb llevat, te'l posaven al llombrícol i deien que els cucs sortien (511, 512, 513, 514). Se'n posava un ramet al coll de la mainada (748, 749). Decocció (518, 519, 542, 543, 544, 568, 581, 583, 584, 585, 590, 1327, 1335). L'emplastre es posava a la panxa (542, 543, 544). S'aixafava i se'n feia un emplastre a sobre el melic (539, 540). Es posava un ramet al coll de la canalla (520, 521). Es posava en vi dolç i te'l prenies uns quants dies (556, 557). Se'ls hi posava un ramet al coll als nens (558). Es posava al coll dels nens (569, 570). Es posava a la xocolata perquè era molt de mal prendre (591, 592). Li posaven quan era petit una bossa amb donzell penjada al coll (1296). Una tassa de xocolata desfeta amb un brot de donzell (1311, 1312). Es penjava un ramet de donzell al coll (1313). Decocció. Se'n feia aigua de les fulles (1332, 1333). Una cullerada d'essència de donzell (1334). Es penjava un grapat de donzell al coll de la mainada (1337, 1338). Es feien emplastres que es posaven a la panxa (1341, 1342). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. En dejú (1334).

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. El primer divendres de març, es feia prendre a la canalla una tassa d'aquesta xocolata perquè deien que així no tindrien cucs (1311, 1312). Es prenia amb sucre, perquè és molt amargant (1332, 1333). També te'n posaven amb un drapet al coll perquè ho anessin olorant, deien que això els matava (1341, 1342).

Hipoglucemiant

FONT 746. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a fer baixar el sucre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Macerat en aigua (ús intern). PREPARACIÓ. S'ha de posar el donzell tota la nit en aigua i l'endemà t'has de beure aquesta aigua. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Laxant

FONTS 525, 526, 527. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a quan els vedells s'empatxen. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

ALTRES USOS

Part aèria

Altres informacions

FONTS 528, 1332, 1333. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Si menges cargols i aquests han menjat donzell són ben amargants i no es poden menjar (528). Abans en recollien molt per vendre'n (1332, 1333).

Domèstic: ambientador

FONT 528. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És amargant com un dimoni. A les cases quan s'anava a portar un mort et posaves un brot a la boca per no sentir la pudor.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

Part aèria

FONT 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PER L'INFORMANT. La consideren molt perillosa, diu que si li fas aigua a una criatura per als cucs i li'n fas prendre per força, la criatura pot quedar trastocada. VIA D'INTOXICACIÓ. Via interna. TOXICITAT LIGADA A L'ÚS MEDICINAL. Sí.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 549, 571, 586, 587. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. A casa n'hi havia, fa molta pudor (549). Fa una olor molt forta i les ovelles no en volen (571). Abans per aquí vora la casa n'hi havia (586, 587).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Llavor

FONT 1327. Entrevista 14, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Part aèria

FONTS 1343, 1344. Entrevista 23, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 586, 587. Entrevista 97 (vegeu catàleg de barreges)

Artemisia alba Turra (compostes)

BCN 24718

NOMS POPULARS

Herba de la xocolata (517)

Herba menuda (520, 521, 524, 561, 562, 563, 565, 566, 591, 592, 1293, 1294, 1301, 1311, 1312, 1361, 1362)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Antiinflamatori intestinal

FONTS 591, 592, 1293, 1301, 1311, 1312. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es prenia per a la panxa (591, 592). Quan tenies mal de ventre (1293). Per al mal de ventre (1301). Per a la panxa (1311, 1312). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (591, 592, 1301). Decocció (ús intern) (591, 592, 1293, 1311, 1312). PREPARACIÓ. Decocció (591, 592, 1301). Es prenia barrejat amb xocolata (591, 592, 1311, 1312). Es posava a la xocolata (1293). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Digestiu

FONTS 1294, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És digestiva (1294). Per a pair (1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (1294). En infusió (1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Tranquil·litzant

FONTS 524, 561, 562, 563. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per als nervis (524). Deien que anava bé per als nervis (561, 562, 563). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Decocció (ús intern). PREPARACIÓ. Es prenia barrejat amb xocolata desfeta (524, 561, 562, 563). DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Condiment

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 517, 520, 521, 1301. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a posar a la xocolata (520, 521). Es posava per a donar gust a la xocolata (517). Per a donar gust a la xocolata (1301). DESTINACIÓ. Alimentació humana (517, 520, 521, 1301).

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 517. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Fa una matarrada, és molt aromàtica i té la fulla com la camamilla (*Matricaria chamomilla*).

***Artemisia vulgaris* L. (compostes)**

BCN 24719

NOMS POPULARS

Altimira (517, 583, 584, 585)

Altimiri (511, 512, 513, 514, 528, 532, 538, 553, 556, 557, 558, 574, 575, 576, 577, 580, 1293, 1325, 1326, 1327)

Altimiris (1361, 1362)

Artemisa (568)

USOS MEDICINALS

No consta

Desconegut per l'informant

FONTS 556, 557. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Fumigació (ús extern). PREPARACIÓ. Se'n feien perfums.

Part aèria

Antihipertensiu

FONTS 511, 512, 513, 514, 528. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hipolipemiant

FONTS 517, 532, 580, 1293, 1327, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al colesterol (517, 532, 580, 1293). Per a fer baixar el colesterol (1327, 1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (517, 532, 580, 1293, 1327, 1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 538, 574, 575, 576, 577, 1293, 1325, 1326. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es donava per a menjar als conills (538, 574, 575, 576, 577, 1325, 1326). Els agrada molt als conills (1293). DESTINACIÓ. Alimentació animal (538, 574, 575, 576, 577, 1293, 1325, 1326).

ALTRES USOS

Part aèria

Maneig agrosilvopastoral: ús hortícola/agrícola

FONT 558. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. En fèiem feixets i ens les compraven.

***Arum italicum* Mill. subsp. *italicum* (aràcies)**

BCN 32358

NOMS POPULARS

Fulles de cremat (1213, 1214)

USOS MEDICINALS

Fulla

Antierimatós

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als escaldats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. Passar la fulla per la paella amb oli roent i posar la fulla cremada i pansida a sobre de la ferida. DESTINACIÓ. Medicina humana.

***Arundo donax* L. (gramínies)**

BCN 24720

NOMS POPULARS

Canya (503, 518, 519, 541, 1325, 1326)

Canya americana (564)

USOS MEDICINALS

Arrel

Desconegut per l'informant

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 1325, 1326. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina veterinària. OBSERVACIONS. Es feia aigua per al bestiar, però no recorda per a què.

ALTRES USOS

Tija

Maneig agrosilvopastoral: ús hortícola/agrícola

FONT 541. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer aspres, però no s'utilitzaven gaire, només en algun lloc que en tenien plantades en un sota torrent. Normalment es feien els aspres amb branques d'altres plantes.

Ús halièutic

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Abans no n'hi havia, algú li deu haver plantat. Es feien servir canyes per anar a pescar.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Arrel

FONT 503. Entrevista 43 (vegeu catàleg de barreges)

Fulla

FONTS 518, 519. Entrevista 54, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Asparagus acutifolius L. (asparagàcies)

BCN 29976

NOMS POPULARS

Espàrrec (turió) (1335)

Esparreguera silvestre (564)

USOS ALIMENTARIS

Turió

Ingestió de la part de la planta cuïta - Cuïta en oli

FONTS 564, 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Els espàrrecs són bons en truita (564). Per a menjar (1335). DESTINACIÓ. Alimentació humana (564, 1335).

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 1335. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. En tenen a l'hort.

Asparagus officinalis L. (asparagàcies)

BCN 24721

NOMS POPULARS

Espàrrec verd (turió) (574, 575, 576, 577)

Esparreguera (582)

USOS ALIMENTARIS

Turió

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 574, 575, 576, 577, 582. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a menjar. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Asperula cynanchica L. (rubiàcies)

BCN 24722

NOMS POPULARS

Herba prima (503, 504, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 528, 529, 530, 531, 541, 542, 543, 544, 556, 557, 560, 561, 562, 563, 565, 566, 567, 569, 570, 572, 573, 590, 747, 748, 749, 750, 752, 1215, 1293, 1298, 1299, 1301, 1311, 1312, 1313, 1314, 1321, 1324, 1327, 1330, 1332, 1333, 1334, 1336, 1337, 1338, 1339, 1340, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1362)

USOS MEDICINALS

Part aèria florida

Antihipertensiu

FONT 528. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer baixar la pressió. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONTS 1311, 1312. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per al ventre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiprostàtic

FONTS 748, 749. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la pròstata. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Antisèptic urinari

FONTS 515, 516, 520, 521, 556, 557, 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les infeccions als ronyons (515, 516). Per a fer orinar i infeccions d'orina (520, 521). Per a infeccions d'orina (556, 557). Per a les infeccions d'orina, cistitis (1324). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (515, 516, 520, 521, 556, 557, 1324). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Diürètic

FONTS 503, 504, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 528, 529, 530, 531, 541, 542, 543, 544, 560, 561, 562, 563, 565, 566, 567, 569, 570, 572, 573, 590, 747, 752, 1293, 1299, 1301, 1313, 1314, 1321, 1327, 1332, 1333, 1334, 1336, 1337, 1338, 1339, 1340, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer orinar (504, 511, 512, 513, 514, 517, 518, 519, 528, 529, 530, 531, 541, 560, 561, 562, 563, 567, 569, 570, 572, 573, 590, 747, 1301, 1314, 1321, 1327, 1332, 1333, 1334, 1336, 1337, 1338, 1339, 1340, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349). Diürètica (507, 509, 510). Per a problemes d'orina (522, 523). És diürètica (752, 1299). Per a netejar [dit "llempiar"] (542, 543, 544). Per a fer orinar i infeccions d'orina (520, 521). Per a ajudar a orinar (565, 566). Va bé per a orinar (1293). És diürètica. Fa orinar molt (1313). Per a orinar (1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (503, 504, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 528, 529, 530, 531, 541, 542, 543, 544, 560, 561, 562, 563, 565, 566, 567, 569, 570, 572, 573, 590, 747, 752, 1301, 1314, 1321, 1332, 1333, 1334, 1336, 1337, 1338, 1339, 1340, 1343, 1344, 1345, 1346). Infusió de tota la planta (1293). En infusió (1327, 1347, 1348, 1349, 1361, 1362). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Una tassa d'aigua cada dia (503). Una infusió al matí (1313). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Emmenagog

FONTS 1337, 1338. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a regular la regla (1337, 1338). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (1338). Decocció (1337). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Protector renal

FONTS 1330, 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als ronyons (1330, 1350, 1351). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (1330). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Restauratiu

FONT 1298. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a quan no et trobaves gaire bé. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 543, 544, 560, 590, 1311, 1312, 1321. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Aquí no n'hi ha gaire, s'ha d'anar cap a Olot (543, 544). Tothom en tenia plantada als horts (560). A les parets i cap aquí amunt n'hi ha (590). A Cavallera n'hi havia molta, aquí a Camprodon no en veu (1311, 1312). N'hi ha a els Plans de Calm Agre (1321).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria florida

FONTS 1343, 1344. Entrevista 23, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1301. Entrevista 36 (vegeu catàleg de barreges)

FONT 750. Entrevista 50, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Asplenium septentrionale (L.) Hoffm. (polipodiàcies)

BCN 44184

NOMS POPULARS

Herba prima (538, 553, 588, 1215)

Herba prima de paret (572, 573)

USOS MEDICINALS

Frona

Diürètic

FONTS 538, 553, 572, 573, 588. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a fer orinar i dissoldre les pedres (553). Per a fer orinar (538, 572, 573, 588). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (538, 553, 572, 573, 588). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Litotríptic renal

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a fer orinar i dissoldre les pedres. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 538, 553, 572, 573, 588, 1215. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Es fa a les roques (553). Es fa a les parets velles (588). Es fa a les parets (572, 573). Es fa serrat a les parets (538). A la Mare de la Font n'hi ha d'aquestes falgueres (1215).

Asplenium trichomanes L. (polipodiàcies)

BCN 24723

NOMS POPULARS

Auradelleta (1324)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Costelles de paret (1335)
Falguereta de paret (511, 512, 513, 514)
Herba del cordó (553)

USOS MEDICINALS

Fronda

Antihipertensiu

FONTS 511, 512, 513, 514. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antitussigen

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a calmar la tos. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Fronda

Cosmètic

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. L'aigua es feia servir per a rentar els cabells. OBSERVACIONS. Si els treus les fulletes queda com un cabell.

***Atropa belladonna* L. (solanàcies)**

BCN 19513

NOMS POPULARS

Belladona (520, 521)

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Aquí en va néixer una planta casualment.

***Avena sativa* L. (gramínies)**

BCN-E 3

NOMS POPULARS

Civada (571, 586, 587)

USOS ALIMENTARIS

Llavor

Ingestió de la part de la planta crua - Conservada dessecada a l'aire

FONT 571. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. El gra el donàvem a les gallines i als conills. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

ALTRES USOS

No consta

Maneig agrosilvopastoral: ús hortícola/agrícola

FONTS 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. D'això n'ha vingut grana en descarregar alguna bala de palla.

***Ballota nigra* L. subsp. *foetida* (Vis.) Hayek (labiades)**

BCN 27275

NOMS POPULARS

Malroig (583, 585, 588, 590)

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONTS 583, 584, 585, 588, 590. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. Mata els conills (588). Els havíem de separar de les ortigues perquè són males herbes i haguessin fet mal als porcs (590). És una planta dolenta (583, 584, 585). GRAU DE TOXICITAT. Letal (588). TOXICITAT EN ANIMALS. Sí (588, 590).

***Bellis perennis* L. (compostes)**

BCN 31264

NOMS POPULARS

Margarideta (582)

Margarita (564)

ALTRES USOS

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Inflorescència

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer les catifes [dit "alfombres"] de Corpus.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Inflorescència

FONT 582. Entrevista 95 (vegeu catàleg de barreges)

Berberis vulgaris L. (berberidàcies)

BCN 27274

ALTRES USOS

Fruit

Lúdic: jocs i joguines

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Els fruits eren el dinar de les nines.

Bergenia sp. (saxifragàcies)

NOMS POPULARS

Hortènsia d'hivern (569, 570)

Viola d'hivern (525, 526, 527)

ALTRES USOS

Planta viva *ex situ*

Ornamental: jardineria

FONTS 569, 570. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Plantades al jardí.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 525, 526, 527. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Floreixen molt aviat a la primavera.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Fulla

FONTS 1347, 1348, 1349. Entrevista 27 (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1318. Entrevista 31, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1330. Entrevista 32, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Beta vulgaris L. subsp. *vulgaris* var. *crassa* (Alef.) Helm (quenopodiàcies)

BCN 50761

NOMS POPULARS

Remolatxa (525, 526, 527, 565, 566)

USOS ALIMENTARIS

Arrel

Ingestió de la part de la planta crua - Macerada en aigua

FONTS 565, 566. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La polpa estovada els va molt bé, a les vaques, és tot energia i les ajuda a remugar. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

Fulla

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 525, 526, 527. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a menjar amanit. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Beta vulgaris L. subsp. *vulgaris* var. *vulgaris* (quenopodiàcies)

BCN 24724

NOMS POPULARS

Bleda (515, 516, 1318, 1330, 1347, 1348, 1349)

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

FONTS 515, 516. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a menjar. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Betula pendula Roth (betulàcies)

BCN 27263

NOMS POPULARS

Arbre blanc (535, 539, 540)

Beç (539, 540, 541, 553, 560, 574, 575, 576, 577, 1213, 1214, 1324, 1352)

Bedoll (541, 1210)

USOS MEDICINALS

Escorça

Hipouricemiant

FONTS 574, 575, 576, 577. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a l'àcid úric. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Fulla

Antibacterià

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les fulles són un antibiòtic. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Diürètic

FONTS 553, 1210. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les fulles fan orinar molt (553). Per a desinflar i apimar (1210). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (553). Infusions de les fulles de bedoll (1210). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Beure'n cada dia un got al matí a setmanes alternes (1210). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. A la seva mare li va treure l'edema pulmonar (553). Li ho va dir la Maria Sagué (1210).

Reforçant ossi

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la descalcificació dels ossos. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Les fulles en infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vasotònic

FONT 535. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a la circulació. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Saba

Salutífer

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es prenia a la primavera per a eliminar les toxines de l'hivern. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Fulla

Cosmètic

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. També posades en esperit de vi són bones per al cabell.

Creences i pràctiques magico-religioses

FONT 560. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es posaven les fulles a les catifes [dit "alfombres"] de Corpus.

No consta

Cosmètic

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Crema per a la cara.

Part aèria

Artesanal: elaboració d'escombres

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer escombres.

Borago officinalis L. (boraginàcies)

BCN 68582

NOMS POPULARS

Borrajta (582, 1324, 1335)

Borrajta (1210)

USOS MEDICINALS

No consta

Antidepressiu

FONT 1210. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la gent que té ganes de plorar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. S'ha de beure una tassa d'aquesta herba al matí i una al vespre. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Fulla

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

FONTS 582, 1324, 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Són per a menjar (582). Per a menjar (1324). Es menja com a verdura (1335). DESTINACIÓ. Alimentació humana (582, 1324, 1335).

Botrychium lunaria (L.) Swartz (ofioglossàcies)

BCN 24726

NOMS POPULARS

Herba de les llunetes (1328, 1329, 1339, 1340)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Antisèptic ocular

FONTS 1328, 1329, 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a rentar els ulls (1328, 1329). Per als ulls (1339, 1340). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció (1328, 1329). En infusió (1339, 1340). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Brachypodium phoenicoides (L.) Roem. et Schultes (gramínies)

BCN 32182

NOMS POPULARS

Fenàs (541)

Brassica napus L. (crucíferes)

BCN 24727

NOMS POPULARS

Nap (541)

USOS MEDICINALS

Bulb

Antireumàtic

FONT 541. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Deien que dur un nap a la butxaca anava bé per al reuma. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Bulb

Condiment

FONT 541. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a menjar. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Brassica nigra (L.) Koch in Roehl (crucíferes)

BCN-E 4

NOMS POPULARS

Mostassa (518, 519)

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Llavor

FONTS 518, 519. Entrevista 54, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

Brassica oleracea L. (crucíferes)

BCN 24728

NOMS POPULARS

Col (503, 515, 516, 517, 518, 519, 529, 530, 531, 532, 539, 540, 545, 565, 566, 567, 571, 574, 575, 576, 577, 588, 589, 591, 592, 746, 1336, 1345, 1346, 1350, 1351, 1352)

Col blanca (1215)

USOS MEDICINALS

Fulla

Analgèsic

FONTS 591, 592. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a quan et fa mal el genoll. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern).

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

PREPARACIÓ. Posada directament sobre el genoll i embolicar-ho amb benes. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Quan t'ho treus, la col surt com si estigués cuita.

Hipolipemiant

FONT 532. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. També és bo per al colesterol. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Litotríptic renal

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a aplacar l'atac de pedra. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Una fulla de col ben calenta amb la planxa de planxar, a sobre els ronyons i a sobre una baieta de llana i fregant per a aplacar l'atac de pedra. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a trastorns del sistema musculoesquelètic

FONTS 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a malformacions dels ossos. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Per a fer emplastres de la fulla ben trinxada i, aprofitant el suc. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vulnerari

FONTS 517, 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a tapar mals, calma (517). Es posava a sobre de les ferides, neteja molt, treu tota la brutícia (529, 530, 531). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Llavor

Analgèsic

FONT 1336. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al lloc on et fa mal. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Emplastres amb la grana de col picada barrejada amb oli entremig dels draps. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Anticefalàlgic

FONT 588. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Aquest remei es feia quan tenies mal de cap. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Es feien el que en dèiem mostasses. Grana de col picada amb el morter, es posava en un tupí amb vinagre i es feia bullir una mica. Llavors es posava al mig de dos draps blancs de cotó i es col·locava als peus. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihelmíntic

FONT 1336. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als cucs de la mainada. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Grana de col bullida. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Suc de la fulla

Antiulcerós (per a úlceres gàstriques)

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a curar les llagues de l'estómac. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). PREPARACIÓ. La fulla ben trinxada i aprofitant tot el suc. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Ingestió de la part de la planta crua - Conservada en vinagre

FONT 503. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Abans a casa sempre teníem col confitada. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 565, 566, 567, 574, 575, 576, 577. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als conills (567). Els animals que engreixàvem que havien menjat cols, pomes (*Pyrus malus* subsp. *mitis*), blat de moro (*Zea mays*)... eren molt més bons que els que ara venen, la carn tenia un altre gust. I són més bones les femelles que no hagin parit (la polla, la truja...), que els mascles (565, 566). Per a les gallines (574, 575, 576, 577). DESTINACIÓ. Alimentació animal (565, 566, 567, 574, 575, 576, 577).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

FONTS 503, 515, 516, 589, 746. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. També en menjàvem a l'hivern (746). Per a fer col i patata, a l'hivern és molt bona (503). Per a menjar (515, 516). DESTINACIÓ. Alimentació humana (503, 515, 516, 589, 746).

No consta el tipus d'ingesta - No consta el mode de preparació

FONT 571. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les gallines, els donàvem cols de l'hort. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Conservada en vinagre

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Cols confitades en vinagre per a menjar a l'hivern. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Part aèria jove

Ingestió de la part de la planta crua - Conservada en vinagre

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Confitada amb pebrots i vinagre. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Fulla

FONT 545. Entrevista 72, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Llavor

FONTS 1345, 1346. Entrevista 25 (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 518, 519. Entrevista 54, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

***Brassica rapa* L. (crucíferes)**

BCN 24729

NOMS POPULARS

Nap de bou (1313, 1353, 1354)

USOS ALIMENTARIS

Arrel

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 1313, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a donar al bestiar (1313). Són com els naps que mengem, però més grossos i es donaven al bestiar (1353, 1354). DESTINACIÓ. Alimentació animal (1313, 1353, 1354).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

FONTS 1353, 1354. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

***Briza media* L. (gramínies)**

BCN 29650

NOMS POPULARS

Bellugadís (529, 530, 531)

Belluguets (569)

Puces (520, 521)

ALTRES USOS

Part aèria fructificada

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 520, 521, 529, 530, 531, 569, 570. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer rams (520, 521). És bonic per a fer rams (529, 530, 531).

***Bryonia cretica* L. subsp. *dioica* (Jacq.) Tutin (cucurbitàcies)**

BCN 24730

NOMS POPULARS

Carabassí (1317)

Carabassina (1300, 1318, 1323, 1332, 1333, 1334, 1350, 1351)

Carbassina (511, 512, 513, 514, 520, 521, 539, 540, 553, 565, 566, 580, 582, 583, 584, 585, 746, 753, 754, 755)

USOS MEDICINALS

Arrel

Analgèsic

FONTS 520, 521, 753, 754, 755, 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Deien que anaven bé per al dolor (520, 521). Per al dolor (753, 754, 755, 1332, 1333, 1334). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern) (520, 521). Liniment (ús extern) (753, 754, 755). Loció (ús extern) (1332, 1333, 1334). PREPARACIÓ. De la rel en feien emplastres (520, 521). L'arrel bullida en oli (753, 754, 755). La rel en esperit de vi 45 dies a sol i serena (1332, 1333, 1334). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Anticatarral

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als refredats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori faringi

FONTS 553, 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al coll (553). Per al mal de coll de les eugues i també per a la gent (583, 584, 585). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (553, 583, 584, 585). DESTINACIÓ. Medicina humana (553). Medicina humana i veterinària (583, 584, 585).

Antipleurític

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la pleura. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic extern

FONTS 511, 512, 513, 514. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a desinfectar ferides. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Fumigació (ús extern). PREPARACIÓ. Amb les arrels se'n feien perfums. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Desconegut per l'informant

FONTS 553, 582, 1317. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al peu gros de les vaques (1317). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern) (553, 1317). Desconegut per l'informant (582). PREPARACIÓ. També en emplastres (553). Aixafada i barrejada amb oli, en emplastre (1317). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Es feia un oli de la rel, però no recordo l'ús (582).

Per a la sarna

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONT 1317. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a quan tenien ronya. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de la rel per a fregar les ovelles. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a trastorns de la pell o del teixit subcutani

FONTS 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a podridures de dit. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern). PREPARACIÓ. Bullida amb greix de gallina. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Resolutiu

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan el bestiar tenia bonys o furúncols. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Es picava l'arrel i es feia un emplastre per a fer sortir el pus cap enfora. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Arrel

FONT 1323. Entrevista 24 (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1318. Entrevista 31, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

FONT 746. Entrevista 45, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1300. Entrevista 8, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

***Buxus sempervirens* L. (buxàcies)**

BCN 24731

NOMS POPULARS

Boix (504, 515, 516, 517, 528, 539, 540, 546, 553, 554, 555, 558, 560, 564, 565, 566, 569, 570, 583, 584, 585, 586, 587, 589, 590, 1213, 1214, 1215, 1295, 1299, 1324, 1332, 1333, 1334, 1334, 1347, 1348, 1349, 1353, 1354, 1352)

Boix vermell (554, 555)

Olleta (541)

USOS MEDICINALS

Arrel

Per als penellons

FONTS 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als penellons. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de la rel. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Fulla

Antihelmíntic

FONTS 554, 555. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als cucs dels porcs. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua bullida amb boix vermell. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Antireumàtic

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Alleuja el dolor reumàtic. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Aigua feta amb les fulles. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic urinari

FONT 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les infeccions d'orina. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Aigua feta de les fulles. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Una tasetta de cafè. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Estomacal

FONT 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a treure la cremor d'estómac. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). PREPARACIÓ. Et poses un parell de fulles a la boca i les vas mastegant. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Laxant

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al restrenyiment. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Aigua feta amb les fulles. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a inflamacions del sistema genitourinari

FONT 1213. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les inflamacions d'orina. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Aigua feta de les fulles. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Una tasetta de cafè. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a l'afonia

FONT 517. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a l'enregull. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de fulles de boixos vermells. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a la melsa

FONTS 515, 516. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al flato, mal de melsa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). PREPARACIÓ. Rosegar una fulla de boix. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Fruit

Artesanal: elaboració de bijuteria

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONT 504. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Aglans que són penjolls i clauers.

Lúdic: jocs i joguines

FONT 541. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. De petits hi jugaven posant-los drets i fent-los caure tirant-los una bola i en general, remenant-los.

Fulla

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONTS 560, 564, 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es posaven les fulles a les catifes [dit "alfombres"] de Corpus (560). Esmicolats per a fer la part verda de les catifes [dit "alfombres"] de Corpus (564). Diuen que va bé agafar fulles de boix, tantes com berrugues tens, i amagar-les al bosc en un lloc on no es puguin mullar; si ho aconsegueixes et desapareixen les berrugues (1332, 1333, 1334).

Part aèria

Artesanal: elaboració d'escombres

FONTS 517, 558, 589, 1215, 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer escombres (1215, 1324).

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONTS 586, 587, 590, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a dur a l'església (586, 587). Es duia boix a l'església per a fer bonic, quan vaig fer la comunió n'hi van posar (590). Es feien cordes de boix que guarnien l'altar de l'església per a les festes més assenyalades (1352).

Lúdic: jocs i joguines

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a jugar a canibòlit. Es feia una cana (pal llarg) i un bòlit (pal curt) i amb la cana es disparava el bòlit, llavors es mesurava on havia caigut el bòlit amb la cana.

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 546, 569. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer rams (546).

Planta sencera

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Assemblar-se com el boix i el vern (*Alnus glutinosa*) (no assemblar-se de res).

Planta viva *in situ*

Maneig agrosilvopastoral: ús hortícola/agrícola

FONT 589. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Aquí n'hi ha molts i ens van bé perquè ens tapen el mal temps.

Tija

Altres informacions

FONTS 539, 540, 1295. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer cadenes i culleres (539, 540). Se'n feien botons (1295).

Artesanal: elaboració d'escombres

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer escombres.

Artesanal: elaboració d'estrils de cuina

FONTS 504, 528, 539, 540, 583, 584, 585, 1215, 1295, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Se'n feien culleres i altres estrils (504). La seva fusta és molt bona per a fer culleres i altres eines (528). Per a fer cadenes i culleres (539, 540). Per a fer culleres i estrils de cuina (583, 584, 585). Per a fer culleres (1215). Se'n feien culleres, en general coses de torneria (1295). Per a fer culleres i llosses, és una fusta molt bona no es fa mai malbé, el meu padrí en feia i encara les fem servir (1353, 1354).

Artesanal: elaboració de joguines

FONT 504. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer jocs per a nens.

Domèstic: ajudes en la costura

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer els boxets de fer punta de coixí.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONTS 553, 565, 566, 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. És tòxica (553). Una vegada va venir un pastor andalús, molt professional, en sabia moltíssim. Aquell dia feia sol era ben serè i al vespre quan anàvem a tancar les ovelles al corral no hi havia manera de poder-les fer entrar. El pastor va dir que les deixéssim un moment i les ovelles van tornar a tirar muntanya amunt i menjaven boix. El boix no el toquen mai, és tòxic. El pastor va dir que faria mal temps i efectivament l'endemà va fer una nevada d'aquelles fortes. Això ho vaig parlar amb molta gent, veterinaris i d'altres i entre tots vam pensar que en mengen perquè se'ls hi quedi l'estómac adormit i així estan dos o tres dies que no remuguen. Va ser una cosa molt curiosa, no ho he vist mai més (565, 566). Es recomana fer servir el boix de bosc, i no se'n pot abusar perquè és lleugerament tòxic (1213, 1214). TOXICITAT LLIAGADA A L'ÚS MEDICINAL. Sí (1213, 1214). TOXICITAT EN ANIMALS. Sí (565, 566).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Fulla

FONTS 554, 555. Entrevista 78, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Calendula arvensis L. (compostes)

BCN 32863

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

NOMS POPULARS

Gojat (520, 521)

Lligamans (553)

USOS MEDICINALS

Inflorescència

Antiequimòtic

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als trucs, semblant a l'arnica. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern). PREPARACIÓ. La flor en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Calendula officinalis L. (compostes)

BCN 24732

NOMS POPULARS

Boixac (539, 540, 572, 573)

Bojac (545, 561, 562, 563)

Calèndula (1324, 1335)

Jaumet (560)

Lligamans (580)

USOS MEDICINALS

Inflorescència

Antidismenorreic

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a regles doloroses. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiequimòtic

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als trucs. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Pomada (ús extern). PREPARACIÓ. Se'n fa una pomada. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori faringi

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de coll fent gargarismes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Gargarisme (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipsoriàsic

FONT 545. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Untar-te per a la psoriasi. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern). PREPARACIÓ. Fer bullir els bojacs en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Les flors s'han d'agafar just abans de florir, és quan tenen més força.

Antisèptic ocular

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a banyar els ulls quan els tens malalts. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les flors. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a les picades

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a pessigades. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Essència (ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana i veterinària.

Per a trastorns de la pell o del teixit subcutani

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les durícies, amorseix la pell. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Pomada (ús extern). PREPARACIÓ. Se'n fa una pomada. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 560, 561, 562, 563. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer bonic (560). Les flors fan bonic (561, 562, 563).

Planta viva *ex situ*

Ornamental: jardineria

FONTS 572, 573, 580. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En tenim flors a fora (572, 573). Per a fer bonic (580).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Inflorescència

FONT 545. Entrevista 72, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Callistephus chinensis (L.) Nees (compostes)

BCN-E249

NOMS POPULARS

Coronado (castellà) (590)

ALTRES USOS

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Planta viva ex situ

Ornamental: jardineria

FONT 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer bonic.

***Calluna vulgaris* (L.) Hull (ericàcies)**

BCN 24733

NOMS POPULARS

Brossa (541, 553, 569, 1321)

USOS MEDICINALS

Part aèria florida

Diurètic

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Neteja, és depurativa i fa orinar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 569, 570.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONT 1321. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PER L'INFORMANT. EI bestiar no se la menja. TOXICITAT EN ANIMALS. Sí.

***Campanula rotundifolia* L. (campanulàcies)**

BCN 24748

NOMS POPULARS

Campaneta blava (1328, 1329)

USOS MEDICINALS

No consta

Desconegut per l'informant

FONTS 1328, 1329. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Li sembla que en feien oli, però no sap per a què servia.

***Campanula trachelium* L. (campanulàcies)**

BCN 24734

NOMS POPULARS

Ortiga morta (1299)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Diurètic

FONT 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És diurètica. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vasotònic

FONT 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la circulació de la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

***Cannabis sativa* L. (cannabàcies)**

BCN 24735

NOMS POPULARS

Cànem (753, 754, 755, 1213, 1214, 1215, 1335)

USOS MEDICINALS

No consta

Analgèsic

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al dolor. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Novenes. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No la fa servir.

ALTRES USOS

Part aèria

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Tèxtil: elaboració de fibres

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Abans en feien cordes i llençols, no havien sabut mai que era droga. Es deixava assecar, llavors es picava amb un pal perquè es trenqués i quedaven uns fils que es pentinaven amb unes pues i així saltaven les pellofes, aquests fils els anaven retorcent per a anar fent les cordes. OBSERVACIONS. Els molins on es molia el blat era el lloc on es feien els fils. A cal Pentinado de Molló tenien el teler per a fer els llençols. Quedaven uns llençols grollers, costaven molt de rentar, eren un mata dones. S'utilitza lleixiu de cendra (es posa la cendra a bullir i l'aigua que fa és blanquejador i no fa malbé la roba) i els llençols s'anaven tornant blancs. L'avi de la casa només volia aquests llençols deia que a l'hivern són calents i a l'estiu frescos.

Tija

Tèxtil: elaboració de fibres

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Se'n feien vànoves.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

No consta

FONTS 753, 754, 755. Entrevista 67, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

Capparis spinosa L. (capparàcies)

BCN 52998

NOMS POPULARS

Tàpera (poncella) (1352)

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Condiment

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. La meva padrina la usava per a cuinar. OBSERVACIONS. Els seus menjars eren molt especiats i molt bons. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Capsella bursa-pastoris (L.) Medic. (crucíferes)

BCN 24736

NOMS POPULARS

Bossa de pastor (583, 584, 585, 1324)

Caps blancs (572, 573, 1313, 1352)

USOS MEDICINALS

Part aèria florida

Antihipertensiu

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la pressió alta. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hemostàtic extern

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les hemorràgies. Una vaca va vedellar i no se li parava l'hemorràgia i li va anar molt bé. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 572, 573, 1313, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les ovelles se'ls mengen per força, no els agrada gaire (572, 573). Se'n donava als conills (1313). Per a menjar els conills (1352). DESTINACIÓ. Alimentació animal (572, 573, 1313, 1352).

Capsicum annuum L. (solanàcies)

BCN 24737

NOMS POPULARS

Cirereta (fruit) (751)

Pebrotera (1353, 1354)

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Conservada en salmorra

FONTS 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer conserves per a l'hivern. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONT 751. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. En menjo i tan tranquil. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Cardamine heptaphylla (Vill.) O.E.Schulz (crucíferes)

BCN 1050

NOMS POPULARS

Canoguera (748, 749)

Herba canoguera (517, 520, 521)

USOS MEDICINALS

Arrel

Antipirètic

FONTS 520, 521, 748, 749. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les arrels per a fer baixar la febre (748, 749). Per a fer baixar la febre (520, 521). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (748, 749). Decocció. Cada nus indica els graus de febre, si per exemple estaves a 40° de febre, havies de posar a l'hora de fer aigua quatre nusos (de 36° a 40°) (520, 521). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria florida

Antipirètic

FONT 517. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer baixar la febre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 520, 521, 748, 749. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Quan és petita, la fulla s'assembla a la tora (*Aconitum napellus* subsp. *vulgare*) i les arrels són molt arrugades (748, 749). Puja un espigó i fa la flor lila, la rel fa uns nusos. Les fulles semblants a les de noguer (*Juglans regia*) i la flor blanca o rosa (520, 521).

Carduncellus monspelliensium All. (compostes)

BCN 872140

NOMS POPULARS

Herba dels erístols (529, 530, 531)

USOS MEDICINALS

No consta

Per al panadís

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als erístols. Aquesta no fa gats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Es feia aigua. Es posava en una cassola i hi posaves el dit per a saber si tenies o no un erístol. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Carlina acanthifolia All. subsp. ***cynara*** (Pourr. ex Duby) Arcang. (compostes)

BCN 24738

NOMS POPULARS

Carlina (541, 549, 553, 559, 561, 562, 563, 564, 586, 587, 590, 591, 592, 1215, 1298, 1313, 1321, 1337, 1338, 1352)

Carolina (560)

Escarlina (547)

USOS ALIMENTARIS

Inflorescència

Ingestió de la part de la planta crua - Conservada en vinagre

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es menja quan és tendra. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 547, 548, 549, 559, 561, 562, 563, 586, 587, 590, 591, 592, 1215, 1298, 1313. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan és tendre es menjava (547, 548). Es menja tendra (559). Es pot menjar, però no té pas gust de res (586, 587). La part de dins és bona per a menjar (590). Quan són tendres són bones per a menjar (591, 592). Quan són tendres es mengen i n'hi ha molt dolces (549). Es pelaven com les escarxofes i es menjaven quan eren tendres (561, 562, 563). Es menjava la part interna quan eren tendres, eren molt bones (1215). Es treu tota la part de fora espinuda i es menja la part de sota que és blanca, té gust dolç (1298). Quan és tendra s'obre i es menja una cosa blanca de dins (1313). DESTINACIÓ. Alimentació humana (547, 548, 549, 559, 561, 562, 563, 586, 587, 590, 591, 592, 1215, 1298, 1313).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en llet

FONT 1321. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es menja allò blanc de dins, és dolç. Abans els pastors se les menjaven bullides amb llet. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES USOS

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Inflorescència

Altres informacions

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Les buidaven i s'utilitzaven per a beure aigua.

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONTS 1337, 1338. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les carlines es penjaven a la porta per a indicar el temps. Si s'obren vol dir que farà bo, i si es tanquen indica mal temps.

Part aèria florida

Altres informacions

FONTS 591, 592. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Abans també es venien, les posàvem a sobre brimes de ginesta (*Sarothamnus scoparius*) per a no punxarnos.

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONTS 541, 553, 560, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Hi havia alguna cosa que deien que també protegia dels mals esperits (541). A les portes de les cases se n'hi posaven, em sembla que era per a protegir de les bruixes (553). Es posaven a les portes de les cases per a protegir de les bruixes. Abans a totes les cases deien que hi havia bruixes. A la Maçana s'hi anava a buscar les carlines (560). Es penjava una carlina a la porta d'entrada a les cases per a fer fora els mals esperits (1352).

Maneig agrosilvopastoral: ús hortícola/agrícola

FONTS 541, 564, 586, 587, 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. S'obre i es tanca segons la humitat (541). Es penjaven a les portes de les cases perquè indicaven el canvi de temps, quan fa bo s'obren i quan fa humitat es tanquen (564). Es posava a la porta per veure el temps, quan s'obre és que fa sol i quan es tanca plou (586, 587). Es posaven a la porta i senyalaven el temps. Quan es tanquen designen pluja (590).

Ornamental: elaboració de rams

FONT 559. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es posava per a adornar les cases.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 547, 548, 1215. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Quan fa sol s'obre i quan plou es tanca (547, 548). Se'n trobaven a la Mare de la Font (1215).

Carum carvi L. (umbel·líferes)

BCN 24739

NOMS POPULARS

Comí (511, 512, 513, 514, 520, 521, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 536, 537, 549, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 560, 561, 562, 563, 567, 569, 570, 574, 575, 576, 577, 583, 584, 585, 588, 591, 592, 748, 749, 1293, 1296, 1297, 1299, 1300, 1310, 1313, 1314, 1317, 1318, 1319, 1321, 1323, 1325, 1326, 1328, 1329, 1330, 1332, 1333, 1334, 1335, 1347, 1348, 1349, 1353, 1354, 1352)

Herba de comí (547, 548, 572, 573)

USOS MEDICINALS

Llavor

Antidiarreic

FONT 1296. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la diarrea. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONTS 511, 512, 513, 514, 525, 526, 527, 529, 530, 531, 553, 554, 555, 560, 561, 562, 563, 567, 574, 575, 576, 577, 588, 591, 592, 748, 749, 1297, 1299, 1313, 1317, 1318, 1319, 1321, 1323, 1325, 1326, 1328, 1329, 1330, 1332, 1333, 1334, 1335, 1347, 1348, 1349, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de panxa, sobretot, de la canalla (511, 512, 513, 514). Per al mal de panxa (574, 575, 576, 577, 748, 749, 1297). Per al mal de ventre, és molt refrescant (529, 530, 531). Per al mal de ventre (525, 526, 527, 529, 530, 531, 554, 555, 560, 1317, 1318). Per a la panxa (553, 561, 562, 563). Per a la panxa, sobretot, de la mainada (567). Per al mal de panxa de les criatures (588). És una aigua molt bona per a la panxa i té molt bon gust, per això es donava tant a la canalla (591, 592). Per al mal de ventre del bestiar (574, 575, 576, 577). Per al mal de ventre de la mainada (1299, 1313, 1325, 1326, 1332, 1333, 1334, 1335). Per al mal de panxa de la mainada (1319, 1352). Per al mal de ventre de la canalla (1321, 1323, 1328, 1329, 1330, 1347, 1348, 1349). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (511, 512, 513, 514, 529, 530, 531, 553, 554, 555, 560, 561, 562, 563, 567, 574, 575, 576, 577, 588, 591, 592, 748, 749, 1297, 1299, 1317, 1319, 1321, 1323, 1325, 1326, 1328, 1329, 1330, 1347, 1348, 1349). Decocció. Fer aigua de comí i barrejar-hi una mica de greix de teixó i beure-ho (529, 530). Decocció. Fer aigua de comí i barrejar-hi una mica de greix de teixó i beure-ho (531). Decocció. Es fa aigua de la grana (525, 526, 527). Les granes en infusió (1313). Decocció. Aigua de la grana (1318). Decocció. Aigua de les granes (1332, 1333, 1334, 1335). Aigua de les granes (1352). DESTINACIÓ. Medicina humana (511, 512, 513, 514, 525, 526, 527, 529, 530, 531, 553, 554, 555, 560, 561, 562, 563, 567, 574, 575, 576, 577, 588, 591, 592, 748, 749, 1297, 1299, 1313, 1317, 1318, 1319, 1321, 1323, 1325, 1326, 1328, 1329, 1330, 1332, 1333, 1334, 1335, 1347, 1348, 1349, 1352). Medicina veterinària (574, 575, 576, 577). OBSERVACIONS. Sobretot se'n donava als nens perquè té molt bon gust (1297). Agafaven la planta, es deixava assecar i llavors s'espolsaven les granes sobre un drap (1313). La seva germana se la prenien bullida amb la llet (1335).

Carminatiu

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 520, 521, 528, 547, 548, 569, 570, 583, 584, 585, 1314, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als gasos, se'n donava molt als nens petits (520, 521). Per als gasos dels nens. Es donava amb els biberons (547, 548). Per a les criatures quan tenien gasos (569, 570). Per a la panxa, ajuda a fer petar, anava bé per a la canalla (583, 584, 585). Per a treure els gasos de la mainada (1314). Per als gasos de la panxa (1353). Quan tens gasos a la panxa (1354). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (520, 521, 528, 547, 548, 569, 570, 583, 584, 585, 1314). Macerat en aigua (ús intern) (1353, 1354). PREPARACIÓ. Decocció (520, 521, 528, 547, 548, 569, 570, 583, 584, 585, 1314). La grana estovada en aigua (1353, 1354). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Es feia aigua per a la canalla petits (528). Quan estaves embarassada ja en collies per a tenir-ne quan naixés la criatura (547, 548).

Digestiu

FONTS 536, 537. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer pair, era la medicina de la mainada cada dia en prenien. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Laxant

FONTS 561, 562, 563, 574, 575, 576, 577. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a quan els nens no poden anar de ventre (561, 562, 563). Per a anar de ventre (574, 575, 576, 577). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (561, 562, 563, 574, 575, 576, 577). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Salutífer

FONTS 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És un refrescant de la canalla, als nadons se'ls donava. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Tònic

FONTS 556, 557. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a quan estàs cansat a l'estiu. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. La grana es posava en aigua fresca. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria fructificada

Digestiu

FONT 1310. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer pair. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Llavor

Condiment

FONTS 558, 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En posàvem a les coques que fèiem a casa i quedaven boníssimes (558). Es posa als guisats (572, 573). DESTINACIÓ. Alimentació humana (558, 572, 573).

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 567, 1310. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan era petit em posava les granes a la boca, eren molt bones, tenien aquell gustet d'anís (567). Abans quan es dallava l'herba anaves menjant grans de comí que trobaves pel camp (1310). DESTINACIÓ. Alimentació humana (567, 1310).

Ingestió de la part de la planta cuïta - Cuïta en oli

FONTS 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer bunyols. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aigua

FONTS 558, 1300. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es posava a l'aigua i li donava una mica de gustet d'anís, anava bé per espessar la set (558). N'utilitza les granes en infusió per a refrescar, no com a medicina (1300). OBSERVACIONS. Temps enrera venia un home de Lleida que s'enduaia comí i els portava boixerola, no recordo per a què la feien servir (1300). DESTINACIÓ. Alimentació humana (558, 1300).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 560, 1296, 1300, 1321. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Aquí no se'n feia, a Camprodon sí que se'n feia (560). S'ha perdut una mica, abans n'hi havia més (1296). Abans n'hi havia, ara costa de trobar (1300). Ara costa de trobar-ne (1321).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Llavor

FONT 1293. Entrevista 2, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1330. Entrevista 32, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1296. Entrevista 7, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Castanea sativa Mill. (fagàcies)

BCN 24740

NOMS POPULARS

Castanya (fruit) (1353, 1354)

Castanyer (1347, 1348, 1349, 1352)

USOS MEDICINALS

Fruit

Per als penellons

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als penellons. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les cloves de les castanyes. L'aigua ha de ser molt calenta, tant com ho pugués aguantar. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita sense vehicle

FONTS 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En mengem per Tot Sants. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES USOS

Tija

Maneig agrosilvopastoral: ús hortícola/agrícola

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Se'n feien les forquetes.

Catananche caerulea L. (compostes)

BCN 29645

NOMS POPULARS

Pell de serp (529, 530, 531)

ALTRES USOS

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La vinc a buscar per a fer rams. És preciosa.

Celtis australis L. (cannabàcies)

BCN 24741

NOMS POPULARS

Lledoner (517, 532, 561, 562, 563, 747, 753, 754, 755, 1307, 1308, 1309, 1313, 1323, 1336, 1350, 1351, 1353, 1354, 1361, 1362)

USOS MEDICINALS

Fruit

Antihipertensiu

FONT 517. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les sangs i el colesterol. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. No es pot bullir, s'ha de deixar estovar. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És millor fer aigua de les boles, però quan no n'hi ha, ja van bé les fulles.

Hipolipemiant

FONT 517. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les sangs i el colesterol. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. No es pot bullir, s'ha de deixar estovar. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És millor fer aigua de les boles, però quan no n'hi ha, ja van bé les fulles.

Fulla

Antihipertensiu

FONT 517. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les sangs i el colesterol. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Aigua de les fulles. No es pot bullir, s'ha de deixar estovar. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És millor fer aigua de les boles, però quan no n'hi ha ja van bé les fulles.

Desconegut per l'informant

FONTS 1361, 1362. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Macerat en aigua (ús intern). PREPARACIÓ. Deixant-la en remull la nit abans i llavors només escaldar-la. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Fer una novena d'aigua, començant per una fulla i fins a nou. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hipolipemiant

FONTS 517, 532, 561, 562, 563, 747, 753, 754, 755, 1307, 1308, 1309, 1313, 1323, 1336, 1350, 1351, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les sangs i el colesterol (517). Per a fer baixar el colesterol (747, 753, 754, 755, 1323, 1336, 1350, 1351, 1353, 1354). Per al colesterol (532, 562, 563, 1307, 1308, 1309, 1313). Per al colesterol (561). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Aigua de les fulles. No es pot bullir, s'ha de deixar estovar (517). Decocció. Aigua de les fulles (747). Decocció (532, 561, 562, 563, 753, 754, 755, 1307, 1308, 1309, 1313, 1336). En infusió (1323). Bullit tres minuts (1350, 1351). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És millor fer aigua de les boles, però quan no n'hi ha, ja van bé les fulles (517). Això ho sap d'ara, abans no ho feien pas (1313).

Centaurea calcitrapa L. (compostes)

BCN 24742

NOMS POPULARS

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Floravia (529, 530, 531, 583, 584, 585)

Herba espitllera (505, 506, 507, 509, 510, 518, 519, 528, 541, 1327, 1335, 1352)

USOS MEDICINALS

Inflorescència

Antisèptic extern

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a desinfectar i rentar mals. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Desconegut per l'informant

FONTS 518, 519. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Hi havia una iaia en una casa que deia "em moriré, porteu-me aigua d'herba espitllera".

Per al panadís

FONTS 505, 506, 507, 509, 510, 528. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a curar les espitlles (507, 509, 510). Per a les espitlles (505, 506). Es feia servir per a curar les espitlles del bestiar (528). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció (507, 509, 510, 528). Decocció. T'has de rentar l'espitlla (505, 506). DESTINACIÓ. Medicina humana (505, 506, 507, 509, 510). Medicina veterinària (528).

Part aèria

Antiinflamatori

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Aigua per a les inflamacions de les vaques. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Es fan banys de tota la planta, les espines també. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Per al panadís

FONTS 1327, 1335, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a curar les espitlles (1327). Per a tractar les espitlles (fistula d'os, que es consumeix) (1335). Per a les espitlles (1352). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern) (1327). Embrocació (ús extern) (1335). Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern) (1352). PREPARACIÓ. La planta ben picada posada en oli i et fregaves l'espitlla (1327). Se'n fa oli (1335). Se'n feia aigua i es posava en una cassola, s'hi trabucava un tupí i es posaven set dobles de drap de fil a sobre el tupí; llavors havies de posar la ma de l'espitlla en contacte amb el drap. Si realment tenies una espitlla, l'aigua pujava a dins del tupí (1352). DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Planta sencera

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La floravia tant es troba de nit com de dia.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 528, 529, 530, 531, 1335. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. És una planta que punxa, puja rodona i fa la flor fúcsia o lila (529, 530, 531). És una planta que fa punxes (528). Per darrera la casa li sembla que n'hi ha (1335).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Inflorescència

FONTS 583, 584, 585. Entrevista 96, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Centaurea cyanus L. (compostes)

BCN 27257

NOMS POPULARS

Clavell de blat (1352)

ALTRES USOS

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer rams.

Centaurea jacea L. (compostes)

BCN 21907

NOMS POPULARS

Caps de burro bord (1324)

USOS MEDICINALS

Inflorescència

Hipoglucemiant

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer baixar el sucre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les flors. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

***Centaurea nigra* L. (compostes)**

BCN 24744

NOMS POPULARS

Caps de burro (511, 512, 513, 514, 518, 519, 520, 521, 535, 553, 569, 570, 572, 573, 591, 592, 1293, 1294, 1296, 1300, 1307, 1308, 1309, 1310, 1318, 1322, 1324, 1327, 1328, 1329, 1330, 1339, 1340, 1341, 1342, 1345, 1346, 1362)

USOS MEDICINALS

Inflorescència

Antidiarreic

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la diarrea. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihipertensiu

FONT 535. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer baixar la pressió. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Cardiotònic

FONTS 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al cor. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Desconegut per l'informant

FONT 553. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. La mare en feia aigua, però no recordo perquè ho utilitzava.

Hipoglucemiant

FONTS 511, 512, 513, 514, 518, 519, 569, 570, 572, 573, 591, 592, 1293, 1294, 1296, 1300, 1307, 1308, 1309, 1310, 1318, 1322, 1324, 1327, 1328, 1329, 1330, 1341, 1342, 1345, 1346. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar el sucre (511, 512, 513, 514, 591, 592, 1293, 1294, 1307, 1308, 1309, 1310, 1318, 1322, 1324, 1327, 1328, 1329, 1330, 1341, 1342, 1345, 1346). Per al sucre (518, 519, 569, 570, 572, 573, 1300). Per a la diabetis (1296). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (511, 512, 513, 514, 518, 519, 569, 570, 572, 573, 591, 592, 1296, 1307, 1308, 1309, 1318, 1322, 1328, 1329, 1345, 1346). Decocció. Aigua de les flors (1293, 1324, 1327). Infusió de la flor (1294). Decocció. Fer bullir la flor (1300). Infusió de les flors (1310). En infusió (1330, 1341, 1342). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. S'ha de prendre en novenes (1318).

DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Té un gust amarg igual que la flor de xicoïna (1307, 1308, 1309).

Hipolipemiant

FONTS 511, 512, 513, 514, 1300. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al colesterol (511, 512, 513, 514, 1300). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (511, 512, 513, 514). Decocció. Fer bullir la flor (1300). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vasotònic

FONTS 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la circulació. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 518, 519. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. N'hi ha de dues classes, uns més grossos que els altres.

***Centaurea scabiosa* L. (compostes)**

BCN 24745

NOMS POPULARS

Escabiosa (1324)

USOS MEDICINALS

Inflorescència

Antigripal

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a quan tens grip. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a trastorns del sistema immunitari

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer sortir els grans de la rosa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

***Centaurium erythraea* Rafn subsp. *majus* (Hoffms. et Link) Laínz (gencianàcies)**

BCN 24746

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

NOMS POPULARS

Centaurea (520, 521, 583, 584, 585)

Fel de la terra (1320)

Flor de centaurea (517, 529, 530, 531, 581, 750)

Herba centaurea (533, 534, 542, 543, 1353, 1354)

Herba de centaurea (511, 512, 513, 514, 522, 523, 538, 539, 540, 541, 544, 549, 568, 572, 573, 751)

Herba de Santa Margarida (505, 506, 542, 543, 544, 560, 578, 579, 747, 752, 753, 754, 755, 1210, 1293, 1294, 1296, 1298, 1300, 1307, 1308, 1309, 1310, 1318, 1320, 1324, 1335, 1336, 1339, 1340, 1345, 1346)

Santa Margarida (507, 509, 510, 518, 519, 1327, 1361, 1362)

USOS MEDICINALS

Flor

Hipoglucemiant

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Aigua per a fer baixar el sucre (583). Per a fer baixar el sucre (584, 585). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Macerat en aigua (ús intern). PREPARACIÓ. La flor es macerava perquè és molt amargant (583, 584, 585). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Orexigen

FONTS 572, 573, 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer agafar gana (572, 573, 1324). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (572, 573). S'utilitza la flor en infusió (1324). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És molt de mal prendre, perquè és amargant (1324).

Part aèria florida

Antibacterià

FONT 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És un antibiòtic. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antidiarreic

FONT 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les diarrees. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONTS 751, 1298, 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Mals de ventre (751). Per al ventre (1298). Per al mal de ventre (1339, 1340). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (751, 1298, 1339, 1340). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. La seva iaia se'n prenia sempre una

tassa en dejú. Diu que tota la seva família sempre ha tingut molta fe en aquesta herba (1298).

Antinauseabund

FONTS 1298, 1310. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mareig (1298, 1310). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (1298). S'usava tota la planta en infusió (1310). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. La seva iaia se'n prenia sempre una tassa en dejú. Diu que tota la seva família sempre ha tingut molta fe en aquesta herba (1298).

Antipirètic

FONTS 1293, 1320, 1335, 1336. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a matar la febre petita (es donava a la canalla quan tenia febre) (1293). Per a fer baixar la febre (1320). Fa baixar la febre (1335, 1336). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (1293, 1320, 1336). Macerat en aigua (ús intern) (1335). PREPARACIÓ. Decocció (1293). Escaldada (1320). Es posa a estovar la planta tota la nit en aigua i l'endemà et prens l'aigua (1335). La pren en infusió (1336). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. També és pot prendre només remullada tota la nit, sense bullir (1320). Si la bulls quasi no es pot prendre de tan amarga com és (1335).

Digestiu

FONTS 1296, 1310, 1345, 1346. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a pair (1296). Per a pair (1310). Per a ajudar a pair (1345, 1346). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (1296, 1345, 1346). S'usava tota la planta en infusió (1310). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hematocatàrtic

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Purificant de la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hepatoprotector

FONT 1320. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al fetge. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Escaldada. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. També és pot prendre només remullada tota la nit, sense bullir.

Hipoglucemiant

FONTS 1293, 1294, 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar el sucre (1293). Fa baixar molt el sucre (1294). Va bé per al sucre (1335). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (1293, 1294). Macerat en aigua (ús intern) (1335). PREPARACIÓ. Decocció (1293, 1294). Es posa a estovar la planta tota la nit en aigua i l'endemà et prens l'aigua (1335). EFECTES SECUNDARIS. Sí. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. S'ha de vigilar perquè és molt forta (1294). Si la bulls quasi no es pot prendre de tan amarga com és (1335).

Orexigen

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 529, 530, 531, 533, 534, 538, 539, 540, 542, 543, 544, 549, 560, 568, 578, 579, 581, 747, 750, 752, 753, 754, 755, 1210, 1293, 1296, 1300, 1307, 1308, 1309, 1310, 1318, 1320, 1335, 1345, 1346, 1353, 1354, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer agafar gana (505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 529, 530, 531, 542, 543, 544, 747, 1335, 1353, 1354, 1361, 1362). Per a fer venir gana (517, 533, 534, 549, 560, 568, 750, 752, 1296, 1307, 1308, 1309, 1310, 1320). Per a fer venir gana a la canalla (538, 539, 540). És molt amargant, es prenia per a fer agafar gana (753, 754, 755). Es donava a la canalla quan no tenien gana (578, 579). Es feia servir per a fer venir gana (581). Per a fer venir gana als nens (1210). Per a posar gana (1293, 1318, 1345, 1346). Per a fer venir la gana (1300). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Macerat en aigua (ús intern) (505, 506, 507, 509, 510, 1335, 1353, 1354). Tisana (ús intern) (511, 512, 513, 514, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 529, 530, 531, 533, 534, 538, 539, 540, 542, 543, 544, 549, 560, 568, 578, 579, 581, 747, 750, 752, 753, 754, 755, 1210, 1293, 1296, 1300, 1307, 1308, 1309, 1310, 1318, 1320, 1345, 1346, 1361, 1362). PREPARACIÓ. És molt amargant, no es deixa bullir, es posa a estovar (507, 509, 510). Es prenia estovada perquè és molt amargant i no es pot fer bullir (505, 506). Decocció (511, 512, 513, 514, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 533, 534, 538, 539, 540, 542, 543, 544, 549, 560, 568, 578, 579, 581, 747, 750, 752, 753, 754, 755, 1210, 1293, 1296, 1300, 1318, 1345, 1346). Decocció. Aigua de la planta (750). Només s'ha d'escaldar, és molt amargant (529, 530, 531). S'usava tota la planta en infusió (1310). Escaldada (1320). Es posa a estovar la planta tota la nit en aigua i l'endemà et prens l'aigua (1335). Estovada al dia abans (1353, 1354). En infusió (1361, 1362). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Cada dia 10 minuts abans dels àpats beure'n un gotet (1210). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És molt amargant (511, 512, 513, 514, 578, 579, 750, 1300). També és pot prendre només remullada tota la nit, sense bullir (1320). Si la bulls quasi no es pot prendre de tan amarga com és (1335).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 520, 521, 541, 542, 543, 544. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Aquí n'hi ha molt poca (542, 543, 544). La centaura a vegades fa la flor blanca, rosa clar o rosa fosc, això són les abelles que ho barregen (520, 521). Em sembla que n'havia anat a collir (541).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria florida

FONT 1318. Entrevista 31, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Cerastium tomentosum L. (cariofil·làcies)

BCN 47710

NOMS POPULARS

Nevada herba (520, 521)

ALTRES USOS

Planta viva ex situ

Ornamental: jardineria

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En tenim de plantada.

Ceratonía siliqua L. (papilionàcies)

BCN 32177

NOMS POPULARS

Garrofa (fruit) (565, 566)

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 565, 566. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En donàvem a les vaques. Només les trencàvem, sense estovar. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

Ceterach officinarum DC. in Lam. et DC. (polipodiàcies)

BCN 29850

NOMS POPULARS

Dauradella (507, 509, 510, 518, 519, 524, 528, 553, 574, 575, 576, 577, 582, 753, 754, 755, 1313, 1314, 1324, 1335)

Herba daurada (574, 575, 576, 577)

Herba dauradella (535)

USOS MEDICINALS

Frona

Abortiu

FONT 1314. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És abortiva. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiamenorreic

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONT 582. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan es para la regla beus aigua dauradella i et torna. Va molt bé per a les sangs. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Anticatarral

FONT 524. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als constipats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihipertensiu

FONTS 507, 509, 510, 518, 519, 528, 553, 574, 575, 576, 577, 753, 754, 755, 1313, 1324, 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió (507, 509, 510, 518, 519, 528, 574, 575, 576, 577, 753, 754, 755, 1335). Per a rebaixar la sang (553). Per a la pressió (1313, 1324). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (507, 509, 510, 518, 519, 528, 553, 574, 575, 576, 577, 753, 754, 755, 1313, 1335). En infusió (1324). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Es feien novenes (574, 575, 576, 577). EFECTES SECUNDARIS. Sí. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. S'ha de vigilar perquè és molt forta (518, 519). Deien que atacava la vista (1324).

Coadjuvant del postpart

FONT 535. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a quan les cabres no poden fer les despulles. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Fronda

FONTS 518, 519. Entrevista 54, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Chaenomeles japonica (Thunb.) Lindl. (rosàcies)

BCN 47664

NOMS POPULARS

Arç de Sant Josep (524)

Cedònia (524)

ALTRES USOS

Planta viva ex situ

Ornamental: jardineria

FONT 524. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Fa bonic davant de la casa.

Chamaespartium sagittale (L.) P.Gibbs (papilionàcies)

BCN 24749

NOMS POPULARS

laiol (541)

Ijol (1339, 1340, 1352)

Jajol (586, 587)

Ujol (541)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Analgèsic

FONTS 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al dolor. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Part aèria

Altres informacions

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Diu el meu pare que les llebres es freguen amb l'ijol.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 586, 587. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. No val res, al bestiar no li agrada.

Chelidonium majus L. (papaveràcies)

BCN 24750

NOMS POPULARS

Celdoni (554, 555)

Herba berruguera (539, 540, 542, 543, 544, 554, 555)

Herba de Santa Teresa (1361, 1362)

Herba dels fics (541)

Llet de Santa Teresa (1347, 1348, 1349, 1349)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Lletdeteresa (560, 564, 572, 573, 1215, 1332, 1333, 1334, 1334, 1352)

Lleteresa (1300)

USOS MEDICINALS

Làtex

Antiberrugós

FONTS 539, 540, 541, 542, 543, 544, 560, 564, 1215, 1300, 1332, 1333, 1334, 1347, 1348, 1349, 1352, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a curar les berrugues (542, 543, 564). Per a les berrugues (539, 540, 560, 1215, 1361, 1362). El làtex va bé per als fics (541). La llet es feia servir per a les berrugues i aquestes venien negres (1300). Per a les berrugues, les va cremant fins que desapareixen (1332, 1333, 1334). Per a cremar berrugues (1347, 1348, 1349). Per a les berrugues, aquestes desapareixen perquè les crema (1352). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. Per a curar les berrugues (544). S'ha d'escapçar la berruga i posar la llet a dins (560). El suc de la tija aplicat directament (1332). El suc de la tija directament (1334). Suc de la tija directament (1333). DESTINACIÓ. Medicina humana.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONTS 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. És tòxica, el bestiar no se la menja. TOXICITAT EN ANIMALS. Sí.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria

FONTS 554, 555. Entrevista 78, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Chenopodium album L. (quenopodiàcies)

BCN 24751

NOMS POPULARS

Blet (529, 530, 531, 583, 584, 585, 586, 587, 1324)

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 529, 530, 531, 583, 584, 585, 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Els animals se'ls mengen però no els agrada tant com els altres (529, 530,

531). El bestiar se'ls menja (583, 584, 585). En mengen les ovelles (586, 587). DESTINACIÓ. Alimentació animal (529, 530, 531, 583, 584, 585, 586, 587).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es menja bullit, com verdura. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Chenopodium ambrosioides L. (quenopodiàcies)

BCN 27282

NOMS POPULARS

Te (522, 523, 572, 573, 1345, 1346)

USOS MEDICINALS

Fulla

Antiinflamatori intestinal

FONTS 522, 523. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És bona per a la panxa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aigua

FONTS 572, 573, 1345, 1346. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer aigua per a beure (572, 573). La meua mare en bevia perquè era diabètica i sempre tenia molta set (1345, 1346). DESTINACIÓ. Alimentació humana (572, 573, 1345, 1346).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 522, 523, 572, 573. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Fa molta olor i la flor és com un granet, és molt alta (522, 523). En teníem a l'hort (572, 573).

Chenopodium bonus-henricus L. (quenopodiàcies)

BCN 27272

NOMS POPULARS

Espinac bord (1321)

Sarronets (554, 555, 571)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Sarrons (533, 534, 541, 1321)

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 533, 534, 541, 571. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a amanir (533, 534). Se'n feien sopes o no sé si els amanien (541). S'amania (571). DESTINACIÓ. Alimentació humana (533, 534, 541, 571).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

FONTS 541, 554, 555. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Se'n feien sopes o no sé si els amanien (541). Per a verdura (554, 555). DESTINACIÓ. Alimentació humana (541, 554, 555).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en llet

FONT 1321. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Els pastors en menjaven bullits amb llet. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 571. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Es fan a les jaces del bestiar.

Cicer arietinum L. (papilionàcies)

BCN 29659

NOMS POPULARS

Cigró (llavor) (517)

USOS MEDICINALS

Llavor

Litotríptic renal

FONT 517. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a la gent que té pedres. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Macerat en aigua (ús intern). PREPARACIÓ. Agafes cigrons en nombre senar i els poses a estovar tota la nit i l'endemà et beus l'aigua. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Cichorium endivia L. (compostes)

BCN 46854

NOMS POPULARS

Endívia (1335)

Escarola (505, 506, 746)

USOS MEDICINALS

Fulla

Hipoglucemiant

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer baixar el sucre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les fulles. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 505, 506, 746. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En menjàvem tot l'any, les tapàvem amb la rama de les mongeteres perquè no es glacessin (746). Per a amanir (505, 506). DESTINACIÓ. Alimentació humana (505, 506, 746).

Cichorium intybus L. (compostes)

BCN 29660

NOMS POPULARS

Endívia (525, 526, 527)

Raditxa (572, 573)

Xicoia (520, 521)

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 520, 521, 525, 526, 527, 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a amanir (525, 526, 527, 572, 573). Les fulles es menjaven amanides (520, 521). OBSERVACIONS. Un noi que va venir de turisme rural, ens ho va dir, això, que es menjaven amanides, no ho sabem pas nosaltres (520, 521). DESTINACIÓ. Alimentació humana (520, 521, 525, 526, 527, 572, 573).

ALTRES OBSERVACIONS

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 520, 521, 572, 573. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Van venir amb la sorra, abans no n'hi havia (520, 521). Es fan en llocs on s'havia sembrat blat per segar i fa una flor blava, sembla com una escarola espigada. És semblant a la xicoia però la fulla més estreta (572, 573).

***Cinnamomum zeylanicum* Nees (lauràcies)**

BCN-E 62

NOMS POPULARS

Canyella (524, 1341, 1342)

USOS ALIMENTARIS

Escorça

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aiguardent

FONTS 524, 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer ratafia, es confita llor (*Laurus nobilis*), romaní (*Rosmarinus officinalis*), nous (*Juglans regia*), granes de ginebró (*Juniperus communis*), camamilla (*Achillea ptarmica* subsp. *pyrenaica*), ortigues (*Urtica dioica*), pela de taronja (*Citrus sinensis*), pela de llimona (*Citrus limon*), canyella (*Cinnamomum zeylanicum*), marialluisa (*Lippia triphylla*), poniol (*Satureja calamintha* subsp. *ascendens*), rosa de bosc (*Rosa tomentosa*) i malva (*Malva sylvestris*) en aiguardent i es deixa 40 dies a sol i a serena, llavors es cola i ja es pot beure (1341, 1342). Amb les nous verdes, la mare feia alguna vegada ratafia. Recepta de ratafia: per un litre d'aiguardent hi posava tres nous (*Juglans regia*), una branca de canyella (*Cinnamomum zeylanicum*), una nou moscada (*Myristica fragrans*), tarongina (*Melissa officinalis*), algunes herbes més que no recordo, i tres cullerades de sucre. Deien que com més varietat d'herbes millor. Es posava amb una garrafa de vidre i es deixava a la finestra a sol i serena uns quants dies, no recordo quants. Es solia fer per Sant Pere (524). DESTINACIÓ. Alimentació humana (524, 1341, 1342).

***Cirsium arvense* (L.) Scop. (compostes)**

BCN 27256

NOMS POPULARS

Calcida (503, 520, 521, 571, 583, 584, 585, 1353, 1354)

Card (542, 543, 544)

USOS MEDICINALS

No consta

Antihelmíntic

FONTS 542, 543, 544. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a matar els cucs. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

No consta el tipus d'ingesta - No consta el mode de preparació

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es donaven als porcs. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 503, 520, 521, 542, 543, 544, 571, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Quan segàvem amb volant et deixaven les mans fetes malbé (571). Sempre n'hi ha a l'hort i s'han de treure perquè punxen molt (503). Aquells petits que es fan els camps, que són verds (542, 543, 544). Les havíem d'arrencar del mig del blat (520, 521). Són males herbes que surten a l'hort (1353, 1354).

***Citrus limon* (L.) Burm. (rutàcies)**

BCN 27241

NOMS POPULARS

Llimona (fruit) (505, 506, 507, 509, 510, 517, 536, 537, 539, 540, 545, 547, 548, 1213, 1214, 1320, 1324, 1327, 1330, 1335, 1336, 1341, 1342, 1353, 1354, 1352, 1361, 1362)

USOS MEDICINALS

Fruit

Analgèsic

FONT 517. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Calma el dolor quan tens mal d'ossos. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. Fregar-se amb una llimona i tot aquell suc que s'empapi. S'ha de fer al sol o a la vora del foc. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Suc del fruit

Antiberrugós

FONT 1320. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Suc de llimona per a banyar les berruques. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Anticatarral

FONTS 547, 548. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per als constipats de pit. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern). PREPARACIÓ. Faig un xarop de sucre cremat, suc de llimona i conyac cremat. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Ho prenc 3 o 4 dies. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihelmíntic

FONT 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als cucs. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). PREPARACIÓ. Una cullerada de llimona amb sucre i mel. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori faringi

FONTS 547, 548, 1320, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de coll (547, 548, 1320, 1353, 1354). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Gargarisme (ús extern) (547, 548). Melit (ús intern) (1320, 1353, 1354). PREPARACIÓ. Fer gàrgares de suc de llimona i bicarbonat (547, 548). Llimona amb mel (1320). Suc de llimona amb mel (1353, 1354). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antitífic

FONTS 536, 537. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Beure aigua amb llimona per a un atac de tifus. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antitussigen

FONT 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a quan es té tos. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). PREPARACIÓ. Una cullerada de llimona amb sucre i mel. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hematocatàrtic

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a rebaixar la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. En dejú. EFECTES SECUNDARIS. Sí. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No se'n pot abusar perquè debilita.

Hipouricemiant

FONT 1330. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a l'àcid úric. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). PREPARACIÓ. Es barreja mitja llimona amb un got d'aigua gros amb mitja cullerada de bicarbonat i sucre. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Cada dia en dejú. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Epicarpi

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aiguardent

FONTS 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer ratafia, es confita llor (*Laurus nobilis*), romaní (*Rosmarinus officinalis*), nous (*Juglans regia*), granes de ginebró (*Juniperus communis*), camamilla (*Achillea ptarmica* subsp. *pyrenaica*), ortigues

(*Urtica dioica*), pela de taronja (*Citrus sinensis*), pela de llimona (*Citrus limon*), canyella (*Cinnamomum zeylanicum*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), poniol (*Satureja calamintha* subsp. *ascendens*), rosa de bosc (*Rosa tomentosa*) i malva (*Malva sylvestris*) en aiguardent i es deixa 40 dies a sol i a serena, llavors es cola i ja es pot beure. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Fruit

Condiment

FONTS 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a posar a la crema. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Suc del fruit

Condiment

FONTS 505, 506. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer formatges. Per dos litres de llet, el suc de dues llimones. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Epicarpi

FONT 1335. Entrevista 15, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1330. Entrevista 32, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Fruit

FONT 1330. Entrevista 32, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 507, 509, 510. Entrevista 46 (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 539, 540. Entrevista 69 (vegeu catàleg de barreges)

Suc del fruit

FONTS 1213, 1214. Entrevista 102, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1336. Entrevista 16, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 1361, 1362. Entrevista 29, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1320. Entrevista 34, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1320. Entrevista 34, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1324. Entrevista 5, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 545. Entrevista 72, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Citrus sinensis (L.) Osbeck (rutàcies)

BCN 24752

NOMS POPULARS

Taronja (fruit) (536, 537, 1320, 1335, 1341, 1342, 1361, 1362)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

USOS MEDICINALS

Fulla

Cardiotònic

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Diuen que va bé per al cor. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les fulles. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No l'utilitza.

USOS ALIMENTARIS

Epicarpi

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aigüerdent

FONTS 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer ratafia, es confita llor (*Laurus nobilis*), romaní (*Rosmarinus officinalis*), nous (*Juglans regia*), granes de ginebró (*Juniperus communis*), camamilla (*Achillea ptarmica* subsp. *pyrenaica*), ortigues (*Urtica dioica*), pela de taronja (*Citrus sinensis*), pela de llimona (*Citrus limon*), canyella (*Cinnamomum zeylanicum*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), poniol (*Satureja calamintha* subsp. *ascendens*), rosa de bosc (*Rosa tomentosa*) i malva (*Malva sylvestris*) en aigüerdent i es deixa 40 dies a sol i a serena, llavors es cola i ja es pot beure. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Fruit

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita sense vehicle

FONTS 536, 537. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es couen taronges amb pela el dia de matar el porc i es mengen amb l'amanida. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Epicarpi

FONT 1335. Entrevista 15, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Suc del fruit

FONTS 1361, 1362. Entrevista 29, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1320. Entrevista 34, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Clematis flammula L. (ranunculàcies)

BCN 29856

NOMS POPULARS

Ridorta (539, 540)

USOS MEDICINALS

No consta

Antipirètic

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Fa suar i fa baixar la febre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Clematis vitalba L. (ranunculàcies)

BCN 109187

NOMS POPULARS

Ridorta (511, 512, 513, 514, 528, 541, 553, 564, 565, 566, 574, 575, 576, 577, 583, 584, 585, 590)

USOS MEDICINALS

Flor

Desconegut per l'informant

FONTS 511, 512, 513, 514. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. OBSERVACIONS. La flor és bona, però no recordo perquè.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 565, 566, 574, 575, 576, 577, 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La donàvem als xais per a engreixar-los, els anava molt bé (565, 566). Es donaven als conills (590). Per als conills (574, 575, 576, 577). DESTINACIÓ. Alimentació animal (565, 566, 574, 575, 576, 577, 590).

ALTRES USOS

Tija

Planta fumable

FONTS 528, 541, 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es fumava el tronc (528). Abans es fumava el tronc sec (583, 584, 585).

Coffea arabica L. (rubiàcies)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

BCN-E 65

NOMS POPULARS

Cafè (llavor) (536, 537, 547, 548, 1353, 1354)

USOS MEDICINALS

Llavor

Antiodontàlgic

FONTS 536, 537. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de queixals. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Fumigació (ús extern). PREPARACIÓ. Perfums de cafè al foc. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Tònic

FONTS 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan érem petits i estàvem decaiguts, sense gana, ens donaven un "bullon". FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). PREPARACIÓ. Rovell d'ou amb sucre i cafè. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Llavor

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aigua

FONTS 547, 548. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer passar la set: cafè i vi o cafè i gasosa [dit "graciosa"]. La mare en deia un soldat, de la gasosa amb cafè. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Conium maculatum L. (umbel·líferes)

BCN 32171

NOMS POPULARS

Cicuta (507, 509, 510, 522, 523, 525, 526, 527, 542, 543, 544, 568, 569, 570, 583, 584, 585, 591, 592, 748, 749, 1324)

Julivertassa (1310, 1324)

USOS MEDICINALS

Arrel

Resolutiu

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a rebentar grans dolents. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. Es feia un oli de la rel. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Fulla

Resolutiu

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a rebentar grans dolents. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Amb les fulles es feien emplastres. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Part aèria

Antiequimòtic

FONTS 522, 523, 591, 592, 748, 749. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La va fer servir per a un truc que tenia en un genoll (748, 749). Per als trucs (522, 523). Es feia servir per als trucs (591, 592). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern) (522, 523, 748, 749). Liniment (ús extern) (591, 592). PREPARACIÓ. Emplastres per a trucs, ben aixafada (748, 749). Per a fer emplastres picada amb cansalada (522, 523). Es posava la planta en oli (591, 592). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiofídic

FONTS 591, 592. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es feia servir quan et pessigava un escurçó. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. Es posava la planta en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Resolutiu

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es posava als bultos i als mals que no tinguessin ferida. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern). PREPARACIÓ. Se'n feia oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les vaques se la mengen, això que diuen que és tòxica. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONTS 507, 509, 510, 525, 526, 527, 542, 543, 544, 568, 569, 570, 1310, 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. Diuen que és tòxica, però les vaques en menjaven i no els hi feia res (507, 509, 510). És verinosa (525, 526, 527). El bestiar no se la menja (542, 543, 544). És tòxica. De tota manera no ho deu ser molt perquè en vaig fer aigua per un gos malalt que volia que es morís i no li va passar res (568). És tòxica (569, 570, 1324). Quan es donava herbes als porcs es procurava que no n'hi hagués cap (1310). TOXICITAT LLIGADA A L'ÚS MEDICINAL. No (507, 509, 510). Sí (542,

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

543, 544). TOXICITAT EN ANIMALS. No (507, 509, 510). Sí (568). OBSERVACIONS. Però se'n feia medicina (542, 543, 544). Sap que hi ha gent que en fa pomada, però ella no ho faria, té molt de respecte per a les plantes tòxiques (1324).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 507, 509, 510, 522, 523, 748, 749. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Es feia a les vores de l'hort, aquí a casa n'hi havia i ara no n'hi ha. A la Ginebrosa diu que n'hi ha (507, 509, 510). Té la grana molt semblant al fonoll (*Foeniculum vulgare*) (507, 509, 510). És una planta semblant a la julivertassa (*Aethusa cynapium*) (748, 749). És com una julivertassa (*Aethusa cynapium*), però més grossa (522, 523).

Convolvulus arvensis L. (convolvulàcies)

BCN 24753

NOMS POPULARS

Corretjola (520, 521, 528, 541, 553, 564, 569, 570, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 1324)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Purgant

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer una purga. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 520, 521, 528, 541, 564, 569, 570, 583, 584, 585, 588, 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a donar als conills (528). Es donaven als conills (541). Ens ho feien collir per a donar als conills (520, 521). Per als conills (564, 569, 570, 588). Es cullen i es donen als conills (583, 584, 585). Són bones per a menjar (1324). DESTINACIÓ. Alimentació animal (520, 521, 528, 541, 564, 569, 570, 583, 584, 585, 588). Alimentació humana (1324).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 582, 586, 587. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. S'enfilen a les patates de l'hort (582). Surten a l'hort i als marges (586, 587).

Coriaria myrtifolia L. (coriariàcies)

BCN 24754

NOMS POPULARS

Emborratxacabres (520, 521, 1324)

Roldor (520, 521, 564, 578, 579, 1324)

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les cabres en menjaven i quedaven emborratxades. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

ALTRES USOS

Foliol

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Esmicolats per a fer la part verda de les catifes [dit "alfombres"] de Corpus.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

Fruit

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. És molt tòxica (520). És tòxica (521). VIA D'INTOXICACIÓ. Via interna (520, 521). TOXICITAT EN ANIMALS. Sí (520, 521). OBSERVACIONS. Les cabres en menjaven i quedaven emborratxades (520, 521).

No consta

FONTS 578, 579. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. És tòxic, si les cabres en mengen queden emborratxades. VIA D'INTOXICACIÓ. Via interna. TOXICITAT EN ANIMALS. Sí.

Corylus avellana L. (betulàcies)

BCN 24755

NOMS POPULARS

Avellaner (564, 567, 583, 584, 585, 589, 1215, 1321, 1324)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

USOS MEDICINALS

Inflorescència

Antipirètic

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Les arracades són bones per a la febre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta cuïta - Cuïta sense vehicle

FONTS 564, 567. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Ens mengem les avellanes (564). DESTINACIÓ. Alimentació humana (564, 567).

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La rama també es donava a les cabres i als cabrits, però diuen que no és tan saludable. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

ALTRES USOS

Tija

Maneig agrosilvopastoral: ús hortícola/agrícola

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als aspres de les mongeteres.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 567, 1321. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. N'hi havia (567). A cada Mare de Déu fa unes arracades (1321).

Crataegus monogyna Jacq. subsp. *monogyna* (rosàcies)

BCN 24756

NOMS POPULARS

Arç (504, 517, 542, 543, 544, 581, 589, 747, 1300)

Arç blanc (507, 509, 510, 515, 516, 520, 521, 525, 526, 527, 529, 530, 531, 532, 535, 539, 540, 541, 545, 549, 553, 554, 555, 559, 561, 562, 563, 564, 578, 579, 590, 591, 592, 746, 753, 754, 755, 1215, 1293, 1294, 1296, 1297, 1299, 1313, 1314, 1315, 1316, 1320, 1325,

1326, 1327, 1330, 1332, 1333, 1334, 1335, 1336, 1341, 1342, 1343, 1344, 1347, 1348, 1349, 1361, 1362)

Arç broaller (574, 575, 576, 577)

Badull (564)

Cirereta de pastor (fruit) (541, 574, 575, 576, 577)

USOS MEDICINALS

Flor

Antihipertensiu

FONTS 520, 521, 529, 530, 531, 554, 555, 564, 578, 579, 591, 592, 746, 747, 1293, 1296, 1297, 1299, 1300, 1315, 1316, 1325, 1326, 1327, 1330, 1332, 1333, 1334, 1335, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió (520, 521, 578, 579, 591, 592, 746, 747, 1300, 1315, 1316, 1327, 1335, 1361, 1362). La flor per al cor i per a la pressió (529, 530, 531). Per a la sang, rebaixa la sang, l'aclareix (554, 555). Per a regular la pressió (564, 1296, 1325, 1326). Per a la pressió (1293, 1297). Quan tens la pressió descompensada (1299). Equilibra la pressió (1330). Per a regular la sang (1332, 1333, 1334). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (520, 521, 529, 530, 531, 554, 555, 578, 579, 591, 592, 746, 747, 1293, 1296, 1297, 1299, 1300, 1315, 1316, 1325, 1326, 1327, 1330, 1332, 1333, 1334, 1335, 1361, 1362). Tintura alcohòlica (ús intern) (564). PREPARACIÓ. Decocció (520, 521, 529, 530, 531, 578, 579, 591, 592, 746, 747, 1293, 1297, 1315, 1316, 1325, 1326, 1330). Decocció. Aigua de la flor, ha de ser just abans que la flor exploti (554, 555). En faig esperit (564). Infusió de flor d'arç (1296). Decocció. Aigua de les flors (1299). La flor en infusió (1300, 1332, 1333, 1334, 1335). Decocció. Aigua de la flor (1327). Infusió de les flors (1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori faringi

FONT 1313. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mal de coll. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori hepàtic

FONTS 515, 516. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les boles (fruit) i les flors van bé per a les infeccions al fetge. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Cardiotònic

FONTS 504, 507, 509, 510, 529, 530, 531, 532, 545, 553, 581, 753, 754, 755, 1330, 1336, 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per al cor (504, 545, 753, 754, 755, 1330, 1336, 1341, 1342). Aigua de les flors per al cor (507, 509, 510). La flor per al cor i per a la pressió (529, 530, 531). És molt bo per al cor (532). Per a prevenir l'angina de pit (553). És bona per al cor (581). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (504, 507, 509, 510, 529, 530, 531, 553, 1330). Decocció. Tant la flor com la cirereta de pastor (532). Decocció. Aigua de flors i fulles (545). Decocció. Aigua de les flors (753, 754, 755). La flor en infusió (581, 1336). Decocció. Aigua de la flor

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

(1341, 1342). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Només novenes, perquè és forta (545). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Desconegut per l'informant

FONTS 525, 526, 527. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. OBSERVACIONS. La flor és medicinal.

Hematocatàrtic

FONTS 517, 539, 540, 559. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a netejar les sangs (517). Va bé per a depurar la sang. Li costa molt de fer efecte, però quan en fa, en fa molt (539, 540). La flor és purificant de la sang (559). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (517, 539, 540, 559). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hipnòtic

FONTS 1294, 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. L'ajuda a dormir (1294). Va bé per a dormir quan estàs nerviós (1335). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Utilitza la flor en infusió (1294). La flor en infusió (1335). EFECTES SECUNDARIS. Sí. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No se'n pot abusar gaire perquè fa baixar molt la pressió (1294).

Hipolipemiant

FONTS 590, 1320. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va molt bé per al colesterol (590). Per a fer baixar el colesterol (1320). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (590). Decocció. Aigua de les flors (1320). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Tranquil·litzant

FONT 504. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a relaxar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció.

Vasotònic

FONTS 535, 561, 562, 563, 574, 575, 576, 577. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a la circulació (535). La flor és bona per a la circulació (561, 562). Per a la circulació (563). És bona per a la circulació (574, 575, 576, 577). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (535, 561, 562, 563, 574, 575, 576, 577). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Les punxes són molt dolentes (574, 575, 576, 577).

Fruit

Antihipertensiu

FONTS 542, 543, 544. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Fa aquelles cireretes de pastor que van bé per a fer baixar la pressió. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori hepàtic

FONTS 515, 516, 529, 530, 531, 1293, 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les boles (fruit) i les flors van bé per a les infeccions al fetge (515, 516). Les

cireretes van bé per a l'hepatitis (529, 530, 531). Amb la grana, que se'n diu pa de pastor, la gent abans s'hi curava les espitlles (1293). Per a l'hepatitis (1327). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (515, 516, 529, 530, 531). Decocció. Aquesta grana es posa a bullir en aigua i es va bevent (1293). Decocció de les granes (1327). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Cardiotònic

FONT 532. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És molt bo per al cor. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Tant la flor com la cirereta de pastor. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hepatoprotector

FONTS 507, 509, 510, 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Aigua de la grana per al fetge (507, 509, 510). Per al fetge i segons quina hepatitis te la pots curar (564). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (507, 509, 510). Tintura alcohòlica (ús intern) (564). PREPARACIÓ. Decocció (507, 509, 510). Dels "balduis" (boletes vermelles) de l'arç també en faig esperit (564). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Fulla

Cardiotònic

FONT 545. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per al cor. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de flors i fulles. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Només novenes, perquè és forta. DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Desconegut per l'informant

FONTS 1343, 1344. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. L'utilitzava amb altres herbes, però no ho recorda.

Part aèria

Antiofídic

FONTS 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Si et pessiga un escurçó, t'has de punxar amb punxes de l'arç, és un contraverí. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONT 532. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. La cirereta de pastor es menja, quan érem canalla sempre en buscàvem. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

No consta

No consta el tipus d'ingesta - No consta el mode de preparació

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Els porcs se'ls menjaven molt bé, i tots els animals. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

ALTRES USOS

Cendra

Domèstic: ajudes a la llar

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer lleixiu. Es feia bullir les cendres blanques d'alzina, arç blanc o fins i tot olivera i aquesta aigua es colava i mantinguda calenta s'anava abocant en un cossi ple de roba que duia un forat el fons per on s'anava escolant l'aigua més freda del fons. Per a evitar impureses es posava un llençol de fil al damunt de la roba.

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONT 549. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per l'olor que fan a vegades en fèiem rams, però punxa molt.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 589. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Aquí n'hi ha molts.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Flor

FONT 1314. Entrevista 17, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 1343, 1344. Entrevista 23, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Crepis vesicaria L. (compostes)

BCN 29719

NOMS POPULARS

Raditxa (511, 512, 513, 514, 528, 529, 530, 531, 554, 555, 559, 574, 575, 576, 577, 583, 584, 585, 748, 749)

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 511, 512, 513, 514, 528, 529, 530, 531, 554, 555, 559, 574, 575, 576, 577, 583, 584, 585, 748, 749. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es menjava amanit (528).

Per a amanir (559, 583, 584, 585). Amanides (554, 555). Es mengen amanides (511, 512, 513, 514). Es menjaven amanits a la primavera (529, 530, 531). Són bones amanides (574, 575, 576, 577). CONSUMICIÓ. Entrant - Amanida (555). DESTINACIÓ. Alimentació humana (511, 512, 513, 514, 528, 529, 530, 531, 554, 555, 559, 574, 575, 576, 577, 583, 584, 585, 748, 749).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 511, 512, 513, 514, 528, 529, 530, 531, 554, 555, 559, 574, 575, 576, 577, 583, 584, 585, 748, 749. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Surten pels camps sembrats de blat, es mengen amanides, això era boníssim. És un símil de les xicoies (*Taraxacum dissectum*), però puja alta i s'espiga, seria com un enciam que s'espiga (748, 749). Es feia en els camps de blat i és un símil a la xicoia (*Taraxacum dissectum*), però s'espiga (528). Es fan en els camps de blat (559). Es feien al mig dels camps de blat (554, 555). Es fan als camps de blat i són semblants a les xicoines (*Taraxacum dissectum*), però les fulles més amarronades (511, 512, 513, 514). Es feien als camps de blat (529, 530, 531). Es fan al mig del blat (583, 584, 585). Es fan al blat (574, 575, 576, 577).

Crocus sativus L. (iridàcies)

BCN 32170

NOMS POPULARS

Safrà (561, 562, 563, 580, 1352)

USOS ALIMENTARIS

Estils i estigmes

Condiment

FONTS 561, 562, 563, 580, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a posar a l'arròs (561, 562, 563). Per a guisar (580). La meva padrina l'usava per a cuinar, els seus menjars eren molt especiats i molt bons (1352). DESTINACIÓ. Alimentació humana (561, 562, 563, 580, 1352).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 561, 562, 563, 580. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. A Can Puntí n'hi tenien (561, 562, 563). Fa la flor a la tardor (580).

Cucumis sativus L. (cucurbitàcies)

BCN 46850

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

NOMS POPULARS

Pepino (castellà) (fruit) (746, 1321, 1353, 1354)

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En té a l'hort i es menja amanit. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

No consta

Preparació de begudes - Beguda preparada amb licor

FONT 1321. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es posa el brot on ha de sortir el cogombre [dit "pepino"] a dintre una ampolla amb aigua i aquest va creixent, llavors s'emplena d'anís i es pren com a licor. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Fruit

FONT 746. Entrevista 45, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Cucurbita ficifolia C.D.Bouché in Verh. (cucurbitàcies)

BCN 29980

NOMS POPULARS

Carabassa de cabell d'àngel (fruit) (525, 526, 527)

Carbassa (564)

Pastega (fruit) (525, 526, 527)

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta cuïta - Cuïta en sucre

FONTS 525, 526, 527, 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Carabasses de cabell d'àngel (525, 526, 527). En faig confitures i quan ja quasi està feta hi tiro sucre cremat i menta (564). DESTINACIÓ. Alimentació humana (525, 526, 527, 564).

Cucurbita pepo L. var. *pepo* (cucurbitàcies)

BCN 24757

NOMS POPULARS

Carabassa (1210, 1315, 1316, 1318, 1320, 1324, 1335)

Carabassera (1307)

Carbassa (504, 505, 506, 507, 509, 510, 515, 516, 518, 519, 590, 1293)

USOS MEDICINALS

Endocarpí

Antisèptic extern

FONT 1318. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Serveix per a desinfectar ferides. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Pomada (ús extern). PREPARACIÓ. La tripa de la carabassa sense granes, bullida amb greix de porc, queda com una pomada. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Flor

Antieczematós

FONT 1307. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a l'al·lèrgia que li fan les mitges. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Pomada (ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Una amiga els dona aquesta pomada que fa amb la flor de la carabassera i que li va molt bé a la Palmira. No saben com la fa exactament.

Antiequimòtic

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als trucs. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Pomada (ús extern). PREPARACIÓ. Se'n fa una pomada. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihemorroidal

FONT 1320. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a tot, per a les morenes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Pomada (ús extern). PREPARACIÓ. Es fa bullir en una cassola de terra amb greix de porc, es cola i s'hi afegeix cera verge perquè quedi més compacte. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONTS 590, 1320. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Serveix per a untar mals. La meua tia ho va fer servir per a untar el budell culà d'un nen que li feia molt mal per a anar de ventre (590). Va bé per a tot, per al mal de ventre (t'untés la panxa) (1320). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern) (590). Pomada (ús extern) (1320). PREPARACIÓ. Els badocs de les carabasses sofregits amb greix (590). Es fa bullir en una cassola de terra amb greix de porc, es cola i s'hi afegeix cera verge perquè quedi més compacte (1320). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiofídic

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les pessigades d'escurçó. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Pomada (ús extern). PREPARACIÓ. Una pomada

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

amb greix de porc i cera. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Una vegada que la va pessigar un escurçó se n'hi va posar de seguida, li va baixar molt el dolor i també la inflor.

Antipiròtic

FONTS 518, 519, 1315, 1316, 1320. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a grans, cremades i ferides (518, 519). Per a cremades (1315, 1316). Va bé per a tot, per a cremades (1320). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern) (518, 519). Pomada (ús extern) (1315, 1316, 1320). PREPARACIÓ. Es fa un ungüent amb els badocs de les carabasses (518, 519). Es fa bullir en una cassola de terra amb greix de porc, es cola i s'hi afegeix cera verge perquè quedi més compacte (1320). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Tenen una pomada que els ha donat la Paquita (1315, 1316).

Per a la mastitis

FONT 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Serveix per a untar mals. Les vaques quan els feien mal les metes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern). PREPARACIÓ. Els badocs de les carabasses sofregits amb greix. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a les picades

FONTS 1315, 1316, 1320. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les picades (1315, 1316). Va bé per a tot, per a picades (1320). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Pomada (ús extern). PREPARACIÓ. Es fa bullir en una cassola de terra amb greix de porc, es cola i s'hi afegeix cera verge perquè quedi més compacte (1320). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Tenen una pomada que els ha donat la Paquita (1315, 1316).

Resolutiu

FONTS 518, 519, 1315, 1316, 1320. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a grans, cremades i ferides (518, 519). Per als grans (1315, 1316). Va bé per a tot, per als grans de la cara (1320). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern) (518, 519). Pomada (ús extern) (1315, 1316, 1320). PREPARACIÓ. Es fa un ungüent amb els badocs de les carabasses (518, 519). Es fa bullir en una cassola de terra amb greix de porc, es cola i s'hi afegeix cera verge perquè quedi més compacte (1320). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Tenen una pomada que els ha donat la Paquita (1315, 1316).

Vulnerari

FONTS 518, 519, 1320, 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a grans, cremades i ferides (518, 519). Va bé per a tot, per a talls (1320). Com a desinfectant per a les clivelles [dit "esquebraies"] i per als talls (1324). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern) (518, 519). Pomada (ús extern) (1320, 1324). PREPARACIÓ. Es fa un ungüent amb els badocs de les carabasses (518, 519). Es fa bullir en una cassola de terra amb greix de porc, es cola i s'hi afegeix cera verge perquè quedi més compacte (1320). Una pomada amb greix de porc i cera (1324). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Llavor

Antihelmíntic

FONT 1210. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als cucs dels nens. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Cal bullir granes de carabassa seques i prendre l'aigua. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. S'ha de fer nou dies de tractament i nou dies de descans i tornar a fer nou dies més de tractament. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Li va dir la Maria del Mas Ventós.

Antiprostàtic

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les granes en aigua van bé per a la pròstata. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta cuïta - Cuïta en aigua

FONTS 504, 515, 516. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer caldo (504). Per a menjar (515, 516). DESTINACIÓ. Alimentació humana (504, 515, 516).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Flor

FONT 1293. Entrevista 2, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Fruit

FONTS 505, 506. Entrevista 47, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Cucurbita pepo L. var. *oblonga* Link (cucurbitàcies)

BCN 29859

NOMS POPULARS

Carabassó (1215)

Carbassó (565, 566, 582, 746)

USOS ALIMENTARIS

Flor

Ingestió de la part de la planta cuïta - Cuïta en oli

FONTS 565, 566. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Els badocs, la flor mascle, la que no fa carabassó, arrebossat amb ou i farina i una mica de llimona ratllada, llavors una mica de sucre o mel i són unes postres delicioses. Si ho vols fer per a acompanyar carn ho fas igual, però amb sal. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

ALTRES USOS

Flor

Cosmètic

FONT 582. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. La flor bullida en oli va molt bé per a la pell.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 1215. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Els xucladors de carabassons són lladres, són els que no fan carabassons.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Fruit

FONT 746. Entrevista 45, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Cupressus sempervirens L. (cupressàcies)

BCN 35770

NOMS POPULARS

Xiprer (560)

ALTRES USOS

Planta viva *ex situ*

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONT 560. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. En plantaven en els cementiris. A les cases no n'hi havia. A can Batlle sí que n'hi ha un, no sé perquè es plantava. En el cementiri vell n'hi havia dos o tres de molt grossos, però els van tallar quan ho van arreglar.

Cuscuta epithymum (L.) L. (convolvulàcies)

BCN 112569

NOMS POPULARS

Tinya (553)

ALTRES USOS

Planta sencera

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. "És més dolent que la tinya".

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 553. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. La tinya es posa als camps i no deixa créixer res més.

Cydonia oblonga Mill. (rosàcies)

BCN 24758

NOMS POPULARS

Codony (fruit) (561, 562, 563, 589, 1327, 1353, 1354, 1352)

Codonyer (560, 572, 573)

USOS MEDICINALS

Fruit

Antinauseabund

FONT 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mareig. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tintura alcohòlica (ús intern). PREPARACIÓ. Confitat en aiguardent. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en sucre

FONTS 560, 561, 562, 563, 589, 1327, 1352, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer codonyat (561, 562, 563). Per a fer codonyat. Els escaldo i trec la pela i les granes. Després els poso en una cassola i els faig bullir amb sucre fins que és ben fet, després es posa en una capsula i es talla (560). La majordoma de mossèn Tussell en feia codonyat, nosaltres els dúiem els codonys (589). En fa melmelada (1327). Per a fer confitura (1352). Per a fer melmelades (1353, 1354). DESTINACIÓ. Alimentació humana (560, 561, 562, 563, 589, 1327, 1352, 1353, 1354).

No consta el tipus d'ingesta - No consta el mode de preparació

FONTS 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es feia allioli de codony s'hi posava un parell de pomes (*Pyrus malus* subsp. *mitis*) i una mica de patata (*Solanum tuberosum*), un gra d'all (*Allium sativum*) i rovell d'ou. Era boníssim, amb el codony tenia molt bon gust. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

ALTRES USOS

Fruit

Domèstic: ambientador

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a perfumar la roba, es posaven a dins dels armaris.

Cynara cardunculus L. (compostes)

BCN 24759

NOMS POPULARS

Flor d'empresorar (525, 526, 527, 564, 589, 747, 1314, 1318, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349)

Flor per a fer formatges (1337, 1338)

Herba d'empresorar (1297, 1311, 1312, 1336)

Herba preonera (1307, 1308, 1309)

Herba presonera (515, 516, 524, 535, 1215, 1307, 1308, 1309)

Herbacol (505, 506, 515, 516, 535, 541, 556, 557, 558, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 583, 584, 585, 586, 587, 1296, 1300, 1301, 1311, 1312, 1324)

USOS ALIMENTARIS

Inflorescència

Quall

FONTS 505, 506, 515, 516, 524, 525, 526, 527, 535, 541, 556, 557, 558, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 583, 584, 585, 586, 587, 589, 747, 1215, 1296, 1297, 1300, 1301, 1307, 1308, 1309, 1311, 1312, 1314, 1318, 1324, 1336, 1337, 1338, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer formatges (505, 506, 515, 516, 525, 526, 527, 556, 557, 558, 560, 564, 568, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 583, 584, 585, 586, 587, 589, 747, 1296, 1297, 1301, 1314, 1324, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349). Per a fer formatges. Treien le flors quan havia ben florit la planta, les deixaves assecar i quan eren ben somalles es posaven a estovar i es posava a la llet perquè s'empresorés. N'havia tingut però s'ha perdut (524). Per a fer formatges amb la llet de les cabres (535). Per a empresorar la llet (541). La flor es posava a estovar el dia abans i l'endemà ho tiraves a la llet per a fer formatges (571). Per a fer formatges i mató (561, 562, 563). Per a fer formatges i matons (565, 566). Per a quallar la llet (569, 570). Per a fer formatges. Has de posar la flor a estovar amb un got. L'endemà es fa bullir la llet i quan era tèbia i tiràvem l'aigua de la flor que havíem ben picat i la llet queda amatonada. Va molt bé fer servir llet de cabra (572, 573). Per a fer formatges amb llet de cabra, de les cabres que teníem a Bolòs (1215). La feien servir per a fer els formatges

(1300). Per a fer mató i formatges (1307, 1308, 1309). Per a fer formatges. Els filets de la flor es posen a estovar en aigua, llavors es pica ben picada, ho tornes a barrejar amb aigua i ho coles amb un drap de fil sobre la llet (1311, 1312). Per a fer formatges. Es posava la flor picada en remull la nit abans, l'endemà es colava aquest suc a la llet i es posava a la vora del foc perquè s'empresorés més ràpid (1318). Per a fer formatges. Es posava la llet a bullir amb la flor a sobre amb una mica d'aigua que s'estovés. Quan la llet era tèbia s'hi tirava l'aigua i la llet al cap de poc ja s'empresorava i llavors ja es podia fer el formatge (1336). La flor s'assecava i s'usava per a empresorar la llet (1337, 1338). OBSERVACIONS. Aquí a Vallfogona encara fan formatges amb flor a l'Orri (747). La llet de cabra al cap de deu minuts ja s'amatonava, a la llet de vaca li costa una mica més (1311, 1312). DESTINACIÓ. Alimentació humana (505, 506, 515, 516, 524, 525, 526, 527, 535, 541, 556, 557, 558, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 583, 584, 585, 586, 587, 589, 747, 1215, 1296, 1297, 1300, 1301, 1307, 1308, 1309, 1311, 1312, 1314, 1318, 1324, 1336, 1337, 1338, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 525, 526, 527, 556, 557, 558, 564, 1296, 1300, 1307, 1308, 1309, 1314. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. A casa sempre n'havíem tingut (525, 526, 527). A l'hort n'hi havia (556, 557, 558, 564, 1314). En té a l'hort (1296). En tenen de plantada a l'hort (1300). A totes les cases de pagès n'hi havia una mata (1307, 1308, 1309).

Cynara scolymus L. (compostes)

BCN 46848

NOMS POPULARS

Carxofa (inflorescència) (572, 573, 1327, 1330, 1335)

Escarxofa (1361, 1362)

Escarxofa (inflorescència) (520, 521)

Escarxofera (547, 548)

USOS MEDICINALS

Fulla

Hepatoprotector

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al colesterol, els ronyons i el fetge. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. L'aigua de les fulles i també de les escarxofes. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hipoglucemiant

FONTS 520, 521, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als diabètics (520, 521). Per a fer baixar el sucre (1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. L'aigua de les fulles i també de les escarxofes (520, 521). Decocció (1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hipolipemiant

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al colesterol, els ronyons i el fetge. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. L'aigua de les fulles i també de les escarxofes. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Protector renal

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al colesterol, els ronyons i el fetge. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. L'aigua de les fulles i també de les escarxofes. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Inflorescència

Antiinflamatori hepàtic

FONT 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a l'hepatitis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de fulles de carxofes. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hematocàrtic

FONT 1330. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a depurar la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Aigua de fer bullir les carxofes. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hepatoprotector

FONTS 520, 521, 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al colesterol, els ronyons i el fetge (520, 521). Per al fetge (572, 573). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. L'aigua de les fulles i també de les escarxofes (520, 521). Decocció. Aigua de fer bullir les carxofes (572, 573). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hipoglucemiant

FONTS 520, 521, 547, 548, 1330, 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als diabètics (520, 521). Per al sucre (547, 548). Per a fer baixar el sucre (1330, 1335). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. L'aigua de les fulles i també de les escarxofes (520, 521). Decocció (547, 548, 1335). Aigua de fer bullir carxofes (1330). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hipolipemiant

FONTS 520, 521, 547, 548. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al colesterol, els ronyons i el fetge (520, 521). Per al colesterol (547, 548). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. L'aigua de les fulles i també de les escarxofes (520, 521). Decocció (547, 548). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Protector renal

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al colesterol, els ronyons i el fetge. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. L'aigua de les fulles i també de les escarxofes. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Cynodon dactylon (L.) Pers (gramínies)

BCN 29686

NOMS POPULARS

Gram (511, 512, 513, 514, 586, 587)

Gram blanc (1324)

Gram d'hort (520, 521)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Protector renal

FONTS 511, 512, 513, 514. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Serveix per al ronyó. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Part aèria

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONTS 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Si un home malalt es posa en aigua de gram i ordi (*Hordeum vulgare*), diuen que es cura.

Planta sencera

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Als homes, els farem aigua de gram i ja curaran si a Déu plau.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 511, 512, 513, 514, 520, 521. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Semblant a una pota de gallina, fa una flor marronosa (511, 512, 513, 514). És una mala herba. Va envaint, fa com les maduixeres (520, 521).

Dahlia sp. (compostes)

NOMS POPULARS

Dàlia (549, 590)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

ALTRES USOS

Planta viva ex situ

Ornamental: jardineria

FONTS 549, 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer bonic, en teniem a l'hort (549). Per a fer bonic (590).

Daphne laureola L. (timeleàcies)

BCN 24762

NOMS POPULARS

Senet (581, 590)

Senet bord (1324)

USOS MEDICINALS

Fulla

Antifúngic

FONT 581. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Amb un pinzell es pinten els brians. És oli en un llum per als brians. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. Es bull en oli la fulla. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Laxant

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És laxant. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Cal llençar-ne la primera aigua.

Purgant

FONT 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Les fulles són un purgant. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Daphne mezereum L. (timeleàcies)

BCN 50758

NOMS POPULARS

Senet (583, 584, 585, 588)

Senet de pagesos (541)

USOS MEDICINALS

Fulla

Purgant

FONTS 583, 584, 585, 588. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Són una purga (588). És purgant (583, 584, 585). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Les fulles bullides (588). Decocció. És una aigua de mal prendre (583, 584, 585). DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Desconegut per l'informant

FONTS 583, 584, 585. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Es feia un oli i no recordo per a què el fèiem servir.

Datura stramonium L. (solanàcies)

BCN 29688

NOMS POPULARS

Estramoni (569, 570, 581)

Herba queixalera (1213, 1214)

Herba talpera (581, 583, 584, 585)

Matatalps (586, 587)

USOS MEDICINALS

No consta

Antiodontàlgic

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es passava el suc amb un fil. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. EFECTES SECUNDARIS. Sí. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. S'havia de vigilar perquè podia provocar intoxicació.

ALTRES USOS

Planta viva ex situ

Repel·lents

FONTS 581, 583, 584, 585, 586, 587, 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Els talps [dit "taups"] no s'hi acosten si la tens a l'hort, fa pudor i els talps no hi van (583, 584, 585). Per a fer marxar els talps [dit "taups"] de l'hort (586, 587). Es planta en

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

els horts perquè fa mala olor i evita que els talps hi vagin (581). Per a foragitar els talps [dit "taups"] (1214). Per a foragitar els talps [dit "taups"] (1213).

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONTS 569, 570, 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. És una herba dolenta (569, 570). Es feia servir per al mal de queixal, però s'havia de vigilar perquè podia provocar intoxicació (1213, 1214). TOXICITAT LIGADA A L'ÚS MEDICINAL. Sí (1213, 1214).

Daucus carota L. subsp. *sativus* (Hoffm.) Arcang.

(umbel·líferes)

BCN 46847

NOMS POPULARS

Pastanaga (507, 509, 510, 1352)

USOS MEDICINALS

Arrel

Antidiarreic

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la diarrea. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Arrel

FONT 1352. Entrevista 41 (vegeu catàleg de barreges)

Daucus carota L. subsp. *carota* (umbel·líferes)

BCN 48714

NOMS POPULARS

Caps blancs (586, 587)

Pastanaga (529, 530, 531, 583, 584, 585)

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 586, 587. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. En surten per aquí.

Dianthus caryophyllus L. (cariofil·làcies)

BCN 27258

NOMS POPULARS

Clavell blanc (1352)

ALTRES USOS

Part aèria florida

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. A totes les cases n'hi havia i se'n feien rams per Corpus, que feien molta olor. Quan anaves a missa et marejaves.

Dianthus hyssopifolius L. subsp. *hyssopifolius*

(cariofil·làcies)

BCN 27299

NOMS POPULARS

Clavell (1321)

ALTRES USOS

Flor

Cosmètic

FONT 1321. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Fan molt bona olor, no hi ha cap colònia tan bona.

Dianthus seguieri Vill. (cariofil·làcies)

BCN 24763

NOMS POPULARS

Clavell de muntanya (552, 1332, 1333, 1334, 1339, 1340)

USOS MEDICINALS

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Flor

Antidiarreic

FONTS 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a trencar la diarrea. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les flors. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Laxant

FONTS 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al restrenyiment. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les flors. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Flor

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONT 552. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a guarnir l'església per Sant Joan.

Dianthus sp. (cariofil·làcies)

NOMS POPULARS

Clavell de bosc (520, 521)

Clavell de Sant Jaume (553)

USOS MEDICINALS

Flor

Antidiarreic

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la diarrea. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Flor

Ornamental: elaboració de rams

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer bonic.

Dicentra spectabilis (L.) Fukuhara (papaveràcies)

BCN 59805

NOMS POPULARS

Cors d'àngel (541)

ALTRES USOS

Planta viva *ex situ*

Ornamental: jardineria

FONT 541. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Li ho va dir una senyora d'Ogassa fa uns 20 anys.

Dipsacus fullonum L. (dipsacàcies)

BCN 27266

NOMS POPULARS

Card (1352)

ALTRES USOS

Inflorescència

Ornamental: elaboració de rams

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan eren seques les pintàvem amb purpurina.

Dorycnium hirsutum (L.) Ser. in DC. (papilionàcies)

BCN 37553

NOMS POPULARS

Peu de gat (520, 521)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Antihemorroidal

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. S'ha de beure per a les morenes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

***Dorycnium pentaphyllum* Scop. (papilionàcies)**

BCN 24764

NOMS POPULARS

Farigola blanca (1335)

Farigoleta (1324)

Herba conillera (1324)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Antidiarreic

FONTS 1324, 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La utilitza quan té diarrea (1324). Va bé per a les diarrees (1335). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió (1324). Decocció (1335). DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 1324. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Ha vist que n'hi ha al cantó de la carena del castell que és Garrotxa i al cantó Ripollès, no.

***Dracunculus vulgaris* Schott. (aràcies)**

BCN 24765

NOMS POPULARS

Herba escurçonera (525, 526, 527, 554, 555, 572, 573, 1324, 1345, 1346, 1352)

USOS MEDICINALS

Bulb

Antiequimòtic

FONTS 554, 555. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer sortir els cops, ajuda a fer sortir el morat. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern). PREPARACIÓ. Les arrels, que fan com unes patates, aixafades amb llard. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiofídic

FONTS 525, 526, 527, 572, 573, 1324, 1345, 1346. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Servia de contraverí [dit "contravereno"] quan et pessigava un escurçó (525, 526, 527). Si et pica un escurçó és un contraverí [dit "contravereno"] (572, 573). Per a les

pessigades dels escurçons (1324). Quan et pessigava un escurçó (1345, 1346). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern) (525, 526, 527). Desconegut per l'informant (572, 573). Embrocació (ús extern) (1324). Emplastre (ús extern) (1345, 1346). PREPARACIÓ. Es feia un ungüent (525, 526, 527). Amb el bulb se'n feia un oli (1324). En emplastre (1345, 1346). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No ho recorda bé (1345, 1346).

Flor

Antiofídic

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les pessigades d'escurçó. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. La flor té la forma del cap de l'escurçó, es posava directament a sobre la pessigada i deien que estirava el verí. DESTINACIÓ. Medicina humana.

***Echinochloa crus-galli* (L.) Beauv. (gramínies)**

BCN 26091

NOMS POPULARS

Pota de gall (572, 573)

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es donava als conills. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

***Echium vulgare* L. (boraginàcies)**

BCN 24766

NOMS POPULARS

Borrena (1293)

Cua de porc (520, 521, 553, 583, 584, 585)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Anticatarral

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONT 1293. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al constipat. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiofídic

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a picades d'escurçons. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana.

***Equisetum arvense* L. (equisetàcies)**

BCN 24767

NOMS POPULARS

Cua de cavall (504, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 529, 530, 531, 532, 541, 549, 553, 556, 557, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 574, 575, 576, 577, 583, 584, 585, 586, 587, 590, 591, 592, 747, 752, 753, 754, 755, 1294, 1301, 1313, 1320, 1322, 1323, 1330, 1331, 1332, 1333, 1334, 1335, 1336, 1341, 1342, 1343, 1344, 1350, 1351, 1352, 1361, 1362)

Sanguina (532)

USOS MEDICINALS

Part aèria estèril

Antihemorroidal

FONT 1320. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a rentar les morenes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihipertensiu

FONTS 518, 519, 524, 529, 530, 531, 574, 575, 576, 577. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la pressió (529, 530, 531). Per a les sangs (524). Per a les sangs i per a la pressió (518, 519). Per a fer baixar la pressió (574, 575, 576, 577). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (518, 519, 524, 529, 530, 531, 574, 575, 576, 577). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al ventre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiprostàtic

FONTS 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va molt bé per a la pròstata. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. S'usa la planta bullida. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic ocular

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per als ulls quan t'hi has fet mal, t'has clavat alguna cosa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic urinari

FONT 1294. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les infeccions d'orina. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Tota la planta quan és tendra.

Diurètic

FONTS 504, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 520, 521, 522, 523, 525, 526, 527, 529, 530, 531, 553, 556, 557, 564, 565, 566, 567, 568, 590, 747, 752, 753, 754, 755, 1301, 1322, 1323, 1330, 1341, 1342, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer orinar (504, 522, 523, 529, 530, 531, 553, 556, 557, 565, 566, 567, 568, 747, 753, 754, 755, 1301, 1322, 1323, 1330, 1341, 1342, 1352). És diurètic (507, 509, 510, 752). Per a ajudar a orinar (511, 512, 513, 514). Per a fer orinar. Jo no orinava i estava molt espantat, prenc aquesta aigua i em va molt bé (525, 526, 527). És un purificant (520, 521). Va bé per als ronyons i per a orinar (564). Per a les infeccions d'orina (590). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (504, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 520, 521, 522, 523, 525, 526, 527, 529, 530, 531, 553, 556, 557, 565, 566, 567, 568, 590, 747, 752, 753, 754, 755, 1301, 1322, 1323, 1330, 1341, 1342, 1352). Tintura alcohòlica (ús intern) (564). PREPARACIÓ. Decocció (504, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 520, 521, 522, 523, 525, 526, 527, 529, 530, 531, 553, 556, 557, 565, 566, 567, 568, 590, 747, 752, 753, 754, 755, 1301, 1322). En esperit (564). En infusió (1323, 1330, 1341, 1342). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. S'ha de fer nou dies i parar (525, 526, 527). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Això sí, cada dia s'ha de fer nova i s'ha de vigilar perquè l'aigua aixorranca els camins (525, 526, 527).

Litotríptic biliar

FONT 1313. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les pedres. Es pot pendre sola o barrejada. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Litotríptic renal

FONT 1320. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a desfer les pedres del ronyó. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Una tassa al matí i una tassa al vespre. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Protector renal

FONTS 532, 564, 591, 592, 1294, 1313, 1335, 1336, 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a una euga que pixava sang. És bona per als ronyons (532). Va bé per als ronyons i per a orinar (564). Per als ronyons (591, 592, 1335, 1350, 1351). És molt bona per als ronyons (1294). Per als ronyons. Es pot prendre sola o barrejada (1313). És molt bona per al mal de ronyons (1336). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (532, 591, 592, 1294, 1313, 1335, 1336, 1350, 1351). Tintura alcohòlica (ús intern) (564). PREPARACIÓ. Decocció (532, 591, 592, 1294, 1313, 1335). En esperit (564). En

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

infusió (1336). DESTINACIÓ. Medicina veterinària (532). Medicina humana (564, 591, 592, 1294, 1313, 1335, 1336, 1350, 1351). OBSERVACIONS. Tota la planta quan és tendra (1294).

Reforçant ossi

FONTS 586, 587, 1331. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Em sembla que en fan aigua per als ossos (586, 587). Per als ossos de la gent gran (1331). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (586, 587, 1331). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vasotònic

FONTS 561, 562, 563, 565, 566, 574, 575, 576, 577, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la circulació (561, 562, 563, 574, 575, 576, 577, 1361, 1362). És bona per a la circulació (565, 566). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (561, 562, 563, 565, 566, 574, 575, 576, 577, 1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 564, 586, 587. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. La vaig a buscar a Olot, perquè aquí no n'hi ha gaire (564). A la Jonquerassa n'és ple (586, 587).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria estèril

FONTS 1343, 1344. Entrevista 23, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1301. Entrevista 36 (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1313. Entrevista 4, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Erica arborea L. (ericàcies)

BCN 24768

NOMS POPULARS

Bruc (1321, 1343, 1344)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Diurètic

FONTS 1343, 1344. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer orinar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Part aèria

Artesanal: elaboració d'escombres

FONT 1321. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer escombres.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 1343, 1344. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Els en duien de per avall.

Eryngium bourgatii Gouan (umbel·líferes)

BCN 24881

NOMS POPULARS

Espinacal (586, 587, 1332, 1333, 1334)

Espinacal blau (553, 559, 564, 569, 570)

USOS MEDICINALS

Arrel

Hematocatàrtic

FONTS 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a netejar la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria

Antiofídic

FONTS 564, 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a mossegades d'escurçó (564, 586, 587). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern) (564, 587). Liniment (ús extern) (586, 587). Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern) (586). PREPARACIÓ. Es feia un oli (586, 587). T'has de picar per a fer sortir el verí (586, 587). DESTINACIÓ. Medicina veterinària (564). Medicina humana (586, 587). OBSERVACIONS. Són millor que els espinacals (*Eryngium campestre*), però, és clar, no pots pas anar a dalt del Comanegra (564).

USOS ALIMENTARIS

Inflorescència

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les ovelles es mengen la capsa d'ara fins al 15 d'agost llavors quan s'asseca ja no la volen. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

ALTRES USOS

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONT 559. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer rams.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 564, 569, 570. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Es fan a la muntanya (569, 570). Es fan a dalt del Comanegra (564).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Arrel

FONTS 1213, 1214. Entrevista 102, barreja VI (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 1332, 1333, 1334. Entrevista 11, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Eryngium campestre L. (umbel·líferes)

BCN 24882

NOMS POPULARS

Espinacal (505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 520, 521, 525, 526, 527, 529, 530, 531, 541, 553, 556, 557, 564, 569, 570, 586, 587, 589, 1313, 1323, 1327, 1335)

USOS MEDICINALS

Arrel

Antihemorroïdal

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a les morenes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. L'arrel en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihipertensiu

FONTS 505, 506. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La rel per a rebaixar les sangs. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiodontàlgic

FONTS 556, 557. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de queixal. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. Oli de la rel. T'ho posaven amb una ploma de gallina. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiofídic

FONTS 511, 512, 513, 514, 1313. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a untar-te quan et pessiga un escurçó (511, 512, 513, 514). Es frega la zona afectada per a la picada d'escurçó (1313). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern). PREPARACIÓ. Les arrels bullides en oli (511, 512, 513, 514). Es prepara un oli en l'arrel (una mica calent) (1313). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a les picades

FONTS 515, 516, 518, 519, 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per si et pessiga una feram (515, 516). És un contraverí [dit "contravereno"] per a quan et pessiga alguna feram (518, 519). Posada allà on tens la pessigada (1327). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. Les arrels bullides en oli (515, 516). La rel en oli (518, 519). Arrel en oli (1327). DESTINACIÓ. Medicina humana (515, 516, 518, 519). Medicina humana i veterinària (1327).

Vulnerari

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a les ferides. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. L'arrel en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Desconegut per l'informant

FONT 589. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. OBSERVACIONS. Diuen que va bé per a fer medicina.

Part aèria

Antierimatós

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la urticària. El meu germà en va tenir i en posava a sobre el llit i s'hi estirava a sobre, hi trobava alleujament [dit "alivio"]. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. T'has de punxar amb la planta. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a rentar el braguer de les vaques quan el tenien inflammat. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de tota la planta. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Antiofídic

FONTS 505, 506, 515, 516, 518, 519, 525, 526, 527, 564, 1313, 1327, 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Treu el verí [dit "vereno"] de les pessigades dels

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

escurçons (505, 506). Per a pessigades (515, 516). Si et pessiga un escurçó t'has de picar amb espinacals (518, 519). Per a pessigades d'escurçó (525, 526, 527). Per a les mossegades d'escurçó (564). L'utilitzen per a picades d'escurçons als gossos. Es punxa el gos fins que surt sang. Per a fer sortir el verí (1313). Quan et pessiga un escurçó (1327). Quan un escurçó pessiga una bèstia, se l'ha de picar amb l'espinacal perquè surti sang i el verí (1335). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. T'has de punxar (505, 506). Punxar-te amb la planta (515, 516). T'has de fregar amb espinacals fins que surti la sang (525, 526, 527). Punxar-lo ben punxat (564). Punxar-te ràpidament amb espinacal i fert-te sortir sang (1327). DESTINACIÓ. Medicina humana (505, 506, 515, 516, 518, 519, 525, 526, 527, 1313, 1327). Medicina veterinària (564, 1335). OBSERVACIONS. Una vegada hi havia un escurçó i una mustela que es barallaven i el padrí s'ho aguaitava [dit "agoitava"], cada vegada que l'escurçó pessigava la mustela s'anava a fregar amb la planta d'espinacals (518, 519). Mossegades d'escurçó: una vegada a la gossa la va mossegar un escurçó, el primer que vaig fer va ser punxar-li ben punxat amb espinacals, després vaig fer un pipí en un mocador i li ho vaig pressionar una estona, quan vaig arribar a casa li vaig fer perfums de flor de sabuc (*Sambucus nigra*) i els alternava amb perfums de farigola (*Thymus vulgaris*). Es va curar, al cap de 48 hores ja menjava (564).

Antireumàtic

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Fregar-se amb espinacals per al dolor. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a la rampa

FONTS 515, 516. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la rampa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. Punxar-te amb la planta. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vasotònic

FONTS 569, 570. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la mala circulació, la meva mare es punxava les cames. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Arrel

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONTS 517, 518, 519. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. S'ha de portar sempre una arrel a la butxaca, per a la rampa (517). Si portes una rel d'espinacal a la butxaca no tens grateres (518, 519).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Arrel

FONT 1323. Entrevista 24 (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 529, 530, 531. Entrevista 53, barreja IX (vegeu catàleg de barreges)

***Eucalyptus globulus* Labill. (mirtàcies)**

BCN 24883

NOMS POPULARS

Eucalipto (1361, 1362)

Eucalyptus (507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 553, 556, 557, 558, 565, 566, 590, 746, 747, 753, 754, 755, 1298, 1330, 1353, 1354)

USOS MEDICINALS

Fulla

Anticatarral

FONTS 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 556, 557, 558, 590, 746, 747, 753, 754, 755, 1330, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als refredats (511, 512, 513, 514, 746, 747). Per als refredats de pit (507, 509, 510). Quan estàs refredat, també és desinfectant (556, 557). Quan estàs refredat (558, 753, 754, 755). Per als refredats de nas (590). Per al constipat (1330). Per als constipats (1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Aerosol (ús intern) (556, 557, 558, 590, 746, 747, 753, 754, 755, 1330, 1361, 1362). Tisana (ús intern) (507, 509, 510, 1330). Desconegut per l'informant (511, 512, 513, 514). PREPARACIÓ. Decocció (507, 509, 510, 1330). El comprem (511, 512, 513, 514). Per a fer bafs (556, 557, 558). Decocció. Per a fer bafs (753, 754, 755). Decocció. Fèiem bafs (590). Bafs (1330, 1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipneumònic

FONT 1298. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Ho feia servir el seu pare quan va tenir pulmonia. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Aerosol (ús intern). PREPARACIÓ. Vapors de fulles d'eucaliptus. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. El compraven perquè aquí no n'hi ha.

Expectorant

FONTS 565, 566, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a expectorar i per als pulmons (565, 566). Quan estàs tapat de pit (1353). Quan estàs tapat del pit (1354). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tintura alcohòlica (ús intern) (565, 566). Aerosol (ús intern) (1353, 1354). PREPARACIÓ. Posar mig litre d'aiguardent, un quart de mel i eucaliptus, deixar-ho nou dies a sol i serena (565, 566). Per a fer bafs (1353, 1354). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. S'ha de prendre el matí (565, 566). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Mucolític

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 565, 566. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la sinusitis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Aerosol (ús intern). PREPARACIÓ. Bafs d'eucaliptus. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 556, 557, 1298. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Ens en duien (556, 557). Aquí no n'hi ha (1298).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Fruit

FONT 553. Entrevista 77, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Fulla

FONTS 565, 566. Entrevista 85 (vegeu catàleg de barreges)

Euphorbia lathyris L. (euforbiàcies)

BCN 24884

NOMS POPULARS

Herba talpera (541, 1328, 1329)

Herba talpinera (529, 530, 531)

ALTRES USOS

Planta viva *in situ*

Repel·lents

FONTS 529, 530, 531, 541, 1298, 1328, 1329. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Als taups no els agrada (529, 530, 531). No vénen els talps a l'hort (541). Explica que allà on hi planten aquesta planta, els talps ja no hi talpinen [dit "tupinen"] més (1298). Si la tens a l'hort, no tens talps, és repel·lent dels taups (1328, 1329). OBSERVACIONS. No sap quina planta és (1298).

Euphorbia marginata Pursh (euforbiàcies)

BCN 54463

NOMS POPULARS

Flor de la núvia (504)

Flor de núvia (564)

ALTRES USOS

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONT 504. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer rams.

Planta viva *ex situ*

Ornamental: jardineria

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. En tinc a l'hort, per a fer bonic.

Euphorbia sp. (euforbiàcies)

NOMS POPULARS

Lleteresa (507, 509, 510, 529, 530, 531, 1352)

Lletona (590)

USOS MEDICINALS

Làtex

Antiberrugós

FONT 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les berrugues. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. S'utilitza la llet blanca. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ACCIONS NOCIVES O TÒXiques

Làtex

FONTS 507, 509, 510, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. Són irritants (507, 509, 510). A un meu oncle li varen dir que la llet d'aquesta planta augmentava la potència sexual, ho va voler provar i se li van inflamar i irritar els testicles, va haver de pujar el metge a Setcases (1352). VIA D'INTOXICACIÓ. Via externa (507, 509, 510).

No consta

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. Són verinoses, hi ha gent que s'hi cura les berrugues, però per mi són dolentes.

Euphrasia stricta D.Wolff ex J.F.Lehm. (escrofulariàcies)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

BCN 24885

NOMS POPULARS

Eufràsia (507, 509, 510, 581, 1324)

USOS MEDICINALS

Part aèria florida

Antisèptic ocular

FONTS 507, 509, 510, 581, 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a rentar els ulls (507, 509, 510). Va bé per als ulls (581). Per a rentar els ulls inflamats (1324). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció (507, 509, 510, 581, 1324). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Me la va ensenyar la Marta (581).

Fagopyrum esculentum Moench (poligonàcies)

BCN 24886

NOMS POPULARS

Fajol (525, 526, 527, 541, 565, 566, 589, 1324)

USOS ALIMENTARIS

Llavor

Ingestió de la part de la planta cuïta - Cuïta en aigua

FONTS 525, 526, 527, 541, 565, 566, 589, 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Se'n feien farinetes. La grana també es donava als polls. En el temps de la misèria la farina es barrejava amb la farina de blat per a fer el pa. La farina és grisosa i molt gustosa. Les farinetes també es menjaven amb mel (525, 526, 527). Abans se'n feia per a menjar (541). Per a fer farinetes. S'ha de bullir la farina amb aigua, s'ha de vigilar perquè s'espesseeix molt. Després te'n posaves una llossada i es menjava calent amb una mica de mel o sucre. Però eren més bones l'endemà, quedaven ben preses i les havies de tallar amb ganivet, les fregies amb una mica de greix i hi posaves un xic de sucre o mel (565, 566). En fèiem farinetes, eren prou bones (589). Les farinetes són molt bones (1324). DESTINACIÓ. Alimentació humana (525, 526, 527, 541, 565, 566, 589, 1324).

No consta el tipus d'ingesta - No consta el mode de preparació

FONTS 525, 526, 527. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La grana també es donava als polls. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

Fagus sylvatica L. (fagàcies)

BCN 27269

NOMS POPULARS

Faig (586, 587, 1353, 1354)

ALTRES USOS

Planta viva *in situ*

Maneig agrosilvopastoral: ús hortícola/agrícola

FONTS 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan el faig fa rama, és el temps de fer el blat de moro.

Tija

Fuster: elaboració de mobles

FONTS 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La fusta es fa servir per a fer mobles.

Festuca eskia Ramond ex DC. in Lam. et DC. (gramínies)

BCN 44800

NOMS POPULARS

Llispet (541)

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 541. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Es coneixia molt perquè és una gramínia molt corrent que està per molts llocs i fa relliscar.

Ficus carica L. (moràcies)

BCN 24887

NOMS POPULARS

Figa (fruit) (1215, 1294)

Figa borda (fruit) (547, 548)

Figuera (560, 564, 583, 584, 585, 589, 590, 1335)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

USOS MEDICINALS

Infructescència

Anticatarral

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als constipats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Les figues seques i bullides. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Làtex

Antiberrugós

FONTS 547, 548, 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La llet per a les berrugues (547, 548). El suc de les figues va bé per a les berrugues (590). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria

Galactòfug

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la gossa que vols que perdi la llet. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. Fer un collar de la planta de figuera. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a menjar i també per a engreixar els porcs. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

Infructescència

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 564, 589. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Hi havia figues a punta pala. En el temps de les figues tots els animals s'engreixaven, també els gossos que en aquell temps passaven molta gana (564). Al Noassar hi havia figues, aquí no n'hi ha, però com que érem amics ens en donaven (589). DESTINACIÓ. Alimentació animal (564). Alimentació humana (564, 589).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en sucre

FONT 560. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es feia prunat (prunes i figues) es coïa [dit "covia"] amb sucre i llavors es colava, quedava com una confitura. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 560, 564. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. N'hi havia als horts (560). L'any 1956 va fer molt fred i les va matar (564).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Fruit

FONT 1294. Entrevista 6, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Filipendula ulmaria (L.) Maxim. (rosàcies)

BCN 120451

NOMS POPULARS

Ulmària (581)

USOS MEDICINALS

No consta

Analgèsic

FONT 581. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. L'aspirina, la van treure d'aquesta planta, ho vaig llegir a l'enciclopèdia. L'he conegut de fa poc. La flor fa una olor molt forta semblant a la de sabuc, però ofen una mica de tant forta com és.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 581. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Floreix a finals d'estiu i es fa a les molleres.

Foeniculum vulgare Mill. (umbel·líferes)

BCN 24888

NOMS POPULARS

Fonoll (504, 507, 509, 510, 515, 516, 520, 521, 528, 529, 530, 531, 554, 555, 561, 562, 563, 564, 569, 570, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 580, 581, 748, 749, 1313, 1327, 1330, 1331)

USOS MEDICINALS

Fruit

Antiinflamatori intestinal

FONTS 507, 509, 510, 561, 562, 563. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de ventre (507, 509, 510). Per a la panxa de les criatures (561, 562, 563). FORMA

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (507, 509, 510, 561, 562, 563). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Carminatiu

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als gasos. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Galactogen

FONTS 515, 516. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Aigua de fonoll per a fer pujar la llet a les dones. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a trastorns del sistema respiratori

FONT 580. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per als que s'afoguen. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Fa una aigua molt bona amb gust d'anís. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Protector renal

FONTS 554, 555. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La grana és molt bona per als ronyons. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Condiment

FONTS 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La grana per a cuinar, per a fer sarsueles de peix, per a posar a les olives. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Part aèria

Condiment

FONTS 504, 569, 570, 574, 575, 576, 577, 1313, 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a condimentar els cuinats (504). Per a menjar, a vegades amb el peix, però no gaire, no el fem servir (569, 570). Es posava a la xocolata desfeta (574, 575, 576, 577). Per a fer fumet de peix (1313). Per a cuinar (1327). DESTINACIÓ. Alimentació humana (504, 569, 570, 574, 575, 576, 577, 1313, 1327).

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 564, 569, 570, 581. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Hi ha gent que se'l menja amanit (569, 570). Hi ha gent que s'ho menja amanit (581). Per als conills (564). DESTINACIÓ. Alimentació humana (569, 570, 581). Alimentació animal (564).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

FONTS 529, 530, 531, 748, 749. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es poden menjar bullits. En no sé qui en va menjar i li varen fer mal (748, 749). Per a fer sopes (529, 530, 531). DESTINACIÓ. Alimentació humana (529, 530, 531, 748, 749).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en oli

FONT 528. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. En truita és bo. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aigua

FONT 1331. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a beure, perquè és bo. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria

FONT 1330. Entrevista 32, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Forsythia suspensa Vahl (oleàcies)

BCN 47708

NOMS POPULARS

Ginesta de jardí (564)

USOS ALIMENTARIS

Poncella

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Els ocelles es mengen les poncelles. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 564. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Hi ha anys que quasi no pot florir perquè els ocelles es mengen les poncelles.

Fragaria vesca L. (rosàcies)

BCN 24889

NOMS POPULARS

Maduixa (fruit) (524, 549, 553, 561, 562, 563, 564, 571, 572, 573, 580, 583, 584, 585, 1313, 1321, 1324, 1353, 1354)

Maduixa de bosc (fruit) (560)

Maduixera (511, 512, 513, 514, 590)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

USOS MEDICINALS

Fruit

Hipouricemiant

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Diuen que si en menges quantitat va bé per a la gota. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Conservada en vi

FONTS 583, 584, 585, 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les maduixes de bosc són bones amb sucre i vi dolç (590). Ens les menjàvem amb vi i sucre (583, 584, 585). DESTINACIÓ. Alimentació humana (583, 584, 585, 590).

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 511, 512, 513, 514, 524, 549, 560, 561, 562, 563, 571, 572, 573, 580, 1313, 1321, 1324, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. El fruit per a menjar (511, 512, 513, 514). Per a menjar (524, 571, 572, 573, 1313, 1353, 1354). N'anàvem a buscar per a menjar (549, 560). Ens les mengem (580). Són bones per a menjar (1324). Per a menjar cru (1321). OBSERVACIONS. N'anàvem a buscar (561, 562, 563). DESTINACIÓ. Alimentació humana (511, 512, 513, 514, 524, 549, 560, 561, 562, 563, 571, 572, 573, 580, 1313, 1321, 1324, 1353, 1354).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en sucre

FONT 560. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer confitures. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES USOS

Fruit

Altres informacions

FONTS 560, 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Hi havia gent que les anava a buscar i després se les venien (560). S'anaven a buscar i es venien als senyors de Camprodon (564).

***Fraxinus excelsior* L. (oleàcies)**

BCN 24890

NOMS POPULARS

Freixe (505, 506, 507, 509, 510, 520, 521, 522, 523, 529, 530, 531, 535, 539, 540, 541, 547, 548, 565, 566, 568, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 577, 578, 579, 583, 584, 585, 589, 590, 748, 749, 1213, 1214, 1215, 1299, 1314, 1317, 1318, 1330, 1331, 1332, 1333, 1334, 1352, 1361, 1362)

USOS MEDICINALS

Flor

Hepatoprotector

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Aigua de la flor del freixe per al fetge. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Fruit

Analgèsic

FONTS 1314, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per al dolor (1314). Per al dolor (1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les granes (1314). Decocció (1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hipolipemiant

FONT 1331. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer baixar el colesterol. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Les granes en aigua. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Laxant

FONT 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al restrenyiment. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Es fa aigua de les fulles i també de les granes. MODO D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Una tassa al matí i una al vespre durant tres o quatre dies. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Fulla

Antidiarreic

FONTS 505, 506. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la diarrea del bestiar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les fulles. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Antireumàtic

FONTS 539, 540, 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al reuma (539, 540). Alleuja tot tipus de dolor reumàtic (1213, 1214). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Infusió de 30 grams de fulles, aproximadament, per un litre d'aigua (1214). Prepareu una infusió de 30 grams de fulles, aproximadament, per un litre d'aigua (1213). MODO D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Tres cops al dia (1213, 1214). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic extern

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les fulles de freixe són molt desinfectants. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic ocular

FONT 535. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a rentar els ulls. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les fulles. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Laxant

FONTS 1299, 1330. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al restrenyiment (1299). És laxant (1330). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Es fa aigua de les fulles i també de les granes (1299). Decocció (1330). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Una tassa al matí i una al vespre durant tres o quatre dies (1299). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Restauratiu

FONTS 505, 506. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan les gallines s'emmalaltien. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Macerat en aigua (ús intern). PREPARACIÓ. S'els posava brocs de freixe a l'aigua que bevien. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Gemmes de les fulles

Antidiarreic

FONTS 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la diarrea. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de caps de freixe. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Parènquima cortical

Antihipertensiu

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La segona pela per a fer baixar la pressió. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció.

Antiinflamatori faringi

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. El vell Coronetes es prenien aigua de la segona pell per al coll. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic extern

FONTS 520, 521, 522, 523, 578, 579, 583, 584, 585, 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a botidures i encetats (522, 523). La pela és bona per a desinfectar ferides (520, 521). La pela per a desinfectar ferides, sobretot es feia servir per al bestiar (578, 579). La pela és bona per a desinfectar ferides del bestiar (590). La segona pell és més suavitzant i es fa servir per a banyar els mals (583, 584, 585). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de la pela i dels tronquets per a desinfectar (522, 523). Decocció (520, 521, 578, 579, 583, 584, 585, 590). DESTINACIÓ. Medicina humana (520, 521, 522, 523, 583, 584, 585, 590). Medicina

veterinària (578, 579). OBSERVACIONS. La primera pell és contraverí [dit "contravereno"] (583, 584, 585).

Vulnerari

FONTS 748, 749. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. La segona pela tallada com una llesca posada a sobre les ferides. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria

Antidiarreic

FONTS 505, 506. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la diarrea del bestiar se'ls donava rama per a menjar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Antiestàtic ruminal

FONTS 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Pel setembre anaves a fer branca de freixe i es donava a les vaques i ovelles; diu que els va bé per al remuc. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Conservada dessecada a l'aire

FONTS 565, 566, 568, 572, 573, 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es feia rama per a les vaques i també es donava als conills. Es feia al setembre i es deixava assecar a l'ombra (568). Per a engreixar els xais els donàvem rama de freixe verda. També en guardàvem de seca per a donar a les vaques en comptes d'usurda (565, 566). S'assecava i se'n feien garbons, es donava als conills (572, 573). Es feia rama per a donar a les cabres i als cabrits (583, 584, 585). DESTINACIÓ. Alimentació animal (565, 566, 568, 572, 573, 583, 584, 585).

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 541, 565, 566, 574, 575, 576, 577, 589, 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La rama es donava als conills (541). Per a engreixar els xais els donàvem rama de freixe verda. També en guardàvem de seca per a donar a les vaques en comptes d'usurda (565, 566). La rama es donava al bestiar (589). Per als conills (574, 575, 576, 577). Per als conills i els xais (1215). DESTINACIÓ. Alimentació animal (541, 565, 566, 574, 575, 576, 577, 589, 1215).

ALTRES USOS

Parènquima cortical

Artesanal: elaboració d'instruments musicals

FONT 541. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. S'utilitzava el freixe per a musicar, perquè se'n va molt fàcilment la pela.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Planta sencera

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONTS 547, 548. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan un nen petit s'herniava, amb un tascó s'obria un freixe viu i hi feien passar el nen.

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Qui té dolor i pren freixe, el bastó al racó deixa.

Tija

Domèstic: ajudes a la llar

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer les paletes per a rentar la roba.

Domèstic: ajudes en la costura

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer botons.

Fuster: construcció de vehicles amb rodes

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer les rodes de carro. Els cèrcols i els radis es feien d'alzina i el botó de freixe.

Maneig agrosilvopastoral: ús hortícola/agrícola

FONTS 1215, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer els mànecs de l'aixada de fangar (1215). Per a fer les forques de remenar l'herba (1352).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Fulla

FONTS 1213, 1214. Entrevista 102, barreja V (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 529, 530, 531. Entrevista 53, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Parènquima cortical

FONT 1317. Entrevista 21, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1318. Entrevista 31, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

Gagea fistulosa (Ram. ex DC.) Ker-Gawler (liliàcies)

BC 639665

NOMS POPULARS

Xarvió (541)

USOS ALIMENTARIS

Bulb

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

FONT 541. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Fa una patateta que es pot menjar. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 541. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Als camps de conreu n'hi ha.

Galanthus nivalis L. (amaril·lidàcies)

BCN 27249

NOMS POPULARS

Herba de neu (542, 543, 544)

Llàgrimes de Sant Josep (1353, 1354)

Lliri de neu (569, 570)

ALTRES USOS

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 542, 543, 544, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En podem fer algun ramet (542, 543, 544). Per a fer un ramet (1353, 1354).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 542, 543, 544, 569, 570, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Surt quan tot just se'n va la neu (542, 543, 544). N'hi ha per les vores dels recs i floreixen a finals de gener i febrer. Abans no m'hi havia fixat que n'hi havia, deu ser que quan floreix encara fa molt fred, fa potser 10 anys que els veig (569, 570). Són les primeres flors que surten (1353, 1354).

Galium aparine L. (rubiàcies)

BSCN27293

NOMS POPULARS

Rèvola (520, 521, 1324)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 520, 521, 1324. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Fa anar malament els cultius de blat (520, 521). Surt al mig dels camps de blat i si n'hi ha molta s'ha d'arrencar (1324).

Galium maritimum L. (rubiàcies)

BCN 24891

NOMS POPULARS

Herba espunyidera (1324)

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es donava per a menjar als conills. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

Galium verum L. (rubiàcies)

BCN 39982

NOMS POPULARS

Herba de Sant Joan (583, 584, 585)

Santjoans (529, 530, 531)

ALTRES USOS

Planta sencera

Altres informacions

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La Roser i jo n'agafàvem quan érem petites.

Genista balansae (Boiss.) Rouy subsp. *europaea* (G.López et Ch.E.Jarvis) O.Bolòs et J.Vigo (papilionàcies)

BCN 113229

NOMS POPULARS

Bàlec (541, 553)

Genista scorpius (L.) DC. in Lam. et DC. subsp. *scorpius* (papilionàcies)

BCN 27292

NOMS POPULARS

Argelaga (515, 516, 518, 519, 520, 521, 589, 1215, 1324)

USOS MEDICINALS

Flor

Antipirètic

FONTS 515, 516. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la febre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria

Antipirètic

FONTS 518, 519, 520, 521, 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la febre (518, 519, 520, 521, 1324). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de la planta (518, 519). Decocció (520, 521, 1324). DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Part aèria

Obtenció de combustible: llenya

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a cremar.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

Fruit

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PER L'INFORMANT. Les tavelles són tòxiques, és per això que s'han de collir les flors abans que surtin els fruits.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 589. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Aquí n'hi ha i només serveixen per a embrutir el terme.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

***Gentiana acaulis* L. (gencianàcies)**

BCN 24892

NOMS POPULARS

Campaneta (552)

Genciana (1321)

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 552. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Són petites i es fan els marges, quan surten indiquen la primavera.

***Gentiana lutea* L. (gencianàcies)**

BCN 24893

NOMS POPULARS

Genciana (511, 512, 513, 514, 520, 521, 528, 529, 530, 531, 533, 534, 541, 542, 543, 544, 547, 548, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 559, 561, 562, 563, 568, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 590, 746, 753, 754, 755, 1293, 1297, 1310, 1313, 1314, 1317, 1318, 1319, 1321, 1328, 1329, 1330, 1332, 1333, 1334, 1337, 1338, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351)

USOS MEDICINALS

Arrel

Antihipertensiu

FONTS 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la pressió. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONT 1293. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la panxa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Infusió de l'arrel. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Cicatritzant

FONTS 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Ajuda a pellar les ferides. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de l'arrel. DESTINACIÓ. Medicina humana i veterinària.

Digestiu

FONT 1310. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a pair. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. L'aigua és molt amargant.

Hematocàrtic

FONTS 753, 754, 755, 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a agafar gana i ajudar a netejar [dit "llempiar"] les sangs (753, 754, 755). Va molt bé per a netejar la sang (1332, 1333, 1334). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (753, 754, 755). Macerat en aigua (ús intern) (1332, 1333, 1334). PREPARACIÓ. Decocció (753, 754, 755). La rel s'estova en aigua tota una nit i l'endemà t'ho prens (1332, 1333, 1334). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. S'ha de prendre en dejú i s'han de fer novenes (753, 754, 755). En dejú. Es pot fer una novena (nou dies), no més dies, perquè és molt forta i et podria fer mal (1332, 1333, 1334). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És molt amargant (753, 754, 755).

Hipoglucemiant

FONTS 561, 562, 563, 586, 587, 1339. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al sucre (561, 562, 563). L'arrel és bona per a fer baixar el sucre (586, 587). Per a baixar el sucre (1339). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (561, 562, 563, 586, 587). Decocció. Aigua de la rel (1339). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hipolipemiant

FONT 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a baixar el sucre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de la rel. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Orexigen

FONTS 511, 512, 513, 514, 520, 521, 528, 529, 530, 531, 533, 534, 542, 543, 544, 547, 548, 553, 554, 555, 559, 561, 562, 563, 568, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 583, 584, 585, 746, 753, 754, 755, 1293, 1297, 1310, 1313, 1314, 1317, 1318, 1319, 1321, 1328, 1329, 1330, 1337, 1338, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer venir la gana (547, 548, 559, 561, 562, 563, 583, 584, 585). Per a fer agafar gana (511, 512, 513, 514, 520, 521, 528, 542, 543, 544, 554, 555, 572, 573, 1310, 1313, 1314, 1318, 1337, 1338, 1339, 1340, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351). Per a fer venir la gana, es fa servir l'arrel (746). La rel va bé per a agafar gana (529, 530, 531). Per a fer venir gana (533, 534, 553, 574, 575, 576, 577). La rel és bona per a fer venir gana (568). Per a agafar gana i ajudar a netejar [dit "llempiar"] les sangs (753, 754, 755). Per a agafar gana (1293, 1317, 1321, 1328, 1329, 1351). L'arrel per a fer agafar gana (1297). Deien que anava bé per a agafar gana (1319). Per a posar gana (1330). És molt bona per a agafar gana (1341, 1342). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Vi medicinal (ús intern) (559). Tisana (ús intern) (511, 512, 513, 514, 520, 521, 528, 529, 530, 531, 533, 534, 542, 543, 544, 553, 554, 555, 561, 562, 563, 568, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 746, 753, 754, 755, 1293, 1297, 1310, 1313, 1314, 1317, 1318, 1319, 1330, 1337, 1338, 1339, 1340, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351). Macerat en aigua (ús intern) (547, 548, 583, 584, 585, 1321, 1328, 1329, 1341, 1342). PREPARACIÓ. Diuen que en fan vermut (559). Decocció (511, 512, 513, 514, 520, 521, 528, 529, 530, 531, 533, 534, 542, 543, 544, 553, 554, 555, 561, 562, 563, 568, 572, 573, 574,

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

575, 576, 577, 746, 753, 754, 755, 1297, 1310, 1313, 1314, 1317, 1343, 1344, 1350, 1351). Arrel estovada en aigua i te la beviess l'endemà (547, 548). En un porró es tallava la rel a rodanxes i s'anava bevent d'aquella aigua (583, 584, 585). Infusió de l'arrel (1293). Decocció. Aigua de la rel (1318, 1319, 1330, 1337, 1338, 1339, 1340, 1345, 1346). Cal macerar-la en aigua i l'endemà beure't aquesta aigua (1321). L'arrel estovada en aigua i beure't l'aigua (1328, 1329). Es posa a remull tota la nit, i l'endemà et beus l'aigua (1341, 1342). Decocció. Aigua de l'arrel (1347, 1348, 1349). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. S'ha de prendre en dejú i s'han de fer novenes (753, 754, 755). EFECTES SECUNDARIS. Sí. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És amargant i se'n fa vermut (533, 534). És molt amargant (547, 548, 753, 754, 755). L'aigua és molt amargant (1310). Un senyor que en va beure molta va canviar tota la pell (1328, 1329).

Vasotònic

FONTS 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la circulació. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Arrel

Preparació de begudes - Beguda preparada amb vi

FONTS 533, 534, 559, 1317, 1321. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Diuen que en fan vermut (559). Se'n fa vermut. És amargant (533, 534). Es posa arrel al vi per a fer vermut (1317). Diu que la posen al vermut (1321). DESTINACIÓ. Alimentació humana (533, 534, 559, 1317, 1321).

ALTRES USOS

Arrel

Altres informacions

FONTS 542, 543, 544, 552, 571, 572, 573, 1310, 1317. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En recollen molta, per a les farmàcies (571). Els herbolaris n'agafaven molta (544). Els herbolaris n'agafaven molta (542, 543). Abans en compraven les arrels (552). Abans n'agafaven molta i la gent se la venia (572, 573). L'arrel es collia s'assecava i es venia, ell recorda que n'agafaven molta quantitat (1310). Abans la compraven molt, un any en va fer 400.000 pessetes (1317).

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONT 559. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer rams.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONTS 547, 548. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. El bestiar no se la menja.

Geranium robertianum L. (geraniàcies)

BCN 24894

NOMS POPULARS

Cicuta (520, 521, 525, 526, 527, 528, 532, 549, 556, 557, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 582, 1324, 1325, 1326, 1327, 1330, 1335, 1343, 1344, 1350, 1351)

Herba de Sant Robert (1324)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Anticefalàlgic

FONTS 525, 526, 527. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Anava bé per al mal de cap. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tintura alcohòlica (ús intern). PREPARACIÓ. Es feia esperit de tota la planta. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiequimòtic

FONTS 556, 557, 574, 575, 576, 577, 1330, 1343, 1344, 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a untar els cops (556, 557). Per als cops (574, 575, 576, 577). Fa sortir els trucs (1330). Per a quan et fas un truc (1343, 1344). Per a fer sortir trucs enfora (1350, 1351). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern) (556, 557, 574, 575, 576, 577). Emplastre (ús extern) (1330, 1343, 1344, 1350, 1351). PREPARACIÓ. Es feia un oli (556, 557). Es feia oli (574, 575, 576, 577). Picada amb sagí i tot escalfat a la paella per a fer un emplastre (1330). Per a fer emplastres (1343, 1344, 1350, 1351). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. S'ha de vigilar perquè és verinosa (1350, 1351).

Antihemorroidal

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les morenes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. Fer bullir la planta amb oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiherpètic

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les panses dels llavis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. Fer bullir la planta amb oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihipertensiu

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer baixar la pressió. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió. DESTINACIÓ.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Medicina humana. OBSERVACIONS. S'ha d'anar amb compte perquè la pot fer baixar massa.

Antiinflamatori faringi

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mal de coll. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Gargarisme (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. En fas gàrgares. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antineoplàstic

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Anticancerigen. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiodontàlgic

FONT 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mal de queixal. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Picada amb vinagre posada a sobre un drap. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipneumònic

FONTS 1325, 1326. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Trencava la pulmonia, quan la gent tenia mal de costat. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Es feien emplastres. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Desconegut per l'informant

FONTS 520, 521. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern). PREPARACIÓ. En feien unguents. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a trastorns del sistema musculoesquelètic

FONTS 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als tendrums [dit "tenrums"] que es fan amb trencadures d'ossos mal curats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern). PREPARACIÓ. Posada amb oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONTS 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. És verinosa.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria

FONT 1324. Entrevista 5, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 532. Entrevista 63, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 549. Entrevista 75, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 571. Entrevista 89, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 572, 573. Entrevista 90, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Part aèria jove

FONT 528. Entrevista 61, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

***Geum urbanum* L. (rosàcies)**

BCN 24895

NOMS POPULARS

Herba de Sant Benet (1324)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Antidiarreic

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la diarrea. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

***Ginkgo biloba* L. (ginkgoàcies)**

BCN 62881

NOMS POPULARS

Ginkgo (1213, 1214)

USOS MEDICINALS

Fulla

Reforçant cerebral

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la memòria. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana.

***Gladiolus italicus* Mill. (iridàcies)**

BCN 56421

NOMS POPULARS

Gudiol (580)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

ALTRES USOS

Planta viva *ex situ*

Ornamental: jardineria

FONT 580. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer bonic.

Glaucium flavum Crantz (papaveràcies)

BCN 31276

NOMS POPULARS

Rosella (518, 519)

USOS ALIMENTARIS

Flor

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 518, 519. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les ovelles només corrien darrere la flor i no menjaven res més i s'aprimaven. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

ALTRES USOS

Flor

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

FONTS 518, 519. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan la rosella floreix l'ovella pateix.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 518, 519. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Herba fina i fa una cerilla groga.

Globularia alypum L. (globulariàcies)

BCN 29868

NOMS POPULARS

Botons de Nostro Senyor (1336)

USOS MEDICINALS

Inflorescència

Tònic

FONT 1336. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la canalla quan estaven afluqueïts. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Globularia cordifolia L. (globulariàcies)

BCN 123403

NOMS POPULARS

Herba de la roca (529, 530, 531)

Lluquet (504)

USOS MEDICINALS

Part aèria florida

Antihemorroidal

FONT 504. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les morenes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. En oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihipertensiu

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a rebaixar la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 529, 531. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Arrapada a la roca i va marxant ben plana, fa unes floretes blaves.

Globularia vulgaris L. (globulariàcies)

BCN 24896

NOMS POPULARS

Botons de la guerrera de Nostro Senyor (518, 519)

Herba negra (518, 519)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

USOS MEDICINALS

Inflorescència

Per a la rampa

FONTS 518, 519. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Ara diu que li han dit que va bé per a la rampa i que es diu herba negra. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Inflorescència

Altres informacions

FONTS 518, 519. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Abans la collien per a vendre.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 518, 519. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Viu arrapada a terra i fa un botó negre.

Gossypium sp. (malvàcies)

NOMS POPULARS

Cotó (565, 566)

USOS ALIMENTARIS

No consta

No consta el tipus d'ingesta - No consta el mode de preparació

FONTS 565, 566. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. El cotó sobrant de les fàbriques tèxtils, el donàvem a les vaques. També la grana de cotó alimenta molt, els dona fibra que aquí amb el que mengen no n'hi ha, els ajuda a regular el remuc. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

ALTRES USOS

No consta

Maneig agrosilvopastoral: ús hortícola/agrícola

FONTS 565, 566. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. S'usava per a fer un jaç per a les vaques.

Hedera helix L. (araliàcies)

BCN 27262

NOMS POPULARS

Heura (505, 506, 517, 529, 530, 531, 535, 553, 564, 583, 584, 585, 586, 587, 1213, 1214, 1353, 1354)

USOS MEDICINALS

Fruit

Antiasmàtic

FONT 517. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a l'asma. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Fulla

Litotríptic renal

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per als atacs de pedra. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vulnerari

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a netejar les ferides. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les fulles d'heura. Es renta amb un porró. DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Anticefalàlgic

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a rentar-se el cap quan et feia mal la closca. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les merles es mengen les boles, tot i que diuen que és tòxica. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Abans que brotés es donava als conills, al final de l'hivern. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

ALTRES USOS

Fulla

Domèstic: ajudes a la llar

FONTS 505, 506, 535, 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a rentar roba (505). Per a treure taques de la roba va molt bé. Es fa aigua amb les fulles d'heura (535). La roba queda molt bé, es fa servir per a peces de roba delicades (583, 584, 585). Per a rentar roba (506).

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONTS 553, 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. Tòxica (553). És abortiva, les vaques en mengem i les fa avortar (586, 587). TOXICITAT EN ANIMALS. Sí (586, 587).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 1353, 1354. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. En surten pertot arreu i les has de treure, perquè ho envaeixen tot.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

No consta

FONTS 748, 749. Entrevista 49 (vegeu catàleg de barreges)

Helianthemum nummularium (L.) Mill. (cistàcies)

BCN 27290

NOMS POPULARS

Morenella (1337, 1338)

Helianthemum oelandicum (L.) DC. in Lam. et DC. (cistàcies)

BCN 24897

NOMS POPULARS

Herba del mal de coll (590, 1339, 1340, 1361, 1362)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Antiinflamatori faringi

FONTS 590, 1339, 1340, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És molt bo per al mal de coll (590). Per al mal de coll (1339, 1340, 1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (590, 1339, 1340). En infusió (1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 590. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Fa una floreta com una estrella.

Helianthus tuberosus L. (compostes)

BCN 24898

NOMS POPULARS

Nyama (tubercle) (591, 592)

Trumfa nyama (tubercle) (1307, 1308, 1309, 1324, 1353, 1354)

USOS ALIMENTARIS

Arrel

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 1324, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a menjar el bestiar (1324). Es donaven als porcs (1353, 1354). DESTINACIÓ. Alimentació animal (1324, 1353, 1354).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

FONTS 1307, 1308, 1309, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Abans es menjaven. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Fulla

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 591, 592. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a amanir són bones, tenen gust dolç. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES USOS

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 1307, 1308, 1309, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es fan servir per a fer rams (1307, 1308, 1309). Moltes vegades en faig rams (1353, 1354).

***Helleborus foetidus* L. (ranunculàcies)**

BCN 29705

NOMS POPULARS

Marxívol (568)

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONT 568. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PER L'INFORMANT. És tòxica.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 1215. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Si tenia tres granes seria bon any de collita i si només en tenia dues, no.

***Helleborus viridis* L. (ranunculàcies)**

BCN 24899

NOMS POPULARS

Marxívol (528, 529, 530, 531, 553, 559, 561, 562, 563, 569, 570, 571, 572, 573, 580, 581, 583, 584, 585, 586, 587, 746, 748, 749)

Mengívol (1296)

USOS MEDICINALS

No consta

Desconegut per l'informant

FONT 553. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Cataplasma (ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Deien la gent: "Saps què has de fer si això no se't cura, una cataplasma de marxívols o et curarà o et matarà".

No consta

FONT 559. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer banys als peus dels animals quan els sortia mal. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Vulnerari

FONT 580. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé fer-ne aigua i rentar les ferides dels animals. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. EFECTES SECUNDARIS. Sí. DESTINACIÓ. Medicina veterinària. OBSERVACIONS. Diuen que és verinós.

Parènquima cortical

Vulnerari

FONT 581. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. El meu oncle el feia servir per als encetats del bestiar, aquelles cremades que queden a la pell perquè han estirat una corda. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Treia la primera pela i la segona pela la bullia en aigua i els hi banyava les ferides. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

USOS ALIMENTARIS

No consta

No consta el tipus d'ingesta - No consta el mode de preparació

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al bestiar. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

ALTRES USOS

Fruit

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONT 528. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Segons les granes que té deien que seria més bona o més dolenta l'anyada.

Llavor

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONT 1296. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Les granes d'aquesta planta eren l'indicador de com seria la collita. Si tenia tres grans o més volia dir que seria molt bon any. Si en tenia menys volia dir que seria un any de poca collita.

Part aèria fructificada

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONTS 569, 570. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Aquest any serà una bona anyada perquè els marxívols estan molt macos, molt plens.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONTS 528, 529, 530, 531, 559, 561, 562, 563, 569, 570, 572, 573, 580, 583, 584, 585, 586, 587, 748, 749. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

És tòxic (528, 569, 570, 572, 573, 583, 584, 585, 586, 587). És tòxic, fa molta pudor (561, 562, 563, 748, 749). Són verinosos (529, 530, 531). És tòxic. Una cabra que en va menjar va morir (559). Diuen que és verinós (580). GRAU DE TOXICITAT. Letal (559). TOXICITAT EN ANIMALS. Sí (559).

Part aèria

FONTS 571, 746. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. Abans deien que no es podia tocar (746). Són tòxics, quan els agafes deixen anar una bravada (571). VIA D'INTOXICACIÓ. Via externa (571, 746).

Heracleum sphondylium L. (umbel·líferes)

BCN 24900

NOMS POPULARS

Pampa (539, 540, 568)

Pàmpola (583, 584, 585, 1313, 1321)

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 568, 1313, 1321. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als porcs. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

Ingestió de la part de la planta cuïta - Cuïta en aigua

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Bullides per al bestiar. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

Herniaria glabra L. (cariofil·làcies)

BCN 24901

NOMS POPULARS

Herba de les mil granes (504, 542, 543, 544, 753, 754, 755, 1300, 1313, 1328, 1329, 1331, 1333, 1340, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1352)

Herba de mil granes (1296, 1297, 1310, 1327, 1332, 1334, 1339)

Herba de milgrà (549)

Herba de Noè (511, 512, 513, 514, 529, 530, 531, 538, 541, 542, 543, 544, 546, 547, 548, 549, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 567, 568, 569, 570, 572, 573, 591, 592, 748, 749, 753, 754, 755)

Herba pedrera (518, 519)

USOS MEDICINALS

No consta

Desconegut per l'informant

FONTS 1296, 1310. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No recorda per a què la feien servir (1296). No en recorden l'ús (1310).

Part aèria

Anticatarral

FONT 549. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a refredats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antidiarreic

FONTS 511, 512, 513, 514, 591, 592. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les diarrees (511, 512, 513, 514). És bona per a quan tens diarrea (591, 592). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (511, 512, 513, 514, 591, 592). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antidismenorreic

FONT 549. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a mals de ventre de la regla. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiictèric

FONT 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a quan les vaques tenien mal de fel. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Antiinflamatori intestinal

FONTS 511, 512, 513, 514, 538, 553, 554, 555, 558, 559, 568, 572, 573, 748, 749, 753, 754, 755, 1297. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les inflamacions dels budells (511, 512, 513, 514). Va bé per a la panxa (748, 749). Per al mal de ventre (538, 572, 573). Per a mals de panxa (553, 559). Per a la panxa (558, 568, 753, 754, 755). Per al ventre (554, 555). Va molt bé per a la panxa (1297). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (511, 512, 513, 514, 538, 553, 554, 555, 558, 559, 568, 572, 573, 748, 749, 753, 754, 755, 1297). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Empipa perquè sempre és bruta, l'has de rentar molt bé (748, 749). El meu pare hi tenia molta fe (553).

Antinauseabund

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mareig. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Coadjuvant del postpart

FONT 538. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es donava als animals quan no podien fer les despulles. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Digestiu

FONTS 546, 547, 548. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a pair (546). És digestiva (547, 548). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (546, 547, 548). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Diurètic

FONTS 529, 530, 531, 541, 567, 753, 754, 755, 1300, 1332, 1333, 1334, 1345, 1346. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a l'orina (529, 530, 531). Era diurètica (541). Va bé per a orinar (567). Fa orinar (753, 754, 755). És molt bona per a fer orinar (1300). Va bé per a fer orinar (1332, 1333, 1334). Per a fer orinar (1345, 1346). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (529, 530, 531, 541, 567, 753, 754, 755, 1332, 1333, 1334, 1345, 1346). Decocció. De la planta seca se'n fa aigua (1300). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És un preventiu de pedres (753, 754, 755).

Estomacal

FONTS 556, 557, 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Aigua per als ronyons, fetge, estómac (556, 557). Per a quan li fa mal l'estómac (1327). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (556, 557). En infusió (1327). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. En pren dos cops a la setmana (1327). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hepatoprotector

FONTS 556, 557. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Aigua per als ronyons, fetge, estómac. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Litotríptic renal

FONTS 518, 519, 1313, 1331, 1347, 1348, 1349, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de pedra (518, 519). Va bé per a les pedres als ronyons, les fa desfer (1313). Per a les pedres al ronyó (1331). Per als ronyons (1347, 1348, 1349). Per a les pedres del ronyó (1352). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (518, 519, 1331, 1347, 1348, 1349). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. A ella no li va gaire bé, sempre utilitza la pedrera (1347, 1348, 1349).

Protector renal

FONTS 504, 529, 530, 531, 542, 543, 544, 556, 557, 569, 570, 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als ronyons (504, 569, 570). Per al ronyó (529, 530, 531, 542, 543, 544). Aigua per als ronyons, fetge, estómac (556, 557). Va bé per als ronyons (1339, 1340). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (504, 529, 530, 531, 542, 543, 544, 556, 557, 569, 570). En infusió (1339, 1340). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria florida

Diurètic

FONTS 1343, 1344. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer orinar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aiguardent

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Ratafia. Posar totes les herbes en aiguardent, 21 dies a sol i serena. Es fa pels volts de Sant Joan. Sempre surt bona, però no surt mai igual. Les herbes utilitzades són: nous verdes (*Juglans regia*), herba de Noè (*Herniaria glabra*), tarongina (*Melissa officinalis*), camamilla borda (*Tanacetum parthenium*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), menta (*Mentha spicata*), salsufràgia (*Peucedanum ostruthium*), til·la (*Tilia platyphyllos*), nou moscada (*Myristica fragrans*) i clau (*Syzygium aromaticum*). DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 591, 592. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. A la nostra devesa n'hi havia.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria

FONT 1313. Entrevista 4, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 529, 530, 531. Entrevista 53, barreja V (vegeu catàleg de barreges)

FONT 546. Entrevista 74, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Hieracium pilosella L. (compostes)

BCN 96531

NOMS POPULARS

Herba cançera (505, 506, 518, 519, 520, 521)

Peludeta (529, 530, 531)

USOS MEDICINALS

Fulla

Per a la candidosi

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 505, 506, 518, 519, 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als càncers (mal blanc) de la boca de la canalla. És una planta molt arrapada a terra, blanquinosa i peluda (505, 506). Per als càncers de la boca de la canalla (518, 519). Per als càncers de boca de la canalla (520, 521). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (505, 506, 518, 519, 520, 521). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per al xarampió

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al xarampió. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Fulles rodones i curtes amb pèls blancs, la flor és blava o lila.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 518, 519, 520, 521. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Planteta aixafada a terra, sota la fulla és blanquinosa i té la flor groga (518, 519). Fa les fulles per un costat verdes i per l'altre blanquinoses, semblant al plantatge però més petit (520, 521).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Fulla

FONTS 518, 519. Entrevista 54, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 520, 521. Entrevista 56, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

No consta

FONTS 529, 530, 531. Entrevista 53, barreja X (vegeu catàleg de barreges)

Hordeum distichon L. (gramínies)

BCN 24902

NOMS POPULARS

Ordi (560, 589, 746, 1319, 1336)

USOS MEDICINALS

Llavor

Salutífer

FONT 1319. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a donar als nadons, quan encara la llet de la mare no ha fet la puja. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Llavor

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

FONT 1319. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Abans es menjava sopa d'ordi escairat. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aigua

FONT 1336. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Abans es feia el cafè d'ordi. Es torrava l'ordi amb una paella, es molia amb el molinet, llavors el bullies en un tupí i el colaves i era com un cafè no tan fort. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Conservada dessecada a l'aire

FONTS 589, 746. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a alimentar el bestiar (746). Se'n feia una mica, s'utilitza com a farratge (589). DESTINACIÓ. Alimentació animal (589, 746).

ALTRES USOS

Planta viva *in situ*

Maneig agrosilvopastoral: ús hortícola/agrícola

FONT 560. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es plantava a Beget.

Hordeum vulgare L. (gramínies)

BCN 46843

NOMS POPULARS

Ordi (586, 587)

ALTRES USOS

Part aèria

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONTS 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Si un home malalt es posa en aigua de gram (*Cynodon dactylon*) i ordi, diuen que es cura.

Hydrangea sp. (hidrangeàcies)

NOMS POPULARS

Hortència (564)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

ALTRES USOS

Planta viva *ex situ*

Ornamental: jardineria

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. A les cases n'hi havia per a fer bonic.

Hyoscyamus niger L. (solanàcies)

BCN 24903

NOMS POPULARS

Herba queixalera (518, 519, 522, 523, 524, 542, 543, 544, 1332, 1333, 1334, 1335)

USOS MEDICINALS

Fulla

Antiodontàlgic

FONTS 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Te'l fumaves i et calmava el mal de queixal. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Cigarreta (ús intern). PREPARACIÓ. S'assecava, s'engrunava i es feia un cigarret. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Llavor

Antiodontàlgic

FONTS 518, 519, 522, 523, 524, 542, 543, 544, 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de queixal (518, 519, 522, 523, 524, 1335). Et fa saltar els corcs dels queixals (542, 543, 544). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Aerosol (ús intern). PREPARACIÓ. Es feien bafs amb aquest vapor. Es posaven les granes al rescals del foc i trabucaven un tupí que quedés impregnat d'aquest fum, llavor s'hi tirava aigua ben calenta (524). Per a fer bafs (542, 543, 544). S'usava per a fer bafs (1335). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No es pot prendre, és droga (1335).

Hypericum androsaemum L. (gutíferes)

BCN 24904

NOMS POPULARS

Fulles de la Mare de Déu (525, 526, 527, 1307, 1308, 1309, 1324, 1325, 1326, 1345, 1346)

USOS MEDICINALS

Fulla

Cicatritzant

FONTS 1307, 1308, 1309. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es feia servir per a fer cicatritzar talls. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vulnerari

FONTS 525, 526, 527, 1307, 1308, 1309, 1324, 1325, 1326, 1345, 1346. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es posava a les ferides (525, 526, 527). Va bé per a curar les llagues de les cames (1307, 1308, 1309). La fulla sobre les llagues (1324). A sobre ferides i llagues (1325, 1326). Per a les ferides (1345, 1346). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern) (525, 526, 527, 1307, 1308, 1309, 1325, 1326, 1345, 1346). Embrocació (ús extern) (1324). PREPARACIÓ. Per un costat desinfecta i per l'altre fa pellar (525, 526, 527). Agafava la fulla i la posava sobre de la llaga, no per la part dels nervis, sinó per la part de sobre; després s'hi embolicava un drap de fil (1307, 1308, 1309). Es posaven en oli (1324). Assecades i directament (1325, 1326). S'aplica directament (1345, 1346). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Una veïna seva de Rocabrúna tota la vida va tenir una llaga a la cama i sempre se la va anar curant amb aquesta fulla; no va anar mai a la farmàcia (1307, 1308, 1309).

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 1308. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Només es fa en fonts on l'aigua és molt bona.

Hypericum perforatum L. (gutíferes)

BCN 24905

NOMS POPULARS

Cop (591, 592, 1345, 1346)

Flor de cop (503, 507, 509, 510, 586, 587, 1297, 1299, 1301, 1307, 1308, 1309, 1310, 1314, 1328, 1329, 1341, 1342)

Herba de cop (504, 505, 506, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 538, 541, 542, 543, 544, 546, 547, 548, 549, 552, 553, 554, 555, 558, 559, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 583, 584, 585, 590, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 1210, 1213, 1214, 1215, 1293, 1294, 1296, 1298, 1300, 1311, 1312, 1313, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320, 1321, 1323, 1324, 1325, 1326, 1327, 1330, 1331, 1335, 1336, 1337, 1338, 1339, 1340, 1343, 1344, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1353, 1354, 1352, 1361, 1362)

Herba de la pulmonia (751)

Herba de Sant Joan (545, 556, 557, 1213, 1214, 1215, 1293, 1324, 1332, 1333, 1334)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Pericó (541, 1213, 1214, 1215)

Trescalam (529, 530, 531, 554, 555, 556, 557)

Trescam (1335, 1347, 1348, 1349)

USOS MEDICINALS

Flor

Antiequimòtic

FONT 504. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als cops. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern). PREPARACIÓ. La flor en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria florida

Analgèsic

FONTS 752, 753, 754, 755, 1213, 1214, 1320, 1328, 1329, 1336, 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als cops i per al dolor (752). Per al dolor i els trucs (753, 754, 755). Per a les ferides, els trucs, el dolor i les cremades (1213, 1214). Per al dolor (1320, 1328, 1329, 1336, 1341, 1342). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern). PREPARACIÓ. En oli (752, 753, 754, 755, 1336). Se'n preparen olis (1213, 1214). Confitada en oli i nou dies a sol i serena (1320). Confitada en oli (1328, 1329). En fan oli de cop (1341, 1342). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiasmàtic

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Combat els constipats crònics i l'asma. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Anticefalàlgic

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Treu el mal de cap per fort que sigui. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antidepressiu

FONTS 1213, 1214, 1299, 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És antidepressiva i tranquil·litzant (1213, 1214). Va bé per a les depressions (1299). És antidepressiva (1324). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Una o dues flors en infusió (1299). Decocció (1324). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No es pot prendre si prens medicaments de farmàcia (1324).

Antiequimòtic

FONTS 503, 505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 538, 541, 542, 543, 544, 546, 547, 548, 549, 552, 553, 554, 555, 558, 559, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 583, 584, 585, 586, 587, 590, 591, 592, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 1210, 1213, 1214, 1215, 1294, 1296, 1297, 1298, 1299, 1300, 1301, 1307, 1308, 1309, 1311, 1312, 1313, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319,

1320, 1321, 1323, 1324, 1325, 1326, 1327, 1330, 1331, 1335, 1336, 1337, 1338, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1353, 1354, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als cops (511, 512, 513, 514, 518, 519, 528, 541, 542, 543, 544, 546, 547, 548, 549, 554, 555, 558, 559, 565, 566, 567, 569, 570, 574, 575, 576, 577, 581, 583, 584, 585, 1215, 1296, 1323, 1330, 1352). Per als trucs (503, 505, 506, 507, 509, 510, 517, 520, 521, 522, 523, 525, 526, 527, 529, 530, 531, 553, 561, 562, 563, 564, 578, 579, 580, 586, 587, 590, 591, 592, 747, 748, 749, 750, 751, 1213, 1214, 1300, 1301, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320, 1321, 1325, 1326, 1327, 1331, 1335, 1336, 1337, 1338, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1361, 1362). Per a quan et fas un cop (515, 516). Es fa servir per als trucs (524). Per als cops i per al dolor (752). Per a les trompades (538, 552). Per a trucs (571). Per al dolor i els trucs (753, 754, 755). Per als cops, per a trencadures d'ossos quan encara fan mal (572, 573). Per a contusions i cops (1210). Per a les ferides, els trucs, el dolor i les cremades (1213, 1214). S'usa quan es fa un truc (1297). Per a fer-ne fregues per a fer sortir els morats (1298). És molt bo quan et fas un truc (1299). Serveix per a treure els cops (1313). És molt bona per als trucs (1324). Si et fas un truc fa sortir el blau (1353, 1354). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern) (503, 505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 538, 541, 542, 543, 544, 546, 547, 548, 549, 552, 553, 554, 555, 558, 559, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 583, 584, 585, 586, 587, 590, 591, 592, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 1210, 1213, 1214, 1215, 1294, 1296, 1297, 1298, 1299, 1300, 1301, 1307, 1308, 1309, 1311, 1312, 1313, 1314, 1317, 1318, 1319, 1320, 1321, 1323, 1324, 1325, 1326, 1327, 1330, 1331, 1335, 1336, 1337, 1338, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1353, 1354, 1361, 1362). Loció (ús extern) (518, 519, 747, 751, 1213, 1214, 1315, 1316, 1324, 1343, 1344). Vinagre medicinal (ús extern) (518, 519). PREPARACIÓ. En oli (503, 505, 506, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 549, 553, 554, 555, 559, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 581, 583, 584, 585, 586, 587, 590, 591, 592, 752, 753, 754, 755, 1215, 1296, 1297, 1321, 1330, 1336, 1339, 1340, 1345, 1346, 1361, 1362). Es macera en oli (507, 509, 510). S'ha de bullir l'oli només un moment (748, 749). Es posa la planta en oli (750). En oli o esperit de vi (747, 751). En esperit de vi o oli (747, 751). Per a fer oli de cop (522, 523). En oli, esperit de vi o vinagre (518, 519). Es fa l'oli de cop (538). Confitada en oli (542, 543, 544, 580, 1294, 1298, 1301, 1307, 1308, 1309, 1313, 1317, 1323, 1324, 1325, 1326, 1327, 1331, 1337, 1338, 1343, 1344, 1347, 1348, 1349). En oli i bullit (546). Macerat en oli (520, 521, 1335). Se'n feia oli (541). Es fa oli (552, 565, 566, 578, 579). Per a fer oli (547, 548). Se'n fa oli (558). Per a fer oli de cop. Amb una ploma de gallina t'ho untaves (571). Es feia oli (564, 567). Fer oli de cop (561, 562, 563). Macerada en oli (569, 570). Les fulles bullides en oli (1210). Se'n preparen olis (1213, 1214). En alcohol (1213, 1214). La flor posada en oli 45 dies a sol i serena (1299). S'ha de bullir la flor en oli (1300). Es confita en oli i encara que faci quatre o cinc anys té les mateixes propietats encara que l'oli queda negre (1311, 1312). La flor la bullen en oli (1314). En esperit de vi (1315, 1316, 1324). La flor confitada en oli (1318). Confitada en oli i nou dies a sol i serena (1319, 1320). En fan oli de cop (1341, 1342). Confitada en esperit de vi (1343, 1344). Bullida en oli (1350, 1351). Confitada en oli i 40 dies a sol i serena (1352). Confitat en oli (1353, 1354). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Abans només feiem servir aquesta, fa uns anys que anem a buscar àrnica (*Arnica montana* subsp. *montana*) (581). Li

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

va dir la Maria Sagué (1210). Creuen que té unes propietats semblants a les de l'arnica (*Arnica montana* subsp. *montana*), però ells l'utilitzen poc (1307, 1308, 1309).

Antieritematós

FONT 1310. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a curar les escaldades. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern). PREPARACIÓ. La flor confitada en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipiròtic

FONTS 529, 530, 531, 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Cremades (529, 530, 531). Per a les ferides, els trucs, el dolor i les cremades (1213, 1214). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern) (529, 530, 531). Liniment (ús extern) (1213, 1214). PREPARACIÓ. En oli (529, 530, 531). Se'n preparen olis (1213, 1214). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipneumònic

FONT 751. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. La gent que tenia pulmonia s'untava. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern). PREPARACIÓ. Es posava en oli i es feia bullir. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Desconegut per l'informant

FONTS 556, 557. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. PREPARACIÓ. Se'n feia oli (nou dies a sol i serena els dies que el sol és més fort). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Abans en dèiem trescalam, ara herba de Sant Joan.

Per a les picades

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a picades d'abella. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. En oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Reforçant cerebral

FONTS 1330, 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a reforçar la memòria (1330). Per a reforçar el cap (1339, 1340). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (1330, 1339, 1340). EFECTES SECUNDARIS. Sí. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. S'ha d'anar en compte perquè fa pujar la pressió (1330).

Tranquil·litzant

FONTS 1213, 1214, 1293. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És antidepressiva i tranquil·litzant (1213, 1214). Tranquil·litzant (1293). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vasotònic

FONTS 554, 555. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a regular la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vulnerari

FONTS 1213, 1214, 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les ferides, els trucs, el dolor i les cremades (1213, 1214). Per a les ferides (1324). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern) (1213, 1214). Embrocació (ús extern) (1324). PREPARACIÓ. Se'n preparen olis (1213, 1214). Confitada en oli (1324). DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Part aèria florida

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONTS 554, 555. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Si se'n penjava un ram a la porta de l'església i hi havia una bruixa a dins no podia sortir fins que es treia el ram.

Planta sencera

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Qui té oli de pericó, no li cal metge ni doctor.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 751, 1293. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Sembla que floreix groc (751). N'hi ha per tot arreu (1293).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria florida

FONTS 1213, 1214. Entrevista 102, barreja VI (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1215. Entrevista 104, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 1332, 1333, 1334. Entrevista 11, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1324. Entrevista 5, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 529, 530, 531. Entrevista 53, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 529, 530, 531. Entrevista 53, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 520, 521. Entrevista 56, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 753, 754, 755. Entrevista 67, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 753, 754, 755. Entrevista 67, barreja VII (vegeu catàleg de barreges)

FONT 545. Entrevista 72, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 546. Entrevista 74, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 561, 562, 563. Entrevista 83 (vegeu catàleg de barreges)

FONT 581. Entrevista 94, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Hyssopus officinalis L. (labiades)

BCN 24906

NOMS POPULARS

Hisop (515, 516, 520, 521, 522, 523, 525, 526, 527, 553, 560, 564, 582, 590, 746, 747, 752, 753, 754, 755, 1213, 1214, 1293, 1294, 1296, 1299, 1301, 1324, 1328, 1329, 1335, 1336, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349)

USOS MEDICINALS

No consta

Desconegut per l'informant

FONTS 1345, 1346. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No recorda l'ús.

Part aèria florida

Antibronquític

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les bronquitis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern). PREPARACIÓ. Es feia xarop. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Anticatarral

FONTS 520, 521, 522, 523, 525, 526, 527, 560, 564, 582, 590, 746, 747, 753, 754, 755, 1293, 1294, 1296, 1299, 1301, 1324, 1328, 1329, 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als refredats (520, 521, 560, 564, 582, 746, 747, 753, 754, 755, 1294, 1328, 1329). Per als constipats (522, 523, 1293, 1296, 1301, 1324). Per als refredats. Es pot prendre amb mel (525, 526, 527). Per al refredat de sang perquè estava molt (590). Va bé per als constipats (1299). Per als constipats, quan estàs molt tapat (1348, 1349). Per als constipats, quan estàs tapat (1347). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (520, 521, 522, 523, 525, 526, 527, 560, 564, 582, 590, 746, 747, 753, 754, 755, 1293, 1296, 1299, 1301, 1324, 1328, 1329, 1347, 1348, 1349). Melit (ús intern) (1294). PREPARACIÓ. Decocció (520, 521, 522, 523, 525, 526, 527, 560, 564, 582, 590, 746, 747, 753, 754, 755, 1293, 1299, 1324, 1328, 1329). Infusió de tota la planta amb mel (1294). Només s'ha d'escaldar (1301). En infusió (1347, 1348, 1349). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antigripal

FONTS 515, 516, 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al grip (515, 516). Per a quan tens grip (564). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (515, 516). Tintura alcohòlica (ús intern) (564). PREPARACIÓ. Decocció (515, 516). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antinauseabund

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Si estàs marejat i tens vòmits. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tintura alcohòlica (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antitussigen

FONTS 752, 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a treure la tos (752). Per a la tos (1324). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (752, 1324). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Coadjuvant del part

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. A les parteres se'ls feia xocolata desfeta amb hisop. L'hisop posa la mare a lloc. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Decocció (ús intern). PREPARACIÓ. En xocolata. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Digestiu

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a tota la part digestiva. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tintura alcohòlica (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria florida

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aigua

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. La prenen perquè els agrada el gust, per a acompanyar altres herbes. OBSERVACIONS. No l'usen com a medicina. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES USOS

No consta

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

FONT 520. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Abans deien: "l'hisop fa parir de cop".

Planta sencera

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

FONT 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Abans deien: "l'hisop fa parir de cop".

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 515, 516, 522, 523, 590, 752, 1296, 1345, 1346. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Aquí no n'hi ha, a la banda de Monars se'n fa molt (515, 516). Es fa en els roquers (522, 523). Se'n fa molt a la Penya del Roquer de les Llosses (752). L'anàvem a buscar a la muntanya de can França (590). En va a buscar a Beget (1296). En tenia a l'hort (1345, 1346).

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria florida

FONT 1294. Entrevista 6, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Ilex aquifolium L. (aquifoliàcies)

BCN 27248

NOMS POPULARS

Boix grèvol (528, 586, 587)

Grèvol (1352)

ALTRES USOS

Goma resina

Maneig agrosilvopastoral: ús hortícola/agrícola

FONT 528. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Abans el feien servir els ocellaires, agafaven el bresc de la soca i l'enganxaven a la creueta que havien fet amb dues brinetes d'om, llavors posaven aquesta creueta a les branques d'un arbre i esperaven que els passarells s'hi agafessin i així els capturaven.

Parènquima cortical

Maneig agrosilvopastoral: ús hortícola/agrícola

FONTS 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les peles de boix grèvol servien per a fer vesc, es posaven al femer, després es rentaven al safareig i llavors es rascava amb un ganivet i quedava el vesc.

Part aèria fructificada

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 528, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer bonic (528). Per a fer rams per Nadal (1352).

Iris germanica L. (iridàcies)

BCN 31278

NOMS POPULARS

Lliri blau (539, 540, 553, 569, 570, 572, 573, 578, 579)

USOS MEDICINALS

Flor

Resolutiu

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Servien per a curar les llagues. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. Les flors es posaven en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vulnerari

FONTS 578, 579. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es feia servir per als talls. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Lloció (ús extern). PREPARACIÓ. En aiguardent per a confitar. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Inflorescència

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 572, 573.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 539, 540, 569, 570. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Pels marges i a les vores de les cases sempre n'hi ha hagut (569, 570). Es tenien en els horts (539, 540).

Jasonia saxatilis (Lam.) Guss. (compostes)

BCN 24496

NOMS POPULARS

Te de roc (588)

Te de roca (554, 555, 559, 569, 570, 581)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Anticatarral

FONTS 554, 555, 581, 588. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als constipats (554, 555). Va bé per als constipats, te la prens a la nit i fa suar molt, però et deixa nou (581). Era molt bona per als refredats (588). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (554, 555, 581, 588). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Ho compràvem a les trementinaires (588).

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aigua

FONT 559. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a beure, per a fer una infusió. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 581. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. És una planta que fa una olor molt agradable, quan l'asseques no et queda la flor, et queda la llavor. Aquí al Ripollès n'hi ha poca, n'hi ha molta al Berguedà. És una planta que vol sol, està a les cares sud de les muntanyes.

Jasonia tuberosa (L.) DC. (compostes)

BCN 24907

NOMS POPULARS

Herba del mal estrany (504, 541, 746, 753, 754, 755, 1336)

USOS MEDICINALS

Part aèria florida

Antigangrenós

FONTS 753, 754, 755. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És bona per a la gangrena. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Boira (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Es fa aigua i es posa la ferida infectada a sobre del vapor que surt ben calent. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic extern

FONT 504. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als mals infectats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Fumigació (ús extern). PREPARACIÓ. Poses el vapor sobre el mal. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Cardiotònic

FONTS 753, 754, 755. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per al cor. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 504. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. És una planta que quan l'agafes és enganxosa.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria florida

FONT 1336. Entrevista 16, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONT 746. Entrevista 45, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

Juglans regia L. (juglandàcies)

BCN 24908

NOMS POPULARS

Noguer (507, 509, 510, 524, 529, 530, 531, 554, 555, 558, 564, 578, 579, 582, 583, 584, 585, 589, 591, 592, 747, 1210, 1213, 1214, 1293, 1313, 1314, 1332, 1333, 1334, 1341, 1342, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349)

Noguera (532)

Nou (fruit/llavor) (503, 522, 523, 553, 588, 590, 750, 1307, 1308, 1309)

Nou verda (fruit) (528)

Nouer (1213, 1214)

USOS MEDICINALS

Fruit

Hipolipemiant

FONTS 1307, 1308, 1309. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les nous van bé per a fer baixar el colesterol. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Restauratiu

FONT 528. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Te'l prenies com a reforçant. Moltes vegades primer et beviess un ou i en el mateix foradet de la clova t'hi posaven aquest vi. No recordo què més hi posava. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Vi medicinal (ús intern). PREPARACIÓ. Recordo que la mare feia un vi compost amb nous verdes. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Fulla

Antidermatític per a la dermatitis de contacte

FONT 1293. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a rentar la cara quan et surten grans. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihemorroidal

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les morenes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les fulles. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiherpètic

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les panses i els herpes. La meva [dit "meu"] mare s'hi va curar un herpes de l'anus, s'hi posava un drap moll. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). Lloci (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. En faig esperit. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Combinava noguer i aulina (Quercus ilex) però no barrejat, uns dies una planta i després una altra.

Antihipertensiu

FONTS 591, 592, 1213, 1214, 1314, 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió (591, 592, 1332, 1333, 1334). L'aigua de les fulles fa baixar la pressió arterial (1213, 1214). Per a baixar la pressió (1314). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les fulles (591, 592). Decocció (1213, 1214, 1314). Decocció. De les fulles en fan aigua (1332, 1333, 1334). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLÒGIA. Tres cops a la setmana (1213, 1214). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori faringi

FONT 1313. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mal de coll. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Gargarisme (ús extern). PREPARACIÓ. Infusió de les fulles de noguer. Després s'hi afegeix una mica de bicarbonat [dit "carbonat"] i en fas gàrgares. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Recorda que quan era a Setcases li'n feien, però diu que devien portar les fulles de noguer de fora perquè a Setcases no hi ha noguers.

Antipiròtic

FONT 747. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les cremades. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. La part llisa fa supurar i la part rústica fa assecar. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic extern

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a desinfectar mals. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les fulles. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Antisèptic intern

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És un desinfectant intern. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Desconegut per l'informant

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. No recordo l'ús, però la fèiem servir. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant.

Hematocàrtic

FONTS 1345, 1346. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a purificar la sang, sobretot a la primavera. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Les fulles de noguer s'han de collir després de la rosada de la nit de Sant Joan, diuen que tenen més efecte.

Hipoglucemiant

FONTS 554, 555. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar el sucre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a la sarna

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la sarna dels gossos i quan els cau el pèl. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les fulles de noguer. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Per a les punxades

FONTS 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a punxades. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per als penellons

FONT 1210. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Aplicar aigua bullida amb fulles de noguer directament sobre mans i peus i si eren a les orelles compreses amb un drap fil. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Li ho va dir la Maria Sagué.

Vulnerari

FONTS 529, 530, 531, 532, 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les fulles van bé per a rentar les ferides (529, 530, 531). Les fulles són bones per a desinflamar i també per a desinfectar ferides (532). Per a banyar ferides (1347, 1348, 1349). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció (529, 530, 531, 532, 1347, 1348, 1349). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Suc del fruit

Antiberrugós

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. El suc de les nous verdes fa marxar les berrugues. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 564, 578, 579, 582, 589. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a menjar les anous (582, 589). Les nous són bones (564). DESTINACIÓ. Alimentació humana (564, 578, 579, 582, 589).

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aiguardent

FONTS 503, 522, 523, 524, 529, 530, 531, 553, 588, 590, 591, 592, 750, 1213, 1214, 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Amb les nous verdes, la mare feia alguna vegada ratafia. Recepta de ratafia: per un litre d'aiguardent hi posava tres nous (*Juglans regia*), una branca de canyella (*Cinnamomum zeylanicum*), una nou moscada (*Myristica fragrans*), tarongina (*Melissa officinalis*), algunes herbes més que no recordo, i tres cullerades de sucre. Deien que com més varietat d'herbes millor. Es posava amb una garrafa de vidre i es deixava a la finestra a sol i serena uns quants dies, no recordo quants. Es solia fer per Sant Pere (524). Per a fer ratafia (750). Les nous verdes es posen a la ratafia, nosaltres no n'hem pas fet mai (529, 530, 531). Les nous verdes per a fer ratafia (522, 523, 591, 592). Les herbes utilitzades són: nous verdes (*Juglans regia*), herba de Noè (*Herniaria glabra*), tarongina (*Melissa officinalis*), camamilla borda (*Tanacetum parthenium*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), menta (*Mentha spicata*), salsufràgia (*Peucedanum ostruthium*), til·la (*Tilia platyphyllos*), nou moscada (*Myristica fragrans*) i clau (*Syzygium aromaticum*) (553). Ratafia. Abans si que n'havia fet, hi posava 14 o 15 herbes, no me'n recordo de totes. Nous verdes (*Juglans regia*), farigola (*Thymus serpyllum*), nou moscada (*Myristica fragrans*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), menta (*Mentha spicata*), orenga (*Origanum vulgare*) i poniol (*Satureja calamintha* subsp. *ascendens*) (588). Amb les nous verdes es fa ratafia (590). Les nous verdes són un ingredient de la ratafia (1213, 1214). Per a fer ratafia, es confita llor (*Laurus nobilis*), romaní (*Rosmarinus officinalis*), nous (*Juglans regia*), granes de ginebró (*Juniperus communis*), camamilla (*Achillea ptarmica* subsp. *pyrenaica*), ortigues (*Urtica dioica*), pela de taronja (*Citrus sinensis*), pela de llimona (*Citrus limon*), canyella (*Cinnamomum zeylanicum*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), poniol (*Satureja calamintha* subsp. *ascendens*), rosa de bosc (*Rosa tomentosa*) i malva (*Malva sylvestris*) en aiguardent i es deixa 40 dies a sol i a serena, llavors es cola i ja es pot beure (1341, 1342). OBSERVACIONS. La mare a casa feia ratafia i la guardava per quan venia el metge, el capellà o alguna persona així per a poder-los convidar (503). No recorda quines plantes més hi posava (750). Saben que es posen a la ratafia però no n'han fet mai (522, 523). S'utilitzen nous verdes, en número imparell (553). Aquí per això no hi ha gaire costum de fer ratafies (590). DESTINACIÓ. Alimentació humana (503, 522, 523, 524, 529, 530, 531, 553, 588, 590, 591, 592, 750, 1213, 1214, 1341, 1342).

ALTRES USOS

Fulla

Tintorial

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Antigament, l'aigua bullida amb les fulles es feia servir per a donar color a la roba negra.

Planta sencera

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Diuen que fer la migdiada a sota d'un noguer provoca mal de cap.

Planta viva *in situ*

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONTS 507, 509, 510, 524, 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. No et pots adormir sota un noguer, però si li trenques un brot ja no et fa res (524). Si feies migdiada a l'ombra del noguer quedaves gamat. De fet l'ombra del noguer és molt freda (507, 509, 510). L'ombra del noguer és enganyosa, si tu hi vas a reposar et pot matar, però si abans de ajaure-t'hi li trenques una branca ja no et farà res (1332, 1333, 1334).

Tija

Altres informacions

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer els collars dels gossos.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 558, 578, 579. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. A Nevà n'hi ha molts (558). Aquí a Perella n'hi ha molts (578, 579).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Fulla

FONTS 748, 749. Entrevista 49 (vegeu catàleg de barreges)

Juncus trifidus L. (juncàcies)

BCN 24909

NOMS POPULARS

Herba prima de Rojà (1347, 1348, 1349)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Diurètic

FONTS 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer orinar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Juniperus communis L. (cupressàcies)

BCN 24910

NOMS POPULARS

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Ginebre (503, 518, 519, 559, 568, 571, 574, 575, 576, 577, 583, 584, 585, 586, 587, 753, 754, 755, 1215, 1296)

Ginebró (553, 556, 557, 1341, 1342)

Oli de ginebre (producte elaborat) (517, 572, 573, 748, 749, 1210, 1313, 1339, 1340)

USOS MEDICINALS

Arrel

Desconegut per l'informant

FONTS 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Era medicinal. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. PREPARACIÓ. Amb la rel es feia oli. S'agafava la rel es posava al femer que es podrís, després es feia bullir el que era bo de l'aigua, no ho recordo gaire bé, però era una cosa així. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Fructificació

Analgèsic

FONT 1215. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. L'anava a collir, però no recorda el molt bé el perquè. Remenava la mata i feia caure les boles al paraigua.

Anticatarral

FONTS 556, 557. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als refredats de pit. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihelmíntic

FONTS 559, 568, 1296. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Anava bé per a quan tenies cucs (559). Anava bé per a descucar el cuc del budell (568). Deien que anaven bé per als cucs (1296). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Macerat en oli (ús intern) (559, 568). Tisana (ús intern) (1296). PREPARACIÓ. Les granes es posaven en oli i després te'l feien prendre amb una mica de vi (559). Se'n feia oli de les boles (568). Les granes seques s'utilitzaven en infusió (1296). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Desconegut per l'informant

FONTS 503, 553, 574, 575, 576, 577. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. De les granes madures del ginebre, la mare en feia alguna medicina (503). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant (503, 574, 575, 576, 577). Xarop (ús intern) (553). PREPARACIÓ. Es feia xarop de les granes (553). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Les granes són medicinals (574, 575, 576, 577).

Salutífer

FONTS 753, 754, 755. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Aigua de ginebre a la primavera i a la tardor per a agafar salut. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. A casa se'n feien novenes. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vulnerari

FONT 571. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Era la nostra cura si et feies un tall. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern). PREPARACIÓ. El gra es fa servir per a fer l'oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Antifúngic

FONT 1313. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a curar els brians. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiodontàlgic

FONTS 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Anava bé per al mal de queixals (572). Va bé per al mal de queixals (573). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. PREPARACIÓ. Oli de ginebre (producte elaborat) (572, 573). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Passaven les trementinaires de la Serra de Cadí (572, 573).

Antisèptic intern

FONTS 748, 749. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es prenien a la primavera per a desinfectar. L'oli el duïen les pegaires. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. PREPARACIÓ. Oli de ginebre (producte elaborat) barrejat amb flor de sofre i sucre. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Resolútiu

FONT 517. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es posa damunt dels furúncols i els fa madurar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. PREPARACIÓ. Oli de ginebre (producte elaborat), barrejat amb rovell d'ou, meitat per meitat. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Tiba molt.

Part aèria

Antifúngic

FONTS 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als brians. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. Oli de ginebre amb sucre. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. El compraven a les trementinaires.

USOS ALIMENTARIS

Fructificació

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aiguardent

FONTS 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer ratafia, es confita l'lor (*Laurus nobilis*), romaní (*Rosmarinus officinalis*), nous (*Juglans regia*), granes de ginebró (*Juniperus communis*), camamilla (*Achillea ptarmica* subsp. *pyrenaica*), ortigues (*Urtica dioica*), pela de taronja (*Citrus sinensis*), pela de llimona (*Citrus limon*), canyella (*Cinnamomum zeylanicum*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), poniol (*Satureja calamintha* subsp. *ascendens*), rosa de bosc (*Rosa tomentosa*) i malva (*Malva sylvestris*) en aiguardent i es

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

deixa 40 dies a sol i a serena, llavors es cola i ja es pot beure. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES USOS

Fructificació

Altres informacions

FONT 1296. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Les granes bullides servien per a netejar les bótes de vi que s'havien tornat agres, i com que aquestes granes són dolces, endolcien la bóta.

Maneig agrosilvopastoral: ús hortícola/agrícola

FONTS 518, 519. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les granes les collíem per vendre.

Tija

Maneig agrosilvopastoral: ús hortícola/agrícola

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Els brocs es feien servir per a fer andans (pals per al vailet).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Fructificació

FONTS 753, 754, 755. Entrevista 67, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

Tija

FONT 1210. Entrevista 103 (vegeu catàleg de barreges)

Lactuca sativa L. (compostes)

BCN 46842

NOMS POPULARS

Enciam (505, 506, 589, 750, 1352)

USOS MEDICINALS

Fulla

Antisèptic urinari

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les infeccions d'orina. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Fer-ne banys de seient. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 505, 506, 589, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a amanir (505, 506). A l'hort (589). Per a menjar amanit (1352). DESTINACIÓ. Alimentació humana (505, 506, 589, 1352).

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

Part aèria

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PER L'INFORMANT. El meu avi deia que si en menjava se li posaven els ulls vermells. VIA D'INTOXICACIÓ. Via interna.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Fulla

FONT 750. Entrevista 50, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

Lactuca serriola L. (compostes)

BCN 49232

NOMS POPULARS

Enciam bord (564)

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Els en donàvem a les gallines. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

Lamium album L. (labiades)

BCN 24911

NOMS POPULARS

Ortiga blanca (511, 512, 513, 514, 532, 542, 543, 544, 559, 1213, 1214, 1331)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

USOS MEDICINALS

Part aèria

Antihipertensiu

FONTS 511, 512, 513, 514, 1331. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Diürètic

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a la bufeta de l'orina, fa pixar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hematocatàrtic

FONTS 532, 559. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a depurar (532). Per a purificar la sang (559). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (532, 559). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Laurus nobilis L. (lauràcies)

BCN 24912

NOMS POPULARS

Llaurer (515, 516, 539, 540, 547, 548, 569, 570, 571, 580)

Llor (507, 509, 510, 546, 564, 1296, 1297, 1313, 1314, 1321, 1325, 1326, 1327, 1330, 1331, 1336, 1337, 1338, 1341, 1342, 1352)

Llorer (511, 512, 513, 514, 558, 560, 561, 562, 563, 565, 566, 586, 587, 590, 1317, 1320, 1335)

USOS MEDICINALS

Fulla

Digestiu

FONT 1330. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És molt digestiu. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Diürètic

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les fulles per a fer orinar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Laxant

FONT 580. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. L'aigua de llorer ajuda a anar de ventre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Litotríptic renal

FONT 1320. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a desfer les pedres del ronyó. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Condiment

FONTS 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 546, 547, 548, 558, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 569, 570, 571, 590, 1296, 1297, 1313, 1314, 1317, 1321, 1327, 1331, 1335, 1336, 1337, 1338, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a posar als estofats (560). Per a cuinar (546, 547, 548, 558, 564, 569, 570, 571, 1296, 1314, 1317, 1337, 1338). Romaní (*Rosmarinus officinalis*), llorer (*Laurus nobilis*), farigola (*Thymus vulgaris*) i orenga (*Origanum vulgare*). Piquem les herbes juntes i ho fem servir per a fer guisats (590). Per a donar gust als cuinats (507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516). Per l'estofat (561, 562, 563). Per a l'estofat (565, 566). Per als rostits (1297). Per a donar gust (1313, 1321, 1327, 1331, 1336). Per a donar gust a l'estofat (1335). La meva padrina l'usava per a cuinar (1352). OBSERVACIONS. En compra (1296, 1297). Els seus menjars eren molt especiats i molt bons (1352). DESTINACIÓ. Alimentació humana (507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 546, 547, 548, 558, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 569, 570, 571, 590, 1296, 1297, 1313, 1314, 1317, 1321, 1327, 1331, 1335, 1336, 1337, 1338, 1352).

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aiguardent

FONTS 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer ratafia, es confita llor (*Laurus nobilis*), romaní (*Rosmarinus officinalis*), nous (*Juglans regia*), granes de ginebró (*Juniperus communis*), camamilla (*Achillea ptarmica* subsp. *pyrenaica*), ortigues (*Urtica dioica*), pela de taronja (*Citrus sinensis*), pela de llimona (*Citrus limon*), canyella (*Cinnamomum zeylanicum*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), poniol (*Satureja calamintha* subsp. *ascendens*), rosa de bosc (*Rosa tomentosa*) i malva (*Malva sylvestris*) en aiguardent i es deixa 40 dies a sol i a serena, llavors es cola i ja es pot beure. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES USOS

Part aèria

Creences i pràctiques magico-religioses

FONTS 560, 564, 586, 587, 590, 1325, 1326. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a beneir pel Ram (560, 586, 587). Es cremava el llor beneït quan feia una maltempada o tronava (564). Es beneïa pel dia del Ram (590). A Beget i Rocabrúna es

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

beneïa un ram de llor (*Laurus nobilis*) i romaní (*Rosmarinus officinalis*) guarnits amb galetes i rosaris de sucre el diumenge de rams (1325, 1326).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 539, 540, 1296, 1297, 1337, 1338. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. A l'hort (539, 540). Aquí no n'hi ha (1296, 1297). La portaven de l'Alt Empordà, ells feien la transhumància i passaven l'hivern a Vilajuïga (1337, 1338).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Fulla

FONT 1335. Entrevista 15, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Lavandula angustifolia Mill. (labiades)

BCN 24913

NOMS POPULARS

Bargalló (503, 518, 519, 529, 530, 531, 564, 578, 579, 1313)

Espígol (507, 509, 510, 529, 530, 531, 539, 540, 545, 553, 554, 555, 560, 569, 570, 581, 746, 753, 754, 755, 1294, 1327, 1331, 1332, 1333, 1334, 1335)

Lavanda (1323)

Vermelló (542, 543, 544, 1215, 1336, 1341, 1342)

USOS MEDICINALS

No consta

Desconegut per l'informant

FONT 1215. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. PREPARACIÓ. En oli.

Summitat florífera

Analgèsic

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al dolor. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Essència (ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiàcid

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Emplastres d'aigua de vermelló per a treure la cremor d'estómac. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Et poses un drap moll de vermelló. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Anticatarral

FONTS 507, 509, 510, 545, 578, 579, 746, 1294, 1313, 1327, 1335, 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer fregues per als constipats (746). Quan està refredat (507, 509, 510). Per als constipats (545, 1327). Quan estaves refredat (578, 579). Per als constipats en respire l'essència i destapa molt (1294). Per als constipats te'n fas fregues (1313). Per als constipats de nas (1335). Per a quan està constipat (1341, 1342). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Loció (ús extern) (507, 509, 510, 545, 746, 1313, 1341, 1342). Emplastre (ús extern) (578, 579). Essència (ús intern) (1294, 1335). Tisana (ús intern) (1327). PREPARACIÓ. Es posa la flor en esperit de vi (746). Es macera en esperit de vi i es fan fregues (507, 509, 510). S'ha de posar en esperit de vi i quan queda una mica verdós ja es pot utilitzar (545). Es feien emplastres pel pit. La planta ben aixafada (578, 579). Les flors es confiten en esperit de vi una mica rebaixat amb aigua destil·lada (1313). Decocció (1327). Confitat en esperit de vi per a fer-se fregues al pit o a l'esquena (1341, 1342). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antienurètic

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es posava als peus dels nens quan eren grandassos i encara es feien pipí al llit. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiequimòtic

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als trucs. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Essència (ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Em vaig trencar el braç i m'hi vaig posar el drap moll de vermelló i va bé, fa com un antiinflamatori. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antinauseabund

FONT 545. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mareig, quan es va en cotxe, olores un mocador empapat d'espígol. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Loció (ús extern). PREPARACIÓ. S'ha de posar en esperit de vi i quan queda una mica verdós ja es pot utilitzar. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiodontàlgic

FONTS 542, 543, 544. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de queixals. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Fumigació (ús extern). PREPARACIÓ. Per a fer perfums. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic extern

FONTS 542, 543, 544. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Treu les infeccions. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Fumigació (ús extern). PREPARACIÓ. Per a fer perfums. DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONT 545. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a la paràlisi. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Lloció (ús extern). PREPARACIÓ. S'ha de posar en esperit de vi i quan queda una mica verdós ja es pot utilitzar. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Tranquil·litzant

FONTS 545, 1323. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Si no pots dormir te'n tires una mica al pit i olores (545). Tenir-ne un ram, relaxa (1323). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Lloció (ús extern) (545). Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern) (1323). PREPARACIÓ. S'ha de posar en esperit de vi i quan queda una mica verdós ja es pot utilitzar (545). DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Condiment

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a donar gust a l'estofat. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES USOS

Summitat florífera

Domèstic: ambientador

FONTS 503, 569, 570, 1313. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Fa molt bona olor (569, 570). Es posava entremig de la roba i feia molta olor (503). Per a fer olor (1313).

Repel·lents

FONT 560. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es penjava per la casa, perquè deien que espantava els mosquits.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 545, 1341, 1342. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. S'ha de collir el juliol i assecar a l'ombra (545). En té de plantat a l'hort (1341, 1342).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Summitat florífera

FONTS 1332, 1333, 1334. Entrevista 11, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1327. Entrevista 14, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1335. Entrevista 15, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1335. Entrevista 15, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1336. Entrevista 16, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1331. Entrevista 30, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 503. Entrevista 43 (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 529, 530, 531. Entrevista 53, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 529, 530, 531. Entrevista 53, barreja VI (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 518, 519. Entrevista 54, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 753, 754, 755. Entrevista 67, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 539, 540. Entrevista 69 (vegeu catàleg de barreges)

FONT 553. Entrevista 77, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 554, 555. Entrevista 78, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 581. Entrevista 94, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Lavandula stoechas L. (labiades)

BCN 27278

NOMS POPULARS

Timó (753, 754, 755, 1321)

USOS MEDICINALS

Summitat florífera

Antiasmàtic

FONT 1321. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a l'ofegament. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihipertensiu

FONTS 753, 754, 755. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És bona per a fer baixar la pressió. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 753, 754, 755. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. L'anem a buscar a Sant Climent.

Leontodon hispidus L. (compostes)

BCN 24914

NOMS POPULARS

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Queixalets (1321, 1337, 1338)

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 1321, 1337, 1338. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a amanir. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Lepidium latifolium L. subsp. *latifolium* (crucíferes)

BCN 123785

NOMS POPULARS

Lepídium (539, 540)

USOS MEDICINALS

Part aèria florida

Litotríptic renal

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a desfer les pedres del ronyó. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. EFECTES SECUNDARIS. Sí. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. És una mica tòxica. TOXICITAT LIGADA A L'ÚS MEDICINAL. Sí.

Leucanthemum vulgare Lam. (compostes)

BCN 27294

NOMS POPULARS

Margarida (1353, 1354)

ALTRES USOS

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer rams.

Levisticum officinale Koch (umbel·líferes)

BCN 63750

USOS ALIMENTARIS

Fulla

No consta el tipus d'ingesta - No consta el mode de preparació

FONT 504. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Planta semblant a l'api. Ha vingut de França i diuen que en fan les pastilles d'avecrem. La té plantada a l'hort. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Ligustrum vulgare L. (oleàcies)

BCN 24915

NOMS POPULARS

Escanyacabres (1324)

Olivereta (1324)

USOS MEDICINALS

Fulla

Antiàlgic ciàtic

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la ciàtica. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern). PREPARACIÓ. Les fulles bullides en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Part aèria

Altres informacions

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Abans el feien servir per a buscar aigua, quan la branca s'aixecava volia dir que a sota hi havia aigua.

Lilium candidum L. (liliàcies)

BCN 24916

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

NOMS POPULARS

Lliri (529, 530, 531, 571, 1300, 1310)

Lliri blanc (505, 506, 511, 512, 513, 514, 525, 526, 527, 528, 532, 536, 537, 539, 540, 542, 543, 544, 549, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 560, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 580, 582, 583, 584, 585, 591, 592, 748, 749, 750, 1213, 1214, 1297, 1313, 1314, 1327, 1339, 1340, 1341, 1342, 1347, 1348, 1349, 1361, 1362)

Lliri de flor blanca (1311, 1312, 1325, 1326, 1330)

Lliri de Sant Josep (569, 570, 1345, 1346)

USOS MEDICINALS

Bulb

Per a trastorns de la pell o del teixit subcutani

FONTS 569, 570. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Anava bé per als ulls de poll. Posada directament a l'ull de poll. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). Desconegut per l'informant. PREPARACIÓ. El bulb es posava en oli. Una fulla del bulb escalfada. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Resolutiu

FONTS 532, 591, 592, 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. S'usaven per a fer sortir les infeccions cap enfora (532). Anava molt bé per a grans infectats (591, 592). Per a madurar grans (1341, 1342). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern) (532, 1341, 1342). Pomada (ús extern) (591, 592). PREPARACIÓ. De les cebes se'n feien emplastres amb greix i pa (532). La ceba del lliri es bullia amb llet i es feia una pomada (591, 592). Amb la ceba que fa el lliri es fan emplastres amb llet (1341, 1342). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Flor

Antiequimòtic

FONTS 529, 530, 531, 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les ferides, patacades i mals (529, 530, 531). Per als trucs (1327). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tintura alcohòlica (ús extern) (529, 530, 531). Loció (ús extern) (1327). PREPARACIÓ. Confitat en aiguardent (529, 530, 531). Confitada en anís (1327). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipiròtic

FONTS 569, 570, 1297. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les cremades (569, 570). Per a cremades (1297). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern) (569, 570). Tintura alcohòlica (ús extern) (569, 570). Loció (ús extern) (1297). PREPARACIÓ. En oli (569, 570). En esperit de vi (569, 570). Les flors confitades en anís i es posa directament a la zona a tractar i s'embolica (1297). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic extern

FONT 1297. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a desinfectar talls. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Loció (ús extern). PREPARACIÓ. Les flors confitades en anís i es posa directament a la zona a tractar i s'embolica. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Cicatritzant

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les ferides, ajuden que es tanquin. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tintura alcohòlica (ús extern). Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. Es posen en aiguardent. En oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a trastorns de la pell o del teixit subcutani

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a treure les taques de la pell produïdes pel sol o per l'edat. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern). PREPARACIÓ. Se'n fa un oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Resolutiu

FONTS 539, 540, 582, 1341, 1342, 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Servien per a curar les llagues (539, 540). Va bé per a les llagues (582). Per a madurar grans (1341, 1342). Per a fer madurar els furóncols (1347, 1348, 1349). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern) (539, 540, 1347, 1348, 1349). Tintura alcohòlica (ús extern) (582). Loció (ús extern) (1341, 1342, 1347, 1348, 1349). PREPARACIÓ. Les flors es posaven en oli (539, 540). La flor en aiguardent (582). Confitats en esperit de vi (1341). Confitat en esperit de vi (1342). Confitat en oli (1347, 1348, 1349). Confitat en aiguardent (1348). Confitat en anís (1347, 1349). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vulnerari

FONTS 505, 506, 511, 512, 513, 514, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 536, 537, 542, 543, 544, 549, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 560, 569, 570, 571, 572, 573, 580, 582, 583, 584, 585, 591, 592, 748, 749, 750, 1310, 1311, 1312, 1313, 1314, 1325, 1326, 1330, 1339, 1340, 1341, 1342, 1345, 1346, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Anava bé per als talls (558). Per a les ferides (511, 512, 513, 514, 528, 536, 537, 556, 557, 569, 570, 571, 750, 1325, 1326). Quan et feies un encetat t'hi posaves la flor (580). Per a posar sobre de les ferides (505, 506). Per a posar a les ferides (748, 749, 1330). Per a les ferides, patacades i mals (529, 530, 531). Per als talls (542, 543, 544, 560, 1339, 1340, 1341, 1342). En aiguardent per a curar mals (525, 526, 527). Servien per a curar mals (549). Per a les ferides, ajuden que es tanquin (553). Va bé per a curar mals (582). Va molt bé per als talls (554, 555). Per a curar talls (572, 573). Es posava sobre els talls (583, 584, 585, 591, 592). Per als talls i les ferides (1310). Per a les llagues o per a talls infectats (1311, 1312). Va bé per a les llagues i els talls (1313). Van bé per a les ferides (1314). Per a posar sobre les ferides (1345, 1346). Per a posar sobre pelats i ferides (1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tintura alcohòlica (ús extern) (505, 506, 511, 512, 513, 514, 525, 526, 527, 529, 530, 531, 536, 537, 542, 543, 544, 549, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 560, 569, 570, 571, 572, 573, 582, 591, 592, 748, 749, 750, 1310, 1311, 1312). Embrocació (ús extern) (511, 512, 513, 514, 528, 536, 537, 549, 553, 569, 570, 580, 583, 584, 585, 1311, 1312, 1325, 1326, 1361, 1362). Loció (ús extern) (1313, 1314, 1330, 1339, 1340, 1341, 1342, 1345, 1346). PREPARACIÓ. Es posaven en aiguardent (558). Les flors en esperit de vi (571). La flor es posava en oli (580). Confitats en aiguardent (505, 506, 1314, 1330). Es posen en

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

aiguardent o en oli (511, 512, 513, 514). Confitada en aiguardent (748, 749). En aiguardent (560, 750). Confitat en aiguardent (529, 530, 531, 1339, 1340, 1345, 1346). En anís o en oli (536, 537). Confitades les flors en aiguardent (542, 543, 544). Confitat en oli (528). Es posaven en aiguardent o en oli (549). Es posen en aiguardent (553). En oli (553, 569, 570, 583, 584, 585). En aiguardent, s'hi posa la flor directament (556, 557). En esperit de vi (569, 570). La flor en aiguardent (582). La flor es posa en esperit de vi (554, 555). Es posaven en esperit de vi (572, 573). La flor es confitava en anís (591, 592). La flor confitada en aiguardent (1310). S'utilitza la flor i es confita en aiguardent (1311, 1312). S'utilitza la flor i es confita en oli (1311, 1312). La flor es posa a confitar en anís o alcohol (1313). Les flors confitades en oli (1325, 1326). Confitat en esperit de vi (1341, 1342). Confitada en oli (1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 558, 571, 580. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer rams, fan molta olor (558). Per a fer rams, els barrejava amb el lilà (*Syringa vulgaris*), els feia sortir pel mig i quedava com un campanar (571). Fan uns rams molt macos (580).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Es tenien en els horts.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Flor

FONTS 574, 575, 576, 577. Entrevista 91, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Lilium martagon L. (liliàcies)

BCN 24917

NOMS POPULARS

Consolta (539, 540, 546)

Consolta vermella (511, 512, 513, 514, 532, 1321)

Consolva (520, 521)

Consolva vermella (569, 570)

Marcòlic vermell (559)

USOS MEDICINALS

Bulb

Resolutiu

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Servia per a rebentar grans dolents. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. S'aixafava la cabeça i es feia un emplastre amb greix de porc o oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 546, 559. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Abans a les nívies se'ls en donava perquè la flor és molt maca (546). Per a fer bonic, però no el deixaven agafar (559).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 520, 521, 532, 539, 540, 546, 569, 570, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. En vaig baixar unes cebes de la muntanya i les vaig plantar al jardí. Són grosses i fan una flor lilada amb unes brinques que semblen safrà. Els agrada les altures, a Núria se'n fa molta (546). Són de la muntanya i en tenim aquí de plantats (521). Es fan als bacs (532). A tots els horts n'hi havia (539, 540). Són de la muntanya i en tenim aquí de plantats (520). N'hi ha al bosc (569, 570). Abans al bac de la vila n'hi havien, ara hi són comptats (1353, 1354).

Lilium pyrenaicum Gouan (liliàcies)

BCN 24918

NOMS POPULARS

Consolta (541, 549, 1213, 1214, 1300, 1318, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351)

Consolta borda (525, 526, 527)

Consolta groga (511, 512, 513, 514, 532, 1321)

Consolva groga (569, 570)

Marcòlic groc (559)

USOS MEDICINALS

Arrel

Per a trastorns de la pell o del teixit subcutani

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONT 1318. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a podridures de dits. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern). PREPARACIÓ. Es renta greix de porc amb aigua freda nou vegades i llavors es fa bullir amb llet la rel de la consolta junt amb aquest greix. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Resolutiu

FONT 1318. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Aquest ungüent es feia servir per a rebentar grans. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern). PREPARACIÓ. Es renta greix de porc amb aigua freda nou vegades i llavors es fa bullir amb llet la rel de la consolta junt amb aquest greix. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Bulb

Analgèsic

FONTS 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les hèrnies. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Per a fer emplastres. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Resolutiu

FONTS 525, 526, 527, 1300. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a madurar furòncols (525, 526, 527). Si tenies un gra, primer ben rentat amb aigua de farigola (*Thymus vulgaris*) i llavors emplastres de consoltes (1300). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Fan una ceba, aquesta s'aixafa i se'n fa un emplastre (525, 526, 527). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Flor

Desconegut per l'informant

FONT 549. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. PREPARACIÓ. Se'n feia un oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONT 559. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer bonic, però no el deixaven agafar.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONTS 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. Diu que és tòxica, que el bestiar no la toca.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 532, 570, 1321, 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Es fan als solells. No recordo que se'n fessin remeis (532). N'hi ha cap a Núria (570). És privat

d'agafar-les perquè n'hi ha molt poques (1321). Fan molta olor (1321). Abans n'hi havia moltes, ara quasi no en veu mai enlloc (1347, 1348, 1349).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Bulb

FONT 1300. Entrevista 8, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Linum perenne L. (linàcies)

BCN 25130

NOMS POPULARS

Herba ronyonera (1324, 1336, 1341, 1342)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Diürètic

FONT 1336. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Fa orinar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Protector renal

FONTS 1324, 1336, 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de ronyons (1324, 1336). Va bé per als ronyons (1341, 1342). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (1324). En infusió (1336, 1341, 1342). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Linum tenuifolium L. subsp. *suffruticosum* (L.) Litard.

(linàcies)

BCN 24919

NOMS POPULARS

Lli (1324)

USOS MEDICINALS

Llavor

Laxant

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a ajudar a anar de ventre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Infusió de les granes. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Linum usitatissimum L. subsp. ***usitatissimum*** (linàcies)

BCN 24920

NOMS POPULARS

Farina de lli (producte elaborat) (528, 529, 530, 531, 588)

Lli (520, 521, 541, 574, 575, 576, 577, 1210, 1213, 1214, 1215, 1319, 1335, 1337, 1338, 1339, 1340, 1352, 1361, 1362)

USOS MEDICINALS

Llavor

Antiinflamatori faringi

FONT 1319. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mal de coll. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Emplastres de farina de lli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de ventre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Emplastre de farina de lli amb una clara d'ou ben debatuda. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipneumònic

FONTS 1337, 1338. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a trencar pulmonies. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Per a fer emplastres, hi barrejava més plantes. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Les dones que ho feien no ho volien explicar perquè no els prenguessin la feina.

Carminatiu

FONTS 574, 575, 576, 577. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a quan els vedells estan botits. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Desconegut per l'informant

FONTS 541, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En feien emplastres (541). Crec que era per a mals abdominals interns, però no n'estic segura (1352). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. La farina la utilitzaven per a fer emplastres (1352). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Laxant

FONTS 1335, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a laxar (1335, 1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern) (1335). Tisana (ús intern) (1361, 1362). PREPARACIÓ. Les granes barrejades amb un iogurt (1335). Decocció (1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Ho compren (1335).

Purgant

FONTS 520, 521, 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És bona per a fer una purga (520, 521). Serveix com a purga (1339, 1340). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant (520, 521). Macerat en aigua (ús intern) (1339, 1340). PREPARACIÓ. La grana es posava a macerar (520). La grana es posa a macerar (521). Estovada i després se'n beu l'aigua (1339, 1340). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Es comprava (1339, 1340).

Resolutiu

FONTS 588, 1213, 1214, 1215, 1335, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als furúncols (588). Farina de lli per a fer emplastres (1215). Es posava sobre els furúncols per a fer-los rebentar (1213, 1214). Per a fer madurar els furúncols (1335). La farina de lli per a fer madurar grans (1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Es desfeia amb una mica de llet (588). Es feia una massa amb llet (1213, 1214). Bullida i en emplastre (1335). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Ho compren (1335). Ho compràvem (1361, 1362).

ALTRES USOS

Part aèria

Tèxtil: elaboració de fibres

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Se'n feia el veritable fil.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 1335. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. En feien un clap a l'hort.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Llavor

FONT 1210. Entrevista 103 (vegeu catàleg de barreges)

FONT 528. Entrevista 61, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 574, 575, 576, 577. Entrevista 91, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Lippia triphylla (L'Hér.) O.Kuntze (labiades)

BCN 24921

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

NOMS POPULARS

Marialluïsa (504, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 520, 521, 522, 523, 549, 553, 554, 555, 558, 560, 561, 562, 563, 569, 570, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 588, 590, 591, 592, 746, 752, 1294, 1300, 1301, 1318, 1323, 1325, 1326, 1330, 1331, 1335, 1336, 1341, 1342, 1343, 1344, 1347, 1348, 1349, 1361, 1362)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Anticatarral

FONT 1300. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als constipats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antidiarreic

FONTS 520, 521, 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la diarrea (520, 521). Quan es té diarrea (590). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (520, 521, 590). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONTS 522, 523, 558, 561, 562, 563, 574, 575, 576, 577, 591, 592, 752, 1301, 1325, 1326. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de panxa (522, 523). Per a mals de panxa (574, 575, 576, 577, 752). Mal de ventre (558). Per a la panxa i el mareig (561, 562, 563). Per al mal de ventre (591, 592, 1301, 1325, 1326). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (522, 523, 558, 561, 562, 563, 574, 575, 576, 577, 591, 592, 752, 1301, 1325, 1326). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. També per a barrejar amb altres herbes (1301).

Antinauseabund

FONTS 561, 562, 563, 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la panxa i el mareig (561, 562, 563). Per al mareig (1348). Per a quan està marejat (1347, 1349). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (561, 562, 563). En infusió (1347, 1348, 1349). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Digestiu

FONTS 504, 511, 512, 513, 514, 520, 521, 549, 554, 555, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 746, 1323, 1325, 1326, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Digestiva (746). Com a digestiva (511, 512, 513, 514, 520, 521). Per a pair (549, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 1325, 1326). Per a prendre és bona (554, 555). Ajuda a pair (1323). És digestiva (1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (504, 511, 512, 513, 514, 520, 521, 549, 554, 555, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 746, 1323, 1325, 1326). En infusió (1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Aquí no se'n fa però la comprem (511, 512, 513, 514). A vegades es barreja amb altres herbes, sobretot camamilla (1323).

Estomacal

FONTS 560, 569, 570. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a l'estómac (560). Per a l'estómac i té un gust molt bo (569, 570). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (560, 569, 570). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Salutífer

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En faig aigua perquè és bona. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Sedant

FONT 746. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a barrejar amb altres plantes perquè és una mica sedant. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Tranquil·litzant

FONTS 560, 588. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a relaxar (560). És com un relaxant (588). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (560, 588). DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Condiment

FONT 1294. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. La fa servir per a donar aroma a altres herbes que no tenen gaire bon gust. No sap si és medicinal. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aigua

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. La prenen perquè els agrada el gust, per a acompanyar altres herbes. OBSERVACIONS. No l'usen com a medicina. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aiguardent

FONTS 553, 588, 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Ratafia. Posar totes les herbes en aiguardent 21 dies a sol i serena. Es fa pels volts de Sant Joan. Sempre surt bona però no surt mai igual. Les herbes utilitzades són: nous verdes (*Juglans regia*), herba de Noè (*Herniaria glabra*), tarongina (*Melissa officinalis*), camamilla borda (*Tanacetum parthenium*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), menta (*Mentha spicata*), salsufràgia (*Peucedanum ostruthium*), til·la (*Tilia platyphyllos*), nou moscada (*Myristica fragrans*) i clau (*Syzygium aromaticum*) (553). Ratafia. Abans si que n'havia fet, hi posava 14 o 15 herbes, no me'n recordo de totes. Nous verdes (*Juglans regia*), farigola (*Thymus serpyllum*), nou moscada (*Myristica fragrans*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), menta (*Mentha spicata*), orenga (*Origanum vulgare*) i poniol (*Satureja calamintha* subsp. *ascendens*) (588). Per a fer ratafia, es confita llor (*Laurus nobilis*), romaní (*Rosmarinus officinalis*), nous (*Juglans regia*), granes de ginebró (*Juniperus communis*), camamilla (*Achillea ptarmica* subsp. *pyrenaica*), ortigues (*Urtica dioica*), pela de taronja (*Citrus sinensis*), pela de llimona (*Citrus limon*), canyella (*Cinnamomum zeylanicum*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), poniol (*Satureja calamintha* subsp.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

ascendens), rosa de bosc (*Rosa tomentosa*) i malva (*Malva sylvestris*) en aiguardent i es deixa 40 dies a sol i a serena, llavors es cola i ja es pot beure (1341, 1342). DESTINACIÓ. Alimentació humana (553, 588, 1341, 1342).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 504, 507, 509, 510, 558, 572, 573, 590, 1294, 1325, 1326, 1335. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. La tinc a la part de la paret de l'hort perquè en tenia una altra plantada fora del recer i el fred me la va matar (504). En tenim però els anys que glaça molt, es mor (507, 509, 510). A Nevà el fred la mata (558). En tenim a l'hort (590). En planto, però es mor (572, 573). En té un test; a l'hivern s'ha d'abrigar, si no, es mor (1294). En tenen a l'hort de Rocabrúna (1325, 1326). No aguanta les temperatures de l'hivern, s'ha de tenir un test i entrar-lo quan ve el fred (1335).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria

FONT 1336. Entrevista 16, barreja I (vegeu catàleg de barreges)
FONTS 1343, 1344. Entrevista 23, barreja III (vegeu catàleg de barreges)
FONT 1331. Entrevista 30, barreja III (vegeu catàleg de barreges)
FONT 1318. Entrevista 31, barreja III (vegeu catàleg de barreges)
FONT 1330. Entrevista 32, barreja VI (vegeu catàleg de barreges)
FONT 746. Entrevista 45, barreja I (vegeu catàleg de barreges)
FONT 746. Entrevista 45, barreja III (vegeu catàleg de barreges)
FONT 1294. Entrevista 6, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Lithospermum fruticosum L. (boraginàcies)

BCN 4238

NOMS POPULARS

Herba pedrera (591, 592)
Mill del sol (1335)
Mill gruà (591, 592)

USOS MEDICINALS

No consta

Protector renal

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a infeccions de ronyó. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria fructificada

Antisèptic urinari

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a infeccions d'orina. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No és gaire bona, però és molt medicinal.

Diürètic

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Fa orinar molt. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No és gaire bona, però és molt medicinal.

Litotríptic renal

FONTS 591, 592. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Desfà les pedres del ronyó. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 591, 592. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Al mig de la fulla fa un cor i quan floreix en pengem unes pedretes.

Lithospermum officinale L. (boraginàcies)

BCN 24922

NOMS POPULARS

Herba pedrera (515, 516, 518, 519, 1336)
Mill (554, 555)
Mill de sol (1294, 1299, 1301, 1344, 1346)
Mill del sol (515, 516, 520, 521, 528, 529, 530, 531, 553, 753, 754, 755, 1330, 1343, 1345, 1361, 1362)
Mill gruà (505, 506, 507, 509, 510, 517, 520, 521, 750)
Millruà (561, 562, 563)
Tabaco (castellà) (1299)

USOS MEDICINALS

Fulla

Litotríptic renal

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 515, 516. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les pedres al ronyó. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les fulles i de les granes. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Llavor

Antiinflamatori intestinal

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la panxa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les granes o de la planta. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Diurètic

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer orinar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les granes o de la planta. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Litotríptic renal

FONTS 515, 516. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les pedres al ronyó. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les fulles i de les granes. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria fructificada

Anticatarral

FONT 528. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als constipats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la panxa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les granes o de la planta. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic intern

FONTS 554, 555. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Infeccions de ventre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic urinari

FONT 1294. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a infeccions d'orina. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. S'ha de collir quan és granada. És una aigua repel·lent.

Coadjuvant del postpart

FONTS 561, 562, 563, 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al bestiar que no pot fer les despulles (561, 562, 563). Per a ajudar a fer les despulles a les vaques quan han vedellat (1299). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (561, 562, 563, 1299). DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Diurètic

FONTS 505, 506, 507, 509, 510, 517, 520, 521, 753, 754, 755, 1301, 1343, 1344, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer orinar (505, 506, 507, 509, 510, 517, 520, 521, 753, 754, 755, 1301, 1343, 1344). Per a orinar (1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de la planta (507, 509, 510). Decocció (505, 506, 517, 520, 521, 753, 754, 755, 1301, 1343, 1344). En infusió (1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hepatoprotector

FONT 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És bona per al fetge. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Litotríptic renal

FONTS 518, 519, 529, 530, 531, 553, 750, 1336, 1345, 1346. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les pedres (750). Per a les pedres del ronyó (529, 530, 531, 1345, 1346). Per al mal de pedra (518, 519, 1336). Desfà les pedres del ronyó i de la bufeta (553). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de tota la planta (750). Decocció (518, 519, 529, 530, 531, 553). En infusió (1336, 1345, 1346). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Protector renal

FONTS 554, 555, 1299, 1330. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als ronyons (554, 555, 1330). És bona per als ronyons (1299). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (554, 555, 1299, 1330). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vasotònic

FONTS 561, 562, 563. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la sang i la circulació. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 1294. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Es fa en llocs on hi vagin els cavalls.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria fructificada

FONT 1301. Entrevista 36 (vegeu catàleg de barreges)

Loiseleuria procumbens (L.) Desv. (ericàcies)

BCN 24923

NOMS POPULARS

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Herba pedrera (1317, 1347, 1348, 1349)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Litotríptic renal

FONTS 1317, 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de pedra (1317). Per a les pedres al ronyó (1347, 1348, 1349). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Infusió (1347, 1348, 1349). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Lolium perenne L. (gramínies)

BCN 58204

NOMS POPULARS

Margall (564, 588)

Raigràs (586, 587)

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Conservada dessecada a l'aire

FONTS 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És menjar per a les bèsties. Ho talles i en fas bales per a l'hivern, és molt bon menjar. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 564, 588. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es donava als conills (564). Per als conills (588). DESTINACIÓ. Alimentació animal (564, 588).

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 564. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Es trobava pels horts a la primavera, és molt fineta i molt verda.

Lonicera xylosteum L. (caprifoliàcies)

BCN 45364

NOMS POPULARS

Boix moll (541)

ALTRES USOS

Planta viva *in situ*

Altres informacions

FONT 541. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Pujàvem uns pendants i una dona de Campelles em deia "no t'agafis al boix moll, que se't trencarà, afaga't al boix de veritat".

Lotus corniculatus L. (papilionàcies)

BCN 27291

NOMS POPULARS

Banya de cabra (553, 571, 1321)

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 571, 1321. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Se la mengen les ovelles (571). El bestiar se la menja (1321). DESTINACIÓ. Alimentació animal (571, 1321).

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 571. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. És una planta que fa una tavel·la de fesols (*Phaesolus vulgaris*), però més fina.

Lunaria annua L. subsp. *annua* (crucíferes)

BCN 31287

NOMS POPULARS

Flor de plata (520, 521)

Fulla de plata (1213, 1214)

ALTRES USOS

Part aèria fructificada

Ornamental: elaboració de rams

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 520, 521, 572, 573, 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer bonic (520, 521). Fa com unes llànties que es pelen i se'n fan rams (572, 573).

***Lupinus albus* L. (papilionàcies)**

BCN 64375

NOMS POPULARS

Llobí (565, 566)

USOS ALIMENTARIS

Llavor

Ingestió de la part de la planta crua - Macerada en aigua

FONT 566. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. En donàvem als porcs i a les vaques. És una lleguminosa, aquí no n'hi ha, es fa a la Plana de Vic. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

No consta

Ingestió de la part de la planta crua - Macerada en aigua

FONT 565. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. En donàvem als porcs i a les vaques. És una lleguminosa, aquí no n'hi ha, es fa a la Plana de Vic. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

***Lycoperdon* sp. (agaricàcies)**

NOMS POPULARS

Pet de llop (511, 512, 513, 514, 529, 530, 531, 554, 555, 572, 573)

USOS MEDICINALS

Espora

Hemostàtic extern

FONTS 511, 512, 513, 514, 529, 530, 531, 554, 555, 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a parar hemorràgies (512, 513, 514). Per a parar les hemorràgies (511). Si et fas un tall t'hi poses la pols i et para la sang (529, 530, 531). Per a trencar hemorràgies (554, 555). La pols que fa tancar les hemorràgies. Quan et talles et poses la pols i et deixa de sortir sang (572, 573). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. S'utilitza la pols que fan quan són secs (511, 512, 513, 514). Pols dels pets de llop (554, 555). DESTINACIÓ. Medicina humana.

***Malva sylvestris* L. (malvàcies)**

BCN 24924

NOMS POPULARS

Malva (507, 509, 510, 520, 521, 522, 523, 529, 530, 531, 539, 540, 547, 548, 564, 565, 566, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 583, 584, 585, 586, 587, 590, 1213, 1214, 1215, 1294, 1297, 1300, 1314, 1317, 1324, 1327, 1330, 1335, 1337, 1338, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1350, 1351, 1353, 1354, 1361, 1362)

USOS MEDICINALS

Flor

Anticatarral

FONTS 1213, 1214, 1294, 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Fa millorar els constipats (1213, 1214). Per als constipats (1294, 1335). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Infusió de la flor (1294). Decocció (1335). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. S'ha d'assecar en un lloc a l'ombra ben airejat (1294).

Antipruriginós

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les ortigades [dit "orrigades"]. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. Fregar-te amb les flors. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic bucal

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan tens llagues a la boca. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Col·lutori (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Les flors per a glopejar. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic intern

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La flor és molt refrescant, es feia servir per a infeccions de panxa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic ocular

FONTS 1337, 1338, 1343, 1344. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a rentar-se els ulls (1337, 1338). Per a rentar els ulls (1343, 1344). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de la flor (1337, 1338). Decocció (1343, 1344). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Mucolític

FONTS 547, 548. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a la mucositat. També per als nens que fessin més baves. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les flors. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Fulla

Antiinflamatori gingival

FONT 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Van bé per a les afeccions de la boca, les inflamacions de les genives, el mal de queixal. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Col·lutori (ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiodontàlgic

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Van bé per a les afeccions de la boca, les inflamacions de les genives, el mal de queixal. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Col·lutori (ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipruriginós

FONTS 520, 521, 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan et fas una ortigada [dit "ortigada"] (572, 573). Les fulles van bé per a les ortigades (520, 521). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. Et fregues amb les fulles de malva (572, 573). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic bucal

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Van bé per a les afeccions de la boca, les inflamacions de les genives, el mal de queixal. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Col·lutori (ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic gingival

FONT 1213. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Van bé per a les afeccions de la boca, les inflamacions de les genives, el mal de queixal. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Col·lutori (ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Laxant

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És lleugerament laxant. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a les picades

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan et pica una abella t'has de fregar amb fulles de malva. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per al panadís

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als voltadits. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Cataplasma (ús extern). PREPARACIÓ. Cataplasma de malva i greix dolç. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria

Antipruriginós

FONTS 583, 584, 585, 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Fregar-te amb malves quan et fas una ortigada (583, 584, 585). Fregar-te per a les ortigades (586, 587). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria florida

Anticatarral

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als constipats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic intern

FONT 1300. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les infeccions. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Utilitza tota la planta seca en infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Coadjuvant del postpart

FONTS 522, 523, 581, 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Aigua per a les truges quan havien godallat, per a desinfectar-les (522, 523). Se'ls feia aigua de malves a les truges quan havien godallat (581). Es donava al bestiar per a ajudar a fer els llits (590). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (522, 523, 581, 590). DESTINACIÓ. Medicina humana (522, 523, 590). Medicina veterinària (581).

Desconegut per l'informant

FONTS 578, 579. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Per a fer emplastres. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Expectorant

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És expectorant. Per a quan et fa mal el pit del refredat. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Bullida i amb emplastre al pit. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a trastorns de la pell o del teixit subcutani

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als bonys i mals de la pell. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). Cataplasma (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Protector renal

FONT 571. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Se'n feia aigua per a netejar els ronyons. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Salutífer

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Infusions que es posen bé. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 1337, 1338, 1341, 1342, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La grana de la malva, abans se la menjaven (1337, 1338). Quan és granada, en deien formatges i de petits se'ls menjaven (1341, 1342). De la grana en dèiem formatges i ens la menjàvem (1353, 1354). DESTINACIÓ. Alimentació humana (1337, 1338, 1341, 1342, 1353, 1354).

Lluc tendre

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 565, 566. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. S'amania el brot de dalt. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

No consta

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 564, 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan érem petits ens la menjàvem (564). Les flors de malva a l'amanida verda, l'alegren (1213, 1214). DESTINACIÓ. Alimentació humana (564, 1213, 1214).

Part aèria florida

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aiguardent

FONTS 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer ratafia, es confita l'lor (*Laurus nobilis*), romaní (*Rosmarinus officinalis*), nous (*Juglans regia*), granes de ginebró (*Juniperus communis*), camamilla (*Achillea ptarmica* subsp. *pyrenaica*), ortigues (*Urtica dioica*), pela de taronja (*Citrus sinensis*), pela de llimona (*Citrus limon*), canyella (*Cinnamomum zeylanicum*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), poniol (*Satureja calamintha* subsp. *ascendens*), rosa de bosc (*Rosa tomentosa*) i malva (*Malva sylvestris*) en aiguardent i es deixa 40 dies a sol i a serena, llavors es cola i ja es pot beure. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES USOS

Flor

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a l'elaboració de les catifes [dit "alfombres"] de Corpus.

No consta

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

FONTS 520, 521, 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Aquest ja fa temps que cria malves, es diu quan una persona ja fa temps que és morta (572, 573). Ortiga, ortiga fuig d'aquí que la malva ja és aquí (520, 521).

Planta sencera

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La malva tot ho salva.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Flor

FONT 1215. Entrevista 104, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1330. Entrevista 32, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

No consta

FONTS 529, 530, 531. Entrevista 53, barreja VIII (vegeu catàleg de barreges)

Part aèria

FONTS 1339, 1340. Entrevista 22, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 1361, 1362. Entrevista 29, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 1350, 1351. Entrevista 39, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Part aèria florida

FONT 1297. Entrevista 10 (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1327. Entrevista 14, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1314. Entrevista 17, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1317. Entrevista 21, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1300. Entrevista 8, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 583, 584, 585. Entrevista 96, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 583, 584, 585. Entrevista 96, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

***Mantiscalca salmantica* (L.) Briq. et Cavill. (compostes)**

BCN 24925

NOMS POPULARS

Baleges (1324)

Cabassuda (583, 584, 585)

Granera (583, 584, 585)

USOS MEDICINALS

Fruit

Hipoglucemiant

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer baixar el sucre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Infusió de les càpsules. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

ALTRES USOS

Part aèria

Artesanal: elaboració d'escombres

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer escombres.

Domèstic: ajudes a la llar

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer escombres. Si quan feies una escombra hi posaves un parell de croques quedaven més valentes.

Matricaria chamomilla L. (compostes)

BCN 24926

NOMS POPULARS

Camamilla (504, 524, 541, 546, 552, 554, 555, 556, 557, 558, 561, 562, 563, 567, 568, 569, 570, 571, 581, 582, 583, 584, 585, 1215)

Camamilla bona (554, 555)

Camamilla d'hort (578, 579)

Camamilla de l'hort (528)

Camamilla de llei (505, 506)

Camamilla dolça (511, 512, 513, 514, 520, 521, 1293, 1299, 1301)

USOS MEDICINALS

Inflorescència

Antiinflamatori intestinal

FONTS 505, 506, 511, 512, 513, 514, 528, 554, 555, 556, 557, 558, 561, 562, 563, 567, 568, 569, 570, 571, 578, 579, 582, 583, 584, 585, 1299, 1301. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la panxa (511, 512, 513, 514, 528, 556, 557, 558, 561, 562, 563, 568, 569, 570, 571, 578, 579, 582, 583, 584, 585, 1301). Per al mal de ventre (505, 506, 554, 555, 567, 1299). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (505, 506, 511, 512, 513, 514, 528, 554, 555, 556, 557, 558, 561, 562, 563, 568, 569, 570, 571, 578, 579, 582, 583, 584, 585, 1299, 1301). Cataplasma (ús extern) (567). PREPARACIÓ. Decocció (505, 506, 511, 512, 513, 514, 528, 554, 555, 556, 557, 558, 561, 562, 563, 568, 569, 570, 571, 578, 579, 582, 583, 584, 585, 1301). Decocció. Cataplasma d'aigua de camamilla (567). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És molt dolça (528). És més bona que la borda (578, 579).

Antiotàlgic

FONT 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Recorda que el seu germà va tenir un mal d'orella molt fort i el metge els va dir que portessin camamilla dolça a la

farmàcia per a fer un oli, quan l'hi van posar va reposar de seguida. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. En oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Digestiu

FONTS 504, 520, 521, 541, 552, 1215, 1293, 1301. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de ventre, per a pair (504). Per a pair (520, 521, 1215, 1301). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (504, 520, 521, 541, 552, 1215, 1293, 1301). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Una criada de la Cerdanya ens en duia (541). La tenim de cap allà a Vic (552). La bona diu que és la d'aquí, la camamilla de Bolòs (*Achillea ptarmica* subsp. *pyrenaica*) (1215). La que dolceja (1293).

No consta

Desconegut per l'informant

FONT 524. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. OBSERVACIONS. És la que m'agrada, és més dolça.

ALTRES USOS

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONT 528. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer bonic, jo no en prenc.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 520, 521, 554, 555, 556, 557, 558. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. La dels horts (520, 521). Cada any en sortia a l'hort (556, 557). A l'hort sempre en tenim (558). La teniem a l'hort (554, 555).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Inflorescència

FONT 546. Entrevista 74, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 554, 555. Entrevista 78, barreja V (vegeu catàleg de barreges)

FONT 558. Entrevista 80 (vegeu catàleg de barreges)

FONT 581. Entrevista 94, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

Medicago sativa L. subsp. **sativa** (papilionàcies)

BCN 24927

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

NOMS POPULARS

Alfals (507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 520, 521, 529, 530, 531, 561, 562, 563, 581, 746, 748, 749)

Ufals (532, 533, 534, 546, 556, 557, 560, 567, 571, 574, 575, 576, 577, 583, 584, 585)

Userda (515, 516, 538, 565, 566, 572, 573, 580, 586, 587, 589, 753, 754, 755, 1215, 1313, 1314, 1317, 1330, 1337, 1338, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1361, 1362)

Userda borda (564)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Analgèsic

FONTS 567, 748, 749. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a treure el dolor quan et dones un cop molt fort (748, 749). Per al dolor (567). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern) (748, 749). Emplastre (ús extern) (567). PREPARACIÓ. Aixafat amb cansalada, quedava com una pasterada i posat al mig de dos draps (748, 749). Picat amb cansalada i posat en emplastre (567). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antialopècic

FONTS 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Rentar els cabells amb aigua d'usarda diu que va bé per a quan et cau el cabell. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiequimòtic

FONTS 511, 512, 513, 514, 529, 530, 531, 561, 562, 563, 1314, 1317, 1330, 1337, 1338, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a quan et fas un truc (511, 512, 513, 514). Per a les patacades (529, 530, 531). Per als trucs (561, 562, 563, 1317). Per als trucs i per a fer sortir hematomes (1314). Per a fer sortir els trucs (1330, 1350, 1351). Per a quan tenies un truc (1337, 1338). Per a fer sortir els morats enfora (1347, 1348, 1349). Per a quan et feies un cop (1352). Per a fer sortir els blaus (1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern) (511, 512, 513, 514, 529, 530, 531). Emplastre (ús extern) (561, 562, 563, 1314, 1317, 1330, 1337, 1338, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1361, 1362). PREPARACIÓ. Alfals verd picat amb cansalada (511, 512, 513, 514). Picat amb cansalada (529, 530, 561, 562, 563, 1314, 1337, 1338, 1347, 1348, 1349). Picat amb la cansalada (531). Emplastre d'usarda amb cansalada (1317). Picada amb sagí per a fer emplastres (1330). Per a fer emplastres (1350, 1351). Per a fer emplastres, picada amb cansalada i posada sobre d'un drap (1352). Picada amb cansalada (1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori

FONTS 572, 573, 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan tens una inflamació [dit "enflema"] (572, 573). Per a fer baixar la inflamació (583, 584, 585). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Es feia servir per a fer emplastres (572, 573). Es picava la cansalada i es feia un emplastre (583, 584, 585). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipirètic

FONTS 515, 516. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la febre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Userda amb vinagre. Es posa a les plantes dels peus. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per als traumatismes

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a quan et feies una torçada de peu o et queia un ferro a sobre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern). PREPARACIÓ. Alfals tendre picat sol o amb cansalada. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Resolutiu

FONTS 533, 534, 581. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Servia per a fer sortir mals cap enfora (533, 534). Fa sortir els mals enfora (581). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Rescaldejat al foc i barrejat amb cansalada, es feia un emplastre (533, 534). Es feien emplastres (581). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Tiba molt (581).

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Conservada dessecada a l'aire

FONTS 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 571, 574, 575, 576, 577, 580, 589, 746. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a alimentar el bestiar (746). Per als conills, els donàvem ufals sec, tendra no els va bé (571). Per als conills, els en donàvem sec (567). Per als conills, s'havia de vigilar perquè els podia fer mal (561, 562, 563). Per donar al bestiar (conills, vaques, cavalls) (560). Per als conills (564, 565, 566). Es dona al bestiar (580). Es feia per al bestiar (589). En menja el bestiar (574, 575, 576, 577). DESTINACIÓ. Alimentació animal (560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 571, 574, 575, 576, 577, 580, 589, 746).

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 565, 566, 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Engegàvem els porcs a la usarda (565, 566). Si se la mengen al mig de la calor, els fa mal i les boteix (586, 587). DESTINACIÓ. Alimentació animal (565, 566, 586, 587).

ACCIONS NOCIVES O TÒXiques

Part aèria

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. Quan es troba barrejat el fenc (*Trifolium incarnatum*) i l'ufals (*Medicago sativa*), fa un vapor perquè fermenta i no t'hi pots posar a sobre, és perillós, perquè et faria mal, et tapa i et fa estossegar. GRAU DE TOXICITAT. Elevat. VIA D'INTOXICACIÓ. Via interna.

Part aèria jove

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 556, 557. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. Si és tendra i les vaques se'l mengen quan tenen molta gana, és perillós, els fa mal i les boteix. VIA D'INTOXICACIÓ. Via interna. TOXICITAT EN ANIMALS. Sí.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria

FONT 1215. Entrevista 104, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1313. Entrevista 4, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 520, 521. Entrevista 56, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 532. Entrevista 63, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 753, 754, 755. Entrevista 67, barreja V (vegeu catàleg de barreges)

FONT 538. Entrevista 68, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 546. Entrevista 74, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Melilotus alba Medic. (papilionàcies)

BCN 33328

NOMS POPULARS

Alfals bord (529, 530, 531)

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Fa la fulla igual que l'ufals però no ho és.

Melissa officinalis L. (labiades)

BCN 24928

NOMS POPULARS

Herba melissa (1293)

Melissa (1331)

Tarongina (520, 521, 522, 523, 524, 539, 540, 553, 554, 555, 556, 557, 561, 562, 563, 564, 567, 569, 570, 580, 746, 752, 1213, 1214, 1324)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Antihipertensiu

FONT 1293. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a la pressió. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONT 752. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la panxa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antinauseabund

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Si has de fer un viatge te'n prens una tassa abans de marxar i no et deixa marejar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Digestiu

FONTS 520, 521, 554, 555. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Ajuda a pair (520, 521). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (520, 521). Decocció. Se'n feien aigües (554, 555). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hematocatàrtic

FONTS 556, 557. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És depurativa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hipnòtic

FONT 580. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer dormir. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Tranquil·litzant

FONTS 1293, 1324, 1331. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per als nervis (1293). Per als nervis (1324, 1331). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (1293). En infusió (1324, 1331). DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aigua

FONTS 556, 557. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. A l'estiu aigua per la canalla com a refrescant. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aiguardent

FONTS 522, 523, 524, 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es posava a la ratafia (522, 523). Ratafia. Posar totes les herbes en aiguardent 21 dies a sol i serena. Es fa pels volts de Sant Joan. Sempre surt bona però no surt mai igual. Les herbes utilitzades

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

són: nous verdes (*Juglans regia*), herba de Noè (*Herniaria glabra*), tarongina (*Melissa officinalis*), camamilla borda (*Tanacetum parthenium*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), menta (*Mentha spicata*), salsufràgia (*Peucedanum ostruthium*), til·la (*Tilia platyphyllos*), nou moscada (*Myristica fragrans*) i clau (*Syzygium aromaticum*) (553). Amb les nous verdes, la mare feia alguna vegada ratafia. Recepta de ratafia: per un litre d'aiguardent hi posava tres nous (*Juglans regia*), una branca de canyella (*Cinnamomum zeylanicum*), una nou moscada (*Myristica fragrans*), tarongina (*Melissa officinalis*), algunes herbes més que no recordo, i tres cullerades de sucre. Deien que com més varietat d'herbes millor. Es posava amb una garrafa de vidre i es deixava a la finestra a sol i serena uns quants dies, no recordo quants. Es solia fer per Sant Pere (524). DESTINACIÓ. Alimentació humana (522, 523, 524, 553).

ALTRES USOS

Part aèria

Maneig agrosilvopastoral: obtenció de mel

FONTS 561, 562, 563. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan es treia la mel a les abelles se'ls passava la tarongina i estaven contentes, perquè feia olor.

Planta sencera

Repel·lents

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé perquè no entren les mosques i els mosquits.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 539, 540, 569, 570. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. A l'hort (539, 540). En tenir a casa (569, 570).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria

FONT 746. Entrevista 45, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1324. Entrevista 5, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1324. Entrevista 5, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

FONT 564. Entrevista 84, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Mentha longifolia (L.) Huds. (labiades)

BCN 24929

NOMS POPULARS

Menta borda (539, 540)

Menta de llop (1324)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Antiinflamatori intestinal

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mareig, indigestions i mal de panxa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antinauseabund

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mareig, indigestions i mal de panxa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Digestiu

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mareig, indigestions i mal de panxa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Mentha ×piperita L. (labiades)

BCN 113813

NOMS POPULARS

Aufàbrega romana (525, 526, 527)

Herbansana (748, 749)

Menta (528)

Menta piperita (539, 540, 569, 570)

Menta romana (1324)

USOS MEDICINALS

Fulla

Antiinflamatori intestinal

FONTS 748, 749. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de panxa (749). Per al mal de panxa. Molt semblant a la menta, però és més blanquinosa (748). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Suspensió (ús intern). PREPARACIÓ. Sopa de pa amb una fulla (748, 749). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria

Antiinflamatori intestinal

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mareig, indigestions i mal de panxa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antinauseabund

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mareig, indigestions i mal de panxa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Digestiu

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mareig, indigestions i mal de panxa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Condiment

FONTS 525, 526, 527, 528, 748. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a cuinar les faves tendres (748). És molt més forta que l'altra i es posava a la xocolata (525, 526, 527). Per a fer coure les faves (528). DESTINACIÓ. Alimentació humana (525, 526, 527, 528, 748).

Part aèria

Condiment

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Dóna molt bon gust a la llet. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 569, 570. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. En tenim a casa.

Mentha pulegium L. (labiades)

BCN 113598

NOMS POPULARS

Poliol (520, 521, 561, 562, 563, 572, 573, 752)

Poniol (504, 554, 555, 569, 570, 578, 579, 580)

USOS MEDICINALS

No consta

Desconegut per l'informant

FONTS 520, 521. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). OBSERVACIONS. És molt bona, l'aigua, no en recordo les propietats.

Part aèria florida

Anticatarral

FONT 504. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als constipats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONTS 578, 579, 580, 752. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la panxa (578, 579, 752). Va bé per al ventre (580). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (578, 579, 580, 752). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Digestiu

FONTS 504, 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé com a digestiva (504). Per a fer pair (572, 573). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (504, 572, 573). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Estomacal

FONTS 569, 570. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a l'estómac. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria florida

Preparació de begudes - Beguda preparada amb licor

FONTS 554, 555. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Se'n fa licor amb anís. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria florida

FONTS 554, 555. Entrevista 78, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Mentha sp. (labiades)

NOMS POPULARS

Herba-sana (583, 584, 585)

Herbansana (529, 530, 531)

Meirastres (583, 584, 585)

Menta (580, 586, 587, 590, 1215)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

USOS MEDICINALS

Part aèria

Antiinflamatori intestinal

FONTS 580, 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la panxa (580). És bona per al ventre (590). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Suspensió (ús intern) (580). Tisana (ús intern) (590). PREPARACIÓ. Sopes (580). Decocció (590). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antitussigen

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a la tos. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern). PREPARACIÓ. Es picava la planta i en feien xarop. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Digestiu

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a pair. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Planta sencera

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

FONTS 583, 584, 585, 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Herba-sana: Calla, calla que floriràs i no granarà (583, 584, 585). Menta traïdora floriràs i no granarà (1215).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 586, 587, 1215. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. És grisosa, fa olor de menta, però em sembla que no es fa servir (586, 587). En teníem a l'hort (1215).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria

FONTS 529, 530, 531. Entrevista 53, barreja V (vegeu catàleg de barreges)

Mentha spicata L. (labiades)

BCN 24930

NOMS POPULARS

Menta (505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 517, 520, 521, 522, 523, 524, 532, 535, 547, 548, 553, 554, 555, 558, 560, 561, 562, 563, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 581, 588, 746, 752, 1293, 1294, 1296, 1299, 1300, 1301, 1307, 1308, 1309, 1310, 1313, 1319, 1320, 1324, 1327, 1335, 1336, 1341, 1342, 1343, 1344, 1353, 1354, 1361, 1362)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Anticefalàlgic

FONTS 1343, 1344. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de cap. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Decocció (ús intern). PREPARACIÓ. Posaven un brot de menta a la xocolata desfeta. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiemètic

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als vòmits. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONTS 517, 522, 523, 554, 555, 558, 561, 562, 563, 567, 568, 572, 573, 578, 579, 752, 1299, 1301, 1307, 1308, 1309. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de ventre (517, 522, 523, 578, 579, 1299, 1307, 1308, 1309). Per a la panxa (554, 555, 567, 568, 572, 573, 752, 1301). Per al mal de panxa (558). Per als dolors de ventre (561, 562, 563). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (517, 522, 523, 554, 555, 558, 561, 562, 563, 568, 572, 573, 578, 579, 752, 1299, 1301, 1307, 1308, 1309). Suspensió (ús intern) (522, 523, 554, 555, 567, 1307, 1308, 1309). PREPARACIÓ. Decocció (517, 522, 523, 554, 555, 558, 561, 562, 563, 568, 572, 573, 578, 579, 752, 1301). Sopa (522). Sopes (523). Amb sopa (567). Per a fer sopes (554, 555). Sopa de menta (1307, 1308, 1309). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Desconegut per l'informant

FONT 532. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a prendre, a vegades barrejada amb altres herbes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Digestiu

FONTS 505, 506, 507, 509, 510, 547, 548, 746, 1353, 1354, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Digestiva (746). Com a digestiva. La sopa de menta és bona quan tens la panxa malament (507, 509, 510). Per a menjar quan tens la panxa malament (505, 506). És digestiva (547, 548). Quan no et trobes gaire bé, és digestiva (1353). Quan no et trobes bé, és digestiva (1354). Per a ajudar a pair (1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (547, 548, 746, 1361, 1362). Suspensió (ús intern) (505, 506, 507, 509, 510, 547, 548, 1353, 1354). PREPARACIÓ. Decocció (547, 548, 746). Sopa (507, 509, 510). Sopa de pa amb menta (505, 506). Sopa (547, 548). Sopa de pa amb un brot de menta (1353, 1354). En infusió (1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Estomacal

FONTS 569, 570. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a l'estómac. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hepatoprotector

FONTS 1324, 1335, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al fetge (1324, 1361, 1362). És bona per al fetge (1335). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió (1324, 1361, 1362). Decocció (1335). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Tranquil·litzant

FONT 535. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Relaxa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Va bé una tassa abans d'anar a dormir. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Condiment

FONTS 505, 506, 511, 512, 513, 514, 520, 521, 524, 554, 555, 565, 566, 574, 575, 576, 577, 1293, 1294, 1296, 1300, 1310, 1313. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan faig sopa de pa, m'hi poso menta perquè m'agrada el gust que té (505, 506). Faves desgranades amb menta (511, 512, 513, 514). Per a fer sopa de pa i poses una mica de menta i li dóna aquell gust (524). Per a fer sopa amb ronyons de pa sec (520, 521). Per a posar a la xocolata (520, 521, 574, 575, 576, 577). En faig sopes de pa amb menta (565, 566). La poso als cargols (565, 566). Barrejat amb xocolata de pedra de l'Arumí (554, 555). Per a posar a les sopa (575). Per a posar a les sopes (574, 576, 577). Per a posar a la sopa de pa, li dóna molt bon gust (1293). Per a donar gust (1294). Per a cuinar (1296). Per a refrescar i per a donar gust a altres herbes no tan bones (1300). Per a posar a la sopa (1310). S'usava per a acompanyar herbes que eren de mal prendre (1310). Sopa d'all amb una fulla de menta (1313). OBSERVACIONS. Per a adornar els plats (1313). DESTINACIÓ. Alimentació humana (505, 506, 511, 512, 513, 514, 520, 521, 524, 554, 555, 565, 566, 574, 575, 576, 577, 1293, 1294, 1296, 1300, 1310, 1313).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

FONTS 549, 553, 554, 555, 560, 569, 570, 571. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer sopes, és bona (549). Per a fer sopes, per als cuinats (553). Per a fer sopes (560, 569, 570, 571). De sopes de menta, en mengem quasi cada dia, quan n'hi ha (554, 555). DESTINACIÓ. Alimentació humana (549, 553, 554, 555, 560, 569, 570, 571).

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aiguardent

FONTS 553, 588. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Ratafia. Posar totes les herbes en aiguardent 21 dies a sol i serena. Es fa pels volts de Sant Joan. Sempre surt bona però no surt mai igual. Les herbes utilitzades són: nous verdes (*Juglans regia*), herba

de Noè (*Herniaria glabra*), tarongina (*Melissa officinalis*), camamilla borda (*Tanacetum parthenium*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), menta (*Mentha spicata*), salsufràgia (*Peucedanum ostruthium*), til·la (*Tilia platyphyllos*), nou moscada (*Myristica fragrans*) i clau (*Syzygium aromaticum*) (553). Ratafia. Abans si que n'havia fet, hi posava 14 o 15 herbes, no me'n recordo de totes. Nous verdes (*Juglans regia*), farigola (*Thymus serpyllum*), nou muscada (*Myristica fragrans*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), menta (*Mentha spicata*), orenga (*Origanum vulgare*) i poniol (*Satureja calamintha* subsp. *ascendens*) (588). DESTINACIÓ. Alimentació humana (553, 588).

Part aèria

Condiment

FONTS 1319, 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Sopa de pa amb un brot de menta (1319). Per a posar a la sopa de pa (1341, 1342). DESTINACIÓ. Alimentació humana (1319, 1341, 1342).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

FONT 1320. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer sopa de menta. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aigua

FONTS 1327, 1335, 1336, 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En infusió per a beure i per a refrescar a l'estiu (1327). A l'aigua fresca hi poses un brot de menta i refresca més (1335). Aigua fresca amb menta per a refrescar (1336). En infusió per a beure com a refrescant (1341, 1342). DESTINACIÓ. Alimentació humana (1327, 1335, 1336, 1341, 1342).

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aiguardent

FONT 1301. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a posar a la ratafia. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES USOS

Part aèria

Domèstic: ambientador

FONT 1296. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer olor.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 538, 1296. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. A l'hort tothom en tenia una mateta, però no recordo perquè es feia servir (538). En té a l'hort (1296).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria

FONT 1330. Entrevista 32, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1330. Entrevista 32, barreja V (vegeu catàleg de barreges)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONT 558. Entrevista 80 (vegeu catàleg de barreges)

FONT 581. Entrevista 94, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

***Mercurialis annua* L. (euforbiàcies)**

BCN 24932

NOMS POPULARS

Murcarola (518, 519, 528, 578, 579, 590, 1336, 1339, 1340)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Antihipertensiu

FONTS 578, 579. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Laxant

FONTS 518, 519, 1336. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a anar de ventre, quan estàs empatxat (518, 519). Per al restrenyiment (1336). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (518, 519, 1336). DESTINACIÓ. Medicina humana.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

Part aèria

FONTS 528, 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. És tòxica per al bestiar (528). Si les vaques en mengen, pixen sang (1339, 1340). VIA D'INTOXICACIÓ. Via interna (528). TOXICITAT EN ANIMALS. Sí (528).

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 590. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Són males herbes de l'hort.

***Mespilus germanica* L. (rosàcies)**

BCN 50768

NOMS POPULARS

Nespra (fruit) (561, 562, 563)

Nespró (561, 562, 563)

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 561, 562, 563. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 561, 562, 563. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. A casa en teniem i feien uns nespres ben macos i grossos.

***Meum athamanticum* Jacq. subsp. *athamanticum* (umbel·líferes)**

BCN 24933

NOMS POPULARS

Herba de meu (1319)

Herba del meu (538, 539, 540, 541, 559, 571, 753, 754, 755, 1296, 1300, 1310, 1313, 1314, 1325, 1326, 1333, 1334, 1339, 1340, 1343, 1344, 1345, 1346)

Herba meu (533, 534, 549, 1332)

Meu (588, 591, 592, 1317, 1321, 1322, 1328, 1329, 1331, 1337, 1338, 1341, 1342, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1361, 1362)

USOS MEDICINALS

Arrel

Abortiu

FONTS 533, 534, 538, 541, 559, 591, 592, 753, 754, 755, 1310, 1313, 1314, 1328, 1329, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a quan s'esguerrava o avortava una vaca, se'ls feia aigua de meu (533, 534). És abortiva (538, 1310, 1328, 1329). Per a avortar. Es donava al bestiar (541). També diuen que és abortiva i com que fa flaquejar molt les sangs et feia avortar (559). Per a fer avortar a les dones (753, 754, 755). Per a avortar. Quan les dones quedaven embarassades i ja tenien massa fills es prenien aigua i llavors ja tornava a venir la regla (591, 592). Les dones l'utilitzaven per a avortar, però no sap si a alguna li va funcionar (1313). Per a avortar (1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (533, 534, 541, 591, 592, 753, 754, 755, 1310, 1313, 1328, 1329, 1361, 1362). Vi medicinal (ús intern) (538, 559). Desconegut per l'informant (1314). PREPARACIÓ. Decocció (533, 534, 541, 591, 592, 753, 754, 755, 1310, 1328, 1329, 1361, 1362). Herba barrejada amb vi (538). La feien bullir amb vi (559). DESTINACIÓ. Medicina veterinària (533, 534, 541, 559, 1314). Medicina humana (538, 591, 592, 753, 754, 755,

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

1310, 1313, 1328, 1329, 1361, 1362). OBSERVACIONS. També es deia que una dona de Queralbs en va prendre i es va morir (541). Abans deien "herba de meu per a fer xememar les dones" (1313).

Anticatarral

FONTS 538, 1296, 1313, 1317, 1332, 1333, 1334, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als refredats (538, 1332, 1333, 1334, 1341, 1342, 1344, 1350, 1351). Per als constipats (1296, 1317, 1343, 1345, 1346). Per al constipat (1313). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (538, 1296, 1317, 1343, 1344). La rel bullida en aigua (1332, 1333, 1334). En infusió de la rel (1341, 1342). Decocció. Aigua de la rel (1345, 1346). L'arrel bullida (1350, 1351). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Al vespre. Fer una novena (1332, 1333, 1334). EFECTES SECUNDARIS. Sí. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Recorda que dos homes de Setcases se la prenien i van morir. Es diu que va ser per haver abusat d'aquesta herba, és molt forta (1313). Se n'ha d'utilitzar molt poca, perquè rebaixa la sang. També diuen que és abortiva (1317). No es pot prendre més de nou dies, perquè és molt forta (1332, 1333, 1334). S'ha de vigilar perquè rebaixa molt la sang i diuen que és abortiva (1341, 1342). S'ha de vigilar perquè rebaixa molt la sang (1350, 1351).

Antihipertensiu

FONTS 538, 559, 588, 753, 754, 755. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Rebaixa molt la sang (538). Per a una persona forta de sang, la fa rebaixar (559). Per a rebaixar les sangs (753, 754, 755). És per a rebaixar la sang i fer baixar la pressió (588). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (538, 559, 588, 753, 754, 755). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És molt fort, s'ha de vigilar (588).

Antiinflamatori intestinal

FONT 1300. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mal de ventre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Coadjuvant del postpart

FONTS 538, 559, 571, 1310, 1313, 1317, 1319, 1322, 1325, 1326, 1328, 1329, 1339, 1340, 1341, 1342, 1347, 1348, 1349, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. També per a quan les vaques no podien fer les despulles, se'ls feia un parell de galledes d'aigua de l'herba del meu (538). Per a ajudar a fer les despulles al bestiar (559, 1347, 1348, 1349). La rel és bona per a netejar les bèsties quan havien criat (571). Per a fer les despulles a les vaques (1310). Per al bestiar, quan vedellaven i no quedaven nets, se'ls donava aigua de meu (1313). Per a ajudar a fer les despulles de les vaques quan han parit (1317). Per a fer les despulles del bestiar (1319). Per a ajudar a fer les despulles (1322). Perquè el bestiar pogués fer els llits després de parir (1325, 1326). Per a ajudar a fer les despulles a les vaques (1328, 1329). Les comadrones també en duien per si les dones no acabaven de quedar netes (1328, 1329). Per a les vaques quan no havien fet les despulles (1339, 1340). Per a ajudar a fer els llits del bestiar (1341, 1342). Per a ajudar a fer les despulles del bestiar (1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (538, 559, 571, 1310, 1317, 1319, 1325, 1326, 1328, 1329, 1347,

1348, 1349). Decocció. Aigua de la rel (1322, 1328, 1329). Decocció. Aigua de l'arrel (1339, 1340). En infusió de la rel (1341, 1342). DESTINACIÓ. Medicina veterinària (538, 559, 571, 1310, 1313, 1319, 1322, 1325, 1326, 1328, 1329, 1339, 1340, 1341, 1342, 1347, 1348, 1349). Medicina humana (1317, 1328, 1329, 1361, 1362). OBSERVACIONS. És una herba molt forta (571).

Hematocàrtic

FONTS 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Neteja la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. La rel bullida en aigua. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Al matí. Fer una novena. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No es pot prendre més de nou dies, perquè és molt forta.

Hipoglucemiant

FONTS 539, 540, 559. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per al que és diabètic (539, 540). Per a fer baixar el sucre (559). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (539, 540, 559). DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Abortiu

FONTS 1350, 1351. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant.

Desconegut per l'informant

FONT 549. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina veterinària. OBSERVACIONS. Per al bestiar, però no recordo quan els en donàvem.

Planta sencera

Abortiu

FONTS 1337, 1338. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És abortiu (1338). És abortiva (1337). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de tota la planta amb arrel (1337, 1338). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Coadjuvant del postpart

FONTS 1337, 1338. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. S'usava per al bestiar per a ajudar-los a fer els llits. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

Arrel

FONT 1313. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PER L'INFORMANT. Recorda que dos homes de Setcases se la prenien i van morir. Es diu que va ser per haver abusat d'aquesta herba, és molt forta. TOXICITAT LIGADA A L'ÚS MEDICINAL. No. TOXICITAT EN ANIMALS. No.

No consta

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 1314, 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. Només recorda que feia avortar les ovelles (1314). És abortiva (1332, 1333, 1334).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Arrel

FONT 1317. Entrevista 21, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1331. Entrevista 30, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1321. Entrevista 37, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 538. Entrevista 68, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Mirabilis jalapa L. (nictaginàcies)

BCN 64581

NOMS POPULARS

Damadenit (520, 521)

ALTRES USOS

Planta viva *ex situ*

Ornamental: jardineria

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer bonic.

Molopospermum peloponnesiacum (L.) W.D.J.Koch (umbel·líferes)

BCN 24934

NOMS POPULARS

Api bord (1321)

Àpit bord (547, 548)

Coscoll (515, 516, 532, 533, 534, 538, 539, 540, 541, 546, 559, 569, 570, 571, 586, 587, 588, 589, 591, 592, 747, 753, 754, 755, 1300, 1310, 1313, 1314, 1315, 1316, 1321, 1337, 1338, 1341, 1342, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352)

USOS MEDICINALS

Lluc tendre

Hipnòtic

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Fan venir son, és una mica adormidor. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Lluc tendre

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 515, 516, 532, 533, 534, 538, 539, 540, 541, 546, 547, 548, 559, 570, 571, 586, 587, 588, 589, 591, 592, 747, 753, 754, 755, 1300, 1310, 1313, 1314, 1315, 1316, 1321, 1337, 1338, 1341, 1342, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a amanir (515, 516, 532, 533, 534, 538, 541, 547, 548, 559, 570, 586, 587, 588, 589, 591, 592, 1321, 1337, 1338, 1341, 1342). Amanides, però a mi no m'agraden (747). Amanits (539, 540, 546, 753, 754, 755). Els agrada als isards (539, 540). Per a amanir, a les bèsties els agraden molt (571). Els he tastat, però els trobo amargants i no en vaig a buscar (1300). Es menja la planta amanida (1310). S'utilitza la part mascle de la plata, s'ha de pelar i per a amanir (1313). Se'ls mengen amanits (1314). Són bons amanits (1315, 1316). Per a amanir a la primavera (1347, 1348, 1349). Per a menjar amanit (1350, 1351, 1352). OBSERVACIONS. A nosaltres no ens agrada gens (515, 516). És al·lucinant (539, 540). DESTINACIÓ. Alimentació humana (515, 516, 532, 533, 534, 538, 539, 540, 541, 546, 547, 548, 559, 570, 571, 586, 587, 588, 589, 591, 592, 747, 753, 754, 755, 1300, 1310, 1313, 1314, 1315, 1316, 1321, 1337, 1338, 1341, 1342, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352). Alimentació animal (539, 540).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 570, 586, 587. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Més cap a Queralbs (570). Aquí no n'hi ha, cap a Tregurà si que se'n fan (586, 587).

Monotropa hypopitys L. (pirolàcies)

BCN 50020

NOMS POPULARS

Espàrrec bord (541)

Morus nigra L. (moràcies)

BCN 31289

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

NOMS POPULARS

Móra (fruit) (572, 573)

Morera (572, 573)

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les móres d'arbre també són molt bones, a més alçada més bones són. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Muscari comosum (L.) Mill. (liliàcies)

BCN 27260

NOMS POPULARS

Calabruixes (1353, 1354)

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 1353, 1354. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Són alls que surten al començament de la primavera.

Myristica fragrans Houtt. (miristicàcies)

BCN 50769

NOMS POPULARS

Nou moscada (llavor) (524, 553, 588)

USOS ALIMENTARIS

Llavor

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aigüerdent

FONTS 524, 553, 588. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Ratafia. Posar totes les herbes en aigüerdent 21 dies a sol i serena. Es fa pels volts de Sant Joan. Sempre surt bona però no surt mai igual. Les herbes utilitzades són: nous verdes (*Juglans regia*), herba de Noè (*Herniaria glabra*), tarongina (*Melissa officinalis*), camamilla borda (*Tanacetum parthenium*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), menta (*Mentha spicata*), salsufràgia (*Peucedanum ostruthium*), til·la (*Tilia platyphyllos*), nou moscada (*Myristica fragrans*) i clau (*Syzygium aromaticum*) (553). Ratafia. Abans si que n'havia fet, hi posava 14 o 15 herbes, no me'n

recordo de totes. Nous verdes (*Juglans regia*), farigola (*Thymus serpyllum*), nou moscada (*Myristica fragrans*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), menta (*Mentha spicata*), orenga (*Origanum vulgare*) i poniol (*Satureja calamintha* subsp. *ascendens*) (588). Amb les nous verdes, la mare feia alguna vegada ratafia. Recepta de ratafia: per un litre d'aigüerdent hi posava tres nous (*Juglans regia*), una branca de canyella (*Cinnamomum zeylanicum*), una nou moscada (*Myristica fragrans*), tarongina (*Melissa officinalis*), algunes herbes més que no recordo, i tres cullerades de sucre. Deien que com més varietat d'herbes millor. Es posava amb una garrafa de vidre i es deixava a la finestra a sol i serena uns quants dies, no recordo quants. Es solia fer per Sant Pere (524). DESTINACIÓ. Alimentació humana (524, 553, 588).

Narcissus pseudonarcissus L. (amaril·lidàcies)

BCN 47849

NOMS POPULARS

Puigestela (520, 521, 569, 570)

ALTRES USOS

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 569, 570. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La meua mare els deia aquest nom, ella era de Vallfogona. N'hi ha de grocs i de blancs i són bonics per a fer rams.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Són aquests narcisos de la muntanya.

Nepeta cataria L. (labiades)

BCN 24935

NOMS POPULARS

Herba gatera (1324)

Nepta (504, 505, 506, 529, 530, 531)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Antisèptic intern

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a infeccions de panxa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Digestiu

FONT 504. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Com la marialluïsa, com a digestiva. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Preparació de begudes - Beguda preparada amb licor

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer ratafia. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES USOS

No consta

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

FONTS 504, 505, 506. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La nepta tot el mal reptà.

Nicotiana tabacum L. (solanàcies)

BCN 27239

NOMS POPULARS

Tabac (1210)

Tabaco (castellà) (507, 509, 510, 1325, 1326)

Tabaco (castellà) negre (591, 592)

USOS MEDICINALS

Fulla

Anthelmíntic

FONTS 1325, 1326. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Matava els cucs. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Cigarreta (ús intern). PREPARACIÓ. Les fulles, les feien assecar a l'ombra i després les trinxaven. El seu padrí feia servir el pelló de blat de moro tallat com si fos el paper de fumar i a dintre hi posava el "tabaco". DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipneumònic

FONT 1210. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les pulmonies. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Emplastres de les fulles de tabac bullides. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vulnerari

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les orelles dels conills que a vegades se'ls fan unes crostes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. S'ha de bullir oli amb tabac i queda com una pasta que se'ls unta. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 1325, 1326. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. El "tabaco", el conreava a l'hort.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Fulla

FONTS 591, 592. Entrevista 101 (vegeu catàleg de barreges)

Ocimum basilicum L. (labiades)

BCN 24936

NOMS POPULARS

Alfàbrega (507, 517, 1293)

Aufàbrega (509, 510, 511, 512, 513, 514, 525, 526, 527, 590)

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Condiment

FONT 1293. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a afegir als guisats. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Part aèria

Condiment

FONTS 507, 509, 510, 517, 525, 526, 527, 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a donar gust als cuinats (507, 509, 510). Per a condimentar plats (517). Per a cuinar (525, 526, 527). Per a donar gust (590). DESTINACIÓ. Alimentació humana (507, 509, 510, 517, 525, 526, 527, 590).

ALTRES USOS

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Part aèria

Lúdic: jocs i joguines

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. A les cases en plantaven en una galleda vella foradada i les noies en donaven un ramet als segadors per a fer broma, significava que la noia es fixava en el noi que li donava. A les cases en plantaven en una galleda vella foradada i les noies en donaven un ramet als segadors per a fer broma, significava que la noia es fixava en el noi a qui li donava.

Repel·lents

FONTS 511, 512, 513, 514. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En poses un ram i espanta les mosques.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 590. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. En tenim a l'hort, però se'ns mor a l'hivern.

Olea europaea L. subsp. *europaea* (oleàcies)

BCN 24937

NOMS POPULARS

Oli (producte elaborat) (505, 506, 507, 509, 510, 515, 516, 529, 530, 531, 545, 547, 548, 572, 573, 581, 583, 584, 585, 747, 751, 1361, 1362)

Oliva (fruit) (525, 526, 527)

Olivera (507, 509, 510, 518, 519, 520, 521, 528, 529, 530, 531, 536, 537, 564, 569, 570, 574, 575, 576, 577, 590, 746, 1215, 1298, 1314, 1315, 1316, 1325, 1326, 1330, 1331, 1336, 1350, 1351, 1361, 1362)

USOS MEDICINALS

Fulla

Antihipertensiu

FONTS 507, 509, 510, 518, 519, 520, 521, 528, 529, 530, 531, 536, 537, 569, 570, 574, 575, 576, 577, 590, 746, 1314, 1315, 1316, 1330, 1336, 1350, 1351, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió (507, 509, 510, 518, 519, 520, 521, 536, 537, 569, 570, 574, 575, 576, 577, 746, 1314, 1315, 1316, 1330, 1336, 1350, 1351, 1361, 1362). Per a rebaixar la sang (529, 530, 531, 590). Fan baixar la pressió (528). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (507, 509, 510, 520, 521, 528, 529, 530, 531, 569, 570, 574, 575, 576, 577, 590, 746, 1314, 1315, 1316, 1330, 1350, 1351, 1361, 1362). Decocció de les fulles (518, 519). Decocció. Aigua de les fulles (536, 537, 1336). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiprostàtic

FONT 1298. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a la pròstata. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les fulles. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Suc del fruit

Analgèsic

FONT 747. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a treure el dolor de quan et fas un tall o una ferida. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Essència (ús extern). PREPARACIÓ. Essència d'ús extern, se'n fan perfums d'oli i sucre. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antifúngic

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a curar els brians. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. Oli sol o oli amb flor de sofre. DESTINACIÓ. Medicina humana i veterinària.

Antihelmíntic

FONTS 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als cucs. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Una cullera d'oli en dejú. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONTS 515, 516. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de ventre dels vedells. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Suspensió (ús intern). PREPARACIÓ. Oli amb anís. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Antiotàlgic

FONTS 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Oli calent, per al mal d'orelles. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipiròtic

FONT 747. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va molt bé per a les cremades. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern). PREPARACIÓ. Oli ben barrejat en aigua fins que queda un unguent. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic extern

FONTS 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a ferides infectades. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. Oli roent. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Carminatiu

FONTS 547, 548. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a quan les vaques es botien. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tintura alcohòlica (ús intern). PREPARACIÓ. Es barrejava amb aigüerent. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Laxant

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 505, 506. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als porcs quan estan malalts, els serveix de purga i els va molt bé. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Solució col·loidal (ús intern). PREPARACIÓ. Llet amb oli. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Per a les punxades

FONT 751. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a calmar el mal de quan et punxes, per exemple amb un arç. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Fumigació (ús extern). PREPARACIÓ. Agafes una brasa del foc, hi tires oli i et perfumes el mal amb el fum que fa. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a trastorns de la pell o del teixit subcutani

FONTS 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les taques de la pell que surten quan et fas gran. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Suspensió (ús extern). PREPARACIÓ. Es fa bullir neu primavera amb oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Purgant

FONT 747. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a purgar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLÒGIA. Una cullerada d'oli en dejú. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vulnerari

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les ferides i els talls. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Fumigació (ús extern). PREPARACIÓ. Perfums d'oli al foc a terra. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Suc del fruit

No consta el tipus d'ingesta - No consta el mode de preparació

FONTS 525, 526, 527. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. L'oli d'oliva abans te'l feien estalviar molt i te'n posaven un rajolí [dit "rajoliu"] molt curt el temps de dir "tiro-liro" ja el tornaven a tenir endreçat a l'armari, ara quan amaneixo n'hi tiro un bon raig. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES USOS

Cendra

Domèstic: ajudes a la llar

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer lleixiu. Es feien bullir les cendres blanques d'alzina, arç blanc o fins i tot olivera i aquesta aigua es colava i mantinguda calenta s'anava abocant en un cossi ple de roba que duia un forat el fons per on s'anava escolant l'aigua més freda del fons. Per a evitar impureses es posava un llençol de fil al damunt de la roba.

Suc del fruit

Cosmètic

FONTS 515, 516. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Oli ben deixat amb aigua per a untar-te les mans i els llavis quan els tens tallats.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 528, 564, 1298. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Aquí no n'hi ha, però la duiem de per avall (528). Abans n'hi havia algunes, el fred del 1956 les va matar (564). El seu pare les anava a buscar a Bianya (1298).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Fulla

FONTS 1325, 1326. Entrevista 13, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1331. Entrevista 30, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 748, 749. Entrevista 49 (vegeu catàleg de barreges)

Suc del fruit

FONTS 1361, 1362. Entrevista 29, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 1361, 1362. Entrevista 29, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 505, 506. Entrevista 47, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 545. Entrevista 72, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 581. Entrevista 94, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 583, 584, 585. Entrevista 96, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Onobrychis viciifolia Scop. (papilionàcies)

BCN 27245

NOMS POPULARS

Trepadella (560, 561, 562, 563, 571, 582, 583, 584, 585, 586, 587)

Trepadella borda (564, 571)

Veça (565, 566, 567, 569, 570, 572, 573, 580, 583, 584, 585, 1315, 1316)

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Conservada dessecada a l'aire

FONTS 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 569, 570, 571, 580, 583, 584, 585, 1315, 1316. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als conills i les ovelles (571). Per als conills (564, 565, 566, 567). Es donava als conills (561, 562, 563). Per a donar al bestiar (conills, vaques, cavalls) (560). Es fa com a farratge (569, 570). Per al bestiar (580,

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

583, 584, 585). En donàvem al bestiar com a farratge (1315, 1316). DESTINACIÓ. Alimentació animal (560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 569, 570, 571, 580, 583, 584, 585, 1315, 1316).

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 572, 573, 582, 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. S'ho menja el bestiar (582). Se la menja el bestiar (572, 573). La de mata petita, la pasturen les ovelles, si se'n fan un fart els fa mal (586, 587). DESTINACIÓ. Alimentació animal (572, 573, 582, 586, 587).

***Ononis spinosa* L. (papilionàcies)**

BCN 123786

NOMS POPULARS

Gaó (541, 553, 569, 570, 583, 584, 585)

USOS MEDICINALS

Part aèria florida

Antireumàtic

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Aigua per al reuma i el dolor. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. S'han de fer novenes. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONTS 569, 570. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. Les punxades són molt dolentes.

***Opuntia maxima* A.Berger (cactàcies)**

BCN 46078

NOMS POPULARS

Figa (fruit) (564)

Figuera de moro (564)

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Les figues es mengen, però no en fan gaires. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

***Origanum majorana* L. (labiades)**

BCN 24938

NOMS POPULARS

Marduix (505, 506, 517, 522, 523, 529, 530, 531, 746, 1210, 1215, 1293, 1301, 1353, 1354)

USOS MEDICINALS

Fulla

Antibronquític

FONT 1210. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Aquest oli s'unta al pit i va bé per a les bronquitis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. Les fulles seques s'estoven al vapor del bany maria i es bullen en oli i sagí. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria florida

Antiotàlgic

FONTS 505, 506, 517, 522, 523, 529, 530, 531, 746, 1293, 1301, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal d'orelles (505, 506, 517, 522, 523, 529, 530, 531, 746, 1293). Per al mal d'orelles (1301). La meva iaia en feia un oli per a les orelles (1353, 1354). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern) (505, 506, 517, 522, 523, 746, 1293, 1301, 1353, 1354). Liniment (ús extern) (529, 530, 531). PREPARACIÓ. Es posava en oli (517, 746). Bullit en oli (505, 506, 529, 530, 531, 1293, 1301). En oli (522, 523). DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Planta sencera

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Al marduix l'amor li fuig.

***Origanum vulgare* L. (labiades)**

BCN 24939

NOMS POPULARS

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Orenga (507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 520, 521, 522, 523, 525, 526, 527, 529, 530, 531, 538, 541, 546, 553, 556, 557, 561, 562, 563, 568, 569, 570, 574, 575, 576, 577, 580, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 590, 591, 592, 746, 1294, 1299, 1313, 1314, 1317, 1319, 1321, 1327, 1331, 1335, 1337, 1338, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1350, 1351, 1352, 1361, 1362)

USOS MEDICINALS

No consta

Desconegut per l'informant

FONTS 556, 557. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És medicinal. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria florida

Anticatarral

FONTS 529, 530, 531, 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. L'aigua és bona per als constipats (529, 530, 531). Va bé per als constipats (1299). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (529, 530, 531). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori faringi

FONT 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mal de coll. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipneumònic

FONTS 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per als pulmons. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Digestiu

FONTS 746, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És digestiva (746, 1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (746). En infusió (1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vulnerari

FONTS 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a ferides i talls. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. Confitat en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria florida

Condiment

FONTS 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 522, 523, 525, 526, 527, 529, 530, 531, 538, 541, 546, 553, 556, 557, 561, 562, 563, 568, 569, 570, 574, 575, 576, 577, 580, 583,

584, 585, 586, 587, 588, 590, 591, 592, 746, 1294, 1299, 1313, 1314, 1317, 1319, 1321, 1327, 1331, 1335, 1337, 1338, 1350, 1351, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a posar als cuinats. Nosaltes fem molta caça i sempre n'hi posem (591, 592). Per a guisar (522, 523, 746). Per a donar gust als cuinats (507, 509, 510, 515, 516, 1294, 1299, 1337, 1338). Per a cuinar (511, 512, 513, 514, 561, 562, 563, 586, 587, 1350, 1351). Per a guisar, per a fer el conill (529, 530, 531). Per als guisats (538, 568). Per a posar als estofats (546, 574, 575, 576, 577). A casa n'hi havia sempre, per a cuinar (541). Per a posar als cuinats. Macerar vuit o deu dies orenga amb alls i oli, és boníssim per a amanir el pa (553). Per a fer estofats (556, 557). És la reina per a cuinar (569, 570). Per a posar als guisats (580). Per a posar als cuinats (588). Romaní (*Rosmarinus officinalis*), llorer (*Laurus nobilis*), farigola (*Thymus vulgaris*) i orenga (*Origanum vulgare*). Piquem les herbes juntes i ho fem servir per a fer guisats (590). Per a donar gust al menjar (583, 584, 585). Per a condimentar plats (1313). Per a donar gust (1314, 1317, 1321, 1331). Per a donar gust als guisats (1319). Per a donar gust als rostits (1327). Per a guisar caragols (1335). La meva padrina l'usava per a cuinar (1352). OBSERVACIONS. Els seus menjars eren molt especiats i molt bons (1352). DESTINACIÓ. Alimentació humana (507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 522, 523, 525, 526, 527, 529, 530, 531, 538, 541, 546, 553, 556, 557, 561, 562, 563, 568, 569, 570, 574, 575, 576, 577, 580, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 590, 591, 592, 746, 1294, 1299, 1313, 1314, 1317, 1319, 1321, 1327, 1331, 1335, 1337, 1338, 1350, 1351, 1352).

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aiguardent

FONT 588. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Ratafia. Abans sí que n'havia fet, hi posava 14 o 15 herbes, no me'n recordo de totes. Nous verdes (*Juglans regia*), farigola (*Thymus serpyllum*), nou muscada (*Myristica fragrans*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), menta (*Mentha spicata*), orenga (*Origanum vulgare*) i poniol (*Satureja calamintha* subsp. *ascendens*). DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES USOS

Part aèria

Maneig agrosilvopastoral: obtenció de mel

FONTS 1343, 1344. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. S'usava per a fer entrar les abelles als eixams.

Part aèria florida

Altres informacions

FONTS 525, 526, 527, 591, 592. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Abans la veníem, deu ser bona per medicina (591, 592). La compraven els herbolaris (525, 526, 527).

Repel·lents

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Si poses rams d'orenga al rebost, no es posen les arnes als embotits.

Planta sencera

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

FONTS 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Abans deien: "l'orenga que tot el mal trenca".

***Ornithogalum umbellatum* L. (liliàcies)**

BCN 27252

NOMS POPULARS

All bord (1353, 1354)

All de bruixa (547, 548)

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 547, 548, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Fan pudor (547, 548). Floreixen al maig i surten a l'hort, fa un all (1353, 1354).

***Oryza sativa* L. (gramínies)**

BCN-Etno 16

NOMS POPULARS

Arròs (505, 506, 1324, 1330, 1353, 1354, 1352)

USOS MEDICINALS

Llavor

Antidiarreic

FONTS 505, 506, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la diarrea dels vedells (505, 506). És antidiarreic (1353, 1354). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Suspensió (ús intern) (505, 506). Decocció (ús intern) (1353, 1354). PREPARACIÓ. Arròs bullit amb pa (505, 506). DESTINACIÓ. Medicina veterinària (505, 506). Medicina humana (1353, 1354).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Llavor

FONT 1330. Entrevista 32, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1352. Entrevista 41 (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1324. Entrevista 5, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

***Oxalis acetosella* L. (oxalidàcies)**

BCN 28498

NOMS POPULARS

Cacauets (586, 587)

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 586, 587. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. És una plaga dels horts, es va escampant.

***Papaver rhoeas* L. (papaveràcies)**

BCN 24940

NOMS POPULARS

Cascall (1335)

Gall (564)

Gallaret (529, 530, 531, 560, 561, 562, 563, 564, 569, 570, 574, 575, 576, 577, 1297, 1352)

Rosella (503, 507, 509, 510, 539, 540, 547, 548, 553, 565, 566, 567, 590, 591, 592, 1215, 1313, 1347, 1348, 1349)

Rosella de camp (518, 519, 1337, 1338)

USOS MEDICINALS

Flor

Antiartrític

FONTS 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a l'artrosi (1348). Per a l'artritis (1347, 1349). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern). PREPARACIÓ. Posar en oli les roselles (1347, 1348, 1349). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori faringi

FONTS 529, 530, 531, 1297, 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de coll (529, 530, 531, 1347, 1349). Es feia servir per al mal de coll. S'untava un drap i es posava al coll (1297). Va bé per al mal de coll (1348). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (529, 530, 531). Embrocació (ús extern) (1297, 1347, 1348, 1349). PREPARACIÓ. Decocció en aigua (529, 530, 531). La flor posada en oli (1297). Posar en oli les roselles. Es posa l'oli a sobre un drap i s'aplica directament al coll,

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

llavors es tapa amb una bufanda ben calenta (1347, 1348, 1349). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiotàlgic

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a quan tenien mal d'orella se'ls en tirava una gota. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Gotes (ús intern). PREPARACIÓ. Rosella en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vulnerari

FONTS 591, 592. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per als talls. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. La flor es posa en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. La fèiem servir molt per als segadors a l'estiu que a vegades es tallaven.

Fruit

Sedant

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Una seva tia en va fer aigua per a una criatura i llavors no la podien despertar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Es fa una infusió de la pellofa de la càpsula. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Recorda que una vegada unes oques es van atipar de cascalls i van quedar ben adormides.

No consta

Antipirètic

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer suar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Desconegut per l'informant

FONTS 574, 575, 576, 577. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Per medicina, no recordo l'ús.

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 503, 507, 509, 510, 518, 519, 528, 539, 540, 547, 548, 565, 566, 567, 590, 1313, 1337, 1338, 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan són tendres són molt bones amanides (503, 528, 539, 540, 547, 548, 567, 590, 1313). Abans s'amania (507, 509, 510). Per a menjar amanides (518, 519). Quan és tendra, es donava als conills (528). Per als conills (565, 566). Quan són tendres es menjaven amanides (1337, 1338). Quan són tendres, s'amaneixen (1347, 1348, 1349). DESTINACIÓ. Alimentació humana (503, 507, 509, 510, 518, 519, 528, 539, 540, 547, 548, 567, 590, 1313, 1337, 1338, 1347, 1348, 1349). Alimentació animal (528, 565, 566).

ALTRES USOS

Flor

Creences i pràctiques magico-religioses

FONTS 564, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer les catifes [dit "alfombres"] de Corpus (564). Per a les catifes de Corpus (1352).

Lúdic: jocs i joguines

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a jugar a gall, gallina o polla. Quan la flor és tancada primer és blanca (polla), després és rosa (gallina) i després és vermella (gall).

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 569, 570.

ACCIONS NOCIVES O TÒXiques

Fruit

FONT 528. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PER L'INFORMANT. El rovell, de quan és seca, et fa mal de cap. Si el toques amb les mans, et queden grogues. VIA D'INTOXICACIÓ. Via externa.

No consta

FONTS 528, 561, 562, 563. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. Quan han florit, aquella pols que fan és tòxica. Quan anàvem a segar ens feien molta caparra (528). Són tòxics. Aquella capsa que fan és tòxica (561, 562, 563).

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 560. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Es feien al mig del blat.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

No consta

FONTS 529, 530, 531. Entrevista 53, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

Papaver somniferum L. (papaveràcies)

BCN 24941

NOMS POPULARS

Adormidera (560)

Cascall (503, 520, 521, 561, 562, 563, 581, 588, 748, 749, 1298, 1339, 1340)

USOS MEDICINALS

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Fruit

Antiodontàlgic

FONT 581. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mal de queixals. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. Es posava una capsula de cascals sota el coixí. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hipnòtic

FONTS 503, 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Una vegada la meva germana i jo ens vam quedar encarregades de vigilar el germà petit, en Pere i com que plorava molt li vam fer aigua de la càpsula de cascals i quan va arribar la mare dormia com un parrac (503). Va bé per a dormir (1339, 1340). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (503, 1339, 1340). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Una tassa d'aigua (503). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Llavor

Antiodontàlgic

FONTS 520, 521, 581, 588, 748, 749. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Te la poses al queixal (748, 749). Per al mal de queixals, és una droga i els queixals s'adormen (520, 521). Per al mal de queixals (581, 588). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern) (748, 749). Col·lutori (ús extern) (520, 521, 581). Tisana (ús intern) (588). PREPARACIÓ. La grana picada amb un morter queda com una pasta (748, 749). Decocció. S'ha de glopejar (520, 521). Decocció i glopejar l'aigua (581). Infusió (588). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Coadjuvant del part

FONT 560. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es feia servir quan a una bèstia li costava tenir la cria; li donaven aigua d'adormidera perquè no patís tant. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Desconegut per l'informant

FONT 1298. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. OBSERVACIONS. Diu que és droga i no l'usa per a res.

ALTRES USOS

Planta viva ex situ

Ornamental: jardineria

FONT 1298. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. En té de plantats al jardí per a fer bonic.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 560. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. N'hi havia a totes les cases de pagès.

Paradisea liliastrum (L.) Bertol. (liliàcies)

BCN 27270

NOMS POPULARS

Lliri blanc (559, 1321)

USOS MEDICINALS

No consta

Desconegut per l'informant

FONT 1321. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Macerat en oli (ús extern). PREPARACIÓ. Es posava en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No recorda per què s'utilitzava.

ALTRES USOS

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONT 559. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer rams.

Parietaria officinalis L. subsp. *judaica* (L.) Béguinot (urticàcies)

BCN 24942

NOMS POPULARS

Blet (507, 509, 510, 520, 521, 525, 526, 527, 547, 548, 560, 564, 582, 590, 746, 1293, 1296, 1297, 1300, 1301, 1310, 1313, 1314, 1317, 1318, 1319, 1325, 1326, 1327, 1330, 1336, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1353, 1354, 1361, 1362)

Blet de paret (528, 553, 569, 570, 580, 591, 592, 1324)

Morella (511, 512, 513, 514, 522, 523, 529, 530, 531, 546, 547, 548, 554, 555, 556, 557, 558, 572, 573, 583, 584, 585, 748, 749, 1213, 1214)

Morella roquera (556, 557)

Morera roquera (746)

Parietària (539, 540)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

USOS MEDICINALS

Part aèria

Antihemorròidal

FONTS 547, 548, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les morenes (547, 548, 1353, 1354). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Es feien banys de seient [dit "asiento"] (547, 548). Es feien banys de seient [dit "asiento"] (1353, 1354). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori

FONTS 554, 555, 556, 557. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les inflamacions (556, 557). El meu home es va empassar una espina i se li va inflar el coll (554, 555). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (556, 557). Emplastre (ús extern) (554, 555). PREPARACIÓ. Decocció (556, 557). Per a fer emplastres. Vam anar a buscar la Roseta, que era una medecinera, primer li va senyar i li va dir una oració, va agafar greix i oli i el va fondre a la pala del foc a terra fins que va quedar ben roent, llavors hi va tirar les morelles que amb l'escalfor ja van quedar cuites i va fer l'emplastre, de seguida va reposar (554, 555). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Repetir el ritual varies vegades, cada tres hores (554, 555). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONTS 580, 1313. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es donava per al mal de ventre de les truges i dels porcs (580). Per al mal de ventre (1313). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (580). Emplastre (ús extern) (1313). PREPARACIÓ. Decocció (580). En emplastre. Es pica la planta i es posa en dobles de draps (1313). DESTINACIÓ. Medicina veterinària (580). Medicina humana (1313).

Antisèptic intern

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Aigües per a desinfectar i també per a donar lavatives a les truges i a les vaques que han parit (520, 521). És desinfectant i neteja (520, 521). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (520, 521). Ènema (ús intern) (520, 521). PREPARACIÓ. Decocció (520, 521). Decocció. Aigua per beure (520). Es donava en lavatives (520, 521). DESTINACIÓ. Medicina veterinària (520, 521). Medicina humana (520, 521).

Coadjuvant del part

FONT 558. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Aigua de morelles quan les vaques no podien vedellar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Feia una aigua molt fina. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Coadjuvant del postpart

FONTS 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 520, 521, 522, 523, 528, 529, 530, 531, 572, 573, 590, 591, 592, 748, 749, 1296, 1301, 1310, 1324, 1325, 1326, 1336. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a refrescar quan les truges havien godallat (507, 509, 510). Per a quan les truges han parit, per a netejar-les (511, 512, 513, 514). Per a les truges quan havien godallat, serveix per a desinfectar (748, 749). Per a donar lavatives a les truges quan godallaven (es fan a les parets i s'enganxa) (529, 530, 531). Per a les truges quan havien

godallat (522, 523). Aigües per a desinfectar i també per a donar lavatives a les truges i a les vaques que han parit (520, 521). A les truges quan godallaven se'ls donava aigua de blets (528). Es posava en el abeurall de les truges quan havien godallat (590). Per a les truges quan havien parit, se'ls afegia al abeurall (572, 573). Se'ls donava a les truges quan havien parit (591, 592). Es donava al bestiar sobretot quan havia parit per a ajudar a netejar (1296). Per a les truges quan godallaven (1301). Se'n donava a les truges quan havien godallat (1310). Quan les truges godallaven, se'ls feia aigua de blets per a refrescar-les i netejar-les (1324). Quan godallaven les truges, per així refrescar-les i netejar-les (1325, 1326). Se'ls feia aigua al bestiar quan havien parit (1336). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern) (507, 509, 510, 590). Tisana (ús intern) (511, 512, 513, 514, 520, 521, 522, 523, 528, 572, 573, 591, 592, 748, 749, 1296, 1301, 1310, 1324, 1336). Ènema (ús intern) (529, 530, 531). Suspensió (ús intern) (1325, 1326). PREPARACIÓ. Decocció (507, 509, 510, 520, 521, 522, 523, 528, 529, 530, 531, 572, 573, 590, 748, 749, 1301, 1310, 1324, 1336). Aigua (511, 512, 513, 514). Decocció. Se'ls feia com una sopa de pa i se'ls barrejava un grapat de blets (591, 592). Decocció. Es feia bullir l'aigua amb els blets (1296). Se'ls feia una sopa amb pa, blets i un raig d'oli (1325, 1326). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Un parell de dies (1325, 1326). DESTINACIÓ. Medicina veterinària (507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 520, 521, 528, 529, 530, 531, 572, 573, 748, 749, 1296, 1301, 1310, 1324, 1325, 1326, 1336). Medicina humana (522, 523, 590, 591, 592).

Desconegut per l'informant

FONTS 525, 526, 527. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Aigua per al bestiar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Digestiu

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es donava quan els conills estaven empatsats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Diurètic

FONTS 539, 540, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer orinar (539, 540). Per a orinar (1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (539, 540). En infusió (1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Me la va ensenyar un marista quan jo era jove (539, 540).

Laxant

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És laxant. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Litotríptic renal

FONTS 554, 555, 1330. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Fan fondre les pedres dels ronyons (554, 555). Per a trencar les pedres del ronyó (1330). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (554, 555, 1330). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Purgant

FONT 1319. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a purgar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). Ènema (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Ferne lavatives. DESTINACIÓ. Medicina humana. Medicina veterinària.

Restauratiu

FONT 1336. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Se'ls feia aigua al bestiar, quan estava malalt. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Salutífer

FONTS 546, 583, 584, 585, 746. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És molt refrescant (746). A les vaques els donàvem aigua de morelles per a refrescar els budells (546). És refrescant per al bestiar (583, 584, 585). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Per a fer aigua (746). Decocció (546, 583, 584, 585). DESTINACIÓ. Medicina humana (746). Medicina veterinària (546, 583, 584, 585).

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les gallines. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 522, 523, 546, 547, 548, 556, 557, 560, 748, 749. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. És una planta que s'arrapa a la paret (s'assembla a l'herbasana i a la menta) (748, 749). Fa una fulla ampla i un espigó (522, 523). Les fulles de les morelles són greixoses (546). S'han de treure dels camps perquè ho invadeixen tot (547, 548). N'hi havia a les cases plantades a les vores de les parets (547, 548). Es fa als marges de les pedres (556, 557). No es poden treure de les parets (560).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria

FONT 1297. Entrevista 10 (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1327. Entrevista 14, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1314. Entrevista 17, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1293. Entrevista 2, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1317. Entrevista 21, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 1347, 1348, 1349. Entrevista 27 (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 1361, 1362. Entrevista 29, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1318. Entrevista 31, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1330. Entrevista 32, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 1350, 1351. Entrevista 39, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 529, 530, 531. Entrevista 53, barreja VIII (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 520, 521. Entrevista 56, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1300. Entrevista 8, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 572, 573. Entrevista 90, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 582. Entrevista 95 (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 583, 584, 585. Entrevista 96, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

Paronychia argentea Lam. (cariofil·làcies)

BCN 123793

NOMS POPULARS

Herba sanguinària (522, 523)

Sanguinària (538, 1321)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Antihipertensiu

FONTS 522, 523, 538, 1321. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió (522, 523). Va bé per a les sangs (538). Per a la pressió (1321). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (522, 523, 538, 1321). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Aquí no s'utilitza gaire, m'ho va dir un pastor que anava cap allà la Tallada (538).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 522, 523. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Creix arrapada a terra a les roques i fa una flor blanca (522). Creix arrapada a terra a les roques (523).

Paronychia kapela (Hacq.) Kerner (cariofil·làcies)

BCN 4121

NOMS POPULARS

Herba sanguinària (1213, 1214)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria florida

FONTS 1213, 1214. Entrevista 102, barreja V (vegeu catàleg de barreges)

Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes)

BCN 24943

NOMS POPULARS

Julivert (503, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 520, 521, 528, 529, 530, 531, 538, 545, 546, 547, 548, 549, 553, 554, 555, 559, 561, 562, 563, 567, 568, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 580, 591, 592, 753, 754, 755, 1213, 1214, 1215, 1299, 1300, 1314, 1318, 1319, 1323, 1324, 1327, 1343, 1344, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1361, 1362)

USOS MEDICINALS

Arrel

Abortiu

FONTS 1319, 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Si les dones se'n posaven a baix podien avortar (1319). És abortiva, es posa l'arrel directament per baix (1350, 1351). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiequimòtic

FONTS 591, 592. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Servia per a untar mals i per als trucs. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern). PREPARACIÓ. Se'n feia un oli, fent bullir la rel en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antieritematós

FONTS 753, 754, 755. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a quan t'esvorres. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern). PREPARACIÓ. Bullir arrels de julivert en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihipertensiu

FONTS 580, 591, 592. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a rebaixar la sang (580). Rebaixa la sang (591, 592). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de la rel (580). Decocció (591, 592). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Diürètic

FONTS 520, 521, 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer orinar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hematocàrtic

FONTS 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És un purificant de la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). PREPARACIÓ. Menjat amb arrel, cru. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a trastorns del sistema musculoesquelètic

FONTS 554, 555. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a desengarrotar els nervis i per a posar els ossos més forts. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern). PREPARACIÓ. Arrel i greix de gallina, es barreja oli, greix i el julivert es fa coure. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. En vaig tenir sort per al meu fill gran perquè caminés, quan tenia cinc anys encara no caminava.

Reforçant ossi

FONTS 554, 555. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a desengarrotar els nervis i per a posar els ossos més forts. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern). PREPARACIÓ. Arrel i greix de gallina, es barreja oli, greix i el julivert es fa coure. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. En vaig tenir sort per al meu fill gran perquè caminés, quan tenia cinc anys encara no caminava.

Part aèria

Afrodisíac

FONTS 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a què els conills vagin de conilla, cal fer-los menjar julivert. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Antiequimòtic

FONTS 503, 511, 512, 513, 514, 529, 530, 531, 561, 562, 563, 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Picat amb cansalada per a quan t'has fet un truc i et surt el blau (503). Per als trucs (511, 512, 513, 514). Per a les patacades (529, 530, 531). Et fa sortir el truc (561, 562, 563). Per a fer sortir els morats (1347, 1348, 1349). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern) (503, 511, 512, 513, 514, 529, 530, 531). Emplastre (ús extern) (561, 562, 563, 1347, 1348, 1349). PREPARACIÓ. Picat amb cansalada (511, 512, 513, 514, 529, 531). Picat amb cansalada (530). Barrejat amb greix per a fer emplastres. Es fa servir tota la planta (561, 562, 563). Emplastres de julivert amb sagí (1348, 1349). Emplastre de julivert amb sagí (1347). EFECTES SECUNDARIS. No. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Planta sencera

Vasotònic

FONTS 1343, 1344. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la circulació. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Condiment

FONTS 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 567, 568, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 580, 1314, 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a cuinar (507, 509, 510, 567, 568, 571, 572, 573, 580, 1327). Per a fer les picades (511, 512, 513, 514). Per a guisar (574, 575, 576, 577). Per a fer picades (1314). OBSERVACIONS. Gaire és abortiu (1327). DESTINACIÓ. Alimentació humana (507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 567, 568, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 580, 1314, 1327).

ALTRES USOS

Part aèria

Cosmètic

FONTS 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Diu que va bé per a mantenir el cabell fi. Rentar-te'l amb aigua de julivert.

Planta sencera

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Tenir julivert al balcó o a casa porta mala sort. S'ha de tenir a l'hort.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONT 559. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PER L'INFORMANT. Abortiva.

Part aèria

FONT 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PER L'INFORMANT. És abortiu. GRAU DE TOXICITAT. Baix. VIA D'INTOXICACIÓ. Via interna.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 568. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Sempre l'he vingut a buscar en aquesta paret.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Arrel

FONTS 1213, 1214. Entrevista 102, barreja VI (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1323. Entrevista 24 (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1318. Entrevista 31, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

FONT 503. Entrevista 43 (vegeu catàleg de barreges)

FONT 528. Entrevista 61, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 538. Entrevista 68, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 545. Entrevista 72, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 546. Entrevista 74, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 549. Entrevista 75, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 553. Entrevista 77, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1300. Entrevista 8, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 572, 573. Entrevista 90, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

No consta

FONTS 547, 548. Entrevista 73, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Part aèria

FONT 1314. Entrevista 17, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1324. Entrevista 5, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 574, 575, 576, 577. Entrevista 91, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Planta sencera

FONTS 520, 521. Entrevista 56, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Peucedanum cervaria (L.) Lap. (umbel·líferes)

BCN 24944

NOMS POPULARS

Julivertassa (1336)

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

Part aèria

FONT 1336. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PER L'INFORMANT. Si les ovelles en mengen i estan prenys, les fa avortar.

Peucedanum ostruthium (L.) Koch (umbel·líferes)

BCN 24945

NOMS POPULARS

Salsufraç (538, 541, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 572, 573, 580, 1213, 1214, 1317, 1321, 1332, 1333, 1334)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

USOS MEDICINALS

Arrel

Digestiu

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Ajuda a pair. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Diurètic

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Depurativa del ronyó. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Fulla

Antiinflamatori intestinal

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la panxa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Digestiu

FONTS 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a pair. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Estomacal

FONTS 538, 541, 559. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal d'estómac (541). Van bé per al mal d'estómac (538). Per a l'estómac (559). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (541, 559). Decocció. Les fulles amb infusió (538). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. A casa sempre n'hi havia (541). És molt amarganta (538).

Laxant

FONT 580. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És bona l'aigua per a ajudar a anar de ventre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Tranquil·litzant

FONTS 554, 555. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En aigua per als nervis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Antiapendicític

FONTS 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En Bonada hi curava la gent de l'apèndix. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Desconegut per l'informant

FONTS 556, 557, 1317. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Era medicinal. La padrina en feia manats. El salsufraji es menja tota l'erba bona dels voltants (556, 557).

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aiguardent

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Ratafia. Posar totes les herbes en aiguardent 21 dies a sol i serena. Es fa pels volts de Sant Joan. Sempre surt bona però no surt mai igual. Les herbes utilitzades són: nous verdes (*Juglans regia*), herba de Noè (*Herniaria glabra*), tarongina (*Melissa officinalis*), camamilla borda (*Tanacetum parthenium*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), menta (*Mentha spicata*), salsufràgia (*Peucedanum ostruthium*), til·la (*Tilia platyphyllos*), nou moscada (*Myristica fragrans*) i clau (*Syzygium aromaticum*). DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES USOS

No consta

Altres informacions

FONT 1317. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Abans la compraven molt.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 538. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Cap a Núria i a Coma de Vaca n'hi ha.

Peumus boldus Molina (monimiàcies)

BC 606589

NOMS POPULARS

Boldo (1353, 1354)

USOS MEDICINALS

Fulla

Hepatoprotector

FONTS 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per al fetge. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Phaseolus vulgaris L. (papilionàcies)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

BCN 27255

NOMS POPULARS

Fesol (fruit/llavor) (589)

Mongeta (fruit/llavor) (503, 515, 516, 517, 590, 753, 754, 755, 1353, 1354)

Mongeta blanca (llavor) (1213, 1214)

Mongetera (507, 509, 510, 525, 526, 527)

USOS MEDICINALS

Fruit

Antiberrugós

FONT 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. El suc de les mongetes per a les berruges. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Fulla

Antiberrugós

FONTS 507, 509, 510, 525, 526, 527. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les berruges (507, 509, 510). Va bé per a curar berruges, jo n'era ple i me les vaig curar així (525, 526, 527). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern) (507, 509, 510). Bany (ús extern) (525, 526, 527). PREPARACIÓ. Les fulles es fan servir quan són molles al matí (507, 509, 510). Decocció. El suc de les fulles de la mongetera (525, 526, 527). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Llavor

Antifúngic

FONTS 753, 754, 755. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a curar els brians tant de persones com d'animals. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. PREPARACIÓ. S'agafen set o nou mongetes seques (sempre senars) es torren en una paella [dit "padella"], s'aixafen i se'n fa farina. Llavors es barreja amb flor de sofre i oli. Amb aquesta barreja es frega el brià. DESTINACIÓ. Medicina humana i veterinària.

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

FONTS 503, 515, 516, 589. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. A l'hort sempre teniem mongetes que les fèiem al mig del blat de moro, així s'aprofitava més la terra (503). Per a menjar (515, 516). A l'hort en fem tant de baixos com d'aspra (589). DESTINACIÓ. Alimentació humana (503, 515, 516, 589).

No consta el tipus d'ingesta - No consta el mode de preparació

FONT 517.

Llavor

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

FONTS 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En fem sempre a l'hort i en mengem tot l'estiu. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 517. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. A l'hort.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Llavor

FONTS 1213, 1214. Entrevista 102, barreja VI (vegeu catàleg de barreges)

Philadelphus coronarius L. (hidrangeàcies)

BCN 27261

NOMS POPULARS

Xeringuilla (524, 541, 560, 564, 1352)

ALTRES USOS

Part aèria florida

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Se'n feien rams que es posaven a l'església per al mes de Maria.

Fuster: obtenció de materials per a la construcció

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer rams.

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 524, 541, 560. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Fa bonic i quan floreix fa molta olor (524). Per a fer rams (541). Per a fer bonic (560).

Phyllitis scolopendrium (L.) Newm. (polipodiàcies)

BCN 24946

NOMS POPULARS

Herba melsera (1324)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

USOS MEDICINALS

No consta

Desconegut per l'informant

FONT 1324. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. OBSERVACIONS. No en recorda l'ús.

Physalis alkekengi L. (solanàcies)

BCN 31293

NOMS POPULARS

Fanalet (569, 570)

ALTRES USOS

Planta viva ex situ

Ornamental: jardineria

FONTS 569, 570. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer bonic.

Pinus mugo Turra subsp. *uncinata* (Ramond ex DC. in Lam. et DC.) Domin (pinàcies)

BCN 24947

NOMS POPULARS

Pi (532, 533, 534, 549, 556, 557, 1317, 1321, 1324, 1327, 1330, 1332, 1333, 1334, 1341, 1342, 1342, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351)

Pi negre (511, 512, 513, 514, 538, 539, 540, 554, 555, 559, 574, 575, 576, 577, 748, 749, 1313, 1323)

USOS MEDICINALS

Fructificació

Antiasmàtic

FONTS 574, 575, 576, 577, 748, 749. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a l'asma (748, 749). Per a l'asma i per als refredats (574, 575, 576, 577). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern). PREPARACIÓ. Pinyes verdes tallades a rodanxes i

posades amb capes de sucre i nou dies a sol i serena (748, 749). Xarop amb sucre (574, 575, 576, 577). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Anticatarral

FONTS 554, 555, 559, 574, 575, 576, 577, 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als constipats (559). Per a la tos i els refredats (554, 555). Per a l'asma i per als refredats (574, 575, 576, 577). Per als refredats (1347, 1348, 1349). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern) (554, 555, 559, 574, 575, 576, 577). Tisana (ús intern) (1347, 1348, 1349). PREPARACIÓ. Amb pinyes tendres i sucre es fa un xarop (559). Xarop de les pinyes tendres. Partir les pinyes en quatre trossos, una capa de pinyes i una de sucre i fins que la cassola de terra és plena, llavors nou dies a sol i serena, fa el suc i el coles amb un drap i es posa dins de pots. Si el fas amb pinyes de pi negre queda més fosc (554, 555). Xarop amb sucre (574, 575, 576, 577). Decocció de les pinyes verdes (1347, 1348, 1349). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori faringi

FONTS 748, 749. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de coll. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern). PREPARACIÓ. Les pinyes verdes aixafades i macerades amb sucre candi. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antitussigen

FONTS 549, 554, 555, 1323. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la tos (549). Per a la tos i els refredats (554, 555). Va molt bé per als constipats, sobretot quan tens tos (1323). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern). PREPARACIÓ. Les pinyes petites del pi amb sucre per a fer xarops (549). Xarop de les pinyes tendres. Partir les pinyes en quatre trossos, una capa de pinyes i una de sucre i fins que la cassola de terra és plena, llavors nou dies a sol i serena, fa el suc i el coles amb un drap i es posa dins de pots. Si el fas amb pinyes de pi negre queda més fosc (554, 555). Xarop de les pinyes. S'agafen les pinyes verdes i s'aixafen una mica amb un martell, llavors es posen en un sac de fil, fent una capa de pinyes i una capa de sucre, es penja el sac i es recull el suc que va fent amb un recipient (s'ha d'esperar que no gotegi) i després es posa en ampolles (1323). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. També es pot donar a la canalla (1323).

Expectorant

FONT 532. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a destapar quan està refredat. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern). PREPARACIÓ. De les pinyes se'n fa un xarop. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Gemmes de les fulles

Antiasmàtic

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Van bé per a l'asma. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Els brots tendres bullits amb infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antibronquític

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 533, 534. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Van bé per a les bronquitis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció dels caps de pi quan són tendres. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Anticatarral

FONTS 511, 512, 513, 514, 538, 556, 557, 1317. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als refredats (511, 512, 513, 514). Els brots tendres van bé per als refredats (538). Per a refredats de pit (556, 557). Per als constipats (1317). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (511, 512, 513, 514, 538, 556, 557, 1317). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Desconegut per l'informant

FONT 1313. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Diu que és molt medicinal, però que ells no l'utilitzaven.

Per al borm

FONT 538. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les eugues, quan agafaven el borm [dit "born"] (constipat de cap). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Es bullien els brots tendres i se'ls posava amb un morralet, l'endemà havien tret un pilot de carmell. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Inflorescència

Antiasmàtic

FONT 1321. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Els caps de pi per a l'asma i l'ofegament. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antibronquític

FONT 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a la bronquitis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua dels caps de pi. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Anticatarral

FONTS 1323, 1324, 1330, 1332, 1333, 1334, 1341, 1342, 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per als refredats (1323). Per als constipats (1324, 1341, 1342). Per als constipats, per a descongessionar (1330). Per als refredats (1332, 1333, 1334). Els caps de pi per a destapar quan estàs refredat (1350, 1351). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (1323, 1324, 1330, 1332, 1333, 1334, 1341, 1342, 1350, 1351). Aerosol (ús intern) (1324). PREPARACIÓ. En infusió, per a cada tassa tres flors (1323). S'ha de bullir tres minuts (1324). Per a fer bafes (1324). Decocció. Aigua dels caps de pi (1330, 1341, 1342). Decocció. Aigua de caps de pi (1332, 1333, 1334). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Te'n prens tres o quatre cops al dia (1324). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipirètic

FONT 1323. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a la febre (fa baixar la febre bastant ràpidament). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió, per a cada tres flors. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Planta sencera

Antitussigen

FONT 1323. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Recorda que abans, la gent que tenia tuberculosi, els feien passejar per les pinedes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Resina

Antiinflamatori faringi

FONTS 748, 749. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a amorosir el coll i la boca. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). PREPARACIÓ. Reïna del pi beguda directament quan és ben líquida. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Gemmes de les fulles

Altres informacions

FONT 1313. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Els caps (cimals) dels pins els hi compraven, els hi pagaven a 10 rals.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria jove

FONTS 539, 540. Entrevista 69 (vegeu catàleg de barreges)

Pinus sp. (pinàcies)

NOMS POPULARS

Pi (1352, 1361, 1362)

USOS MEDICINALS

Resina

Analgèsic

FONT 1361. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al dolor. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Fructificació

Obtenció de combustible: llenya

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Les pinyes també per a cremar, però sobretot a estufes.

Tija

Maneig agrosilvopastoral: ús hortícola/agrícola

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Se'n feia els esclopets que protegien els dits dels segadors.

Obtenció de combustible: llenya

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer foc, espetega molt per la resina.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Resina

FONTS 1361, 1362. Entrevista 29, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Pinus sylvestris L. (pinàcies)

BCN 27259

NOMS POPULARS

Esperit de trementina (producte elaborat) (588)

Pega (producte elaborat) (561, 562, 563, 588)

Pega negra (producte elaborat) (528, 571, 578, 579, 581)

Pi (507, 509, 510, 515, 516, 517, 522, 523, 529, 530, 531, 561, 562, 563, 565, 566, 578, 579, 583, 584, 585)

Pi blanc (554, 555)

Pi rajolet (520, 521)

Pi roig (503, 569, 570, 574, 575, 576, 577, 583, 584, 585, 1295, 1323)

USOS MEDICINALS

Fructificació

Antiasmàtic

FONTS 515, 516, 574, 575, 576, 577. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la tos, els refredats i l'asma (515, 516). Per a l'asma i per als refredats (574, 575, 576, 577). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern). PREPARACIÓ. Pinyes verdes macerades amb sucre. Les talles a làmines i fas una capa de sucre i una de pinyes, ho deixes que es vagi escorreguent i et prens aquell xarop que fa (515, 516). Xarop amb sucre (574, 575, 576, 577). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antibronquític

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les bronquitis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern). PREPARACIÓ. Les pinyes verdes tallades pel mig i amb sucre. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Anticatarral

FONTS 515, 516, 554, 555, 561, 562, 563, 565, 566, 569, 570, 574, 575, 576, 577. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la tos, els refredats i l'asma (515, 516). Per a quan està refredat (561, 562, 563). Va bé per als constipats i la tos (565, 566). Per als refredats (569, 570). Per a la tos i els refredats (554, 555). Per a l'asma i per als refredats (574, 575, 576, 577). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern). PREPARACIÓ. Les talles a làmines i fas una capa de sucre i una de pinyes, ho deixes que es vagi escorreguent i et prens aquell xarop que fa (516). Pinyes verdes macerades amb sucre. Les talles a làmines i fas una capa de sucre i una de pinyes, ho deixes que es vagi escorreguent i et prens aquell xarop que fa (515). Les pinyes ben tendres i esberlades es posen amb sucre i la pinya deixa anar l'essència de pi i queda un xarop (561, 562, 563). Es fa xarop amb pinyes tendres i sucre (565, 566). Les pinyes petites i macerades amb sucre, quedava com un xarop (569, 570). Xarop de les pinyes tendres. Partir les pinyes en quatre trossos, una capa de pinyes i una de sucre i fins que la cassola de terra és plena, llavors nou dies a sol i serena, fa el suc i el coles amb un drap i es posa dins de pots. Si el fas amb pinyes de pi negre queda més fosc (554, 555). Xarop amb sucre (574, 575, 576, 577). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antitussigen

FONTS 515, 516, 554, 555, 561, 562, 563, 565, 566, 1323. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la tos, els refredats i l'asma (515, 516). Per a la tos (561, 562, 563). Va bé per als constipats i la tos (565, 566). Per a la tos i els refredats (554, 555). Va molt bé per als constipats, sobretot quan tens tos (1323). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern). PREPARACIÓ. Les talles a làmines i fas una capa de sucre i una de pinyes, ho deixes que es vagi escorreguent i et prens aquell xarop que fa (516). Pinyes verdes macerades amb sucre. Les talles a làmines i fas una capa de sucre i una de pinyes, ho deixes que es vagi escorreguent i et prens aquell xarop que fa (515). Les pinyes ben tendres i esberlades es posen amb sucre i la pinya deixa anar l'essència de pi i queda un xarop (561, 562, 563). Es fa xarop amb pinyes tendres i sucre (565, 566). Xarop de les pinyes tendres. Partir les pinyes en quatre trossos, una capa de pinyes i una de sucre i fins que la cassola de terra és plena, llavors nou dies a sol i serena, fa el suc i el coles amb un drap i es posa dins de pots. Si el fas amb pinyes de pi negre queda més fosc (554, 555). Xarop de les pinyes. S'agafen les pinyes verdes i s'aixafen una mica amb un martell, llavors es posen en un sac de fil, fent una capa de pinyes i una capa de sucre, es penja el sac i es recull el suc que va fent amb un recipient (s'ha d'esperar que no gotegi) i després es posa en ampolles (1323). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. També és pot donar a la canalla (1323).

Gemmes de les fulles

Antiasmàtic

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Els brots de pi van bé per a l'asma i per als refredats de pit. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antibronquític

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per als refredats i per a les bronquitis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern). PREPARACIÓ. Brots de pi amb sucre cremat i llet. Es feia cremar sucre amb quatre o cinc brots de pi i llavors s'hi afegia la llet. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Anticatarral

FONTS 507, 509, 510, 517, 522, 523, 529, 530, 531, 578, 579, 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Els brots de pi van bé per a l'asma i per als refredats de pit (583, 584, 585). Va bé per als refredats i per a les bronquitis (507, 509, 510). Per als refredats (517, 522, 523). Per als constipats (529, 530, 531). Van bé per als constipats (578, 579). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (517, 522, 523, 529, 530, 531, 578, 579, 583, 584, 585). Xarop (ús intern) (507, 509, 510). PREPARACIÓ. Decocció (522, 523, 529, 530, 531, 583, 584, 585). Brots de pi amb sucre cremat i llet. Es feia cremar sucre amb quatre o cinc brots de pi i llavors s'hi afegia la llet (507, 509, 510). Decocció. Fas aigua dels brots de pi i llavors cremes una mica de sucre amb una brasa del foc i ho barreja amb l'aigua (517). Decocció dels botons del pi quan surten a la primavera (578, 579). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Inflorescència

Anticatarral

FONT 1323. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per als refredats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió, per a cada tassa tres flors. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipirètic

FONT 1323. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la febre (fa baixar la febre bastant ràpidament). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió, per a cada tassa tres flors. DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Antiequimòtic

FONT 588. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a quan et feies un truc. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Loció (ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Ho compràvem a les trementinaires.

Per a les punxades

FONT 581. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a punxades d'arç, estira i fa sortir la punxa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Regenerador ossi

FONT 588. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per ossos trencats de les bèsties. Es posava bé l'ós, s'immobilitzava, i llavors s'escalfava pega i s'hi posava. FORMA

FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. PREPARACIÓ. Escalfar la pega. DESTINACIÓ. Medicina veterinària. OBSERVACIONS. Ho compràvem a les trementinaires.

Resolutiu

FONTS 578, 579. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es feia servir per a estirar els mals del bestiar cap enfora. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina veterinària. OBSERVACIONS. Allà a Colomer teníem una paella vella que només la fèiem servir per a escalfar la pega.

Planta sencera

Antituberculós

FONT 1323. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Abans la gent que tenia tuberculosi els feien passejar per les pinedes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria jove

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 565, 566. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Rama de pi verda se'ls hi donava als conills. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

Tija

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 578, 579. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es donaven les branques pelades de pi als conills i les anaven rosegant. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

ALTRES USOS

Tija

Altres informacions

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer els collars dels gossos.

Artesanal: elaboració de calçat

FONT 1295. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. A casa fa 200 anys que fem esclops. Compràvem els pins al Masot, els tallàvem a la mida de 40 cm i en feien els esclops amb la fusta ben verda, quan estaven secs es pulien i s'hi posava la ganxola que era de couro de xai o de cabra i és el que protegeix el peu perquè no t'enceti. Hi havia diverses formes d'esclops: forma de gra d'all, forma de nas. OBSERVACIONS. Els números que es venien més era per a homes el 27 i per a dones el 25. Solien durar un any, i llavors els havies de canviar. Per a fer sis parells d'esclops es tardava 14 hores. Valien sis o set pessetes i després de la guerra cap al final, 18 pessetes.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

No consta

FONTS 561, 562, 563. Entrevista 83 (vegeu catàleg de barreges)

FONT 571. Entrevista 89, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Part aèria jove

FONT 503. Entrevista 43 (vegeu catàleg de barreges)

FONT 528. Entrevista 61, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Piper nigrum L. (piperàcies)

BCN 38292

NOMS POPULARS

Pebre (fruit) (507, 509, 510, 528, 571, 574, 575, 576, 577)

Pebre negre (fruit) (1327)

USOS MEDICINALS

Fruit

Salutífer

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan neixen els polls se'ls posava un gra de pebre a la boca perquè deien que es feien més valents. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Fruit

FONT 1327. Entrevista 14, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

FONT 528. Entrevista 61, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 571. Entrevista 89, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 574, 575, 576, 577. Entrevista 91, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Pistacia lentiscus L. (anacardiàcies)

BCN 24948

NOMS POPULARS

Llentiscle (547, 548, 753, 754, 755, 1321, 1336)

USOS MEDICINALS

Fruit

Hipoglucemiant

FONTS 753, 754, 755. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar el sucre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les fulles i de les granes quan són ben negres. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Fulla

Hipoglucemiant

FONTS 753, 754, 755. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar el sucre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les fulles i de les granes quan són ben negres. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria

Hipoglucemiant

FONT 1336. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer baixar el sucre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Fulla

FONTS 547, 548. Entrevista 73, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Pisum sativum L. (papilionàcies)

BCN 32140

NOMS POPULARS

Pèsol bord (564)

USOS ALIMENTARIS

No consta

No consta el tipus d'ingesta - No consta el mode de preparació

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als conills. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

Plantago lanceolata L. (plantaginàcies)

BCN 24949

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

NOMS POPULARS

Plantatge (520, 521, 547, 564, 565, 566, 572, 573, 590)

Plantatge estret (505, 506, 542, 543, 544, 553, 583, 584, 585, 1299, 1314, 1330, 1361, 1362)

Plantatge llarg (548, 556, 557, 1332, 1333, 1334, 1335, 1336)

USOS MEDICINALS

Fulla

Antiberrugós

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Posada sobre la berruga amb un esparadrap a sobre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. La fulla picada. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antibronquític

FONT 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per als pulmons i per als bronquis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori faringi

FONTS 505, 506, 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de coll. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipneumònic

FONT 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per als pulmons i per als bronquis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic bucal

FONTS 553, 556, 557, 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a glopejar per al mal de boca, per a tatxes (553). Per a les tatxes a la boca (556, 557, 583, 584, 585). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Col·lutori (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció (553, 556, 557, 583, 584, 585). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Diurètic

FONTS 542, 543, 544. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer aigua, per a netejar [dit "llempiar"]. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria

Anticatarral

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als constipats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la panxa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No l'usen gaire.

Hematocàrtic

FONTS 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a netejar la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 565, 566, 572, 573, 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als conills (565, 566). Es donava als conills (572, 573). Es donaven als conills (590). DESTINACIÓ. Alimentació animal (565, 566, 572, 573, 590).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Fulla

FONT 1314. Entrevista 17, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 505, 506. Entrevista 47, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 520, 521. Entrevista 56, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 547, 548. Entrevista 73, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 553. Entrevista 77, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Part aèria

FONT 1336. Entrevista 16, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 1361, 1362. Entrevista 29, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1330. Entrevista 32, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

Plantago major L. (plantaginàcies)

BCN 24950

NOMS POPULARS

Plantatge (520, 521, 539, 540, 564)

Plantatge ample (518, 519, 542, 543, 544, 553, 556, 557, 578, 579, 583, 584, 585, 1299, 1343, 1344, 1361, 1362)

Plantatge rodó (1327, 1332, 1333, 1334)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

USOS MEDICINALS

Fulla

Antiberrugós

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Posada sobre la berruga amb un esparadrap a sobre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. La fulla picada. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antibronquític

FONT 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per als pulmons i per als bronquis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori faringi

FONTS 518, 519, 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer gàrgares per al mal de coll (518, 519). Per al mal de coll (583, 584, 585). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Gargarisme (ús extern) (518, 519). Tisana (ús intern) (583, 584, 585). PREPARACIÓ. Decocció (518, 519, 583, 584, 585). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipneumònic

FONT 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per als pulmons i per als bronquis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic bucal

FONTS 553, 556, 557, 578, 579, 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a glopejar per al mal de boca, per a tatxes (553). Per a les tatxes a la boca (556, 557, 583, 584, 585). Per a les llagues (578, 579). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Col·lutori (ús extern) (553, 556, 557, 583, 584, 585). Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern) (578, 579). PREPARACIÓ. Decocció (553, 556, 557, 583, 584, 585). Es posava la fulla directa (578, 579). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Diurètic

FONTS 542, 543, 544. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer aigua, per a netejar [dit "llempiar"]. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a les picades

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les picades. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. T'has de fregar amb les fulles. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria

Anticatarral

FONTS 1343, 1344. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als refredats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hematocàrtic

FONTS 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a purificar la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És més medicinal que el plantatge llarg (*Plantago lanceolata*).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Fulla

FONT 1327. Entrevista 14, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Part aèria

FONTS 1361, 1362. Entrevista 29, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Plantago ovata Forsk. (plantaginàcies)

BCN 20354

NOMS POPULARS

Plantatge (1213, 1214)

USOS MEDICINALS

Fulla

Antiinflamatori faringi

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al coll. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Plantago sp. (plantaginàcies)

NOMS POPULARS

Plantatge (583, 584, 585, 1350, 1351, 1352)

ALTRES USOS

Fulla

Lúdic: jocs i joguines

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a jugar a cuinetes, els fèiem servir de bistecs.

Part aèria

Lúdic: jocs i joguines

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a jugar, es doblava i es disparava la flor com un tiragomes.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria

FONTS 1350, 1351. Entrevista 39, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 583, 584, 585. Entrevista 96, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

Platanus orientalis L. var. *acerifolia* Aiton (platanàcies)

BCN 31294

NOMS POPULARS

Platana (515, 516)

Plataner (586, 587)

USOS MEDICINALS

Parènquima cortical

Antiodontàlgic

FONTS 515, 516, 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Glopejar per al mal de queixals (515, 516). Per als queixals (586, 587). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Col·lutori (ús extern) (515, 516). Tisana (ús intern) (586, 587). PREPARACIÓ. Decocció. Fer aigua de la segona pela de les platanes (515, 516). Decocció. Aigua de la pela de plataner (586, 587). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Polygala calcarea F.W.Schultz (poligalàcies)

BCN 24951

NOMS POPULARS

Angelets (518, 519, 1293, 1331, 1335, 1336)

Flor blava (746, 747)

Flor de maig (1293)

Herba blava (504, 505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 517, 520, 521, 524, 529, 530, 531, 546, 547, 548, 552, 554, 555, 556, 557, 558, 561, 562, 563, 565, 566, 567, 569, 570, 571, 572, 573, 578, 579, 580, 590, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 1213, 1214, 1293, 1294, 1296, 1299, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1312, 1325, 1326, 1327, 1335, 1336, 1339, 1340, 1341, 1342, 1361, 1362)

Herba de bac (1294)

Herba de l'enflema (529, 530, 531)

Herba de la inflamació (542, 543, 544, 1293)

USOS MEDICINALS

Part aèria florida

Anticatarral

FONTS 561, 562, 563. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als refredats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antidismenorreic

FONTS 554, 555. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la regla de les dones. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori

FONTS 517, 524, 529, 530, 531, 542, 543, 544, 561, 562, 563, 751. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les inflamacions (517, 561, 562, 563). Per a les inflamacions. Desinflama els nervis (529, 530, 531). Va bé per a la inflamació (524). Per a la inflamació (751). Va bé per a les inflamacions (542, 543, 544). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (517, 524, 529, 530, 531, 542, 543, 544, 561, 562, 563, 751). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori hepàtic

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la fel inflamada. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Infusió o decocció. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Un cop al dia, en novenes. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONTS 504, 518, 519, 520, 521, 546, 554, 555, 558, 565, 566, 567, 571, 580, 748, 749, 750, 752, 753, 754, 755, 1293, 1294, 1299, 1307, 1308, 1309, 1311, 1312, 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les inflamacions (504). Per a la panxa (518, 519, 567, 748, 749, 750). Per als mals de panxa (752). Per a la canalla quan tenen gasos, per al ventre, per a pair (546). Mal de ventre de la canalla i per a les inflamacions (520, 521). Va bé per a la panxa, sobretot per als nens (558). Per a netejar [dit "llempiar"] el cos i la panxa (571). Va bé per a la panxa (565, 566, 1311, 1312). Per al ventre (554, 555). Per a les inflamacions de la panxa (753, 754, 755). L'aigua és bona per al ventre (580). Per al mal de panxa de la canalla (1293). Va molt bé per als budells. Se'n dona a les criatures perquè no et farà mai mal (1294). Per als nens quan tenen mal de ventre (1299). La utilitzaven quan els nens eren petits i tenien mal de ventre (1307, 1308, 1309). Per a la mainada quan tenia mal de ventre (1335). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (504, 518, 519, 520, 521, 546, 554, 555, 558, 565, 566, 567, 571, 580, 748, 749, 750, 752, 753, 754, 755, 1293, 1294, 1307, 1308, 1309, 1311, 1312, 1335). DESTINACIÓ.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Medicina humana. OBSERVACIONS. Fa una aigua tova i amorosa (1294). En tenen d'assecada (1307, 1308, 1309). No pot fer cap mal, no "desasipa" (1335).

Antiinflamatori renal

FONTS 572, 573, 746. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la inflamació i per a fer orinar (746). Per a l'enfiema de ronyons (572, 573). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (572, 573, 746). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipelohèmic

FONTS 1325, 1326. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Aclareix la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiprostàtic

FONTS 578, 579. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la pròstata. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic extern

FONTS 1213, 1214, 1325, 1326, 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les ferides es netegen amb una gasa de roba de fil (1213, 1214). Desinfecta ferides (1325, 1326). És molt desinfectant (1339, 1340). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció (1213, 1214, 1325, 1326, 1339, 1340). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic intern

FONTS 552, 569, 570, 747, 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les infeccions (552, 569, 570, 747). És molt desinfectant (1339, 1340). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (552, 569, 570, 747, 1339, 1340). DESTINACIÓ. Medicina humana (569, 570, 747, 1339, 1340). Medicina humana i veterinària (552). OBSERVACIONS. La meua [dit "meu"] mare també la feia servir per al bestiar (552).

Antisèptic urinari

FONTS 511, 512, 513, 514, 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les infeccions d'orina (511, 512, 513, 514, 1299). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (511, 512, 513, 514). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Carminatiu

FONTS 546, 1336. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la canalla quan tenen gasos, per al ventre, per a pair (546). Per a la mainada quan tenien malestar (1336). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (546, 1336). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Desconegut per l'informant

FONT 1310. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. OBSERVACIONS. N'havia collit, però no en recorda l'ús.

Digestiu

FONTS 546, 547, 548, 1307, 1308, 1309, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la canalla quan tenen gasos, per al ventre, per a pair (546). És digestiva (547, 548). Quan està rebotit (1307, 1308, 1309). És digestiva, en donaven a la canalla (1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (546, 547, 548, 1307, 1308, 1309). En infusió (1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. En tenen d'assecada (1307, 1308, 1309).

Diürètic

FONTS 517, 556, 557, 571, 590, 746. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la inflamació i per a fer orinar (746). Per a l'orina (517, 556, 557). Per a fer orinar (571). Per a infeccions d'orina (590). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (517, 556, 557, 571, 590, 746). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Estomacal

FONTS 556, 557, 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a l'estómac (556, 557). L'usa per a l'estómac (1327). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (556, 557). En infusió (1327). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Es pren amb novenes (1327). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hematocàrtic

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a purificar les sangs. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hepatoprotector

FONTS 1296, 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Diu que va bé per al fetge (1296). L'usa per al fetge (1327). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (1296). En infusió (1327). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Es pren en novenes (1327). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No la fa servir (1296).

Protector renal

FONTS 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per als ronyons. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Salutífer

FONTS 505, 506. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a refrescar els nadons. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Planta sencera

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONT 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. L'herba blava és l'herba de la inflamació, ho cura tot, fins i tot el ronyó.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 520, 521, 753, 754, 755. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. N'hi ha de blanca, rosa i blava (520, 521). S'ha de collir el mes de maig (753, 754, 755).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria florida

FONT 1331. Entrevista 30, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 746. Entrevista 45, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 529, 530, 531. Entrevista 53, barreja V (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 753, 754, 755. Entrevista 67, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 554, 555. Entrevista 78, barreja V (vegeu catàleg de barreges)

Polygala vayredae Costa (poligalàcies)

BCN 16328

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 518, 519. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Quan érem petits i anàvem a estudi, n'hi havia allà a la vora del camí, ens hi fixàvem perquè fa una flor molt maca; en vàrem agafar i la vàrem provar de plantar, però no ens va viure. Més tard una senyora que va fer un llibre de la Vall del Bac ens va dir que no n'hi havia en tot Espanya.

Polygonum aviculare L. (poligonàcies)

BCN 24952

NOMS POPULARS

Estaca-rossins (583, 584, 585)

Passacamins (528, 553, 564, 569, 570, 588)

Tiravaques (1324)

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 528, 564, 569, 570, 583, 584, 585, 588, 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es donava per a menjar als conills (528). Per als conills (564, 569, 570, 588). Ho piquen les gallines i els conills també s'ho mengen (583, 584, 585). Si en dones als conills s'engreixen molt (1324). DESTINACIÓ. Alimentació animal (528, 564, 569, 570, 583, 584, 585, 588). Alimentació humana (1324).

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 528. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Es fan als rostolls.

Polygonum persicaria L. (poligonàcies)

BCN 47685

NOMS POPULARS

Mala herba (529, 530, 531)

USOS MEDICINALS

No consta

Desconegut per l'informant

FONTS 529, 530, 531. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. OBSERVACIONS. Segurament serveixen per a medicina.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Són herbes que surten per aquí.

Polypodium vulgare L. (polipodiàcies)

BCN 123787

NOMS POPULARS

Falzia (505, 506)

ALTRES USOS

Fronda

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 505, 506. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Si busqueu falzia tot l'any en trobareu, aneu al cor dels homes i sempre en cercareu (505). Si busqueu falzia tot l'any la trobareu, aneu al cor dels homes i sempre en cercareu (506).

***Populus nigra* L. (salicàcies)**

BCN 113746

NOMS POPULARS

Pollancre (568, 1215)

ALTRES USOS

Tija

Altres informacions

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. No és bo per a cremar.

Artesanal: elaboració de calçat

FONT 568. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer esclòps.

***Populus* sp. (salicàcies)**

NOMS POPULARS

Pollancre (539, 540)

ALTRES USOS

Tija

Altres informacions

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Com es feia abans per serrar amb una ninyola.

***Portulaca oleracea* L. (portulacàcies)**

BCN 24953

NOMS POPULARS

Verdolaga (518, 519, 565, 566, 583, 584, 585, 1213, 1214, 1324)

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 518, 519, 565, 566, 1213, 1214, 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a amanir (518, 519). Es menjaven amanides (565, 566). Es menjava amanida quan era tendra (1324). CONSUMICIÓ. Entrant - Amanida (1213). DESTINACIÓ. Alimentació humana (518, 519, 565, 566, 1213, 1214, 1324).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Surten a l'hort.

***Potentilla erecta* (L.) Rauschel (rosàcies)**

BCN 24954

NOMS POPULARS

Tormentil·la (1324)

USOS MEDICINALS

Arrel

Antidiarreic

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a les diarrees. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Digestiu

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a pair. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

***Potentilla neumanniana* Reichenb. (rosàcies)**

BCN 24955

NOMS POPULARS

Gram negre (1324)

USOS MEDICINALS

No consta

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Desconegut per l'informant

FONT 1324. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. OBSERVACIONS. No en recorda l'ús.

***Potentilla reptans* L. (rosàcies)**

BCN 47660

NOMS POPULARS

Gramònica (746)

USOS MEDICINALS

Part aèria florida

Antisèptic bucal

FONT 746. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer aigua per a les tates de la boca. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Col·lutori (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

***Primula veris* L. (primulàcies)**

BCN 27280

NOMS POPULARS

Cucut (525, 526, 527, 547, 548, 581, 590, 1353, 1354, 1352)

Flor de cucut (553)

USOS MEDICINALS

Flor

Anticatarral

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es feia servir per als refredats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 525, 526, 527, 547, 548, 590, 1352, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer bonic (525, 526, 527). Per a fer rams (548). Es duïen a l'església per a fer bonic (590). Per a fer ramets (547). Per a fer rams a la primavera (1352). Per a fer ramets a la primavera, quan els veus fan molta il·lusió perquè vol dir que el fred se'n va (1353). Per a fer ramets a la primavera (1354).

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 1354. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Quan els veus fan molta il·lusió perquè vol dir que el fred se'n va.

***Prunella grandiflora* (L.) Scholler (labiades)**

BCN 24956

NOMS POPULARS

Herba de la gangrena (517)

Herba del traïdor (525, 526, 527, 588, 591, 592, 1294, 1296, 1298, 1300, 1313, 1324, 1330, 1335, 1339, 1340, 1343, 1344, 1345, 1346, 1350, 1351, 1352)

Xuclaabelles (525, 526, 527)

USOS MEDICINALS

Flor

Analgèsic

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. L'ha fet servir per a una mossegada de gos, li va treure el dolor. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. La flor bullida i després fer-ne un bany. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihemorroidal

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va molt bé per a les morenes, és molt desinfectant i calma el dolor. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. La flor bullida i després fer-ne un bany. DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Per a trastorns del sistema sanguini

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Una amiga meva la feia servir per a evitar que les ferides sagnessin. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria florida

Antigangrenós

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONT 1294. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És antigangrena. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic bucal

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. El seu pare tenia mal de morros i s'ho prenia. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic extern

FONTS 517, 591, 592, 1296, 1298, 1300, 1313, 1324, 1330, 1339, 1340, 1343, 1344, 1345, 1346, 1350, 1351, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les ferides, és molt desinfectant (517, 1298, 1330, 1339, 1340). Per a rentar mals (591, 592). Per a les infeccions, és molt desinfectant (1296). Per a desinfectar (1300, 1313, 1343, 1344). Per a netejar ferides (1324). Per a desinfectar ferides i punxades (1345, 1346). Per a banyar ferides infectades, com de forquetes (1350, 1351). Per a desinfectar mals externs (1352). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. T'has de banyar el mal amb aigua tan calenta com puguis (517). Decocció (591, 592, 1296, 1298, 1300, 1313, 1324, 1330, 1339, 1340, 1343, 1344, 1345, 1346). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic intern

FONTS 1330, 1343, 1344. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És desinfectant (1330). Per a desinfectar (1343, 1344). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (1330, 1343, 1344). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per al panadís

FONTS 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a espitlles, escaldar el dit amb l'aigua bullent. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vulnerari

FONT 1313. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a banyar mals i ferides. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Flor

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. La flor és dolça i quan eren petites se la menjaven. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES USOS

Part aèria florida

Maneig agrosilvopastoral: obtenció de mel

FONTS 525, 526, 527. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La flor és dolça i les abelles hi són sempre.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 517. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Planta petitat arrapada a terra que fa un brot i té la flor morada, surt a pertot arreu.

Prunella vulgaris L. (labiades)

BCN 29759

NOMS POPULARS

Herba de la gangrena (522, 523, 529, 530, 531, 581)

Herba de la inflamació (568)

USOS MEDICINALS

Part aèria florida

Antihemorròidal

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les morenes i per a desinfectar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori

FONT 568. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la inflamació. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Es prenia en infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic extern

FONTS 522, 523, 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a desinfectar, també per a les morenes (529, 530, 531). Per a desinfectar coses que es gangrenessin (522, 523). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant (529, 530, 531). Bany (ús extern) (522, 523). PREPARACIÓ. Decocció (522, 523). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiulcerós (per a úlceres gàstriques)

FONT 581. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. També per a les llagues d'estómac, un que l'havien operat de llaga se li va curar bevent aigua d'aquesta. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Coadjuvant del postpart

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 522, 523. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Aigua per a les truges quan havien godallat. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Resolutiu

FONT 581. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a banyar ferides i també llagues que se'ls fan a la gent que està enllitada. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vulnerari

FONT 581. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a banyar ferides i també llagues que se'ls fan a la gent que està enllitada. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Planta sencera

Altres informacions

FONT 581. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És una planta que sempre hi van les abelles.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 522, 523, 529, 530, 531, 568. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Cama curta i una floreta lila (529, 530, 531). Fa un gosset blau i la flor és dolça (522, 523). Es fa a 1500 m i fa una flor lila. La baixaven de la muntanya (568).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria florida

FONTS 529, 530, 531. Entrevista 53, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Prunus avium (L.) L. (rosàcies)

BCN 24957

NOMS POPULARS

Cirer (524, 541, 572, 573, 589)

Cirera (fruit) (503, 507, 509, 510, 525, 526, 527, 556, 557, 565, 566, 583, 584, 585, 1327, 1330, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351)

Cirerer (553, 580, 590)

USOS MEDICINALS

Fruit

Antiinflamatori intestinal

FONTS 507, 509, 510, 565, 566. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a quan tens mal de ventre (507, 509, 510). Te'n donaven quan tenies mal de ventre (565, 566). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tintura alcohòlica (ús intern). PREPARACIÓ. Confitades en aiguardent (507, 509, 510). Posades en aiguardent (565, 566). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Era tant bo que jo sempre tenia mal de ventre (565, 566).

Antinauseabund

FONT 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mareig. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tintura alcohòlica (ús intern). PREPARACIÓ. Confitat en aiguardent. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Llavor

Antidiarreic

FONTS 525, 526, 527. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Els pinyols de cirera no es paeixen i diuen que restrenyen. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Peduncle

Antisèptic urinari

FONTS 556, 557, 1330. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a infeccions d'orina (556, 557, 1330). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (556, 557). Decocció. Aigua de cues de cirera (1330). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Diürètic

FONTS 1347, 1348, 1349, 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer orinar (1347, 1348, 1349, 1350, 1351). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Infusió de les cues de cirera (1347, 1348, 1349). DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 524, 572, 573, 580, 589. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Aquestes cireres són molt bones (524). Ens mengem les cireres (580). Les cireres són bones (589). DESTINACIÓ. Alimentació humana (524, 572, 573, 580, 589).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en sucre

FONT 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es posen en aiguardent i queda un licor molt bo. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aiguardent

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 541, 583, 584, 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Se'n feia licors (541). Es feia licor posant les cireres en aiguardent (590). Es posen en aiguardent i queda un licor molt bo (583, 584). DESTINACIÓ. Alimentació humana (541, 583, 584, 590).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 572, 573. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. N'hi havia de llei i de bords.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Parènquima cortical

FONT 553. Entrevista 77, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Peduncle

FONT 503. Entrevista 43 (vegeu catàleg de barreges)

***Prunus cerasifera* Ehrh. (rosàcies)**

BCN 14365

NOMS POPULARS

Mirabolà (541)

***Prunus domestica* L. subsp. *domestica* (rosàcies)**

BCN 46834

NOMS POPULARS

Pruna (fruit) (572, 573, 590)

Pruna d'escaldar (fruit) (503)

Pruna de coure (fruit) (747)

Pruner (561, 562, 563, 564)

Prunera (524, 560, 567, 580)

USOS MEDICINALS

Fruit

Antiinflamatori intestinal

FONT 503. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mal de ventre: "A vegades deiem que teníem mal de ventre perquè ens en donessin". FORMA

FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). PREPARACIÓ. Es posaven escampades en el forn de pa i es feien coure. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 524, 561, 562, 563, 564, 567, 580, 747. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a menjar i també per a confitura (747). N'hi havia de moltes varietats: clàudies, de frare, godes, cascavellíc ["cascaballito] ros, Sant Jaume, Sant Miquel (524). Per a menjar les prunes (580). OBSERVACIONS. Hi teníem unes prunes clàudies molt bones (567). N'hi havia de diverses classes, prunes de coure (561, 562, 563). Prunes de coure, la clàudia, la pruna negra (564). DESTINACIÓ. Alimentació humana (524, 561, 562, 563, 564, 567, 580, 747).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita sense vehicle

FONTS 503, 560. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es posaven escampades en el forn de pa i es feien coure (503). Són prunes molt sucoses i les coiem al forn, treien tot el suc que l'arpoitàvem per a fer confitura i les prunes quedaven seques com aquelles que venen i ens les menjàvem durant l'hivern, es conservaven molt bé (560). OBSERVACIONS. Eren boníssimes, a vegades dèiem que teníem mal de ventre perquè ens en donessin (503). DESTINACIÓ. Alimentació humana (503, 560).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

FONTS 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. N'hi havia de prunes d'escaldar, que es feien bullir i es pelaven. Després quan es pastava el pa, es feia una coca i s'hi posaven les prunes. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en sucre

FONTS 560, 590, 747. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer confitura i també per a menjar (747). Es feia prunat (prunes i figues) es covia amb sucre i llavors es colava, quedava com una confitura (560). Per a fer melmelades hi posem una mica de llimona perquè no sigui tant dolça (590). DESTINACIÓ. Alimentació humana (560, 590, 747).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 560, 747. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. A aquells marges del Bes era ple d'aquestes prunes, són com prunes bords (747). Sortien soles a les vores de les feixes. Feien aquelles prunes que en dèiem prunes de coure (560).

***Prunus domestica* L. subsp. *insititia* (L.) Bonnier et Layens (rosàcies)**

BCN 36689

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

NOMS POPULARS

Prunyoner (541)

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONT 541. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es pot menjar i potser en feien melmelades. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en sucre

FONT 541. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es pot menjar i potser en feien melmelades. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 541. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Arbre petit que fa uns fruits com un aranyó (*Prunus spinosa*) gros i també els ha de tocar el fred perquè siguin bons.

Prunus dulcis (Mill.) Weeb. (rosàcies)

BCN 46833

NOMS POPULARS

Oli d'ametlla dolça (producte elaborat) (590)

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Oli de la llavor

Entrevista 100 (vegeu catàleg de barreges)

Prunus persica (L.) Batsch (rosàcies)

BCN 46832

NOMS POPULARS

Presseguer (524, 564, 580)

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 524, 564, 580. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Eren molt petits però molt bons (524). OBSERVACIONS. Si el cuides hi ha anys que fa préssecs bons (580). DESTINACIÓ. Alimentació humana (524, 564, 580).

Prunus spinosa L. (rosàcies)

BCN 24958

NOMS POPULARS

Aranyó (fruit) (507, 509, 510, 538, 549, 554, 555, 564, 572, 573, 583, 584, 585, 588, 590, 591, 592, 1215, 1313, 1321, 1327, 1337, 1338, 1341, 1342)

Aranyoner (541)

Arç (574, 575, 576, 577)

Arç negre (541, 1325, 1326, 1335)

USOS MEDICINALS

Flor

Diürètic

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És diürètica. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No l'usa.

Fruit

Antidiarreic

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la diarrea. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Salutífer

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan en menjo em trobo bé. Encara que siguin secs en menjo quan em trobo malament. Són com un antibiòtic. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Els aranyons al principi amosen molt, quan ja els hi ha tocat alguna glaçada són més bons.

Tranquil·litzant

FONT 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Se'l prenen havent dinat perquè diu que els relaxa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tintura alcohòlica (ús intern). PREPARACIÓ. Confitat en aiguardent. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 549, 564, 1215, 1321, 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es mengen, però no ens agradaven (549). Els porcs se'ls menjaven (564). En menjàvem quan anàvem a buscar aglans, per a treure la set (1215). Per a menjar (1341, 1342). Per a menjar cru (1321). OBSERVACIONS. Són més bons tocats per a la gelada (1341, 1342). DESTINACIÓ. Alimentació humana (549, 1215, 1321, 1341, 1342). Alimentació animal (564).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en sucre

FONTS 1335, 1337, 1338. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Fa servir els aranyons per a fer melmelada (1335). N'ha fet melmelada (1337, 1338). OBSERVACIONS. Si els aranyons són tocats per la gelada no són tan àcids (1335). DESTINACIÓ. Alimentació humana (1335, 1337, 1338).

Preparació de begudes - Beguda preparada amb licor

FONTS 1313, 1325, 1326, 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer patxaran li ha donat la recepta una senyora de Navarra (1313). Amb els aranyons, en fan patxaran (1325, 1326). Fa servir els aranyons per a fer patxaran (1335). OBSERVACIONS. Si els aranyons són tocats per la gelada no són tan àcids (1335). DESTINACIÓ. Alimentació humana (1313, 1325, 1326, 1335).

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aiguardent

FONTS 538, 554, 555, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 583, 584, 585, 588, 590, 591, 592. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es posen en aiguardent i es fa un licor, ho fan més els estiuejants que la gent d'aquí (538). Per a fer patxaran. Anís dolç i sec i aranyons ben madurs quan ja els hi ha tocat les primeres glaçades. Una mà d'aranyons per un litre d'anís, uns quants grans de cafè i una mica de canyella (554, 555). Es posen amb anís i es fa un licor (588). Una vegada en vam fer licor (590). Per a fer patxaran (572, 573, 591, 592). En fem patxaran (583, 584, 585). Per a fer patxaran amb els aranyons (574, 575, 576, 577). DESTINACIÓ. Alimentació humana (538, 554, 555, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 583, 584, 585, 588, 590, 591, 592).

Part aèria fructificada

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita sense vehicle

FONT 541. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Branca al forn, esclaten i llavors te'ls menges. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Psoralea bituminosa L. (papilionàcies)

BCN 29761

NOMS POPULARS

Cabrulla (520, 521, 564)

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Conservada dessecada a l'aire

FONTS 520, 521, 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es collia per a donar a les cabres (520, 521). Se'ls hi donava cap a la tardor als conills. Planta alta i s'ha de donar quan és feta (564). DESTINACIÓ. Alimentació animal (520, 521, 564).

Pteridium aquilinum (L.) Kuhn (polipodiàcies)

BCN 113735

NOMS POPULARS

Falguera (520, 521, 553, 559, 560)

USOS MEDICINALS

Frona

Antihipertensiu

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a rebaixar la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Frona

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONT 559. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Les falgueres grosses quan són tendres són bones per a amanir. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES USOS

Frona

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONT 560. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les catifes [dit "alfombres"] de Corpus.

Domèstic: ajudes a la llar

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les posaves al cul de la panera quan anaves a collir maduixes.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

***Pulmonaria longifolia* (Bast.) Boreau (boraginàcies)**

BCN 24959

NOMS POPULARS

Fulles de la Mare de Déu (518, 519, 1299, 1336)

Pulmonària (504, 1299)

USOS MEDICINALS

Fulla

Antibronquític

FONT 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les bronquitis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Les fulles en infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipneumònic

FONT 1336. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als pulmons. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

FONT 504. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les taques als pulmons. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Desconegut per l'informant

FONTS 518, 519. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. OBSERVACIONS. No sé per a què serveix.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 518, 519. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Té la fulla verda i grossa i fa unes taques.

***Punica granatum* L. (litràcies)**

BCN 24960

NOMS POPULARS

Magrana (fruit) (752)

Magraner (564)

Malgrana (fruit) (520, 521, 746, 1347, 1348, 1349)

USOS MEDICINALS

Epicarpi

Antiinflamatori faringi

FONTS 520, 521, 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de coll (520, 521, 1347, 1348, 1349). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (520, 521). Decocció de la pell seca de malgrana (1347, 1348, 1349). DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Infructescència

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONT 564. OBSERVACIONS. És bord, les magranes no es poden menjar d'amargants. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Epicarpi

FONT 746. Entrevista 45, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 752. Entrevista 62, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

***Pyrus communis* L. subsp. *communis* (rosàcies)**

BCN 46831

NOMS POPULARS

Pera (fruit) (590, 746)

Perer (524, 561, 562, 563, 564, 567, 572, 573, 575, 576, 577, 580, 582, 589)

Perer de Puigcerdà (541)

Perera (560, 574)

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 524, 541, 560, 561, 562, 563, 564, 567, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 580, 582, 589. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Són les mateixes que les de Bruguera (541). Les peres eren molt bones (561, 562, 563). Fa unes peres molt guapes (589). Hi havia peres de coure i peres de Puigcerdà. També teníem les peres del frare. Les peres les guardàvem colgades del gra de blat (572, 573). Fa peres bones (580). Hi ha aquelles peres de coure (574, 575, 576, 577). OBSERVACIONS. En teníem molts, ara només en queda un. El meu avi era molt afeccionat a empeltar i els perers tenien el nom del lloc on havien anat a buscar l'empelt, el perer de Sant Boi, el perer d'en Roure. Aquest avi anava a la plaça a vendre les peres i deia "compreu peres de can Bona Pera" i sembla que així va quedar el nom de can Ramon de la Pera, a les escriptures posa can Ramon de la Torre (524). En vam plantar de cuixa de dona, però aquí no hi viuen bé (567). N'hi havia de més d'una classe (564). DESTINACIÓ. Alimentació humana (524, 541, 560, 561, 562, 563, 564, 567, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 580, 582, 589).

Ingestió de la part de la planta cuïta - Cuïta en sucre

FONTS 590, 746. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En faig confitures (746). En fem melmelades, hi posem una mica de taronja (590). DESTINACIÓ. Alimentació humana (590, 746).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 560, 564, 582. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. N'hi havia als horts (560). En tinc a l'hort (582). Aquí a Beget no és país de peres, n'hi ha més a Rocabruna perquè busquen frescor (564).

***Pyrus malus* L. subsp. *malus* (rosàcies)**

BCN 24961

NOMS POPULARS

Poma borda (fruit) (554, 555, 1294)

Pomera borda (541)

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Preparació de begudes - Beguda preparada amb licor

FONTS 554, 555. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Amb anís se'n fa un licor que és boníssim, es pren com a digestiu. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES USOS

Part aèria

Maneig agrosilvopastoral: ús hortícola/agrícola

FONT 541. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. S'agafen per a empeltar si fan unes bones pomes.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Fruit

FONT 1294. Entrevista 6, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

***Pyrus malus* L. subsp. *mitis* (Wallr.) O.Bolòs et J.Vigo (rosàcies)**

BCN 24962

NOMS POPULARS

Poma (fruit) (520, 521, 524, 565, 566, 590, 746, 1314, 1318, 1353, 1354)

Pomer (524, 561, 562, 563, 567, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 582, 1297, 1327)

Pomera (560, 564, 580, 589)

USOS MEDICINALS

Epicarpi

Hipolipemiant

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La pela bullida, i aquesta aigua va bé per al colesterol. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Fruit

Anticatarral

FONT 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Van bé quan estàs constipat. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Pomes cuites. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Conservada dessecada a l'aire

FONTS 560, 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les pomes es guardaven tot l'any, es posaven al mig de la palla (572, 573). OBSERVACIONS. Es guardaven a la pallissa i en tenies tot l'hivern. Hi havia pomes reinetes molt bones, pomes de

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Sant Jaume que eren les que venien més aviat, eren molt vermelles i molt grosses (560). DESTINACIÓ. Alimentació humana (560, 572, 573).

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 524, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 582, 589. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. També en teniem molts de pomers (524). Els animals que engreixàvem que havien menjat cols (*Brassica oleracea*), pomes, blat de moro (*Zea mays*)... eren molt més bons que els que ara venen, la carn tenia un altre gust. I són més bones les femelles que no hagin parit (la polla, la truja...), que els mascles (565, 566). Fa unes pomes vermelles molt bones (580). En teniem de morro de vedell (574, 575, 576, 577). OBSERVACIONS. Si que hi anaven bé, feien pomes bones (567). Ens duraven tot l'hivern (561, 562, 563). No se'n cullen gaires (582). Al Colomer teniem pomes de cor de bou i pomes vermelles (578, 579). La reineta era la més bona; la poma de can Planes era grossa i quan era covada era boníssima, semblava farina; la poma del ciri era llargaruda; i la poma de l'empelt era més àcida (564). DESTINACIÓ. Alimentació humana (524, 561, 562, 563, 564, 567, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 582, 589). Alimentació animal (565, 566).

Ingestió de la part de la planta cuïta - Cuïta en sucre

FONTS 561, 562, 563, 590, 746, 1297, 1314, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En faig confitures (746). En fèiem confitura (561, 562, 563). En fem melmelades, hi posem una mica de taronja (590). En fan melmelades (1297). Per a fer melmelades (1314). Per a compotes i melmelada (1353, 1354). DESTINACIÓ. Alimentació humana (561, 562, 563, 590, 746, 1297, 1314, 1353, 1354).

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 589. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Al Grau n'hi havia moltes.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Fruit

FONT 1327. Entrevista 14, barreja V (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1318. Entrevista 31, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 746. Entrevista 45, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONT 524. Entrevista 58 (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 565, 566. Entrevista 85 (vegeu catàleg de barreges)

Quercus ilex L. (fagàcies)

BCN 24963

NOMS POPULARS

Alzina (560, 581, 586, 587, 1215, 1352)

Aulina (505, 506, 518, 519, 560, 564, 590, 1339, 1340, 1345, 1346, 1361, 1362)

USOS MEDICINALS

Escorça

Antiherpètic

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les panses i els herpes. La meva [dit "meu"] mare s'hi va curar un herpes de l'anus, s'hi posava un drap moll. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). Loció (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. En faig esperit. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiodontàlgic

FONTS 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a treure el mal de queixals. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de pela d'alzina. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Escorça

Antisèptic extern

FONTS 1339, 1340, 1345, 1346, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a netejar les ferides o els punts d'una vaca quan se li ha fet cesària (1339, 1340). Per a banyar els punts de les vaques que se'ls ha fet la cesària (1345, 1346). Per a desinfectar ferides (1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Aigua bullida de l'escorça (1339, 1340). Decocció. Aigua de l'escorça (1345, 1346). Decocció (1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina veterinària (1339, 1340, 1345, 1346). Medicina humana (1361, 1362).

Escorça

Cicatritzant

FONTS 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La pela d'alzina també ajuda a fer pellar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hematocatàrtic

FONTS 505, 506. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les sangs. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de l'escorça. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a la sarna

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la sarna dels gossos i quan els cau el pèl. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua d'escorça d'aulina. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Resolutiu

FONT 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. La pela és bona per a banyar els furóncols. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Vulnerari

FONTS 518, 519. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. L'escorça va bé per a fer pellar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. S'ha de rentar les ferides amb aquesta aigua. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Fulla

Antihipertensiu

FONTS 1345, 1346. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les fulles. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria

Vulnerari

FONT 581. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a banyar les ferides. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció de les branques. DESTINACIÓ. Medicina humana i veterinària. OBSERVACIONS. La ferida queda negra però desinfecta molt.

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 560, 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les aglans són molt dolces i se'n donava als conills (560). N'anàvem a buscar per a engreixar els porcs (1215). DESTINACIÓ. Alimentació animal (560, 1215).

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. A l'hivern se'ls donava rama d'aulina, als conills. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

ALTRES USOS

Cendra

Domèstic: ajudes a la llar

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer lleixiu. Es feia bullir les cendres blanques d'alzina, arç blanc o fins i tot olivera i aquesta aigua es colava i mantinguda calenta s'anava abocant en un cossi ple de roba que duia un forat el fons per on s'anava escolant l'aigua més freda del fons. Per a evitar impureses es posava un llençol de fil al damunt de la roba.

Foliol

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONT 560. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es posaven les fulles a les catifes [dit "alfombres"] de Corpus.

Planta sencera

Obtenció de combustible: llenya

FONT 560. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. A l'hivern la gent anava a fer carbó. Es plantaven alzines i cada 4 o 5 anys es tallaven per a fer carbó que llavors el venien a les cases per encendre. Els carboners n'havien de saber molt, perquè sinó se'ls cremava tot, amb el fum ja es veia si es cremava bé. Per a fer carbó, les aulines han de ser joves, si són d'aquelles tan grosses no va bé. La gent les tallava i només en guardaven dues o tres de grosses aprop de la casa per a protegir del vent.

Tija

Fuster: construcció de vehicles amb rodes

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer rodes. Per a les rodes de carro. Els cèrcols i els radis es feien d'alzina i el botó de freixe.

Maneig agrosilvopastoral: ús hortícola/agrícola

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer els mànecs dels pics.

Obtenció de combustible: llenya

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. La duïen de fora per a fer foc, ja que és una fusta que escalfa molt.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 590. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Aquí n'hi ha una.

Quercus petraea (Matt.) Liebl. (fagàcies)

BCN 24964

NOMS POPULARS

Aglà (fruit) (504)

Roure (505, 506, 507, 509, 510, 522, 523, 539, 540, 560, 564, 565, 566, 583, 584, 585, 586, 587, 1317, 1339, 1340, 1341, 1342, 1347, 1348, 1349, 1352)

USOS MEDICINALS

Escorça

Antisèptic extern

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a netejar les ferides o els punts d'una vaca quan se li ha fet cesària. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Aigua bullida de l'escorça. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Escorça

Cicatritzant

FONTS 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer pellar (586, 587). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de pela (587). Decocció. Aigua de la pela (586). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Escorça

Cicatritzant

FONTS 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Ajuda a pellar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Escorça

Hematocatàrtic

FONTS 505, 506. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les sangs. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de l'escorça. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Escorça

Vulnerari

FONTS 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a banyar ferides. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Parènquima cortical

Antisèptic extern

FONTS 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es feia servir per a les vaques per a netejar els punts quan se'ls havia fet la cesària. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Els aglans es donaven als porcs. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

Ingestió de la part de la planta crua - Macerada en aigua

FONTS 560, 565, 566. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les aglans de roure es donaven als porcs. Es feia una bassa amb les aglans i s'emplenava d'aigua i es deixaven confitar tot un any i es donaven als porcs, la carn del porc que havia menjat aquests aglans era molt més bona (560). Les glans les posàvem en un dipòsit d'aigua que quedessin

estovades i les donàvem als porcs. Eren millor així que seques perquè les paeixen millor (565, 566). DESTINACIÓ. Alimentació animal (560, 565, 566).

ALTRES USOS

Fruit

Artesanal: elaboració de bijuteria

FONT 504. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Les aglans les fa servir per a fer penjolls i clauers.

Planta sencera

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a curar els nens herniats. Un roure prim es tallava pel mig i s'hi posava una falca, s'hi feia passar el nen pel mig i s'hi deixava cada vegada una peça de roba. D'aquesta manera es curava l'hèrnia de la criatura.

Obtenció de combustible: carbó

FONT 560. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es feia carbó, però no és tan bo com el d'aulina, es torna més aviat cendra.

Tija

Fuster: obtenció de materials per a la construcció

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les llandes es fan de roure vell.

Obtenció de combustible: llenya

FONTS 522, 523, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer llenya (522, 523). Per a fer foc, fa un foc somort i escalfa molt (1352).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Parènquima cortical

FONT 1317. Entrevista 21, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Ramonda myconi (L.) Reichenb. (gesneriàcies)

BCN 24965

NOMS POPULARS

Borraina de roca (572, 573)

Orella d'ós (504, 505, 506, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 518, 519, 520, 521, 525, 526, 527, 536, 537, 542, 543, 544, 554, 555, 559, 560, 569, 570, 571, 578, 579, 583, 584, 585, 586, 587, 591, 592, 746, 747, 748, 749, 750, 753, 754, 755, 1215, 1293, 1294, 1296, 1299, 1301,

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

1307, 1308, 1309, 1310, 1313, 1314, 1321, 1322, 1324, 1325, 1326, 1327, 1330, 1335, 1341, 1342, 1350, 1351, 1352, 1361, 1362)

USOS MEDICINALS

Flor

Antihemorroidal

FONT 1293. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a les morenes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. La flor es fa bullir en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori gàstric

FONT 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Cura les infeccions de budells. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Fulla

Anticatarral

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als refredats i prevenció d'aquests. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Si la planta és grossa només una fulla, si és petita tres fulles; cal bullir-les tres minuts. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Prendre'n durant 15 dies. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Li sembla que també neteja la sang, diu que et dona molta escalfor als peus.

Antitussigen

FONTS 505, 506. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la tos. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les fulles. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hepatoprotector

FONT 1293. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Les fulles per al fetge. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Desconegut per l'informant

FONTS 536, 537, 1307, 1308, 1309, 1341, 1342, 1352. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Se'n buscava molt però no recordem perquè servia (536, 537). Saben que és medicinal, però no recorden per a què va bé (1307, 1308, 1309). No la fan servir, però els van dir que era medicinal (1341, 1342). No recordo per a què l'usaven (1352).

Part aèria

Anticatarral

FONTS 504, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 518, 519, 520, 521, 525, 526, 527, 542, 543, 544, 554, 555, 586, 587, 591, 592, 746, 748, 749, 750, 1296, 1321, 1335, 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als refredats (504, 511, 512, 513, 514, 518, 519, 525, 526, 527, 542, 543, 544, 591, 592, 746, 748, 749, 750, 1321). Per als constipats i per a la tos (515, 516). Per als constipats (520, 521, 554, 555). Per als refredats i la tos (586, 587). Per als constipats, destapa molt (1296). Per a constipats (1335). Per a destapar el pit quan està refredat (1350, 1351). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (504, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 518, 519, 520, 521, 525, 526, 527, 542, 543, 544, 554, 555, 586, 587, 591, 592, 746, 748, 749, 750, 1296, 1321, 1335). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Quan l'asseques queda molt petita i quan la poses en aigua torna a quedar grossa (586, 587).

Antidiarreic

FONTS 1314, 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la diarrea (1314). Per a diarrees (1335). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (1314, 1335). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihemorroidal

FONTS 572, 573, 747, 753, 754, 755, 1299, 1313, 1330, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Banys del budell culà (747). Per a les morenes (572, 573, 753, 754, 755, 1299, 1313, 1330, 1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern) (747, 1313). Embrocació (ús extern) (572, 573, 753, 754, 755, 1299, 1330, 1361, 1362). PREPARACIÓ. Fer bullir la planta en oli (753, 754, 755). Bullida en oli amb un tupí de terra (572, 573). S'ha de fer bullir la planta en oli (1299). Decocció (1313). Confitada en oli (1330). La planta bullida en oli (1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihipertensiu

FONTS 511, 512, 513, 514. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONTS 1294, 1310. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les infeccions de la panxa (1294). Per al mal de ventre (1310). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Fa servir tota la planta (1294). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. A casa seva solien donar herbes barrejades, però sempre en nombre senar (1310).

Antiotàlgic

FONT 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mal d'orelles. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. S'ha de fer bullir la planta en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antitussigen

FONTS 515, 516, 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als constipats i per a la tos (515, 516). Per als refredats i la tos (586, 587). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (515, 516, 586, 587).

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Quan l'asseques queda molt petita i quan la poses en aigua torna a quedar grossa (586, 587).

Expectorant

FONTS 1296, 1301. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als constipats, destapa molt (1296). Per al constipat, estova molt les reumes (1301). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (1296, 1301). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hematocatàrtic

FONTS 1325, 1326. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a netejar la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció de tota la planta. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. La solen prendre barrejada amb altres herbes.

Tranquil·litzant

FONT 560. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Deien que era per a dormir, per a relaxar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. La gent n'anava a buscar i la venien a la farmàcia.

Planta sencera

Anticatarral

FONT 1322. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan estàs molt constipat i t'ofegues. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de tota la planta. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 518, 519, 542, 543, 544, 583, 584, 585, 1341, 1342. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. A sota el Sitjar (518, 519). S'ha d'anar allà dalt a aquelles roques (542, 543, 544). A Montgrony n'hi havia (583, 584, 585). En tenen de plantada a l'hort (1341, 1342).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria

FONT 1215. Entrevista 104, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1321. Entrevista 37, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 750. Entrevista 50, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 753, 754, 755. Entrevista 67, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1296. Entrevista 7, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Ranunculus acris L. (ranunculàcies)

BCN 26664

NOMS POPULARS

Gata rabiosa (541, 574, 575, 576, 577, 586, 587, 588)

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONTS 574, 575, 576, 577, 586, 587, 588. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. És tòxica (574, 575, 576, 577). Mata els conills (588). El bestiar se la menja abans de florir, quan té la flor no la toquen gaire, els hi fa mal, boteix (586, 587). TOXICITAT EN ANIMALS. Sí (586, 587, 588).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 586, 587. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. A la Jonquerassa n'hi ha.

Ranunculus bulbosus L. subsp. *bulbosus* (ranunculàcies)

BCN 24966

NOMS POPULARS

Gata rabiosa (515, 516, 524, 529, 530, 531, 545, 546, 564, 569, 570, 571, 578, 579, 581, 582, 1297, 1298, 1352)

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONTS 528, 564, 569, 570, 571, 578, 579, 581, 582, 1298. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. És verinosa (528, 582). És tòxica (569, 570, 571). Es vigilava de no collir-ne quan s'anava a buscar menjar per als conills (578, 579). No se'ls donava als conills (564). Les vaques no se la mengen (581). Sempre s'ha dit que és tòxica (1298). TOXICITAT EN ANIMALS. Sí (564, 578, 579, 581). OBSERVACIONS. No ho sé si és ben tòxica perquè una vegada en vaig donar a un conill i en va menjar varies vegades i no es va morir (564).

Part aèria

FONTS 515, 516, 524, 529, 530, 531, 545, 546, 1297, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. És verinosa, si en mengen els vedells petits es moren (515, 516). Les vaques no se les mengen (529, 530, 531). Si en mengen les vaques queden botides (524). Planta tòxica (545). Tòxica (546). El bestiar la rebutja, encara que a vegades se la menja (1297). Si els conills en mengen els mata (1352). GRAU DE TOXICITAT. Letal (515, 516, 1352). VIA D'INTOXICACIÓ. Via interna (515, 516, 524). TOXICITAT EN ANIMALS. Sí (515, 516, 524, 529, 530, 531).

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

***Ranunculus parnassifolius* L. (ranunculàcies)**

BCN 24967

NOMS POPULARS

Herba de mal gra (538, 554, 555, 559, 571)

Herba del mal gra (541, 549, 552, 556, 557, 588, 1315, 1316, 1317, 1321, 1322, 1323, 1330, 1332, 1333, 1334, 1337, 1338, 1341, 1342, 1350, 1351, 1353, 1354)

Herba mal gra (533, 534)

USOS MEDICINALS

No consta

Antineoplàstic

FONTS 1315, 1316, 1341, 1342, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per als tumors (1315, 1316). Deien que estirava els quists (1341, 1342). Ha sentit a dir que cura el càncer (1353, 1354). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No l'han fet servir mai (1315, 1316, 1341, 1342).

Desconegut per l'informant

FONTS 559, 1323. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern) (559). Desconegut per l'informant (1323). PREPARACIÓ. Per a fer unguents (559). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No en recorda l'ús (1323).

Part aèria

Antihemorroidal

FONT 1330. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les morenes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. Bullida en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Resolutiu

FONT 1330. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les llagues i ferides infectades. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. Bullida en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Planta sencera

Antigangrenós

FONTS 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a la gangrena. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern). PREPARACIÓ. Tota la planta amb arrel posada en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihemorroidal

FONT 1322. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És molt bo per a les morenes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern). PREPARACIÓ. Posar tota la planta amb arrel a bullir en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És una de les herbes més fortes que hi ha aquí dalt.

Antineoplàstic

FONTS 533, 534, 538, 541, 1317, 1321, 1322, 1337, 1338. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al fetge (533, 534). Aquí era per si et sortia un gra dolent (533, 534). Deien que si curava el càncer (538). Se n'untaven els grans, malures o càncers que en dien malgrans (541). Per als quists dolents (1317). Per a banyar grans dolents. Per a un gra a sota l'aixel·la se'l va banyar amb aigua d'aquesta herba i li va marxar (1321). Aquest oli atura totes les infeccions, un seu conegut tenia càncer al llavi i durant dos anys el va anar aguantant amb aquest oli (1322). Deien que curava el càncer (1337, 1338). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (533, 534, 538, 1337, 1338). Emplastre (ús extern) (533, 534, 1317). Ungüent (ús extern) (541). Bany (ús extern) (1321). Liniment (ús extern) (1322). PREPARACIÓ. Decocció (533, 534, 1321, 1337, 1338). Fer-ne infusions (538). Es reparava amb greix de gallina o oli (541). Es fa coure la planta sencera amb arrel, amb oli i greix de gallina, queda com un unguent que es posa directament sobre el mal i s'embolica amb un drap (1317). Posar tota la planta amb arrel a bullir en oli (1322). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Van venir dos xicots a buscar-ne pel seu pare que tenia càncer de fetge (533, 534). És una de les herbes més fortes que hi ha aquí dalt (1322).

Antisèptic extern

FONT 1322. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Aquest oli cura ferides i evita infeccions. Per a curar ferides infectades de les ovelles. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern). PREPARACIÓ. Posar tota la planta amb arrel a bullir en oli. Oli d'herba de mal gra. DESTINACIÓ. Medicina humana. Medicina veterinària. OBSERVACIONS. És una de les herbes més fortes que hi ha aquí dalt.

No consta

FONT 549. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Servia per a curar els bonyes de les ovelles. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. Se'n feia un oli. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Resolutiu

FONTS 1317, 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Cura furúncols (1317). Va bé per als furúncols i per a grans (1350, 1351). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern) (1317). Bany (ús extern) (1350, 1351). PREPARACIÓ. Es fa coure la planta sencera amb arrel, amb oli i greix de gallina, queda com un unguent que es posa directament sobre el mal i s'embolica amb un drap (1317). Es fa bullir l'arrel en oli (en un tupí especial o en una llauna de sardines) (1350, 1351). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vulnerari

FONTS 1322, 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Aquest oli cura ferides i evita infeccions (1322). Per als talls i les ferides (1332, 1333, 1334). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern) (1322). Embrocació (ús extern) (1332, 1333,

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

1334). PREPARACIÓ. Posar tota la planta amb arrel a bullir en oli (1322). Tota la planta amb arrel posada en oli (1332, 1333, 1334). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És una de les herbes més fortes que hi ha aquí dalt (1322).

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 552, 571. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les ovelles quan la veien se la menjaven (552). Les ovelles se la mengen, els agrada molt, però no en volen gaire. Quan l'han menjat queden molt tranquil·les com borratxes, els va molt bé, els queda la llana maca i molt groga (571). DESTINACIÓ. Alimentació animal (552, 571).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 571, 1315, 1316. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. A la Serra d'Eina se'n fa (571). En tenen una plantada a l'hort (1315, 1316).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Arrel

FONTS 554, 555. Entrevista 78, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Planta sencera

FONT 538. Entrevista 68, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Raphanus raphanistrum* L. subsp. *raphanistrum (crucíferes)

BCN 30042

NOMS POPULARS

Ravenissa (529, 530, 531)

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En surten moltes per aquí, abans les donàvem als conills. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

***Raphanus raphanistrum* L. subsp. *sativus* (L.)** Domin (crucíferes)

BCN 27288

NOMS POPULARS

Rabequet (574, 575, 576, 577)

USOS ALIMENTARIS

Arrel

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 574, 575, 576, 577. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En tenim a l'hort, per a amanir. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

***Reichardia picroides* (L.) Roth** (compostes)

BCN 113704

NOMS POPULARS

Cosconilla (564)

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a amanir quan són tendres, a la primavera. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 564. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Fulles petites que fan com uns queixals.

***Rhamnus alaternus* L.** (ramnàcies)

BCN 29769

NOMS POPULARS

Aladem (564)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als conills, a l'hivern se'ls donava la rama. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

Rhamnus frangula L. (ramnàcies)

BCN 24968

NOMS POPULARS

Fràngula (1324)

USOS MEDICINALS

Escorça

Laxant

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És laxant. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. L'escorça bullida. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Rhinanthus mediterraneus (Sterneck) Senn. (escrofulariàcies)

BCN 27255

NOMS POPULARS

Esquellada (524, 586, 587, 1313, 1352)

Fusellada (541)

Herba esquellera (520, 521)

Sorolla (541)

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan surt, les ovelles se la mengen, però si creix ja no la volen, s'escampa molt. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONTS 1313, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. Allà on hi ha esquellada no hi creix res més (1313). Mata l'herba de les closes i el bestiar no se la menja (1352).

Part aèria

FONT 524. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PER L'INFORMANT. Això és una pesta. El bestiar no se la menja. VIA D'INTOXICACIÓ. Via interna. TOXICITAT EN ANIMALS. Sí.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. És un paràsit dels prats.

Rhododendron ferrugineum L. (ericàcies)

BCN 24969

NOMS POPULARS

Gafet (541, 571)

Neret (511, 512, 513, 514, 541, 559, 1321)

ALTRES USOS

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 511, 512, 513, 514. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer rams.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONT 559. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PER L'INFORMANT. És una mica tòxic.

ALTRES OBSERVACIONS

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 571, 1321. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Quan passes pel costat i està tan florit fa una nassada d'aquells flors que fan una olor tan bona (571). N'hi havia un a la segona marrada de la planca del xalet que floria blanc, és l'únic que s'ha vist d'aquest color a tota la zona (1321). OBSERVACIONS. L'havien retratat qui-sap-les vegades i sortia a les revistes, però al final de tant arrancar-li les flors el van matar (1321).

Ribes petraeum Wulfen in Jacq. (saxifragàcies)

BCN 24970

NOMS POPULARS

Brosella (fruit) (525, 526, 527)

Grosella (fruit) (1335)

Grosellera (520, 521)

Ribes (541)

USOS MEDICINALS

Fruit

Antipiròtic

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les cremades. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Es fa un emplastre de les granes aixafades i posades directament sobre el mal. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 525, 526, 527, 541. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. El fruit es menja. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Ingestió de la part de la planta cuïta - Cuïta en sucre

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En fem confitura. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 541. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. La padrina deien que n'agafaven allà al torrent anant cap a Serrat.

Ricinus communis L. (euforbiàcies)

BCN 46089

NOMS POPULARS

Oli de *ricino* (castellà) (producte elaborat) (590)

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Oli de la llavor

Entrevista 100 (vegeu catàleg de barreges)

Robinia pseudoacacia L. (papilionàcies)

BCN 31298

NOMS POPULARS

Escàcia (515, 516, 572, 573)

USOS MEDICINALS

Parènquima cortical

Antitussigen

FONTS 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a la tos. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. La segona pell de l'escàcia bullida. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Planta viva *in situ*

Creences i pràctiques magico-religioses

FONTS 515, 516. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Diu que criden els llamps, per això no és bo tenir-ne prop de casa.

Rorippa nasturtium-aquaticum (L.) Hayek (crucíferes)

BCN 24971

NOMS POPULARS

Api bord (1293)

Berro (castellà) (564, 1324)

Creixen (533, 534, 1293, 1321)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Greixen (564, 747)

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 533, 534, 564, 747, 1293, 1321, 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a amanir (533, 534, 747, 1321, 1324). Es menjaven amanides (564). Per a menjar amanits (1293). DESTINACIÓ. Alimentació humana (533, 534, 564, 747, 1293, 1321, 1324).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 564, 747. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Es fan a les fonts (747). Es fan per les fonts (564).

Rosa canina L. (rosàcies)

BCN 29772

NOMS POPULARS

Gavarrera (541)

Rosa de pastor (543, 544)

Roser bord (582)

Roser de pastor (542)

USOS MEDICINALS

Flor

Antisèptic ocular

FONTS 542, 543, 544, 582. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als ulls (542, 543, 544, 582). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció (542, 543, 544). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Rosa gallica L. (rosàcies)

BCN 24972

NOMS POPULARS

Rosa (1352)

Roser (1313)

Roser de jardí (1324)

USOS MEDICINALS

Flor

Antisèptic ocular

FONTS 1313, 1324, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a banyar-se els ulls (1313). Amb els pètals et banyes els ulls quan els tens malalts (1324). Per a banyar els ulls malalts (1352). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Essència (ús extern) (1313). Bàlsam (ús extern) (1313). Bany (ús extern) (1324, 1352). PREPARACIÓ. Infusió de les flors (1313). Decocció (1324). Infusió dels pètals (1352). DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Flor

Domèstic: ambientador

FONT 1313. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer olor.

Rosa sp. (rosàcies)

NOMS POPULARS

Escanyaguilles (507, 509, 510, 746)

Rosa (529, 530, 531, 539, 540, 553, 554, 555, 560, 583, 584, 585, 746, 1213, 1214, 1353, 1354)

Rosa de bosc (505, 506)

Roser (520, 521, 528, 561, 562, 563, 564, 569, 570, 590, 1215, 1339, 1340)

Roser bord (746)

Roser de bardissa (752)

Roser de pastor (507, 509, 510)

USOS MEDICINALS

Flor

Anticatarral

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per als constipats, porta molta vitamina C. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Es pren en infusió. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Al matí i al vespre. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Antidiarreic

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a la diarrea. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Es pren en infusió. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Al matí i al vespre. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipiròtic

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Alleuja les cremades del sol (1213, 1214). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. L'aigua dels pètals (1214). Aigua dels pètals (1213). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic ocular

FONTS 505, 506, 520, 521, 528, 529, 530, 531, 539, 540, 553, 554, 555, 569, 570, 583, 584, 585, 1213, 1214, 1339, 1340, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a banyar els ulls quan són malalts (505, 506). Per a banyar els ulls (529, 530, 531, 554, 555). Les flors van bé per als ulls (539, 540). Són bones per als ulls (520, 521). Va bé per a banyar-se els ulls (528). Els pètals són molt bons per a banyar-te els ulls (553). Aigua per a la vista (569, 570). Les roses van bé per a banyar els ulls (583, 584, 585). Per a rentar els ulls (1213, 1214). Per als ulls malalts (1339, 1340). Per a banyar els ulls malalts (1353, 1354). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern) (505, 506, 520, 521, 528, 529, 530, 531, 539, 540, 553, 554, 555, 569, 570, 583, 584, 585, 1213, 1214, 1353, 1354). Essència (ús intern) (1339, 1340). PREPARACIÓ. Decocció (505, 506, 520, 529, 530, 531, 539, 540, 553, 569, 570, 583, 584, 585, 1213, 1214). Decocció. L'aigua de roses (528). Decocció. Aigua de les flors (554, 555). Essència de flor de roses (1339, 1340). Aigua dels pètals (1353, 1354). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. D'un roser que sempre hem tingut aquí a casa que fa les roses una mica espellofides (569, 570).

Fruit

Antiamigdalític

FONT 746. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Són les boles vermelles que fan els rosers bords i se'n fa aigua per a les angines i per al mal de coll. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori faringi

FONTS 507, 509, 510, 746. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Són les boles vermelles que fan els rosers bords i se'n fa aigua per a les angines i per al mal de coll (746). Per al mal de coll (507, 509, 510). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (507, 509, 510, 746). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Fulla

Antisèptic ocular

FONT 746. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a banyar els ulls. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les fulles. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Flor

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Els pètals es poden menjar en l'amanida. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES USOS

Flor

Cosmètic

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es fan bullir les roses i es barreja mig litre d'aquesta aigua amb mig litre d'oli d'oliva i cera d'abelles. És un bon tònic.

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONT 560. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es posaven les fulles a les catifes [dit "alfombres"] de Corpus.

Domèstic: ambientador

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Essència de roses per a fer olor els armaris o per a posar al mocador.

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 561, 562, 563, 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En teniem a casa per a fer bonic (561, 562, 563). N'hi havia de moltes classes (564).

Planta viva ex situ

Ornamental: jardineria

FONT 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer bonic.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 560. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. N'hi havia aquí a Beget.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Flor

FONTS 1213, 1214. Entrevista 102, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 529, 530, 531. Entrevista 53, barreja VII (vegeu catàleg de barreges)

Fruit

FONT 746. Entrevista 45, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONT 752. Entrevista 62, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Rosa tomentosa Sm. (rosàcies)

BCN 24973

NOMS POPULARS

Cirera de pastor (fruit) (561, 562, 563)

Escanyaguilles (fruit) (572, 573, 590)

Grataculs (fruit) (554, 555, 1313, 1352)

Rosa de bosc (1342)

Roser (524)

Roser bord (528, 538, 553, 572, 573, 1213, 1214, 1327, 1347, 1348, 1349)

Roser de bosc (525, 526, 527, 753, 754, 755, 1324, 1331, 1341)

Roser de guilla (525, 526, 527)

Roser de pastor (520, 521, 524, 569, 570, 590)

USOS MEDICINALS

Flor

Antiinflamatori faringi

FONT 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mal de coll. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic ocular

FONTS 1327, 1341, 1342, 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a quan tens els ulls malalts (1327). Per als ulls (1341, 1342). Per a banyar els ulls (1347, 1348, 1349). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les roses (1327, 1347, 1348, 1349). Decocció. Aigua de les flors (1341, 1342). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Fruit

Anticatarral

FONTS 520, 521, 561, 562, 563. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per als constipats (520, 521). En aigua per als constipats (561, 562, 563). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (520, 521, 561, 562, 563). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. El fruit es diu escanyaguilles (520, 521).

Antidiarreic

FONTS 554, 555. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer tallar la diarrea (554). Per a tallar la diarrea (555). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tintura alcohòlica (ús intern). PREPARACIÓ. Amb anís (554, 555). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antigripal

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a quan tens grip. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori faringi

FONTS 520, 521, 524, 525, 526, 527, 538, 554, 555, 590, 753, 754, 755, 1331. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de coll (520, 521, 524, 525, 526, 527, 538, 554, 555, 590, 1331). Les escanyaguilles del roser van bé per al rogall i el mal de coll (753, 754, 755). Per al mal de coll, als nens els va molt bé (1331). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (520, 521, 524, 525, 526, 527, 538, 554, 555, 590, 753, 754, 755, 1331). Xarop (ús intern) (1331). PREPARACIÓ. Decocció. El fruit, que és l'escanyaguilles, en aigua (524). Decocció (520, 521, 525, 526, 527, 554, 555, 590, 753, 754, 755). Decocció. Aigua de les boles (538). Decocció. Les granes vermelles es passen pel passapuré i és bullen en aigua (1331). Xarop (1331). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. S'ha de prendre tres cops al dia (1331). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Quan el fruit cau (tapaculs) se'l mengen les guilles (525, 526, 527). El fruit es diu escanyaguilles (520, 521).

Hematocatàrtic

FONT 528. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es feia servir per a netejar [dit "llempiar"] les sangs. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a l'afonia

FONTS 753, 754, 755. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les escanyaguilles del roser van bé per al rogall i el mal de coll. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vitamínic

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Té molta vitamina C. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Antihemorroidal

FONTS 753, 754, 755. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a les morenes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. La bola que sembla un cotó que fa com un borró, se'n pot fer aigua. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antitussigen

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la tos. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Desconegut per l'informant

FONTS 569, 570. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Em sembla que se'n feia oli, però no recordo perquè servia.

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les rosegàvem quan eren madures i trèiem les granes. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en sucre

FONTS 1313, 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En feien melmelades abans (1313). Del fruit (grataculs) en fa melmelades (1327). DESTINACIÓ. Alimentació humana (1313, 1327).

No consta

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aigua

FONTS 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer ratafia, es confita l'lor (*Laurus nobilis*), romaní (*Rosmarinus officinalis*), nous (*Juglans regia*), granes de ginebró (*Juniperus communis*), camamilla (*Achillea ptarmica* subsp. *pyrenaica*), ortigues (*Urtica dioica*), pela de taronja (*Citrus sinensis*), pela de llimona (*Citrus limon*), canyella (*Cinnamomum zeylanicum*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), poniol (*Satureja calamintha* subsp. *ascendens*), rosa de bosc (*Rosa tomentosa*) i malva (*Malva sylvestris*) en aiguardent i es deixa 40 dies a sol i a serena, llavors es cola i ja es pot beure. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES USOS

Fruit

Lúdic: jocs i joguines

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es partien i es tiraven a l'esquena dels nens, deixen anar els pels i fan molta picor.

Planta viva ex situ

Ornamental: jardineria

FONT 524. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. N'hi ha per aquí fora, fan bonic i fan olor. OBSERVACIONS. Quan hi ha la primera rosa, corro tot el dia olorant-la.

***Rosmarinus officinalis* L. (labiades)**

BCN 24974

NOMS POPULARS

Romaní (503, 505, 506, 507, 509, 510, 515, 516, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 536, 537, 539, 540, 546, 547, 548, 549, 553, 554, 555, 558, 560, 561, 562, 563, 565, 566, 569, 570, 571, 572, 573, 578, 579, 580, 581, 590, 747, 750, 752, 753, 754, 755, 1297, 1301, 1313, 1321, 1323, 1325, 1326, 1327, 1330, 1331, 1332, 1333, 1334, 1335, 1336, 1341, 1342, 1343, 1344, 1350, 1351, 1353, 1354, 1361, 1362)

USOS MEDICINALS

Part aèria florida

Analgèsic

FONTS 546, 747. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al dolor (747). Per a desinfectar i treure el dolor quan et fas una ferida (546). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (mescla medicamentosa) (ús extern) (747). Fumigació (ús extern) (546). PREPARACIÓ. Per un litre d'esperit de vi, dotze aspirines i dotze brots de romaní. T'has de feragar allà on tens el dolor (747). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiartrític

FONT 532. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És bo per a l'artrosi. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antibronquític

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la bronquitis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). Aerosol (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Per a fer bafs. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Anticatarral

FONTS 515, 516, 520, 521, 522, 523, 561, 562, 563, 752, 1321, 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als constipats (515, 516, 520, 521, 522, 523, 561, 562, 563, 1327). Per als refredats (752). Per a quan estàs constipat (1321). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (515, 516, 520, 521, 522, 523, 561, 562, 563, 752, 1321, 1327). Aerosol (ús intern) (561, 562, 563). PREPARACIÓ. Decocció (515, 516, 520, 521, 522, 523, 561, 562, 563, 752, 1321). Bafs (561, 562, 563). En infusió (1327). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihipertensiu

FONTS 505, 506, 515, 516, 520, 521, 529, 530, 531, 533, 534, 549, 572, 573, 578, 579, 580, 750, 1297, 1301, 1325, 1326, 1327, 1350, 1351, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a rebaixar la sang (505, 506, 520, 521, 529, 530, 531, 549, 580, 1301). Per a fer baixar la pressió (515, 516, 533, 534, 578, 579, 1327, 1350, 1351, 1361, 1362). Per a fer rebaixar la sang (750). Per a fer baixar la tensió (572, 573). Per a compensar la pressió (1297). Per a regular la pressió (1325, 1326). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (505, 506, 515, 516, 520, 521, 529, 530, 531, 533, 534, 549, 572, 573, 578, 579, 580, 750, 1297, 1301, 1325, 1326, 1350, 1351, 1361, 1362). En infusió (1327). EFECTES SECUNDARIS. Sí. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

OBSERVACIONS. El meu pare sempre en prenia (505, 506). S'ha d'anar alerta perquè la rebaixa molt (750).

Antiodontàlgic

FONT 558. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a glopejar quan tens mal de queixals. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Col·lutori (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Coadjuvant del part

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a quan no feien els llits. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). PREPARACIÓ. Es posaven dos brots de romaní en creu a l'esquena de les ovelles. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Coadjuvant del postpart

FONTS 511, 512, 513, 514. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es posaven dos brots de romaní en creu a l'esquena de les ovelles quan no feien els llits. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Expectorant

FONTS 565, 566. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a expectorar i per als pulmons (565, 566). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tintura alcohòlica (ús intern). PREPARACIÓ. Posar mig litre d'aiguarent, un quart de mel i romaní, deixar-ho nou dies a sol i serena (566). Posar mig litre d'aiguarent, un quart de mel i eucaliptus, deixar-ho nou dies a sol i serena (565). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. S'ha de prendre al matí (565, 566). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Reforçant cerebral

FONT 1330. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a reforçar la memòria. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. EFECTES SECUNDARIS. Sí. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Fa pujar la pressió.

Salutífer

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Salutífer. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vasotònic

FONTS 1323, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer gregues quan tens mala circulació (1323). Va bé per a la circulació (1353, 1354). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Lloció (ús extern). PREPARACIÓ. Confitat en alcohol de 70° (1323). En esperit de vi (1353, 1354). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vulnerari

FONT 546. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a desinfectar i treure el dolor quan et fas una ferida. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Fumigació (ús extern). PREPARACIÓ. Perfums. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria jove

Analgèsic

FONTS 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per al dolor, és un calmant. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Lloció (ús extern). PREPARACIÓ. Posat quan és verd amb esperit de vi. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Condiment

FONT 1313. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a donar gust als plats. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aiguarent

FONTS 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer ratafia, es confita llor (*Laurus nobilis*), romaní (*Rosmarinus officinalis*), nous (*Juglans regia*), granes de ginebró (*Juniperus communis*), camamilla (*Achillea ptarmica* subsp. *pyrenaica*), ortigues (*Urtica dioica*), pela de taronja (*Citrus sinensis*), pela de llimona (*Citrus limon*), canyella (*Cinnamomum zeylanicum*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), poniol (*Satureja calamintha* subsp. *ascendens*), rosa de bosc (*Rosa tomentosa*) i malva (*Malva sylvestris*) en aiguarent i es deixa 40 dies a sol i a serena, llavors es cola i ja es pot beure. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Part aèria florida

Condiment

FONTS 507, 509, 510, 520, 521, 569, 570, 571, 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a donar gust als cuinats (507, 509, 510). Per a afegir als cuinats (520, 521). Per a cuinar (569, 570, 571). Romaní (*Rosmarinus officinalis*), llorer (*Laurus nobilis*), farigola (*Thymus vulgaris*) i orenga (*Origanum vulgare*). Piquem les herbes juntes i ho fem servir per a fer guisats (590). DESTINACIÓ. Alimentació humana (507, 509, 510, 520, 521, 569, 570, 571, 590).

ALTRES USOS

Part aèria

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONTS 560, 1325, 1326. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a beneir pel Ram (560). Quan feia mal temps i es veia a venir una pedregada es cremava una mica de romaní (560). A Beget i Rocabrúna es beneïa un ram de llor (*Laurus nobilis*) i romaní (*Rosmarinus officinalis*) guarnits amb galetes i rosaris de sucre el diumenge de rams (1325, 1326).

Planta sencera

Altres informacions

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONT 1321. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Deu ser bo, perquè les abelles hi van molt.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 539, 540, 549, 558, 1321, 1325, 1326. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. A l'hort (539, 540). En teniem plantat a l'hort (549). Per vall a tot arreu n'hi ha, allà dalt es mort (558). Floreix tot l'any a cada Mare de Déu (1321). En tenien a la Ginebrosa de Beget (1325, 1326).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria florida

FONTS 1325, 1326. Entrevista 13, barreja II (vegeu catàleg de barreges)
FONT 1335. Entrevista 15, barreja I (vegeu catàleg de barreges)
FONT 1336. Entrevista 16, barreja II (vegeu catàleg de barreges)
FONTS 1343, 1344. Entrevista 23, barreja I (vegeu catàleg de barreges)
FONT 1331. Entrevista 30, barreja I (vegeu catàleg de barreges)
FONT 503. Entrevista 43 (vegeu catàleg de barreges)
FONT 750. Entrevista 50, barreja III (vegeu catàleg de barreges)
FONTS 518, 519. Entrevista 54, barreja II (vegeu catàleg de barreges)
FONT 752. Entrevista 62, barreja I (vegeu catàleg de barreges)
FONTS 753, 754, 755. Entrevista 67, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)
FONTS 539, 540. Entrevista 69 (vegeu catàleg de barreges)
FONTS 547, 548. Entrevista 73, barreja I (vegeu catàleg de barreges)
FONT 549. Entrevista 75, barreja III (vegeu catàleg de barreges)
FONT 553. Entrevista 77, barreja II (vegeu catàleg de barreges)
FONTS 554, 555. Entrevista 78, barreja II (vegeu catàleg de barreges)
FONT 571. Entrevista 89, barreja I (vegeu catàleg de barreges)
FONT 581. Entrevista 94, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Part aèria jove

FONTS 1332, 1333, 1334. Entrevista 11, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Rubus caesius L. (rosàcies)

BCN 24976

NOMS POPULARS

Esbarzer (541)

Romegró (1332, 1333, 1334, 1336)

Romegueró (518, 519, 520, 521, 528, 553, 583, 584, 585)

USOS MEDICINALS

Arrel

Hematocàrtic

FONTS 520, 521, 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És un purificant de la sang (520, 521). Per a netejar la sang (1332, 1333, 1334). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (520, 521). Fer bullir l'arrel (1332, 1333, 1334). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Resolutiu

FONT 528. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Són purificants de la sang. Jo en prenia una vegada que vaig tenir furúncols que deien que et sortien quan tenies les sangs brutes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Fulla

Antihipertensiu

FONTS 518, 519, 1336. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió (518, 519). El seu avi se'n feia aigua per a fer baixar la pressió (1336). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (518, 519, 1336). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Turió

Antisèptic bucal

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Brots tendres per a infeccions de boca i les genives. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Col·lutori (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Arrel

FONT 528. Entrevista 61, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 583, 584, 585. Entrevista 96, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Rubus idaeus L. (rosàcies)

BCN 24977

NOMS POPULARS

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Gerdó (572, 573)

Jordó (511, 512, 513, 514, 538, 541, 549, 561, 562, 563, 564, 571, 580, 583, 584, 585, 588, 748, 749, 1313, 1321, 1337, 1338, 1353, 1354)

Jordonera (541)

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 511, 512, 513, 514, 549, 561, 562, 563, 564, 571, 572, 573, 580, 588, 748, 749, 1321, 1337, 1338. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. El fruit per a menjar (511, 512, 513, 514). Per a menjar (572, 573, 580, 588, 748, 749). Per a menjar quan són madurs (549). Per a menjar amb una mica de moscatell i sucre (571). Per a menjar amb sucre (1337, 1338). Per a menjar cru (1321). OBSERVACIONS. N'anàvem a buscar (561, 562, 563). DESTINACIÓ. Alimentació humana (511, 512, 513, 514, 549, 561, 562, 563, 564, 571, 572, 573, 580, 588, 748, 749, 1321, 1337, 1338).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en sucre

FONTS 538, 572, 573, 1313, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer mermelades. Ho fan més els estiuejants que la gent del país (538). Ara se'n fan mermelades (572, 573). Per a fer mermelades (1313, 1353, 1354). DESTINACIÓ. Alimentació humana (538, 572, 573, 1313, 1353, 1354).

Preparació de begudes - Beguda preparada amb licor

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Venien més tard que les maduixes, en fèiem licor, macerats amb anís. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES USOS

Fruit

Altres informacions

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. S'anaven a buscar i es venien als senyors de Camprodon.

Rubus ulmifolius Schott (rosàcies)

BCN 24978

NOMS POPULARS

Móra (fruit) (517, 549, 560, 561, 562, 563, 564, 571, 583, 584, 585, 588, 590, 746, 748, 749, 1215, 1297, 1313, 1353, 1354)

Móra de romeguera (fruit) (572, 573)

Romeguera (505, 506, 518, 519, 520, 521, 528, 529, 530, 531, 564, 580, 747, 1300, 1314, 1327, 1330, 1332, 1333, 1334, 1336, 1341, 1342, 1345, 1346)

USOS MEDICINALS

Fruit

Antihemorroidal

FONT 517. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les morenes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Supositori (ús intern). Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). PREPARACIÓ. Es posa com a supositori i alhora en menges. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Fulla

Antiherpètic

FONTS 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a quan tens una pansa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. Les fulles (de la part on no els ha tocat gaire el sol) es posen a sobre el llavi. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipiròtic

FONT 747. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les cremades. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). PREPARACIÓ. La part llisa fa supurar i la part rústica fa assecar. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Resolutiu

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les fulles van bé per a posar sobre les llagues. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vulnerari

FONTS 505, 506, 528, 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Posades sobre els talls (505, 506). Les fulles van bé per a curar ferides (528). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern) (505, 506). Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern) (528, 529, 530, 531). PREPARACIÓ. Fulles de romeguera untades en oli (505, 506). La part llisa fa supurar i la part rústica fa assecar (529, 530, 531). El cantó llis de la fulla fa supurar la ferida i el cantó rugós ajuda a fer pellar (528). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Turió

Antidiarreic

FONTS 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la diarrea. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). PREPARACIÓ. Menjar els caps de romeguera. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori faringi

FONTS 564, 1300. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de coll (564, 1300). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Gargarisme (ús extern) (564). Tisana (ús intern)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

(1300). PREPARACIÓ. Decocció (564). Infusió de caps de romeguera tendra (1300). DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 549, 564, 571, 572, 573, 580, 583, 584, 585, 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan són madures són molt bones (549). Per a menjar (571, 572, 573). Fan les móres i es mengen (580). En el temps de la gana els gossos també s'atipaven de móres (564). Ens les menjàvem (583, 584, 585). En menjàvem quan anàvem a buscar aglans, per a treure la set (1215). DESTINACIÓ. Alimentació humana (549, 571, 572, 573, 580, 583, 584, 585, 1215). Alimentació animal (564).

Ingestió de la part de la planta cuïta - Cuïta en sucre

FONTS 520, 521, 560, 561, 562, 563, 572, 573, 588, 590, 746, 748, 749, 1215, 1297, 1313, 1327, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En faig confitures (746). Per a fer mermelades (590, 748, 749, 1313). Amb les móres en fem confitura (520, 521). Per a fer confitura (560, 561, 562, 563, 588, 1215). Ara es fan mermelades, abans no se'n feien (572, 573). Mermelada (1297). De les móres en fa mermelada (1327). En fem mermelada (1353, 1354). DESTINACIÓ. Alimentació humana (520, 521, 560, 561, 562, 563, 572, 573, 588, 590, 746, 748, 749, 1215, 1297, 1313, 1327, 1353, 1354).

Turió

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 1345, 1346. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Els caps de romeguera es donaven als procs. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Fulla

FONT 1327. Entrevista 14, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

No consta

FONT 1336. Entrevista 16, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Turió

FONT 1314. Entrevista 17, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1330. Entrevista 32, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 518, 519. Entrevista 54, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Rumex longifolius DC. in Lam. et DC. (poligonàcies)

BCN 27298

NOMS POPULARS

Ribarbo (castellà) (547, 548)

Ribardo (castellà) (1311, 1312, 1339, 1340, 1345, 1346)

USOS MEDICINALS

Arrel

Protector renal

FONTS 547, 548. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. L'arrel recordo que deien que anava bé per a alguna cosa, sembla que era el ronyó.

Purgant

FONTS 1311, 1312, 1339, 1340, 1345, 1346. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És purgant. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Rumex scutatus L. (poligonàcies)

BCN 24979

NOMS POPULARS

Badola (528, 541, 553, 574, 575, 576, 577, 580, 591, 592, 1332, 1333, 1334)

Madola (748, 749)

Verola (1353, 1354)

USOS MEDICINALS

Fulla

Antipruriginós

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Fregar quan t'ortigues, et fa sortir de seguida les butllofes i marxa el mal. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 528, 541, 574, 575, 576, 577, 580, 591, 592, 748, 749, 1332, 1333, 1334, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Ens les menjàvem així mateix, té

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

gust dolç (748, 749). Es donaven a les gallines (528). En menjàvem quan érem petits (528). Per a menjar (541, 580). Són bones, de petits ens en fèiem tips (591, 592). Quan passàvem per aquests camins en menjàvem (574, 575, 576, 577). Abans em menjava les fulles (1332, 1333, 1334). De petits ens la menjàvem (1353, 1354). OBSERVACIONS. Són àcides (528, 541). DESTINACIÓ. Alimentació humana (528, 541, 574, 575, 576, 577, 580, 591, 592, 748, 749, 1332, 1333, 1334, 1353, 1354). Alimentació animal (528).

Rumex sp. (poligonàcies)

NOMS POPULARS

Llengua bovina (520, 521, 539, 540, 547, 548)

Llengua de bou (582, 1352)

USOS MEDICINALS

Fulla

Resolutiu

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a rebentar furúncols. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Es posava a sobre unes graelles [dit "grielles"] s'escalivava i ben calenta damunt del gra. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONT 582. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es donaven al bestiar. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

ALTRES USOS

Fulla

Lúdic: jocs i joguines

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan jugàvem a cuinetes eren els bistecs.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 547, 548. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. A vegades s'escampen pels camps.

Ruscus aculeatus L. (liliàcies)

BCN 27273

NOMS POPULARS

Boix marí (560, 564, 1352)

ALTRES USOS

Part aèria

Ornamental: elaboració de rams

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer rams per Nadal.

Part aèria fructificada

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 560, 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer bonic per Nadal (560). Per a fer bonic (564).

Ruta chalepensis L. (rutàcies)

BCN 24980

NOMS POPULARS

Ruda (503, 505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 517, 520, 521, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 536, 537, 541, 542, 543, 544, 545, 547, 548, 549, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 583, 584, 585, 588, 590, 591, 592, 748, 749, 753, 754, 755, 1213, 1214, 1215, 1293, 1296, 1300, 1301, 1311, 1312, 1313, 1318, 1320, 1325, 1326, 1327, 1328, 1329, 1332, 1333, 1334, 1336, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1353, 1354, 1352, 1361, 1362)

USOS MEDICINALS

No consta

Abortiu

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Diuen que és abortiva. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No l'usen per a prendre.

Part aèria

Abortiu

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 553, 1213, 1214, 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. També diuen que és abortiva (553). La ruda va bé per a avortar (1215). Per als animals quan avortaven (1213, 1214). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Analgèsic

FONTS 572, 573, 1343, 1344. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per al dolor i per al reuma (572, 573). Per a fer fregues per al dolor (1343, 1344). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Loció (ús extern). PREPARACIÓ. Posada en oli 40 dies a sol i serena (572, 573). Confitada en esperit de vi (1343, 1344). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Anticefalàlgic

FONTS 517, 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de cap (517, 529, 530, 531). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern) (517). Fumigació (ús extern) (529, 530, 531). PREPARACIÓ. Fregar-se amb un brot de ruda (517). Cremar ruda al foc (529, 530, 531). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antidepressiu

FONTS 565, 566. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a quan estàs deprimet. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Decocció (ús intern). PREPARACIÓ. Un brot en xocolata desfeta. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antidiarreic

FONTS 1325, 1326. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les diarrees. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Decocció (ús intern). PREPARACIÓ. Es prenien en xocolata desfeta. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antidismenorreic

FONTS 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de ventre de la regla. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Decocció (ús intern). PREPARACIÓ. Se'n feia aigua i ho barrejava amb xocolata. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihelmíntic

FONTS 528, 571, 591, 592. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Deien que matava els cucs a la canalla (528). Se'n feia aigua per a matar els cucs (571). Es donava per als cucs (591, 592). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Decocció (ús intern). PREPARACIÓ. Abans feien una tassa de xocolata amb un brot de ruda (528). Decocció (571). Se'n feia aigua i ho barrejava amb xocolata, sola és de mal prendre (591, 592). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És una aigua molt amargant, si no hi posaves sucre no te la podies beure (571).

Antiinflamatori intestinal

FONTS 505, 506, 525, 526, 527, 560, 561, 562, 563, 564, 567, 583, 584, 585, 748, 749, 1293, 1320, 1325, 1326, 1345, 1346. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als mals de ventre (505, 506). Per al mal de panxa (748, 749). Deien que anava bé per al mal de ventre (525, 526, 527). Per al mal de ventre (564, 567, 1320, 1325, 1326). Per a la panxa (561, 562, 563). Per a quan tens el ventre destorbat (560). Era per a la panxa. Quan la

mare estava fotuda sempre es feia xocolata i s'hi posava un brot de ruda (583, 584, 585). Quan tenies mal de ventre (1293). Va bé per al mal de ventre (1345, 1346). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Decocció (ús intern) (505, 506, 525, 526, 527, 560, 567, 584, 585, 1293, 1325, 1326, 1345, 1346). Tisana (ús intern) (748, 749, 1320). Emplastre (ús extern) (561, 562, 563, 564). Decocció (ús extern) (583). PREPARACIÓ. Es fa bullir en la xocolata (505, 506). Decocció (748, 749). Es posava un brot a la xocolata (525, 526, 527). Desfeta en xocolata (567). Trinxada petita i barrejada amb greix per a fer emplastres (561, 562, 563). En xocolata (560). En feien emplastres (564). Es posava a la xocolata (583, 584, 585, 1345, 1346). Xocolata desfeta amb ruda (1293). Es prenien en xocolata desfeta (1325, 1326). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Jo no ho he fet servir mai (567).

Antinauseabund

FONTS 1343, 1344. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mareig. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiodontàlgic

FONTS 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal d'orelles. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. Es prepara en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiotàlgic

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Aigua de ruda per al mal de les orelles. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Gotes òtiques (ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antireumàtic

FONTS 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per al dolor i per al reuma. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Loció (ús extern). PREPARACIÓ. Posada en oli 40 dies a sol i serena. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic extern

FONTS 1328, 1329. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fregar els braguers de les vaques quan tenen un cop de sang (1328, 1329). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern) (1328). Embrocació (ús extern) (1329). PREPARACIÓ. Confitada en oli (1328, 1329). DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Antisèptic ocular

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a rentar els ulls. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Cardiotònic

FONTS 536, 537. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. El padrí de la casa patia del cor i li feien aquest emplastre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Per a fer emplastres es barrejava amb xocolata. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Coadjuvant del part

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 511, 512, 513, 514, 558. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Se'n feia a les parteres per a avançar el part i per a començar a dilatar (511, 512, 513, 514). Per a les vaques que no podien vedellar (558). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (511, 512, 513, 514). Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern) (558). PREPARACIÓ. Se'ls posava un ramet de ruda a la cua (558). DESTINACIÓ. Medicina humana (511, 512, 513, 514). Medicina veterinària (558).

Coadjuvant del postpart

FONTS 528, 542, 543, 544, 581, 1339, 1340, 1343, 1344, 1345, 1346. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a ajudar a fer les despulles a les ovelles, sobretot quan feien un xai mort (542, 543, 544). Les vaques quan no feien els llits se'ls penjava un brot de ruda a la cua (528). Les vaques quan vedellen, a vegades, treuen les madregueres (la matriu) i llavors com que són tan grosses no les pots tornar a posar. D'aquesta manera les fa contraure i llavors els les pots tornar a posar (581). Es lligava a la cua d'una vaca quan no havia acabat de fer les despulles. És desinfectant (1339, 1340). Es penjava un ram de ruda a les despulles de la vaca quan no acabaven de sortir (1343, 1344). Es posa un ram de ruda a la cua de la vaca per a ajudar-la que acabi de fer les despulles (1345, 1346). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (542, 543, 544). Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern) (528, 1339, 1340, 1343, 1344, 1345, 1346). Liniment (ús extern) (581). PREPARACIÓ. Decocció (543, 544). Fas bullir ruda en oli i els les untes ben untades (581). DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Desconegut per l'informant

FONTS 556, 557, 578, 579, 588. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Decocció (ús intern) (556, 557, 588). Emplastre (ús extern) (578, 579). PREPARACIÓ. En xocolata (556, 557). Per a fer emplastres (578, 579). EFECTES SECUNDARIS. Sí. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Però s'ha d'anar amb compte (556, 557). Abans també servia molt. Em sembla que es posava a la xocolata (588).

Digestiu

FONTS 507, 509, 510, 1215, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Com a digestiva (507, 509, 510). Per a fer pair (1215). És digestiva (1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Decocció (ús intern) (507, 509, 510, 1215). Tisana (ús intern) (1361, 1362). PREPARACIÓ. Barrejada amb xocolata (509, 510). En xocolata (507). Es posava a la xocolata desfeta (1215). En infusió (1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

FONTS 581, 590, 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a quan et mareges de cap (581). Anava molt bé per al mal dels llavis que els sortia als xais (590). Per als porcs quan tenien el tacó (1347, 1348, 1349). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (581). Embrocació (ús extern) (590). Emplastre (ús extern) (1347, 1348, 1349). PREPARACIÓ. Decocció (581). Es feia en oli, es sofregia i se'ls untava als morros als xais (590). Bullida en oli i en emplastre (1347, 1348). Bullida en oli i en emplastres (1349). DESTINACIÓ. Medicina humana (581). Medicina veterinària (590, 1347, 1348, 1349). OBSERVACIONS. Això ho va dir un herbolari (581).

Per a trastorns del sistema sensorial

FONT 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. L'usa per al cap-rodo (vertigen). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Reforçant ossi

FONT 545. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es fa servir per a reforçar ossos trencats, es posa directament a sobre el mal. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Loció (ús extern). PREPARACIÓ. Es fa bullir la ruda en aiguardent i s'hi afegeix sabó natural. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Sedant

FONT 503. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Decocció (ús intern). PREPARACIÓ. Es posava un brot a la xocolata. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Tranquil·litzant

FONTS 520, 521, 561, 562, 563, 572, 573, 580, 583, 584, 585, 1213, 1214, 1311, 1312, 1339, 1340, 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a relaxar (520, 521). Per als nervis (561, 562, 563, 572, 573, 1339, 1340, 1347, 1348, 1349). Va bé per als nervis (580). Calma els nervis (583, 584, 585). Per a calmar els nervis (1213, 1214). Diu que és bona per als nervis (1311, 1312). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Decocció (ús intern) (520, 521, 561, 562, 563, 572, 573, 583, 584, 585, 1213, 1214, 1311, 1312, 1347, 1348, 1349). Tisana (ús intern) (580, 1339, 1340). PREPARACIÓ. En xocolata (520, 521, 561, 562, 563, 572, 573). Decocció (580, 1339, 1340). Es posava a la xocolata (583, 584, 585, 1213, 1214). Xocolata desfeta amb ruda (1311, 1312). Un brot de ruda bullida amb una presa de xocolata (1347, 1348, 1349). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Se'n fa una novena (1347, 1348, 1349). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És de mal prendre perquè és amargant (580).

Vulnerari

FONTS 505, 506, 1336. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Serveix per a untar mals (505, 506). Per a curar ferides del bestiar (1336). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern) (505, 506). Embrocació (ús extern) (1336). PREPARACIÓ. Es fa bullir en oli (505, 506). Per a fer oli (1336). DESTINACIÓ. Medicina humana (505, 506). Medicina veterinària (1336).

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Condiment

FONTS 511, 512, 513, 514, 520, 521, 529, 530, 531, 541, 553, 554, 555, 574, 575, 576, 577, 1213, 1214, 1296, 1301, 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Barrejada amb xocolata de pedra (554, 555). Es posava a la xocolata (511, 512, 513, 514, 1213, 1214). També se'n posava un brot a la xocolata (529, 530, 531). Per a posar a la xocolata (520, 521, 541, 574, 575, 576, 577). Es posava a la xocolata i deien que era més bona (553). Per a fer xocolata (1296). Per a donar gust a la xocolata (1301). Per a donar gust a l'estofat (1335). OBSERVACIONS. Igual que la menta (*Mentha* sp.) (554, 555).

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

DESTINACIÓ. Alimentació humana (520, 521, 529, 530, 531, 541, 553, 554, 555, 574, 575, 576, 577, 1213, 1214, 1296, 1301, 1335).

ALTRES USOS

Planta sencera

Altres informacions

FONTS 1311, 1312. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En fan rams a la cuina per a sentir-ne l'olor.

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONTS 554, 555. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Protegeix de les bruixes.

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Qui té ruda a casa no es casa.

Planta viva *in situ*

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONTS 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Si tens una planta de ruda a casa espanta tots els mals.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONTS 528, 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. És una mica tòxica, tot i que es pot prendre (528). És abortiva (572, 573). TOXICITAT LLIGADA A L'ÚS MEDICINAL. Sí (528).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 511, 512, 513, 514, 547, 548, 549, 553, 560, 564, 572, 573, 1311, 1312. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Totes les cases tenien una galleda vella amb una planta de ruda al costat de la casa (511, 512, 513, 514). N'hi havia a totes les cases (547, 548). A casa n'hi havia (549). A tots els horts n'hi havia, de ruda (553). Es tenia a l'hort (560). N'hi havia als horts (564). N'hi havia a l'hort (572, 573). En tenen a l'hort (1311, 1312).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria

FONTS 1213, 1214. Entrevista 102, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 1213, 1214. Entrevista 102, barreja VI (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1335. Entrevista 15, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1293. Entrevista 2, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1318. Entrevista 31, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1313. Entrevista 4, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 528. Entrevista 61, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 753, 754, 755. Entrevista 67, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 547, 548. Entrevista 73, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 547, 548. Entrevista 73, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1300. Entrevista 8, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 561, 562, 563. Entrevista 83 (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 572, 573. Entrevista 90, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

***Salix alba* L. subsp. *alba* (salicàcies)**

BCN 27240

NOMS POPULARS

Sàlic (568)

Saula (591, 592, 1215, 1295, 1352)

USOS MEDICINALS

Fulla

Antihipertensiu

FONTS 591, 592. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció de les fulles, quan acaben de sortir. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a menjar els conills i les cabres. OBSERVACIONS. La gent deia que anaven a fer rama, podaven les branques de les saules i les donaven a les cabres i aquestes s'hi penjaven i anaven arrencant les fulles. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

ALTRES USOS

Part aèria

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Artisanal: elaboració d'escombres

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Les branques per a fer escombres.

Tija

Artisanal: elaboració de calçat

FONTS 568, 1215, 1295. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer esclops (568, 1215). També fèiem esclops de saula, anava molt bé per a treballar perquè és una fusta molt tova, però la gent de pagès solia voler els de pi perquè eren més forts i duraven més (1295). OBSERVACIONS. És lleugera, el pi també es podia utilitzar, però pesa massa (1215).

***Salix caprea* L. (salicàcies)**

BCN 27283

NOMS POPULARS

Gatell (547, 548)

Gatsaule (1352)

ALTRES USOS

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 547, 548, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És el primer que floreix, en fèiem rams (547, 548). Eren els primers rams que es podien fer a la primavera, és molt primerenc (1352).

***Salix purpurea* L. (salicàcies)**

BCN 123788

NOMS POPULARS

Sàlic (541)

***Salvia officinalis* L. (labiades)**

BCN 24981

NOMS POPULARS

Sàlvia (504, 507, 509, 510, 520, 521, 522, 523, 524, 532, 539, 540, 561, 562, 563, 568, 569, 570, 1294, 1311, 1312, 1335, 1341, 1342)

USOS MEDICINALS

Llavor

Hipnòtic

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Ajuda a dormir. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les granes. DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Desconegut per l'informant

FONTS 507, 509, 510. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. OBSERVACIONS. No en recordo l'ús.

Part aèria

Antidismenorreic

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la menopausa i per als dolors de regla. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihipertensiu

FONT 504. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la gent que té la pressió alta. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONTS 1311, 1312. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a quan té mal de ventre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. La hi dona la seva cunyada que viu a Sant Joan de les Abadesses.

Antiodontàlgic

FONTS 522, 523. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de queixals. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Col·lutori (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció, per a glopejar. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Digestiu

FONTS 524, 539, 540, 1294. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Més aviat per a l'estómac (524). Va bé per a tot. Per a la circulació, digestiva, estomacal, diürètica (539, 540). És bona per a tot. Quan tens l'estómac carregat (1294). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (524, 539, 540). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Diürètic

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a tot. Per a la circulació, digestiva, estomacal, diürètica. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Estomacal

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a tot. Per a la circulació, digestiva, estomacal, diürètica. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Galactòfug

FONTS 561, 562, 563. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es passava a les gosses quan havien cadellat perquè els marxés la llet. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Hematocatàrtic

FONT 532. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És depurativa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hipogluceçant

FONTS 569, 570. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al sucre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a trastorns associats a la menopausa

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la menopausa i per als dolors de regla. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Resolutiu

FONT 568. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als furúncols. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. Es posaven les fulles. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Tranquil·litzant

FONT 1294. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És bona per a tot. És tranquil·litzant. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vasotònic

FONTS 539, 540, 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a tot. Per a la circulació, digestiva, estomacal, diürètica (539, 540). Per a la circulació (1341, 1342). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (539, 540). En infusió (1341, 1342). DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 507, 509, 510, 539, 540. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. En tenim a l'hort (507, 509, 510, 539). En tinc plantada a l'hort (540).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria

FONT 1294. Entrevista 6, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Salvia pratensis L. (labiades)

BCN 24982

NOMS POPULARS

Sàlvia (1213, 1214)

Sàlvia silvestre (1324)

Tàrrec (524)

USOS MEDICINALS

Fulla

Antidismenorreic

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a evitar els dolors menstruals i els fogots durant la menopausa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic bucal

FONTS 1213, 1214, 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a netejar les dents, es freguen amb una fulla (1213, 1214). La fulla neteja les dents, és molt desinfectant (1324). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Digestiu

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Com a digestiva, tonificant i calmant. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Durant una novena, dos cops al dia. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a trastorns associats a la menopausa

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a evitar els dolors menstruals i els fogots durant la menopausa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Tònic

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Com a digestiva, tonificant i calmant. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). MODE

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Durant una novena, dos cops al dia. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Tranquil·litzant

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Com a digestiva, tonificant i calmant. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Durant una novena, dos cops al dia. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria florida

Per a trastorns associats a la menopausa

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la menopausa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Planta florida en infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a trastorns del sistema sensorial

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al vertigen. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Fulla

Planta fumable

FONT 524. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Abans les fulles s'assecaven i es fumaven.

Planta sencera

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Qui té sàlvia a l'hort, gran remei té a prop.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Fulla

FONTS 1213, 1214. Entrevista 102, barreja V (vegeu catàleg de barreges)

Salvia verbenaca L. (labiades)

BCN 113580

NOMS POPULARS

Tàrrec (520, 521, 554, 555)

ALTRES USOS

Fulla

Planta fumable

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Abans es fumaven.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Fulla

FONTS 554, 555. Entrevista 78, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

Sambucus ebulus L. (adoxàcies)

BCN 24983

NOMS POPULARS

Èvol (1324, 1337, 1338)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Antibrucel·lòtic

FONTS 1337, 1338. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. El seu germà va tenir les febres de Malta i el van curar. Així li van trencar les febres (1337, 1338). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Posar un rovell d'ou al dit gros del peu i emplastres d'èvols a la planta dels peus (1338). Posar un rovell d'ou al dit gros del peu i emplastres d'èvols a la planta dels peus (1337). DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Planta sencera

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Èvol, per a la potestat que Déu m'ha donat, mata'm les febres aviat. Mentre es diu aquesta oració, s'ha de retorçar la planta. OBSERVACIONS. Recorda aquest ús d'abans, ella no n'ha fet servir mai.

Sambucus nigra L. (adoxàcies)

BCN 24984

NOMS POPULARS

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Bonarbre (1213, 1214)

Sabuc (503, 505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 536, 537, 538, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 580, 581, 583, 584, 585, 588, 589, 590, 591, 592, 746, 747, 748, 749, 750, 753, 754, 755, 1213, 1214, 1215, 1293, 1294, 1296, 1297, 1299, 1300, 1301, 1307, 1308, 1309, 1310, 1313, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320, 1322, 1323, 1325, 1326, 1328, 1329, 1330, 1331, 1332, 1333, 1334, 1337, 1338, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1353, 1354, 1352, 1361, 1362)

Sabuquer (517)

Saüc (520, 521, 522, 523, 746, 1210, 1213, 1214)

Saüquer (1213, 1214)

USOS MEDICINALS

Escorça

Desconegut per l'informant

FONTS 569, 570. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. L'escorça també és bona per a medicina.

Hipouricemiant

FONT 1331. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a l'àcid úric. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Fruit

Antibronquític

FONT 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les bronquitis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Has de fer uns quants dies una cullerada al matí una al vespre. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Anticatarral

FONTS 515, 516, 528, 538, 546, 553, 571. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per als refredats (515, 516). Es prenien quan estaves refredat (538). Es prenien per a refredats i gripes (546). Per als refredats (528). Per als constipats (553). Per a la tos i refredats (571). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern). PREPARACIÓ. De la grana se'n feia xarop (538). Amb les granes i sucre en feiem xarop (546). Les granes amb sucre per a fer xarop (553). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antigripal

FONT 546. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es prenien per a refredats i gripes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern). PREPARACIÓ. Amb les granes i sucre en feiem xarop. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihipertensiu

FONTS 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a regular la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern). PREPARACIÓ. Fer bullir les granes, afegir-hi sucre i colar-ho. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori

FONT 545. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a les enflemes, infeccions... FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern). PREPARACIÓ. Dels fruits se'n fa xarop. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori faringi

FONT 1297. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé quan tenen mal de coll. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Amb la grana en forma de melmelada. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Antiinflamatori intestinal

FONTS 522, 523, 547, 548, 562, 588, 590, 1314, 1319, 1322, 1328, 1329, 1330, 1332, 1333, 1334, 1337, 1338, 1341, 1342, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La grana també és bona per al mal de panxa (522, 523). Es prenien per a la panxa (547, 548, 588, 590). Per a la panxa (562). Per al mal de ventre (1314, 1328, 1329, 1341, 1342). Va bé per al mal de ventre (1319). Per al mal de panxa (1322, 1332, 1333, 1334). Per als vedells que tenen malament la panxa (1330). Va bé per al mal de panxa (1330). S'usava per al mal de panxa (1337, 1338). Per a quan tens mal de ventre (1349). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (522, 523). Xarop (ús intern) (547, 548, 562, 588, 590, 1314, 1319, 1322, 1328, 1329, 1330, 1332, 1333, 1334, 1337, 1338, 1341, 1342, 1349). PREPARACIÓ. Decocció (522, 523). Amb els fruits i sucre se'n fa xarop (547, 548). Xarop dels raïms (562). Dels raïms en feia un xarop (588). Del raïm del sabuc amb sucre en feiem xarop (590). Amb les granes se'n feia un xarop (bullir les granes amb sucre i després colar-ho) (1314). Amb les granes abans se'n feia un xarop (1319). Amb les granes se'n feia un xarop (1322). Es feia un xarop que es barrejava amb aigua (1328, 1329). De la grana se'n fa xarop (1330, 1341, 1342). Fer bullir les granes, afegir-hi sucre i colar-ho (1332, 1333, 1334). La grana de sabuc es bullia amb sucre i se'n feia xarop (1337, 1338). Amb les granes se'n fa xarop (1349). DESTINACIÓ. Medicina humana (522, 523, 547, 548, 562, 588, 590, 1314, 1319, 1322, 1330, 1332, 1333, 1334, 1337, 1338, 1341, 1342, 1349). Medicina humana i veterinària (1328, 1329). Medicina veterinària (1330). OBSERVACIONS. També en feien essència, però jo no n'he fet mai (547, 548). També per a beure quan tens set (1319).

Antisèptic intern

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Van bé per a les infeccions de ventre i l'enflemes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern). PREPARACIÓ. Les granes en xarop. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antitussigen

FONTS 532, 547, 548, 571. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. S'utilitza com a reforçant i també per a la tos (532). Es prenien per a la tos (548). Per a la tos (547). Per a la tos i refredats (571). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern). PREPARACIÓ. També dels fruits se'n fa xarop (532). Amb els fruits i sucre se'n fa xarop (547, 548). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. El sabuc és molt medicinal, abans

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

deien: "allà on hi viu un sabuc ja s'hi pot fer un poble" (532). També en feien essència, però jo no n'he fet mai (547, 548).

Desconegut per l'informant

FONTS 533, 534, 1310. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern). PREPARACIÓ. Amb les granes se'n feia xarop. Les granes es barrejaven amb sucre i es feia bullir (1310). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Digestiu

FONT 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a les indigestions. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Has de fer uns quants dies una cullerada al matí una al vespre. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Expectorant

FONT 1210. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a ajudar a expectorar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Fumigació (ús extern). PREPARACIÓ. Cremar les granes al foc (perfums). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hematocàrtic

FONTS 574, 575, 576, 577. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es pren com a purificant de la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern). PREPARACIÓ. Del raïm se'n pot fer xarop amb sucre. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Laxant

FONT 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al restrenyiment. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Essència (ús intern). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Has de fer uns quants dies una cullerada al matí una al vespre. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Restauratiu

FONTS 1337, 1338. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al bestiar quan estava malalt. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern). PREPARACIÓ. La grana de sabuc es bullia amb sucre i se'n feia xarop. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Fulla

Galactòfug

FONT 1213. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a retirar la llet de les mares una vegada acabat el període de l'alletament i així evitar una mastitis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. Es posen les fulles directament sobre els pits. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Canviar les fulles per unes de noves cada dia. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Inflorescència

Analgèsic

FONTS 572, 573, 1318, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Anava bé per a quan et punxaves, és un desinfectant i calmava el dolor (572, 573). Per al dolor (1318). Quan et fas mal, et treu el dolor (1353). Per a quan et fas mal, et treu el dolor (1354). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Fumigació (ús extern). PREPARACIÓ. Amb la flor en

feien perfums amb el rescals del foc (572, 573). Perfums de la flor (1318, 1353, 1354). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiacneic

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a l'acne. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Es fan banys amb l'aigua de les flors. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antibronquític

FONT 1331. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les bronquitis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Anticatarral

FONTS 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 528, 529, 530, 531, 545, 546, 547, 548, 553, 556, 557, 558, 567, 569, 570, 574, 575, 576, 577, 580, 581, 746, 1213, 1214, 1215, 1294, 1299, 1310, 1313, 1314, 1315, 1316, 1322, 1330, 1331, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als refredats (511, 512, 513, 514, 528, 546, 567, 569, 570, 580, 746, 1215, 1330, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351). La flor s'usava per als refredats (507, 509, 510). Per als constipats (529, 530, 531, 553, 1213, 1214, 1294, 1299, 1313, 1322, 1331, 1343, 1344, 1345, 1346, 1361, 1362). Va bé per als constipats (545). Per a quan estaves constipat (546). Per als constipats, tos (547, 548). La flor és bona per als refredats, ben dolceta, estava molt (556, 557). Respirar aquell fum destapava molt quan estàs refredat (556, 557). La flor és molt bona per als constipats i la tos (558). La flor va molt bé per als constipats (581). Quan estàs refredat (574, 575, 576, 577). Per als constipats barrejada amb altres herbes que no recorda (1310). Va bé per als refredats (1314, 1315, 1316). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (507, 509, 510, 528, 529, 530, 531, 545, 546, 547, 548, 553, 556, 557, 558, 580, 581, 746, 1299, 1310, 1313, 1314, 1315, 1316, 1322, 1330, 1331, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1361, 1362). Essència (ús intern) (511, 512, 513, 514, 528, 546, 553, 569, 570, 1294, 1310). Fumigació (ús extern) (556, 557, 574, 575, 576, 577, 580, 1213, 1214, 1215). Melit (ús intern) (567). Aerosol (ús intern) (1213, 1214). PREPARACIÓ. Decocció (507, 509, 510, 528, 529, 530, 531, 556, 557, 558, 580, 581, 746, 1310, 1315, 1316, 1322, 1330, 1343, 1344, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351). Decocció. La flor en aigua (545). Decocció. Aigua de les flors (546). Un got d'aigua amb les gotes d'essència (546). Decocció. Aigua de la flor (547, 548). La flor en infusió (553, 1345, 1346). Perfums (brases i flor) (556, 557). Decocció. Aigua de la flor amb mel (567). Es feien perfums (580). La flor per a fer perfums (574, 575, 576, 577). Posaven la flor al caliu i en feien perfums (1215). S'inhalen perfums de les flors o també se'n fan bafs (1213, 1214). La flor seca en infusió (1299). S'assecava la flor i es bevia en infusió (1313). En infusió (1331, 1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. També en feien essència, però jo no n'he fet mai (547, 548).

Anticefalàlgic

FONTS 536, 537, 747, 1300, 1301, 1325, 1326, 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de cap (536, 537, 747, 1300, 1301, 1347, 1348, 1349). Per al mal de cap amb un drap moll d'essència al front (1325, 1326). Per a quan tens mal de cap (1347, 1348, 1349). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Fumigació (ús extern) (747,

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

1300, 1301, 1347, 1348, 1349). Tisana (ús intern) (536, 537). Essència (ús extern) (1325, 1326, 1347, 1348, 1349). PREPARACIÓ. Drap perfumat amb flor de sabuc cremada al foc a terra (747). Decocció (536, 537). La flor per a fer perfums (es posava oli en el rescals del foc i a sobre la flor amb una mica de sucre) (1300). Perfums de la flor (1301). N'havien fet essència, i es feia quan la flor era ben molla, perquè així en sortia més (1325, 1326). En essència, mulles un drap i te'l poses al front (1347, 1348, 1349). La flor seca serveix per a fer perfums. Perfumes un drap i te'l poses al front (1347, 1348, 1349). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antidiarreiic

FONTS 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la diarrea. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Essència (ús intern). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Beure'n una cullerada. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiequimòtic

FONTS 554, 555, 1300. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a quan t'has fet un cop o un morat (554). Per a fer banys quan t'has fet un cop o un morat (555). Anava bé quan et feies un truc (1300). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern) (554, 555). Fumigació (ús extern) (1300). PREPARACIÓ. Decocció (554, 555). La flor per a fer perfums (es posava oli en el rescals del foc i a sobre la flor amb una mica de sucre) (1300). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antigripal

FONT 1323. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a quan tenies grip. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Fumigació (ús extern). PREPARACIÓ. Perfums de la flor. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihipertensiu

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Fa disminuir el sucre de la sang i també fa baixar la pressió arterial. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Les flors es prenen en infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori gàstric

FONT 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les infeccions de panxa i estómac. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Essència (ús intern). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Només calen unes gotes. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONTS 515, 516, 517, 520, 521, 522, 523, 525, 526, 527, 538, 549, 554, 555, 558, 559, 561, 562, 563, 565, 566, 572, 573, 588, 590, 591, 592, 753, 754, 755, 1293, 1310, 1313, 1317, 1323, 1325, 1326, 1330, 1331, 1332, 1333, 1334, 1337, 1338, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1350, 1351, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És molt bo per a la panxa i el mareig (591, 592). Per als mals de panxa (515, 516). Per al mal de ventre (517, 520, 521, 538, 549, 554, 555, 1310, 1323, 1331, 1341, 1342, 1350, 1351). De la flor en faig essència i va molt bé per al mal de panxa (522, 523). L'esperit va bé per al ventre (525, 526, 527). Per a quan estàs marejat i tens mal de panxa (559). Quan tens mareig i mal de panxa (558). Per a la panxa i el mareig (561, 562, 563). Per a la panxa (561, 563, 572). Es prenia per al mal de ventre (565, 566). Per a mals de ventre (753, 754, 755). L'essència és

molt bona per a la panxa (588). Va bé per a la panxa i per al mareig (590). Era molt medicinal, per a la panxa (573). El seu pare hi tenia molta fe per als mals de ventre de l'estiu, que en deien una calor d'estiu (1293). Per a quan tenien mal de ventre (1313). Va bé per al mal de ventre (1317). Se la prenen per al mal de ventre (1325, 1326). Per als vedells que tenen malament la panxa (1330). Per al mal de panxa (1330, 1352). Per a totes les infeccions de la panxa (1332, 1333, 1334). S'usava per al mal de ventre (1337, 1338). Per a quan el bestiar tenia mal de ventre (1341, 1342). Per a quan tenies mal de ventre (1343, 1344). Per a quan tens mal de ventre (1345, 1346). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tintura alcohòlica (ús intern) (591, 592, 1331, 1337, 1338, 1350, 1351). Essència (ús intern) (515, 516, 517, 520, 521, 522, 523, 525, 526, 527, 538, 549, 558, 559, 561, 562, 563, 565, 566, 572, 573, 588, 590, 753, 754, 755, 1293, 1313, 1317, 1323, 1325, 1326, 1330, 1332, 1333, 1334, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1352). Tisana (ús intern) (517, 554, 555, 1310, 1323, 1341, 1342). Xarop (ús intern) (561, 563). Emplastre (ús extern) (1341, 1342). PREPARACIÓ. Esperit (591, 592). Essència o també l'aigua de la flor (517). Decocció. Aigua de la flor (517). Xarop dels raïms (561, 563). Decocció (554, 555, 1310). A sobre d'una olla que no sigui porosa poses un drap de fil i les flors. Tot plegat va a sobre del caliu del foc a terra. L'essència va caient a dins de l'olla. Es necessitava molta flor. Després en un got d'aigua fresca s'hi posava una cullerada d'essència (1293). Es bevia una mica d'aigua amb un rajolí d'essència (1313). Infusió de la flor (1323). N'havien fet essència, i es feia quan la flor era ben molla, perquè així en sortia més (1325, 1326). Esperit de sabuc (1331). Esperit de la flor (es tardava un mes a fer-lo) (1337, 1338). La flor en infusió (1341, 1342). Aplicar directament a sobre la panxa amb tovalloles molles de l'aigua de sabuc (1341, 1342). Essència de sabuc barrejada amb aigua (1341, 1342). L'essència, es posava amb un drap a sobre el ventre (1345, 1346). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Una cullerada (1337, 1338). DESTINACIÓ. Medicina humana (515, 516, 517, 520, 521, 522, 523, 525, 526, 527, 538, 549, 554, 555, 558, 559, 561, 562, 563, 565, 566, 572, 573, 588, 590, 591, 592, 753, 754, 755, 1293, 1310, 1313, 1317, 1323, 1325, 1326, 1330, 1331, 1332, 1333, 1334, 1337, 1338, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1350, 1351, 1352). Medicina veterinària (1330, 1341, 1342). OBSERVACIONS. Diu que aquesta essència és molt estimada, que molta gent n'hi ha demanat, fins i tot un metge. També de la grana se'n feia xarop (1293).

Antinauseabund

FONTS 558, 559, 560, 561, 562, 563, 590, 591, 592, 1313. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És molt bo per a la panxa i el mareig (591, 592). Per a quan estàs marejat i tens mal de panxa (559). Quan tens mareig i mal de panxa (558). Per a la panxa i el mareig (561, 562, 563). Per a quan tenies mareig (560). Va bé per a la panxa i per al mareig (590). Per a quan tenien mareig (1313). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tintura alcohòlica (ús intern) (560, 591, 592). Essència (ús intern) (558, 559, 561, 562, 563, 590, 1313). PREPARACIÓ. Esperit (591, 592). En feien esperit (560). Es bevia una mica d'aigua amb un rajolí d'essència (1313). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiodontàlgic

FONTS 522, 523, 542, 543, 544. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a mals de queixals (522, 523). Mal de queixals (542, 543, 544). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Aerosol (ús intern) (522, 523). Fumigació (ús extern) (542, 543, 544). PREPARACIÓ. Se'n feien vapors de la flor (la mare feia bullir la flor dins d'una olla i entomava aquells

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

vapors) (522, 523). Fer perfums al rescals del foc (542, 543, 544). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiofídic

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les mossegades d'escurçó. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Fumigació (ús extern). PREPARACIÓ. Perfums de flor de sabuc. DESTINACIÓ. Medicina veterinària. OBSERVACIONS. Mossegades d'escurçó: una vegada a la gossa la va mossegar un escurçó, el primer que vaig fer va ser punxar-li ben punxat amb espinacals (*Eryngium campestre*), després vaig fer un pipí en un mocador i l'hi vaig apretar una estona, quan vaig arribar a casa li vaig fer perfums de flor de sabuc (*Sambucus nigra*) i els alternava amb perfums de farigola (*Thymus vulgaris*). Es va curar, al cap de 48 hores ja menjava.

Antiparotídic

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les galteres. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Fumigació (ús extern). PREPARACIÓ. Escalfaven draps de llana amb el fum de la flor de sabuc cremada al braser (perfum). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipirètic

FONTS 554, 555. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la febre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Essència (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipleurític

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les pleures i pulmonies. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Essència (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipneumònic

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les pleures i pulmonies. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Essència (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic extern

FONTS 511, 512, 513, 514, 515, 516, 520, 521, 524, 528, 529, 530, 531, 536, 537, 542, 543, 544, 549, 560, 748, 749, 1328, 1329. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Aquell fum és molt desinfectant (511, 512, 513, 514). Per a desinfectar ferides (515, 516, 520, 521, 748, 749, 1328, 1329). La flor per a rentar les ferides (529, 530, 531). La flor es feia servir per a fer perfums (524). Per a desinfectar mals (536, 537). Per a infeccions (542, 543, 544). Una vegada em vaig clavar una espina d'arç i no em treia el mal, em van fer perfums. Aquell fum et calma completament el dolor, és posar oli en un llum (528). S'utilitzaven per a desinfectar (549). Quan tenies ferides (560). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Fumigació (ús extern) (511, 512, 513, 514, 515, 516, 520, 521, 524, 528, 536, 537, 542, 543, 544, 549, 560, 748, 749). Bany (ús extern) (529, 530, 531). Fum (ús extern) (1328, 1329). PREPARACIÓ. Es posava en un pot la flor de sabuc, una mica de sucre i una mica d'oli i llavors s'hi cremava roba de fil (511, 512, 513, 514). Perfums de la flor amb caliu del foc (748, 749). Perfums de la flor (515, 516, 520, 521, 536, 537). Decocció (529, 530, 531). Fer perfums al rescals del foc

(542, 543, 544). Perfums amb caliu del foc, oli, sucre i flor de sabuc (528). Assecàvem les flors per a fer perfums (549). La flor seca per a fer perfums (560). Perfums de les flors al foc (1328, 1329). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic intern

FONTS 529, 530, 531, 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es feia servir per a les infeccions de ventre i per al tifus [dit "tífols"] (529, 530, 531). Per a les infeccions de panxa i estómac (1299). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Essència (ús intern). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Només calen unes gotes (1299). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic ocular

FONTS 505, 506, 520, 521, 561, 562, 563, 572, 573, 581, 746, 750, 1215, 1293, 1320, 1322, 1337, 1338. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a rentar els ulls (505, 506, 746). Per als ulls (750, 1215). La flor és un desinfectant per als ulls (520, 521). Per a la vista (520, 521). Per al mal d'ulls (561, 562, 563, 1337, 1338). L'essència va bé per a banyar els ulls (581). Era molt medicinal, va bé per a banyar els ulls (572, 573). Per a rentar-se els ulls, per a les infeccions dels ulls (1293). Per a rentar els ulls quan et fan picor (1320). Per a fregar els ulls si hi tens pols d'estar al camp treballant (1322). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern) (520, 521, 746, 1320, 1337, 1338). Essència (ús extern) (505, 506, 572, 573, 581, 750, 1293). Essència (ús intern) (520, 521). Fumigació (ús extern) (561, 562, 563, 1215). Desconegut per l'informant (1322). PREPARACIÓ. Decocció (520, 521, 746, 1337, 1338). Per a fer perfums al foc (561, 562, 563). Posaven la flor al caliu i en feien perfums (1215). A sobre d'una olla que no sigui porosa poses un drap de fil i les flors. Tot plegat va a sobre del caliu del foc a terra. L'essència va caient a dins de l'olla. Es necessitava molta flor. Després en un got d'aigua fresca s'hi posava una cullerada d'essència (1293). La flor de sabuc en infusió (1320). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Diu que aquesta essència és molt estimada, que molta gent n'hi ha demanat, fins i tot un metge. També de la grana se'n feia xarop (1293).

Antitífic

FONTS 522, 523, 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es feia servir per a les infeccions de ventre i per al tifus [dit "tífols"] (529, 530). Es feia servir per a les infeccions de ventre i per al tifus [dit "tífols"] (531). A un nen que tenia el tifus [dit "tífols"] li van curar només en essència (522). A un nen que tenia tifus [dit "tífols"] li van curar només en essència (523). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Essència (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antitussigen

FONTS 532, 547, 548, 558, 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a la tos i els pulmons (532). Per als constipats, tos (547, 548). La flor és molt bona per als constipats i la tos (558). Per a quan tens tos (1332, 1333, 1334). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les flors (532). Decocció (548, 558). Decocció. Aigua de la flor (547). La flor en infusió (1332, 1333, 1334). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. El sabuc és molt medicinal, abans deien allà on hi viu un sabuc ja s'hi pot fer un poble (532). També en feien essència, però jo no n'he fet mai (547, 548).

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Desconegut per l'informant

FONTS 554, 555, 569, 570, 583, 584, 585. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Fumigació (ús extern) (554, 555, 569, 570, 583, 584, 585). Essència (ús intern) (583, 584, 585). PREPARACIÓ. Se'n feien perfums (569, 570). Per a fer perfums (554, 555). Se'n feien perfums al foc a terra (583, 584, 585). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Digestiu

FONTS 746, 1310. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En essència quan tens pesadesa d'estómac (746). Per a pair (1310). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Essència (ús intern) (746). Tisana (ús intern) (1310). PREPARACIÓ. Decocció (1310). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Estomacal

FONTS 541, 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal d'estómac (541). Per a l'estómac, era la medicina de la padrina (564). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Essència (ús intern) (541). Tisana (ús intern) (564). PREPARACIÓ. Decocció. L'aigua de la flor (564). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Expectorant

FONT 1210. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a ajudar a expectorar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Infusions de la flor. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Galactòfug

FONTS 583, 584, 585, 1214, 1337, 1338. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al bestiar que vols que perdin la llet (583, 584, 585). Per a retirar la llet de les mares una vegada acabat el període de l'alletament i així evitar una mastitis (1214). Per a fer recular la llet de les dones (1337, 1338). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Fumigació (ús extern) (583, 584). Fum (ús extern) (585, 1337, 1338). Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern) (1214). PREPARACIÓ. Perfums (583, 584, 585). Es posen les fulles directament sobre els pits (1214). Perfums de la flor (1337, 1338). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Canviar les fulles per unes de noves cada dia (1214). DESTINACIÓ. Medicina veterinària (583, 584, 585). Medicina humana (1214, 1337, 1338).

Hipoglucemiant

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Fa disminuir el sucre de la sang i també fa baixar la pressió arterial. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Les flors es prenen en infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a l'afonia

FONTS 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per al rogal. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Fas aigua de la flor de sabuc i afegeixes sucre cremat. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a les punxades

FONTS 1213, 1214, 1296, 1297, 1319, 1323, 1330, 1331, 1343, 1344, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les punxades (1213, 1214, 1323). Quan et fas una punxada (1296, 1331). Per a quan et fas una punxada (1297). Per a

punxades metzinoses (1319). Per a punxades infectades (1330). Per a punxades (1343, 1344). Per a les punxades fondes (1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Fumigació (ús extern) (1213, 1214, 1323, 1361, 1362). Fum (ús extern) (1296, 1297, 1319, 1330, 1331, 1343, 1344). Essència (ús intern) (1297). PREPARACIÓ. S'apliquen draps calents impregnats amb perfums de les flors (1213, 1214). La flor és bona per a fer perfums (1296). Amb la flor se'n fan perfums (1297). Perfums al foc amb oli i sucre (1319). Perfums de la flor (1323). Per a fer perfums (1330). Perfums de la flor amb un raig de lleixiu (1331). Se'n feien perfums (1343, 1344). Perfums de la flor amb oli i sucre (1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a trastorns associats a la menopausa

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les calors de la menopausa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Les flors es prenen en infusió. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Es beu l'aigua de les flors una vegada cada dos o tres dies. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a trastorns de la pell o del teixit subcutani

FONT 1314. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a l'erisipela [dit "per a les despeldes de la cara"] (mal que es posava entre la pell i l'ós principalment a sota el nas). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Fum (ús extern). PREPARACIÓ. Perfums de flor de sabuc amb sucre i caliu. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Salutífer

FONT 1330. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Essència (ús intern). PREPARACIÓ. Per a esmorzar els donava una mica d'essència de sabuc amb un rovell d'ou i sucre. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vulnerari

FONTS 522, 523, 556, 557, 571, 750, 1307, 1308, 1309, 1323. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a talls i ferides (750). Perfums al foc per a les ferides (522, 523). Per a ferides (556, 557). Per a les ferides, calmava (571). Quan t'has fet un tall (1307, 1308, 1309). Per als talls (1323). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Fumigació (ús extern) (522, 523, 556, 557, 571, 750, 1323). Fum (ús extern) (1307, 1308, 1309). PREPARACIÓ. Perfums (750). Perfums (brases i flor) (556, 557). Amb la flor es feien perfums (571). Perfums de flor de sabuc (1307, 1308, 1309). Perfums de la flor (1323). DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Del fruit del sabuc se'n feia un xarop. Bullit i colat, es donava per a beure als pagesos per a treure la set. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en sucre

FONTS 569, 570, 1297, 1317, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Se'n feien melmelades (569). Se'n feien melmelades (570).

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Amb la grana en fa melmelada (1297, 1317). La grana amb sucre per a fer melmelades (1345, 1346). Per a fer melmelades (1347, 1348, 1349, 1353, 1354). OBSERVACIONS. Diu que va bé quan tenen mal de coll (1297). DESTINACIÓ. Alimentació humana (569, 570, 1297, 1317, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1353, 1354).

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aigua

FONTS 1313, 1319, 1330, 1337, 1338, 1343, 1344, 1345, 1346. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Amb el fruit se'n feia un xarop, es bullien els fruits amb sucre i llavors s'utilitzava com a refresc barrejant-lo amb aigua fresca (1313). Per a beure quan tens set (1319). Per a beure'n a l'estiu quan fa calor (1330). El xarop de sabuc es barrejava amb aigua per a quan tenies set (1337, 1338). Amb les granes es feia xarop i es prenia barrejat amb aigua quan tenies molta set (1343, 1344). Amb la grana és fa xarop i aquest el feien servir per a no beure aigua sola, treu molt la set (1345, 1346). DESTINACIÓ. Alimentació humana (1313, 1319, 1330, 1337, 1338, 1343, 1344, 1345, 1346).

Preparació de begudes - Beguda preparada amb sucre sense fermentació

FONTS 505, 506, 507, 509, 510, 529, 530, 531, 559, 560, 572, 573, 580, 583, 584, 585, 746. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es feia xarop per a beure a l'estiu. No s'utilitzava per a medicina, era una gormanderia. Es fa bullir el raïm del saüc fins que quedi líquid, es cola i s'hi afegeix sucre (746). El raïm s'usava per a fer-ne xarop i a l'estiu es bevia com a refrescant (507, 509, 510). Del raïm se'n fa xarop per a beure com a refresc a l'estiu (505, 506). Amb el raïm se'n fa xarop que és molt refrescant (529, 530, 531). Amb les granes se'n feia un xarop. Es feia servir per a beure quan tenies molta set (559). En feien xarop i es prenia com a refresc d'estiu (560). Del raïm se'n fa un xarop que barrejat amb aigua a l'estiu és molt refrescant (580). Xarop per a beure (572). Xarop de granes per a beure (573). Amb els raïmets en fèiem xarop i es bevia a l'estiu com a refrescant (583, 584, 585). DESTINACIÓ. Alimentació humana (505, 506, 507, 509, 510, 529, 530, 531, 559, 560, 572, 573, 580, 583, 584, 585, 746).

Inflorescència

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en oli

FONTS 554, 555, 565, 566, 569, 570, 581, 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La flor arrebossada amb farina i ou (565, 566). Les flors arrebossades són molt bones (569, 570). La flor arrebossada amb llet, farina i ou és molt bona. Amb la farina i l'ou faig com una crema clareta i la tiro per sobre (554, 555). La flor és molt bona arrebossada (581). Amb la flor se'n fan truites (1213, 1214). DESTINACIÓ. Alimentació humana (554, 555, 565, 566, 569, 570, 581, 1213, 1214).

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aigua

FONT 581. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. L'essència és molt bona barrejada amb aigua fresca a l'estiu per a refrescar. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES USOS

Inflorescència

Altres informacions

FONTS 589, 591, 592. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La collíem i l'assecàvem a l'ombra i la veníem (589). La flor també la veníem (591, 592).

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONT 503. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan hi havia tronades es cremava flor de sabuc, farigola o altres plantes que fessin olor i es deien oracions: "La mare de Déu passa per un camí al bon Jesús hi enconrà".

Tija

Artesanal: elaboració d'instruments musicals

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. De les branques en fèien pipes i flautes, treien l'esponja i la tapaven amb paper de fumar.

Artesanal: elaboració de pipes de fumar

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. De les branques en fèien pipes i flautes, treien l'esponja i la tapaven amb paper de fumar.

ACCIONS NOCIVES O TÒXiques

Fruit

FONT 524. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PER L'INFORMANT. Si els tudons es mengen els raïms de sabuc queden borratxos. VIA D'INTOXICACIÓ. Via interna.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Antigament al costat de totes les cases de pagès hi havia un sabuc per les seves propietats medicinals. Per a les fulles i les flors es pot confondre amb l'èvol (*Sambucus ebulus*), molt tòxic, però aquest és molt més baix.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Inflorescència

FONTS 1339, 1340. Entrevista 22, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1320. Entrevista 34, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 529, 530, 531. Entrevista 53, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 747. Entrevista 55 (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1294. Entrevista 6, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 753, 754, 755. Entrevista 67, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 549. Entrevista 75, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 554, 555. Entrevista 78, barreja V (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1310. Entrevista 9 (vegeu catàleg de barreges)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONT 581. Entrevista 94, barreja V (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 583, 584, 585. Entrevista 96, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Parènquima cortical

FONT 746. Entrevista 45, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

FONT 553. Entrevista 77, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Sanguisorba minor Scop. (rosàcies)

BCN 24985

NOMS POPULARS

Pimpinella (1332, 1333, 1334)

USOS MEDICINALS

Flor

Antisèptic ocular

FONTS 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als ulls quan estan malalts. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de la flor quan encara no ha explotat. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Santolina chamaecyparissus L. (compostes)

BCN 24986

NOMS POPULARS

Botja (583, 584, 585, 591, 592)

Camamilla (515, 516, 517, 518, 519, 522, 523, 529, 530, 531, 560, 564, 565, 566, 589, 747, 751, 752, 1215)

Camamilla borda (581)

Camamilla de Bianya (524)

Camamilla de bosc (505, 506)

Camamilla de botó (586, 587, 753, 754, 755, 1299, 1300, 1310, 1314, 1315, 1316, 1323, 1325, 1326, 1327, 1331, 1335, 1336, 1339, 1340, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349)

Camamilla de botó groc (1294, 1296, 1318, 1361, 1362)

Camamilla de l'hort (1339, 1340)

Camamilla de pastor (586, 587)

Camamilla del botó (515, 516, 536, 537, 746, 750)

Espernallat (520, 521, 561, 562, 563)

Espernatallat (507, 509, 510)

Herba de Sant Joan (1335)

Santolina (1213, 1214)

USOS MEDICINALS

Inflorescència

Antidepressiu

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a les depressions. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONTS 505, 506, 515, 516, 517, 518, 519, 522, 523, 529, 530, 531, 536, 537, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 581, 583, 584, 585, 586, 587, 589, 591, 592, 747, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 1294, 1296, 1299, 1300, 1310, 1314, 1315, 1316, 1318, 1323, 1325, 1326, 1331, 1335, 1336, 1339, 1340, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als mals de ventre. Aquesta no l'hem fet servir mai (505, 506). Per a mals de panxa (515, 516, 536, 537, 752). Per al mal de ventre dels vedells (515, 516). Per a la panxa (560, 564, 581, 589, 591, 592, 750, 753, 754, 755, 1339, 1340). Per al mal de panxa (517, 522, 523, 1335, 1336). Per al mal de ventre del bestiar (747). Per al mal de ventre (518, 519, 529, 530, 531, 565, 566, 747, 1299, 1310, 1314, 1323, 1325, 1326, 1331, 1361, 1362). Per a mals de panxa, per a pair (751). També és com una camamilla, per a la panxa (583, 584, 585). Va bé per a la panxa (586, 587). Va molt bé per a la panxa (1294). Quan tens mal de ventre (1315, 1316). En pren per a la panxa (1318). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (505, 506, 515, 516, 517, 518, 519, 522, 523, 529, 530, 531, 536, 537, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 581, 583, 584, 585, 586, 587, 589, 591, 592, 747, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 1294, 1296, 1299, 1300, 1315, 1316, 1318, 1323, 1325, 1326, 1331, 1335, 1336, 1339, 1340). Decocció. Aigua de camamilla amb polvos de bicarbonat (747). En infusió (1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana (505, 506, 515, 516, 517, 518, 519, 522, 523, 529, 530, 531, 536, 537, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 581, 583, 584, 585, 586, 587, 589, 591, 592, 747, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 1294, 1296, 1299, 1300, 1310, 1314, 1315, 1316, 1318, 1323, 1325, 1326, 1331, 1335, 1336, 1339, 1340, 1361, 1362). Medicina veterinària (515, 516, 747). OBSERVACIONS. Allà a Beget la sabatera en venia (747). Aquesta fa olor (522, 523). Diuen que és més bona que la camamilla dolça, quan hi va haver el còlera deien que la gent que en va prendre es va salvar (561, 562, 563). Hi ha llocs que és més dolça que en altres (581). Fa com un coixí (583). Li agrada més que la de muntanya, perquè és molt suau (1294). És la que hi ha aquí, és molt bona de gust (1296). Quan no en tenen de la dolça (*Matricaria chamomilla*) (1299). És més dolça, li agrada més (1300). És la més bona de totes (1310). La fa servir molt poc, diu que és millor la de muntanya (*Achillea ptarmica* subsp. *pyrenaica*) (1323). Quan no n'hi ha de la de muntanya (*Achillea ptarmica* subsp. *pyrenaica*) (1339, 1340).

Antinauseabund

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 1315, 1316, 1327, 1331, 1336. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan tens mareig o fàstic (1315, 1316). Per al mareig (1327, 1331, 1336). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (1315, 1316, 1327, 1331, 1336). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No li agrada gaire (1327).

Antisèptic ocular

FONTS 1294, 1299, 1314, 1339, 1340, 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la conjuntivitis (1294). Per a rentar els ulls (1299). Per a banyar els ulls (1314, 1347, 1348, 1349). Per als ulls (1339, 1340). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció (1294, 1299, 1339, 1340, 1347, 1348, 1349). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Li agrada més que la de muntanya, perquè és molt suau (1294). Quan no en tenen de la dolça (*Matricaria chamomilla*) (1299). Quan no n'hi ha de la de muntanya (*Achillea ptarmica* subsp. *pyrenaica*) (1339, 1340).

Digestiu

FONTS 507, 509, 510, 520, 521, 536, 537, 746, 751, 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Digestiva (746). És diürètica i digestiva. L'havíem donat a un marrà que no podia pixar (507, 509, 510). Per als mals de panxa, per a pair (751). Va bé per a pair (536, 537). Per a ajudar a pair. Té les mateixes propietats que la dolça (*Matricaria chamomilla*) (520, 521). Per a pair (1347, 1348, 1349). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (507, 509, 510, 520, 521, 536, 537, 746, 751, 1347, 1348, 1349). DESTINACIÓ. Medicina humana (520, 521, 536, 537, 746, 751, 1347, 1348, 1349). Medicina humana i veterinària (507, 509, 510). OBSERVACIONS. És camamilla, però molt amargant (520, 521).

Diürètic

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És diürètica i digestiva. L'havíem donat a un marrà que no podia pixar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana i veterinària.

Estomacal

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mal d'estómac. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Tranquil·litzant

FONTS 536, 537, 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Relaxa (536, 537). Per als nervis (1339, 1340). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (536, 537, 1339, 1340). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Quan no n'hi ha de la de muntanya (*Achillea ptarmica* subsp. *pyrenaica*) (1339, 1340).

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. El bestiar se la menja molt (583, 584, 585). OBSERVACIONS. Fa com un coixí (584). DESTINACIÓ. Alimentació animal (583, 584, 585).

ALTRES USOS

Inflorescència

Cosmètic

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a rentar els cabells, però els aclareix de color.

Domèstic: ambientador

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Perfums per a la roba.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 581, 583, 584, 585, 586, 587, 589, 1215, 1318, 1323, 1345, 1346. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Es fa en els solells i marges (581). L'anàvem a buscar a la Tusquera (589). Fa com un coixí (583, 584, 585). Es fa pels marges (586, 587). Aquesta no és pas bona com l'altra camamilla (*Matricaria chamomilla*) (1215). En té una planta a l'hort (1318). En té una plantada a l'hort (1323). En té plantada a l'hort (1345, 1346). OBSERVACIONS. No la utilitza gaire (1345, 1346).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Inflorescència

FONTS 1325, 1326. Entrevista 13, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1336. Entrevista 16, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1318. Entrevista 31, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 1315, 1316. Entrevista 38 (vegeu catàleg de barreges)

FONT 746. Entrevista 45, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONT 747. Entrevista 55 (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1294. Entrevista 6, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 564. Entrevista 84, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

***Saponaria ocymoides* L. (cariofil·làcies)**

BCN 123789

NOMS POPULARS

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Herba sabonosa (503)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Coadjuvant del postpart

FONT 503. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan les truges havien godallat i agafaven febre se'ls posava aquest emplastre sobre la panxa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. La mare la treballava fins que li feia sortir l'escuma. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Uns quants dies després del part. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Saponaria officinalis L. (cariofil·làcies)

BCN 24987

NOMS POPULARS

Herba sabonera (505, 506, 1324)

Sabó de gitana (541)

ALTRES USOS

Part aèria florida

Cosmètic

FONTS 541, 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a rentar-se les mans. La flor fa una escuma (541). Com a xampú del cabell (1324).

Domèstic: ajudes a la llar

FONTS 505, 506, 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a rentar roba negra. S'ha de bullir i colar llavors s'hi posa roba negra perquè s'estovi i llavors ben fregada (505, 506). Abans en feien sabó per a rentar la roba (1324).

Sarothamnus scoparius (L.) Wimm. ex Koch (papilionàcies)

BCN 24988

NOMS POPULARS

Ginesta (538, 539, 540, 541, 547, 548, 553, 560, 561, 562, 563, 564, 571, 586, 587, 588, 589, 591, 592, 1215, 1300, 1322, 1332, 1333, 1334, 1352)

Ginestra (569, 570)

Gòdua (564)

USOS MEDICINALS

Flor

Diaforètic

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer suar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. La flor assecada i en infusió. EFECTES SECUNDARIS. Sí. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Litotríptic renal

FONTS 547, 548, 553, 561, 562, 563, 1322, 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les pedres de ronyó (547, 548). Servia per a desfer les pedres del ronyó (553). Per a les pedres del ronyó (561, 562, 563). Desfà les pedres de ronyó (1322, 1332, 1333, 1334). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Macerat en oli (ús intern). PREPARACIÓ. Se'n feia un oli. S'agafa l'oli i s'hi posa la ginesta, es deixa a sol i serena com a mínim vuit dies (547, 548). Es posava en oli (553). La flor en oli i després d'una novena a sol i serena, colar-lo (561, 562, 563). La flor confitada en oli bo i posada a sol i serena (1322). La flor posada en oli i 40 dies a sol i serena (1332, 1333, 1334). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. S'ha de prendre una cullerada en dejú (547, 548). Una cullerada en dejú fent una novena i descansant (1322). Una cullerada en dejú (1332, 1333, 1334). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Llavor

Diürètic

FONT 1300. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va molt bé per a orinar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. La grana es treu de les tavelles quan és seca i es fa aigua. DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Desconegut per l'informant

FONTS 591, 592. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. PREPARACIÓ. Se'n feia esperit. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Part aèria

Artesanal: elaboració d'escombres

FONTS 588, 589. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer escombres (588).

Domèstic: ajudes a la llar

FONTS 591, 592. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Agafàvem brimes de ginesta i a sobre hi posàvem les carlines (*Carlina acanthifolia* subsp. *cynara*) per a no punxar-nos.

Obtenció de combustible: llenya

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 1215, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a cremar (1215). Ginestes seques servien d'encenalls (1352).

Part aèria florida

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONTS 560, 564, 586, 587, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. S'anava a buscar cap a Rocabrúna per a fer les catifes [dit "alfombres"] de Corpus (560). De vegades s'anava a buscar a Rocabrúna perquè és diferent de la d'aquí, per a fer les catifes [dit "afombres"] de Corpus. La de Rocabrúna en diuen gòdua, em sembla (564). Per a guarir les esglésies (586, 587). Per a les catifes de Corpus (1352). OBSERVACIONS. A Rocabrúna no sé si en diuen gòdua. Una altra observació: per a fer catifes de Corpus s'usava només la flor però de vegades es posaven rams de ginesta florida en petits altars que posaven al carrer el dia de Corpus (564).

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 538, 569, 571. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer rams (538).

Tija

Altres informacions

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a pegar.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

Flor

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. És una mica tòxica. VIA D'INTOXICACIÓ. Via interna. TOXICITAT LLIGADA A L'ÚS MEDICINAL. Sí.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 561, 562, 563. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Són bones les ginestes de la muntanya, les de cap a Ribes.

Satureja calamintha (L.) Scheele subsp. *ascendens* (Jord.) Briq. (labiades)

BCN 24989

NOMS POPULARS

Hisop (541)

Poliol (518, 519, 529, 530, 531, 1298, 1313)

Poniol (507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 539, 540, 553, 588, 746, 748, 749, 753, 754, 755, 1293, 1294, 1296, 1301, 1321, 1323, 1330, 1331, 1335, 1341, 1342, 1343, 1344, 1347, 1348, 1349)

USOS MEDICINALS

Part aèria florida

Anticatarral

FONTS 515, 516. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al constipat. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antigripal

FONTS 518, 519. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Aigua per al grip. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONTS 553, 1298. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de ventre o per al mareig. T'ho fa sortir per alt o per baix, va molt bé (553). Per al mal de ventre (1298). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (553, 1298). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antinauseabund

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mal de ventre o per al mareig. T'ho fa sortir per alt o per baix, va molt bé. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Digestiu

FONTS 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 529, 530, 531, 746, 748, 749, 1293, 1296, 1331. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Digestiva (746). Com a digestiva (507, 509, 510). Digestiu (511, 512, 513, 514). Per a beure, va bé per a la panxa (748, 749). Per al mal d'estómac (529, 530, 531). Quan et trobes carregat d'estómac (1293). Per a fer pair (1296). Per a pair (1331). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (507, 509, 510, 529, 530, 531, 746, 748, 749, 1293, 1296, 1331). Tintura alcohòlica (ús intern) (511, 512, 513, 514). PREPARACIÓ. Decocció (509, 510, 529, 530, 531, 746, 748, 749, 1293, 1296). Decocció (507). El poniol verd florit macerat en aiguardent dolç (511, 512, 513, 514). En infusió (1331). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Diürètic

FONTS 1294, 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Fa orinar (1294). Per a fer orinar (1335). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (1294). En infusió (1335). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Estomacal

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Estomacal. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Salutífer

FONTS 748, 749, 1323. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És una aigua molt bona, me la bec encara que no tingui cap mal (748, 749). És molt bo (1323). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (748, 749, 1323). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Als matins (1323). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Tranquil·litzant

FONTS 588, 746, 1301, 1313, 1323, 1330, 1341, 1342, 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a relaxar quan estàs nerviós (746). És bo per als nervis (588). Per als nervis (1301, 1330, 1341, 1342, 1347, 1348, 1349). Per a tranquil·litzar (1313). T'ajuda a descansar (1323). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (588, 746, 1301, 1323, 1330). En infusió (1341, 1342, 1347, 1348, 1349). DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria florida

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aigüerdent

FONTS 588, 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Ratafia. Abans sí que n'havia fet, hi posava 14 o 15 herbes, no me'n recordo de totes. Nous verdes (*Juglans regia*), farigola (*Thymus serpyllum*), nou moscada (*Myristica fragrans*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), menta (*Mentha spicata*), orenga (*Origanum vulgare*) i poniol (*Satureja calamintha* subsp. *ascendens*) (588). Per a fer ratafia, es confita llor (*Laurus nobilis*), romaní (*Rosmarinus officinalis*), nous (*Juglans regia*), granes de ginebró (*Juniperus communis*), camamilla (*Achillea ptarmica* subsp. *pyrenaica*), ortigues (*Urtica dioica*), pela de taronja (*Citrus sinensis*), pela de llimona (*Citrus limon*), canyella (*Cinnamomum zeylanicum*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), poniol (*Satureja calamintha* subsp. *ascendens*), rosa de bosc (*Rosa tomentosa*) i malva (*Malva sylvestris*) en aigüerdent i es deixa 40 dies a sol i a serena, llavors es cola i ja es pot beure (1341, 1342). DESTINACIÓ. Alimentació humana (588, 1341, 1342).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 541, 1296. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Una dona de Sant Quirze, que vivia allà a Ribes, en deia hisop (541). En té plantat a l'hort (1296).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria florida

FONTS 1343, 1344. Entrevista 23, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 753, 754, 755. Entrevista 67, barreja VIII (vegeu catàleg de barreges)

Satureja fruticosa (L.) Briq. (labiades)

BCN 123790

USOS MEDICINALS

Part aèria

Per a l'afonia

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al rogal·l. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Ho receptava la curandera.

Satureja hortensis L. (labiades)

BCN 29945

NOMS POPULARS

Sajolida (504, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 522, 523, 524, 746, 1324, 1336)

USOS ALIMENTARIS

Part aèria florida

Condiment

FONTS 504, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 522, 523, 524, 746, 1324, 1336. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a cuinar (504). Per a donar gust als cuinats (746). Per a fer l'escabetx de les sardines (507, 509, 510). Per a posar als rostits (511, 512, 513, 514). Per a donar gust (522, 523). Els francesos en posen a les conserves d'olives, jo no l'he fet servir mai (524). Per a donar gust als caragols (1324). Per a cuinar caragols (1336). DESTINACIÓ. Alimentació humana (504, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 522, 523, 524, 746, 1324, 1336).

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 1336. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. En té plantada a l'hort.

Satureja montana L. (labiades)

BCN 113741

NOMS POPULARS

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Sajolida (520, 521, 528, 538, 545, 546, 547, 548, 553, 569, 570, 580, 581, 583, 584, 585)

USOS MEDICINALS

No consta

Desconegut per l'informant

FONT 538. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. OBSERVACIONS. Me n'han parlat, però no recordo per a què va bé.

Part aèria florida

Antiàlgic ciàtic

FONT 545. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És bona per a la ciàtica [dit "asiàtica"]. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern). PREPARACIÓ. Fer-la bullir en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Digestiu

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Ajuda la digestió. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria florida

Condiment

FONTS 520, 521, 528, 545, 546, 553, 569, 570, 580, 581, 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a posar als guisats (545). Per als estofats (546). Per a condiment (520, 521). Per a posar als cuinats (528). Per a confitar les olives (553). Per a confitar olives (569, 570). Es fa servir per a cuinar (580). Es fa servir per a condimentar (581). Es posava a la xocolata, és molt aromàtica (583, 584, 585). OBSERVACIONS. A casa no la fem servir (581). DESTINACIÓ. Alimentació humana (520, 521, 528, 545, 546, 553, 569, 570, 580, 581, 583, 584, 585).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria florida

FONTS 547, 548. Entrevista 73, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Saxifraga geranioides L. (saxifragàcies)

BCN 24991

NOMS POPULARS

Herba de les set sagnies (1300)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Antihipertensiu

FONT 1300. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Li han dit que fa baixar molt la pressió. S'ha de tenir cura. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Ell se'n prenia set dies un got al matí, sobretot a la primavera. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Aquesta planta, els la baixava el vaquer de Rojà.

Hematocatàrtic

FONT 1300. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Purifica molt la sang. S'ha de tenir cura. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Ell se'n prenia set dies un got al matí, sobretot a la primavera. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Aquesta planta, els la baixava el vaquer de Rojà.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 1300. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. N'hi ha molt poca i poca gent la coneix, n'hi ha a les esquerdes de Rojà.

Saxifraga longifolia Lap. subsp. *longifolia* (saxifragàcies)

BCN 123791

NOMS POPULARS

Corona de rei (511, 512, 513, 514, 520, 521, 522, 523, 539, 540, 547, 548, 559, 560, 564, 569, 570, 571, 572, 573, 583, 584, 585, 590, 591, 592, 748, 749, 750, 1213, 1214, 1321)

USOS MEDICINALS

Fulla

Coadjuvant del postpart

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Aquesta planta es feia servir per a fer expulsar la placenta de les bèsties que acabaven de parir. Generalment era utilitzada per a les vaques (1213, 1214). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. En un perol es posava una mica de corona de rei, la part de les fulles, i segó. Es barrejava tot ben barrejat amb aigua i es donava a l'animal (1213, 1214). DESTINACIÓ. Medicina veterinària (1214). Medicina humana (1213).

No consta

Abortiu

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 511, 512, 513, 514. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És abortiva. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Desconegut per l'informant

FONTS 591, 592. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No recordo per a què s'utilitzava, però sí que a casa n'hi havia.

Part aèria

Abortiu

FONTS 522, 523, 748, 749. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan les ovelles avortaven, les ajudava a acabar d'avortar (748, 749). Una noia en va prendre per a avortar i li va sortir bé, però no saps el que va patir (522, 523). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (748, 749). Desconegut per l'informant (522, 523). PREPARACIÓ. Decocció (748, 749). DESTINACIÓ. Medicina veterinària (748, 749). Medicina humana (522, 523).

Coadjuvant del part

FONTS 522, 523. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al bestiar quan no podia parir o per a una vaca que no acabi de quedar neta. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Coadjuvant del postpart

FONTS 520, 521, 571, 572, 573, 583, 584, 585, 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a netejar el bestiar quan ha parit, l'última vegada que en van veure va ser al Pedraforca (520, 521). Es feia aigua de la planta per a netejar les bèsties quan havien parit (571). Se'ls donava a les vaques per a quan havien vedellat (590). Per a les vaques quan no feien els llits, se'ls donava aigua (572, 573). Per a les ovelles que no podien fer la placenta (583, 584, 585). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern) (520, 521). Tisana (ús intern) (571, 572, 573, 583, 584, 585, 590). PREPARACIÓ. Decocció (520, 521, 571, 572, 573, 583, 584, 585, 590). DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

ALTRES USOS

Planta viva ex situ

Ornamental: jardineria

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. En tinc a l'hort per a fer bonic.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONTS 520, 521, 539, 540, 547, 548, 559, 560, 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. És abortiva (520, 521, 539, 540, 572, 573). És abortiva per al bestiar i les persones (547, 548). Abortiva (559). Deien que feia avortar les dones (560). TOXICITAT EN ANIMALS. Sí (547, 548).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Fulla

FONT 1321. Entrevista 37, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1321. Entrevista 37, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Part aèria

FONT 750. Entrevista 50, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Part aèria florida

FONTS 583, 584, 585. Entrevista 96, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Saxifraga paniculata Mill. (saxifragàcies)

BCN 24992

NOMS POPULARS

Corona de rei (541, 549, 553, 753, 754, 755, 1310, 1319, 1327, 1328, 1329, 1350, 1351)

USOS MEDICINALS

No consta

Desconegut per l'informant

FONT 549. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina veterinària. OBSERVACIONS. Era per al bestiar, però no recordo per a què.

Part aèria

Abortiu

FONTS 541, 753, 754, 755, 1319, 1327, 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a avortar (541, 1350, 1351). És abortiva (753, 754, 755, 1327). Diu que les dones ho feien servir per a avortar (1319). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (541, 753, 754, 755, 1327, 1350, 1351). Desconegut per l'informant (1319). PREPARACIÓ. Decocció (541, 753, 754, 755, 1327, 1350, 1351). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No ho recordo gaire (1319).

Antiinflamatori intestinal

FONT 1310. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mal de ventre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Coadjuvant del postpart

FONTS 1310, 1328, 1329. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a ajudar el bestiar a fer les despulles. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PER L'INFORMANT. És abortiva.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 549. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. N'hi havia a Roc del Corb.

Scabiosa columbaria L. (dipsacàcies)

BCN 24993

NOMS POPULARS

Escabiosa (505, 506, 520, 521, 524, 525, 526, 527, 529, 530, 531, 539, 540, 541, 549, 553, 572, 573, 583, 584, 585, 588, 590, 591, 592, 1215, 1293, 1301, 1313, 1314, 1318, 1331, 1339, 1340, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1353, 1354, 1352)

Herba d'escabiosa (529, 530, 531, 1300)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Per a trastorns del sistema immunitari

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la rubèola. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. S'utilitza la de la fulla dividida.

Per al xarapió

FONTS 1215, 1293, 1300, 1301. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al xarapió (1215). Per a fer sortir els grans de la rosa a la mainada (1293, 1300, 1301). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (1215, 1300, 1301). Decocció. Aigua de tota la planta (1293). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Set o nou dies d'escapiosa. Sempre les herbes es prenen en cicles de dies senars (1300). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. S'utilitza la de la fulla dividida (1215).

Part aèria florida

Antidifèric

FONT 1314. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a curar la distenta. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipirètic

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la febre quan tens mals de grans com la rosa, el xarapió. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic ocular

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als ulls. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hematocàrtic

FONTS 572, 573, 591, 592. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a netejar la sang. Vaig tenir una vegada un vesper, que em van dir que et surt perquè tens la sang bruta. Em va anar molt bé, tenia la sang ben negra i després de fer el remei, la sang es va tornar ben vermella (572, 573). És depurativa. Es donava a la canalla quan estaven tapats i els sortien grans a la cara i erupcions (591, 592). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (572, 573, 591, 592). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Una tasetta al matí i una altra al vespre (572, 573). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a la sarna

FONTS 525, 526, 527, 1343, 1344. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al socarró dels porcs (se'ls feien unes escates, és com una ronya) (525, 526, 527). Per a rentar la ronya dels godalls (1343, 1344). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern) (525, 526, 527). Bany (ús extern) (1343, 1344). PREPARACIÓ. Se li frega la planta directament (525, 526, 527). Decocció (1343, 1344). DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Per a la varicel·la

FONT 1331. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer sortir els grans de la varicel·la. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a trastorns del sistema immunitari

FONTS 505, 506, 549, 553, 588, 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Rubèola. Per a la canalla quan tenen la rosa (505, 506). Rubèola. Per a la rosa i el xarapió (549). Rubèola. Te la donaven quan a la canalla els sortia la rosa (553). Rubèola. Quan tenies la rosa et banyaven les flors que et sortien amb aquesta aigua (588). Rubèola. Per a la mainada quan tenien la rosa (590). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (505, 506, 549, 553, 590). Bany (ús extern) (588). PREPARACIÓ. Decocció (505, 506, 549, 553, 588, 590). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. La mare ens posava una peça vermella a l'habitació (549).

Per al xarapió

FONTS 520, 521, 524, 529, 530, 531, 541, 549, 572, 573, 583, 584, 585, 1313, 1318, 1339, 1340, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1352, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al xarapió (529, 530, 531, 541, 572, 573, 583, 584, 585, 1352). Per a aquestes malalties dels grans de la canalla (524). Per a la mainada quan tenien el xarapió (520, 521). Per a la rosa i el xarapió (549). Per a fer sortir els grans del xarapió (1313,

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

1318). Per a fer sortir els grans de la rosa a la canalla (1339, 1340). Per a fer sortir els grans de la rosa (1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1353, 1354). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (520, 521, 524, 529, 530, 531, 541, 549, 572, 573, 583, 584, 585, 1313, 1318, 1339, 1340, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. La mare quan baixava a portar la llet hi havia dones que li deien: "em portaries herba d'escabiosa?" (524). La mare ens posava una peça vermella a l'habitació (549). També es posava un drap vermell a sobre la làmpada de l'habitació (1352).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria florida

FONTS 529, 530, 531. Entrevista 53, barreja X (vegeu catàleg de barreges)

Scrophularia nodosa L. (escrofulariàcies)

BCN 8020

NOMS POPULARS

Setge (505, 506)

USOS MEDICINALS

No consta

Vulnerari

FONTS 505, 506. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es posava a sobre les ferides. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Planta sencera

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

FONTS 505, 506. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La setge no ha de menester el metge.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 505, 506. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Planta que es fa a prop dels horts. Semblant a la pota de cavall, però és ben llisa. De color verd, fa un espigot a dalt, és força alta i fa mala olor.

Secale cereale L. (gramínies)

BCN 27243

NOMS POPULARS

Mestall (589)

Sègle (541, 569, 570, 589, 1352)

USOS ALIMENTARIS

Llavor

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONT 589. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es donava al bestiar. OBSERVACIONS. Es barrejaven granes de blat i sègle i el que sortia era mestall. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Conservada dessecada a l'aire

FONTS 569, 570, 589. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es fa com a farratge (569, 570). Menjar per al bestiar (589). DESTINACIÓ. Alimentació animal (569, 570, 589).

ALTRES USOS

Llavor

Maneig agrosilvopastoral: ús en la matança del porc, com a conservant

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a conservar les llonganisses. S'emplenava un calaix d'aquells grossos de les cases amb gra de sègle i les llonganisses s'hi posaven per damunt.

Tija

Lúdic: jocs i joguines

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Les tiges, les tallàvem i en fèiem xiulanys.

Sedum album L. (crassulàcies)

BCN 47680

NOMS POPULARS

Arròs de paret (541, 553, 578, 579, 1213, 1214)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

USOS MEDICINALS

Part aèria

Antipiròtic

FONTS 578, 579, 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les cremades (578, 579). Per a les cremades, es frega la planta directament per sobre la pell i és refrescant (1213, 1214). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. S'aixafava la part aèria i es posava on t'havies fet la cremada (578, 579). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipruriginós

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les ortigades. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Part aèria

Lúdic: jocs i joguines

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La canalla del poble, quan érem petits, utilitzàvem aquesta planta per a jugar a cuinetes.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria

FONTS 1213, 1214. Entrevista 102, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 553. Entrevista 77, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Sedum dasyphyllum L. (crassulàcies)

BCN 24994

NOMS POPULARS

Arròs de bruixes (1300)

Arròs de paret (505, 506, 511, 512, 513, 514, 522, 523, 528, 529, 530, 531, 535, 538, 552, 553, 560, 564, 582, 590)

Herba d'arròs (547, 548)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Antiinflamatori intestinal

FONTS 522, 523. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als mals de ventre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipruriginós

FONTS 511, 512, 513, 514, 529, 530, 531, 548, 552. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Urticària: "Per a fregar-te quan t'ortigues, et treu aquella urticària" (511, 512, 513, 514). Per a les ortigades [dit "urtrigades"] (529, 530, 531). Per a quan t'ortigues, fregar-t'ho amb l'arròs (552). Per a les ortigades (548). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. Fregar-se amb la planta (511, 512, 513, 514). T'has de fregar (529, 530, 531). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antitífic

FONTS 505, 506. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La meva germana va tenir tifus [dit "els tífols"] i li feien emplastres d'aquesta planta. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. S'aixafava aprofitant tot el suc i es posava en un drap a sobre la panxa. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a la irritació

FONT 547. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les ortigades. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a les picades

FONTS 547, 548. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les picades. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 538, 560, 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es donava als polls quan eren petits (538). Agradava molt a les gallines (560). Per a les gallines (564). DESTINACIÓ. Alimentació animal (538, 560, 564).

ALTRES USOS

Part aèria

Artesanal: elaboració de joguines

FONT 528. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan érem canalla hi jugàvem.

Lúdic: jocs i joguines

FONT 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a jugar a cuinetes quan érem nens.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Planta viva ex situ

Ornamental: jardineria

FONT 535. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Fa bonic a la casa.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria

FONT 1300. Entrevista 8, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 582. Entrevista 95 (vegeu catàleg de barreges)

Sedum sp. (crassulàcies)

NOMS POPULARS

Arròs de paret (580)

Arròs de paret petit (564)

Sedum telephium L. subsp. *maximum* (L.) Krock.

(crassulàcies)

BCN 24995

NOMS POPULARS

Arròs de paret (1298, 1328, 1329)

Bàlsam (520, 521, 1299)

Bàlsam de paret (583, 584, 585)

Fava grassa (1213, 1214)

Herba grassa (1332, 1333, 1334)

Matafoc (524, 535, 591, 592, 748, 749, 1293, 1343, 1344)

USOS MEDICINALS

Fulla

Antifúngic

FONTS 591, 592, 1293, 1343, 1344. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a matar els brians. És molt efectiu (591, 592). Per a curar els brians, tant per al bestiar com per a les persones (1293). S'usa per a untar els brians tant a les persones com als animals (1343, 1344). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern) (591, 592). Embrocació

(ús extern) (1293). Pomada (ús extern) (1343, 1344). PREPARACIÓ. S'ha de sofregir en oli i afegir-hi una mica de pols de flor de sofre, fa una pasta i te l'has de posar a sobre el brià (591, 592). Es feia bullir la planta en oli (1293). Es bull en oli, es cola i s'hi posa flor de sobre fins que quedi com una pomada (1343, 1344). DESTINACIÓ. Medicina humana (591, 592). Medicina humana i veterinària (1293, 1343, 1344).

Antiinflamatori

FONTS 1328, 1329. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Fa baixar molt la inflor quan t'has fet mal. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern). PREPARACIÓ. Bullit en oli. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. T'has d'untar matí i vespre. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Li va passar una roda sobre el peu i s'hi va fer aquesta cura.

Antipiròtic

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les cremades. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vulnerari

FONTS 583, 584, 585, 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La fulla és refrescant (583, 584, 585). Per a les ferides (1299). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern) (583, 584, 585). Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern) (1299). PREPARACIÓ. La part carnosa de la fulla es posa directament (1299). DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Desconegut per l'informant

FONTS 748, 749, 1298. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. No en conec l'ús (748, 749). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. OBSERVACIONS. Recorda que hi havia un metge de Ripoll que comprava arròs de paret i en feia un oli que després venia com a medicinal etiquetat i que tenia molta fama (1298).

Suc de la fulla

Vulnerari

FONTS 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Directament sobre la ferida. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Planta viva ex situ

Ornamental: jardineria

FONT 535. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Fan bonic.

ALTRES OBSERVACIONS

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONT 524. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Aquí fora n'hi ha molts.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria

FONTS 1213, 1214. Entrevista 102, barreja VI (vegeu catàleg de barreges)

Sempervivum arachnoideum L. (crassulàcies)

BCN 26422

NOMS POPULARS

Vel de núvia (569)

ALTRES USOS

Planta viva ex situ

Ornamental: jardineria

FONTS 569, 570. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Plantada en un test.

Sempervivum montanum L. (crassulàcies)

BCN 24996

NOMS POPULARS

Matafoc (587)

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 587. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Per aquí dalt n'hi ha.

Sempervivum tectorum L. (crassulàcies)

BCN 24997

NOMS POPULARS

Matafoc (507, 509, 510, 553, 554, 555, 569, 570, 578, 579, 586)

Matafoc de muntanya (1322)

Sempervivum (541)

Sempreviva (1324)

Te de roca (1321)

USOS MEDICINALS

Fulla

Antisèptic extern

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan et fas un tall, te'l fregues amb una fulla d'aquesta planta fent sortir el suc; ho desinfecta molt. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria

Antifúngic

FONT 1322. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a curar els brians del bestiar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. Bullit en oli. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Antipiròtic

FONTS 507, 509, 510, 578, 579. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les cremades (507, 509, 510, 578, 579). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern) (507, 509, 510). Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern) (578, 579). PREPARACIÓ. Preparar un emplastre aixafant i posant sobre un drap (507, 509, 510). DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Planta viva ex situ

Ornamental: jardineria

FONTS 541, 569, 570. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Els cullen i els planten als testos (541). Plantada en un test (569, 570).

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 586. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Per aquí dalt n'hi ha.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria

FONTS 554, 555. Entrevista 78, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

Senecio leucophyllus DC. (compostes)

BCN 24998

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

NOMS POPULARS

Herba blanca (511, 512, 513, 514, 529, 530, 531, 533, 534, 538, 539, 540, 541, 552, 554, 555, 556, 557, 559, 571, 591, 592, 753, 754, 755, 1294, 1296, 1300, 1310, 1313, 1314, 1317, 1321, 1331, 1341, 1342, 1343, 1344, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1361, 1362)

USOS MEDICINALS

No consta

Desconegut per l'informant

FONT 1300. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És molt bona, però no recordo per a què anava bé.

Part aèria florida

Anticatarral

FONTS 591, 592, 753, 754, 755, 1296, 1314, 1321, 1343, 1344, 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als constipats (753, 754, 755, 1296, 1343, 1344). Per als refredats (591, 592, 1350, 1351). Per als refredats de sang (el de mal de coll, però que no estàs tapat de pit) (1314). Per a constipats, destapa molt (1321). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (591, 592, 753, 754, 755, 1296, 1314, 1321, 1343, 1344, 1350, 1351). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És millor que l'orella d'ós (*Ramonda myconi*) (1296).

Antihipertensiu

FONTS 511, 512, 513, 514, 533, 534, 552, 559, 1294, 1313, 1317, 1321, 1341, 1342, 1347, 1348, 1349, 1352, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió (511, 512, 513, 514, 533, 534, 1294, 1313, 1321, 1347, 1348, 1349, 1352, 1361, 1362). Rebaixa la pressió (552). Per a rebaixar la sang (559, 1317, 1341, 1342). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (511, 512, 513, 514, 533, 534, 552, 559, 1294, 1313, 1321, 1361, 1362). En infusió (1341, 1342, 1347, 1348, 1349). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Una novena (1313). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONT 1310. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mal de ventre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipelohèmic

FONTS 538, 571. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a aclarir la sang (538). Per a aclarir i purificar la sang (571). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (538, 571). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Coadjuvant del postpart

FONTS 539, 540. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a ajudar a fer els llits a les vaques. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Hematocàrtic

FONT 571. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a aclarir i purificar la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Protector renal

FONT 1296. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les infeccions dels ronyons. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Restauratiu

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan et trobes malament en prenies. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Planta sencera

Altres informacions

FONTS 556, 557. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En recollíem.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 511, 512, 513, 514, 552. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Surt agafada a les roques i fa una floreta petita blanca seca (511, 512, 513, 514). En vaig portar de la muntanya i la vaig plantar en un test, però no va viure (552).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria florida

FONT 1331. Entrevista 30, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1296. Entrevista 7, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1296. Entrevista 7, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 554, 555. Entrevista 78, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Senecio vulgaris L. (compostes)

BCN 24999

NOMS POPULARS

Escaldabecs (564)

Matafoc (528, 580)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Xenixell (1322, 1350, 1351)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Antisèptic extern

FONTS 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les infeccions. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. Fer bullir en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per al panadís

FONT 528. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Servien per a fer emplastres per a curar les espitlles. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONT 580. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es donaven als conills, però a vegades els feien mal. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria

FONT 1322. Entrevista 28, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 1350, 1351. Entrevista 39, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 528. Entrevista 61, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Sequoiadendron giganteum (Lindl.) Buchholz (cupressàcies)

BCN 27276

NOMS POPULARS

Sequoia (1352)

ALTRES USOS

Escorça

Lúdic: jocs i joguines

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es feia servir l'escorça, que se separa molt bé de l'arbre, per a jugar a fer cases i pessebres.

Silene ciliata Pourr. (cariofil·làcies)

BCN 25000

NOMS POPULARS

Herba ronyonera (1317, 1345, 1346)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Protector renal

FONTS 1317, 1345, 1346. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als ronyons (1317). Va bé per als ronyons (1345, 1346). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (1317, 1345, 1346). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Silene vulgaris (Moench) Garcke subsp. *vulgaris* (cariofil·làcies)

BCN 25001

NOMS POPULARS

Corretjola (1313)

Esclafidor (528, 532, 541, 547, 548, 572, 573, 590, 1213, 1214, 1313, 1324, 1353, 1354)

Pet (1352)

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 532, 572, 573, 1213, 1214, 1313, 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan són tendres per a menjar amanits (532). Quan són tendres s'amanien (572, 573). Per a amanir (1213, 1214). Les que es fan per al mig del blat i són ben tendres, per a amanir (1313). Es mengen amanits quan són tendres (1324). DESTINACIÓ. Alimentació humana (532, 572, 573, 1213, 1214, 1313, 1324).

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 528, 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es donaven als conills (528). Per a donar als conills (590). DESTINACIÓ. Alimentació animal (528, 590).

ALTRES USOS

Flor

Lúdic: jocs i joguines

FONTS 1352, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a jugar a fer-los petar.

Part aèria florida

Artesanal: elaboració de joguines

FONTS 547, 548. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan érem petits els fèiem petar.

Sisymbrium officinale (L.) Scop. (crucíferes)

BCN 25002

NOMS POPULARS

Herba de les cantaires (555)

Herba del constipat (529, 530, 531)

Herba dels cantaires (554, 1324)

USOS MEDICINALS

Part aèria florida

Anticatarral

FONTS 529, 530, 531, 554, 555. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Infusions per a la tos i els refredats de coll (554, 555). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (529, 530, 531). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. La tenim seca (529, 530, 531).

Antiinflamatori faringi

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Desinflama el coll. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antitussigen

FONTS 554, 555. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Infusions per a la tos i els refredats de coll. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Fa la flor groga.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria florida

FONTS 529, 530, 531. Entrevista 53, barreja VII (vegeu catàleg de barreges)

Solanum dulcamara L. (solanàcies)

BCN 25003

NOMS POPULARS

Dolçamara (541, 591, 592, 1324, 1339, 1340)

Herba dolçamara (529, 530, 531)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Analgèsic

FONTS 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al dolor. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipsoriàsic

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a rentar-se en cas de psoriasi. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hematocatàrtic

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a purificar la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per al malestar / Fatiga

FONTS 591, 592. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es feia aigua quan la mainada estaven empocats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Mata grossa, fulla semblant a l'heura.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

***Solanum lycopersicum* L. (solanàcies)**

BCN 27289

NOMS POPULARS

Tomàquet (fruit) (504, 1353, 1354)

Tomata (fruit) (507, 509, 510)

USOS MEDICINALS

Fruit

Per al panadís

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als voltadits. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. Una tomata oberta i embolicar-hi el dit. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Conservada en oli

FONTS 504, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer conserves. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONT 504. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a amanir. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

***Solanum melongena* L. (solanàcies)**

BCN 25004

NOMS POPULARS

Albergínia (fruit) (1330)

USOS MEDICINALS

Fruit

Hipolipemiant

FONT 1330. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Fa baixar el colesterol. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En un litre d'aigua, bullir

una albergínia mitjana amb dues cullerades de mill dels ocells (*Panicum miliaceum*), durant 20 minuts. Deixar-ho reposar 20 minuts. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Prendre'n un got en dejú durant 30 dies i si cal allagar-ho a 90 dies. DESTINACIÓ. Medicina humana.

***Solanum nigrum* L. (solanàcies)**

BCN 25005

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PER L'INFORMANT. Herba tòxica al mig de les patates.

***Solanum tuberosum* L. (solanàcies)**

BCN 25006

NOMS POPULARS

Patata (tubercle) (505, 506, 507, 509, 510, 517, 571, 572, 573, 746)

Trumfa (1361, 1362)

USOS MEDICINALS

Tubercle

Anticefalàlgic

FONTS 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan tens mal de cap, cal posar mitja patata a cada pols. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipiròtic

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les cremades del sol. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. Posar talls de patata a la cara. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Tubercle

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONT 571. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les gallines, els donàvem les patates petites. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 517, 572, 573, 746. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. A casa meva en fèiem saions. Les cases de pagès et deixaven un tros de terra per a fer-hi els saions, te'l llauraven i t'hi posaven els fems i llavors tu t'espavilaves (746). Les patates d'aquí dalt són molt bones, a més alçada més bones són les patates (572, 573). DESTINACIÓ. Alimentació humana (517, 572, 573, 746).

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 517. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. A l'hort.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Tubercle

FONTS 505, 506. Entrevista 47, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

***Solidago virgaurea* L. (compostes)**

BCN 25007

NOMS POPULARS

Vara d'or (1293, 1299, 1324)

USOS MEDICINALS

Inflorescència

Contraverí

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. La va utilitzar per a un gos que es va intoxicar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió, la flor. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Hematocatàrtic

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Neteja la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió, la flor. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Fent novenes. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hepatoprotector

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al fetge. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió, les flors. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Fent novenes. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Protector renal

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als ronyons. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió, les flors. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Fent novenes. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria florida

Antisèptic urinari

FONT 1293. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a infeccions d'orina. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Diürètic

FONT 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a evitar la retenció de líquids. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

***Sonchus oleraceus* L. (compostes)**

BCN 25008

NOMS POPULARS

Lletissó (564, 582, 590, 1215, 1322, 1332, 1333, 1334, 1350, 1351)

Lletsó (528, 553, 561, 562, 563, 583, 584, 585, 1213, 1214)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Antisèptic extern

FONTS 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les infeccions. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. Fer bullir en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vulnerari

FONTS 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les ferides tant per a les persones com per al bestiar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. Bullit en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana i veterinària.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 528, 561, 562, 563, 564, 583, 584, 585, 590, 1213, 1214, 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a donar als conills (528, 583, 584, 585, 590). Es donaven a les oques i als conills (561, 562, 563). Per als conills (564). Quan eren tendres es menjaven amanits en temps de guerra (1215). DESTINACIÓ. Alimentació animal (528, 561, 562, 563, 564, 583, 584, 585, 590, 1213, 1214). Alimentació humana (1215).

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 582. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Es fan als horts.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria

FONT 1322. Entrevista 28, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Sorbus aria (L.) Crantz (rosàcies)

BCN 123792

NOMS POPULARS

Moixera (541)

Sorbus aucuparia L. (rosàcies)

BCN 25009

NOMS POPULARS

Moixera (541, 559, 580, 1341, 1342)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Per a trastorns del sistema immunitari

FONTS 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan els porcs tenien el mal blau es posava moixera a dins la cort. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

ALTRES USOS

Planta viva *ex situ*

Ornamental: jardineria

FONT 580. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Fa bonic, està ben florida.

Sorbus domestica L. (rosàcies)

BCN 46827

NOMS POPULARS

Serva (fruit) (517)

Servera (517)

USOS MEDICINALS

Fruit

Antidiarreic

FONT 517. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a tallar la diarrea. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). PREPARACIÓ. Menjar directament les serves. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És una prunera, però fa les prunes molt més petites i no tan bones. Allà a la Vilada n'hi havia, de serveres.

Sorghum bicolor (L.) Moench (gramínies)

BCN 31310

NOMS POPULARS

Melca (589)

USOS ALIMENTARIS

No consta

Ingestió de la part de la planta crua - Conservada dessecada a l'aire

FONT 589. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es donava al bestiar. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

Spartium junceum L. (papilionàcies)

BCN 29956

NOMS POPULARS

Ginesta (564)

ALTRES USOS

Part aèria florida

Creences i pràctiques magicoreligioses

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. La d'aquí és la típica per a les catifes [dit "alfombres"] de Corpus. Anàvem a buscar-la a la Ginebrosa o al Sunyer.

Stachys byzantina C.Koch (labiades)

BCN 25010

NOMS POPULARS

Argentina (1324)

Orella de xai (535, 1324)

USOS MEDICINALS

Fulla

Antisèptic extern

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan et fas un tall et poses una fulla primer pel cantó llis perquè surti la brutícia, i llavors pel cantó pelut per a desinfectar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hemostàtic extern

FONT 535. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a estroncar la sang quan et fas un tall. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Stachys officinalis (L.) Trevisan (labiades)

BCN 25011

NOMS POPULARS

Betònica (1324)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Vulnerari

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a banyar les llagues. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Stellaria media (L.) Vill. (cariofil·làcies)

BCN 27251

NOMS POPULARS

Borrissol (583, 584, 585)

Morró (528, 553, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 1353, 1354, 1352)

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 528, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 583, 584, 585, 1352, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es donaven a les gallines, els va molt bé, les fa pondre molt (528). Per a les gallines (571, 574, 575, 576, 577). Es donaven a les gallines (569, 570). En menjaven les gallines (572, 573). Les gallines ho piquen (583, 584, 585). Per a menjar els conills (1352). Abans, quan teníem gallines, els donàvem grapats de morrons (1353, 1354). DESTINACIÓ. Alimentació animal (528, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 583, 584, 585, 1352, 1353, 1354).

Stevia rebaudiana (Bertoni) Bertoni (compostes)

BCN 30644

NOMS POPULARS

Estèvia (1213, 1214)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Hipoglucemiant

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar el sucre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Symphytum officinale L. (boraginàcies)

BCN 25012

NOMS POPULARS

Consolda major (1324)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

USOS MEDICINALS

Arrel

Vulnerari

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a banyar les llagues. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les rels. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Syringa vulgaris L. (oleàcies)

BCN 27250

NOMS POPULARS

Lilà (524, 541, 549, 560, 561, 562, 563, 564, 571, 580, 1353, 1354, 1352)

ALTRES USOS

Part aèria florida

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Se'n feien rams que es posaven a l'església per al mes de Maria.

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 524, 541, 549, 560, 561, 562, 563, 564, 571, 580. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer rams (541, 549, 560, 564). Per a flors (561, 562, 563). Per a fer bonic (580).

Planta viva *in situ*

Ornamental: jardineria

FONTS 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. A casa sempre n'hem tingut. Al mes de maig, quan floreix, és molt bonic i fa molta olor.

Syzygium aromaticum (L.) Merr. et Perry (mirtàcies)

BCN 47279

NOMS POPULARS

Clau (553)

USOS ALIMENTARIS

Poncella

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aiguardent

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Ratafia. Posar totes les herbes en aiguardent 21 dies a sol i serena. Es fa pels volts de Sant Joan. Sempre surt bona però no surt mai igual. Les herbes utilitzades són: nous verdes (*Juglans regia*), herba de Noè (*Herniaria glabra*), tarongina (*Melissa officinalis*), camamilla borda (*Tanacetum parthenium*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), menta (*Mentha spicata*), salsufràgia (*Peucedanum ostruthium*), til·la (*Tilia platyphyllos*), nou moscada (*Myristica fragrans*) i clau (*Syzygium aromaticum*). DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Tagetes patula L. (compostes)

BCN 30022

NOMS POPULARS

Clavell de moro (528)

ALTRES USOS

Planta viva *ex situ*

Ornamental: jardineria

FONT 528. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. En tinc per a fer bonic.

Tamus communis L. (dioscoreàcies)

BCN 25013

USOS MEDICINALS

Fruit

Antivaricós

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a treure les venetes vermelles que surten quan et fas gran. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Pomada (ús extern). PREPARACIÓ. Amb les boles en fa una pomada. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Tanacetum parthenium (L.) Schultz Bip. (compostes)

BCN 25014

NOMS POPULARS

Camamilla (525, 526, 527, 541, 1215, 1300)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Camamilla amarga (1301)

Camamilla amarganta (507, 509, 510)

Camamilla borda (505, 506, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 547, 548, 552, 553, 556, 557, 569, 570, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 583, 584, 585, 746, 748, 749, 1293, 1314, 1336)

Camamilla de parets (1310, 1328, 1329)

Herba tanarida (1332, 1333, 1334)

Tanarida (1300, 1318)

USOS MEDICINALS

Fulla

Digestiu

FONT 1310. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És digestiva. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. La que fa una margarida petita. A l'estiu es feia servir la flor, a l'hivern les fulles i tenia el mateix efecte i gust.

Inflorescència

Antidiarrei

FONTS 525, 526, 527, 1328, 1329. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es feia servir com a camamilla. Quan els vedells tenien diarrea o quedaven enfiats se'ls feia aigua d'aquesta herba (525, 526, 527). Per a donar-los al bestiar quan tenien la foira (1328, 1329). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (525, 526, 527, 1328, 1329). DESTINACIÓ. Medicina veterinària. OBSERVACIONS. També la gent en prenia (525, 526, 527).

Antiinflamatori intestinal

FONTS 505, 506, 507, 509, 510, 515, 516, 547, 548, 556, 557, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 583, 584, 585, 746, 1301, 1314. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als mals de ventre. El meu pare no en volia cap altra (505, 506). Per al mal de ventre (507, 509, 510, 746, 1301, 1314). Per a mals de panxa (515, 516). Per a la panxa, però no va tan bé (556, 557). Per a la panxa (574, 575, 576, 577, 578, 579, 583, 584, 585). És bona per a la panxa (580). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (505, 506, 507, 509, 510, 515, 516, 547, 548, 556, 557, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 583, 584, 585, 1301, 1314). Emplastre (ús extern) (746). PREPARACIÓ. Decocció (505, 506, 507, 509, 510, 515, 516, 547, 548, 556, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 583, 584, 585, 1301). Decocció. Es feia aigua d'aquesta camamilla, es mullaven draps i es posaven a sobre la panxa (746). Decocció (557). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És molt amarganta. L'avi d'aquí a casa deia que era millor que la de muntanya (547, 548). És molt amargant (580, 1301).

Antinauseabund

FONT 1301. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mareig. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És molt amargant.

Antisèptic ocular

FONTS 507, 509, 510, 746, 1314. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a banyar els ulls (746, 1314). Per als ulls (507, 509, 510). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció (507, 509, 510, 746). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Desconegut per l'informant

FONTS 748, 749, 1318, 1336. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Se'n fa aigua però nosaltres no n'hem pres mai (748, 749). Diuen que la tandarida treu el bou de mort a vida (1318). Se'n feia aigua per al bestiar (1336). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (748, 749, 1336). DESTINACIÓ. Medicina humana (748, 749). Medicina veterinària (1318, 1336).

Digestiu

FONTS 541, 553, 1301, 1310, 1328, 1329. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es feia servir com la camamilla. Digestiu (541). Digestiva (553). Per a pair (1301, 1328, 1329). És digestiva (1310). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (541, 553, 1301, 1328, 1329). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És molt amargant (1301). La que fa una margarida petita. A l'estiu es feia servir la flor, a l'hivern les fulles i tenia el mateix efecte i gust (1310).

No consta

Desconegut per l'informant

FONTS 552, 569, 570, 572, 573. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Potser que sigui bona però no la fem servir (552). Nosaltres no la fèiem servir (569, 570). A vegades també se'n prenia (572, 573).

Part aèria

Antidiarrei

FONT 1300. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Als vedells, quan tenien diarrea. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Se'ls donava camamilla amb carbonat barrejat amb oli, però sense bullir. DESTINACIÓ. Medicina veterinària. OBSERVACIONS. Nosaltres sempre n'hem dit camamilla, però va passar un home i va dir que es deia tanarida.

Digestiu

FONT 1293. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És amargant. A la seva sogra li agradava molt.

Salutífer

FONT 1300. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. El seu germà cada dia se'n fa una tassa. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

USOS ALIMENTARIS

Inflorescència

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aiguardent

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Ratafia. Posar totes les herbes en aiguardent 21 dies a sol i serena. Es fa pels volts de Sant Joan. Sempre surt bona però no surt mai igual. Les herbes utilitzades són: nous verdes (*Juglans regia*), herba de Noè (*Herniaria glabra*), tarongina (*Melissa officinalis*), camamilla borda (*Tanacetum parthenium*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), menta (*Mentha spicata*), salsufràgia (*Peucedanum ostruthium*), til·la (*Tilia platyphyllos*), nou moscada (*Myristica fragrans*) i clau (*Syzygium aromaticum*). DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES USOS

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 511, 512, 513, 514. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Si de cas per a fer un ram (511). Si de cas per a fer un ram (512, 513, 514).

Planta sencera

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

FONTS 1318, 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La tandarida treu el bou de mort a vida (1318). L'herba danarida torna el bou mort a vida (1332, 1333, 1334).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 1215, 1293, 1300, 1310. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. D'aquesta n'hi ha a Camprodon, a la muralla (1215). Se'n fa pertot arreu (1293). N'hi ha molta allà fora a casa seva (1300). N'hi havia a totes les cases de pagès, sortia a les parets (1310).

Tanacetum vulgare L. (compostes)

BCN 29803

NOMS POPULARS

Herba cuquera (554, 555, 583, 584, 585)

Tanarida (511, 512, 513, 514, 518, 519, 525, 526, 527, 529, 530, 531, 541, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 569, 570, 580, 586, 587, 590, 748, 749)

USOS MEDICINALS

Inflorescència

Abortiu

FONT 580. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es feia servir per a ajudar les vaques a abortar, quan no podien criar el vedell. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina veterinària. OBSERVACIONS. És amargant com el fel.

Antihelmíntic

FONTS 554, 555, 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als cucs. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihipertensiu

FONTS 518, 519. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció de dos botons. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Coadjuvant del postpart

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les vaques quan vedellaven; els treu la inflamació i les fa orinar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Desconegut per l'informant

FONTS 511, 518, 519. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Se'n donava a les vaques quan estaven malaltes (511). Aigua per al bestiar (518, 519). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (511, 518, 519). DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Hematocatàrtic

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a purificar la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

FONTS 512, 513, 514, 586, 587, 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Se'n donava a les vaques quan estaven malaltes (512, 513, 514). Es donava al bestiar quan estaven malalts (590). Se'n donava als vedells quan estaven malalts (586, 587). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (512, 513, 514, 586, 587, 590). DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

ALTRES USOS

No consta

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

FONTS 511, 512, 513, 514, 518, 519, 748, 749. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La tanarida torna el bou de mort a vida (511, 512, 513, 514). La tanarida treu el bou de mort a vida (748, 749). Herba tanarida treu el bou de mort a vida (518, 519).

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Part aèria florida

Maneig agrosilvopastoral: ús hortícola/agrícola

FONT 558. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. En fèiem feixets i ens les compraven.

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 569, 570.

Planta sencera

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

FONTS 525, 526, 527, 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Treu el bou de mort a vida.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PER L'INFORMANT. No la tocava la gent.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 525, 526, 527, 590. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Abans si que n'hi havia, ara no n'hi ha enlloc (525, 526, 527). Es fa a les parets velles i la fulla és com la camamilla (*Matricaria chamomilla*), però la flor és groga (590).

Taraxacum dissectum (Ledeb.) Ledeb. (compostes)

BCN 25016

NOMS POPULARS

Xicoia (520, 521, 528, 529, 530, 531, 532, 538, 539, 540, 541, 546, 547, 548, 549, 552, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 581, 583, 584, 585, 748, 749, 750, 1297)

Xicoina (505, 506, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 518, 519, 529, 530, 531, 553, 564, 578, 579, 586, 587, 588, 590, 591, 592, 747, 753, 754, 755, 1215, 1298, 1300, 1313, 1314, 1315, 1316, 1321, 1330, 1337, 1338, 1341, 1342, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1353, 1354, 1352)

Xicoina de muntanya (565, 566, 589)

USOS MEDICINALS

Fulla

Diürètic

FONT 1314. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Fan orinar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). PREPARACIÓ. Se les mengen amanides. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hematocàrtic

FONTS 554, 555, 1215, 1341, 1342, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És un purificant de la sang (554, 555). És bona per a la sang, la purifica (1215). Netegen molt la sang (1341, 1342). Per a netejar la sang (1352). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). PREPARACIÓ. Fulles per a amanir (554, 555). Menjades amanides (1341, 1342). Menjades en amanida (1352). DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 505, 506, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 518, 519, 520, 521, 528, 529, 530, 531, 532, 538, 539, 540, 541, 546, 547, 548, 549, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 564, 565, 566, 567, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 581, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 747, 748, 749, 750, 753, 754, 755, 1297, 1298, 1300, 1313, 1314, 1315, 1316, 1321, 1330, 1337, 1338, 1341, 1342, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1353. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les de muntanya són molt bones (505, 506). Es mengen amanides a la primavera (511, 512, 513, 514). Per a amanir (515, 516, 518, 519, 520, 521, 528, 529, 530, 531, 532, 538, 541, 552, 553, 556, 557, 558, 559, 565, 566, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 748, 749, 750, 1321, 1352). Les de muntanya són bones amanides (747). Es mengen amanides (539, 540, 1337, 1338). Amanides (546, 567, 1298). Amanits (547, 548). Les menjàvem amanides (549). Per a amanir. Aquí a casa en mengem moltes, dematí, migdia i vespre. És un purificant de la sang (554, 555). Per a menjar amanides (581, 753, 754, 755, 1315, 1316). Quan són tendres, amanides (564). Les fulles amanides a la primavera (1297). En van a buscar i en mengen amanides (1300). Les fulles abans que floreixi, quan són ben tendres per a amanir (1313). Se les mengen amanides (1314). Es menja amanida (1330). Menjades amanides (1341, 1342). Per a amanir, a la primavera (1347, 1348, 1349). Per a menjar amanit (1350, 1351). Per a amanir a la primavera (1353). DESTINACIÓ. Alimentació humana (505, 506, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 518, 519, 520, 521, 528, 529, 530, 531, 532, 538, 539, 540, 541, 546, 547, 548, 549, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 564, 565, 566, 567, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 581, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 747, 748, 749, 750, 753, 754, 755, 1297, 1298, 1300, 1313, 1314, 1315, 1316, 1321, 1330, 1337, 1338, 1341, 1342, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1353).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita sense vehicle

FONT 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a amanir a la primavera. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Part aèria

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 568, 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es donaven als conills (568). Per a donar als conills (590). DESTINACIÓ. Alimentació animal (568, 590).

ALTRES USOS

Flor

Altres informacions

FONT 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Amb les flors en fan coses.

Fulla

Altres informacions

FONT 1298. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Recorda que abans al temps de la misèria passaven dones que n'havien anat a collir a la muntanya i les venien, un plat valia 10 cèntims.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 520, 521, 529, 530, 531, 549, 571, 578, 579, 1215. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. S'anaven a buscar al Pla d'Anyella (529, 530, 531). Es fa a dalt la muntanya (520, 521). A la Cubil n'anàvem a buscar (549). N'hi ha moltes al Pla d'Anyella (571). Aquí no n'hi ha, s'ha d'anar més cap a la muntanya (578, 579). Les tendres es fan en les talperes [dit "tupiners"] (1215).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Arrel

FONTS 529, 530, 531. Entrevista 53, barreja IX (vegeu catàleg de barreges)

Taraxacum officinale Weber in Wiggers (compostes)

BCN 25015

NOMS POPULARS

Pixacans (528, 532, 533, 534, 539, 540, 547, 548, 549, 553, 567, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 580, 748, 749, 1213, 1214)

Pixallits (507, 509, 510, 524, 536, 537, 541, 549, 1213, 1214, 1352, 1361, 1362)

Xicoia d'horta (583, 584, 585)

Xicoina (505, 506, 564, 565, 566, 589, 1307, 1308, 1309, 1327, 1335)

Xicoina de prat (1330)

USOS MEDICINALS

Fulla

Diürètic

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És diürètica. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les fulles. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Inflorescència

Antihipertensiu

FONTS 536, 537. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les flors. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hipoglucemiant

FONTS 1307, 1308, 1309, 1327, 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per al sucre (1307, 1308, 1309). Per a fer baixar el sucre (1327, 1335). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. N'agafa cinc o sis flors i en fa una infusió (1307, 1308, 1309). Infusió de les flors (1327). Decocció. Aigua de la flor (1335). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Es pren durant nou dies (novena) (1307, 1308, 1309). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Diuen que els sembla que això de la novena és una història [dit "cuento"], però ho fan igualment, perquè sempre ho han sentit a dir (1307, 1308, 1309).

Làtex

Antiberrugós

FONTS 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les berrugues. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Hematocàrtic

FONTS 574, 575, 576, 577. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a purificar la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Planta sencera

Hematocàrtic

FONT 1330. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a depurar la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de tota la planta amb arrel. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Fent novenes. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hipoglucemiant

FONT 1330. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer baixar el sucre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de tota

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

la planta amb arrel. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Fent novenes. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Arrel

Condiment

FONT 580. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. La rel, la meva consogra la posa als guisats diu que refresca. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Fulla

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 505, 506, 524, 528, 532, 533, 534, 539, 540, 547, 548, 553, 565, 566, 574, 575, 576, 577, 583, 584, 585, 589, 748, 749, 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a menjar amanit, és amargant (528). Les d'aquí baix han de ser molt tendres, si no amarguen molt (505, 506). Si són ben tendres també són bones amanides (748, 749). Quan són tendres es mengen amanits (524). Per a amanir (532, 533, 534, 553, 589). Es mengen amanits (539, 540). També es poden amanir si són ben tendres (547, 548). Quan són ben tendres són bones amanides (565, 566). Per a amanir. També són bones, però és més fina la de muntanya (583, 584, 585). Per a amanir quan són tendres (574, 575, 576, 577). DESTINACIÓ. Alimentació humana (505, 506, 524, 528, 532, 533, 534, 539, 540, 547, 548, 553, 565, 566, 574, 575, 576, 577, 583, 584, 585, 589, 748, 749, 1213, 1214). Alimentació animal (1213, 1214).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

FONT 528. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Hi ha gent que se la menja com a verdura. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 541, 564, 567, 569, 570, 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als conills. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

ALTRES USOS

Inflorescència

Cosmètic

FONT 549. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. La flor passada pel túrmix i barrejada amb llard és una crema per a la cara.

Planta viva *in situ*

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONTS 528, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Diuen que si la mainada hi juguen, es pixen al llit (528). Deien que si tocaves els pixallits et pixaves al llit (1352).

***Taxus baccata* L. (taxàcies)**

BCN 25017

NOMS POPULARS

Arbre quiner (554, 555)

Quina (591, 592)

Quiner (511, 512, 513, 514, 1322)

Teix (511, 512, 513, 514, 520, 521, 541, 561, 562, 563, 1352)

USOS MEDICINALS

Parènquima cortical

Anticatarral

FONTS 541, 561, 562, 563. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a bafs quan estàs constipat (541). Per als refredats (561, 562, 563). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Aerosol (ús intern) (541). Tisana (ús intern) (561, 562, 563). PREPARACIÓ. Decocció (541, 561, 562, 563). EFECTES SECUNDARIS. Sí. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Però deien que no es fes gaire perquè és una mica tòxic (541).

Antisèptic extern

FONTS 511, 512, 513, 514, 520, 521, 591, 592. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a desinfectar (520, 521). Per a desinfectar ferides (511, 512, 513, 514). Per a netejar mals (591, 592). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. La pela (quina) bullida, fa l'aigua ben vermella, segurament per això se'n diu quina (520, 521). Decocció. S'utilitza la segona escorça i s'aplica tan calenta com puguis (511, 512, 513, 514). Decocció (591, 592). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Sempre teniem brocs de quina (591, 592).

Desconegut per l'informant

FONT 1322. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. La segona pela del quiner, recorda que la receptava un curandero de Cavallera, però no recorda per a què.

ALTRES USOS

Fruit

Lúdic: jocs i joguines

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Els arils dels teixos eren el dinar de les nines.

Parènquima cortical

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Cosmètic

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Una parenta nostra per a fer créixer el cabell feia bullir aigua de pela de teix i llavors hi barrejava una o dues pastilles de sublimat (farmàcia) i s'hi rentava cada dia el cap.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONT 541. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PER L'INFORMANT. Però deien que és una mica tòxic. VIA D'INTOXICACIÓ. Via interna. TOXICITAT LIGADA A L'ÚS MEDICINAL. Sí.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Parènquima cortical

FONTS 554, 555. Entrevista 78, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

Teucrium chamaedrys L. (labiades)

BCN 2131

NOMS POPULARS

Timó (750)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Anticatarral

FONT 750. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a quan estàs constipat. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Aerosol (ús intern). PREPARACIÓ. Bafs. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 750. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Semblant a la farigola (*Thymus vulgaris*), però més grossa, i no fa tanta olor.

Teucrium polium L. (labiades)

BCN 25018

NOMS POPULARS

Herba felera (518, 519, 753, 754, 755, 1299, 1324)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Antiictèric

FONTS 518, 519, 753, 754, 755. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al fel. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antinauseabund

FONT 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan estàs marejat t'ho fa tirar amunt o avall. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hepatoprotector

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al fetge. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 518, 519, 753, 754, 755. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. A Bianya n'hi ha (518, 519). És blanquinosa i fa fortor de fel, allò tant amargant (518, 519). N'hi ha cap a Sant Salvador de Bianya (753, 754, 755).

Thymus serpyllum L. (labiades)

BCN 25019

NOMS POPULARS

Farigola (588)

Farigola borda (588)

Farigola de muntanya (1317)

Farigolet (1332, 1333, 1334)

Farigoleta (504, 535, 559, 574, 575, 576, 577, 1293, 1294, 1300, 1319, 1322, 1328, 1329, 1335, 1339, 1340, 1347, 1348, 1349, 1361, 1362)

Farigoleta de pastor (753, 754, 755, 1350, 1351)

Salseta de pastor (1213, 1214)

Serpol (569, 570)

Serpoll (1213, 1214, 1321, 1324)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Timó (518, 519)

USOS MEDICINALS

Part aèria florida

Antiasmàtic

FONT 1321. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a l'asma. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Anticatarral

FONTS 504, 1300, 1317. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als refredats (504, 1317). Per a constipats (1300). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (504, 1300). Aigua de farigola amb mel i llimona (1317). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antidiarreic

FONTS 518, 519, 1293, 1335, 1339, 1340, 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la diarrea (518, 519). Per a les diarrees (1293, 1335, 1350, 1351). Per a la diarrea del bestiar (1339, 1340). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (518, 519, 1293, 1335). En infusió (1339, 1340). DESTINACIÓ. Medicina humana (518, 519, 1293, 1350, 1351). Medicina humana i veterinària (1335). Medicina veterinària (1339, 1340). OBSERVACIONS. Als vedells els ho dona amb biberó (1335).

Antiinflamatori intestinal

FONTS 535, 1293, 1294, 1328, 1329. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan les bèsties estan malament de la panxa (535). Va bé per a la panxa (535). Per al ventre (1293). Per a mals de ventre (1294). Per al mal de ventre (1328, 1329). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (535, 1293, 1294, 1328, 1329). DESTINACIÓ. Medicina veterinària (535). Medicina humana (535, 1293, 1294, 1328, 1329).

Antisèptic extern

FONTS 559, 574, 575, 576, 577, 1213, 1214, 1317, 1319, 1322, 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Serveix com la farigola (*Thymus vulgaris*), com a desinfectant (559). Per a desinfectar (574, 575, 576, 577, 1213, 1214, 1319, 1347, 1348, 1349). Per a desinfectar ferides (1317, 1322). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció (559, 574, 575, 576, 577, 1213, 1214, 1317, 1319, 1322, 1347, 1348, 1349). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És una planta parenta de la farigola (*Thymus vulgaris*) i en té les mateixes propietats (1213, 1214). És millor que la farigola (*Thymus vulgaris*) (1322). Si no té farigola (*Thymus vulgaris*) la fa servir (1347, 1348, 1349).

Antisèptic intern

FONTS 559, 574, 575, 576, 577, 588, 1319, 1322, 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Serveix com la farigola (*Thymus vulgaris*), com a desinfectant

(559). Per a desinfectar (574, 575, 576, 577, 588, 1319, 1322, 1347, 1348, 1349). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (559, 574, 575, 576, 577, 588, 1319, 1322, 1347, 1348, 1349). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És millor que la farigola (*Thymus vulgaris*) (1322). Si no té farigola (*Thymus vulgaris*) la fa servir (1347, 1348, 1349).

Antitussigen

FONTS 569, 570, 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la tos (569, 570). Per a quan tens mal al pit, és calmant de la tos i expectorant (1324). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (569, 570). Essència (ús intern) (1324). PREPARACIÓ. Decocció (569, 570). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Se'n prenen tres gotes (1324). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Digestiu

FONTS 1324, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És digestiva (1324, 1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (1324). En infusió (1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Estomacal

FONTS 588, 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a l'estómac (588). Per al mal d'estómac (1332, 1333, 1334). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (588, 1332, 1333, 1334). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Expectorant

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a quan tens mal al pit, és calmant de la tos i expectorant. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Essència (ús intern). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Se'n prenen tres gotes. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Condiment

FONTS 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a posar als cuinats. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Part aèria florida

Condiment

FONT 588. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a posar a la vedella. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aiguardent

FONT 588. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Ratafia. Abans sí que n'havia fet, hi posava 14 o 15 herbes, no me'n recordo de totes. Nous verdes (*Juglans regia*), farigola (*Thymus serpyllum*), nou moscada (*Myristica fragrans*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), menta

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

(*Mentha spicata*), orenga (*Origanum vulgare*) i poniol (*Satureja calamintha* subsp. *ascendens*). DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 518, 519, 1319. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Creix arrapada al terra, és peluda i vermellosa. Se'n fa als solells de la Vall del Bac (518, 519). La que tenim aquí dalt (1319).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria florida

FONTS 753, 754, 755. Entrevista 67, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Thymus vulgaris L. (labiades)

BCN 25023

NOMS POPULARS

Farigola (503, 504, 505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 517, 520, 521, 524, 528, 529, 530, 531, 532, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 589, 590, 591, 592, 746, 747, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 1210, 1213, 1214, 1293, 1294, 1296, 1298, 1299, 1300, 1301, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1312, 1313, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1320, 1321, 1323, 1324, 1325, 1326, 1327, 1328, 1329, 1330, 1331, 1332, 1333, 1334, 1335, 1336, 1337, 1338, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1353, 1354, 1352, 1361, 1362)

Farigola de muntanya (588)

Timó (517, 518, 519, 522, 523, 529, 530, 531, 583, 584, 585)

USOS MEDICINALS

Part aèria florida

Anticatarral

FONTS 549, 552, 561, 562, 563. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a quan està constipat (552). Per als refredats (549). Per als constipats (561, 562, 563). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (549, 552). Melit (ús intern) (561, 562, 563). PREPARACIÓ. Decocció (549, 552). Decocció. Amb mel (561, 562, 563). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És molt bona, diuen que ho cura tot (549).

Antidiarreic

FONTS 591, 592, 1213, 1214, 1331, 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la diarrea dels vedells (591, 592). Per a la diarrea (1213, 1214, 1331, 1335). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (591, 592, 1331, 1335). DESTINACIÓ. Medicina veterinària (591, 592). Medicina humana (1213, 1214, 1331, 1335).

Antiestàtic ruminal

FONT 581. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan les vaques perden la capacitat del remuc, que normalment és perquè han pres massa productes químics. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Vuit litres d'aigua de farigola. DESTINACIÓ. Medicina veterinària. OBSERVACIONS. També els donava uns sobres del veterinari.

Antihemorroidal

FONTS 518, 519. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a banyar les morenes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihipertensiu

FONTS 529, 530, 531, 1328, 1329, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió (529, 530, 531, 1361, 1362). Per a baixar la pressió (1328, 1329). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (529, 530, 531, 1328, 1329, 1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. A ella no li va bé (1328, 1329).

Antiinflamatori

FONTS 507, 509, 510, 580. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan neixen els vedells, de vegades se'ls inflama el llombrígol i els el rentàvem amb aigua de farigola (507, 509, 510). Per a rentar ferides, desinfecta i desinflama (580). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció (507, 509, 510, 580). DESTINACIÓ. Medicina veterinària (507, 509, 510). Medicina humana (580).

Antiinflamatori bucal

FONT 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Com a desinfectant bucal, glopejar aigua de farigola. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Col·lutori (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori faringi

FONTS 567, 1213, 1214, 1313. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a infeccions de coll (567). Per al mal de coll, es fan gàrgares d'aigua de farigola amb suc de llimona i sucre (1213, 1214). Va bé per a tot. És un desinfectant (1313). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Suspensió (ús intern) (567). Gargarisme (ús extern) (1213, 1214, 1313). PREPARACIÓ. Sopes de farigola (567). Decocció (1213, 1214). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONTS 547, 548, 572, 573, 752. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als mals de panxa i per a desinfectar (752). Quan tens la panxa malament (547, 548). Per a la

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

panxa (572, 573). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (572, 573, 752). Suspensió (ús intern) (547, 548). PREPARACIÓ. Decocció (572, 573, 752). Prendre amb sopa de pa (547, 548). DESTINACIÓ. Medicina humana i veterinària (752). Medicina humana (547, 548, 572, 573). OBSERVACIONS. També es feia servir molt per al bestiar (752).

Antiodontàlgic

FONTS 549, 558, 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de queixals (549). També va bé per a glopejar quan et fan mal els queixals (558). Per al mal de queixal, glopejar aigua de farigola (1213, 1214). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (549). Col·lutori (ús extern) (558, 1213, 1214). PREPARACIÓ. Decocció (549, 558, 1213, 1214). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És molt bona, diuen que ho cura tot (549).

Antiofídic

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a mossegades d'escurçó. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Fumigació (ús extern). PREPARACIÓ. Perfums de farigola. DESTINACIÓ. Medicina veterinària. OBSERVACIONS. Mossegades d'escurçó: una vegada a la gossa la va mossegar un escurçó, el primer que vaig fer va ser punxar-li ben punxat amb espinacals (*Eryngium campestre*), després vaig fer un pipí en un mocador i li vaig apretar una estona, quan vaig arribar a casa li vaig fer perfums de flor de sabuc (*Sambucus nigra*) i els alternava amb perfums de farigola (*Thymus vulgaris*). Es va curar, al cap de 48 hores ja menjava.

Antipneumònic

FONT 1319. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a un vedell que tenia pulmonia. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Aerosol (ús intern). PREPARACIÓ. Bafs. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Antisèptic bucal

FONTS 547, 548, 1213, 1337, 1338. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a les llagues a la boca (548). Va bé per a les llagues de la boca (547). Com a desinfectant bucal, glopejar aigua de farigola (1213). Quan et fa mal la boca, per a desinfectar (1337, 1338). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Col·lutori (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Millor glopejar amb una punteta de sal (547, 548). Decocció (1213). Per a glopejar (1337, 1338). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic extern

FONTS 504, 505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 528, 529, 530, 531, 532, 536, 537, 542, 543, 544, 546, 547, 548, 549, 553, 554, 555, 556, 557, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 747, 750, 751, 752, 1213, 1214, 1293, 1296, 1297, 1298, 1299, 1300, 1301, 1307, 1308, 1309, 1311, 1312, 1314, 1315, 1316, 1318, 1319, 1320, 1321, 1323, 1324, 1325, 1326, 1327, 1330, 1336, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a desinfectar (504, 511, 512, 513, 514, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 529, 530, 531, 536, 537, 549, 553, 554, 555, 561, 562, 563, 567, 568, 569, 570, 571, 574, 575, 576, 577, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589,

590, 591, 592, 747, 750, 1293, 1296, 1298, 1300, 1311, 1312, 1319, 1321, 1323, 1324, 1339, 1340, 1341, 1342, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352). Per a desinfectar, per a rentar ferides (507, 509, 510). Per a desinfectar ferides (505, 506, 524, 578, 579, 1301, 1318, 1320, 1327, 1343, 1344). Per a rentar mals (517). Per a rentar ferides (560, 751). Decocció. Per als mals de panxa i per a desinfectar (752). És desinfectant, porta antibiòtic (532). Per a netejar [dit "llempiar"], et treu les infeccions (542, 543, 544). Per a desinfectar mals i també per a prendre (546). Per a rentar. És molt desinfectant (528). És molt desinfectant, per a rentar ferides (547, 548). Per a netejar ferides (556, 557, 1299). És molt bona per a desinfectar i per a tot (559). Per a rentar ferides, desinfecta i desinflama (580). Desinfectant (564). Per a desinfectar. És un antibiòtic molt fluix (572, 573). Per a desinfectar ferides i infeccions de la pell (1213, 1214). És molt bon desinfectant (1297). És la planta més desinfectant que hi ha (1307, 1308, 1309). Com a desinfectant (1314). Per a desinfectar tant persones com animals (1315, 1316). Per a desinfectar ferides del bestiar (1319). Per a aplicar directament a ferides, és molt desinfectant (1325, 1326). Per a rentar ferides, és molt desinfectant (1330). És molt desinfectant (1336). Per a rentar mals, desinfecta molt (1353, 1354). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció (504, 505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 528, 529, 530, 531, 532, 536, 537, 542, 543, 544, 546, 547, 548, 549, 553, 554, 555, 556, 557, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 747, 750, 751, 1213, 1214, 1293, 1296, 1297, 1301, 1307, 1308, 1309, 1311, 1312, 1314, 1315, 1316, 1318, 1319, 1320, 1321, 1323, 1324, 1325, 1326, 1327, 1330, 1336, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351). Decocció. Aigua de la flor (1298). DESTINACIÓ. Medicina humana (504, 505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 528, 529, 530, 531, 532, 536, 537, 542, 543, 544, 546, 547, 548, 549, 553, 554, 555, 556, 557, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 747, 750, 751, 1213, 1214, 1293, 1296, 1297, 1298, 1299, 1300, 1301, 1307, 1308, 1309, 1311, 1312, 1314, 1318, 1319, 1320, 1321, 1323, 1324, 1325, 1326, 1327, 1330, 1336, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1353, 1354). Medicina humana i veterinària (752, 1316). Medicina veterinària (1315, 1319). OBSERVACIONS. A mi m'agrada més la de la gangrena (*Prunella grandiflora*) (517). També es feia servir molt per al bestiar (752). És molt bona, diuen que ho cura tot (549). Per a beure és molt forta (583, 584, 585). Feu servir roba de fil (1213, 1214). En tenen sempre (1307, 1308, 1309).

Antisèptic gingival

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les genives inflamades, glopejar aigua de farigola. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Col·lutori (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic intern

FONTS 504, 511, 512, 513, 514, 520, 521, 522, 523, 528, 529, 530, 531, 532, 536, 537, 542, 543, 544, 546, 549, 553, 554, 555, 558, 559, 561, 562, 563, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 582, 586, 588, 589, 590, 591, 592, 747, 750, 752, 1293, 1296, 1297, 1298, 1299, 1300, 1301, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1312, 1313, 1314,

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

1315, 1316, 1318, 1319, 1320, 1321, 1323, 1324, 1325, 1326, 1327, 1336, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a desinfectar (504, 511, 512, 513, 514, 521, 522, 523, 529, 530, 531, 536, 537, 549, 553, 554, 555, 561, 562, 563, 567, 568, 569, 570, 571, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 582, 586, 588, 589, 590, 591, 592, 747, 750, 1293, 1296, 1298, 1300, 1310, 1311, 1312, 1318, 1319, 1320, 1321, 1323, 1324, 1327, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352). Per als mals de panxa i per a desinfectar (752). És desinfectant, porta antibiòtic (532). Per a netejar [dit "llempiar"], et treu les infeccions (542, 543, 544). Per a desinfectar mals i també per a prendre (546). Per a desinfectar (520). Per a beure. És molt desinfectant (528). És molt bona per a desinfectar i per a tot (559). Aigua per a netejar i depurar (558). Per a desinfectar a les bèsties quan havien parit (571). Per a desinfectar. És un antibiòtic molt fluix (572, 573). És molt bon desinfectant (1297). Per a netejar el cos (1299). Per a prendre (1301). És la planta més desinfectant que hi ha (1307, 1308, 1309). Va bé per a tot. És un desinfectant (1313). Com a desinfectant (1314). Per a desinfectar tant persones com animals (1315, 1316). És molt desinfectant (1325, 1326, 1336). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (504, 511, 512, 513, 514, 520, 521, 522, 523, 528, 529, 530, 531, 532, 536, 537, 542, 543, 544, 546, 549, 553, 554, 555, 558, 559, 561, 562, 563, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 582, 586, 588, 589, 590, 591, 592, 747, 750, 752, 1293, 1296, 1297, 1298, 1299, 1301, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1312, 1313, 1314, 1315, 1316, 1318, 1319, 1320, 1321, 1323, 1324, 1325, 1326, 1327, 1336, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352). Gargarisme (ús extern) (1300). Ènema (ús intern) (1350, 1351). PREPARACIÓ. Decocció (504, 511, 512, 513, 514, 520, 521, 522, 523, 528, 529, 530, 531, 532, 536, 537, 542, 543, 544, 546, 549, 553, 554, 555, 558, 559, 561, 562, 563, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 582, 586, 588, 589, 591, 592, 747, 750, 752, 1293, 1296, 1297, 1301, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1312, 1314, 1315, 1316, 1318, 1319, 1320, 1321, 1323, 1324, 1325, 1326, 1327, 1336, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351). Ús intern (590). Decocció. Aigua de la flor (1298). En lavativa (1350, 1351). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Durant 9 dies (1299). DESTINACIÓ. Medicina humana (504, 511, 512, 513, 514, 520, 521, 522, 523, 528, 529, 530, 531, 532, 536, 537, 542, 543, 544, 546, 549, 553, 554, 555, 558, 559, 561, 562, 563, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 582, 586, 588, 589, 590, 591, 592, 747, 750, 1293, 1296, 1297, 1298, 1299, 1300, 1301, 1307, 1308, 1309, 1310, 1311, 1312, 1314, 1318, 1319, 1320, 1321, 1323, 1324, 1325, 1326, 1327, 1336, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352). Medicina humana i veterinària (752, 1313, 1315, 1316). Medicina veterinària (571). OBSERVACIONS. També es feia servir molt per al bestiar (752). És molt bona, diuen que ho cura tot (549). En Mariano va tenir càncer de coll, i diu que va tenir sort d'aquesta planta, va fer gàrgares tres setmanes tres cops al dia fins que li va donar de baixa i només li van fer tractament però no el van haver d'operar. Aquesta cura, la hi va dir el metge (1300). En tenen sempre (1307, 1308, 1309).

Antisèptic ocular

FONTS 511, 512, 513, 514, 1213, 1214, 1315, 1316, 1337, 1338, 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a banyar els ulls, diuen que porta antibiòtic (511, 512, 513, 514). Per a netejar els ulls, es fan banys (1213, 1214). Per a ulls malalts (1315,

1316). Per als ulls, per a desinfectar (1337, 1338). Per als ulls malalts (1350, 1351). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció (511, 512, 513, 514, 1315, 1316, 1337, 1338, 1350, 1351). Decocció. Aigua ben bullida amb un polsim de sal (1213, 1214). DESTINACIÓ. Medicina humana (511, 512, 513, 514, 1213, 1214, 1315, 1316, 1337, 1338, 1350). Medicina humana i veterinària (1351). OBSERVACIONS. No n'abuseu, perquè pot fer pujar la pressió ocular (1213, 1214).

Coadjuvant del part

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. A can França la feien servir per ajudar a parir una bèstia, les rentaven amb farigola. També els en feien lavatives. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Digestiu

FONT 581. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan tens l'estómac inflammat perquè has anat a un convit i has menjat massa. Si et prens l'aigua de farigola no fa el mateix, fa molt més efecte les sopes de pa, actua com a esponja i et va posant l'estómac a to de mica en mica. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Suspensió (ús intern). PREPARACIÓ. Sopa escaldada amb aigua de farigola. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Estomacal

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal d'estómac. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hipolipemiant

FONT 549. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Baixa el colesterol. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És molt bona, diuen que ho cura tot.

Per a l'afonia

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a l'afonia, es fan gàrgares d'aigua de farigola amb suc de llimona i sucre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Gargarisme (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per al panadís

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als voltadits. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Feu servir roba de fil.

Resolutiu

FONT 1319. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Un dels meus germans petits, va tenir un vesper (bony ple de pus) al coll i l'hi van curar només banyant-l'hi amb aigua de farigola. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Salutífer

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Si voleu prevenir els constipats d'hivern. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). MODE

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Nou dies seguits, abans d'anar a dormir al mes d'octubre. Si us en voleu assegurar, podeu fer una altra novena després d'haver descansat uns nou dies. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Tònic

FONT 538. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Me'n prenc quan estic cansat, et fa passar la set, et neteja la panxa i sembla que et refà. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Suspensió (ús intern). PREPARACIÓ. Sopes de pa ben clares amb un brot de farigola. A vegades m'hi poso un parell de rostes de cansalada. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vulnerari

FONTS 1294, 1297. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les llagues, quan a una persona no li va bé res de la farmàcia, la farigola fa miracles (1294). Per a desinfectar les ferides del bestiar (1297). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Se'n feia aigua (1297). DESTINACIÓ. Medicina humana (1294). Medicina veterinària (1297). OBSERVACIONS. Ella només cull les puntes florides (1294).

USOS ALIMENTARIS

Flor

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

FONT 581. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer una sopa per caprici, la fas just amb les flors que cauen quan asseques la planta i és molt més suau i molt bona. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Part aèria

Condiment

FONTS 1213, 1214, 1317, 1319, 1325, 1326, 1327, 1336, 1337, 1338, 1341, 1342, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És un bon condiment per a la carn (1213, 1214). Per a donar gust (1317). Sopa de pa amb farigola (1319). Per a donar gust als rostits (1325, 1326). Per a afegir els rostits (1327). Per a als rostits (1336). Per als cuinats (1337, 1338). Per a donar gust als cuinats (1341, 1342). La meva padrina l'usava per a cuinar (1352). OBSERVACIONS. És molt bona (1319). Els seus menjars eren molt especiats i molt bons (1352). DESTINACIÓ. Alimentació humana (1213, 1214, 1317, 1319, 1325, 1326, 1327, 1336, 1337, 1338, 1341, 1342, 1352).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Sopa de pa amb aigua de farigola. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Part aèria florida

Condiment

FONTS 511, 512, 513, 514, 528, 545, 560, 569, 570, 571, 590, 591, 592, 746. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a guisar (746). Per a donar gust als cuinats (511, 512, 513, 514). Per posar als guisats (545). La sopa de pa s'hi posa un brot de farigola (528). Per a cuinar (569, 570, 571). Per a fer sopa de pa i un brot de farigola (560). Romaní

(*Rosmarinus officinalis*), llorer (*Laurus nobilis*), farigola (*Thymus vulgaris*) i orenga (*Origanum vulgare*). Piquem les herbes juntes i ho fem servir per a fer guisats (590). Per als cuinats (591, 592). DESTINACIÓ. Alimentació humana (511, 512, 513, 514, 528, 545, 560, 569, 570, 571, 590, 591, 592, 746).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

FONTS 520, 521, 565, 566, 571, 747. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Cal fer bullir aigua amb farigola i llavors escaldar-t'hi la sopa (747). Per a fer sopes (520, 521, 565, 566, 571). DESTINACIÓ. Alimentació humana (520, 521, 565, 566, 571, 747).

ALTRES USOS

Part aèria

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONT 1210. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. La seva mare i la seva tia provenien de can Camades de la Roca, era un lloc que hi havia molt ambient de bruixes i la seva tia la Maria Sagué sempre tenia un ramet de farigola penjat a la porta per a protegir la casa, que no hi entressin les bruixes.

Part aèria florida

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONT 503. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan hi havia tronades es cremava flor de sabuc (*Sambucus nigra*), farigola (*Thymus vulgaris*) o altres plantes que fessin olor i es deien oracions: "La mare de Déu passà per un camí i al bon Jesús hi encontrà".

Planta sencera

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. L'aigua de farigola tot ho consola.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 541, 1294, 1319, 1337, 1338. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. La padrina me'n feia anar a buscar, perquè allà no n'hi ha gaire (541). Diu que a la Creueta ha anat desapareixent perquè la gent l'arrenca (1294). Diu que per avall la cullen el divendres sant (1319). La portaven de l'Alt Empordà, ells feien la transhumància i passaven l'hivern a Vilajuïga (1337, 1338).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria florida

FONTS 1213, 1214. Entrevista 102, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 1213, 1214. Entrevista 102, barreja V (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 1332, 1333, 1334. Entrevista 11, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 1325, 1326. Entrevista 13, barreja I (vegeu catàleg de barreges)
FONT 1336. Entrevista 16, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)
FONT 1317. Entrevista 21, barreja I (vegeu catàleg de barreges)
FONTS 1343, 1344. Entrevista 23, barreja III (vegeu catàleg de barreges)
FONT 1330. Entrevista 32, barreja VI (vegeu catàleg de barreges)
FONT 1330. Entrevista 32, barreja VII (vegeu catàleg de barreges)
FONTS 1315, 1316. Entrevista 38 (vegeu catàleg de barreges)
FONT 503. Entrevista 43 (vegeu catàleg de barreges)
FONT 750. Entrevista 50, barreja III (vegeu catàleg de barreges)
FONTS 529, 530, 531. Entrevista 53, barreja I (vegeu catàleg de barreges)
FONTS 520, 521. Entrevista 56, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)
FONTS 753, 754, 755. Entrevista 67, barreja II (vegeu catàleg de barreges)
FONTS 539, 540. Entrevista 69 (vegeu catàleg de barreges)
FONT 1296. Entrevista 7, barreja II (vegeu catàleg de barreges)
FONT 546. Entrevista 74, barreja II (vegeu catàleg de barreges)
FONT 546. Entrevista 74, barreja III (vegeu catàleg de barreges)
FONT 564. Entrevista 84, barreja I (vegeu catàleg de barreges)
FONT 571. Entrevista 89, barreja I (vegeu catàleg de barreges)
FONT 1310. Entrevista 9 (vegeu catàleg de barreges)
FONT 581. Entrevista 94, barreja III (vegeu catàleg de barreges)
FONT 581. Entrevista 94, barreja V (vegeu catàleg de barreges)

Tilia platyphyllos Scop. (tiliàcies)

BCN 25024

NOMS POPULARS

Flor de tell (bràctea i inflorescència) (505, 506, 507, 509, 510, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 528, 538, 541, 546, 547, 548, 549, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 590, 591, 592, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 753, 754, 755, 1294, 1298, 1299)

Tell (511, 512, 513, 514, 525, 526, 527, 529, 530, 531, 533, 534, 549, 580, 580, 586, 587, 588, 589, 746, 752, 753, 754, 755, 1215, 1293, 1296, 1297, 1310, 1311, 1312, 1313, 1314, 1315, 1316, 1317, 1318, 1319, 1323, 1325, 1326, 1328, 1329, 1330, 1331, 1332, 1333, 1334, 1336, 1337, 1338, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1353, 1354, 1352, 1361, 1362)

Til·la (bràctea i inflorescència) (529, 530, 531, 553, 1320, 1324, 1327, 1335)

Til·ler (580)

USOS MEDICINALS

Bràctea i inflorescència

Anticatarral

FONTS 505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 528, 529, 530, 531, 533, 534, 538, 546, 547, 548, 549, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 561, 562, 563, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 588, 589, 590, 591, 592, 746, 748, 749, 751, 752, 753, 754, 755, 1215, 1311, 1312, 1317, 1325, 1326, 1328, 1329, 1332, 1333, 1334, 1335, 1336, 1337, 1338, 1343, 1344, 1345, 1346, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als refredats (505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 517, 518, 519, 520, 521, 528, 529, 530, 531, 538, 546, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 561, 562, 563, 572, 573, 578, 579, 589, 591, 592, 746, 1215, 1311, 1312, 1325, 1326, 1343, 1344). Per als refredats, et calma el constipat i t'ajuda a dormir (748, 749). Per als constipats (515, 516, 533, 534, 574, 575, 576, 577, 751, 1317, 1328, 1329, 1336, 1345, 1346, 1353, 1354). La flor és bona per als refredats (588, 752). Per als constipats, mal de coll (547, 548). Per a constipats (549, 1332, 1333, 1334). La flor va bé per als refredats (753, 754, 755). Es prenien per als refredats de sang (590). Va bé per als constipats (1335). Per als refredats de sang (1337, 1338). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 528, 529, 530, 531, 533, 534, 538, 546, 547, 548, 553, 554, 555, 558, 561, 562, 563, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 588, 589, 590, 591, 592, 746, 748, 749, 751, 752, 753, 754, 755, 1215, 1311, 1312, 1317, 1325, 1326, 1328, 1329, 1332, 1333, 1334, 1335, 1336, 1337, 1338, 1343, 1344, 1345, 1346, 1353, 1354). Melit (ús intern) (549, 556, 557). PREPARACIÓ. Decocció (505, 506, 507, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 528, 529, 530, 531, 538, 547, 548, 553, 554, 555, 558, 561, 562, 563, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 588, 589, 590, 591, 592, 746, 748, 749, 751, 752, 754, 755, 1215, 1325, 1326, 1343, 1344, 1345, 1346). Decocció. Aigua de la flor de tell (533, 534, 1336, 1337, 1338). Decocció. Per a quan està refredat la flor bullida (546). Amb mel i sucre (549). Amb mel (556, 557). Decocció (753). Decocció, mel i un raig de llimona (1328, 1329). Decocció. Quasi sempre barrejada amb altres herbes (1332, 1333, 1334). Decocció. Aigua de la flor (1335). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Fer novenes (1215). EFECTES SECUNDARIS. Sí. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. "És l'herba que aquí a casa hi tenim més fe" (511, 512, 513, 514). A mi no em va bé perquè em rebaixa molt la sang (517). Abans en veníem i ens vam comprar un joc de cafè (518, 519). S'ha de vigilar, perquè baixa molt la pressió (547, 548). S'ha de vigilar, perquè rebaixa molt la sang (588). És l'aigua que m'agrada menys, el gust que té no és bo (572, 573). Rebaixa molt la sang (1215).

Antigripal

FONTS 574, 575, 576, 577. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les gripes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihipertensiu

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 515, 516, 520, 521, 556, 557, 560, 564, 580, 590, 591, 592, 1314, 1318, 1319, 1330, 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió (564, 591, 592, 1330). Per a rebaixar la sang (515, 516, 556, 557, 560, 590, 1318). Per a rebaixar la sang. S'ha de vigilar, perquè rebaixa molt (520, 521). L'aigua és bona per a rebaixar la pressió (580). Rebaixa la sang (1314, 1339, 1340). Rebaixa molt la sang (1319). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (515, 516, 520, 521, 556, 557, 560, 564, 580, 590, 591, 592, 1314, 1318, 1319, 1330, 1339, 1340). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori faringi

FONTS 547, 548. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als constipats, mal de coll. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. EFECTES SECUNDARIS. Sí. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. S'ha de vigilar, perquè baixa molt la pressió.

Antipelohèmic

FONT 571. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a aclarir la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipirètic

FONT 1330. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la febre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic extern

FONTS 591, 592, 1298. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a rentar mals (591, 592). Com a desinfectant (1298). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció (591, 592). Decocció. Aigua de la flor (1298). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antitussigen

FONT 1330. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la tos. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Desconegut per l'informant

FONTS 541, 569, 570. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Un tupí d'aigua de flor de tell amb una aspirina a darrera (569, 570). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Per a fer infusions (541).

Hematocàrtic

FONT 1296. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. La flor, per a netejar les sangs. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Litotriptic renal

FONT 1313. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a les pedres dels ronyons. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Salutífer

FONT 549. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per quan fa molt fred a l'hivern. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (mescla medicamentosa) (ús intern). PREPARACIÓ. Flor de tell amb sucre i un rovell d'ou, tot ben calent. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Abans d'anar a dormir. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Sedant

FONTS 1315, 1316. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És sedant. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Tranquil·litzant

FONTS 529, 530, 531, 533, 534, 546, 564, 565, 566, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 586, 587, 747, 1215, 1294, 1296, 1297, 1299, 1310, 1313, 1318, 1327, 1330, 1335, 1341, 1342, 1347, 1348, 1349, 1352, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a relaxar (747). Per als nervis (529, 530, 531, 533, 534, 574, 575, 576, 577, 586, 587, 1215, 1327, 1330, 1341, 1342, 1347, 1348, 1349, 1352, 1361, 1362). Va bé per als nervis (546). Per a quan no pots dormir, és relaxant (565, 566). Per a calmar els nervis (564, 572, 573). És molt tranquil·litzant (1294). La flor, per a calmar (1296). Va molt bé per als nervis (1297). Relaxant (1299). És tranquil·litzant (1310). Per a tranquil·litzar (1313, 1335). La flor va bé per als nervis (1318). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern) (529, 530, 531, 533, 534, 546, 564, 565, 566, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 586, 587, 747, 1215, 1294, 1296, 1297, 1310, 1313, 1318, 1327, 1330, 1335, 1341, 1342, 1347, 1348, 1349, 1352, 1361, 1362). Bany (ús extern) (1299). PREPARACIÓ. Decocció (529, 530, 531, 564, 565, 566, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 586, 587, 747, 1215, 1296, 1310, 1318, 1330, 1361, 1362). Decocció. Aigua de la flor de tell (533, 534). Només la flor escaldada. Poses la flor en un colador i hi tires aigua per sobre (546). La infusió de la flor (1294). Decocció. L'aigua de la flor (1297). Per a fer banys, fas aigua la meitat flor i la meitat fulla i la poses a la banyera (1299). En infusió (1327, 1347, 1348, 1349). Decocció. Aigua de la flor (1335). La flor en infusió (1341, 1342). Aigua de les flors (1352). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Fer novenes (1215). EFECTES SECUNDARIS. Sí. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És l'aigua que m'agrada menys, el gust que té no és bo (572, 573). Rebaixa molt la sang (1215). En té, però no la fa servir (1299). A casa la barrejaven amb altres herbes (1310).

Vulnerari

FONTS 1337, 1338, 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a curar ferides (1337, 1338). Per a les llagues del bestiar (1339, 1340). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de la flor de tell (1337, 1338). Decocció. Aigua de la flor (1339, 1340). DESTINACIÓ. Medicina humana (1337, 1338). Medicina veterinària (1339, 1340).

Parènquima cortical

Antiàlgic ciàtic

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONT 1331. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. En emplastres per al dolor ciàtic. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. La segona pela del tell estovada amb llet tota la nit, fa com una gelatina. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antidiarreic

FONTS 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la diarrea dels vedells. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de la segona pela del tell. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Antiequimòtic

FONT 588. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als trucs. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Segona pela de tell, es feia emplastres. La pela crua amb una mica d'aigua o llet per amorosir-la una mica. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori

FONT 1319. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. En llocs inflamats o infectats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Aigua de la segona pela de tell, amb draps. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Aquest remei l'hi van fer quan se li va acumular la llet als pits després de parir.

Antipiròtic

FONT 1323. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a cremades i

ALTRES USOS que no recorda. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Emplastres de la segona pela de tell. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic extern

FONTS 580, 591, 592, 1319, 1345, 1346. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La segona pela del tell és molt desinfectant per a rentar ferides (591, 592). És bona per a rentar ferides (580). En llocs inflamats o infectats (1319). Per a desinfectar ferides per al bestiar (1345, 1346). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció (591, 592). Decocció de la segona pela (580). Aigua de la segona pela de tell, amb draps (1319). Decocció. Aigua de la segona pela de tell (1345, 1346). DESTINACIÓ. Medicina humana (580, 591, 592, 1319). Medicina veterinària (1345, 1346). OBSERVACIONS. Fa una aigua molt llefiscosa (580). Aquest remei l'hi van fer quan se li va acumular la llet als pits després de parir (1319).

Antiulcerós (per a úlceres gàstriques)

FONT 1293. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a la gent que té llaga d'estómac. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Macerat en aigua (ús intern). PREPARACIÓ. La segona pela del tell, posada a estovar, fa una aigua molt amorosa. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hipouricemiant

FONTS 511, 512, 513, 514. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de gota. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. S'utilitza la segona escorça. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. "És l'herba que aquí a casa hi tenim més fe".

Litotríptic renal

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les pedres dels ronyons. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Aigua de la segona pela. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a les punxades

FONT 1330. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les punxades infectades. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. La segona pela de tell bullida en aigua, amb una perola rentada amb sorra, fa com una clara d'ou (aigua llefiscosa). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. El seu pare es va punxar amb unes forquetes i es revolcava del mal, una veïna gran li va preparar tovalloles calentes i molles d'aquesta aigua i al cap d'una hora era curat.

Vulnerari

FONTS 517, 525, 526, 527, 1313, 1314. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És molt bona per a banyar talls i ferides (517). La segona peloia per als talls (525, 526, 527). Per a les ferides (1313). Es posava directament sobre del mal (1314). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern) (517, 525, 526, 527, 1313). Emplastre (ús extern) (1314). PREPARACIÓ. Decocció. S'utilitza la segona escorça (517). Decocció (525, 526, 527). Aigua de la segona pela de tell (1313). De la segona pela de tell bullida es feia un emplastre (1314). DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Bràctea i inflorescència

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aiguardent

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Ratafia. Posar totes les herbes en aiguardent 21 dies a sol i serena. Es fa per als volts de Sant Joan. Sempre surt bona però no surt mai igual. Les herbes utilitzades són: nous verdes (*Juglans regia*), herba de Noè (*Herniaria glabra*), tarongina (*Melissa officinalis*), camamilla borda (*Tanacetum parthenium*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), menta (*Mentha spicata*), salsufràgia (*Peucedanum ostruthium*), til·la (*Tilia platyphyllos*), nou moscada (*Myristica fragrans*) i clau (*Syzygium aromaticum*). DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES USOS

Bràctea i inflorescència

Altres informacions

FONTS 560, 591, 592, 1310, 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es venia molt abans (591, 592). La gent la venia a la farmàcia (560). De flor, se'n collia molta per a vendre (1310). Abans collien la flor de tell per a vendre (1332, 1333, 1334).

Planta viva *in situ*

Creences i pràctiques magicoreligioses

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Dormir la migdiada a l'ombra d'un tell és sa i fa reposar molt.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Bràctea i inflorescència

FONTS 1332, 1333, 1334. Entrevista 11, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 1332, 1333, 1334. Entrevista 11, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 1325, 1326. Entrevista 13, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1330. Entrevista 32, barreja V (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1320. Entrevista 34, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1324. Entrevista 5, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

FONT 750. Entrevista 50, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 529, 530, 531. Entrevista 53, barreja VII (vegeu catàleg de barreges)

FONT 752. Entrevista 62, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 753, 754, 755. Entrevista 67, barreja VI (vegeu catàleg de barreges)

FONT 549. Entrevista 75, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONT 564. Entrevista 84, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Parènquima cortical

FONT 746. Entrevista 45, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

Trifolium alpinum L. (papilionàcies)

BCN 25025

NOMS POPULARS

Regalèssia (554, 555, 1361, 1362)

Regalíssia (528, 533, 534, 541, 549, 554, 555, 559, 571, 586, 587, 1296, 1300, 1313, 1317, 1321, 1332, 1333, 1334, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351)

USOS MEDICINALS

Arrel

Anticatarral

FONTS 554, 555, 559, 1350, 1351, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als constipats (554, 555, 559, 1361, 1362). Per als refredats (1350, 1351). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (559, 1350, 1351, 1361, 1362). Decocció. Aigua de la rel (554, 555). DESTINACIÓ. Medicina

humana. OBSERVACIONS. Es fa servir la rel i costa, perquè en aquest país no es fa gaire grossa (559).

Antiinflamatori intestinal

FONT 1300. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És bona per al mal de ventre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció de la rel. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Deshabituant del tabac

FONTS 533, 534. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. L'arrel és bona per a mastegar. Va bé per als que deixen de fumar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Salutífer

FONT 528. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Te'n poses un tronquet a la boca i va bé aquella dolçor. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Flor

Anticatarral

FONTS 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va molt bé per als refredats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Planta sencera

Anticatarral

FONT 1296. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va molt bé per als constipats de sang (els que et raja el nas, tens mal de cap, mal al cos). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. S'utilitza l'arrel i el brot. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Arrel

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 571, 1313, 1317, 1321, 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La rel rosegada et fa passar la set (571). S'arrenca la rel i es xucla, té molt bon gust i amoreix el coll (1313). Quan vaig cap aquí dalt me'n poso una rel a la boca (1317). L'arrel per a llepar (1347, 1348, 1349). Per a menjar cru (1321). DESTINACIÓ. Alimentació humana (571, 1313, 1317, 1321, 1347, 1348, 1349).

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 528, 533, 534, 549, 571, 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Al bestiar li agrada molt (533, 534). És el menjar més bó que hi ha per al bestiar (528). Se'l menja el bestiar (549). A les ovelles els agrada molt i els va molt bé, els hi

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

fa la llana groga i maca, els dona molta fortalesa (571). És bon menjar (586, 587). OBSERVACIONS. A la primavera encara no comença a sortir ja se la mengen fins que la planta és seca cap allà mig setembre, després ja no la volen, la planta es mor i deu canviar el gust (571). L'Albert de Queralbs em va dir que amb dos grapats de regalíssia i un rajolí d'aigua, una vaca ja viu tot l'estiu, una mica exagerat! (586, 587). DESTINACIÓ. Alimentació animal (528, 533, 534, 549, 571, 586, 587).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 586, 587. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Aquí n'hi ha poca, una mica a Coll del Pal.

Trifolium incarnatum L. (papilionàcies)

BCN 25026

NOMS POPULARS

Fenc (507, 509, 510, 554, 555, 580, 1345, 1346, 1352)

USOS MEDICINALS

Flor

Diürètic

FONTS 1345, 1346. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer orinar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Conservada dessecada a l'aire

FONT 580. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. El donem al bestiar. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

Part aèria

FONTS 507, 509, 510, 1345, 1346, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. Quan es troba barrejat el fenc (*Trifolium incarnatum*) i l'alfals (*Medicago sativa*), fa un vapor perquè fermenta i no t'hi pots posar a sobre, és perillós, perquè et faria mal, et tapa i et fa estossegar (507, 509, 510). Diuen que no es pot dormir sobre el fenc, que et pots morir (1345, 1346). Dormir a sobre del fenc és molt dolent (1352). GRAU DE TOXICITAT. Letal (1345, 1346). VIA D'INTOXICACIÓ. Via interna (507, 509, 510).

Trifolium pratense L. (papilionàcies)

BCN 25027

NOMS POPULARS

Trèfol (564, 565, 566, 578, 579, 580, 583, 584, 585, 586, 587, 589, 746, 1215, 1310)

Trèfol borda (572, 573)

Trefolet (556, 557, 582)

Trèvol (568)

Trevolet (571)

USOS MEDICINALS

No consta

Resolutiu

FONT 582. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. T'ho posaven sobre les llagues. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. Es posava en oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Conservada dessecada a l'aire

FONTS 564, 572, 573, 578, 579, 580, 583, 584, 585, 589, 746, 1310. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En planten i l'usen per a alimentar al bestiar (746). Per als conills (578, 579). Per al bestiar (572, 573, 580, 589). Per als conills i per als porcs (564). És bo per al bestiar, però si en menja gaire queda inflat (583, 584, 585). Se'n donava als porcs, quan no hi havia gaire menjar (1310). DESTINACIÓ. Alimentació animal (564, 572, 573, 578, 579, 580, 583, 584, 585, 589, 746, 1310).

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 565, 566, 571, 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En mengen les ovelles (571). Engegàvem els porcs a la userda. També en donàvem als conills (565, 566). Per a pasturar el bestiar (586, 587). DESTINACIÓ. Alimentació animal (565, 566, 571, 586, 587).

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

Part aèria jove

FONTS 556, 557. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. Boteix les vaques i les ovelles. En aquells dies tan covats d'estiu, si es

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

mengen el trefolet tendre els fa mal, si ja ha florit no passa res. VIA D'INTOXICACIÓ. Via interna. TOXICITAT EN ANIMALS. Sí.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Flor

FONT 1215. Entrevista 104, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Trifolium repens L. (papilionàcies)

BCN 31313

NOMS POPULARS

Trefoló (583, 584, 585)

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. El bestiar se la menja. OBSERVACIONS. És més petita que la trèfola. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

Triticum aestivum L. (gramínies)

BCN 27284

NOMS POPULARS

Blat (503, 507, 509, 510, 560, 561, 562, 563, 565, 566, 571, 1353, 1354, 1352)

Mestall (589)

Segon (producte elaborat) (520, 521, 750)

USOS MEDICINALS

Llavor

Antiequimòtic

FONTS 561, 562, 563. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a treure els trucs i et treu el mal. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Farina de blat amb aiguardent sec. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Segó

Per als penellons

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als penellons. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. PREPARACIÓ. Segon de blat torrat i posat a dins d'un mitjó per anar a dormir. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Llavor

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 571, 589. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les gallines els barrejàvem una mica de farina i als conills els donàvem gra (571). Es donava al bestiar (589). OBSERVACIONS. Es barrejavem granes de blat i sègol i el que sortia era mestall (589). DESTINACIÓ. Alimentació animal (571, 589).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita sense vehicle

FONTS 503, 565, 566, 589, 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer pa (503). La mare pastava la farina i feia un pa de 4 kg que es guardava molt. Si tenia un xic de sucre i una mica d'oli feia una coca i era boníssima (565, 566). Abans a les cases ens fèiem sempre pa (589). La farina de blat per a fer pa (1353, 1354). OBSERVACIONS. El blat no se li ha de fer res, només a l'hora de segar-lo. Nosaltres portàvem el nostre blat a la farinera que era a ca la Irene. També el podies portar al Molí petit i al Molí gran que era a ca l'Espona (503). Nosaltres al Grau cada 15 dies fèiem una pastarada (589). Abans a les cases se'l feien (1353, 1354). DESTINACIÓ. Alimentació humana (503, 565, 566, 589, 1353, 1354).

ALTRES USOS

Llavor

Maneig agrosilvopastoral: ús en la matança del porc

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a conservar les llonganisses, s'empenava un calaix d'aquells grossos de les cases amb gra de blat i les llonganisses s'hi posaven per damunt.

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 560. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Es plantava a Beget.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Llavor

FONTS 505, 506. Entrevista 47, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 520, 521. Entrevista 56, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Segó

FONT 750. Entrevista 50, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

***Trollius europaeus* L. (ranunculàcies)**

BCN 27267

NOMS POPULARS

Absolva (528)

Cloclou (1321)

Flor de Sant Pere (1313)

Gata rabiosa (553, 554, 555)

Gata rabiosa de la muntanya (581)

Rovell d'ou (541)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Antisèptic intern

FONT 528. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es feia servir per a les infeccions del bestiar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Em sembla que es feien aigua de tota la planta. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

ALTRES USOS

Flor

Ornamental: elaboració de rams

FONT 1313. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer rams.

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 546, 1321. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer rams, es fa a les mollereres (546). Per a fer rams (1321).

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PER L'INFORMANT. És tòxica. Havíem de vigilar que no n'hi hagués en el menjar dels conills. VIA D'INTOXICACIÓ. Via interna. TOXICITAT EN ANIMALS. Sí.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 528, 581, 586, 587, 1321. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Es fan als mollerius (528). És un símil a la gata rabiosa (*Ranunculus bulbosus* subsp. *bulbosus*), però més grossa (528). Es troba barrejada amb l'arnica (*Arnica montana* subsp. *montana*) i és molt maca (581). La gent n'agafa pensant que agafa àrnica (*Arnica montana* subsp. *montana*) (586, 587). Es fan a la vora de l'aigua (1321).

***Tropaeolum majus* L. (tropeolàcies)**

BCN 47647

NOMS POPULARS

Caputxina (1213, 1214)

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

No consta

FONTS 1213, 1214. Entrevista 102, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

***Tussilago farfara* L. (compostes)**

BCN 25028

NOMS POPULARS

Pota de cavall (505, 506, 511, 512, 513, 514, 517, 518, 519, 524, 529, 530, 531, 541, 553, 556, 557, 568, 578, 579, 583, 584, 585, 586, 587, 590, 591, 592, 748, 749, 1298, 1299, 1310, 1313, 1317, 1318, 1319, 1321, 1322, 1327, 1328, 1329, 1332, 1333, 1334, 1337, 1338, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1352, 1361, 1362)

USOS MEDICINALS

Flor

Antitussigen

FONT 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a la tos. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. La flor en infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Fulla

Antiequimòtic

FONTS 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als trucs. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihemorroidal

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONT 1317. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les morenes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. Posada directament pel cantó llis. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic extern

FONTS 1313, 1328, 1329, 1332, 1333, 1334, 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan tens una ferida (1313). Per a posar a les ferides. Per un cantó estira i per l'altre pella (1328, 1329). S'aplica directament sobre la ferida primer la fulla de sota i quan es veu el mal net, es gira la fulla perquè fa pellar (1332, 1333, 1334). Per a posar a les ferides. Pel cantó llis, estira i pel cantó pelut, fa pellar (1347, 1348, 1349). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. T'hi poses una fulla, primer pel cantó llis perquè la ferida quedi net ai després pel cantó pelut perquè cicatritzi (1313). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Cicatritzant

FONTS 1313, 1328, 1329, 1332, 1333, 1334, 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan tens una ferida (1313). Per a posar a les ferides. Per un cantó estira i per l'altre pella (1328, 1329). S'aplica directament sobre la ferida primer la fulla de sota i quan es veu el mal net, es gira la fulla perquè fa pellar (1332, 1333, 1334). Per a posar a les ferides. Pel cantó llis, estira i pel cantó pelut, fa pellar (1347, 1348, 1349). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern) (1313, 1328, 1329, 1332, 1333, 1334, 1347, 1348, 1349). PREPARACIÓ. T'hi poses una fulla, primer pel cantó llis perquè la ferida quedi net ai després pel cantó pelut perquè cicatritzi (1313). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Expectorant

FONT 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Són expectorants. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Les fulles en infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Resolutiu

FONTS 1327, 1337, 1338. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan tens un gra que no rebenta (1327). Per a les llagues (1337, 1338). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. Es posa la pota de cavall pel cantó fi i ajuda sortir la porqueria (1327). Es posava directament la fulla per la banda peluda sobre la ferida (1337, 1338). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vulnerari

FONTS 505, 506, 511, 512, 513, 514, 517, 518, 519, 524, 529, 530, 531, 553, 556, 557, 578, 579, 583, 584, 585, 586, 587, 590, 591, 592, 748, 749, 1298, 1310, 1318, 1319, 1321, 1322, 1332, 1333, 1334, 1345, 1346, 1352, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a posar a les ferides (505, 506, 748, 749, 1322). Per a les ferides, per un cantó neteja i per l'altre fa pellar (511, 512, 513, 514). Per a les ferides (517, 518, 519, 529, 530, 531, 553, 578, 579, 590, 1319, 1352). Per a posar a sobre les ferides (524, 1361, 1362). Es posa primer la cara neta perquè no s'infecti i quan la ferida es veu maca es posa la cara peluda, que és la que ajuda a pellar (556, 557). Per a posar directament sobre les llagues (592). Per a posar directament a sobre les llagues (591). Per a les ferides, per una cara fa

supurar i per l'altra fa pellar (583, 584, 585). Per a curar els talls (586, 587). Recorda que les utilitzaven quan es feia una ferida i primer se la posaven per un cantó i després la giraven (1298). Per a les ferides mal curades. Et posaven la fulla per la cara rasposa a sobre el mal i quan la ferida era ben neta te la posaven pel cantó llis i llavors feia pellar (1310). Es posava a les ferides (1318). Per als mals (1321). Per a llagues i ferides (1332, 1333, 1334). Per a curar ferides (1345, 1346). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. S'aplica directament sobre la ferida (1346). S'aplica directament a sobre la ferida (1345). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Es posa la fulla primer pel cantó pelut i llavors pel llis (505, 506). Primer el cantó llis i després pel pelut (524). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Però no va gaire bé perquè el mal sempre et queda moll (1321).

No consta

Desconegut per l'informant

FONT 568. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Per a fer emplastres. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Typha latifolia L. (tifàcies)

BCN 31314

NOMS POPULARS

Boga (750)

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria

FONT 750. Entrevista 50, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

Ulmus minor Mill. (ulmàcies)

BCN 27244

NOMS POPULARS

Om (528, 541, 565, 566, 568, 572, 573, 583, 584, 585, 589, 1353, 1354)

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 568, 572, 573, 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les fulles es donaven als porcs (568). Quan havia passat Sant Joan, s'eixonaven les fulles

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

d'om i es donaven als porcs (572, 573). S'eixonaven les fulles d'om per a donar als porcs (583, 584, 585). OBSERVACIONS. Les omes fan la fulla més ampla i anaven més bé per a eixonar. Van agafar la malura i es van anar morint tots (583, 584, 585). DESTINACIÓ. Alimentació animal (568, 572, 573, 583, 584, 585).

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 541, 565, 566, 589. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als conills (541). La rama d'om es donava per a engreixar els porcs (565, 566). Per al bestiar rama d'om (589). DESTINACIÓ. Alimentació animal (541, 565, 566, 589).

ALTRES USOS

Tija

Maneig agrosilvopastoral: ús hortícola/agrícola

FONT 528. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer les creuetes per a agafar ocells.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 1353, 1354. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Tenen una malaltia que els mata, quasi no n'hi ha.

Umbilicus rupestris (Salisb.) Dandy (crassulàcies)

BCN 25029

NOMS POPULARS

Barretets (553)

Barretets de paret (569, 570, 582)

Barrets de paret (1296, 1300, 1332, 1333, 1334, 1335, 1339, 1340)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Analgèsic

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al dolor. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Pomada (ús extern). PREPARACIÓ. Per a fer pomada. Es fan bullir els barrets en oli i s'hi posa cera. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antieritematós

FONT 1296. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les escaldades. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern). PREPARACIÓ. Es posava en oli

tota la planta, no recorda si amb alguna altra, i s'untava la ferida amb aquest oli. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipiròtic

FONTS 569, 570, 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a les cremades (569, 570). Va bé per a les cremades (1335). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern) (569, 570). Pomada (ús extern) (1335). PREPARACIÓ. Es treu la pela i es posa directament sobre la pell (569, 570). Per a fer pomada. Es fan bullir els barrets en oli i s'hi posa cera (1335). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Diürètic

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer orinar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vulnerari

FONTS 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan et fas mal (1332, 1333, 1334). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern) (1332). Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern) (1333, 1334). PREPARACIÓ. La fulla aplicada directament (1332, 1333, 1334). DESTINACIÓ. Medicina humana.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria

FONTS 1339, 1340. Entrevista 22, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1300. Entrevista 8, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 582. Entrevista 95 (vegeu catàleg de barreges)

Urocystis occulta (Wallroth) Fuckel (urocistidàcies)

BCN MR-001

NOMS POPULARS

Carbó (1310)

USOS MEDICINALS

Micel·li

Abortiu

FONT 1310. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Era abortiu. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció dels grans de segle que es carbonaven (es tornaven negres). DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

***Urtica dioica* L. (urticàcies)**

BCN 25030

NOMS POPULARS

Ortiga (505, 506, 507, 509, 510, 522, 523, 532, 538, 541, 547, 548, 553, 556, 557, 560, 565, 566, 567, 571, 572, 573, 578, 579, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 747, 748, 749, 750, 753, 754, 755, 1213, 1214, 1296, 1297, 1298, 1300, 1301, 1310, 1313, 1318, 1320, 1323, 1324, 1325, 1326, 1327, 1328, 1329, 1330, 1332, 1333, 1334, 1341, 1342, 1343, 1344, 1345, 1346, 1352, 1361, 1362)

Ortiga major (1213, 1214)

Ortigó (1331, 1337)

USOS MEDICINALS

Arrel

Antigripal

FONT 1323. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a no agafar el grip. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua d'arrel d'ortiga. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihipertensiu

FONTS 583, 584, 585, 1297, 1345, 1346. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a rebaixar la sang (583, 584, 585). Va bé per a la pressió (1297). Per a fer baixar la pressió (1345, 1346). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les arrels (583, 584, 585). Decocció. Aigua de l'arrel (1297, 1345, 1346). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antitussigen

FONTS 588, 1318. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la tos de les criatures (588). Per a la tos de la canalla (1318). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Cal bullir la rel (588). Decocció. Aigua de la rel (1318). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No se'ls en podia donar gaire perquè és molt forta (588).

Hematocàrtic

FONTS 556, 557, 1300, 1323, 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. L'arrel és bona per a netejar la sang (556, 557). Deien que anava bé per a netejar la sang (1300). Per a netejar les sangs (1323). Per a netejar la sang (1332, 1333, 1334). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (556, 557, 1300, 1332, 1333, 1334). Decocció. Aigua d'arrel d'ortiga (1323). DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Desconegut per l'informant

FONT 1310. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Saben d'algú que se'n pren, però ells no ho han provat mai.

Part aèria

Analgèsic

FONTS 1343, 1344. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al dolor. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. Fregues d'ortigues, queda tot abutllolat, però al cap de poc et marxa el dolor. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antialopèic

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la caiguda dels cabells. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Es posen unes quantes fulles en aigua tèbia i es deixen reposar una estona. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiartrític

FONTS 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió, per a la circulació i per a l'artritis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiequimòtic

FONT 1337. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als trucs. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Picada amb cansalada es feien emplastres. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antigripal

FONT 1330. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a depurar la sang, prevé d'agafar grip. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. S'ha de fer a la primavera i a la tardor. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihipertensiu

FONTS 522, 523, 567, 578, 579, 582, 747, 750, 1298, 1328, 1329, 1341, 1342, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer rebaixar la sang (750). Per a fer baixar la pressió (522, 523, 567, 578, 579, 582, 747, 1328, 1329). Per a rebaixar la sang (1298, 1341, 1342). Per a fer baixar la pressió, per a la circulació i per a l'artritis (1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (522, 523, 567, 578, 579, 582, 747, 750, 1298, 1328, 1329, 1341, 1342, 1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. El meu home n'havia pres molta i li baixava una mica (747).

Antiinflamatori pancreàtic

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al pàncrees. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Caldo d'ortigues amb porro (*Allium porrum*), api (*Apium graveolens*) i pastanaga (*Daucus carota* subsp. *sativus*). DESTINACIÓ.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Medicina humana. OBSERVACIONS. Quan arrenquen el bull ja no pessiguen i quan han granat ja no es poden fer servir.

Antireumàtic

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al reumatisme. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Caldo d'ortigues amb porro (*Allium porrum*), api (*Apium graveolens*) i pastanaga (*Daucus carota* subsp. *sativus*). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Quan arrenquen el bull ja no pessiguen i quan han granat ja no es poden fer servir.

Coadjuvant en el tractament antiobesitat

FONT 1300. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Li sembla que les feien servir per a aprimar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Desconegut per l'informant

FONT 1296. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Ha sentit a dir que va bé. Va provar de beure'n en infusió però no li va agradar el gust.

Diurètic

FONT 1301. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer orinar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hematocàrtic

FONTS 753, 754, 755, 1320, 1324, 1330. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a netejar les sangs (753, 754, 755). Per a depurar la sang (1320). Va bé perquè depura la sang (1324). Per a depurar la sang, prevé d'agafar grip (1330). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (753, 754, 755, 1330). Escaldada (1320). Caldo d'ortigues amb porro (*Allium porrum*), api (*Apium graveolens*) i pastanaga (*Daucus carota* subsp. *sativus*) (1324). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. S'ha de fer a la primavera i a la tardor (1330). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Quan arrenquen el bull ja no pessiguen i quan han granat ja no es poden fer servir (1324).

Hemostàtic extern

FONTS 505, 506. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En emplastre per a parar les hemorràgies. Per a la canalla quan li surt sang del nas. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. S'aixafa ben aixafada i es posa en el lloc on surt la sang. DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

FONTS 1328, 1329. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Abans deien que a un home que agafava mal de dones se li donés aigua d'ortigues. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a augmentar la fertilitat

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En Gratunya, a les vaques que no quedaven prenyades, quan el toro les havia acabat de muntar els fregava la vulva amb un grapat d'ortigues, llavors la vaca s'estirava i guardava més el semen. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Protector renal

FONT 538. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per als ronyons. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Tranquil·litzant

FONT 1331. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als nervis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vasotònic

FONTS 1327, 1343, 1344, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a la mala circulació (1327). Per a la circulació (1343, 1344). Per a fer baixar la pressió, per a la circulació i per a l'artritis (1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (1327, 1343, 1344, 1361, 1362). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. S'han de fer novenes (1327). EFECTES SECUNDARIS. Sí. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. S'ha d'anar amb compte perquè fa baixar la pressió (1327).

Part aèria jove

Hipoglucemiant

FONTS 1325, 1326. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar el sucre. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció de les fulles tendres assecades a l'ombra. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Condiment

FONTS 565, 566, 584. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Amb sopa de pa, les ortigues han de ser tendres (565, 566). La Conxita pertany a un grup que es diuen ortigaires i cuinen de tot posant-l'hi ortigues, han fet carquinyolis, coques, gaspatxo... La Conxita parla de les erugues de les ortigues (584). DESTINACIÓ. Alimentació humana (565, 566, 584).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

FONTS 532, 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a posar al caldo de verdures. Les faig bullir una estona i després les trec (532). Bullida com a verdura (1213, 1214). DESTINACIÓ. Alimentació humana (532, 1213, 1214).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en oli

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 560, 565, 566, 748, 749, 1213, 1214, 1300. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Hi ha gent que en fa truita (565, 566, 748, 749). Quan van venir els hippies en feien truites (560). En truita (1213, 1214). Hi ha gent que les amania (1300). DESTINACIÓ. Alimentació humana (560, 565, 566, 748, 749, 1213, 1214, 1300).

Part aèria

Ingestió de la part de la planta cuïta - Cuïta en aigua

FONTS 560, 571, 572, 573, 582, 589, 1310, 1313, 1320, 1325, 1326, 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Enferinades i bullides es donaven als porcs en temps de misèria (571). Per el perolat dels porcs se n'hi posaven, junt amb les cols (*Brassica oleracea*) i les patates (*Solanum tuberosum*) (560). Se'ls hi donava bullides als porcs, quan no hi havia gaire res (582). Es posaven en el perolat dels porcs (589). Es donava a les gallines aixafades amb una mica de patata (*Solanum tuberosum*) i pols de segon (*Triticum aestivum*) (572, 573). Ortigues ben tendres, escaldades en aigua bullent i una mica enfarinades, es donaven als porcs quan no hi havia res més per a menjar (1310). Anàvem a buscar saques d'ortigues per a donar als porcs (1313). Al caldo sempre n'hi poso, juntament amb altres verdures (1320). Se'n donaven de bullides per a menjar als porcs, barrejades amb altres plantes (1325, 1326). Per a donar als porcs (1352). DESTINACIÓ. Alimentació animal (560, 571, 572, 573, 582, 589, 1310, 1313, 1325, 1326, 1352). Alimentació humana (1320).

Ingestió de la part de la planta cuïta - Cuïta en oli

FONT 1331. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer truita. OBSERVACIONS. És molt bona. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Preparació de begudes - Beguda preparada amb aiguardent

FONTS 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer ratafia, es confita llor (*Laurus nobilis*), romaní (*Rosmarinus officinalis*), nous (*Juglans regia*), granes de ginebró (*Juniperus communis*), camamilla (*Achillea ptarmica* subsp. *pyrenaica*), ortigues (*Urtica dioica*), pela de taronja (*Citrus sinensis*), pela de llimona (*Citrus limon*), canyella (*Cinnamomum zeylanicum*), marialluïsa (*Lippia triphylla*), poniol (*Satureja calamintha* subsp. *ascendens*), rosa de bosc (*Rosa tomentosa*) i malva (*Malva sylvestris*) en aiguardent i es deixa 40 dies a sol i a serena, llavors es cola i ja es pot beure. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES USOS

Part aèria

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONT 541. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Despollar-se i revolcar-se damunt de les ortigues va bé per al reuma.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

FONTS 547, 548. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. El bestiar no se la menja. TOXICITAT EN ANIMALS. Sí.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 586, 587. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Surten pertot arreu.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Arrel

FONTS 572, 573. Entrevista 90, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 583, 584, 585. Entrevista 96, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Part aèria

FONTS 1213, 1214. Entrevista 102, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1324. Entrevista 5, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONT 532. Entrevista 63, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Urtica sp. (urticàcies)

NOMS POPULARS

Ortiga (580, 590, 591, 592, 1215)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Hematocatàrtic

FONTS 591, 592, 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. També es pot prendre per a netejar la sang (591, 592). Per a depurar la sang (1215). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (591, 592, 1215). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hemostàtic extern

FONTS 591, 592. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan et rajava sang del nas. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Es picaven i es posava un emplastre als peus. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Reforçant ossi

FONT 580. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a quan et falta calç, diu que en porten molta. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

FONT 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es donaven als porcs, s'escaldaven i es barrejaven amb una mica de segó. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

***Urtica urens* L. (urticàcies)**

BCN 25031

NOMS POPULARS

Ortiga barragana (1301, 1324)

Ortiga rènega (532, 538, 553, 574, 575, 576, 577)

Ortiga rònega (1213, 1214)

Ortigall (560)

Ortígo (583, 584, 585, 586, 587, 748, 749, 1324, 1338)

USOS MEDICINALS

No consta

Desconegut per l'informant

FONTS 583, 584, 585. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. OBSERVACIONS. Són bons per a medicina.

Part aèria

Analgèsic

FONT 553. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Et fregues allà on et fa dolor, queda embutllolat i et treu l'àcid que tens a dins. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiequimòtic

FONT 1338. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als trucs. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Picada amb cansalada es feien emplastres. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihipertensiu

FONTS 532, 574, 575, 576, 577, 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió (532, 574, 575, 576, 577). Fa baixar la pressió (1213, 1214). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Tant es pot fer servir verda com seca (532). Decocció (574, 575, 576, 577). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori faringi

FONTS 748, 749. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de coll. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori/Antiàlgic muscular

FONTS 748, 749. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Hi curàvem les vaques quan anaven coixes, els feia baixar la inflamació. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Diurètic

FONT 1301. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Fa orinar molt. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Protector renal

FONT 538. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als ronyons. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Si et pessiguen, el mal no dura tant com amb les altres.

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en oli

FONT 532. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es fan truites. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 560, 583, 584, 585, 586, 587. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Aquells que surten als horts més petites (560). Surten per aquí a l'hort (583, 584, 585). Es fan als horts, cap a la tardor quan deixes un tros que ja no hi ha res, en surten molts (586, 587).

***Vaccinium myrtillus* L. (ericàcies)**

BCN 25032

NOMS POPULARS

Gerdó (1341, 1342)

Nabiu (511, 512, 513, 514, 538, 572, 573, 583, 584, 585, 1313, 1321, 1337, 1338)

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 511, 512, 513, 514, 572, 573, 1321, 1337, 1338. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. El fruit per a menjar (511, 512, 513, 514). Es menja; des de petit que en menjo, aquí dalt n'hi ha molt. Quan anàvem amb el ramat i passàvem en algun lloc que n'hi havia en menjàvem (572, 573). Per a menjar (1337, 1338). Per a menjar cru (1321). DESTINACIÓ. Alimentació humana (511, 512, 513, 514, 572, 573, 1321, 1337, 1338).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en sucre

FONTS 538, 583, 584, 585, 1313, 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer melmelades. Ho fan més els estiuejants que la gent del país (538). Se'n pot fer melmelada, però abans no en feien servir (583, 584, 585). En fa melmelades (1313). Per a melmelades (1341, 1342). DESTINACIÓ. Alimentació humana (538, 583, 584, 585, 1313, 1341, 1342).

***Valeriana officinalis* L. (caprifoliàcies)**

BCN 25033

NOMS POPULARS

Valeriana (504, 505, 506, 507, 509, 510, 520, 521, 525, 526, 527, 529, 530, 531, 539, 540, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 564, 571, 590, 591, 592, 746, 1215, 1293, 1311, 1312, 1313, 1317, 1318, 1323, 1324, 1330, 1337, 1338, 1347, 1348, 1349, 1352, 1361, 1362)

USOS MEDICINALS

Arrel

Anticatarral

FONT 558. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. L'arrel és bona per als refredats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Quan tens l'aigua feta hi tires una raqueta de llet. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Era la medicina de la meua iaia.

Antidepressiu

FONT 509. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Serveix per a les depressions i per als nervis. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antiinflamatori intestinal

FONTS 1337, 1338. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a quan tens l'histeri revoltat (mal de panxa). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de l'arrel. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hematocàrtic

FONTS 525, 526, 527. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. L'arrel fa molta bravada i és un purificant de la sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hipnòtic

FONTS 1293, 1311, 1312. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a dormir (1293). Fa dormir (1311, 1312). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de la planta (1293). Decocció. S'ha de bullir l'aigua amb les arrels cinc minuts (1311, 1312). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Orexigen

FONTS 556, 557. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a persones que perdien la gana. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. La padrina li va fer prendre amb una partera que no tenia gana i estava molt decaiguda i li va anar bé i es va anar curant.

Per a trastorns del sistema musculoesquelètic

FONTS 554, 555. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per als nervis, quan els tens adolorits. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern). PREPARACIÓ. Amb l'arrel es fa un oli. Es cou la rel en oli bo en una cassola de terra. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Sedant

FONTS 529, 530, 531. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La rel va bé per als nervis, ajuda a dormir. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Tranquil·litzant

FONTS 504, 505, 506, 507, 509, 510, 520, 521, 529, 530, 531, 539, 540, 553, 556, 557, 590, 591, 592, 746, 1311, 1312, 1313, 1317, 1318, 1323, 1330, 1347, 1348, 1349, 1352, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan estaves nerviós (556, 557). Per a relaxar (504). Aigua de l'arrel per als nervis (746). Serveix per a les depressions i per als nervis (507, 509, 510). Per als nervis (505, 506, 1311, 1312, 1317, 1318, 1323, 1330, 1347, 1348, 1349, 1352, 1361, 1362). La rel va bé per als nervis, ajuda a dormir (529, 530, 531). Va bé per a dormir (539, 540). Va bé per als nervis (520, 521, 1313). Calma els nervis (553). És bona per a relaxar (590, 591, 592). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Decocció (ús intern) (556, 557). Tisana (ús intern) (504, 505, 506, 507, 509, 510, 520, 521, 529, 530, 531, 539, 540, 553, 590, 591, 592, 746, 1311, 1312, 1313, 1317, 1318, 1323, 1330, 1347, 1348, 1349, 1352, 1361, 1362). PREPARACIÓ. Barrejada amb xocolata desfeta (556, 557). Decocció (504, 507, 509, 510, 520, 521, 529, 530, 531, 539, 540, 553, 590, 746, 1330, 1347, 1348, 1352, 1361, 1362). Decocció. Aigua de l'arrel (505, 506, 1349). Decocció. Es fa aigua de la rel (591, 592). Decocció. S'ha de bullir l'aigua amb les arrels cinc minuts (1311, 1312). Infusió de l'arrel (1313). Decocció. Aigua de la rel (1318). Decocció. Aigua de rel (1323). EFECTES SECUNDARIS. Sí. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Si agafes una rel has de vigilar que els gats no te la trobin, perquè se la mengen, en són bojos (505, 506). No se'n pot abusar, perquè afluixeu la vista (1313).

ALTRES USOS

No consta

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

FONTS 509, 553, 556, 557, 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Si vols la dona sana dóna-li aigua de valedriana (509, 556, 557). Si vols tenir la dona sana li dones un got de valeriana (553). "Valedriana la mujer sana." (1215).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Arrel

FONT 1324. Entrevista 5, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

FONT 564. Entrevista 84, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 571. Entrevista 89, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

Valerianella locusta (L.) Laterrade (caprifoliàcies)

BCN 49861

NOMS POPULARS

Canonge (504)

Margarita (590)

Marieta (503, 505, 506, 507, 509, 510)

USOS ALIMENTARIS

Fulla

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 503, 504, 505, 506, 507, 509, 510, 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es mengen amanits (504). Quan són tendres es mengen amanides i són més bones que les roselles (503). Creixen als camps que s'havien tret els naps, molt aviat a la primavera. Abans s'amania (507, 509, 510). Amanides a la primavera (505, 506). Fan una fulla rodona i puguen a l'aigua, es menjaven amanides (590). OBSERVACIONS. Són les marietes de la iaia Maria (504). DESTINACIÓ. Alimentació humana (503, 504, 505, 506, 507, 509, 510, 590).

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 503. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Es fan al mateix lloc i al mateix temps que les roselles (*Papaver rhoeas*).

Veratrum album L. (liliàcies)

BCN 25034

NOMS POPULARS

Baladre (528, 542, 543, 544, 547, 548, 553, 559, 568, 574, 575, 577, 588, 1310, 1317, 1328, 1329, 1332, 1333, 1334, 1337, 1338, 1341, 1342, 1343, 1344)

USOS MEDICINALS

Arrel

Pediculicida

FONT 588. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a treure els polls, a les vaques també els ho fèiem. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. L'arrel ben neta i bullida i després et banyaven el cap amb aquella aigua. DESTINACIÓ. Medicina humana i veterinària.

No consta

Pediculicida

FONTS 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Cal rentar-s'hi el cap, per a matar els polls. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria

Per a la sarna

FONTS 1343, 1344. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a rentar la ronya de les ovelles. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

ALTRES USOS

Arrel

Altres informacions

FONTS 1337, 1338, 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. L'arrel, la compraven els herbolaris (1337, 1338). Els herbolaris abans en compraven la rel (1341, 1342).

Suc de la fulla

Ús halièutic

FONT 1310. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Si el xafaves amb un bastó i llavors aquell suc el tiraves al riu podies pescar molt, perquè les truites quedaven com mortes; de tota manera les truites que no agafaves es recuperaven.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

No consta

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 528, 547, 548, 553, 559, 568, 574, 575, 576, 577, 1317, 1328, 1329, 1332, 1333, 1334, 1337, 1338, 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. És verinós (528). El bestiar no se la menja (547, 548). És verinós. L'arrel és com una ceba (553). Tòxic (559). És tòxica. Les bèsties no se la mengen pas (568). És tòxica (574, 575, 576, 577, 1341, 1342). L'arrel es venia (1317). És tòxic, el bestiar no se'l menja (1328, 1329). És tòxic (1332, 1333, 1334). Ells recorden que si les cabres en menjaven vomitaven (1337, 1338). TOXICITAT EN ANIMALS. Sí (547, 548, 568).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 542, 543, 544. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. S'assembla molt a la genciana (*Gentiana lutea*).

Verbascum pulverulentum Vill. (escrofulariàcies)

BCN 25035

NOMS POPULARS

Blenera (564)

Borrassa (571)

Croca (583, 584, 585)

Cua de guilla (583, 584, 585, 589, 1293, 1300, 1313, 1317, 1327, 1331, 1332, 1333, 1333, 1334, 1343, 1344, 1347, 1348, 1349)

Flor de torpa (554, 555, 1293)

Herba ploranera (541)

Santjoans (586, 587)

Torpa (528, 541, 553, 572, 573, 580)

USOS MEDICINALS

Arrel

Per als penellons

FONTS 1347, 1348, 1349. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a banyar els penellons (1347, 1348). Per als penellons (1349). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de la rel (1347, 1348, 1349). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Flor

Antiasmàtic

FONTS 572, 573, 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a l'asma (572, 573). Va bé per a la gent que s'ofega (1327). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS.

Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (572, 573). Decocció. Aigua de la flor (1327). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Anticatarral

FONTS 553, 1313. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a estovar els refredats de pit (553). Per als refredats (1313). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Cataplasma (ús extern) (553). Tisana (ús intern) (1313). PREPARACIÓ. Et feien cataplasmes de torpa ben calenta (553). Decocció (1313). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Digestiu

FONT 1331. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a pair. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Infusió de la flor. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hepatoprotector

FONT 1300. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a les infeccions del fetge. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Infusió de la flor. MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Es pren vuit o nou dies. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Fulla

Antieczematós

FONTS 1343, 1344. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a èczemes o mals externs, per a fer-ne fregues. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Decocció (ús extern). PREPARACIÓ. Les fulles bullides amb llet de cabra. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Vulnerari

FONTS 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les fulles diuen que van bé per a les fístules. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Desconegut per l'informant

FONT 1293. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Recorda que la seva mare la usava, la que només fa una espiga, però no sap per a què.

ALTRES USOS

Flor

Ús halièutic

FONTS 541, 1317, 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. S'utilitzava per a emmetzinar les truites (541). Si l'aixafes i la tires a una basa del riu, les truites queden atordides i les pots pescar (1317). Per a emborratjar truites quan vols pescar (1332, 1333, 1334).

Part aèria

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Artesanal: elaboració d'escombres

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer escombres.

Maneig agrosilvopastoral: ús hortícola/agrícola

FONTS 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan fas les bales de palla trenquen el plàstic, perquè fan una tronca molt gruixuda.

Part aèria florida

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONT 541. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es donava un cop a la soca de la planta fent que es remogué i deia als nens: si reses un parenostre davant de l'herba ploranera veuràs com cauen les flors.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

Flor

FONT 528. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PER L'INFORMANT. Quan la flor és seca, la pols t'ofega. VIA D'INTOXICACIÓ. Via interna.

No consta

FONTS 572, 573, 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PELS INFORMANTS. Si els animals en mengen, els ve tos (572, 573). És verinosa (1332, 1333, 1334). TOXICITAT EN ANIMALS. Si (572, 573).

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Aquesta planta tapa les canonades de l'aigua.

Verbascum thapsus L. (escrofulariàcies)

BCN 29817

NOMS POPULARS

Tabaco (castellà) (1213, 1214)

USOS MEDICINALS

Flor

Antitussigen

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. És bona per a la tos. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Fulla

Planta fumable

FONTS 1213, 1214. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Les fulles es fumaven.

Verbena officinalis L. (verbenàcies)

BCN 25036

NOMS POPULARS

Berbena (504, 511, 512, 513, 514, 518, 519, 520, 521, 525, 526, 527, 553, 565, 566, 569, 570, 572, 573, 578, 579, 581, 591, 592, 753, 754, 755, 1299, 1311, 1312, 1314, 1322, 1323, 1325, 1326, 1327, 1330, 1332, 1333, 1334, 1335, 1336, 1339, 1340, 1341, 1342, 1343, 1344, 1350, 1351)

USOS MEDICINALS

Fulla

Antiequimòtic

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer sortir els trucs. Fa desaparèixer l'hematoma. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. S'han de picar les fulles de les berbenes i fregir-les amb una mica de greix de porc, només que quedin toves, i posar-les al mig de dos draps en contacte amb el mal. DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

Desconegut per l'informant

FONT 553. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. PREPARACIÓ. Emplastres i també per a beure. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria florida

Analgèsic

FONTS 511, 512, 513, 514. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer emplastres per a un maluc [dit "una cadera"] que li feia molt mal (513). Per a fer emplastres per a un maluc [dit "una cadera"] que li feia molt mal (511, 512, 514). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Anticefalàlgic

FONTS 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de cap. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Cal fer una truita de berbenes i posar-la directament al cap. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Antiequimòtic

FONTS 518, 519, 520, 521, 525, 526, 527, 565, 566, 569, 570, 1311, 1312, 1322, 1323, 1327, 1330, 1332, 1333, 1334, 1336, 1341, 1342, 1343, 1344, 1350, 1351. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a trucs quan et queda un sangtraït (518, 519). Per a fer emplastres, estira molt, fa sortir la sang dolenta a fora (525, 526, 527). Per a treure els cops (520, 521). Per a fer sortir els trucs a fora (565, 566). Feien sortir la inflamació (569, 570). Per als trucs, els fa sortir cap enfora (1311, 1312). Per a fer sortir els hematomes (1322). Per a fer sortir la sang dolenta (1323). Per als trucs, te'l fa sortir a fora (1327). Per a fer sortir la sang fora dels hematomes (1330). Per a treure els hematomes (1332, 1333, 1334). Fa sortir els hematomes (1341, 1342, 1343, 1344). Per a fer sortir els trucs (1350, 1351). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern) (518, 519, 520, 521, 525, 526, 527, 569, 570, 1311, 1312, 1322, 1323, 1327, 1330, 1332, 1333, 1334, 1336, 1341, 1342, 1343, 1344, 1350, 1351). Ungüent (ús extern) (565, 566). PREPARACIÓ. Berbenes rescaldades amb greix fer-ne un emplastre amb un drap doblat amb números senars [dit "senassos"] (518, 519). Es fa fondre greix de porc i quan és ben calent s'hi escalden les berbenes. Es posen a sobre vuit o nou plecs de draps perquè sinó és massa forta (565, 566). Per a fer emplastres. Es posava la planta picada amb cansalada o greix de porc i clara d'ou deixatada a sobre 9 dobles de drap (569, 570). Agafes la planta i la trinxes petita i la poses dins d'una plata de terra amb una mica de greix de porc, la fas fregir fins que sigui roent, però que no quedi seca, llavors la poses dins d'un drap doblegat nou vegades i deixates una clara d'ou. Poses aquesta barreja sobre el lloc on et fa mal (1311, 1312). En emplastres (1322). En emplastres. Es piquen i si posa una mica de greix de porc, s'escalfa al foc i llavors es barregen amb una clara d'ou (és refrescant), es posa directament a sobre la pell amb set dobles de drap, es van canviant a mesura que els dobles del drap van quedant bruts de sang (1323). Fregides amb oli i es fa un emplastre (1327). Picada amb sagí al morter, rescalfada a la paella i barrejada amb una clara a punt de neu es posava a sobre els mals, amb nou dobles de drap (1330). Per a fer emplastres. Picada amb sagí de porc. Es posa a sobre de nou dobles d'un drap de fil i llavors es col·loca sobre la part a tractar (1332, 1333, 1334). Tallada ben petita i rossejada al foc, posada entre nou plecs d'un drap de fil (que la berbena quedi en el segon plec), i aplicada directament on tens el mal (1341, 1342). Picades amb una mica de greix per a fer emplastres, sempre amb un drap de fil doblat nou vegades (1343, 1344). En emplastre amb greix i una mica de vinagre. Cal picar la planta amb cansalada (1350, 1351). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. S'ha de fer tres dies una, tres o cinc vegades (sempre senars) (1311, 1312). Fer novenes (1341, 1342). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. El drap queda vermell de sang (1311, 1312). També la preparen fregida amb oli, enlloc de sagí, depenent de les característiques del mal (1332, 1333, 1334).

Antiinflamatori/Antiàlgic muscular

FONT 504. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a treure l'aigua del genoll. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antineoplàstic

FONT 1332. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al càncer. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Per a fer emplastres. Picada amb sagí de porc. Es posa a sobre de nou dobles d'un drap de fil i llavors es col·loca sobre la

part a tractar. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Una seva coneguda tenia càncer en un ull i se'l va curar fent aquests emplastres de berbena.

Antipleurític

FONTS 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Deien que et trencava les pleures. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Picades i aixafades te la posaven al costat. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipneumònic

FONTS 581, 1341, 1342. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als pulmons (581). Per a trencar les pulmonies (1341, 1342). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. S'agafa la berbena fresca i es pica amb un martell ben aixafada, llavors es posa en una paella amb greix de porc i es fregeix una mica i amb draps es posa al pulmó i diu que l'endemà el drap és brut de sang (581). Tallada ben petita i rossejada al foc, posada entre nou plecs d'un drap de fil (que la berbena quedi en el segon plec), i aplicada directament on tens el mal (1341, 1342). MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Fer novenes (1341, 1342). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic bucal

FONT 504. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a glopejar quan tens tatxes a la boca. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Col·lutori (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Cardiotònic

FONTS 753, 754, 755. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. L'aigua va bé per al cor. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Digestiu

FONTS 578, 579. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a ajudar a pair. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hipouricemiant

FONTS 504, 753, 754, 755. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de gota (504). Per al dolor de gota (753, 754, 755). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern) (504). Desconegut per l'informant (753, 754, 755). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a la melsa

FONTS 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Posada al cantó per al mal de la melsa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Berbenes fregides i en emplastre. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per al lipoma

FONTS 1325, 1326. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Li va curar una llúpia de greix que tenia al cap. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. En emplastres, la planta picada amb clara d'ou i entremig dels draps. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Resolutiu

FONTS 591, 592. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a estirar mals. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Ben picades i bullides amb oli i se'n feien emplastres. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria jove

Antiequimòtic

FONT 1299. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan tens un mal que no es cura, fa sortir el mal cap enfora. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Picada quan és tendra i posada a sobre una fulla de col (Brassica oleracea). DESTINACIÓ. Medicina humana.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria florida

FONTS 591, 592. Entrevista 101 (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1314. Entrevista 17, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1322. Entrevista 28, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1330. Entrevista 32, barreja V (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 520, 521. Entrevista 56, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 753, 754, 755. Entrevista 67, barreja V (vegeu catàleg de barreges)

Veronica officinalis L. (plantaginàcies)

BCN 25037

NOMS POPULARS

Herba de Santa Caterina (1324)

USOS MEDICINALS

Part aèria florida

Expectorant

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És expectorant. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Laxant

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És laxant. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Tònic

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. A la primavera quan et trobes dèbil. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Veronica persica Poiret in Lam. (plantaginàcies)

BCN 25038

NOMS POPULARS

Blauet (1332, 1333, 1334)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Per a trastorns del sistema immunitari

FONTS 1332, 1333, 1334. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als porcs, quan agafaven el mal blau. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Veronica serpyllifolia L. (plantaginàcies)

BCN 27295

NOMS POPULARS

Herba de l'ull (1350, 1351)

Herba del mal d'ull (1321)

USOS MEDICINALS

No consta

Antisèptic ocular

FONT 1321. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a banyar els ulls. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Desconegut per l'informant

FONTS 1350, 1351. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

***Viburnum lantana* L. (adoxàcies)**

BCN 27281

NOMS POPULARS

Cartellatge (524, 564, 1215, 1352)

Tortellatge (541)

ALTRES USOS

Tija

Altres informacions

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a buscar aigua. S'agafava una branca que fes forcat i quan es trobava aigua la branca s'aixecava.

Artesanal: elaboració de bastons

FONTS 524, 541, 564, 1215. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer bastons (564, 1215).

ALTRES OBSERVACIONS

FONT 564. DESCRIPCIÓ FETA PER L'INFORMANT. Si culls un ram de boles vermelles al cap de molt poca estona venen negres.

***Viburnum opulus* L. (adoxàcies)**

BCN 27254

NOMS POPULARS

Mató (1352)

Pompa (564)

ALTRES USOS

Part aèria florida

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. A l'església en duïen rams al mes de maig.

Ornamental: elaboració de rams

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. En fèiem rams i els portàvem al cementiri.

***Viburnum tinus* L. (adoxàcies)**

BCN 30012

NOMS POPULARS

Marfull (553)

***Vicia faba* L. (papilionàcies)**

BCN 49339

NOMS POPULARS

Fava (llavor) (565, 1322)

USOS ALIMENTARIS

Llavor

Ingestió de la part de la planta crua - Macerada en aigua

FONTS 565, 566. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Estovades per a les vaques. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

ALTRES USOS

No consta

Literatura oral popular: llegendes, gloses, contes, dites, refranys, poemes, cançons

FONTS 520, 521. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Els tudons canten "dolcíssims llegums tants que se'n sembren i tan pocs que se'n cull".

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Llavor

FONT 1322. Entrevista 28, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

***Vicia sativa* L. (papilionàcies)**

BCN 47746

NOMS POPULARS

Veça (586, 587)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

USOS ALIMENTARIS

Part aèria

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 586, 587. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a pasturar les ovelles. Abans partien les muntanyes a trossos, perquè la deixaven granar i així s'anava escampant. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

Vinca difformis Pourr. (apocinàcies)

BCN 52597

NOMS POPULARS

Vincapervinca (528)

ALTRES USOS

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONT 528. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer bonic.

Vinca major L. (apocinàcies)

BCN 25039

NOMS POPULARS

Flor de Pasqua (572, 573)

Herba de vincapervinca (574, 575, 576, 577)

Vinca (1339, 1340)

Vincapervinca (524, 569, 570, 748, 749, 1352)

USOS MEDICINALS

No consta

Desconegut per l'informant

FONTS 748, 749, 1352. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. És medicinal però no sabem per a què la fèiem servir (748, 749). No recordo per a què, però sé que la feien servir (1352).

Part aèria

Anticatarral

FONT 524. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mal de coll. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihipertensiu

FONTS 1339, 1340. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. En infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antisèptic ocular

FONTS 574, 575, 576, 577. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Anava bé per a fregar els ulls. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Planta viva ex situ

Ornamental: jardineria

FONTS 569, 570, 572, 573. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer bonic.

Vincetoxicum hirundinaria Medic. (asclepiadàcies)

BCN 25040

NOMS POPULARS

Pebrotera borda (1324)

USOS MEDICINALS

Part aèria

Antisèptic extern

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a desinfectar. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Fumigació (ús extern). PREPARACIÓ. Per a fer perfums al foc. DESTINACIÓ. Medicina humana i veterinària.

Viola alba Besser (violàcies)

BCN 27286

NOMS POPULARS

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Viola (505, 506, 1353, 1354)

Violeta (547, 548)

USOS MEDICINALS

Part aèria florida

Antiinflamatori faringi

FONTS 505, 506. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de coll. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

ALTRES USOS

Part aèria florida

Ornamental: elaboració de rams

FONTS 547, 548. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. En fem ramets i fan molta olor.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 1353, 1354. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. A la primavera sempre en surt una matarrada aquí a l'entrada de l'hort.

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Part aèria florida

FONTS 505, 506. Entrevista 47, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

Viola tricolor L. (violàcies)

BCN 25041

NOMS POPULARS

Pensament silvestre (1324)

USOS MEDICINALS

Planta sencera

Antiherpètic

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als herpes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. La planta seca en infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Hematocatàrtic

FONT 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És depurativa. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. La planta seca en infusió. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Viscum album L. (santalàcies)

BCN 25042

NOMS POPULARS

Vesquerci (511, 512, 513, 514, 515, 516, 518, 519, 535, 564, 747, 748, 749, 753, 754, 755, 1335)

USOS MEDICINALS

Fulla

Anticatarral

FONT 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als refredats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Part aèria

Anticatarral

FONTS 515, 516, 747. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als refredats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihipertensiu

FONTS 748, 749. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió. La meva mare hi tenia molta fe. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Protector renal

FONT 535. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per als ronyons i per a depurar, l'escarçit d'arç és el més medicinal. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Part aèria jove

Anticatarral

FONTS 518, 519. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als refredats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. Aigua dels brots. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Planta sencera

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Anticatarral

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per als constipats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. En té un pot, però no li agrada perquè li han dit que s'ha de mesurar molt bé, perquè pot ser verinós, i no el fa servir.

ALTRES USOS

Planta sencera

Creences i pràctiques magicoreligioses

FONTS 511, 512, 513, 514. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Poder arplegar vesquerci deien que no agafaries cap mal.

ACCIONS NOCIVES O TÒXIQUES

Planta sencera

FONT 1335. DESCRIPCIÓ DE L'ACCIÓ NOCIVA O TÒXICA FETA PER L'INFORMANT. Pot ser verinós. TOXICITAT LIGADA A L'ÚS MEDICINAL. Si.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 518, 519, 748, 749. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Es fa a sobre d'un altre arbre (moixera, arç) (748, 749). A Resclusanys i a sota les Planelles (518, 519).

Vitis vinifera L. (vitàcies)

BCN 25043

NOMS POPULARS

Parra (564, 567, 590)

Raïm (fruit) (547, 548, 560)

Raimera (1327)

Vi (producte elaborat) (507, 509, 510, 536, 537, 547, 548, 553, 1210, 1352)

Vinagre (producte elaborat) (505, 506, 515, 516, 518, 519, 525, 526, 527, 528, 532, 546, 553, 565, 566, 567, 568, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 583, 584, 585, 747, 748, 749, 750, 751, 1345, 1346, 1353, 1354, 1361, 1362)

USOS MEDICINALS

Suc del fruit

Analgèsic

FONTS 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer fregues quan has fet un mal gest. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antibacterià

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als mussols. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). PREPARACIÓ. Mullar un drap de fil amb vi i posar-te'l sobre l'ull. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Si el mussol no et marxava anaves a casa d'un veí i deies "us deixo el mussol" i te n'anaves corrent.

Anticatarral

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als refredats. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús intern). PREPARACIÓ. Vi calent. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Anticefalàlgic

FONT 546. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mal de cap. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Et posaven una mitja plena de cendra i vinagre. DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. No sé si és gaire bo perquè diuen que el vinagre treu la memòria.

Antiequimòtic

FONTS 525, 526, 527, 571, 574, 575, 576, 577. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Va bé per a fer sortir els hematomes (525, 526, 527). Per a les patacades (571). Per a les trompades del bestiar, ben fregat amb vinagre (574, 575, 576, 577). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern) (525, 526, 527, 571). Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern) (574, 575, 576, 577). PREPARACIÓ. Barrejat amb sal i que quedi com una pastilla (525, 526, 527). Terra argila i vinagre (571). DESTINACIÓ. Medicina humana (525, 526, 527, 571). Medicina veterinària (574, 575, 576, 577).

Antieritematós

FONTS 572, 573, 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a esborradures a la regatera: passava a la gent que anava molt a cavall. Fa molt mal, però et treu el foc de dins i fa que et surti la abans la crosta (572, 573). Per a les ortigades (583, 584, 585). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern). PREPARACIÓ. Posar sal i vinagre (572, 573). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. Va bé per a tot, és una medicina molt bona (583, 584, 585).

Antiherpètic

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als herpes. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. PREPARACIÓ. Vinagre amb cendra. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antihipertensiu

FONT 532. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les eugues si tenen un cop de sang. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Terragila amb vinagre. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Antiinflamatori

FONTS 583, 584, 585. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a treure la inflamació. Per als vedells quan s'inflamen. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant. PREPARACIÓ. Vinagre amb cendra. DESTINACIÓ. Medicina humana. Medicina veterinària. OBSERVACIONS. Va bé per a tot, és una medicina molt bona.

Antiinflamatori faringi

FONTS 567, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per al mal de coll (567, 1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. Ens feien una manxiula que era rescals (cendra calenta) i vinagre. Ho posàvem enmig de dos draps, ben calent al coll (567). Emplastre de cendra amb vinagre ben calent (1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Antipirètic

FONTS 505, 506, 515, 516, 546, 553, 565, 566, 568, 583, 584, 585, 747, 748, 749, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la febre als porcs (505, 506). Per a fer baixar la febre (515, 516, 546, 565, 566, 568, 583, 584, 585, 747, 748, 749). Per a la febre (553). Torrades amb vinagre als peus per a fer baixar la febre (1361, 1362). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern) (505, 506, 515, 516, 546, 553, 565, 566, 568, 747, 748, 749). Desconegut per l'informant (583, 584, 585). Vinagre medicinal (ús extern) (1361, 1362). PREPARACIÓ. Emplastres de terragila i vinagre (505, 506). Barrejat amb sal i a dins d'un drap, es posa a les plantes dels peus (515, 516). Userda verda (Medicago sativa) amb vinagre, es posa a les plantes dels peus (515, 516). Una torrada de pa xopada amb vinagre, es posa a les plantes dels peus (747). Et posaven la cendra i el vinagre a les plantes dels peus (546). Torrades als peus amb vinagre (748, 749). Torrades amb vinagre als peus (553). Torrades amb vinagre al front i als peus (568). Torrades de pa amb vinagre i posades a la planta del peu (565, 566). DESTINACIÓ. Medicina veterinària (505, 506). Medicina humana (515, 516, 546, 553, 565, 566, 568, 583, 584, 585, 747, 748, 749, 1361, 1362). OBSERVACIONS. Va bé per a tot, és una medicina molt bona (583, 584, 585).

Coadjuvant del postpart

FONTS 536, 537. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer fer la placenta a les bèsties. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Vi medicinal (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Desconegut per l'informant

FONT 751. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern). PREPARACIÓ. El vinagre calent es posa amb un drap al cap. DESTINACIÓ. Medicina humana.

No consta

FONTS 547, 548. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a quan les vaques s'espantaven. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Vi medicinal (ús intern). PREPARACIÓ. Se'ls donava vi barrejat amb sucre. DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

Orexigen

FONT 1210. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Prendre un got de vi per a fer agafar la gana. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Vi medicinal (ús intern). PREPARACIÓ. Un got de vi amb unes gotes d'oli de fetge de bacallà. DESTINACIÓ. Medicina humana.

Pediculicida

FONTS 1353, 1354. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a matar els polls de la canalla. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Per a les picades

FONTS 547, 548. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. El suc del raïm va bé per a les picades de les abelles. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (ús directe, ús extern). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Salutífer

FONTS 507, 509, 510. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan neixien els polls se'ls donava vi perquè es fessin més valents. FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Vi medicinal (ús intern). DESTINACIÓ. Medicina veterinària.

USOS ALIMENTARIS

Fruit

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 567, 590. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Fa un raïm negre molt bo (567). Tenim una parra, fa el raïm petit i força aspre (590). DESTINACIÓ. Alimentació humana (567, 590).

Preparació de begudes - Beguda preparada per fermentació

FONT 1327. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Un any en va fer vi i li va quedar molt suau, però bo. OBSERVACIONS. La té per a fer bonic. DESTINACIÓ. Alimentació humana.

Suc del fruit

Preparació de begudes - Beguda preparada amb vi

FONTS 560, 564. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es feia vi. Primer es feia la mostera que era molt dolç però llavors es tornava vi verd que era molt aspre (560). En feien la mostera, el vi prensat després de la primera ebullició i la gent se'l prenien (564). OBSERVACIONS. Hi havia unes quantes cases que tenien vinya, a can Nicot en feien i llavors hi podies anar a prendre un got de vi verd. Encara a can Pardo queda alguna parra abandonada (560). DESTINACIÓ. Alimentació humana (560, 564).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Suc del fruit

FONTS 1345, 1346. Entrevista 25 (vegeu catàleg de barreges)

FONT 750. Entrevista 50, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

FONTS 518, 519. Entrevista 54, barreja IV (vegeu catàleg de barreges)

FONT 528. Entrevista 61, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 546. Entrevista 74, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

FONT 553. Entrevista 77, barreja III (vegeu catàleg de barreges)

***Xanthium spinosum* L. (compostes)**

BCN 25044

NOMS POPULARS

Herba catxurrera (1324)

Herba espitllera (529, 530, 531)

USOS MEDICINALS

Fruit

Hepatoprotector

FONTS 529, 530, 531, 1324. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. La que fa gats és bona per al fetge (529, 530, 531). Per a l'hepatitis i el mal de fetge (1324). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (529, 530, 531). Decocció. Aigua dels fruits (1324). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. La Paquita en va prendre durant molt de temps, ara el seu cos ja no li accepta aquesta aigua, diu que és perquè té el fetge curat (1324).

***Zea mays* L. (gramínies)**

BCN 25045

NOMS POPULARS

Blat de moro (503, 505, 506, 517, 525, 526, 527, 541, 554, 555, 560, 565, 566, 571, 589, 747, 750, 752, 1311, 1312, 1314, 1323, 1330, 1331, 1336, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352)

Blat de moro vermell (528, 572, 573)

Cabellera de blat de moro (507, 509, 510, 515, 516, 518, 519, 520, 521, 529, 530, 531, 532, 556, 557, 588, 1293, 1361, 1362)

Cabells de blat de moro (522, 523, 565, 566, 751)

Pèl de panotxa (583, 584, 585)

USOS MEDICINALS

Estils i estigmes

Antihipertensiu

FONTS 528, 1314. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per a fer baixar la pressió (528, 1314). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (528). Decocció. Aigua de la cabellera (1314). DESTINACIÓ. Medicina humana.

Diürètic

FONTS 507, 509, 510, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 525, 526, 527, 529, 530, 531, 554, 555, 556, 557, 565, 566, 572, 573, 583, 584, 585, 588, 751, 752, 1293, 1323, 1330, 1336, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1350, 1351, 1352, 1361, 1362. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Diürètica (507, 509, 510). Per a fer orinar (517, 518, 519, 520, 521, 525, 526, 527, 529, 530, 531, 554, 555, 588, 751, 1293, 1323, 1330, 1336, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349, 1352). Per a l'orina (522, 523, 556, 557). És diürètic (752). Per a ajudar a orinar (565, 566). Per a orinar (572, 573, 1361, 1362). Per a fer pixar (583, 584, 585). Per a pixar (1350, 1351). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (507, 509, 510, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 525, 526, 527, 529, 530, 531, 554, 555, 556, 557, 565, 566, 572, 573, 583, 584, 585, 588, 751, 752, 1350, 1351). Decocció. Aigua de la cabellera (517, 1293, 1330, 1336, 1343, 1344, 1345, 1346, 1347, 1348, 1349). Infusió de cabellera de blat de moro (1323). Aigua de la cabellera (1352). En infusió (1361, 1362). DESTINACIÓ. Medicina humana. OBSERVACIONS. El fuet, no recordo perquè es feia servir (517).

Protector renal

FONTS 515, 516, 532, 1311, 1312. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Per als ronyons (515, 516, 532, 1311, 1312). FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern). PREPARACIÓ. Decocció (515, 516, 532). Decocció. Aigua de la cabellera (1311, 1312). DESTINACIÓ. Medicina humana (515, 516, 1311, 1312). Medicina veterinària (532).

USOS ALIMENTARIS

Llavor

Ingestió de la part de la planta crua - Fresca (sense preparació)

FONTS 503, 505, 506, 565, 566, 571, 589, 747. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Quan és tendra es dona al bestiar (503). La grana es donava a les gallines (503). Per a donar les gallines, als porcs, als conills (505, 506). A can Batlle fèiem molt blat de moro es donava al bestiar sobretot als porcs i a les gallines (747). Per a les gallines (571). Els animals que engreixàvem que havien menjat cols (*Brassica oleracea*), pomes (*Pyrus malus* subsp. *mitis*), blat de moro... eren molt més bons que els que ara venen, la carn tenia un altre gust. I són més bones les femelles que no hagin parit (la polla, la truja...), que els mascles (565, 566). En fèiem per als porcs (589). DESTINACIÓ. Alimentació animal (503, 565, 566, 571, 589, 747).

Ingestió de la part de la planta crua - Macerada en aigua

FONT 503. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. S'estovava en aigua calenta i sal i a les vaques els agradava molt. DESTINACIÓ. Alimentació animal.

Apèndix 1. Catàleg de tàxons.

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita sense vehicle

FONTS 541, 565, 566. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Es feien crispetes a la cendra del foc a terra (541). La mare feia pa de farina de blat de moro i és molt bo (565, 566). DESTINACIÓ. Alimentació humana (541, 565, 566).

Ingestió de la part de la planta cuita - Cuita en aigua

FONTS 505, 506, 589. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PELS INFORMANTS. Se'n feien farinetes (505, 506). Se'n feia farro, per la guerra se'n menjava molt. També es feia farratjó, es sembra sis o set grans de blat de moro i no es deixa granar, es talla tendre (589). DESTINACIÓ. Alimentació humana (589).

ALTRES USOS

Arrel

Maneig agrosilvopastoral: ús hortícola/agrícola

FONT 503. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. La rel s'utilitzava com a abonament de la terra.

No consta

Maneig agrosilvopastoral: ús hortícola/agrícola

FONT 503. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Els espigots van bé per a fer foc.

Tèxtil: elaboració de fibres

FONT 1352. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. De les pellofes se'n feien les màrfegues.

Tèxtil: elaboració de matalassos

FONT 503. DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Amb els pellons es feien màrfegues.

ALTRES OBSERVACIONS

FONTS 560, 747. DESCRIPCIÓ FETA PELS INFORMANTS. Beget era el país del blat de moro i Rocabruna el país de les patates (*Solanum tuberosum*) (747). Es plantava a Beget (560).

BARREGES AMB AQUEST TÀXON

Estils i estigmes

FONTS 1343, 1344. Entrevista 23, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 1331. Entrevista 30, barreja II (vegeu catàleg de barreges)

FONT 503. Entrevista 43 (vegeu catàleg de barreges)

FONT 750. Entrevista 50, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

FONTS 572, 573. Entrevista 90, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

No consta

FONT 528. Entrevista 61, barreja I (vegeu catàleg de barreges)

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

Abortiu

Entrevista 50, barreja II

FONT 477. Ripoll (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Ramonda myconi (L.) Reichenb. (gesneriàcies) - Part aèria

Saxifraga longifolia Lap. subsp. **longifolia** (saxifragàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a l'embaràs de les dones quan volien avortar.

PREPARACIÓ. Decocció.

Analgèsic

Entrevista 11, barreja II

FONT 879. Vilallonga de Ter (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Arnica montana L. subsp. **montana** (compostes) - Inflorescència

Hypericum perforatum L. (gutíferes) - Part aèria florida

Lavandula angustifolia Mill. (labiades) - Summitat florífera

Rosmarinus officinalis L. (labiades) - Part aèria jove

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Loció (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al dolor.

PREPARACIÓ. Prepara una ampolla amb aquestes herbes i esperit de vi.

Entrevista 15, barreja III

FONT 880. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Laurus nobilis L. (lauràcies) - Fulla

Lavandula angustifolia Mill. (labiades) - Summitat florífera

Ruta chalepensis L. (rutàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Loció (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer fregues a llocs adolorits.

PREPARACIÓ. Confitades en esperit de vi.

Entrevista 17, barreja I

FONT 863. Molló (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Althaea officinalis L. (malvàcies) - Arrel

Allium sativum L. (amaril·lidàcies) - Bulb

Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - Part aèria

Verbena officinalis L. (verbenàcies) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Anava bé per als ossos adolorits o esquerdatos.

PREPARACIÓ. Es bullia en oli.

Entrevista 23, barreja I

FONT 885. Vilallonga de Ter (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Artemisia absinthium L. (compostes) - Part aèria

Rosmarinus officinalis L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al dolor.

PREPARACIÓ. Confitat en oli.

Entrevista 23, barreja I

FONT 885. Vilallonga de Ter (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Artemisia absinthium L. (compostes) - Part aèria

Rosmarinus officinalis L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Loció (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al dolor.

PREPARACIÓ. Confitat en esperit de vi.

Entrevista 24

FONT 872. Vilallonga de Ter (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Bryonia cretica L. subsp. **dioica** (Jacq.) Tutin (cucurbitàcies) - Arrel

Eryngium campestre L. (umbel·líferes) - Arrel

Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - Arrel

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Pomada (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per al dolor.

PREPARACIÓ. S'ha de bullir totes les plantes en oli i llavors afegir-hi la cera i queda com una pomada.

Entrevista 29, barreja II

FONT 897. Llanars (el Ripollès)

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

INGREDIENTS:

Olea europaea L. subsp. **europaea** (oleàcies) - Suc del fruit
Pinus sp. (pinàcies) - Resina (Exsudat)
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al dolor.
PREPARACIÓ. Pegat d'oli amb resina de pi.
OBSERVACIONS. Abans ho compràvem a les trementinaires.

Entrevista 30, barreja I

FONT 878. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Lavandula angustifolia Mill. (labiades) - Summitat florífera
Rosmarinus officinalis L. (labiades) - Part aèria florida
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Lloció (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer fregues per al dolor.
PREPARACIÓ. Tot confitat en esperit de vi.

Entrevista 53, barreja II

FONT 276. Les Llosses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Lavandula angustifolia Mill. (labiades) - Summitat florífera
Sambucus nigra L. (adoxàcies) - Inflorescència
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Fumigació (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al dolor.
PREPARACIÓ. Perfumats al foc.

Entrevista 63, barreja I

FONT 277. Queralbs (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Allium sativum L. (amaril·lidàcies) - Bulb
Geranium robertianum L. (geraniàcies) - Part aèria
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al dolor.
PREPARACIÓ. Aixafar les plantes en oli i fer-ne emplastres.

Entrevista 67, barreja IV

FONT 480. Sant Joan de les Abadesses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Arnica montana L. subsp. **montana** (compostes) - Inflorescència
Cannabis sativa L. (cannabàcies) - No consta
Hypericum perforatum L. (gutíferes) - Part aèria florida
Juniperus communis L. (cupressàcies) - Fructificació
Lavandula angustifolia Mill. (labiades) - Summitat florífera
Rosmarinus officinalis L. (labiades) - Part aèria florida
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Lloció (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al dolor.
PREPARACIÓ. Posar totes les herbes en esperit de vi i fer-ne fregues.
OBSERVACIONS. Les granes ben madures que ja siguin negres.

Entrevista 72, barreja I

FONT 285. Planoles (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Calendula officinalis L. (compostes) - Inflorescència
Hypericum perforatum L. (gutíferes) - Part aèria florida
Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - Arrel
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És molt bo com a reforçant d'ossos, per als trencats, per a l'artrosi, per a les picors, per al dolor en general sempre que no hi hagi ferida. L'oncle m'ho va ensenyar a fer, deia que te n'has de posar fins que arriba un moment que el mal t'escup, vol dir que ja estàs curat.
PREPARACIÓ. En una cassola de terra s'hi posa un litre d'oli i s'hi afegeix un grapat d'herba de Sant Joan, un tros de greix de gallina, un tros de cera de mel, tres o quatre arrels de julivert i dos o tres bojacs. Amb el foc molt baix s'espera que bulli i llavors es deixa mija hora més. Quan es tebi és cola.

Entrevista 77, barreja II

FONT 290. Pardines (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Eucalyptus globulus Labill. (mirtàcies) - Fruit
Lavandula angustifolia Mill. (labiades) - Summitat florífera
Rosmarinus officinalis L. (labiades) - Part aèria florida
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Lloció (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per al dolor, per a les articulacions, per a quan estàs estellat.
PREPARACIÓ. Es posen les herbes amb esperit de vi (dos litres) i es deixa 21 dies a sol i serena i es cola amb un drap de fil. De romaní i espigol, una embostada, i d'eucaliptus, set grans.

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

Entrevista 83

FONT 296. Ripoll (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Allium sativum L. (amaril·lidàcies) - Bulb

Hypericum perforatum L. (gutíferes) - Part aèria florida

Pinus sylvestris L. (pinàcies) - No consta

Ruta chalepensis L. (rutàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina veterinària

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les metes de les vaques quan els hi feien mal de munyir-les.

PREPARACIÓ. Amb un tupí de terra que sigui nou, greix rentat tres vegades, una mica d'oli, una mica de pega, tres grans d'all o cinc (sempre senars, depenent de la mida del tupí), un brot de ruda i un brot d'herba de cop. Es deixa bullir i, quan està fet l'ungüent, ell sol ja para de bullir. No cal colar-lo, només cal que treguis els brots de les plantes.

OBSERVACIONS. Això ho va dir un curandero, en Soltes de Ripoll. Fa molts anys que és mort.

Entrevista 90, barreja II

FONT 303. Ribes de Freser (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Geranium robertianum L. (geraniàcies) - Part aèria

Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - Arrel

Ruta chalepensis L. (rutàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé untar-se quan tens dolor i artrosi.

PREPARACIÓ. Es fa bullir en oli i greix de gallina.

Entrevista 102, barreja IV

FONT 788. Queralbs (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Agave americana L. (asparagàcies) - Suc de la fulla

Althaea officinalis L. (malvàcies) - Arrel

Rosa sp. (rosàcies) - Flor

Ruta chalepensis L. (rutàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per al dolor i el reuma dels genolls.

PREPARACIÓ. Es fa bullir tot.

Antialopèic

Entrevista 102, barreja II

FONT 788. Queralbs (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Tropaeolum majus L. (tropeolàcies) - No consta

Urtica dioica L. (urticàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Anava bé per als cabells.

PREPARACIÓ. Es posava a sol i serena.

Antiamigdalític

Entrevista 45, barreja II

FONT 473. Ogassa (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Althaea officinalis L. (malvàcies) - Arrel

Punica granatum L. (litràcies) - Epicarpi

Rosa sp. (rosàcies) - Fruit

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les angines i el mal de coll.

PREPARACIÓ. Decocció.

Antiartrític

Entrevista 23, barreja I

FONT 885. Vilallonga de Ter (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Artemisia absinthium L. (compostes) - Part aèria

Rosmarinus officinalis L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a l'artrosi.

PREPARACIÓ. Confitat en oli.

Entrevista 23, barreja I

FONT 885. Vilallonga de Ter (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Artemisia absinthium L. (compostes) - Part aèria

Rosmarinus officinalis L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Loció (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a l'artrosi.
PREPARACIÓ. Confitat en esperit de vi.

Entrevista 72, barreja I

FONT 285. Planoles (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Calendula officinalis L. (compostes) - Inflorescència

Hypericum perforatum L. (gutíferes) - Part aèria florida

Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - Arrel

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És molt bo com a reforçant d'ossos, per als trencats, per a l'artrosi, per a les picors, per al dolor en general sempre que no hi hagi ferida. L'oncle m'ho va ensenyar a fer, deia que te n'has de posar fins que arriba un moment que el mal t'escup, vol dir que ja estàs curat.

PREPARACIÓ. En una cassola de terra s'hi posa un litre d'oli i s'hi afegeix un grapat d'herba de Sant Joan, un tros de greix de gallina, un tros de cera de mel, tres o quatre arrels de julivert i dos o tres bojacs. Amb el foc molt baix s'espera que bulli i llavors es deixa mltja hora més. Quan es tebi és cola.

Entrevista 90, barreja II

FONT 303. Ribes de Freser (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Geranium robertianum L. (geraniàcies) - Part aèria

Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - Arrel

Ruta chalepensis L. (rutàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé untar-se quan tens dolor i artrosi.

PREPARACIÓ. Es fa bullir en oli i greix de gallina.

Antiberrugós

Entrevista 29, barreja I

FONT 897. Llanars (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Citrus limon (L.) Burm. (rutàcies) - Suc del fruit

Citrus sinensis (L.) Osbeck (rutàcies) - Suc del fruit

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (mescla medicamentosa, ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es posa el suc a sobre de les berrugues.

Entrevista 78, barreja III

FONT 291. Planoles (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Buxus sempervirens L. (buxàcies) - Fulla

Chelidonium majus L. (papaveràcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Loció (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a curar les berrugues.

PREPARACIÓ. Macerat els celidonis i les fulles de boix en esperit de vi.

Anticatarral

Entrevista 6, barreja I

FONT 847. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Althaea officinalis L. (malvàcies) - Arrel

Ficus carica L. (moràcies) - Fruit

Hyssopus officinalis L. (labiades) - Part aèria florida

Pyrus malus L. subsp. ***malus*** (rosàcies) - Fruit

Sambucus nigra L. (adoxàcies) - Inflorescència

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als constipats.

PREPARACIÓ. En fa un xarop. Es posen totes aquestes herbes a bullir uns 15 minuts.

Entrevista 11, barreja II

FONT 879. Vilallonga de Ter (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Arnica montana L. subsp. ***montana*** (compostes) - Inflorescència

Hypericum perforatum L. (gutíferes) - Part aèria florida

Lavandula angustifolia Mill. (labiades) - Summitat florífera

Rosmarinus officinalis L. (labiades) - Part aèria jove

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Loció (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. L'usa per a untar-se quan està constipat.

PREPARACIÓ. Prepara una ampolla amb aquestes herbes i esperit de vi.

Entrevista 14, barreja IV

FONT 875. Sant Pau de Segúries (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Lavandula angustifolia Mill. (labiades) - Summitat florífera

Piper nigrum L. (piperàcies) - Fruit

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern)

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

EFFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a quan estàs molt constipat i t'ofegues.
PREPARACIÓ. Picar espígol amb pebre negre i fer un emplastre per a posar a l'esquena o al pit.

Entrevista 15, barreja I

FONT 880. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Lavandula angustifolia Mill. (labiades) - Summitat florífera

Rosmarinus officinalis L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Loció (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a quan estàs constipat.

PREPARACIÓ. En esperit de vi per a fer fregues.

Entrevista 15, barreja II

FONT 880. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Althaea officinalis L. (malvàcies) - Arrel

Citrus limon (L.) Burm. (rutàcies) - Epicarpi

Citrus sinensis (L.) Osbeck (rutàcies) - Epicarpi

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als constipats.

PREPARACIÓ. Es fa sucre cremat i s'hi afegeix aigua amb l'arrel de malví, una pela de llimona, una pela de taronja, es fa bullir i queda un xarop.

Entrevista 16, barreja II

FONT 881. Sant Pau de Segúries (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Lavandula angustifolia Mill. (labiades) - Summitat florífera

Rosmarinus officinalis L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Loció (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan estàs constipat.

PREPARACIÓ. Confitat en esperit de vi, per a fer-te fregues al pit o l'esquena.

Entrevista 16, barreja IV

FONT 881. Sant Pau de Segúries (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Citrus limon (L.) Burm. (rutàcies) - Suc del fruit

Thymus vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va molt bé per als constipats.

PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de farigola amb un raig de llimona i una cullerada de mel.

Entrevista 21, barreja I

FONT 865. Setcases (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Meum athamanticum Jacq. subsp. **athamanticum** (umbel·líferes) - Arrel

Thymus vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a quan estàs constipat.

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 34, barreja I

FONT 869. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Citrus limon (L.) Burm. (rutàcies) - Suc del fruit

Citrus sinensis (L.) Osbeck (rutàcies) - Suc del fruit

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (mescla medicamentosa, ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a no constipar-se. És antioxidant.

PREPARACIÓ. Suc de taronja amb un raig de llimona.

MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Cada matí en dejú.

Entrevista 34, barreja II

FONT 869. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Achillea ptarmica L. subsp. **pyrenaica** (Sibth. ex Godr. in Gren. et Godr.) Rouy (compostes) - Inflorescència

Citrus limon (L.) Burm. (rutàcies) - Suc del fruit

Sambucus nigra L. (adoxàcies) - Inflorescència

Tilia platyphyllos Scop. (tiliàcies) - Bràctea i inflorescència

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als constipats.

PREPARACIÓ. Infusió amb una cullerada de mel.

Entrevista 43

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

FONT 263. Sant Joan de les Abadesses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Lavandula angustifolia Mill. (labiades) - Summitat florífera

Pinus sylvestris L. (pinàcies) - Part aèria jove

Rosmarinus officinalis L. (labiades) - Part aèria florida

Thymus vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (mescla medicamentosa, ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan està refredat et fregues el pit i l'esquena amb aquesta barreja fins que et queda la mà seca.

PREPARACIÓ. Es posen totes les plantes en mig litre d'esperit de vi, un quart de litre d'aiguarràs i una pastilla de càmfora.

Entrevista 50, barreja I

FONT 477. Ripoll (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Asperula cynanchica L. (rubiàcies) - Part aèria florida

Tilia platyphyllos Scop. (tiliàcies) - Bràctea i inflorescència

Zea mays L. (gramínies) - Estils i estigmes

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als refredats.

PREPARACIÓ. Decocció. Aigua amb una cullerada de mel.

Entrevista 50, barreja III

FONT 477. Ripoll (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Rosmarinus officinalis L. (labiades) - Part aèria florida

Thymus vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Aerosol (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als refredats.

PREPARACIÓ. Per a fer bafs [dit "bafos"].

Entrevista 53, barreja VI

FONT 276. Les Llosses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Anthemis arvensis L. (compostes) - Inflorescència

Lavandula angustifolia Mill. (labiades) - Summitat florífera

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Loció (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer fregues per als refredats.

PREPARACIÓ. En esperit de vi.

Entrevista 53, barreja VII

FONT 276. Les Llosses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Rosa sp. (rosàcies) - Flor

Sisymbrium officinale (L.) Scop. (crucíferes) - Part aèria florida

Tilia platyphyllos Scop. (tiliàcies) - Bràctea i inflorescència

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als constipats.

PREPARACIÓ. Decocció.

OBSERVACIONS. També porta l'herba del constipat, la de la flor groga.

Entrevista 54, barreja II

FONT 270. Sant Joan de les Abadesses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Arnica montana L. subsp. *montana* (compostes) - Inflorescència

Lavandula angustifolia Mill. (labiades) - Summitat florífera

Rosmarinus officinalis L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Loció (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als refredats.

PREPARACIÓ. En esperit de vi. T'has de fer fregues a l'esquena i al pit.

Entrevista 58

FONT 273. Sant Joan de les Abadesses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Althaea officinalis L. (malvàcies) - Arrel

Pyrus malus L. subsp. *mitis* (Wallr.) O.Bolòs et J.Vigo (rosàcies) - Fruit

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Decocció (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. No consta

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per als constipats.

PREPARACIÓ. Es fa bullir, juntament amb sucre roig. Fa una aigua molt llefiscosa.

Entrevista 62, barreja I

FONT 479. Campdevàno (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Rosmarinus officinalis L. (labiades) - Part aèria florida

Tilia platyphyllos Scop. (tiliàcies) - Bràctea i inflorescència

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als constipats [dit "enconstipats"].
PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de romaní i flor de tell.

Entrevista 67, barreja VI

FONT 480. Sant Joan de les Abadesses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Tilia platyphyllos Scop. (tiliàcies) - Bràctea i inflorescència

Viscum album L. subsp. **album** (santalàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. Sí

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als refredats.

PREPARACIÓ. Decocció.

OBSERVACIONS. L'escarcí s'ha de vigilar perquè accelera el cor.

Entrevista 67, barreja VIII

FONT 480. Sant Joan de les Abadesses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Antennaria dioica (L.) Gaertn. (compostes) - No consta

Satureja calamintha (L.) Scheele subsp. **ascendens** (Jord.) Briq. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als refredats.

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 68, barreja II

FONT 281. Queralbs (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Achillea ptarmica L. subsp. **pyrenaica** (Sibth. ex Godr. in Gren. et Godr.) Rouy (compostes) - Inflorescència

Meum athamanticum Jacq. subsp. **athamanticum** (umbel·líferes) - Arrel

Ranunculus parnassifolius L. (ranunculàcies) - Planta sencera

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als refredats.

PREPARACIÓ. Decocció.

MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Una tasseta al matí en dejú.

Entrevista 69

FONT 282. Queralbs (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Citrus limon (L.) Burm. (rutàcies) - Fruit

Lavandula angustifolia Mill. (labiades) - Summitat florífera

Pinus mugo Turra subsp. **uncinata** (Ramond ex DC. in Lam et DC.) Domin (pinàcies) - Part aèria jove

Rosmarinus officinalis L. (labiades) - Part aèria florida

Thymus vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina veterinària

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. L'utilitzo per als refredats de pit, destapa molt.

PREPARACIÓ. Torrem en una cassola de terra dues cullerades de sucre i hi afegim un litre d'aigua, set o vuit brots de pi tendres, farigola, una mica d'espígol, una mica de romaní, una llimona i mitja, quan s'ha reduït dos dits l'aigua hi afegim dues cullerades de mel. Es treu del foc i s'hi afegeix el suc d'una llimona i mitja i es tapa.

Entrevista 75, barreja II

FONT 288. Ribes de Freser (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Glycyrrhiza glabra L. (papilionàcies) - Arrel

Sambucus nigra L. (adoxàcies) - Inflorescència

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als refredats.

PREPARACIÓ. Flor de sabuc i pega dolça.

Entrevista 78, barreja II

FONT 291. Planoles (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Lavandula angustifolia Mill. (labiades) - Summitat florífera

Mentha pulegium L. (labiades) - Part aèria florida

Rosmarinus officinalis L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tintura alcohòlica (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a la tos i els refredats. Destapa molt.

PREPARACIÓ. Posar les herbes en esperit de vi camforat.

Entrevista 85

FONT 298. Sant Joan de les Abadesses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Althaea officinalis L. (malvàcies) - Arrel

Eucalyptus globulus Labill. (mirtàcies) - Fulla

Pyrus malus L. subsp. **mitis** (Wallr.) O.Bolòs et J.Vigo (rosàcies) - Fruit

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern)

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

EFFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
PREPARACIÓ. Es fa bullir la rel de malví, la poma i les dues fulles d'eucaliptus i s'hi posa una mica de sucre cremat.

Entrevista 90, barreja III

FONT 303. Ribes de Freser (el Ripollès)
INGREDIENTS:

Althaea officinalis L. (malvàcies) - Arrel

Urtica dioica L. (urticàcies) - Arrel

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Te la donaven per a la distenta.

PREPARACIÓ. Decocció. Arrel d'ortiga i arrel de malví es bullia i s'hi afegia sucre candi.

Entrevista 94, barreja V

FONT 307. Campdevàrol (el Ripollès)
INGREDIENTS:

Sambucus nigra L. (adoxàcies) - Inflorescència

Thymus vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als refredats.

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 97

FONT 310. Ogassa (el Ripollès)
INGREDIENTS:

Arnica montana L. subsp. ***montana*** (compostes) - Inflorescència

Artemisia absinthium L. (compostes) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Loció (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Et fas fregues quan estàs tapat.

PREPARACIÓ. Es posa en esperit de vi.

Anticefalàlgic

Entrevista 25

FONT 886. Llanars (el Ripollès)
INGREDIENTS:

Brassica oleracea L. (crucíferes) - Llabor

Vitis vinifera L. (vitàcies) - Suc del fruit

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Treia el mal de cap. Estira la sang avall.

PREPARACIÓ. La grana de col picada amb vinagre i posada als peus.

Entrevista 72, barreja II

FONT 285. Planoles (el Ripollès)
INGREDIENTS:

Brassica oleracea L. (crucíferes) - Fulla

Olea europaea L. subsp. ***europaea*** (oleàcies) - Suc del fruit

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la pròstata, per al mal de cap o per al mal de panxa, te l'has de posar on et fa mal.

PREPARACIÓ. Col calenta al rescals del foc i untada d'oli.

Antidiarreic

Entrevista 22, barreja II

FONT 883. Llanars (el Ripollès)
INGREDIENTS:

Achillea ptarmica L. subsp. ***pyrenaica*** (Sibth. ex Godr. in Gren. et Godr.)

Rouy (compostes) - Inflorescència

Sambucus nigra L. (adoxàcies) - Inflorescència

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la diarrea del bestiar.

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 32, barreja I

FONT 877. Vilallonga de Ter (el Ripollès)
INGREDIENTS:

Citrus limon (L.) Burm. (rutàcies) - Epicarpi

Oryza sativa L. (gramínies) - Llabor

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Decocció (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina veterinària

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als vedells quan tenen diarrea.

PREPARACIÓ. Arròs bullit amb pela de llimona.

Entrevista 32, barreja VII

FONT 877. Vilallonga de Ter (el Ripollès)
INGREDIENTS:

Allium sativum L. (amaril·lidàcies) - Bulb

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

Thymus vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Suspensió (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a quan tens diarrea.
PREPARACIÓ. Fer una sopa amb pa torrat, un gra d'all, un raig d'oli i farigola ben bullit.
OBSERVACIONS. Si no se't posa bé aquesta sopa a la panxa no se't posa bé res.

Entrevista 41

FONT 890. Sant Joan de les Abadesses (el Ripollès)
INGREDIENTS:
Daucus carota L. subsp. **sativus** (Hoffm.) Arcang. (umbel·líferes) - Arrel
Oryza sativa L. (gramínies) - Llavor
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Decocció (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les diarrees.
PREPARACIÓ. Aigua d'arròs i pastanaga, tot ben bullit.

Entrevista 67, barreja III

FONT 480. Sant Joan de les Abadesses (el Ripollès)
INGREDIENTS:
Achillea millefolium L. (compostes) - Inflorescència
Thymus serpyllum L. (labiades) - Part aèria florida
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la diarrea.
PREPARACIÓ. Decocció.

Antiequimòtic

Entrevista 4, barreja I

FONT 862. Llanars (el Ripollès)
INGREDIENTS:
Medicago sativa L. subsp. **sativa** (papilionàcies) - Part aèria
Ruta chalepensis L. (rutàcies) - Part aèria
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als trucs.
PREPARACIÓ. Tot ben picat amb cansalada i entremig de dos draps.

Entrevista 5, barreja II

FONT 873. Camprodon (el Ripollès)
INGREDIENTS:

Geranium robertianum L. (geraniàcies) - Part aèria
Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - Part aèria
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per als cops.
PREPARACIÓ. Es talla tot petit i es barreja amb greix.

Entrevista 11, barreja II

FONT 879. Vilallonga de Ter (el Ripollès)
INGREDIENTS:
Arnica montana L. subsp. **montana** (compostes) - Inflorescència
Hypericum perforatum L. (gutíferes) - Part aèria florida
Lavandula angustifolia Mill. (labiades) - Summitat florífera
Rosmarinus officinalis L. (labiades) - Part aèria jove
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Lloció (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als trucs.
PREPARACIÓ. Prepara una ampolla amb aquestes herbes i esperit de vi.

Entrevista 53, barreja IV

FONT 276. Les Llosses (el Ripollès)
INGREDIENTS:
Hypericum perforatum L. (gutíferes) - Part aèria florida
Papaver rhoeas L. (papaveràcies) - No consta
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les patacades.
PREPARACIÓ. En oli.

Entrevista 56, barreja I

FONT 271. Vallfogona de Ripollès (el Ripollès)
INGREDIENTS:
Hypericum perforatum L. (gutíferes) - Part aèria florida
Verbena officinalis L. (verbenàcies) - Part aèria florida
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Anava bé per a treure els trucs cap enfora.
PREPARACIÓ. S'aixafaven les berbenes amb cansalada i s'hi afegia oli de cop.

Entrevista 67, barreja V

FONT 480. Sant Joan de les Abadesses (el Ripollès)

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

INGREDIENTS:

Medicago sativa L. subsp. **sativa** (papilionàcies) - Part aèria
Verbena officinalis L. (verbenàcies) - Part aèria florida
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer sortir els cops.
PREPARACIÓ. Es fan emplastres, juntament amb cansalada blanca (que no hagi estat salada).

Entrevista 68, barreja I

FONT 281. Queralbs (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Medicago sativa L. subsp. **sativa** (papilionàcies) - Part aèria
Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - Arrel
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer sortir els morats quan et feies un truc.
PREPARACIÓ. Picades amb greix de gallina.

Entrevista 91, barreja I

FONT 304. Pardines (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Arnica montana L. subsp. **montana** (compostes) - Inflorescència
Lilium candidum L. (liliàcies) - Flor
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Loció (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als cops.
PREPARACIÓ. En esperit de vi.

Entrevista 94, barreja I

FONT 307. Campdevàrol (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Arnica montana L. subsp. **montana** (compostes) - Inflorescència
Hypericum perforatum L. (gutíferes) - Part aèria florida
Lavandula angustifolia Mill. (labiades) - Summitat florífera
Rosmarinus officinalis L. (labiades) - Part aèria florida
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Loció (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
PREPARACIÓ. Poso les herbes en esperit de vi i les deixo set o vuit dies a sol i serena. Llavors ho poso dins d'una ampolla hermètica.

Entrevista 94, barreja I

FONT 307. Campdevàrol (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Arnica montana L. subsp. **montana** (compostes) - Inflorescència
Hypericum perforatum L. (gutíferes) - Part aèria florida
Lavandula angustifolia Mill. (labiades) - Summitat florífera
Rosmarinus officinalis L. (labiades) - Part aèria florida
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
PREPARACIÓ. Poso les herbes en oli i les deixo set o vuit dies a sol i serena. Llavors ho poso dins d'una ampolla hermètica.

Entrevista 102, barreja VI

FONT 788. Queralbs (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Achillea ptarmica L. subsp. **pyrenaica** (Sibth. ex Godr. in Gren. et Godr.)
Rouy (compostes) - Inflorescència
Eryngium bourgatii Gouan (umbel·líferes) - Arrel
Hypericum perforatum L. (gutíferes) - Part aèria florida
Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - Arrel
Phaseolus vulgaris L. (papilionàcies) - Llavor
Ruta chalepensis L. (rutàcies) - Part aèria
Sedum telephium L. subsp. **maximum** (L.) Krock. (crassulàcies) - Part aèria
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a fer fregues a les masegades i els trucs.
PREPARACIÓ. Posar tots els ingredients en una cassola amb oli a punt de bullir i una cullerada sopra de greix de gallina, després deixar-ho reposar durant tres dies a sol i serena. Colar-ho i guardar-ho en un pot de vidre. També es pot posar tot en un pot amb oli fred i deixar-ho durant nou dies a sol i serena.
OBSERVACIONS. Aquest oli no es pot aplicar directament a sobre d'una ferida.

Antifúngic

Entrevista 77, barreja III

FONT 290. Pardines (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Plantago lanceolata L. (plantaginàcies) - Fulla
Prunus avium (L.) L. (rosàcies) - Parènquima cortical
Sambucus nigra L. (adoxàcies) - Parènquima cortical
Sedum album L. (crassulàcies) - Part aèria
Vitis vinifera L. (vitàcies) - Suc del fruit
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern)

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

EFFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la circulació de la sang, la gangrena [dit "cangrena"] i els fongs dels peus.
PREPARACIÓ. Es bullen totes les herbes en dos gots d'oli, en una cassola de terra fins que es redueix a la meitat, es cola i ja ho tens a punt.

Antigangrenós

Entrevista 77, barreja III

FONT 290. Pardines (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Plantago lanceolata L. (plantaginàcies) - Fulla

Prunus avium (L.) L. (rosàcies) - Parènquima cortical

Sambucus nigra L. (adoxàcies) - Parènquima cortical

Sedum album L. (crassulàcies) - Part aèria

Vitis vinifera L. (vitàcies) - Suc del fruit

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la circulació de la sang, la gangrena [dit "cangrena"] i els fongs dels peus.

PREPARACIÓ. Es bullen totes les herbes en dos gots d'oli, en una cassola de terra fins que es redueix a la meitat, es cola i ja ho tens a punt.

Entrevista 83

FONT 296. Ripoll (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Allium sativum L. (amaril·lidàcies) - Bulb

Hypericum perforatum L. (gutíferes) - Part aèria florida

Pinus sylvestris L. (pinàcies) - No consta

Ruta chalepensis L. (rutàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

PREPARACIÓ. Amb un tupí de terra que sigui nou, greix rentat tres vegades, una mica d'oli, una mica de pega, tres grans d'all o cinc (sempre senars, depenent de la mida del tupí), un brot de ruda i un brot d'herba de cop. Es deixa bullir i, quan està fet l'ungüent, ell sol ja para de bullir. No cal colar-lo, només cal que treguis els brots de les plantes.

PREPARACIÓ. Es comprava a la farmàcia oli d'ametlles dolces, oli de ricí i xarop de xicoina, i allà mateix a la farmàcia t'ho barrejaven.

MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Es prenien a cullerades.

OBSERVACIONS. Pel que fa al xarop de xicoina, no s'ha pogut determinar l'espècie.

Antihelmíntic

Entrevista 14, barreja III

FONT 875. Sant Pau de Segúries (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Allium cepa L. (amaril·lidàcies) - Bulb

Artemisia absinthium L. (compostes) - Llabor

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a quan la mainada tenien cucs se'ls feia aquest remei.

PREPARACIÓ. S'aixafa el donzell amb la ceba, s'hi afegeix vi, es cola tot plegat i es pren com un xarop a cullerades.

Entrevista 73, barreja II

FONT 287. Campelles (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - No consta

Ruta chalepensis L. (rutàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es posava un emplastre sobre el llombrícol i deien que feia sortir els cucs. No recordo si hi posaven altres plantes.

PREPARACIÓ. Barrejat amb fel de porc ben picat en un morter.

Entrevista 100

FONT 313. Llanars (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Prunus dulcis (Mill.) Weeb. (rosàcies) - Oli de la llavor

Ricinus communis L. (euforbiàcies) - Oli de la llavor

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (mescla medicamentosa, ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als cucs de la canalla.

Antihemorroidal

Entrevista 2, barreja I

FONT 846. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Cucurbita pepo L. var. **pepo** (cucurbitàcies) - Flor

Ruta chalepensis L. (rutàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Pomada (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. La fa servir per a ferides, morenes, i diu que va bé per a moltes coses.

PREPARACIÓ. Es fa una pomada amb la flor de carabassa i la ruda picades i fregides amb greix de porc i llavors es cola.

Entrevista 21, barreja II

FONT 865. Setcases (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Malva sylvestris L. (malvàcies) - Part aèria florida

Parietaria officinalis L. subsp. *judaica* (L.) Béguinot (urticàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les morenes.

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 56, barreja IV

FONT 271. Vallfogona de Ripollès (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Parietaria officinalis L. subsp. *judaica* (L.) Béguinot (urticàcies) - Part aèria

Thymus vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer banys de seient [dit "asiento"].

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 104, barreja I

FONT 789. Manresa (El Bages)

INGREDIENTS:

Hypericum perforatum L. (gutíferes) - Part aèria florida

Malva sylvestris L. (malvàcies) - Flor

Ramonda myconi (L.) Reichenb. (gesneriàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les morenes.

PREPARACIÓ. Macerava en oli l'orella d'ós amb flor de malva i d'hipèric, vint-i-un dies a sol i serena.

Antiherpètic

Entrevista 50, barreja IV

FONT 477. Ripoll (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Lactuca sativa L. (compostes) - Fulla

Triticum aestivum L. (gramínies) - Segó

Typha latifolia L. (tifàcies) - Part aèria

Vitis vinifera L. (vitàcies) - Suc del fruit

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Herpes: "A la meva neboda, li va curar un herpes amb aquest unguent una noia de Sant Joan, també li deia una oració".

PREPARACIÓ. Emplastre sobre d'un drap de fil.

Antihpertensiu

Entrevista 13, barreja II

FONT 874. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Olea europaea L. subsp. *europaea* (oleàcies) - Fulla

Rosmarinus officinalis L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a regular la pressió.

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 32, barreja VI

FONT 877. Vilallonga de Ter (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Lippia triphylla (L'Hér.) O.Kuntze (labiades) - Part aèria

Thymus vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la pressió alta.

PREPARACIÓ. Infusió.

MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. En novenes.

Entrevista 49

FONT 476. Ribes de Freser (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Hedera helix L. (araliàcies) - No consta

Juglans regia L. (juglandàcies) - Fulla

Olea europaea L. subsp. *europaea* (oleàcies) - Fulla

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer baixar la pressió.

PREPARACIÓ. Decocció.

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

Entrevista 75, barreja III

FONT 288. Ribes de Freser (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Rosmarinus officinalis L. (labiades) - Part aèria florida

Tilia platyphyllos Scop. (tiliàcies) - Bràctea i inflorescència

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a rebaixar la sang. A la gent grassa o amb la cara molt vermella se'ls donava aquesta aigua perquè rebaixa.

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 96, barreja I

FONT 309. Pardines (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Rubus caesius L. (rosàcies) - Arrel

Urtica dioica L. (urticàcies) - Arrel

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a rebaixar la sang.

PREPARACIÓ. Decocció.

Antiinflamatori

Entrevista 24

FONT 872. Vilallonga de Ter (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Bryonia cretica L. subsp. **dioica** (Jacq.) Tutin (cucurbitàcies) - Arrel

Eryngium campestre L. (umbel·líferes) - Arrel

Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - Arrel

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Pomada (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a les inflamacions.

PREPARACIÓ. S'ha de bullir totes les plantes en oli i llavors afegir-hi la cera i queda com una pomada.

Entrevista 56, barreja II

FONT 271. Vallfogona de Ripollès (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Medicago sativa L. subsp. **sativa** (papilionàcies) - Part aèria

Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - Planta sencera

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a treure la inflamació quan et fas un truc.

PREPARACIÓ. Picat amb cansalada.

Entrevista 74, barreja I

FONT 286. Ribes de Freser (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Arnica montana L. subsp. **montana** (compostes) - Inflorescència

Hypericum perforatum L. (gutíferes) - Part aèria florida

Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - Arrel

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va molt bé per a quan estàs espunyit i per a tendons inflamats. T'untés allà on et fa mal i t'ho tapes amb una llana que quedi ben calent.

PREPARACIÓ. Faig un ungüent fent bullir les herbes en oli i greix de gallina, es cola i s'hi afegeix cera nova.

Antiinflamatori faringi

Entrevista 4, barreja I

FONT 862. Llanars (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Medicago sativa L. subsp. **sativa** (papilionàcies) - Part aèria

Ruta chalepensis L. (rutàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mal de coll.

PREPARACIÓ. Tot ben picat amb cansalada i entremig de dos draps.

Entrevista 14, barreja II

FONT 875. Sant Pau de Segúries (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Plantago major L. (plantaginàcies) - Fulla

Rubus ulmifolius Schott (rosàcies) - Fulla

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mal de coll.

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 17, barreja II

FONT 863. Molló (el Ripollès)

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

INGREDIENTS:

Crataegus monogyna Jacq. subsp. *monogyna* (rosàcies) - Flor
Plantago lanceolata L. (plantaginàcies) - Fulla
Rubus ulmifolius Schott (rosàcies) - Turió
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Gargarisme (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Anava bé per a les angines.
PREPARACIÓ. Es bullia i s'hi afegia mel.

Entrevista 32, barreja IV

FONT 877. Vilallonga de Ter (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Malva sylvestris L. (malvàcies) - Flor
Plantago lanceolata L. (plantaginàcies) - Part aèria
Rubus ulmifolius Schott (rosàcies) - Turió
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Gargarisme (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mal de coll.
PREPARACIÓ. Per a fer gàrgares.

Entrevista 45, barreja II

FONT 473. Ogassa (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Althaea officinalis L. (malvàcies) - Arrel
Punica granatum L. (litràcies) - Epicarpi
Rosa sp. (rosàcies) - Fruit
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les angines i el mal de coll.
PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 47, barreja II

FONT 265. Sant Joan de les Abadesses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Althaea officinalis L. (malvàcies) - Arrel
Plantago lanceolata L. (plantaginàcies) - Fulla
Viola alba Besser (violàcies) - Part aèria florida
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mal de coll.
PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 62, barreja II

FONT 479. Campdevàrol (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Punica granatum L. (litràcies) - Epicarpi
Rosa sp. (rosàcies) - Fruit
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Ens la feien prendre quan teníem mal de coll.
PREPARACIÓ. Decocció. L'aigua de les cireretes de pastor barrejades amb peles de magrana.

Entrevista 84, barreja I

FONT 297. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Santolina chamaecyparissus L. (compostes) - Inflorescència
Thymus vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Aerosol (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer bafes [dit "bafos"] per al mal de coll durant set o vuit minuts.
PREPARACIÓ. Decocció.

Antiinflamatori gàstric

Entrevista 45, barreja III

FONT 473. Ogassa (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Allium cepa L. (amaril·lidàcies) - Bulb
Bryonia cretica L. subsp. *dioica* (Jacq.) Tutin (cucurbitàcies) - Arrel
Cucumis sativus L. (cucurbitàcies) - Fruit
Cucurbita pepo L. var. *oblonga* Link (cucurbitàcies) - Fruit
Lippia triphylla (L'Hér.) O.Kuntze (labiades) - Part aèria
Melissa officinalis L. (labiades) - Part aèria
Pyrus malus L. subsp. *mitis* (Wallr.) O.Bolòs et J.Vigo (rosàcies) - Fruit
Santolina chamaecyparissus L. (compostes) - Inflorescència
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a la gàstrica [dit "gàstiga"] tifulosa o sigui per a les infeccions del ventre, et fa baixar la infecció, desinflama i et fa orinar.
PREPARACIÓ. Es fa coure tot tallat petit amb greix de porc, es cola amb un drap de fil i queda un ungüent. Se n'unta el ventre i s'hi posa un drap a sobre.

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

Antiinflamatori intestinal

Entrevista 28, barreja II

FONT 871. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Verbena officinalis L. (verbenàcies) - Part aèria florida

Vicia faba L. (papilionàcies) - Llavor

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a quan tens un mal de ventre molt fort.

PREPARACIÓ. Berberna picada amb faves seques mòltes i en emplastre.

OBSERVACIONS. No recorda si hi havia alguna altra planta.

Entrevista 31, barreja III

FONT 866. Vilallonga de Ter (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Lippia triphylla (L'Hér.) O.Kuntze (labiades) - Part aèria

Santolina chamaecyparissus L. (compostes) - Inflorescència

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a la panxa.

PREPARACIÓ. En infusió.

MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. En pren cada dia una tassa.

Entrevista 32, barreja I

FONT 877. Vilallonga de Ter (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Citrus limon (L.) Burm. (rutàcies) - Epicarpi

Oryza sativa L. (gramínies) - Llavor

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Decocció (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als vedells quan tenen mal de ventre.

PREPARACIÓ. Arròs bullit amb pela de llimona.

Entrevista 38

FONT 864. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Santolina chamaecyparissus L. (compostes) - Inflorescència

Thymus vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan tens mal de ventre.

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 56, barreja I

FONT 271. Vallfogona de Ripollès (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Allium cepa L. (amaril·lidàcies) - Bulb

Triticum aestivum L. (gramínies) - Llavor

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mal de panxa.

PREPARACIÓ. La ceba picada amb cansalda i barrejada amb segó [dit "segon"] per a fer emplastres.

Entrevista 67, barreja II

FONT 480. Sant Joan de les Abadesses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Polygala calcarea F.W.Schultz (poligalàcies) - Part aèria florida

Sambucus nigra L. (adoxàcies) - Inflorescència

Thymus vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a inflamacions de panxa.

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 72, barreja II

FONT 285. Planoles (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Brassica oleracea L. (crucíferes) - Fulla

Olea europaea L. subsp. **europaea** (oleàcies) - Suc del fruit

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la pròstata, per al mal de cap o per al mal de panxa, te l'has de posar on et fa mal.

PREPARACIÓ. Col calenta al rescals del foc i untada d'oli.

Entrevista 80

FONT 293. Campdevàrol (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Matricaria chamomilla L. (compostes) - Inflorescència

Mentha spicata L. (labiades) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a quan tens mal de panxa, per a ajudar a pair.
PREPARACIÓ. Decocció.

Antiinflamatori renal

Entrevista 45, barreja I

FONT 473. Ogassa (el Ripollès)
INGREDIENTS:

Lippia triphylla (L'Hér.) O.Kuntze (labiades) - Part aèria
Polygala calcarea F.W.Schultz (poligalàcies) - Part aèria florida
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la inflamació.
PREPARACIÓ. Decocció.

Antinauseabund

Entrevista 38

FONT 864. Camprodon (el Ripollès)
INGREDIENTS:

Santolina chamaecyparissus L. (compostes) - Inflorescència
Thymus vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mareig.
PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 94, barreja III

FONT 307. Campdevàrol (el Ripollès)
INGREDIENTS:

Achillea millefolium L. (compostes) - Inflorescència
Thymus vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mareig.
PREPARACIÓ. Decocció.

Antineoplàstic

Entrevista 78, barreja I

FONT 291. Planoles (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Ranunculus parnassifolius L. (ranunculàcies) - Arrel
Senecio leucophyllus DC. (compostes) - Part aèria florida
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Cataplasma (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als càncers.
PREPARACIÓ. Picades amb greix per a fer cataplasmes.
OBSERVACIONS. A una dona de Nevà que tenia el seu germà amb càncer, li feien aquests cataplasmes.

Antiodontàlgic

Entrevista 53, barreja IX

FONT 276. Les Llosses (el Ripollès)
INGREDIENTS:

Eryngium campestre L. (umbel·líferes) - Arrel
Taraxacum dissectum (Ledeb.) Ledeb. (compostes) - Arrel
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als nens quan els sortien les dents.
PREPARACIÓ. Decocció.
OBSERVACIONS. També hi posava arrel de jonc, però no s'ha pogut determinar la planta.

Entrevista 73, barreja I

FONT 287. Campelles (el Ripollès)
INGREDIENTS:

Pistacia lentiscus L. (anacardiàcies) - Fulla
Plantago lanceolata L. (plantaginàcies) - Fulla
Rosmarinus officinalis L. (labiades) - Part aèria florida
Ruta chalepensis L. (rutàcies) - Part aèria
Satureja montana L. (labiades) - Part aèria florida
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Col·lutori (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es glopejava per al mal de queixals, quan tenies càries.
PREPARACIÓ. Es bullia amb vi.

Antiofídic

Entrevista 94, barreja II

FONT 307. Campdevàrol (el Ripollès)
INGREDIENTS:
Allium sativum L. (amaril·lidàcies) - Bulb

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

Olea europaea L. subsp. **europaea** (oleàcies) - Suc del fruit

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina veterinària

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan les vaques els pessiga un escurçó, que normalment és al costat del braguer on tenen la pell més prima. Quan havíem munyit els fèiem un bon massatge amb aquest allioli, i ja l'endemà quan tornaven a munyir els començava a sortir tota la porqueria.

PREPARACIÓ. Fer un allioli negat amb cabeça d'alls i anar-hi afegint oli.

Entrevista 96, barreja II

FONT 309. Pardines (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Allium sativum L. (amaril·lidàcies) - Bulb

Sambucus nigra L. (adoxàcies) - Inflorescència

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a pessigades d'escurçó.

PREPARACIÓ. Perfums de sabuc i tres grans d'all.

Entrevista 96, barreja III

FONT 309. Pardines (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Allium sativum L. (amaril·lidàcies) - Bulb

Olea europaea L. subsp. **europaea** (oleàcies) - Suc del fruit

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (mescla medicamentosa, ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Fregar-te amb allioli per a les mossegades d'escurçó i embolicar-ho amb un parrac.

PREPARACIÓ. Allioli.

Antipirètic

Entrevista 54, barreja IV

FONT 270. Sant Joan de les Abadesses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Brassica nigra (L.) Koch in Roehl (crucíferes) - Llavor

Brassica oleracea L. (crucíferes) - Llavor

Vitis vinifera L. (vitàcies) - Suc del fruit

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer baixar la febre.

PREPARACIÓ. S'utilitzen torrades amb vinagre, juntament amb la grana de col i la mostassa.

Entrevista 91, barreja II

FONT 304. Pardines (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Allium sativum L. (amaril·lidàcies) - Bulb

Linum usitatissimum L. subsp. **usitatissimum** (linàcies) - Llavor

Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - Part aèria

Piper nigrum L. (piperàcies) - Fruit

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer baixar la febre.

PREPARACIÓ. Dues llesques de pa torrat i al mig s'hi posava julivert, all, pebre i grana de lli.

Es posava a les plantes dels peus.

OBSERVACIONS. D'aquest remei en dèiem mostasses.

Antipiròtic

Entrevista 45, barreja IV

FONT 473. Ogassa (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Jasonia tuberosa (L.) DC. (compostes) - Part aèria florida

Sambucus nigra L. (adoxàcies) - Parènquima cortical

Tilia platyphyllos Scop. (tiliàcies) - Parènquima cortical

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a les cremades.

PREPARACIÓ. Es fa un unguent amb cera nova d'abella.

Entrevista 53, barreja III

FONT 276. Les Llosses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Arnica montana L. subsp. **montana** (compostes) - Inflorescència

Hypericum perforatum L. (gutíferes) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les cremades.

PREPARACIÓ. Posada en oli i tapada es deixa dos mesos com a mínim, llavors ja es pot fer servir.

Entrevista 78, barreja IV

FONT 291. Planoles (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

Alkanna tinctoria Tausch (boraginàcies) - Arrel
Salvia verbenaca L. (labiades) - Fulla
Sempervivum tectorum L. (crassulàcies) - Part aèria
Taxus baccata L. (taxàcies) - Parènquima cortical
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va molt bé per a les llagues i cremades.
PREPARACIÓ. Es posen les plantes amb meitat greix i meitat cansalada i es fa coure tot plegat. Queda una pomada de color rosa.

Entrevista 95

FONT 308. Molló (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Bellis perennis L. (compostes) - Inflorescència
Parietaria officinalis L. subsp. ***judaica*** (L.) Béguinot (urticàcies) - Part aèria
Sedum dasyphyllum L. (crassulàcies) - Part aèria
Umbilicus rupestris (Salisb.) Dandy (crassulàcies) - Part aèria
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Servia per a les cremadures.
PREPARACIÓ. Es feia un oli. S'havien de coure les plantes en oli.
OBSERVACIONS. La Justina de can França es va cremar i la meva [dit "meu"] mare la va curar. Em sembla que hi posava set plantes, però no me'n recordo.

Antipneumònic

Entrevista 103

FONT 786. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Juniperus communis L. (cupressàcies) - Tija
Linum usitatissimum L. subsp. ***usitatissimum*** (linàcies) - Llavor
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (mescla medicamentosa, ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es posava entre dos draps al pit per a tractar les pulmonies.
PREPARACIÓ. Merda blanca de gos, grana de lli i oli de ginebre, tot remenat.

Antiprostàtic

Entrevista 13, barreja I

FONT 874. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Santolina chamaecyparissus L. (compostes) - Inflorescència
Thymus vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida
Tilia platyphyllos Scop. (tiliàcies) - Bràctea i inflorescència
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Li han dit que ha de beure molta aigua per a la pròstata, per a no beure tanta aigua clara beu això.
PREPARACIÓ. Decocció.
MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Cada matí una tassa.

Entrevista 72, barreja II

FONT 285. Planoles (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Brassica oleracea L. (crucíferes) - Fulla
Olea europaea L. subsp. ***europaea*** (oleàcies) - Suc del fruit
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la pròstata, per al mal de cap o per al mal de panxa, te l'has de posar on et fa mal.
PREPARACIÓ. Col calenta al rescals del foc i untada d'oli.

Antipruriginós

Entrevista 96, barreja IV

FONT 309. Pardines (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Malva sylvestris L. (malvàcies) - Part aèria florida
Parietaria officinalis L. subsp. ***judaica*** (L.) Béguinot (urticàcies) - Part aèria
Plantago sp. (plantaginàcies) - Part aèria
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (mescla medicamentosa, ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Fregar-te amb les tres herbes quan et fas una ortigada.

Antireumàtic

Entrevista 63, barreja I

FONT 277. Queralbs (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Allium sativum L. (amaril·lidàcies) - Bulb
Geranium robertianum L. (geraniàcies) - Part aèria
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern)

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

EFFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al reuma.
PREPARACIÓ. Aixafar les plantes en oli i fer-ne emplastres.

Entrevista 102, barreja IV

FONT 788. Queralbs (el Ripollès)
INGREDIENTS:

Agave americana L. (asparagàcies) - Suc de la fulla

Althaea officinalis L. (malvàcies) - Arrel

Rosa sp. (rosàcies) - Flor

Ruta chalepensis L. (rutàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per al dolor i el reuma dels genolls.

PREPARACIÓ. Es fa bullir tot.

Antisèptic bucal

Entrevista 9

FONT 860. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Achillea ptarmica L. subsp. **pyrenaica** (Sibth. ex Godr. in Gren. et Godr.)

Rouy (compostes) - Inflorescència

Sambucus nigra L. (adoxàcies) - Inflorescència

Thymus vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Col·lutori (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. S'usava molt per a infeccions bucal.

PREPARACIÓ. Infusió.

Entrevista 16, barreja III

FONT 881. Sant Pau de Segúries (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Jasonia tuberosa (L.) DC. (compostes) - Part aèria florida

Plantago lanceolata L. (plantaginàcies) - Part aèria

Rubus ulmifolius Schott (rosàcies) - No consta

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Col·lutori (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan tens tatxes a la boca.

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 54, barreja III

FONT 270. Sant Joan de les Abadesses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Hieracium pilosella L. (compostes) - Fulla

Rubus ulmifolius Schott (rosàcies) - Turió

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Col·lutori (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les tatxes de mal de la boca de la canalla.

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 56, barreja II

FONT 271. Vallfogona de Ripollès (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Hieracium pilosella L. (compostes) - Fulla

Plantago lanceolata L. (plantaginàcies) - Fulla

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Col·lutori (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les tatxes de la boca de la canalla.

PREPARACIÓ. Decocció.

Antisèptic extern

Entrevista 8, barreja II

FONT 853. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Althaea officinalis L. (malvàcies) - Arrel

Allium sativum L. (amaril·lidàcies) - Bulb

Bryonia cretica L. subsp. **dioica** (Jacq.) Tutin (cucurbitàcies) - Arrel

Lilium pyrenaicum Gouan (liliàcies) - Bulb

Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - Arrel

Ruta chalepensis L. (rutàcies) - Part aèria

Sedum dasyphyllum L. (crassulàcies) - Part aèria

Umbilicus rupestris (Salisb.) Dandy (crassulàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. S'utilitzava per a ferides, infeccions i grans.

PREPARACIÓ. Es posaven totes aquestes plantes en un tupí de terra a bullir en oli bo d'amanir, llavors es colava.

Entrevista 31, barreja IV

FONT 866. Vilallonga de Ter (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

Allium sativum L. (amaril·lidàcies) - Bulb

Bryonia cretica L. subsp. **dioica** (Jacq.) Tutin (cucurbitàcies) - Arrel

Fraxinus excelsior L. (oleàcies) - Parènquima cortical

Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - Arrel

Ruta chalepensis L. (rutàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. S'utilitzava per a ferides, infeccions i per a curar mals externs.

PREPARACIÓ. En un tupí de terra es fan bullir aquestes herbes en oli.

Entrevista 39, barreja I

FONT 888. Setcases (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Malva sylvestris L. (malvàcies) - Part aèria

Parietaria officinalis L. subsp. **judaica** (L.) Béguinot (urticàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a infeccions.

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 39, barreja II

FONT 888. Setcases (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Allium sativum L. (amaril·lidàcies) - Bulb

Plantago sp. (plantaginàcies) - Part aèria

Senecio vulgaris L. (compostes) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les infeccions.

PREPARACIÓ. Es fa bullir en oli.

Entrevista 53, barreja I

FONT 276. Les Llosses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Fraxinus excelsior L. (oleàcies) - Fulla

Prunella vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida

Thymus vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a desinfectar ferides.

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 89, barreja I

FONT 302. Toses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Rosmarinus officinalis L. (labiades) - Part aèria florida

Thymus vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a rentar mals i ferides de les persones.

PREPARACIÓ. Decocció.

OBSERVACIONS. També forma part de la barreja la "sivina", aquesta planta no està identificada tot i que creiem que es tracta d'una espècie de *Juniperus*.

Entrevista 96, barreja III

FONT 309. Pardines (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Allium cepa L. (amaril·lidàcies) - Bulb

Centaurea calcitrapa L. (compostes) - Inflorescència

Malva sylvestris L. (malvàcies) - Part aèria florida

Saxifraga longifolia Lap. subsp. **longifolia** (saxifragàcies) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina veterinària

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a netejar les truges quan havien godallat.

PREPARACIÓ. Decocció.

Antisèptic intern

Entrevista 8, barreja I

FONT 853. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Malva sylvestris L. (malvàcies) - Part aèria florida

Parietaria officinalis L. subsp. **judaica** (L.) Béguinot (urticàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les infeccions de budells.

PREPARACIÓ. Infusió.

Antisèptic ocular

Entrevista 72, barreja III

FONT 285. Planoles (el Ripollès)

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

INGREDIENTS:

Allium cepa L. (amaril·lidàcies) - Bulb

Citrus limon (L.) Burm. (rutàcies) - Suc del fruit

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. El suc que fa és bo per a la vista, quan tens cataractes.

PREPARACIÓ. Ratlles una ceba tendra, coles el suc amb un drap de cotó i t'hi neteges els ulls.

Antitussigen

Entrevista 14, barreja V

FONT 875. Sant Pau de Segúries (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Athaea officinalis L. (malvàcies) - Arrel

Pyrus malus L. subsp. **mitis** (Wallr.) O.Bolòs et J.Vigo (rosàcies) - Fruit

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. S'usa per a la tos.

PREPARACIÓ. Decocció d'ambdues i queda com un xarop.

Entrevista 46

FONT 266. Sant Joan de les Abadesses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Athaea officinalis L. (malvàcies) - Arrel

Citrus limon (L.) Burm. (rutàcies) - Fruit

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la tos.

PREPARACIÓ. Es fa cremar sucre amb la rel, s'hi talla una llimona i s'hi afegeix aigua i es deixa bullir que redueixi per meitat.

Entrevista 78, barreja II

FONT 291. Planoles (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Lavandula angustifolia Mill. (labiades) - Summitat florífera

Mentha pulegium L. (labiades) - Part aèria florida

Rosmarinus officinalis L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tintura alcohòlica (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a la tos i els refredats. Destapa molt.

PREPARACIÓ. Posar les herbes amb esperit de vi camforat.

Coadjuvant del postpart

Entrevista 8, barreja I

FONT 853. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Malva sylvestris L. (malvàcies) - Part aèria florida

Parietaria officinalis L. subsp. **judaica** (L.) Béguinot (urticàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina veterinària

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les vaques quan no havien fet les despulles.

PREPARACIÓ. Infusió.

Entrevista 10

FONT 850. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Malva sylvestris L. (malvàcies) - Part aèria florida

Parietaria officinalis L. subsp. **judaica** (L.) Béguinot (urticàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Se'n donava a les truges quan havien parit per a desinfectar-les.

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 14, barreja I

FONT 875. Sant Pau de Segúries (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Malva sylvestris L. (malvàcies) - Part aèria florida

Parietaria officinalis L. subsp. **judaica** (L.) Béguinot (urticàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Abans es donava a les parteres tres o quatre dies després de tenir la criatura, per a netejar.

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 27

FONT 887. Molló (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Beta vulgaris L. subsp. **vulgaris** var. **vulgaris** (quenopodiàcies) - Fulla

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

Parietaria officinalis L. subsp. **judaica** (L.) Béguinot (urticàcies) - Part aèria
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Suspensió (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina veterinària
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es donava a les truges quan havien godallat per a netejar-les.
PREPARACIÓ. Es feia aigua i s'hi barrejava pa sec.

Entrevista 29, barreja III

FONT 897. Llanars (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Malva sylvestris L. (malvàcies) - Part aèria

Olea europaea L. subsp. **europaea** (oleàcies) - Suc del fruit

Parietaria officinalis L. subsp. **judaica** (L.) Béguinot (urticàcies) - Part aèria

Plantago lanceolata L. (plantaginàcies) - Part aèria

Plantago major L. (plantaginàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina veterinària

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les truges quan han godallat i no poden orinar.

PREPARACIÓ. Decocció. Fer bullir totes les herbes i afegir-hi un raig d'oli.

Entrevista 30, barreja IV

FONT 878. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Meum athamanticum Jacq. subsp. **athamanticum** (umbel·líferes) - Arrel

Senecio leucophyllus DC. (compostes) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina veterinària

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a ajudar a fer les despulles del bestiar.

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 31, barreja I

FONT 866. Vilallonga de Ter (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Beta vulgaris L. subsp. **vulgaris** var. **vulgaris** (quenopodiàcies) - Fulla

Parietaria officinalis L. subsp. **judaica** (L.) Béguinot (urticàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Suspensió (ús intern)

EFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina veterinària

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a netejar les trugues quan havien godallat.

PREPARACIÓ. Brou amb blets, bledes, pa i aigua.

Entrevista 32, barreja II

FONT 877. Vilallonga de Ter (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Beta vulgaris L. subsp. **vulgaris** var. **vulgaris** (quenopodiàcies) - Fulla

Parietaria officinalis L. subsp. **judaica** (L.) Béguinot (urticàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Suspensió (ús intern)

EFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan les truges havien godallat, els anava bé per a netejar la panxa.

PREPARACIÓ. Brou de pa bullit amb bledes i blets.

Entrevista 37, barreja I

FONT 870. Setcases (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Meum athamanticum Jacq. subsp. **athamanticum** (umbel·líferes) - Arrel

Saxifraga longifolia Lap. subsp. **longifolia** (saxifragàcies) - Fulla

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a ajudar a fer les despulles de les vaques.

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 37, barreja II

FONT 870. Setcases (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Ramonda myconi (L.) Reichenb. (gesneriàcies) - Part aèria

Saxifraga longifolia Lap. subsp. **longifolia** (saxifragàcies) - Fulla

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a netejar les vaques quan havien vedellat o havien tingut un avortament.

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 53, barreja VIII

FONT 276. Les Llosses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Allium cepa L. (amaril·lidàcies) - Bulb

Malva sylvestris L. (malvàcies) - No consta

Parietaria officinalis L. subsp. **judaica** (L.) Béguinot (urticàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina veterinària

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les truges quan godallaven, per a fer baixar la inflamació.
PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 54, barreja I

FONT 270. Sant Joan de les Abadesses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Arundo donax L. (gramínies) - Fulla

Ceterach officinarum DC. in Lam. et DC. (polipodiàcies) - Fronda

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina veterinària

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a ajudar una vaca a fer les despulles.

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 89, barreja I

FONT 302. Toses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Rosmarinus officinalis L. (labiades) - Part aèria florida

Thymus vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina veterinària

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a netejar i purgar les ovelles quan havien xaiat.

PREPARACIÓ. Decocció.

OBSERVACIONS. També forma part de la barreja la "sivina", aquesta planta no està identificada tot i que creiem que es tracta d'una espècie de Juniperus.

Entrevista 90, barreja I

FONT 303. Ribes de Freser (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Parietaria officinalis L. subsp. **judaica** (L.) Béguinot (urticàcies) - Part aèria

Zea mays L. (gramínies) - Estils i estigmes

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina veterinària

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a quan les truges havien parit, se'ls afegia a l'abeurall.

PREPARACIÓ. Decocció. Aigua de les morelles i una espiga de blat de moro vermell.

Desconegut per l'informant

Entrevista 74, barreja III

FONT 286. Ribes de Freser (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Medicago sativa L. subsp. **sativa** (papilionàcies) - Part aèria

Thymus vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida

Vitis vinifera L. (vitàcies) - Suc del fruit

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Les plantes tendres ben picades i ruixades amb vinagre. Se'n feia un emplastre amb una mitja gruixuda i tot ben calent a sobre la panxa.

Entrevista 102, barreja V

FONT 788. Queralbs (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Achillea ptarmica L. subsp. **pyrenaica** (Sibth. ex Godr. in Gren. et Godr.)

Rouy (compostes) - Inflorescència

Althaea officinalis L. (malvàcies) - Arrel

Fraxinus excelsior L. (oleàcies) - Fulla

Paronychia kapela (Hacq.) Kerner (cariofil·làcies) - Part aèria florida

Salvia pratensis L. (labiades) - Fulla

Thymus vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

PREPARACIÓ. Es feia aigua de totes les plantes i s'hi ratllava una mica de serp blanca.

Entrevista 104, barreja II

FONT 789. Manresa (el Bages)

INGREDIENTS:

Medicago sativa L. subsp. **sativa** (papilionàcies) - Part aèria

Trifolium pratense L. (papilionàcies) - Flor

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Desconegut per l'informant

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. No consta

OBSERVACIONS. No en recorda l'ús.

Digestiu

Entrevista 2, barreja II

FONT 846. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Carum carvi L. (umbel·líferes) - Llavor

Parietaria officinalis L. subsp. **judaica** (L.) Béguinot (urticàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la canalla quan estaven empatsats.
Per a refrescar-los.
PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 16, barreja I

FONT 881. Sant Pau de Segúries (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Lippia triphylla (L'Hér.) O.Kuntze (labiades) - Part aèria

Santolina chamaecyparissus L. (compostes) - Inflorescència

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan no saps què tens perquè has paït malament.

PREPARACIÓ. En infusió.

Entrevista 53, barreja V

FONT 276. Les Llosses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Herniaria glabra L. (cariofil·làcies) - Part aèria

Mentha sp. (labiades) - Part aèria

Polygala calcarea F.W.Schultz (poligalàcies) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a ajudar a pair.

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 55

FONT 475. Vallfogona de Ripollès (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Sambucus nigra L. (adoxàcies) - Inflorescència

Santolina chamaecyparissus L. (compostes) - Inflorescència

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a l'estómac.

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 74, barreja II

FONT 286. Ribes de Freser (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Herniaria glabra L. (cariofil·làcies) - Part aèria

Matricaria chamomilla L. (compostes) - Inflorescència

Thymus vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer pair.

PREPARACIÓ. Decocció.

OBSERVACIONS. La camamilla la sembro.

Entrevista 80

FONT 293. Campdevàrol (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Matricaria chamomilla L. (compostes) - Inflorescència

Mentha spicata L. (labiades) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a quan tens mal de panxa, per a ajudar a pair.

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 94, barreja IV

FONT 307. Campdevàrol (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Matricaria chamomilla L. (compostes) - Inflorescència

Mentha spicata L. (labiades) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Digestiu.

PREPARACIÓ. En infusió.

Entrevista 102, barreja I

FONT 788. Queralbs (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Achillea ptarmica L. subsp. **pyrenaica** (Sibth. ex Godr. in Gren. et Godr.)

Rouy (compostes) - Inflorescència

Sedum album L. (crassulàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És un digestiu que va bé per a l'estómac.

PREPARACIÓ. Es pren en infusió.

Diürètic

Entrevista 23, barreja II

FONT 885. Vilallonga de Ter (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

Asperula cynanchica L. (rubiàcies) - Part aèria florida
Equisetum arvense L. (equisetàcies) - Part aèria estèril
Zea mays L. (gramínies) - Estils i estigmes
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer orinar.
PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 30, barreja II

FONT 878. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Polygala calcarea F.W.Schultz (poligalàcies) - Part aèria florida
Zea mays L. (gramínies) - Estils i estigmes
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer orinar.
PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 36

FONT 854. Sant Pau de Segúries (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Asperula cynanchica L. (rubiàcies) - Part aèria florida
Equisetum arvense L. (equisetàcies) - Part aèria estèril
Lithospermum officinale L. (boraginàcies) - Part aèria fructificada
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer orinar.
PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 43

FONT 263. Sant Joan de les Abadesses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Arundo donax L. (gramínies) - Arrel
Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - Arrel
Prunus avium (L.) L. (rosàcies) - Peduncle
Zea mays L. (gramínies) - Estils i estigmes
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. T'ajuda a orinar.

Entrevista 45, barreja I

FONT 473. Ogassa (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Lippia triphylla (L'Hér.) O.Kuntze (labiades) - Part aèria
Polygala calcarea F.W. Schultz (poligalàcies) - Part aèria florida
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a fer orinar.
PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 45, barreja III

FONT 473. Ogassa (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Allium cepa L. (amaril·lidàcies) - Bulb
Bryonia cretica L. subsp. ***dioica*** (Jacq.) Tutin (cucurbitàcies) - Arrel
Cucumis sativus L. (cucurbitàcies) - Fruit
Cucurbita pepo L. var. ***oblonga*** Link (cucurbitàcies) - Fruit
Lippia triphylla (L'Hér.) O.Kuntze (labiades) - Part aèria
Melissa officinalis L. (labiades) - Part aèria
Pyrus malus L. subsp. ***mitis*** (Wallr.) O.Bolòs et J.Vigo (rosàcies) - Fruit
Santolina chamaecyparissus L. (compostes) - Inflorescència
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a la gàstrica [dit "gàstiga"]
tifulosa o sigui per a les infeccions del ventre, et fa baixar la infecció, desinflama i et fa orinar.
PREPARACIÓ. Es fa coure tot tallat petit amb greix de porc, es cola amb un drap de fil i
queda un unguent. Se n'unta el ventre i s'hi posa un drap a sobre.

Estomacal

Entrevista 5, barreja I

FONT 873. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Citrus limon (L.) Burm. (rutàcies) - Suc del fruit
Oryza sativa L. (gramínies) - Llavor
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (mescla medicamentosa, ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a netejar l'estómac i els budells, fa
baixar la panxa.
PREPARACIÓ. Es fa un suc de llimona amb aigua tèbia i mel i es comença posant-hi un gra
d'arròs i es va pujant d'un en un cada dia fins arribar a trenta i llavors es baixa de la mateixa
manera.

Expectorant

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

Entrevista 97

FONT 310. Ogassa (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Arnica montana L. subsp. **montana** (compostes) - Inflorescència

Artemisia absinthium L. (compostes) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Loció (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Et fas fregues quan estàs tapat.

PREPARACIÓ. Es posava en esperit de vi.

Hematocatàrtic

Entrevista 11, barreja III

FONT 879. Vilallonga de Ter (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Eryngium bourgatii Gouan (umbel·líferes) - Arrel

Tilia platyphyllos Scop. (tiliàcies) - Bràctea i inflorescència

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a netejar la sang.

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 32, barreja III

FONT 877. Vilallonga de Ter (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Allium cepa L. (amaril·lidàcies) - Bulb

Allium sativum L. (amaril·lidàcies) - Bulb

Apium graveolens L. (umbel·líferes) - Part aèria

Carum carvi L. (umbel·líferes) - Llavor

Citrus limon (L.) Burm. (rutàcies) - Fruit

Foeniculum vulgare Mill. (umbel·líferes) - Part aèria

Mentha spicata L. (labiades) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Macerat en aigua (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a netejar la sang.

PREPARACIÓ. Es posen totes les plantes a mullega en aigua la nit abans i l'endemà es beu l'aigua.

OBSERVACIONS. És un remei de la seva mare.

Entrevista 68, barreja II

FONT 281. Queralbs (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Achillea ptarmica L. subsp. **pyrenaica** (Sibth. ex Godr. in Gren. et Godr.)

Rouy (compostes) - Inflorescència

Meum athamanticum Jacq. subsp. **athamanticum** (umbel·líferes) - Arrel

Ranunculus parnassifolius L. (ranunculàcies) - Planta sencera

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. El meu pare deia que era una purga per a les sangs.

PREPARACIÓ. Decocció. Posava les herbes en un tupí de terra al foc a terra.

MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Es prenia aquesta barreja a la primavera i a la tardor.

S'havia d'esperar una hora abans de menjar.

Hemostàtic extern

Entrevista 56, barreja III

FONT 271. Vallfogona de Ripollès (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Achillea millefolium L. (compostes) - Inflorescència

Agrimonia eupatoria L. (rosàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a estroncar les sangs quan tens hemorràgia, per exemple sang al nas, en infusió.

PREPARACIÓ. Infusió.

Hepatoprotector

Entrevista 7, barreja I

FONT 849. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Carum carvi L. (umbel·líferes) - Llavor

Senecio leucophyllus DC. (compostes) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les infeccions de ronyons.

PREPARACIÓ. Decocció.

Hipolipemiant

Entrevista 34, barreja I

FONT 869. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Citrus limon (L.) Burm. (rutàcies) - Suc del fruit

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

Citrus sinensis (L.) Osbeck (rutàcies) - Suc del fruit
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Sense forma farmacèutica (mescla medicamentosa, ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Evita que tinguis colesterol.
PREPARACIÓ. Suc de taronja amb un raig de llimona.
MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Cada matí en dejú.

Hipouricemiant

Entrevista 28, barreja I

FONT 871. Camprodon (el Ripollès)
INGREDIENTS:
Allium sativum L. (amaril·lidàcies) - Bulb
Senecio vulgaris L. (compostes) - Part aèria
Sonchus oleraceus L. (compostes) - Part aèria
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. No consta
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al mal de gota.
PREPARACIÓ. Bullir els lletissos en oli amb uns quants xerixells i uns grans d'all.

Laxant

Entrevista 17, barreja III

FONT 863. Molló (el Ripollès)
INGREDIENTS:
Malva sylvestris L. (malvàcies) - Part aèria florida
Parietaria officinalis L. subsp. **judaica** (L.) Béguinot (urticàcies) - Part aèria
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ènema (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per al bestiar, quan tenia restrenyiment.
PREPARACIÓ. Se'n feia aigua per a fer lavatives.

Entrevista 31, barreja II

FONT 866. Vilallonga de Ter (el Ripollès)
INGREDIENTS:
Centaurium erythraea Rafn subsp. **majus** (Hoffms. et Link) Lainz (gencianàcies) - Part aèria florida
Pyrus malus L. subsp. **mitis** (Wallr.) O.Bolòs et J.Vigo (rosàcies) - Fruit
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a anar de ventre.

PREPARACIÓ. Es fa bullir amb un litre d'aigua, un brot de Santa Margarida amb tres o quatre talls de poma i es deixa nou dies a sol i serena.
MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Una tassa en dejú.
OBSERVACIONS. Aquest remei l'hi va dir el seu germà una vegada que tenia molt dolor a la panxa i no podia anar de ventre.

Litotríptic renal

Entrevista 4, barreja II

FONT 862. Llanars (el Ripollès)
INGREDIENTS:
Equisetum arvense L. (equisetàcies) - Part aèria estèril
Herniaria glabra L. (cariofil·làcies) - Part aèria
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les pedres.
PREPARACIÓ. Decocció.

Per a l'ictus apoplèctic/cerebral

Entrevista 30, barreja III

FONT 878. Camprodon (el Ripollès)
INGREDIENTS:
Lippia triphylla (L'Hér.) O.Kuntze (labiades) - Part aèria
Olea europaea L. subsp. **europaea** (oleàcies) - Fulla
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a prevenir les feridures.
PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 91, barreja II

FONT 304. Pardines (el Ripollès)
INGREDIENTS:
Allium sativum L. (amaril·lidàcies) - Bulb
Linum usitatissimum L. subsp. **usitatissimum** (linàcies) - Llavor
Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - Part aèria
Piper nigrum L. (piperàcies) - Fruit
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan tenies un cop de sang.
PREPARACIÓ. Dues llesques de pa torrat i al mig s'hi posava julivert, all, pebre i grana de lli.
Es posava a les plantes dels peus.
OBSERVACIONS. D'aquest remei en dèiem mostasses.

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

Per a la irritació

Entrevista 72, barreja I

FONT 285. Planoles (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Calendula officinalis L. (compostes) - Inflorescència

Hypericum perforatum L. (gutíferes) - Part aèria florida

Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - Arrel

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És molt bo com a reforçant d'ossos, per als trencats, per a l'artrosi, per a les picors, per al dolor en general sempre que no hi hagi ferida. L'oncle m'ho va ensenyar a fer, deia que te n'has de posar fins que arriba un moment que el mal t'escup, vol dir que ja estàs curat.

PREPARACIÓ. En una cassola de terra s'hi posa un litre d'oli i s'hi afegeix un grapat d'herba de Sant Joan, un tros de greix de gallina, un tros de cera de mel, tres o quatre arrels de julivert i dos o tres bojacs. Amb el foc molt baix s'espera que bulli i llavors es deixa mltja hora més. Quan es tebi és cola.

Per a la varicel·la

Entrevista 53, barreja X

FONT 276. Les Llosses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Hieracium pilosella L. (compostes) - No consta

Scabiosa columbaria L. (dipsacàcies) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Juntament amb carn de serp, se'n feia aigua per a quan tenies la verola borda (varicel·la) o xarmpió.

PREPARACIÓ. Decocció.

Per a les picades

Entrevista 28, barreja I

FONT 871. Camprodón (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Allium sativum L. (amaril·lidàcies) - Bulb

Senecio vulgaris L. (compostes) - Part aèria

Sonchus oleraceus L. (compostes) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a picades verinoses, et desapareix la inflor.

PREPARACIÓ. Bullir els lletissos en oli amb uns quants xerixells i uns grans d'all.

Entrevista 53, barreja III

FONT 276. Les Llosses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Arnica montana L. subsp. ***montana*** (compostes) - Inflorescència

Hypericum perforatum L. (gutíferes) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les picades d'abella.

PREPARACIÓ. Posada en oli i tapada es deixa dos mesos com a mínim, llavors ja es pot fer servir.

Entrevista 63, barreja II

FONT 277. Queralbs (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Medicago sativa L. subsp. ***sativa*** (papilionàcies) - Part aèria

Urtica dioica L. (urticàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a desinfectar quan tenies una picada.

PREPARACIÓ. Trinxades amb cansalada per a fer emplastes.

Entrevista 67, barreja I

FONT 480. Sant Joan de les Abadesses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Alkanna tinctoria Tausch (boraginàcies) - Arrel

Ramonda myconi (L.) Reichenb. (gesneriàcies) - Part aèria

Ruta chalepensis L. (rutàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a les picades.

PREPARACIÓ. S'ha de bullir les plantes en oli.

Per a trastorns de la pell o del teixit subcutani

Entrevista 77, barreja I

FONT 290. Pardines (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Allium cepa L. (amaril·lidàcies) - Bulb

Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - Arrel

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va bé per a mals de la pell, nafres que et surten quan et fas gran.
PREPARACIÓ. En una cassola de terra s'hi posen els alls (tres, cinc o set) i les rels de julivert (tres arrels) i es deixen bullir en oli, quan són rossos ho treus del foc i hi afegeixes cera verge de buc.

Per a trastorns del sistema musculoesquelètic

Entrevista 61, barreja I

FONT 275. Pardines (el Ripollès)
INGREDIENTS:
Achillea ptarmica L. subsp. **pyrenaica** (Sibth. ex Godr. in Gren. et Godr.) Rouy (compostes) - Inflorescència
Allium sativum L. (amaril·lidàcies) - Bulb
Geranium robertianum L. (geraniàcies) - Part aèria jove
Pinus sylvestris L. (pinàcies) - Part aèria jove
Ruta chalepensis L. (rutàcies) - Part aèria
Zea mays L. (gramínies) - No consta
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a curar un esperó de la sola del peu.
PREPARACIÓ. Es fa un unguent. Es posa en una cassola de terra mig litre d'oli i sagí ranci fins que es fongui, llavors s'hi afegeixen totes les herbes i s'hi fan bullir. Després es cola i es pot posar en un pot de vidre. S'utilitzen tres grans d'all.

Per al lipoma

Entrevista 75, barreja I

FONT 288. Ribes de Freser (el Ripollès)
INGREDIENTS:
Geranium robertianum L. (geraniàcies) - Part aèria
Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - Arrel
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. A la Mercè la seva mare li va curar un quist [dit "quiste"] que tenia a la mà.
PREPARACIÓ. Bullir les herbes en greix de gallina i oli d'oliva.

Per al malestar / Per a la fatiga

Entrevista 11, barreja I

FONT 879. Vilallonga de Ter (el Ripollès)
INGREDIENTS:
Arnica montana L. subsp. **montana** (compostes) - Inflorescència
Thymus vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida
Tilia platyphyllos Scop. (tiliàcies) - Bràctea i inflorescència
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan tens malestar general.
PREPARACIÓ. Fer bullir les tres herbes.

Per al panadís

Entrevista 61, barreja II

FONT 275. Pardines (el Ripollès)
INGREDIENTS:
Allium sativum L. (amaril·lidàcies) - Bulb
Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - Arrel
Piper nigrum L. (piperàcies) - Fruit
Senecio vulgaris L. (compostes) - Part aèria
Vitis vinifera L. (vitàcies) - Suc del fruit
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a curar les espitlles.
PREPARACIÓ. Es piquen les plantes barrejades, es torra ben torrat al foc i es fa un pegat, ha de ser una manxiula molt forta.

Entrevista 89, barreja II

FONT 302. Toses (el Ripollès)
INGREDIENTS:
Allium sativum L. (amaril·lidàcies) - Bulb
Pinus sylvestris L. (pinàcies) - No consta
Piper nigrum L. (piperàcies) - Fruit
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina veterinària
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es feia servir per a les espitlles de les ovelles, les feia rebentar i feia sortir el pus de dintre.
PREPARACIÓ. Es bullia amb una mica d'oli.

Per al xarampió

Entrevista 53, barreja X

FONT 276. Les Lloses (el Ripollès)
INGREDIENTS:

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

Hieracium pilosella L. (compostes) - No consta
Scabiosa columbaria L. (dipsacàcies) - Part aèria florida
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Juntament amb carn de serp, se'n feia aigua per a quan tenies la verola borda (varicel·la) o xarampió.
PREPARACIÓ. Decocció.

Per als esquinços

Entrevista 72, barreja I

FONT 285. Planoles (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Calendula officinalis L. (compostes) - Inflorescència
Hypericum perforatum L. (gutíferes) - Part aèria florida
Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - Arrel
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És molt bo com a reforçant d'ossos, per als trencats, per a l'artrosi, per a les picors, per al dolor en general sempre que no hi hagi ferida. L'oncle m'ho va ensenyar a fer, deia que te n'has de posar fins que arriba un moment que el mal l'escup, vol dir que ja estàs curat.
PREPARACIÓ. En una cassola de terra s'hi posa un litre d'oli i s'hi afegeix un grapat d'herba de Sant Joan, un tros de greix de gallina, un tros de cera de mel, tres o quatre arrels de julivert i dos o tres bojacs. Amb el foc molt baix s'espera que bulli i llavors es deixa mitja hora més. Quan es tebi és cola.

Protector renal

Entrevista 4, barreja II

FONT 862. Llanars (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Equisetum arvense L. (equisetàcies) - Part aèria estèril
Herniaria glabra L. (cariofil·làcies) - Part aèria
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als ronyons.
PREPARACIÓ. Decocció.

Purgant

Entrevista 22, barreja I

FONT 883. Llanars (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Malva sylvestris L. (malvàcies) - Part aèria
Umbilicus rupestris (Salisb.) Dandy (crassulàcies) - Part aèria
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina veterinària
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Se'ls feia prendre als pollins quan necessitaven una purga.
PREPARACIÓ. Decocció.

Reforçant ossi

Entrevista 72, barreja I

FONT 285. Planoles (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Calendula officinalis L. (compostes) - Inflorescència
Hypericum perforatum L. (gutíferes) - Part aèria florida
Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - Arrel
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És molt bo com a reforçant d'ossos, per als trencats, per a l'artrosi, per a les picors, per al dolor en general sempre que no hi hagi ferida. L'oncle m'ho va ensenyar a fer, deia que te n'has de posar fins que arriba un moment que el mal l'escup, vol dir que ja estàs curat.
PREPARACIÓ. En una cassola de terra s'hi posa un litre d'oli i s'hi afegeix un grapat d'herba de Sant Joan, un tros de greix de gallina, un tros de cera de mel, tres o quatre arrels de julivert i dos o tres bojacs. Amb el foc molt baix s'espera que bulli i llavors es deixa mitja hora més. Quan es tebi és cola.

Entrevista 102, barreja III

FONT 788. Queralbs (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Citrus limon (L.) Burm. (rutàcies) - Suc del fruit
Thymus vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Xarop (ús intern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina humana
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va molt bé per a reforçar els ossos, sobretot després d'alguna fractura.
PREPARACIÓ. Preparar en un bol tres ous del dia ben deixatats i una branqueta de farigola, cobrir-los de suc de llimona i deixar-ho dos o tres dies, llavors afegir-hi un quilo de sucre i mig litre de vi de missa o moscatell. Deixar-ho tres dies a sol i serena.
MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Prendre'n tres cops al dia.

Resolutiu

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

Entrevista 8, barreja II

FONT 853. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Althaea officinalis L. (malvàcies) - Arrel

Allium sativum L. (amaril·lidàcies) - Bulb

Bryonia cretica L. subsp. ***dioica*** (Jacq.) Tutin (cucurbitàcies) - Arrel

Lilium pyrenaicum Gouan (liliàcies) - Bulb

Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - Arrel

Ruta chalepensis L. (rutàcies) - Part aèria

Sedum dasyphyllum L. (crassulàcies) - Part aèria

Umbilicus rupestris (Salisb.) Dandy (crassulàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. S'utilitzava per a ferides, infeccions i grans.

PREPARACIÓ. Es posaven totes aquestes plantes en un tupí de terra a bullir en oli bo d'amanir, llavors es colava.

Entrevista 61, barreja III

FONT 275. Pardines (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Linum usitatissimum L. subsp. ***usitatissimum*** (linàcies) - Llavor

Rubus caesius L. (rosàcies) - Arrel

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Es feien emplastres per a curar els furúncols i els vespers que et surten quan tens la sang bruta i la rel de romegueró és un purificant de la sang.

Entrevista 78, barreja IV

FONT 291. Planoles (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Alkanna tinctoria Tausch (boraginàcies) - Arrel

Salvia verbenaca L. (labiades) - Fulla

Sempervivum tectorum L. (crassulàcies) - Part aèria

Taxus baccata L. (taxàcies) - Parènquima cortical

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Ungüent (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Va molt bé per a llagues i cremades.

PREPARACIÓ. Es posen les plantes amb meitat greix i meitat cansalada i es fa coure tot plegat. Queda una pomada de color rosa.

Entrevista 101

FONT 314. Llanars (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Nicotiana tabacum L. (solanàcies) - Fulla

Verbena officinalis L. (verbenàcies) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a estirar els mals cap enfora.

PREPARACIÓ. Es picava la berbena junt amb el tabac negre, es fregia amb oli o greix de la mocada del porc i es preparaven emplastres al mig de draps blancs.

Restauratiu

Entrevista 47, barreja I

FONT 265. Sant Joan de les Abadesses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Cucurbita pepo L. var. ***pepo*** (cucurbitàcies) - Fruit

Olea europaea L. subsp. ***europaea*** (oleàcies) - Suc del fruit

Solanum tuberosum L. (solanàcies) - Tubercle

Triticum aestivum L. (gramínies) - Llavor

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Suspensió (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina veterinària

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les truges quan són malaltes.

PREPARACIÓ. Sopa a base de carbassa, patata, pa, cansalada i un bon raig d'oli.

Salutífer

Entrevista 7, barreja II

FONT 849. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Ramonda myconi (L.) Reichenb. (gesneriàcies) - Part aèria

Senecio leucophyllus DC. (compostes) - Part aèria florida

Thymus vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la prevenció dels refredats.

PREPARACIÓ. Decocció.

MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. S'ho prenia durant dos o tres mesos, en dejú.

OBSERVACIONS. Així no es refredava de tot l'hivern.

Entrevista 23, barreja III

FONT 885. Vilallonga de Ter (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

Crataegus monogyna Jacq. subsp. ***monogyna*** (rosàcies) - Flor

Lippia triphylla (L'Hér.) O.Kuntze (labiades) - Part aèria

Satureja calamintha (L.) Scheele subsp. ***ascendens*** (Jord.) Briq. (labiades) - Part aèria florida

Thymus vulgaris L. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Beu aquesta barreja al matí, en lloc de beure aigua sola, i va canviant les plantes.

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 67, barreja VII

FONT 480. Sant Joan de les Abadesses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Achillea millefolium L. (compostes) - Inflorescència

Hypericum perforatum L. (gutíferes) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Equilibra el cos.

PREPARACIÓ. Decocció.

MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Se'n pren un gotet.

Entrevista 72, barreja III

FONT 285. Planoles (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Allium cepa L. (amaril·lidàcies) - Bulb

Citrus limon (L.) Burm. (rutàcies) - Suc del fruit

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Neteja el cos, és depuratiu, també diuen que és bo per al cor.

PREPARACIÓ. Fer bullir una ceba i llavors agafar l'aigua que fa i afegir-hi el suc d'una llimona.

MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. Prendre-s'ho en dejú.

Entrevista 78, barreja V

FONT 291. Planoles (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Matricaria chamomilla L. (compostes) - Inflorescència

Polygala calcarea F.W.Schultz (poligalàcies) - Part aèria florida

Sambucus nigra L. (adoxàcies) - Inflorescència

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a beure cada dia.

PREPARACIÓ. Decocció.

Tranquil·litzant

Entrevista 5, barreja IV

FONT 873. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Hypericum perforatum L. (gutíferes) - Part aèria florida

Melissa officinalis L. (labiades) - Part aèria

Tilia platyphyllos Scop. (tiliàcies) - Bràctea i inflorescència

Valeriana officinalis L. (caprifoliàcies) - Arrel

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als nervis.

PREPARACIÓ. En infusió.

Entrevista 6, barreja II

FONT 847. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Lippia triphylla (L'Hér.) O.Kuntze (labiades) - Part aèria

Salvia officinalis L. (labiades) - Part aèria

Santolina chamaecyparissus L. (compostes) - Inflorescència

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Diu que tranquil·litza i deixa el cos content.

Entrevista 32, barreja V

FONT 877. Vilallonga de Ter (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Achillea ptarmica L. subsp. ***pyrenaica*** (Sibth. ex Godr. in Gren. et Godr.)

Rouy (compostes) - Inflorescència

Mentha spicata L. (labiades) - Part aèria

Tilia platyphyllos Scop. (tiliàcies) - Bràctea i inflorescència

Verbena officinalis L. (verbenàcies) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Quan estàs nerviós.

PREPARACIÓ. En infusió.

OBSERVACIONS. En diuen infusió de la felicitat.

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

Entrevista 67, barreja VIII

FONT 480. Sant Joan de les Abadesses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Antennaria dioica (L.) Gaertn. (compostes) - No consta

Satureja calamintha (L.) Scheele subsp. **ascendens** (Jord.) Briq. (labiades) - Part aèria florida

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Aigua per als nervis, per a tranquil·litzar.

PREPARACIÓ. Decocció.

Entrevista 84, barreja II

FONT 297. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Melissa officinalis L. (labiades) - Part aèria

Tilia platyphyllos Scop. (tiliàcies) - Bràctea i inflorescència

Valeriana officinalis L. (caprifoliàcies) - Arrel

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. És una aigua molt relaxant.

PREPARACIÓ. Decocció.

Vasotònic

Entrevista 5, barreja III

FONT 873. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Arctium minus Bernh. (compostes) - Arrel

Melissa officinalis L. (labiades) - Part aèria

Urtica dioica L. (urticàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Tisana (ús intern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la circulació.

PREPARACIÓ. En infusió.

MODE D'UTILITZACIÓ/POSOLOGIA. En cicles de 15 dies.

Entrevista 77, barreja III

FONT 290. Pardines (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Plantago lanceolata L. (plantaginàcies) - Fulla

Prunus avium (L.) L. (rosàcies) - Parènquima cortical

Sambucus nigra L. (adoxàcies) - Parènquima cortical

Sedum album L. (crassulàcies) - Part aèria

Vitis vinifera L. (vitàcies) - Suc del fruit

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Liniment (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a la circulació de la sang, la gangrena [dit "cangrena"] i els fongs dels peus.

PREPARACIÓ. Es bullen totes les herbes en dos gots d'oli, en una cassola de terra fins que es redueix a la meitat, es cola i ja ho tens a punt.

Vulnerari

Entrevista 2, barreja I

FONT 846. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Cucurbita pepo L. var. **pepo** (cucurbitàcies) - Flor

Ruta chalepensis L. (rutàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Pomada (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. La fa servir per a ferides, morenes, i diu que va bé per a moltes coses.

PREPARACIÓ. Es fa una pomada amb la flor de carabassa i la ruda picades i fregides amb greix de porc i llavors es cola.

Entrevista 8, barreja II

FONT 853. Camprodon (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Althaea officinalis L. (malvàcies) - Arrel

Allium sativum L. (amaril·lidàcies) - Bulb

Bryonia cretica L. subsp. **dioica** (Jacq.) Tutin (cucurbitàcies) - Arrel

Lilium pyrenaicum Gouan (liliàcies) - Bulb

Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - Arrel

Ruta chalepensis L. (rutàcies) - Part aèria

Sedum dasyphyllum L. (crassulàcies) - Part aèria

Umbilicus rupestris (Salisb.) Dandy (crassulàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern)

EFFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. S'utilitzava per a ferides, infeccions i grans.

PREPARACIÓ. Es posaven totes aquestes plantes en un tupí de terra a bullir en oli bo d'amanir, llavors es colava.

Entrevista 21, barreja III

FONT 865. Sètcases (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Apèndix 2. Catàleg de barreges.

Fraxinus excelsior L. (oleàcies) - Parènquima cortical
Quercus petraea (Matt.) Liebl. (fagàcies) - Parènquima cortical
FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Bany (ús extern)
EFECTES SECUNDARIS. No consta
DESTINACIÓ. Medicina veterinària
DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per als talls del bestiar o els punts de les vaques quan els havien fet cesària.

Entrevista 31, barreja IV

FONT 866. Vilallonga de Ter (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Allium sativum L. (amaril·lidàcies) - Bulb

Bryonia cretica L. subsp. **dioica** (Jacq.) Tutin (cucurbitàcies) - Arrel

Fraxinus excelsior L. (oleàcies) - Parènquima cortical

Petroselinum crispum (Mill.) Hill (umbel·líferes) - Arrel

Ruta chalepensis L. (rutàcies) - Part aèria

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern)

EFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. S'utilitzava per a ferides, infeccions i per a curar mals externs.

PREPARACIÓ. En un tupí de terra es fan bullir aquestes herbes en oli.

Entrevista 89, barreja III

FONT 302. Toses (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Allium sativum L. (amaril·lidàcies) - Bulb

Geranium robertianum L. (geraniàcies) - Part aèria

Valeriana officinalis L. (caprifoliàcies) - Arrel

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Embrocació (ús extern)

EFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina humana

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Servia per a curar mals, talls i ferides.

PREPARACIÓ. Es bullien en oli.

Entrevista 94, barreja II

FONT 307. Campdevàrol (el Ripollès)

INGREDIENTS:

Allium sativum L. (amaril·lidàcies) - Bulb

Olea europaea L. subsp. **europaea** (oleàcies) - Suc del fruit

FORMA FARMACÈUTICA I ÚS. Emplastre (ús extern)

EFECTES SECUNDARIS. No consta

DESTINACIÓ. Medicina veterinària

DESCRIPCIÓ DE L'ÚS FETA PER L'INFORMANT. Per a les fístules del bestiar, de seguida fa rebentar el mal i fa sortir la porqueria.

PREPARACIÓ. Fer un allioli negat amb cabeça d'alls i anar-hi afegint oli.

OBSERVACIONS. En Solses de Ripoll ens ho va receptar.

Apèndix 3. Nombres de reports d'ús i tàxons de les famílies botàniques.

Família	Nombre de reports d'ús	Nombre de tàxons
ACERÀCIES	6	3
ADOXÀCIES	139	2
AGARICÀCIES	11	1
AMARANTÀCIES	8	1
AMARIL·LIDÀCIES	102	6
ANACARDIÀCIES	7	1
APOCINÀCIES	15	2
AQUIFOLIÀCIES	4	1
ARÀCIES	13	2
ARALIÀCIES	18	1
ARISTOLOQUIÀCIES	1	1
ASCLEPIADÀCIES	1	1
ASPARAGÀCIES	9	3
BERBERIDÀCIES	1	1
BETULÀCIES	28	3
BORAGINÀCIES	66	7
BUXÀCIES	41	1
CACTÀCIES	1	1
CAMPANULÀCIES	3	2
CANNABÀCIES	28	2
CAPPARÀCIES	1	1
CAPRIFOLIÀCIES	63	6
CARIOFIL·LÀCIES	123	14
CISTÀCIES	7	2
COMPOSTES	1176	52
CONVOLVULÀCIES	17	2
CORIARIÀCIES	6	1
CRASSULÀCIES	84	8
CRUCÍFERES	82	13
CUCURBITÀCIES	62	5
CUPRESSÀCIES	36	3
DIOSCOREÀCIES	1	1
DIPSACÀCIES	46	2
EQUISETÀCIES	74	1
ERICÀCIES	39	6
ESCROFULARIÀCIES	57	7
EUFORBIÀCIES	27	5
FAGÀCIES	56	4
GENCIANÀCIES	149	3
GERANIÀCIES	28	1
GESNERIÀCIES	74	1
GINKGOÀCIES	2	1

GLOBULARIÀCIES	7	3
GRAMÍNIES	135	15
GUTÍFERES	155	2
HIDRANGEÀCIES	6	2
HIPOCASTANÀCIES	6	1
IRIDÀCIES	15	3
JUGLANDÀCIES	49	1
JUNCÀCIES	3	1
LABIADES	819	32
LAURÀCIES	51	2
LILIÀCIES	157	10
LINÀCIES	30	3
LITRÀCIES	8	1
MALVÀCIES	114	4
MIRISTICÀCIES	3	1
MIRTÀCIES	26	2
MONIMIÀCIES	2	1
MORÀCIES	14	2
NICTAGINÀCIES	2	1
OFIGLOSSÀCIES	4	1
OLEÀCIES	120	5
OXALIDÀCIES	2	1
PAPAVERÀCIES	82	5
PAPILIONÀCIES	250	26
PINÀCIES	96	4
PIPERÀCIES	10	1
PIROLÀCIES	1	1
PLANTAGINÀCIES	73	7
PLATANÀCIES	4	1
POLIGALÀCIES	82	2
POLIGONÀCIES	54	6
POLIPODIÀCIES	42	6
PORTULACÀCIES	10	1
PRIMULÀCIES	11	1
QUENOPODIÀCIES	34	5
RAMNÀCIES	2	2
RANUNCULÀCIES	260	14
ROSÀCIES	480	35
RUBIÀCIES	93	5
RUTÀCIES	142	3
SALICÀCIES	14	5
SANTALÀCIES	17	1
SAXIFRAGÀCIES	58	5
SOLANÀCIES	66	11
TAXÀCIES	16	1

TIFÀCIES	1	1
TILIÀCIES	123	1
TIMELEÀCIES	8	2
TROPEOLÀCIES	2	1
ULMÀCIES	13	1
UMBEL·LÍFERES	425	18
UROCISTIDÀCIES	1	1
URTICÀCIES	171	4
VERBENÀCIES	50	1
VIOLÀCIES	7	2
VITÀCIES	51	1
XANTORREÀCIES	3	1